

Ministru kabineta rīkojums Nr. 650

Rīgā 2025. gada 13. oktobrī (prot. Nr. 41 46. §)

Grozījumi Ministru kabineta 2021. gada 16. novembra rīkojumā Nr. 841 "Par Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmu 2021.–2027. gadam"

Izdarīt Ministru kabineta 2021. gada 16. novembra rīkojumā Nr. 841 "Par Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmu 2021.–2027. gadam" (Latvijas Vēstnesis, 2021, 226. nr.; 2022, 125., 218. nr.; 2023, 251. nr.; 2024, 226. nr.; 2025, 106. nr.) šādus grozījumus:

1. Papildināt ar 13. punktu šādā redakcijā:

"13. Atbalstīt Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.–2027. gadam konsolidēto redakciju."

2. Papildināt ar 14. punktu šādā redakcijā:

"14. Finanšu ministrijai iesniegt šā rīkojuma 13. punktā minēto Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.–2027. gadam konsolidēto redakciju apstiprināšanai Eiropas Komisijā."

Ministru prezidente *E. Siliņa*

Finanšu ministrs *A. Ašeradens*

(Ministru kabineta
2025. gada 13. oktobra
rīkojums Nr. 650)

Finansē
Eiropas Savienība

Nacionālais
attīstības plāns

Finanšu ministrija

Eiropas Savienības kohēzijas politikas programma 2021.–2027. gadam

Latvijas Republikas Finanšu ministrija

Rīga, 2022

CCI Nr.	2021LV16FFPR001
Nosaukums angļu valodā	European Union Cohesion Policy programme 2021-2027
Nosaukums valsts valodā(-ās)	Eiropas Savienības kohēzijas politikas programma 2021.–2027.gadam
Versija	3.versija
Pirmais gads	2021
Pēdējais gads	2027
Atbalsttiesīgums no	01.01.2021.
Atbalsttiesīgums līdz	31.12.2029.
Komisijas lēmuma numurs	C(2022) 8712
Komisijas lēmuma datums	25.11.2022.
Dalībvalsts grozošā lēmuma numurs	953 (2024); 314 (2025)
Dalībvalsts grozošā lēmuma spēkā stāšanās datums	15.11.2024.; 29.05.2025.
Nebūtiski pārvedumi (KNR 24. panta 5. punkts)	Nē
NUTS reģioni, uz kuriem attiecas programma (neattiecas uz EJZAF)	LV
Attiecīgais fonds	☒ Eiropas Reģionālās attīstības fonds
	☒ Kohēzijas fonds
	☒ Eiropas Sociālais fonds Plus
	☒ Taisnīgas pārkārtošanās fonds

Saturs

1. Programmas stratēģija: galvenās problēmas un politikas risinājumi
 - 1.1. Ekonomiskā, sociālā, teritoriālā kohēzija
 - 1.2. Produktivitāte, inovācijas un prasmes
 - 1.3. Klimatneitralitāte, pielāgošanās klimata pārmaiņām un vides aizsardzība
 - 1.4. Mobilitāte

1.5. Iedzīvotāju potenciāla pilna izmantošana

1.6. Integrēti risinājumi demogrāfijas un reģionālo atšķirību izaicinājumiem

1.7. Administratīvā kapacitāte, laba pārvaldība, vienkāršošana

1.8. Sasaiste ar ESSBJR

1.9. Vidusposma novērtējums un REARM plāns Eiropai

1. tabula Politikas mērķi un specifiskie atbalsta mērķi

1. politikas mērķis "Konkurentspējīgāka un viedāka Eiropa, veicinot inovatīvas un viedas ekonomiskās pārmaiņas un reģionālo IKT savienojamību"

2. politikas mērķis "Zaļāka un noturīgāka Eiropa ar zemām oglekļa emisijām, kurā notiek pāreja uz bezoglekļa ekonomiku neto izteiksmē, veicinot taisnīgu pārkārtošanos uz tīru enerģiju, "zaļās" un "zilās" investīcijas, aprites ekonomiku, klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām, risku novēršanu un pārvaldību un ilgtspējīgu mobilitāti pilsētvidēs"

3. politikas mērķis "Ciešāk savienota Eiropa, uzlabojot mobilitāti"

4. politikas mērķis "Sociālāka un iekļaujošāka Eiropa, īstenojot Eiropas sociālo tiesību pilāru"

5. politikas mērķis "Iedzīvotājiem tuvāka Eiropa, veicinot visu veidu teritoriju un vietējo iniciatīvu ilgtspējīgu un integrētu attīstību"

6. politikas mērķis "Taisnīgas pārkārtošanās fonda investīcijas"

2.1. Informācija par dalījumu par intervences kategorijām

7. Tehniskā palīdzības prioritāte

2.2. Informācija par dalījumu par intervences kategorijām tehniskās palīdzības prioritātei

3. Finanšu plāns

4. Ieguldījumu priekšnosacījumi

5. Programmā iesaistītās iestādes

6. Partnerība

7. Komunikācija un redzamība

8. Vienas vienības izmaksu, vienreizējo maksājumu un vienotu likmju izmantošana, un finansējums, kas nav saistīts ar izmaksām

29. tabula Komisijas nodrošināta attiecināmo izdevumu atlīdzināšana dalībvalstij, pamatojoties uz vienas vienības izmaksām, vienreizējiem maksājumiem un vienotām likmēm – 2.2.3.SAM

30. tabula Komisijas nodrošināta attiecināmo izdevumu atlīdzināšana dalībvalstij, pamatojoties uz vienas vienības izmaksām, vienreizējiem maksājumiem un vienotām likmēm – 2.2.2.SAM

31. tabula Komisijas nodrošināta attiecināmo izdevumu atlīdzināšana dalībvalstij, pamatojoties uz vienas vienības izmaksām, vienreizējiem maksājumiem un vienotām likmēm – 4.3.3.SAM

9. Plānoto stratēģiski svarīgo darbību saraksts un to plānotais laika grafiks

Izmantotie saīsinājumi un termini

AAVP2028	Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.–2028.gadam
ADTP	Aktīvā darba tirgus politika
AE	Atjaunīgā enerģija
AER	Atjaunīgie energoresursi
AF	Atveseļošanas fonds (Eiropas Atveseļošanas un noturības mehānisms)
AF plāns	Atveseļošanas fonda plāns
AI	Augstākā izglītība
AII	Augstākās izglītības institūcijas
AKCK	Administratīvās kapacitātes ceļakarte Kohēzijas politikas mērķu sasniegšanai 2021.–2027.gada plānošanas periodam
ALTUM	AS "Attīstības finanšu institūcija Altum"
AML	Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas prasības (no angļu valodas <i>anti-money laundering</i>)
ANO	Apvienoto Nāciju Organizācija
AP	Attīstības programma
APSL	Attīstības plānošanas sistēmas likums
ASV	Amerikas Savienotās Valstis
ATR	Administratīvi teritoriālā reforma
BD	Bezdarbnieki
BI	Biznesa Intelīgenes rīks, kas balstīts uz Microsoft Power BI, Qlik Sense vai ekvivalentas platformas (<i>Business Intelligence</i>)
BJR	Baltijas jūras reģions
BNA	Bioloģiski noārdāmie atkritumi
Brīvprātīgais	Brīvprātīgā darba veicējs
CE	Cilvēku ekvivalents
CFLA	Centrālā finanšu un līgumu aģentūra
CSA	Centralizētā siltumapgāde
CSN	Ceļu satiksmes negadījumi
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
DA	Darba aizsardzība
Dabas direktīvas	Padomes 1992.gada 21.maija Direktīva 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību un Eiropas Parlamenta un Padomes 2009.gada 30.novembra Direktīva 2009/147/EK par savvaļas putnu aizsardzību
DD	Darba devējs/i
DESI indekss	Digitālās ekonomikas un sabiedrības indekss
DI	Deinstitucionalizācija
Direktīva 91/271/EEK	Padomes 1991.gada 21.maija Direktīva 91/271/EEK par komunālo notekūdeņu attīrīšanu
Direktīva 92/43/EEK	Padomes 1992.gada 21.maija Direktīva 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību
Direktīva 2008/98/EK	Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 19.novembra Direktīva 2008/98/EK par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu
Direktīva 2023/1791	Eiropas Parlamenta un Padomes 2023.gada 13.septembra Direktīva (ES) 2023/1791 par energoefektivitāti un ar ko groza Regulu (ES) 2023/955
Direktīva 2014/24/ES	Eiropas Parlamenta un Padomes 2014.gada 26.februāra Direktīva 2014/24/ES par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK

Direktīva 2014/25/ES	Eiropas Parlamenta un Padomes 2014.gada 26.februāra Direktīva 2014/25/ES par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs, un ar ko atceļ Direktīvu 2004/17/EK
Direktīva 2014/27/ES	Eiropas Parlamenta un Padomes 2014.gada 26.februāra Direktīva 2014/27/ES, ar ko groza Padomes Direktīvas 92/58/EEK, 92/85/EEK, 94/33/EK, 98/24/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2004/37/EK, lai tās pielāgotu Regulai (EK) Nr.1272/2008 par vielu un maisījumu klasificēšanu, marķēšanu un iepakojšanu
Direktīva 2014/61/ES	Eiropas Parlamenta un Padomes 2014.gada 15.maija Direktīva 2014/61/ES par pasākumiem ātrdarbīgu elektronisko sakaru tīklu izvēršanas izmaksu samazināšanai
Direktīva 2014/94/ES	Eiropas Parlamenta un Padomes 2014.gada 22.oktobra Direktīva (ES) 2014/94/ES par alternatīvo degvielu infrastruktūras ieviešanu; aizstāta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2023.gada 13.septembra Regulu (ES) 2023/1804 par alternatīvo degvielu infrastruktūras ieviešanu un ar ko atceļ Direktīvu 2014/94/ES
Direktīva 2018/85/ES	Eiropas Parlamenta un Padomes 2018.gada 30.maija Direktīva (ES) 2018/851 ar ko groza Direktīvu 2008/98 par atkritumiem
Direktīva 2018/2001/ES	Eiropas Parlamenta un Padomes 2018.gada 11.decembra direktīva (ES) 2018/2001 par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu
Direktīva 2010/31/ES	Eiropas Parlamenta un Padomes 2010.gada 19.maija Direktīva 2010/31/ES par ēku energoefektivitāti
DL	Divējāda lietojuma; Eiropas Komisijas vadlīnijās "EU funding for Dual use" (oktobris, 2024) ir sniegts skaidrojums attiecībā uz atbalstu infrastruktūras projektiem, kas var kalpot gan civiliem, gan militāriem nolūkiem
DM	Darba meklētāji
DT	Darba tirgus
DV	Darba vide
Dzēramā ūdens direktīva	Eiropas Parlamenta un Padomes 2020.gada 16.decembra Direktīva (ES) 2020/2184 par dzēramā ūdens kvalitāti
EDIC	Eiropas Digitālais Inovāciju centrs
EEZ	Eiropas Ekonomiskā zona
EIS	Elektronisko iepirkumu sistēma
EISI	Eiropas infrastruktūras savienošanas instruments
EJZAF	Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fonds
EK	Eiropas Komisija
ELFLA	Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai
EM	Ekonomikas ministrija
EP	Eiropas Padome
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ERAF un KF regula	Eiropas Parlamenta un Padomes 2021.gada 24.jūnija Regula (ES) 2021/1058, par Eiropas Reģionālās attīstības fondu un Kohēzijas fondu
ERASMUS	Eiropas reģiona universitāšu studentu sadarbības shēma (<i>European Region Action Scheme for the Mobility of University Students</i>)
ES	Eiropas Savienība
ESKO	Energoservisa kompānija
ESSBJR	Eiropas Savienības Stratēģija Baltijas jūras reģionam Action plan (balticsea-region-strategy.eu)
ESAO	Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija
ESCO	Eiropas prasmju/kompetenču, kvalifikāciju un profesiju klasifikācija (<i>European Skills/Competences, Qualifications and Occupations</i>)
ESF+	Eiropas Sociālais fonds Plus
ESF+ regula	Eiropas Parlamenta un Padomes 2021.gada 24.jūnija Regula (ES) 2021/1057, ar ko izveido Eiropas Sociālo fondu Plus (ESF+) un atceļ Regulu (ES) Nr. 1296/2013
ESI fondi	ESF+; ERAF; KF; EJZAF

CSR	Eiropas Savienības Padomes ikgadējās rekomendācijas par Latvijas nacionālo reformu programmu (<i>Country Specific Recommendations</i>)
ETL	Elektrotransportlīdzekļi
ETS	Eiropas teritoriālā sadarbība
EUR	Eiropas Savienības <i>euro</i>
EURES	Eiropas nodarbinātības dienestu (<i>European Employment Services</i>) sadarbības tīkls
Eurostat	Eiropas Savienības Statistikas birojs
E-pārvaldība	Informāciju tehnoloģiju risinājumi ESI fondu ieviešanas nodrošināšanai
EZK	Eiropas Zaļais kurss
FM	Finanšu ministrija
FI	Finanšu instrumenti
FPT	Funkcionālās pilsētas teritorijas
FT	Funkcionālie traucējumi
Gaisa kvalitātes jomas direktīvas	Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 21.maija Direktīva 2008/50/EK par gaisa kvalitāti un tīrāku gaisu Eiropai un Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 15.decembra Direktīva 2004/107/EK par arsēnu, kadmiju, dzīvsudrabu, niķeli un policikliskajiem aromātiskajiem ogļūdeņražiem apkārtējā gaisā.
GNU	Grūtībās nonācis uzņēmums
GRT	Garīga rakstura traucējumi
ĢA	Ģimenes asistenti
ĢVPP	Ģimenes videi pietuvināti pasākumi
HP VINPI	Horizontālais princips "Vienlīdzība, iekļaušana, nediskriminācija un pamattiesību ievērošana"
IAP	Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.–2027.gadam "Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai"
IBD	Ilgstošs bezdarbnieks
IeV	Ieslodzījuma vieta
IeM	Iekšlietu ministrija
IIS	Invaliditātes informatīvā sistēma
IKP	Iekšzemes kopprodukts
INTERREG	Kohēzijas politikas Eiropas teritoriālās sadarbības mērķis
IKT	Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas
IS	Informācijas sistēmas
IT	Informācijas tehnoloģijas
ITI	Integrētās teritoriālās investīcijas
ITU	Starptautiskā telekomunikāciju savienība (<i>International Telecommunication Union</i>)
IUB	Iepirkumu uzraudzības birojs
IZM	Izglītības un zinātnes ministrija
ĪADT	Īpaši aizsargājamas dabas teritorijas
KAKL	Komerccdarbības atbalsta kontroles likums
KEM	Klimata un enerģētikas ministrija
KF	Kohēzijas fonds
KM	Kultūras ministrija
KNR	Eiropas Parlamenta un Padomes 2021.gada 24.jūnija Regula (ES) 2021/1060, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu, Taisnīgas pārkārtošanās fondu un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Finansiāla atbalsta instrumentu robežu pārvaldībai un vīzu politikai
KP	kohēzijas politika

KP fondi	ESF+, ERAF, KF; TPF
KPVIS	Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēma
kWh	Kilovatstundas
LBAS	Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība
LDDK	Latvijas Darba devēju konfederācija
LIAA	Latvijas investīciju un attīstības aģentūra
LIKTA	Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju asociācija
LM	Labklājības ministrija
LPKPP 2030	Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plāns laika posmam līdz 2030.gadam
Marienburgas deklarācija	2022.gada 30.augustā parakstīta deklarācija (astoņas Eiropas Savienības valstis, kas robežojas ar Baltijas jūru), apņemoties līdz 2030.gadam septiņas reizes kāpināt atkrastes vēja enerģijas ražošanas jaudu – līdz 20 gigavatiem
Mazaisargāta grupa	sociāli mazaizsargāta grupa (<i>disadvantaged group, vulnerable group</i>) - plaši lietots jēdziens, lai apzīmētu cilvēkus, kuriem nepieciešams papildu atbalsts, jo viņi, piem., vecuma, veselības vai sociālā stāvokļa dēļ, ir pakļauti nabadzībai, sociālai atstumtībai vai citiem nelabvēlīgiem faktoriem lielākā mērā nekā vairums sabiedrības ¹ .
MK	Ministru kabinets
MVU	Mazie un vidējie uzņēmumi (saimnieciskās darbības veicēji)
M2M	"mašīna – mašīna"
NAI	Notekūdeņu attīrīšanas iekārtas
NAIP 21–27	Notekūdeņu apsaimniekošanas investīciju plāns 2021.–2027.gadam
NAP 2027	Nacionālais attīstības plāns 2021.–2027.gadam
NATO	Ziemeļatlantijas līguma organizācija (<i>North Atlantic Treaty Organisation</i>)
NBK novērtējums	Horizontālā principa "Nenodarīt būtisku kaitējumu" ietekmes novērtējums (<i>"Do no significant harm" principle assessment</i>)
NBK vadlīnijas	Eiropas Komisijas tehniskie norādījumi principa "Nenodarīt būtisku kaitējumu" piemērošanai saskaņā ar Atveseļošanas un noturības mehānisma regulu (<i>Nr.2021/C 58/01</i>)
NBS	Nacionālie bruņotie spēki
NDK	Nacionālā drošības koncepcija 2023
NEET	Jaunieši, kuri nemācās, nestrādā vai neapgūst arodu (<i>Not in Education, Employment, or Training</i>)
NEKP	Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.–2030.gadam
NI	Neformālā izglītība
NIP	Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2021–2027.gadam
NĪVK	Nekustamā īpašuma valsts kadastrs
NNEIA	Neto nulles emisijas industrijas akts (<i>Net Zero Industry Act</i>) ²
NVA	Nodarbinātības valsts aģentūra
NVO	Nevalstiskās organizācijas
OECD	Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (<i>Organisation for Economic Co-operation and Development</i>)
P&A	Pētniecība un attīstība
P&I	Pētniecība un inovācijas
PII	Pirmsskolas izglītības iestādes

¹ Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes Sociālo un politisko pētījumu institūta izstrādātā Sociālā darba vārdnīca: https://www.apgads.lu.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/apgads/izdevumi/2023/Sociala_darba_vardnica.pdf

² Eiropas Komisijas darba dokuments Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido pasākumu sistēmu Eiropas neto nulles tehnoloģiju produktu ražošanas ekosistēmas stiprināšanai (*SWD(2023) 219 final COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT for a Regulation of the European Parliament and of the Council on establishing a framework of measures for strengthening Europe's net-zero technology products manufacturing ecosystem (Net Zero Industry Act)*)

PISA	Starptautiskās skolēnu novērtēšanas programmas (<i>Programme for International Student Assessment</i>)
PIL	Publisko iepirkumu likums
Programma	Eiropas Savienības kohēzijas politikas programma 2021.–2027.gadam
PROFII	Profesionālā izglītības iestāde
PL	Partnerības līgums Eiropas Savienības investīciju fondu ieviešanai 2021.–2027.gada plānošanas periodam
PM	Politikas mērķis (<i>Policy Objective</i>)
Projektu dati	Informācija, kas iekļauta projektu iesniegumos, noslēgtajos līgumos/ vienošanās par projektu īstenošanu, un kuru finansējuma saņēmēji ar noteiktu regularitāti sniegs līgumslēdzējietādei
PSO	Pilsoniskās sabiedrības organizācijas
PVP (65+)	pensijas vecuma personas
RSU DDVVI	Rīgas Stradiņa universitātes aģentūra "Darba drošības un vides veselības institūts"
RB	<i>Rail Baltica</i> projekts
REARM	Eiropas Komisijas Plāns "ReArm Europe / Gatavība 2030": ES aizsardzības finansēšanas plāns; https://commission.europa.eu/topics/defence/future-european-defence_lv
ReactEU	Atveseļošanas palīdzība kohēzijai un Eiropas teritorijām
ReP	Resocializācijas programma
RePowerEU	Eiropas Komisijas plāns "REPowerEU" reaģējot uz pasaules enerģijas tirgus grūtībām un traucējumiem, ko izraisījis Krievijas iebrukums Ukrainā
RIS3	Viedās specializācijas stratēģija (<i>Research and Innovation Strategies for Smart Specialisation</i>)
RMA	Rīgas metropoles areāls
RoRo rampa	Rampa RO-RO tipa kuģu pieņemšanai, kuriem ir aizmugures vai priekšgala rampa
ROP	Rīgas Brīvostas pārvalde
RP	Riskam pakļautie
RPP	Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021.–2027.gadam ³
RPR	Rīgas plānošanas reģions
RŠV	Robežšķērsošanas vietas
Sadarbības partneri	Latvijas Pašvaldību savienība, Latvijas Lielo pilsētu asociācija, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera, biedrības, nodibinājumi, nozaru asociācijas, plānošanas reģioni
SADTPP	Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādnes 2021.–2027.gadam ⁴
SAM	Specifiskais atbalsta mērķis – "konkrēts mērķis" ir rezultāts, kura panākšanu konkrētos valsts vai reģiona apstākļos veicinās, īstenojot ieguldījumu prioritāti vai Savienības prioritāti un veicot darbības vai pasākumus
SAPI	Sociāli atbildīgs publiskais iepirkums
SAS	Sirds un asinsvadu slimības
SAVA	Sekundārā ambulatorā veselības aprūpe
SE	Sociālā ekonomika
SEG	Siltumnīcefekta gāze
SIA	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību
SIPKK	Sociālās iekļaušanas politikas koordinācijas komiteja
SM	Satiksmes ministrija
SAC	Sociālās aprūpes centri
SDSSP	Sociālā darba speciālistu sadarbības padome
Sociālie partneri	Latvijas Darba devēju konfederācija, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība, darba devēju, darba ņēmēju organizācijas un to apvienības

³ <https://ej.uz/5rdm>⁴ Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādnes 2021.–2027.gadam | POLSIS (mk.gov.lv)

SBSP	Sabiedrībā balstīti sociālie pakalpojumi
SFC2021	Eiropas Savienības fondu pārvaldības informācijas sistēma
SP	Studiju programmas
SPAP	Sociālo pakalpojumu attīstības padome
SPKC	Slimību profilakses un kontroles centrs
SPSIL	Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likums
STEM	<i>Science, Technology, Engineering and Mathematics</i> – zinātne, tehnoloģijas, inženierzinātnes, matemātika
STEP	Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platforma (<i>Strategic Technologies for Europa Platform</i>)
STEP regula	Eiropas Parlamenta un Padomes 2024.gada 29.februāra Regula (ES) 2024/795, ar ko izveido Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platformu ("STEP") un groza Direktīvu 2003/87/EK un Regulas (ES) 2021/1058, (ES) 2021/1056, (ES) 2021/1057, (ES) Nr.1303/2013, (ES) Nr.223/2014, (ES) 2021/1060, (ES) 2021/523, (ES) 2021/695, (ES) 2021/697 un (ES) 2021/241
Stratēģija "Latvija 2030"	Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam
SU	Sociālais uzņēmums
SVVA	Sabiedrības virzīta vietējā attīstība
TAI	Tehniskā atbalsta instruments
TALIS	Starptautiskais mācīšanas un apguves pētījums (<i>Teaching and Learning International Survey</i>)
TAPL	Teritorijas attīstības plānošanas likums
TAP2027	Transporta attīstības pamatnostādnes 2021.–2027.gadam
TEN-T	Eiropas transporta tīkls (<i>Trans-European Transport Network</i>)
TEN-T regula	Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 11.decembra Regula (ES) Nr.1315/2013 par Savienības pamatnostādnēm Eiropas transporta tīkla attīstībai un ar ko atceļ Lēmumu Nr.661/2010/ES
TL	Transportlīdzekļi
TM	Tieslietu ministrija
TPF	Taisnīgas pārkārtošanās fonds
TPF regula	Eiropas Parlamenta un Padomes 2021.gada 24.jūnija Regula (ES) 2021/1056 ar ko izveido Taisnīgas pārkārtošanās fondu
TPTP	Taisnīgas pārkārtošanās teritoriālais plāns
UBAP 2021–2027	Upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plāns 2021.–2027.gadam
UK	ES fondu uzraudzības komiteja
VA	Veselības aprūpe
VAS	Valsts akciju sabiedrība
VARAM	Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija
VCA	Valsts civilās aizsardzības plāns
VDI	Valsts darba inspekcija
VID	Valsts ieņēmumu dienests
Vietējās nodarbinātības iniciatīvas	Vietējo struktūru iesaistīšana ar nodarbinātību saistītu rīcībpolitiku izstrādē, vadīšanā un ieviešanā ⁵
VM	Veselības ministrija
VK	Valsts kanceleja
VKS	ES fondu vadības kontroles sistēma
VPA	Vienas pieturas aģentūra
VPD	Valsts probācijas dienests
VSIA	Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību

⁵ <https://ieej.lv/VRdCm>, <https://ieej.lv/iZht9>

VTNP	Valsts nozīmes tautsaimniecības pakalpojumi
VZD	Valsts zemes dienests
ZI	Zinātniskā institūcija
ZM	Zemkopības ministrija
ZTAIP	Zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2021.–2027.gadam
3.1.2.5.i.	AF 3.1.2.5.i. investīcija "Bezdarbnieku, darba meklētāju un bezdarba riskam pakļauto iedzīvotāju iesaiste darba tirgū"
4.3.5.1.pasākums	4.3.5.1.pasākums "Sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu pieejamības palielināšana"
4.4.1.1.pasākums	4.4.1.1.pasākums "Atbalsts jaunām pieejām sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniegšanā"

1. Programmas stratēģija: galvenās problēmas un politikas risinājumi

1.1. Ekonomiskā, sociālā, teritoriālā kohēzija

(1) Latvija pēdējā desmitgadē pieredzējusi stabilu izaugsmi un konvergenci, neskatoties uz smagās finanšu krīzes (2007.–2009.g.) sekām. 2019.g. IKP uz iedzīvotāju sasniedza 69% no ES vidējā pēc pirktspējas paritātes (60% 2008.g.⁶), tomēr pēdējos gados konverģences tempi mazinājušies, salīdzinot ar citām jaunajām dalībvalstīm.

(2) Produktivitāte augusi no 43,4% no ES vidējā 2014.g. līdz 49,8% 2019.g., bet būtiski atpaliek no ES vidējā rādītāja. Atalgojuma kāpums – straujāks par produktivitātes pieaugumu. Latvijas uzņēmumu eksporta daļa pasaules tirgos ir pieaugusi. Privāto investīciju pozitīvā dinamika pēc krīzes atjaunojās tikai 2017.g., pēc tam – mērena (zems kreditēšanas līmenis, politiskā/ekonomiskā nenoteiktība tirgos⁷). Pēdējos piecos gados investīciju pieaugums bijis vājš; produktīvo aktīvu pieaugums – zemāka Baltijā. Bažas – ilgstoši zemas investīcijas P&A.

(3) Iedzīvotāju skaits pēdējā desmitgadē mazinājies par vidēji 1% g., īpaši darbspējīgā vecumā (emigrācija, zema dzimstība) un rada spiedienu uz izaugsmes potenciālu, DT, spēju finansēt un uzturēt publisko infrastruktūru, pakalpojumus. Ienākumu nevienlīdzība viena no augstākajām ES. Nabadzības riskam īpaši pakļauti iedzīvotāji virs 65 g., personas ar invaliditāti, ģimenes, kurās bērnu/us audzina viens no vecākiem, BD, IBD, bezpajumtnieki, iedzīvotāji ar zemu izglītību.

(4) Latvijā ir vienas no augstākajām reģionālās attīstības atšķirībām OECD valstīs⁸. Rīgas reģionā IKP uz iedzīvotāju ir 17 213 *euro* (135% no vidējā IKP uz iedzīvotāju valstī); Kurzemē 74%, Vidzemē 66%, Zemgalē 63%, bet Latgalē 51%.⁹ Bruto kapitālieguldījumu un ārvalstu tiešo investīciju 2019.g. atšķirības starp Rīgu un Latgali līdz pat 18 reizēm¹⁰. Atšķirības ir arī uzņēmējdarbībā, nodarbinātībā, ienākumu līmenī, piekļuvē VA, sociāliem pakalpojumiem, kvalitatīvai izglītībai. Latgalē joprojām zemākā nodarbinātība (56,7%; Rīgas reģionā 66%)¹¹ (reģionālā nesabalansētība, mobilitātes izaicinājumi, neatbilstošas prasmes); līdz 1,5 reizēm atšķiras vidējās darba algas starp reģioniem.

1.2. Produktivitāte, inovācijas un prasmes

(5) Latvijas P&I sistēma no 2014.–2020.g. būtiski palielinājusi efektivitāti un produktivitāti; Latvija raksturota kā mērens inovators Eiropas inovācijas mērījumā¹². Tomēr līdzšinējais **Latvijas P&I sistēmas** izaugsmes temps ir

⁶ <https://ej.uz/akc8>

⁷ <https://ieej.lv/ED0qg>

⁸ RPP

⁹ CSP, 2016

¹⁰ Reģionālās attīstības indikatoru moduļa dati.

¹¹ CSP, 2021

¹² European Innovation Scoreboard 2019

nepietiekams; ilgstoši zemi P&A&I ieguldījumi (0,44–0,69% no IKP 2014.–2020.g.) ar zemu privāto investīciju daļu būtiski atpaliek no 2020.g. nacionālā mērķa – 1,5% no IKP.

(6) Zems P&A intensīvo nozaru īpatsvars tautsaimniecības struktūrā; zems apstrādes rūpniecības īpatsvars IKP ar salīdzinoši zemu produktivitāti un tajā dominējošiem zemo un vidēji zemo tehnoloģiju uzņēmumiem ar nepietiekami attīstītu starpnozaru sadarbību, īpaši P&A jomā, tautsaimniecības struktūra ar pamatā mikro un MVU, kamēr lielāko ietekmi uz IKP pieaugumu sniedz mid-caps un lielle uzņēmumi, kavē **Latvijas ekonomikas transformāciju uz inovatīvu un zināšanās balstītu ekonomikas modeli**. Koordinēta valsts intervence minimizēs ar resursu pārdales procesu saistītas izmaksas/riskus, stiprinot konkurētspēju¹³. P&I sistēmas galvenie izaicinājumi: cilvēkkapitāla kvantitatīvas un kvalitatīvas jaudas palielināšana (Latvijā P&A nodarbināto skaits joprojām ir kritiski zems (~50% no ES vidējā), īpaši RIS3 jomās, t.sk. reģionos (depopulācijas tendences), kā arī tehnoloģiju pārneses sistēmas stiprināšana un pārvaldības procesu uzlabošana¹⁴.

(7) **Latvijas uzņēmējdarbību raksturo** zems inovāciju līmenis, dominē zemas pievienotās vērtības produkti, augsta resursu intensitāte, sadarbības un integrācijas trūkums globālajās vērtību ķēdēs. 5% – lielle uzņēmumi¹⁵ tautsaimniecībā ģenerē 90% ienākumu, tomēr arī šajā sektorā neīsteno augsta riska projektus. Inovatīvo MVU īpatsvars Latvijā – viens no zemākajiem ES – 30,3% (2014.–2016.g.); ES vidēji 49,1%, vāja pētījumu rezultātu komercializācijas kapacitāte. Zināšanu ietilpīgi pakalpojumi ap 50%¹⁶ no kopējā pakalpojumu eksporta (2017.g.) ar nepieaugošu tendenci. Vidēji augsto/augsto tehnoloģiju produktu daļa kopējā eksportā 2010.–2017.g. pieauga tikai par 4 procentpunktiem (34,7%; ES – 56,7%).

(8) Saskaņā ar "Digitālās dekādes stratēģiskajā ceļvedī Latvijai līdz 2030.gadam" norādīto un DESI indeksa rezultātiem – Latvijas uzņēmēji neizmanto digitālo tehnoloģiju potenciālu, zemi rādītāji novērojami e-komercijas, kā arī mākoņpakalpojumu, sociālo mediju un lielo datu izmantošanā. OECD pētījums *Going digital in Latvia* (2020) apliecina saikni starp digitālajām tehnoloģijām un produktivitāti, tiek norādīts, ka Latvijas zemie produktivitātes rādītāji ir saistīti ar nepietiekamajām investīcijām procesu digitalizācijā.

(9) Lai risinātu reģionālās atšķirības kapitālos ieguldījumos, sinerģijā ar nacionālās inovācijas sistēmas izveidi un darbību, plānots atbalsts plānošanas reģioniem reģionālās inovāciju un zināšanu sistēmas izveidei un darbībai.

(10) P&A&I attīstību un jaunu uzņēmumu izveidi bremzē pastāvošās tirgus nepilnības finansējuma pieejamībā visās uzņēmējdarbības attīstības stadijās. Plaša starp komercbanku kredītēšanu un uzņēmumu spēju piesaistīt ārējos finanšu resursus tirgū kopš finanšu un ekonomiskās krīzes ir palielinājusies; uzņēmēju spēja un vēlme aizņemties pieaugusi, bet faktiskais pieprasījums sarucis.

(11) Latvijas kopējo P&A&I stratēģiju, t.sk. RIS3, nosaka NIP, kura virsmērķis 2027.g. ir palielināt eksporta apjomu līdz 27,0 mljrd. *euro* g.; izdevumus P&A līdz 600 milj. *euro* g. Vienlaikus jāstimulē tāda P&I attīstība, kas veicina ilgtspējīgu enerģētikas sektora attīstību un klimata pārmaiņu mazināšanu (NEKP).

(12) Jaunais inovāciju institucionālās pārvaldības modelis (nacionālā ceļakarte, 2022) nosaka ietvaru un darbības, kas veicamas nacionālā P&A&I pārvaldības modeļa un RIS3 pārvaldības pilnveidošanai¹⁷.

(13) Investīcijas 1.PM P&A&I sistēmas attīstībai plānotas atbilstoši RIS3, palielinot kopējo P&I kapacitāti, turpinot P&A pārvaldības pilnveidi un attīstot RIS3 stratēģisko vērtības ķēžu ekosistēmas, kuras pamatā ir strukturēts dialogs un koordinēta rīcība privātā, publiskā un akadēmiskā sektora starpā (uzņēmējdarbības atklājumu princips).

(14) Šajā ģeopolitiski izaicinošajā laikā kritiski nozīmīga ir Latvijas aizsardzības spēju attīstīšana, **jo īpaši Eiropas austrumu pierobežas teritorijā**. Aizsardzības industriju šobrīd raksturo strauji augošs dalībnieku skaits,

¹³ NIP

¹⁴ ZTAI

¹⁵ CSP, 2019.gads

¹⁶ EIS 2019 datubāze <https://ieej.lv/Vu9v6>

¹⁷ Informatīvais ziņojums "Par Latvijas inovāciju un tehnoloģiju atbalsta fonda iniciatīvas aktualitātes pārskatīšanu" apstiprināts 12.04.2022.; MK protokols Nr.20 40§)

atvērtība pārrobežu sadarbībai un gatavība pašu investīcijām, tādējādi atbalsts rūpniecisko spēju uzlabošanai aizsardzības jomā stiprinās Latvijas un ES drošības gatavību.

(15) Sabiedrības zināšanu, t.sk. prasmju līmenis ir galvenais dzinulis ekonomikas attīstībai. Augsti kvalificēta darba spēka un prasmju trūkums, īpaši STEM jomās un RIS3 sektoros (īpaši IKT, būvniecības, veselības, izglītības un zinātnes) ietekmē uzņēmumu ilgtermiņa investīciju lēmumus un attīstību. Lai nodrošinātu produktivitātes celšanos, būtiska ir vajadzīgo prasmju attīstīšana, sistēmas pielāgošana DT vajadzībām un esošo resursu efektīva izmantošana.

(16) Latvija pārsniedz ES vidējo rādītāju attiecībā uz digitāliem publiskiem pakalpojumiem – 83% (ES- 67%), bet uzņēmumi ir vieni no pēdējiem ES produktu un pakalpojumu pārdošanā izmantojot digitālos rīkus¹⁸. Latvijas zemais **digitālo prasmju** līmenis ierobežo inovācijas potenciālu uzņēmumos, kavē dalību mūžizglītības, kultūras, pilsoniskās līdzdalības un nodarbinātības pasākumos. Tikai 43% Latvijas iedzīvotāju (16 līdz 74 g.) ir digitālās pamatprasmes (ES kopumā – 58%); IKT speciālisti 1,7% no kopējā darbaspēka (ES–3,9%); IKT speciālistes sievietes no nodarbināto sieviešu skaita – tikai 0,5% (ES – 1,4%)¹⁹.

(17) **Izglītojamo prasmju līmenis** kopumā atbilst OECD vidējiem rādītājiem, tomēr ir neliels īpatsvars ar augstiem mācību rezultātiem un augsts īpatsvars ar zemiem mācību sasniegumiem (PISA dati, 2018), tāpēc plānots dažādot izglītības satura apguves formas. Iesaiste interešu, profesionālās ievirzes un NI sekmē mācīšanās prasmju pilnveidi. Nodrošinot vienlīdzīgu pieeju izglītībai plānots atbalsts arī bērniem no mazaizsargātām grupām, veicinot integrāciju sabiedrībā, izpratni par iekļaujošu izglītību, bērnu un jauniešu, emocionālo labbūtību un piederību. Mācību līdzekļu nodrošinājums vispārējā izglītībā un profesionālās ievirzes mākslā, dejā, mūzikā un sportā izglītībā sekmē izglītības pieejamību, mācību snieguma uzlabošanu, labbūtību, veselīgu dzīvesveidu un nacionālo identitāti.

(18) Sakārtots izglītības iestāžu tīkls pašvaldībās, veicinās pāreju uz personalizētas izglītības piedāvājumu, sekmējot pilnveidotā mācību satura kvalitatīvu ieviešanu. Nepieciešams uzlabot izglītības iestāžu infrastruktūru, kā arī mūsdienīga mācību procesa nodrošināšanai nepieciešami pārvietojamie digitālie risinājumi, aprīkojums STEM apguvei kā arī mācību līdzekļi izglītojamajiem ar speciālām vajadzībām.

(19) Pirmsskolas izglītības izaicinājumu – rindas uz pašvaldības PII²⁰ līdz pat 40–50% no visiem pirmsskolas vecuma bērniem, risinās ieguldījumi publiskās PII infrastruktūrā/materiāltechniskās bāzes pilnveidošanā, t.sk. digitālā aprīkojuma iegādei, un pieskatīšanas pakalpojumu pieejamībā.

(20) Tiks turpināta speciālās izglītības iestāžu tīkla pilnveide, mazinot to skaitu no 44 (2021.g.) līdz ~25-30 (2027.g.), izvērtējot augstākminēto iestāžu resursu efektivitātes un izglītojamo vajadzībām atbilstošu izglītības pakalpojumu..

(21) Izglītības iestāžu būtiskākie izaicinājumi: iestāžu administrācijas prasme vadīt dažādību, īstenot sekmīgu pārmaiņu vadību, pielāgot ikdienas izglītības procesu skolēnu vajadzībām; pedagogu novecošanās (46% vecumā 50+). Pedagogiem vecumā līdz 30 nav efektīvas atbalsta sistēmas. Plānota profesionālās kompetences pilnveide pedagogiem un atbalsts jaunajiem pedagogiem uzsākot darbu.

(22) Iedzīvotāju iesaiste pieaugušo izglītībā joprojām ir zemā līmenī (2018.g. 6,7%), netiek izmantots jauniešu, kas neiesaistās DT un mācībās, potenciāls. Plānotas jauniešu un pieaugušo dalības izglītībā palielināšanai, elastīga prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas iespēju piedāvājuma attīstīšanai, kā arī ilgtspējīgas un sociāli atbildīgas pieaugušo izglītības finansējuma sistēmas izveidei. Jāveicina mūžizglītības piedāvājums atbilstoši DT pieprasījumam.

(23) Latvijas augstskolas joprojām nav pietiekoši konkurētspējīgas starptautiski, neizmanto potenciālu inovāciju veicināšanā ekonomikā – jāturpina reformas augstskolu pārvaldībā, viedās specializācijas stiprināšanā, sadarbībai ar industriju un infrastruktūras modernizēšanā, t.sk. AF plānā.

(24) Investīcijas plānotas 1.1.1, 1.2.2, 1.2.3, 1.1.2., 4.2.1, 4.2.2., 4.2.3., 4.2.4. un 5.1.1.SAM, (ERAF un ESF+), t.sk., integrēti ieguldījumi atbilstoši reģionu vajadzībām. Prasmju attīstīšana 1.PM fokusēta uz Latvijas viedajai

¹⁸ Digital Economy and Society Index 2020 – 9%.

¹⁹ Digital Economy and Society Index 2020

²⁰ Pašvaldību sniegtie dati, 2020.gada oktobris

specializācijai un industriālajai pārejai nepieciešamām prasmēm; 4.PM uz pamatprasmju, vispārējo prasmju un profesionālo prasmju celšanu.

(25) P&I ieguldījumiem paredzēta sinerģija ar "Apvāršnis Eiropa", "Digitālā Eiropa", *Erasmus+* un *InvestEU* – veidojot atbilstošu dalības kapacitāti, paredzot papildinātību un iniciatīvu mērogošanu. Izglītībā – sinerģija ar *Erasmus+*, Eiropas Solidaritātes korpuss un *InvestEU* (t.sk., EZK prioritātes un mērķi), REACT-EU un AF. Digitālai transformācijai plānots finansējums no dažādiem avotiem. Demarkācija – plānošanā un ieviešanas nosacījumu izstrādē.

(26) FI 1.PM tiks izveidoti un izmantoti atbilstoši finanšu pieejamības tirgus nepilnību analīzē, t.sk. teritoriālā skatījumā, noteiktajam (t.sk. izvērtējot FI izmantošanas iespējas zinātnē un inovāciju komercializācijā).

1.3. Klimatneitralitāte, pielāgošanās klimata pārmaiņām un vides aizsardzība

(27) CSR (2019., 2020.g.) aicina virzīt investīcijas uz zaļo pārkārtošanos – tīrā enerģijā, ilgtspējīgā transportā, resursu efektivitātē un ēku energoefektivitātē. CSR (2022.g.) aicina samazināt vispārējo atkarību no fosilā kurināmā un dažādot fosilā kurināmā importu, paātrinot AER izmantošanu, nodrošinot pietiekamu starpsavienojumu jaudu, dažādojot enerģijas piegādes un maršrutus, samazinot kopējo enerģijas patēriņu, izmantojot vērienīgus energoefektivitātes pasākumus. Izaicinājumi – klimatneitralitātes, enerģētikas, nulles piesārņojuma, ūdeņu stāvokļa un bioloģiskās daudzveidības uzlabošanās, atkritumu apsaimniekošanas mērķi. To izpildei – kompleksi pasākumi saskaņā ar NEKP, LPKPP 2030, Latvijas stratēģiju klimatneitralitātes sasniegšanai 2050.g., Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plānu 2020.–2030.g.

(28) **AER Latvijā** – viens no augstākajiem ES (45.2% 2023.g.), t.sk. strauju apjomu pieaugumu piedzīvojot saules elektroenerģijai (no 0,09% 2019.g. līdz 6,7% 2024.g.). Tāpat salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, Latvijas energobilancē stagnācija vērojama biogāzes un biometāna nozarē, kurā ražošanas apjomi 2023.gadā bija aptuveni 50 % mazāk, nekā 2020. gadā. Pēdējo piecu gadu laikā koģenerācijas staciju saražotās elektroenerģijas apjoms samazinājies par 50 %. Saražotā elektroenerģija dabasgāzes koģenerācijas stacijās samazinājās no 3 246 līdz 1 422 GWh jeb par 56 % (2019.-2023.g.). Degvielu sektorā - valdības lēmums atcelt biodegvielas piejaukumu degvielai uz pusotru gadu ietekmēja biodegvielas patēriņu transporta sektorā, kas bija par 0,2 PJ (25 %) mazāks nekā 2022.gadā. Jāturpina attīstīt AER (vējš, saule, ģeotermālā enerģija, biomas/biogāze), t.sk. ne-emisiju potenciāls daudzdzīvokļu ēkās. SEG emisijās zems ETS īpatsvars (22,3%); ne-ETS – transports 37%, lauksaimniecība 29%, ēkas ~20% (2018.g.). **AER dzīvojamās ēkās** – viens no augstākajiem ES, bet **zema energoefektivitāte**. Lielākajai daļai ēku – zemākas siltumtehnikas īpašības kā iespējams²¹. Vidējie enerģijas patēriņi (kWh/m²g) apkurei visām ēkām 138-139. Lielākais izaicinājums ir daudzdzīvokļu ēku un CSA energoefektivitāte. Atjaunojot ēkas, uzlabosies enerģētikas nabadzības rādītāji; 2018.g. siltums mājoklī naudas trūkuma dēļ bija liegts 7,5% iedzīvotāju (ES – 8%)²². Energoefektīvākas publiskās ēkas mazinās sabiedriskā sektora izdevumus.

(29) **AER transportā** – viens no zemākajiem Eiropā (2018.g. 4,7%). Vairāk kā 93% Latvijas autoparka ir fosilās degvielas TL; 0,1% ir ETL. Jāpaātrina alternatīvo degvielu ražošana/ieviešana (EZK). Latvijā transports rada 29% no kopējām SEG emisijām (2018.g.)²³. No transporta SEG emisijām 93,6% rada autotransports. Līdz 2030.g. ne-ETS SEG emisijas jāsamazina par 6% pret 2005.g. (NEKP). Potenciāls SEG emisiju samazināšanai ir privāto TL lietotāju pārorientēšana uz dzelzceļa transporta/velo izmantošanu. 2017.g. ilgtspējīgu mobilitāti izmantoja 16% iedzīvotāju (64% sabiedrisko transportu, 7% multimodālus veidus, 6% velo²⁴). Pieaug CSN cietušo velosipēdistu skaits (527 2014.g.; 686 2020.g.)²⁵, trūkst drošas velo infrastruktūras. Investīcijas 2.PM ietvaros multimodālā sabiedriskā transporta tīklā, velo infrastruktūrā, bezemisiju vilcienos.

(30) **Atkritumu apsaimniekošanā** nav sasniegts normatīvajos aktos noteiktais mērķis 50% kopējais sadzīves atkritumu pārstrādes apjoms 2020.g. 49% sadzīves atkritumu tika apglabāti (2035.g. atļauts 10%). Kavējas apglabāto

²¹ <https://ieej.lv/2nMjQ>

²² <https://ieej.lv/2FThA>; <https://ieej.lv/60xUM>

²³ <https://ieej.lv/LSZrr>

²⁴ <https://ieej.lv/TtZRI>

²⁵ <https://ieej.lv/bggp8>

BNA samazināšana – 2015.g. apglabāti 57,1% BNA (mērķis 2020.g. 35%). Investīcijas var sniegt ieguldījumu arī SEG emisiju mazināšanā (2018.g. sektors veidoja 5%) un veicināt aprites ekonomikas principu ieviešanu. AAVP2028 paredz samazināt radīto sadzīves atkritumu daudzumu līdz 400 kg/iedz. 2028.g. (2018.g. 409 kg). Joprojām aktuāla ir **dabas direktīvu, ūdenssaimniecības direktīvu** un EZK jūras un saldūdens mērķu²⁶ sasniegšana. Vien 21% virszemes ūdensobjektu ir labā ekoloģiskā stāvoklī²⁷; 2019.g. tikai 10% biotopu un 41% sugu labvēlīgs aizsardzības stāvoklis²⁸. Atsevišķās teritorijās **gaisa kvalitātes** rādītāji ir tuvu/pārsniedz ES tiesību aktos noteiktās prasības un PVO rekomendācijas. Vides kvalitātes uzlabošanā jāturpina pasākumi infrastruktūras attīstībai, jāattīsta **vides monitoringa** sistēmas, jāīsteno **vides izglītības** pasākumi. Latvijā **klimata pārmaiņas** rada plūdu, savvaļas ugunsgrēku, krastu erozijas, vēsturiski piesārņoto vietu u.c. piesārņojuma izplatīšanās riskus, kas prasa prevenciju, reaģēšanas gatavību, seku novēršanu un pielāgošanos.

(31) Tiks ievērots klimatrošināšanas princips (nepieciešamības gadījumā projektu kritērijos). Taisnīgas klimata politikas ieviešanai integrēs arī ANO ilgtspējīgas attīstības caurviju principu "Neatstāt nevienam aiz muguras" (sasauca ar HP VINPI). Investīcijas plānotas 2.1.1., 2.1.2, 2.1.3., 2.2.1., 2.2.2., 2.2.3., 2.3.1., 2.4.1. (ERAF KF), t.sk. vērtējot kompleksus risinājumus/inovatīvas finansēšanas shēmas (*Jessica* u.c.).

1.4. Mobilitāte

(32) CSR ietvaros Latvija aicināta investēt transporta ilgtspējā un digitālajā infrastruktūrā. Pārejā no auto uz sabiedrisko transportu, nozīmīga loma ir uzlabojumiem reģionālajos dzelzceļa savienojumos un tranzīta punktos. Ceļu infrastruktūras kvalitāte ir zemāka par ES vidējo, neraugoties uz līdzšinējiem ieguldījumiem trūkst apvedceļu, nepieciešami ieguldījumi satiksmes drošībā, ņemot vērā Latvijas slikto statistiku attiecībā uz CSN. CSN bojā gājušo skaitā Latvijai ir vieni no augstākajiem rādītājiem uz milj. iedz.; CSN smagi ievainoto skaits pieaug. Ieguldījumi satiksmes drošībā un vides piekļūstamībā uzlabos drošību un mazaizsargāto satiksmes dalībnieku pārvietošanās iespējamību. Atbilstoši CSR, jāturpina TEN-T savienojumi pilsētās, novirzot satiksmi, t.sk. kravu pārvadājumus, no blīvi apdzīvotām vietām. Nepieciešams pilnveidot transporta infrastruktūru Austrumu pierobežā, vienlaikus, uzlabojot civilo un militāro aizsardzību.

(33) Latvijai jānovērš dzelzceļa nošķirtība no Eiropas dzelzceļa tīkla; atbilstība TEN-T regulas izpratnē tiks nodrošināta RB projektā (EISI). Neskatoties uz **dzelzceļa transporta** priekšrocībām iekšzemes kravu pārvadājumos dominē autotransports. Kopumā vērojama tendence palielināties pasažieru pārvadājumiem pa dzelzceļu. Auto izvēli īsos braucienos pamato komforts/laika ietaupījums, garākos – izmaksas (2018.g. pētījums). Nepieciešams uzlabot pieejamību, dzelzceļa infrastruktūru/ ritošo sastāvu. Sabiedriskā transporta attīstības koncepcija (2021.–2030.g.) dzelzceļu nosaka par transporta sistēmas mugurkaulu, bet izaicinājums ir tā zemā elektrifikācija (2020.g. 14%, ES 55%). Jaunā elektrifikācijas stratēģija paredz pakāpenisku elektrificēto līniju tīkla (pasažieru pārvadājumiem) paplašināšanu Rīgas aglomerācijā, nākamajā posmā – elektrificētā tīkla modernizācija.

(34) **RMA** koncentrējas ap 65% iedzīvotāju;²⁹ daudzi no tiem ikdienā dodas uz Rīgu. Latvijā uz 1000 iedzīvotājiem reģistrēti vairāk nekā 350 TL; Rīgā/Pierīgā ap 50% no tiem TL (2019.g.)³⁰. Rīgā nepieciešama transporta plūsmu pārstrukturēšana atslogojot centru no TL, uzlabotu gaisa kvalitāti. Būtisks ieguvums Rīgai ir RB – plānoti nozīmīgi transporta pārkārtojumi Rīgā un Pierīgā. **Reģionu attīstībai** izšķirošs kvalitatīvs, drošs infrastruktūras tīkls – jāturpina investīcijas pilsētu TEN-T infrastruktūrā, integrējot mikromobilitāti kopējā transporta sistēmā, attīstot alternatīvus kravas TL maršrutus. Ieguldījumi dzelzceļa infrastruktūrā (jauni reģionālie maršruti), RB dzelzceļa līnijas, mobilitātes punktos, mikromobilitātes risinājumus uzlabos mobilitāti pilsētās.

(35) Nozīmīgi efektīvā, drošā starptautiskās piegādes ķēdē ir mūsdienu prasībām atbilstoši muitas kontroles risinājumi RŠV; to sekmēs atbilstoša **RŠV** caurlaides spēja. Ņemot vērā vides aizsardzības prasības, nepieciešams

²⁶ <https://ieej.lv/kzm38>

²⁷ <https://ieej.lv/bWAm1>

²⁸ <https://ieej.lv/9RaBR>

²⁹ <https://ej.uz/pmnc>

³⁰ NEKP, Autotransporta direkcija

pilnveidot **ostu** publisko infrastruktūru klimatneitralitātes mērķu sasniegšanai, AER izmantošanai un digitalizācijai, t.sk., ievērojot TEN-T Regulu un Direktīvu Nr.2014/94/ES.

(36) Nepieciešams paredzēt inovatīvu un kompleksu tehnoloģisko risinājumu ieviešanu sistēmās, kas spēs nodrošināt gaisa satiksmes drošību, novēršot apdraudējumu pasažieru, aviācijas un lidostas drošībai.

(37) KF investīcijas 3.PM (papildinoši 2.PM) veicinās TAP2027 rādītāju sasniegšanu (2027.g.): paredzēts bezemisiju TL pieaugums no 0,1% 2020.g. līdz 2%; pasažieru apgrozības sabiedriskajā transportā pieaugums (milj.pas/km) no 1687 2019.g. uz 1837,3; iedzīvotāju, kas ar velo/ citu mikromobilitātes TL brauc katru/gandrīz katru dienu, pieaugums no 6,4% 2019.g. uz 10%.

1.5. Iedzīvotāju potenciāla pilna izmantošana

(38) Stratēģija "Latvija 2030", NAP 2027 un CSR aicina stiprināt veselības sistēmu, nodrošinot papildu finanšu un cilvēkresursus, novērst sociālo atstumtību, uzlabot izglītības kvalitāti, pieejamību un efektivitāti, mazināt krīžu ietekmi uz nodarbinātību. Sociālais pīlārs izceļ nodarbinātības reģionālās un prasmju līmeņu atšķirības Nepieciešami arī cenas ziņā pieejami mājokļi, jo **trūkst adekvātu sociālo mājokļu** ar piekļuvi darbavietām, izglītības iestādēm un pakalpojumiem. Investīcijas cilvēkkapitālā plānotas integrēti 1. un 4.PM.

(39) **Nabadzības vai sociālās atstumtības riskam** pakļauto iedzīvotāju īpatsvars Latvijā ir viens no augstākajiem ES, 2019.g. – 26%, nabadzības riska indekss – 21,7%. Risku palielina bezdarbs, slikts veselības stāvoklis, zems izglītības līmenis. Sociālās aizsardzības izdevumi Latvijā ir starp zemākajiem ES, nespējot nodrošināt kvalitatīvus un pieejamus sociālos pakalpojumus mazāk aizsargātām grupām. Profesionālus sociālās aprūpes pakalpojumus neizmanto 37,9% finansiālu apsvērumu dēļ un 16,2% -pieejamības dēļ. Lai risinātu nabadzības un nevienlīdzības radītos izaicinājumus, programmas atbalstu būtiski papildina ESF+ programma materiālās nenodrošinātības mazināšanai.

(40) Lai mazinātu teritoriālās atšķirības, plānots noteikt pašvaldībās obligāti nodrošināmos sociālos pakalpojumus. Plānoti ieguldījumi SBSP infrastruktūrā cilvēkiem ar GRT citādi SBSP nav iespējams nodrošināt iedzīvotāju vajadzībām atbilstošā apjomā. Infrastruktūras izveide un SBSP nodrošināšana notiks saskaņā ar ANO Konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām, ANO Konvencijā par bērnu tiesībām un Pamattiesību hartā noteikto, kā arī saskaņā ar DI principiem. Ieguldījumi tiks vērsti uz vienlīdzības, nediskriminācijas, desegregācijas, izvēles brīvības, tiesību uz izglītību, neatkarīgu dzīvi un piekļūstamības nodrošināšanu, ņemot vērā iedzīvotāju vajadzību, pieejamo pakalpojumu un infrastruktūras analīzi. Netiks atbalstītas darbības, kas veicina segregāciju vai atstumtību.

(41) Tā kā personas ar invaliditāti, pirmspensijas vecuma personas un jaunieši, kuri nemācās un nestrādā, saskaras ar **ilgstošā bezdarba risku**, būtiski mērķēt atbalsta pasākumus bezdarba riska novēršanai un resocializācijai, t.sk. azartspēļu, narkotiku vai psihotropo vielu atkarīgām personām, bijušajiem ieslodzītajiem.

(42) **Veselības jomā** 2018.g. neapmierinātas vajadzības pēc VA pakalpojumiem bija 6,1% (ES 1,8%)³¹. VA kvalitātes rādītāji ir zemi ES (2017.g. – 2.augstākais profilaktiski novēršamo un 3.augstākais medicīniski novēršamo nāves gadījumu skaits ES³²). Sabiedrības veselības pamatnostādnes 2021.–2027.g. **izvirza šādas prioritārās veselības jomas** – sirds un asinsvadu slimības, onkoloģija, psihiskā veselība, mātes un bērna VA, retās slimības, paliatīvā aprūpe, medicīniskā rehabilitācija. Turpināmi **veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi, VA ilgspējas, pārvaldības stiprināšana, efektīva resursu izmantošana. Nepietiekamo ārstniecības personu nodrošinājumu** (33% ārstu un 28% zobārstu ir/drīzumā būs pensijas vecumā, veidosies ap 3050 māsu iztrūkums (2025.g.). 2017.g. uz 100 000 iedzīvotājiem bija 320,5 ārstu, tikmēr ES vidēji – 363,6) risinās Cilvēkresursu attīstības stratēģija (paredz ārstniecības personu piesaisti, prasmju/iepaņu attīstīšanu NI ietvaros un rezidentu apmācības). COVID-19 ietekmē konstatēta neatbilstoša ārstniecības iestāžu infrastruktūra un gatavība ārkārtas situācijām. Pēc COVID-19 vakcinācijas stratēģijas ieviešanas **nepieciešami pasākumi, lai mazinātu arī citas infekciju slimības.**

³¹ <https://ieej.lv/n5k2o>

³² Sabiedrības veselības pamatnostādnes 2021.-2027.gadam https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/746a6c77-a9f4-4182-9084-e4ab10484b2e

(43) Būtiska **tiesu pieejamība, efektivitāte un korupcijas izplatības mazināšana**, kas **stiprina** iedzīvotāju un sabiedrības **uzticēšanos Latvijas tiesībaizsardzības sistēmai**, kā arī īsteno ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķi Nr. 16.3.

(44) **Sociālo partneru** iesaiste reformu/politiku veidošanā ir nostiprināta, taču jāstiprina **pilsoniskais dialogs un sabiedrības līdzdalība**. Dialoga īstenotāju ierobežotā kapacitāte neļauj nodrošināt nepieciešamo iesaisti. Tādēļ jārisina jautājumi, kas skar sabiedrību - mazaktīva pilsoniskā līdzdalība un vāji attīstīts sociālais dialogs, pilsoniskās līdzdalības rādītājs ir zems.³³ Šķērslis trešo valstu pilsoņu līdzdalībai sabiedriskajās organizācijās un aktivitātēs ir nepietiekamas latviešu valodas prasmes³⁴.

(45) **Kultūras patēriņa** un līdzdalības ietekmes pētījums³⁵ rāda, ka mazaktīvas ir noteiktas sabiedrības grupas: iedzīvotāji 55–74 g.v., ar zemiem ienākumiem, laukos dzīvojošie, cittautieši un tie, kas dzīvo vieni – grupas, kas kultūras pieejamībā tiek marginalizētas, to kultūras patēriņam samazinoties. COVID-19 ierobežojumi negatīvi ietekmējuši kultūras un tūrisma nozari. Sociālo iekļaušanu stiprinās iesaiste kultūras aktivitātēs, veicinot piederību Latvijas kultūras telpai nacionālo identitāti, kvalitatīvu kultūrvidi un radošo tūrismu.

(46) Minēto izaicinājumu risināšanai, ERAF un ESF+ investīcijas plānotas 4.1.1., 4.1.2., 4.2.3., 4.2.4., 4.3.1., 4.3.2., 4.3.3., 4.3.4., 4.3.5. un 4.3.6.SAM. 4.3.1.SAM ietvaros veiktajiem ERAF ieguldījumiem tiek plānoti secīgi ESF+ ieguldījumi 4.3.5.SAM.

1.6. Integrēti risinājumi demogrāfijas un reģionālo atšķirību izaicinājumiem

(47) Iedzīvotāju skaita mazināšanās un struktūras izmaiņas rada izaicinājumus ekonomikas attīstībai, darbaspēka pieejamībai, veselības, sociālai sistēmai. Dati būtiski atšķiras reģionāli Latgales reģionā samazinājums sasniedz 20%, Pierīgas reģionā – 1%.³⁶ Šos izaicinājumus plānots risināt ATR gaitā, kuras mērķis ir veidot attīstīties spējīgas administratīvās teritorijas ar vietējām pašvaldībām, lai nodrošinātu likumos noteikto autonomo funkciju pilnvērtīgu izpildi. Pašvaldību atbalstam RPP ietverti pasākumi uzņēmējdarbības veicināšanai, pakalpojumu kvalitātes un pieejamības uzlabošanai, publiskās pārvaldes un pilsoniskās sabiedrības kapacitātes celšanai un sabiedrības līdzdalības palielināšanai lēmumu pieņemšanā. Nepieciešami integrēti, pārnozaru risinājumi visās politiku jomās.

(48) Būtiska ir kultūras infrastruktūras attīstība, inovatīvu un digitālu risinājumu integrēšana satura veidošanā, teritorijās ar veiksmīgām tūrisma stratēģijām, integrējot EZK, Eiropas Jaunais "Bauhaus" un starptautiskos kvalitātes principus. Tūrisms un saistītās nozares veido 5% no kopējā eksporta un 8,5% no kopējās nodarbinātības³⁷. Nozīmīgs potenciāls ir piekrastei, kur ~80% tūrisma infrastruktūras kapacitāte/kvalitāte ir nepietiekama³⁸.

(49) Latvija ilgtspējīgas pilsētu attīstības īstenošanai izmantos FPT pieeju, ieguldījumus balstītot integrētajās teritoriju attīstības stratēģijās (plānošanas reģionu AP atbilstoši APSL) un pakārtotās pašvaldību AP. Atbilstoši APSL pašvaldības AP izstrādā, ievērojot līdzdalības principu, izstrādes procesā organizējot regulāru visas sabiedrības iesaisti, apkopojot viedokļus par teritorijas izaicinājumiem/risinājumiem, nodrošinot līdzdalību teritorijas attīstības plānošanā. Atbilstoši TAPL teritorijas attīstības plānošanā tiek nodrošināts informācijas un lēmumu pieņemšanas atklātums.

1.7. Administratīvā kapacitāte, laba pārvaldība, vienkāršošana

(50) CSR aicina stiprināt valsts pārvaldes atbildību un efektivitāti, īpaši pašvaldībām, valsts un pašvaldību uzņēmumiem. Nepieciešama vispārējās uzticības valsts pārvaldei, valsts iestāžu darbībai, stiprināšana.

³³ VK 2018.g., "Par sabiedrības līdzdalību valsts un pašvaldību iestāžu darbā"; 2020.g. SKDS, <https://ieej.lv/A5uYw>

³⁴ Trešo valstu pilsoņu situācijas izpēte Latvijā 2017, BISS

³⁵ <https://ieej.lv/UATSF>

³⁶ CSP <https://ieej.lv/36gzf>

³⁷ OECD dati (2018)

³⁸ <https://ieej.lv/AD6q8>

(51) Vērojama projektu kavēšanās un sadārdzinājumi, vairāku valsts pārvaldes IKT projektu izstrādē/īstenošanā ir problēmas ar sistēmu efektivitāti un atbilstošu funkcionalitāti, būtiski pagarinot ieviešanas termiņus. Pašvaldību e-vides digitalizācija ir maz attīstīta. Būtiskas atšķirības pašvaldību kapacitātē veidot un īstenot attīstības plānošanas dokumentus atbilstoši mūsdienu izaicinājumiem, sasaistē ar budžetu, nodrošināt kvalitatīvus pakalpojumus, iesaistīt sabiedrību teritorijas attīstībā. To norāda arī Valsts kontrole – pašvaldībās nereti nav funkcijām atbilstošu speciālistu.

(52) Šo izaicinājumu risināšanai VK sadarbībā ar FM un VARAM izstrādājusi AKCK KP efektīvai īstenošanai; nozīmīgākās mērķa grupas – finansējuma saņēmēji, publiskās pārvaldes iestādes, VKS dalībnieki, UK pārstāvji, NVO, sadarbības partneri. Investīcijas plānotas 5.1.1., 1.3.1. un 6.1.1. u.c. SAM ietvaros (ERAF vai ESF+, tehniskās palīdzības finansējums). Tiek apsvērta plašāka vienkāršoto izmaksu izmantošana.

1.8. Sasaiste ar ESSBJR

(53) Lai uzlabotu BJR globālo konkurētspēju, veicinātu klimata neitrālu ietekmi, savienotu reģionu un cilvēkus, plānoti šādi ieguldījumi: iekļaušanās ES pētniecības telpā un piegāžu ķēdēs, pārrobežu e-risinājumu izstrādē, kā arī NEKP kontekstā koordinēta rīcība attiecībā uz transporta emisiju samazināšanu, t.sk. alternatīvo degvielu ražošana un lietošana (ESSBJRS mērķi "Palielināt labklājību" un "Savienot reģionu").

(54) Lai uzlabotu Baltijas jūras stāvokli, pielāgošanos klimata pārmaiņām, risku novēršanu/pārvaldību, plānoti ieguldījumi ūdenssaimniecības pakalpojumos, t.sk. notekūdeņu attīrīšanas sistēmās, bioloģiskajā daudzveidībā, atkritumu apsaimniekošanā, un videi draudzīgā ostu infrastruktūrā. Lai panāktu lielāku sinerģiju ESSBJR īstenošanā ar 2.PM un INTERREG, normatīvajos aktos par SAM īstenošanu tiks specificētas darbības, izmaksas un finansējuma saņēmēji, t.sk. nodrošinot nepārklāšanos. ZPI obligāti tiks piemērots aktivitātēs, kur ZPI normatīvais regulējums paredz (ESSBJR mērķis "Glābt jūru").

(55) Lai reaģētu uz pieaugošo pieprasījumu pēc starpreģionu sadarbības, veicinātu RIS3 mērķu sasniegšanu, sekmētu ekonomikas transformāciju, MVU konkurētspējas, P&I un digitalizācijas atbalsta instrumenti 1.PM veicinās ESSBJR stratēģiju politikas vizienā "Inovācijas" ("Izaicinājumu virzītas inovācijas", Digitālās inovācijas un transformācija" "Kopradītas inovācijas"). ESSBSR sadarbība ar partneriem no astoņām dalībvalstīm veicina kopīgu problēmu/risinājumu, sadarbības potenciāla identificēšanu. Galvenās sadarbības jomas ir P&A, atbalsts uzņēmumu internacioalizācijai, pielāgošanās klimata pārmaiņām un enerģētikas problēmu risināšanai.

1.9. Vidusposma novērtējums un REARM plāns Eiropai

(56) Kopš Programmas apstiprināšanas 2022.g. gan pasaulē, gan Latvijā notikušas būtiskas pārmaiņas, kas ietekmē plānoto investīciju ieviešanu, gan arī iezīmē jaunas prioritātes un vajadzības, kurām nepieciešams rast risinājumus. Būtiski visu investīciju īstenošanu ietekmē Krievijas uzsāktais karš Ukrainā, kas radījis nebijušus ģeopolitiskos riskus valstij kopumā un nepieciešamību pārskatīt Latvijas prioritātes fokusējot resursus uz ārējās un iekšējās drošības stiprināšanu. Šāda resursu fokusēšana ir nepieciešama, lai stiprinātu Latvijas drošību, kas ir nepieciešams priekšnoteikums tālākai ekonomikas attīstībai un konverģences procesiem ar ES.

(57) Drošība kā jaunā pamata prioritāte valstij kopumā atspoguļojas arī Programmas īstenošanā un vidusposma novērtējumā, meklējot līdzsvaru starp uzsākto SAM pasākumu paātrināšanu un atsevišķu jaunu pasākumu iekļaušanu Programmā.

(58) Ģeopolitisko risku un militārās apdraudētības palielināšanās iezīmē aktuālās vajadzības, kur atbalstu var sniegt arī Programmas investīcijās:

1) stiprināt Latvijas enerģētisko drošību un neatkarību, atsakoties no elektrotīklu savienojumiem ar Krieviju un sinhronizējoties ar ES tīkliem, risinot enerģētiskās neatkarības jautājumus;

2) stiprināt dzelzceļa kā transporta infrastruktūras mugurkaula attīstību ES virzienā;

3) nodrošināt nepieciešamās investīcijas aizsardzībai (militārs un divejāds pielietojums) un iekšējai drošībai, lai nodrošinātu drošu vidi gan iedzīvotājiem, gan investoriem.

(59) Vidusposma novērtējumā (šīs Programmas 10.pielikumā) iekļauta informācija par sociāli ekonomisko situāciju un galvenajiem izaicinājumiem, reģionālo attīstību, CSR ieviešanas gaitu, secinājumi no ex-post izvērtējumiem, NEKP ieviešanas progresu, Eiropas Sociālā pīlāra tiesību ievērošanas procesu, Administratīvās ceļakartes ieviešanas progresu, rādītāju sasniegšanas progresu, kā arī priekšlikumi elastības finansējuma pārskatīšanai starp SAM pasākumiem Programmas grozījumos fokusējot finansējumu uz drošības un noturības stiprināšanu.

(60) **ReArm Europe plānā/ gatavība 2030. gadam** ir izklāstīti konkrēti juridiskie un finansiālie līdzekļi dalībvalstu aizsardzības investīciju atbalstam. Tā ir vērīenīga aizsardzības pakete, kas ES dalībvalstīm nodrošina iespēju ātri un būtiski palielinātu investīcijas aizsardzībā un aizsardzības spējas, atbalstīt enerģētisko neatkarību un ieviest pasākumus izaicinājumiem, ar kuriem saskaras austrumu pierobežas reģioni. Vidusposma grozījumu ietvaros Programma papildināta ar jauniem ReArM SAM (1.5.1., 2.6.1., 3.2.1., 3.3.1., 5.2.1.), lai vēl vairāk stiprinātu investīcijas drošībā un aizsardzībā.

1.tabula Politikas mērķi un specifiskie atbalsta mērķi

Politikas mērķis	SAM	Pamatojums (kopsavilkums)
1. Konkurentspējīgāka un viedāka Eiropa, veicinot inovatīvas un viedas ekonomiskās pārmaiņas un reģionālo IKT savienojamību	1.1.1.SAM (RSO 1.1.) Pētniecības un inovāciju kapacitātes stiprināšana un progresīvu tehnoloģiju ieviešana kopējā P&A sistēmā / 1.2.1. SAM (RSO1.1.) Pētniecības un inovāciju kapacitātes stiprināšana un progresīvu tehnoloģiju ieviešana uzņēmumiem	Latvijas P&I sistēmas attīstības temps ir nepietiekams straujai viedai izaugsmei, kas saistīts ar zemajiem P&A&I ieguldījumiem (kopējie – 0,63% no IKP ³⁹ ; uz 1 zinātnisko darbinieku ~30 000 <i>euro</i> g. ⁴⁰) un zemo P&A nodarbināto skaitu (tikai ~50% no ES vidējā līmeņa-nepietiekama) kvantitatīvā un kvalitatīvā jauda. Latvijas uzņēmumu integrācijas līmenis globālajās vērtību ķēdēs ir viens no zemākajiem ES ⁴¹ , tāpēc būtiski jāveicina uzņēmumu un pētnieku starptautiskā sadarbība, t.sk dalība "Apvārsnis Eiropa", "Digitālā Eiropa" u.c., piesaistot papildus ES investīcijas. Lai veicinātu Latvijas ekonomikas transformāciju, investīcijas nacionālā mērogā tiks koncentrētas pētniecības cilvēkkapitāla attīstībā, P&A aktivitātēm un starptautiskās konkurētspējas stiprināšanai atbilstoši RIS3 prioritātēm, atbalstot jaunu produktu izstrādi un kopsadarbības projektus ar zinātniekiem, praktiskas ievirzes pētījumos, P&I kompetences attīstībai RIS3 jomās, digitālajai transformācijai, zināšanu un tehnoloģiju pārneses sistēmas pilnveidošanai, t.sk.reģionālā līmenī ar mērķi pētniecības un uzņēmējdarbības sektora sadarbības veidošana un uzturēšana un radošo industriju un prasmju attīstībai. 1.1.1.SAM: Latvijas zemo P&A&I ieguldījumu dēļ ir sarežģīti nodrošināt līdzsvarojošus privātā kapitāla elementus, tāpēc SAM ietvaros zinātnes projektos plānots izmantot grantus. FI izmantošana būs piemērotāka tālākajā attīstības fāzē, kad uzņēmumi ir konkurētspējīgāki un tiem ir lielākas iespējas integrēties globālajās vērtību ķēdēs. 1.2.1.SAM: plānota gan grantu, gan FI izmantošana, ņemot vērā identificēto tirgus nepilnību uzņēmumu finansējuma pieejamībai. Atbilstoši CSR (2024.g.) investīciju fokuss ir vēršams uz investīcijām inovācijās, tādēļ 1.1.1. SAM ietvaros tiks sniegts atbalsts pētījumiem jaunu produktu un tehnoloģiju izstrādei ar mērķi ES tirgū ieviest jaunus, inovatīvus produktus ar ekonomisko potenciālu.
	1.2.2.SAM (RSO 1.2.) Izmantot digitalizācijas priekšrocības uzņēmējdarbības attīstībai/ 1.3.1.SAM (RSO 1.2.) Izmantot digitalizācijas priekšrocības iedzīvotājiem, uzņēmumiem, pētniecības organizācijām un publiskajām	Lai sekmētu digitālo transformāciju, ir plānoti ieguldījumi 1.2.2.SAM ietvaros un 1.3.1.SAM ietvaros, kas veicinās digitālo tehnoloģiju pielietošanu dažādos uzņēmējdarbības procesos, tiks veicināta inovatīvu tehnoloģiju izmantošana platformu attīstībā, mākslīgā intelekta risinājumu ieviešana, pakalpojumu digitalizācija, tiks veikta publisko IS atvēršana izmantošanai privātajam sektoram jaunu, inovatīvu pakalpojumu veidošanai, t.sk. ņemot vērā ES fondu IKT jomas izvērtējumā ⁴² rekomendēto. No 1.2.2. SAM svītroti finanšu instrumenti, jo 1.2.3. SAM ir papildināts ar garantijām - aizdevumiem augstāka riska projektos komersantiem, - kā arī aizdevumiem ar kapitāla atlaidi būtiski samazinātu plānotās % likmi, t.sk. % likmes subsīdiju. Tā kā uzņēmējiem trūkst platformas, ko izmantot kā bāzi pakalpojumu izvietošanai un pilnveidei ⁴³ , investīcijas tiks veiktas ar mērķi attīstīt digitālo infrastruktūru kā platformu, piemērojot inovatīvu pieeju – radot uzņēmējiem iespēju izmantot platformu risinājumu tālākai inovatīvai integrācijai un pilnveidošanai, 1.3.1.SAM: atbalstu paredzēts sniegt grantu

³⁹ 2018.gads, CSP⁴⁰ 2018.gads⁴¹ <https://ieej.lv/vt6IG> (skatīt nodevuma 26.-34.lpp).⁴² SIA PricewaterhouseCoopers Izvērtējuma ziņojums "ES fondu ieguldījumu izvērtēšana informācijas un komunikāciju tehnoloģiju pasākumu atbalstam 2007.–2013.gada plānošanas periodā un šo ieguldījumu ietekmes noteikšana", 124.⁴³ Digital Economy and Society Index 2020

	iestādēm	veidā, ņemot vērā, ka finansējums paredzēts valsts pārvaldes īstenotiem projektiem valsts pārvaldes, t.sk. pašvaldību IS un valsts pārvaldes doto uzdevumu izpildītāju IS.
	1.2.3.SAM (RSO 1.3.) Veicināt ilgtspējīgu izaugsmi, konkurētspēju un darba vietu radīšanu MVU, tostarp ar produktīvām investīcijām	Lai adresētu Latvijas galvenos konkurētspējas izaicinājumus – zemi produktivitātes rādītāji, zemas pievienotās vērtības produkti, saistītais zema privāto investīciju P&A īpatsvars, zems inovatīvo uzņēmumu īpatsvars, augstas resursu intensitātes un sadarbības un integrācijas trūkums globālajās vērtības ķēdēs, Latvijas konkurētspējas priekšrocības balstītāmas uz inovāciju, tehnoloģiskajiem faktoriem un produktivitātes uzlabojumiem. Attiecīgi nepieciešams veicināt jaunu tehnoloģiski intensīvu uzņēmumu rašanos, motivējot tos radīt un attīstīt produktus, tehnoloģijas ar augstu pievienoto vērtību, kā arī veicināt investīcijas jaunu ražošanas ēku izbūvei ar mērķi radīt jaunus eksportspējīgus produktus. Nodrošināt jaunradītu tehnoloģiski intensīvu uzņēmumu inkubāciju, to ietvaros akcentējot P&A&I komponenti. Vienlaikus nepieciešams nodrošināt uz inovācijām un zināšanām balstītu eksportspējīgu produktu un pakalpojumu radīšanu, nodrošināt piekļuvi ārvalstu tirgiem (nefinansāls atbalsts un atbalsts grantu veidā). FI pakalpojumu un grantu nepieciešamību pamato tirgus nepilnību analīze uzņēmumu finansējuma pieejamības jomā. Ļoti būtiski ir nodrošināt atbalstu pilna uzņēmējdarbības attīstības cikla ietvaros, vienlaicīgi valsts intervenci fokusējot tieši RIS3 sfērās un pēc iespējas novēršot pastāvošās tirgus nepilnības finansējuma pieejamībā, t.sk. reģionos. Plānots turpināt sniegt un izstrādāt jaunus valsts atbalsta instrumentus produktivitātes kāpināšanai un ar augstāku risku investīciju projektu atbalstīšana visos uzņēmumu attīstības līmeņos – gan MVU, t.sk. jaunuzņēmumiem, gan mazas vidējas un vidējas kapitālizācija sabiedrībām Vienlaikus tiks turpinātas iepriekšējā plānošanas periodā uzsāktās aktivitātes iespējkapitāla instrumentu veidā.
	1.1.2.SAM (RSO 1.4.) Prasmju attīstīšana viedās specializācijas, industriālās pārejas un uzņēmējdarbības veicināšanai.	CSR (2019.g.)⁴⁴ iesaka Latvijai ar ieguldījumiem saistītajā ekonomikas politikā galveno uzmanību veltīt inovācijai un atbilstoša prasmju piedāvājuma nodrošināšanai. EK 2019.gada ziņojumā par Latviju⁴⁵ uzsvērts, ka nepieciešams pilnveidot MVU prasmes RIS3 jomās ar mērķi palielināt produktivitāti. EK 2020.gada ziņojumā⁴⁶ par Latviju norādīts, ka Latvijas galvenās problēmas joprojām ir prasmju trūkums un mazās pētniecības un rūpniecības iekšējās saiknes. Tāpat īpaši svarīga ir mākslīgā intelekta potenciāla pilnvērtīga izmantošana un kibernetikas izaicinājumu risināšana. 2022. gada aplēses liecina, ka Eiropas Savienībā trūkst gandrīz miljons (883 000) kibernetikas ekspertu, attiecīgi Latvijā gan pēc populācijas, gan IKP kā proporcijas no ES-27 kopējā trūkst vairāki trūkstoši kibernetikas speciālistu. Proporcioniāli iedzīvotāju skaitam Latvijā (0.4%) tie būtu ap 3530 speciālistu, proporcioniāli IKP (0.2%) – ap 1785 speciālistu. Ņemot vērā prasmju nozīmību Latvijas attīstībā, investīcijas tiks veiktas industrijas nākotnes darbaspēka nodrošināšanai RIS3 jomās, mērķtiecīgi ieguldot cilvēkkapitālā, stiprinot ekselenci IT jomā un attīstot mākslīgā intelekta un kibernetikas jomām, t.sk. reģionos, nepieciešamās prasmes AI un ZI personālam un saimnieciskās darbības veicējiem, lai veicinātu augstāko digitālo prasmju īpatsvara pieaugumu drošības stiprināšanai, pētniecības attīstībai un uzņēmējdarbības veicināšanai. Ņemot vērā Latvijas zemos P&A&I ieguldījumus (0,44-0,69% no IKP 2014.–2020.g.periodā) ar zemu privāto ieguldījumu īpatsvaru dēļ, kā arī ņemot vērā, ka FI izmantošana apgrūtinātu mazu atbalsta summu saņemšanu, uzliekot papildus slogu

⁴⁴ <https://ieej.lv/NXKh4>⁴⁵ <https://ieej.lv/Ptwu7>⁴⁶ <https://ieej.lv/rwpCf>

		un izmaksas to administrēšanai un uzraudzībai, tad, lai nodrošinātu pētniecības organizāciju un uzņēmumu prasmju attīstību, 1.1.2.SAM atbalsts tiks nodrošināts grantu veidā. Atbalstu plānots sniegt publiskajām iestādēm, kas saistītas ar izglītības kursu pasniegšanu.
	1.4.1.SAM (RSO 1.5.) Uzlabot digitālo savienojamību	Elektronisko sakaru pakalpojumu lietotāji aizvien vairāk izvēlas mobilo sakaru pakalpojumus, pieaug mākoņdatošanas iespēju izmantošana, audio un video satura patērēšana internetā un M2M savienojumu skaits, kas paaugstinā slodzi elektronisko sakaru tīkliem. Elektronisko sakaru uzņēmumiem nav pietiekošas ekonomiskā interese izvēst tajās ļoti augstas veiktspējas elektronisko sakaru tīklus ⁴⁷ , vienlaikus lauku un lauku pilsētām pieguļošās teritorijās ir zems iedzīvotāju blīvums un maksātpēja ⁴⁸ , un kā arī pastāv kvalitatīvas "pēdējās jūdzes" pieejamības problēma. ITU pētījums (2020) rāda, ka platjoslas pieslēgumu pieejamības paaugstināšana par 10% dod ~1,4% IKP pieaugumu valstīs, kurās IKP uz iedzīvotāju pārsniedz 22 000 ASV dolārus, t.sk. Latvija ⁴⁹ . SM pasūtītajā pētījumā (2020) sniegts novērtējums par investīciju nepietiekamību, kas jārisina, lai sasniegtu ES savienojamības mērķus, un plānotās valsts intervences pamatojums. Investīciju nepietiekamība atkarībā no valsts izvēlēta scenārija ir līdz 957 milj. EUR. Pasākumi plānoti sadarbībā ar elektronisko sakaru uzņēmumiem, piesaistot privātās investīcijas. Platjoslas infrastruktūras attīstībā plānoti papildinošie pasākumi ar AF, CEF u.c. finansējumu. Digitālizācijas nozīmes palielināšanās aktualizē nepieciešamību turpināt centralizēti attīstīt kiberdrošības IKT infrastruktūru, nodrošinot vienlīdz augstu drošības līmeni valsts pārvaldei kopumā. Atbalsts granta veidā tiks piešķirts investīcijām infrastruktūras projektiem, kam noteikta koplietošana, lai veicinātu ES stratēģisko mērķu elektronisko sakaru attīstības jomā īstenošanu ⁵⁰ , tā nodrošinot ES digitālā vienotā tirgus priekšrocības un pārrobežu sadarbību, kā arī vienlīdzīgu un kvalitatīvu elektronisko sakaru pakalpojumu pieejamību visā Latvijas teritorijā gadījumos, kad nav pieejami citi finansēšanas avoti.
	1.5.1.SAM (RSO 1.7.) Rūpniecisko jaudu uzlabošana, lai veicinātu divējādu lietojumu, kā arī aizsardzības spējas	Lai nodrošinātu stratēģiski nozīmīgu investīciju veikšanu Latvijā, ieviešot CSR (2004.g.) attiecībā uz uzņēmējdarbības vides uzlabošanu, ir jānodrošina piekļuvi finansējumam, kas vērstas uz stratēģiski nozīmīgu investīciju veikšanu, eksporta apjoma palielināšanu un produktivitātes kāpināšanu, paredzot konkurētspējīgu atalgojumu visos Latvijas reģionos. Finansējums tādu investīciju projektu īstenošanai, kuri ir vērsti uz jaunu iekārtu un tehnoloģisko procesu ieviešanu un ražošanai nepieciešamās infrastruktūras attīstību, lai ražotu divējāda un militāra lietojuma saistītus produktus, kas stiprinās aizsardzības kapacitāti. Plānota atbalsta programma mērogojamu investīciju projektu īstenošanai Latvijā - ieguldījumi uzņēmējdarbībā, kas veicina ražošanas kapacitātes militāra un divējāda lietojuma jomā, vienlaikus radot jaunas darba vietas un stiprinot Latvijas un visas ES drošības kapacitāti.
2. Zaļāka un noturīgāka Eiropa ar zemām oglekļa emisijām, kurā notiek pāreja uz bezoglekļa	2.1.1.SAM (RSO 2.1.) Energoefektivitātes veicināšana un siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana	Dzīvojamo ēku sektorā patērētā enerģija veido līdz 30%, ražošanas sektorā 23%. Vairumam ēku – augsts energoresursu patēriņš, vienlaikus prognozējams ievērojams ekspluatācijas laiks. Aktuāla pakāpeniska energoefektivitātes uzlabošana. VZD datos vidējais ēku nolietojums – 40%. Salīdzinot 2018.g. ar 2005.g., rūpniecisko procesu radītās SEG emisijas pieaugušas par 140,8%. Investīcijas energoefektivitātē prasa ilgtermiņa kapitālieguldījumus, to atmaksāšanās termiņš ir garš. Rezultātā

⁴⁷ <https://ieej.lv/vslp1>, <https://ieej.lv/sADAI>⁴⁸ CSP⁴⁹ <https://ieej.lv/DzYfQ>

ekonomiku neto izteiksmē, veicinot taisnīgu pārkārtošanos uz tīru enerģiju, "zaļās" un "zilās" investīcijas, aprites ekonomiku, klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām, risku novēršanu un pārvaldību un ilgtspējīgu mobilitāti pilsētvidēs		uzņēmumiem ir nepietiekami pieejami finanšu līdzekļi efektivitātes uzlabošanai un darbības pārorientēšanai klimatam draudzīgā virzienā. Ieguldījumi rūpniecības un uzņēmumu energoefektivitātes paaugstināšanā veicinās energoresursu racionālu izmantošanu, uzlabos uzņēmumu produktivitāti, konkurētspēju, eksportspēju. Valsts ēku sektorā ir 863 ēkas ar vidējo apkures enerģijas patēriņu 140 kWh/m² g., no kurām ES fondu 2014.–2020.g.plānošanas periodā plānots atjaunot vairāk kā 100. Iedzīvotāju skaits reģionos turpinās samazināties; nepieciešams pārskatīt un samazināt pašvaldību izdevumus. NĪVK IS reģistrētas 4 967 pašvaldībām piederošas ēkas 6,29 milj.m² platībā. Nepieciešams samazināt enerģijas patēriņu, vienlaikus nodrošinot stabilu iekštelu mikrovidi. Mērķi: 1) ik gadu renovētas 3% tiešās pārvaldes ēku energo-neefektīvās platības (no 2026.g. 3% no visa publiskā sektora ēkām, kas nav gandrīz nulles patēriņa ēkas); 2) atjaunotas vismaz 2000 daudzdzīvokļu ēkas, uzstādītas ne-emsiju tehnoloģijas; 3) īpatnējais siltumenerģijas patēriņš ēkās apkurei ir atbilstošs normatīvajiem aktiem 4) AER mērķu sasniegšana, nodrošinot energoresursu ilgtspēju. Atbalsts dzīvojamo ēku, uzņēmumu sektorā indikatīvi plānots kā FI (uzņēmumu projekti parasti ir saistīti ar ienākumu gūšanu). Valsts un pašvaldību ēku sektorā tiks izvērtēts gan atbalsts granta veidā (ņemot vērā publiskā sektora normatīvajos aktos noteiktos aizņēmumu limitus un budžeta deficīta palielināšanas iespējas), gan grantu kombinācija ar FI.
	2.1.2.SAM (RSO 2.2.) Atjaunīgo energoresursu enerģijas veicināšana – biometāns	ES kopējs mērķis 2030.g. noteikts Direktīvā 2018/2001/ES – 32% AER no ES kopējā enerģijas gala patēriņa. Latvijas minimālais nacionālais mērķis 2021.–2030.g. periodam – vismaz 40%. Saskaņā ar 2019.gada Ziņojumu par politikām, pasākumiem un prognozēm lauksaimniecības sektorā kūtsmēsļu apsaimniekošanas CH₄ emisijas palielināsies par 36,9% (2030.g. pret 2017.g.). Biometāna ražošana veicinās AER izmantošanu un piesārņojuma mazināšanu. Daļā pašvaldību ar 2021.g. uzsākta BNA dalītā vākšana (Latvijā to ieviesīs 2023.g.). BNA, no kopējiem sadzīves atkritumiem atdalītie BNA, notekūdeņu dūņas (aptuveni 300 000t 2019.g.) jāpārstrādā, lai izvairītos no to apglabāšanas poligonos. Anaerobās pārstrādes rezultātā rodas biogāze, ko lietderīgi izmantot biometāna ražošanai. Atbalsts biometāna ražošanas attīstībai tiks sniegts kombinēta atbalsta veidā (atbalsts plānots kā kombinēts atbalsts, jo šādi projekti parasti ir saistīti ar ienākumu gūšanu). Latvijas vienotais dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operators, kas ir dabīgi izveidojies monopols attiecīgā jomā nodrošināmo pakalpojumu veikšanai. Tiks īstenotas konkrēti identificētas darbības enerģētiskās drošības un neatkarības stiprināšanai.
	2.1.3.SAM (RSO 2.4.) Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, risku novēršanu un noturību pret katastrofām	Latvijā novērotas klimata pārmaiņas – vidējās gaisa temperatūras paaugstināšanās, kopējās atmosfēras nokrišņu summas un dienu skaita ar stipriem un ļoti stipriem nokrišņiem palielināšanās, sala dienu skaita samazināšanās, garāka augšanas sezona, sniega segas samazināšanās u.c. Veicinot Latvijas klimatnoturību, plānota pielāgošanās pasākumu īstenošana. Nākotnē visbūtiskākās izmaiņas skars klimatisko parametru ekstremālās vērtības – biežāk saskarsimies ar neraksturīgiem laikapstākļiem, kā arī paaugstināsies jūras līmenis. Plūdi, krasta erozija, ugunsgrēki, intensificējoties klimata pārmaiņu ietekmē, var radīt bīstamus postījumus un zaudējumus tautsaimniecībai un sabiedrībai, var ciest arī vēsturiskās un kultūras vērtības. Vieni no nozīmīgākajiem klimata pārmaiņu riskiem Latvijai ir upju, ezeru, jūras krastu erozija un plūdi, tostarp vējuzplūdi. Vienlaikus pielāgošanās klimata pārmaiņām,

		zaļās un zilās infrastruktūras risinājumus nepieciešams integrēt arī pašvaldību līmenī, nodrošinot sociālekonomiskos ieguvumus. Paredzēti pasākumi aizsardzībai pret plūdiem un krastu eroziju, lai pasargātu apdzīvotās vietas, infrastruktūru, piesārņotās teritorijas u.c. svarīgus objektus, kā arī citi pasākumi, kas paredzēti vietējā līmeņa pielāgošanās klimata pārmaiņu stratēģijās (pašvaldību AP sastāvdaļa). Pasākumu ieviešanā tiks izmantoti zaļie un zilie risinājumi, jo tie mazinās "siltuma salas" efektu, plūdus, krastu eroziju u.c. klimata izraisītos riskus un ietekmes. Nemot vērā ekstremālos laikapstākļus, to atkārtošanās biežumu un radītās sekas, plānots uzlabot katastrofu pārvaldīšanas (preventīvos, gatavības, reaģēšanas un seku likvidēšanas) kapacitāti. Atbalsts tiks sniegts grantu veidā, jo plānotās darbības īsteno pašvaldības (t.sk. to iestādes, kapitālsabiedrības) vai VUGD un atbalsts nav plānots peļņu gūstošiem vai saimnieciska rakstura projektiem, bet valsts, pašvaldību pakalpojumu efektivitātes uzlabošanai, kas dod pienesumu klimatnoturības pasākumiem.
	2.2.1.SAM (RSO 2.5.) Veicināt ilgtspējīgu ūdenssaimniecību	Lai nodrošinātu notekūdeņu negatīvās ietekmes uz vidi samazināšanu, ņemot vērā virzību uz "nulles piesārņojumu" un uz klimatneitralitātes mērķiem, atbilstoši NAIP 21–27 plānots uzlabot ūdenssaimniecības pakalpojumu efektivitāti, nodrošinot atbilstošas infrastruktūras jaudas, uzlabojot darbības efektivitāti, kā arī samazinot piesārņojumu. Klimata pārmaiņu radītie intensīvie nokrišņi lietus ūdeņu un gruntsūdeņu veidā rada būtisku papildu slodzi novecojušajām, energoneefektīvajām NAI, kā arī NAI jaudas, attīrīšanas efektivitāte un izlaides atsevišķos gadījumos nav atbilstošas aktuālajai aglomerācijas notekūdeņu slodzei un saņemotās teritorijas vai ūdensobjekta stāvoklim. Notekūdeņu attīrīšanas procesā rodas daudz notekūdeņu dūņu, tām ir ierobežota pielietojamība, bet neatbilstoša to uzglabāšana un apsaimniekošana, rada vides piesārņojuma risku. Lai dūņu apsaimniekošanā veicinātu pāreju uz aprites ekonomikas principiem, atbilstoši Notekūdeņu dūņu apsaimniekošanas plānam tiks investēts atbilstošas dūņu apstrādes infrastruktūras izveidē, t.sk. nodrošinot atbilstošu dūņu īslaicīgu uzglabāšanu un atūdeņošanu. Sausuma periodos novecojušo un korodējušo kanalizācijas tīklu dēļ var rasties notekūdeņu eksfiltrācija vidē, radot piesārņojumu. 2.2.1.SAM ietvaros piesārņojuma samazināšanai tiek paredzētas iespējas gan tīklu atjaunošanai, gan paplašināšanai, lai pēc iespējas vairāk māsaimniecību var pieslēgties centralizētajai sistēmai. Atbalsts tiks sniegts grantu veidā, jo plānotās darbības saistītas ar notekūdeņu attīrīšanas uzlabošanu, kas primāri saistīta ar vides mērķu sasniegšanu, t.sk. Direktīvas 91/271/EEK atjaunoto prasību ieviešanas sekmēšanu, tās īsteno sabiedrisko pakalpojumu sniedzēji un atbalsts nav plānots peļņu gūstošiem projektiem (nav saistīti ar izdevumu samazināšanu vai apgrozījuma palielināšanu), bet tirgus nepilnību novēršanai, pakalpojumu efektivitātes uzlabošanai un augstas kvalitātes sabiedrisko pakalpojumu nodrošināšanai iedzīvotājiem.
	2.2.2.SAM (RSO 2.6.) Pārejas uz aprites ekonomiku veicināšana	Latvijā jāpalielina atkritumu pārstrāde, jāuzlabo dalītas atkritumu savākšanas efektivitāte un šķirošanas kvalitāte, lai noteiktā apjomā un termiņā sasniegtu EZK, atkritumu direktīvās un Latvijas tiesību aktos izvirzītos mērķus. Nepietiekamas pārstrādes dēļ pastāv risks Latvijā nesaņiegt 2025.–2035.g. izvirzītos pārstrādes mērķus vairākām atkritumu plūsmām un nodrošināt poligonos apglabāto sadzīves atkritumu apjomu ne vairāk kā 10%. Jānodrošina ES Direktīvas 2018/851/ES prasības veikt dalītu atkritumu savākšanu no 2023.g. BNA, no 2025.g. tekstila un bīstamajiem sadzīves atkritumiem. Plānots nodrošināt visaptverošu atkritumu apsaimniekošanas hierarhijas principu ievērošanu atkritumu apjoma samazināšanai, otrreizējo izejvielu izmantošanas palielināšanai, pārstrādes attīstībai. Dabas resursu izmantošana tautsaimniecībā nav pietiekami efektīva; nav panākta materiālo resursu patēriņa atsaiste no ekonomiskās attīstības.

		Resursu produktivitāte ir ap 0,9 <i>euro/kg</i> , kamēr ES - 2 <i>euro/kg</i> ⁵¹ . Materiālo resursu patēriņa līmenis valstī palielinās – vidējais patēriņš sasniedzis 12 t/iedz. (ES vidēji 13 t/iedz.). ES mērogā Latvijas MVU attiecībā uz resursu efektivitātes pasākumu ieviešanu ierindojas pēdējā desmitniekā. 2019.g. otrreizējo izejvielu izmantošana Latvijā sastādīja 4,7% no kopējā izejvielu apjoma (ES vidējais ir 11,9%) ⁵² .
	2.2.3.SAM (RSO 2.7.) Uzlabot dabas aizsardzību un bioloģisko daudzveidību, "zaļo" infrastruktūru, it īpaši pilsētvidē, un samazināt piesārņojumu	Dabisku ekosistēmu saglabāšana, atjaunošana ir galvenie nosacījumi, lai palielinātu pielāgošanās spēju klimata pārmaiņām, mazinātu bioloģiskus riskus sabiedrības un vides veselībai. Latvijai jāturpina ĪADT apsaimniekošanas plānu izstrādi un īstenošanu, lai apturētu bioloģiskās daudzveidības samazināšanos un uzlabotu sugu, biotopu aizsardzības statusu. Sociāli ekonomiskajā novērtējumā ⁵³ ir pamatots, ka pasākumi dzīvotņu atjaunošanā ir lietderīgi un izmaksu efektīvi. Slikta gaisa kvalitāte negatīvi ietekmē dzīves kvalitāti, ekosistēmas, palielina VA izmaksas, var izraisīt dažādas slimības; tā ir galvenais priekšlaicīgas nāves cēlonis ES. Gaisa kvalitātes jautājumi jāskata integratīvi ar klimata aspektiem. Atbilstoši Plānam paredzētas investīcijas gaisa kvalitātes uzlabošanai pilsētās, blīvi apdzīvotās vietās, mazinot piesārņojuma normatīvu pārsniegumus. EK ieskatā gaisa monitoringa tīkls Latvijā ir viens no mazākajiem ES. Jāuzlabo virszemes ūdens ķīmiskās kvalitātes monitorings. ESAO rekomendācijas Latvijai nosaka, ka jāpaplašina sabiedrības līdzdalība, informētība par vidi. Socioloģiskās aptaujas/pētījumi apliecina vides jautājumu nozīmi, vienlaikus rādot sabiedrības nepietiekamo informētību. Atbalsts tiks sniegts grantu veidā (nav plānots atbalsts peļņu gūstošiem/komerciāliem projektiem, bet dod pienesumu vides kvalitātes saglabāšanās, uzlabošanā). Atbalsts pašvaldību kapitālsabiedrībām neveicinās to finanšu rādītāju uzlabošanu, bet ļaus pārsniegt ES vides aizsardzības standartus, paaugstināt vides aizsardzības līmeni.
	2.3.1.SAM (RSO 2.8.) Veicināt ilgtspējīgu daudzveidu mobilitāti pilsētās 2.4.1.SAM (RSO 2.8.) Veicināt ilgtspējīgu multimodālu mobilitāti, veicinot elektrotransportlīdzekļu izmantošanu	Transporta sektorā SEG emisiju samazināšana galvenokārt iespējama samazinot patērēto degvielu, padarot ilgtspējīgus kravas un pasažieru (sabiedriskos un privātos) pārvadājumus – elektrificējot pasažieru pārvadāšanā izmantotos TL, pārejot no fosilās uz alternatīvo degvielu veidiem. 2014.–2020.g. plānošanas periodā plānots iegādāties 17 elektrovilcienu, un 2021.–2027g. plānošanas periodā – 15 elektrovilcienu. Programmas investīcijas bezemisiju vilcienu iegādei būs papildinošas AF investīcijām. Atbilstoši EZK nepieciešami tādi risinājumi kā sabiedriskā transporta savienojuma punktu (Stacija 2.0) izveide, pāreja uz bezizmešu/mazizmešu/energoefektīvākiem transporta veidiem, alternatīvo degvielu TL īpatsvara un sabiedriskā transporta izmantotāju pieauguma un mikromobilitātes palielināšanās veicināšana. 2014.–2020.g. plānošanas periodā (līdz 2023.g.) plānots nacionālas nozīmes attīstības centros nomainīt vairāk kā 60 autobusus, nodrošinot autobusu parku atbilstību videi draudzīgā sabiedriskā transporta kritērijiem. Turpmāka šādu investīciju nepieciešamība vērtējama atbilstoši jaunajām CSR un stratēģijām klimatneitralitātes nodrošināšanai. Pieaugoša loma drošības un drošuma nodrošināšanā transporta nozarē ir digitalizācijai un jaunajām tehnoloģijām. Arvien lielāka nozīme būs automatizētai un satīklotai multimodālai mobilitātei, viedām satiksmes sistēmām un intermodāliem pakalpojumiem.

⁵¹ <https://ieej.lv/FQFcK>⁵² <https://ieej.lv/wVdp3>⁵³ <https://ieej.lv/gpi47>

		Nepieciešams veikt pētījumus dekarbonizācijas (t.sk. alternatīvo degvielu izmantošanā), transporta elektrifikācijas un elektromobilitāte, viedas mobilitātes un pakalpojumu, transporta nozares konkurētspējas paaugstināšanas un uzņēmējdarbības veicināšanas jautājumos. Atbalsts granta veidā tiks piešķirts investīcijām publiskās koplietošanas infrastruktūras projektos, kuri nav saistīti ar ienākumu gūšanu, bet EZK mērķu īstenošanai - gadījumos, kad nav pieejami citi finansēšanas avoti.
	2.5.1.SAM Ieguldījumi, kas atbalsta STEP mērķu sasniegšanu (RSO 2.9.)	Pasākums atbalstīs STEP mērķa īstenošanu – stiprināt ES piegāžu ķēdes kritiski svarīgo jūras vēju tehnoloģijas ražošanā kā tas definēts NNEIA. Globālās vēja turbīnu ražošanā ES daļa ir samazinājusies no 58% uz 34% no 2020. līdz 2023.gadam. NNEIA nosprausts mērķis ES ražotājiem saglabāt vai audzēt tirgus daļu šajā segmentā šīs desmitgades laikā. Viens no būtiskākajiem izaicinājumiem jūras vēja tehnoloģiju ražošanā ir stabila izejvielu pieejamība, vienlaikus identificētas būtiskas grūtības atrast piemērotu ražošanas infrastruktūru. Sarunās ar starptautiskajiem investoriem tika konstatēts, ka jūras vēja tehnoloģiju komponentu ražošanā būtiskākais ierobežojošais faktors ES ir piemērotu industriālo teritoriju trūkums (īpaši Baltijas jūras reģionā) – tai ir nepieciešama specifiska infrastruktūra, kas spēj izturēt lielas slodzes, ļauj transportēt un ražot ļoti liela izmēra objektus. Turklāt pielāgotu jūras ostu tuvums ir kritiski svarīgs, lai saražotās vēja turbīnu sastāvdaļas nogādātu uz vēja parku teritorijām. 2.5.1.SAM ietvaros plānots atbalstīt zaļās pārejas tehnoloģiju ražošanu, jo īpaši jūras vēja tehnoloģiju ražošanā, prioritāri Rīgas brīvdabas teritorijā. Pasākuma ietvaros atbalsts plānots granta veidā, ņemot vērā finansējuma saņēmējam nacionālajos normatīvajos aktos noteikto ierobežojumu aizņēmumiem. Tas nodrošinās ātrāku finansējuma pieejamību un ātrāku projekta realizāciju, kas ir būtiski priekšnosacījumi, lai nodrošinātu konkurētspējīgus nosacījumus savlaicīgai jūras vēja tehnoloģiju ražotāju ienākšanai Latvijai un veicinātu klimata mērķu sasniegšanu.
	2.6.1.SAM (RSO 2.12.) Veicināt enerģijas starpsavienotājus un saistīto pārvades infrastruktūru un ieviešot uzlādes infrastruktūru	Balstoties uz CSR (2024.g. 2025.g.) izmantojot vidusposma pārskata iespējas, kā arī reaģējot uz esošajiem ģeopolitiskajiem izaicinājumiem, tiek izstrādāts SAM, kurā atbalsts tiks sniegts biometāna ievades punktu izveidei, kā arī Latvijas enerģētiskās drošības stiprināšanai un virzībai uz enerģētisko neakarību. SAM ietvaros tiks samazinota fosilo energoresursu loma, palielinot atjaunīgās enerģijas izmantošanu un veicinot energoefektivitāti, tiecoties uz konkurētspējīgām enerģijas ražošanas izmaksām reģionā. Vienlaikus tiks attīsta elektroenerģijas infrastruktūra, nodrošinot jaudu paaugstināšanu, drošu elektrolīniju izbūvi uz apdzīvotām vietām, kurās ir liels klientu skaits vai elektroenerģijas patēriņš, uzlabojot elektroapgādes drošumu, kvalitāti, kā arī generatoru (elektroenerģijas sistēmas darbības nepārtrauktības nodrošināšanai), un to pārvietošanai piekabju/ treileru iegādi, kā arī pārvietojamu apakšstaciju iegādei ārkārtas un avārijas seku novēršanas mobilitātes nodrošināšanai. Atbalsts tiks sniegts grantu veidā, jo plānotās darbības neģenerēs peļņu, bet gan ir mērķētas enerģētiskās drošības un neatkarības stiprināšanai. Minēto darbību pamatojums ir izklāstīts Programmas vidusposma pārskata (10.pielikums).
3.Ciešāk savienota Eiropa, uzlabojot mobilitāti	3.1.1.SAM (RSO 3.1.) Attīstīt ilgtspējīgu, klimatnoturīgu, inteligentu, drošu un vairākveidu TEN-T infrastruktūru	Transporta nozares būtiskākie izaicinājumi ir nodrošināt pilnvērtīgu integrēšanos TEN-T, uzlabojot savienojamību, satiksmes drošību. Nepieciešams attīstīt dzelzceļa infrastruktūru pasažieru pārvadājumiem, kur vērojams pieprasījuma pieaugums. Viens no autoceļu jomas būtiskākajiem izaicinājumiem ir satiksmes drošības uzlabošana. Divlīmeņa gājēju un velosipēdu šķērsojumu izveide, divlīmeņa satiksmes pārvadu izbūve krustojumos, kur esošie risinājumi nenodrošina satiksmes drošības prasības, uzlabos satiksmes drošību un mazaizsargāto satiksmes dalībnieku

		pārvietošanās iespējamību. Stratēģijā "Latvija 2030" kā viena no nacionālo interešu telpām definēts RMA. AF plāna RMA transporta sistēmas zaļināšanas reforma papildina Programmas investīcijas. Lai nodrošinātu starptautisko savienojamību un iekļaušanos TEN-T, jāturpina veikt ieguldījumus valstspilsētu ielās, kas ietilpst TEN-T. Ostu infrastruktūra jāpilnveido, risinot elektrotīkla pieslēgumus pie pietātnēm, modernizējot hidrotehniskās būves un nodrošinot ostu atbilstību kuģošanas un kravu pārkraušanas drošības prasībām. Nacionālās intereses atbilst ESSBJR mērķiem: tīra un droša kuģošana, labi satiksmes apstākļi. Ieguldījumi TEN-T autoceļu muitas kontroles punktos un RŠV infrastruktūrā (RŠV Terehova uz autoceļa A12(E22), RŠV Pāternieki uz autoceļa A6, RŠV Kundziņsalā Rīgas ostā un RŠV Grebnova uz autoceļa A13(E262)) ļaus samazināt pārrobežu caurlaidspējas nepietiekamību, uzlabos infrastruktūru, vienkāršos pārrobežu transporta operācijas uzņēmumiem un pasažieriem. Atbalsts grantu veidā tiks piešķirts investīcijām publiskajā koplietošanas infrastruktūrā, nodrošinot pilnvērtīgu integrēšanos TEN-T, uzlabojot savienojamību un drošību.
	3.2.1.SAM (RSO 3.3.) Attīstīt noturīgu aizsardzības infrastruktūru, prioritāti atbalstot divējāda lietojuma infrastruktūru, kā arī uzlabot civilo sagatavotību 3.3.1.SAM (RSO 3.3.) Attīstīt noturīgu aizsardzības infrastruktūru, veicinot militāro mobilitāti Eiropas Savienībā	Ieguldījumi transporta infrastruktūrā ļautu uzlabot drošību, t.sk. civilo aizsardzību, Austrumu pierobežas reģionā. CSR (2025.g.) un ziņojumā par Latviju ir konstatēts, ka, uzmanība jāpievērš Latvijas austrumu pierobežas attīstībai, īpaši Latgalei, jāuzlabo robežu drošība un aizsardzība, civilā noturība, savienotība, administratīvo spēju veidošana, uzņēmējdarbība, kā arī gaisa satiksmes drošības nodrošināšana. Šis SAM sniegs ieguldījumu minētās CSR ieviešanā. Plānots atbalsts DL risinājumiem, kas piemēroti civilajām un militārām vai civilās aizsardzības vajadzībām. Latvijas kibertelpā ir būtisks kiberapdraudējumu pieaugums. Kiberdrošības stiprināšana ir būtiska valsts funkciju un sabiedrības drošības nodrošināšanai, tāpēc plānots atbalsts valsts platformu un IS attīstībai to kiberdrošības paaugstināšanai. Atbalsts plānots grantu veidā, ieguldījumi būs publiskajā koplietošanas infrastruktūrā, t.sk. DL infrastruktūrā, projektos, kas nav saistīti ar ienākumu gūšanu (arī savienojamību ar TEN-T), finansējums paredzēts valsts pārvaldes īstenotiem projektiem. Ieguldījumi plānoti arī gaisa satiksmes drošības sistēmās. Ostas ir svarīgas, nodrošinot militārā aprīkojuma un personāla pārvietošanu. Ostās plānota divējāda lietojuma infrastruktūras attīstība (piestātņu pārbūve lielāku kuģu apkalpošanai, navigācijas un uzraudzības sistēmu modernizācija, ostu pievedceļu un tiltu nestspējas uzlabošana). Infrastruktūras uzlabošana stiprinās ostu spēju uzņemt sabiedroto spēku kuģus un palīdzēs nodrošināt civilo kravu un pasažieru plūsmu. Militārā mobilitāte ir būtiska dzelzceļa tīkla attīstības jomā (militārās apgādes vajadzībām), kā arī lai veicinātu Latvijas transporta infrastruktūras savienojamību ar Rietumeiropu (piegādes ķēdes). Jauna dzelzceļa savienojuma izveide ir svarīga militārajai mobilitātei, jo integrē lidostas staciju esošajā dzelzceļa tīklā. Ieguldījumu rezultātā varēs nodrošināt NATO transporta un valsts bruņoto spēku vajadzības, nodrošināt personāla un aprīkojuma pārvietošanu, samazinot atkarību no autoceļu infrastruktūras un paaugstinot pārvadājumu drošību.

4. Sociālāka un iekļaujošāka Eiropa, īstenojot Eiropas sociālo tiesību pilāru	4.1.1.SAM (RSO 4.5.) Nodrošināt vienlīdzīgu piekļuvi veselības aprūpei un stiprināt veselības sistēmu, tostarp primārās veselības aprūpes noturību.	Atbilstoši VA attīstības stratēģiskajām prioritātēm ir nepieciešams mazināt profilaktiski un medicīniski novērsamo nāves gadījumu skaitu. Lai sasniegtu šo mērķi, jānodrošina savlaicīgu un kvalitatīvu visu līmeņu VA pakalpojumu pieejamība iedzīvotājiem, kas atrisināma ar kvalitatīviem un efektīviem VA pakalpojumiem, pieejamiem cilvēkresursiem un atbilstošu infrastruktūru. Pakalpojumu attīstība (sniegšanas vietas, pakalpojumu veidi un apjomi, kvalitātes sistēma, IKT risinājumi), cilvēkresursu kapacitāte (ņemot vērā aspektus – ārstniecības personu novecošana, kvalifikācija, atlīdzība, ārstniecības personu trūkums u.c.) un pakalpojumu sniegšanai nepieciešamā infrastruktūra ir līdzsvarojama ar valsts budžeta pieejamību valsts apmaksāto VA pakalpojumu segšanai. Būtiskākie izaicinājumi veselības nozarē ir mūsdienīga un droša VA infrastruktūra, mūsdienu prasībām atbilstoši IKT risinājumi un nozares datu pieejamība elektroniskā un strukturētā veidā. Lai nodrošinātu investīciju pēctecību un piekļuves uzlabošanu VA pakalpojumiem, nepieciešami tālāki būtiski ieguldījumi VA infrastruktūras uzlabošanā neatliekamās medicīniskās palīdzības, primārās, sekundārās un terciārās VA pakalpojumu pieejamībai, īpaši lielajās universitātes slimnīcās. Prioritāri atbalstu primārajā, sekundārajā un terciārajā VA nepieciešams novirzīt jomām, kurām ir būtiska ietekme uz priekšlaicīgu mirstību un darbspēju zudumu, kā arī rehabilitācijā un hronisko pacientu aprūpē, ņemot vērā nepieciešamību primārās un ambulatorās aprūpes pakalpojumus nodrošināt iespējami tuvu pacienta dzīvesvietai un papildinot sociālajā sfērā plānotās deinstitucionalizācijas aktivitātes, savukārt, augstāka līmeņa pakalpojumus, kā arī integrētus dažādu līmeņa VA pakalpojumu nodrošinot VA cilvēkresursu un pamata infrastruktūras pieejamības vietās. Atbalsts tiks sniegts grantu veidā tikai valsts apmaksātu VA pakalpojumu infrastruktūras attīstībai saskaņā ar VTNP sniegšanas nosacījumiem.
	4.1.2.SAM (ESO 4.11.) Uzlabot vienlīdzīgu un savlaicīgu piekļuvi kvalitatīviem, ilgtspējīgiem un izmaksu ziņā pieejamiem veselības aprūpes, veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumiem, uzlabojot veselības aprūpes sistēmu efektivitāti un izturētspēju. 4.3.5.SAM (ESO 4.11.) Uzlabot vienlīdzīgu un savlaicīgu piekļuvi kvalitatīviem, ilgtspējīgiem un izmaksu ziņā pieejamiem pakalpojumiem; pilnveidot sociālās aizsardzības sistēmas, tostarp veicināt	4.1.2.SAM ietvaros plānoti būtiski ieguldījumi, lai uzlabotu Latvijas iedzīvotāju veselību visos vecumposmos un novērstu priekšlaicīgu mirstību. Iedzīvotāju paredzamais mūža ilgums ir būtiski palielinājies kopš 2000.g., tomēr tas aizvien ir 2. mazākais ES. Neinfekcijas slimības ir galvenais nāves cēlonis arī Latvijā – 55% ir SAS, 2. biežākais – onkoloģiskās slimības (https://ieej.lv/2Tyip). Tiek paredzētas veselības veicināšanas un slimību profilakses aktivitātes visiem iedzīvotājiem. Tā kā esošais ārstniecības personu nodrošinājums ir nepietiekams visās ārstniecības personu grupās, radot nopietnu apdraudējumu VA pakalpojumu nodrošināšanai, plānoti ieguldījumi cilvēkresursu piesaistei veselības nozarē, ārstniecības un ārstniecības atbalsta personu izglītošanai, kvalifikācijai un pārkvalifikācijai. Latvijā VA kvalitātes rādītāji ir vieni no zemākajiem ES. Profilaktiski un medicīniski novēršamā mirstība ir viena no augstākajām ES. Lai uzlabotu VA pakalpojumu kvalitāti, svarīgi turpināt attīstīt kvalitātes nodrošināšanas sistēmu. 4.3.5.SAM ietvaros, lai attīstītu sociālās aizsardzības sistēmu, plānots palielināt SBSP pieejamību un efektivitāti sociālās atstumtības RP mērķa grupām, kā arī nodrošināt līdzinieku un atbalsta grupu pakalpojumu paliatīvās aprūpes pacientiem un viņu ģimenes locekļiem, mācības ģimenes locekļiem un neformālajiem aprūpētājiem, sociālo pakalpojumu sniedzēju speciālistiem un brīvprātīgā darba veicējiem, un metodisko atbalstu sociālo pakalpojumu sniedzējiem paliatīvās aprūpes sistēmas attīstībai. Paredzēts attīstīt jomas darbinieku, pakalpojumu sniedzēju motivāciju un profesionālo kompetenci, IS pilnveidei sociālo pakalpojumu, pieejas tiesiskumam nodrošināšanai, sekmējot neatkarīgas dzīves iespējas. Investīcijas būtiskas, jo liela daļa māsasaimniecību saskaras ar grūtībām sociālo pakalpojumu pieejamībā (2016.g. 7,9% iedzīvotāju). Finansējums plānots grantu veidā, jo ieguldījumi ir publisko pakalpojumu veikšanai un attīstībai, un darbībām, kas nenes peļņu un paredz sociālo pakalpojumu attīstību.

	sociālās aizsardzības pieejamību; uzlabot ilgtermiņa aprūpes pakalpojumu pieejamību, efektivitāti un izturētspēju.	
4.2.1.SAM (RSO 4.2.) Uzlabot vienlīdzīgu piekļuvi iekļaujošiem un kvalitatīviem pakalpojumiem izglītības, mācību un mūžizglītības jomā, attīstot pieejamu infrastruktūru, tostarp, veicinot noturību izglītošanā un mācībās attālinātā un tiešsaistes režīmā	Lai nostiprinātu profesionālās izglītības iestādes un koledžas kā nozaru izcilības un inovāciju centrus, nepieciešamas investīcijas inovāciju, uzņēmējspēju, tehnoloģiju un radošuma prasmju attīstīšanai, reģionu attīstībai, pilnveidojot priekšnosacījumus iegūtās izglītības un prasmju atbilstībai DT prasībām, izglītības turpināšanai vai iesaistei DT. Augstākajā izglītībā nepieciešams investēt studiju vides attīstībā, stiprināt AII kā zināšanu radīšanas, tehnoloģiju pārneses un inovācijas centrus. No 2010. līdz 2019.g. pirmsskolas vecuma bērnu skaits pieaudzis par 18728, radot PII pieejamības risku, t.sk. mazāk aizsargāto grupu bērniem, īpaši Rīgā un Pierīgā (nepietiekams PII skaits un kapacitāte). Atsevišķās pašvaldībās rindās ir 40-50% no visiem pirmsskolas vecuma bērniem, tādēļ nepieciešams investēt PII pieejamības nodrošināšanā. Būtiskas investīcijas veiktas pilnveidotā vispārējās izglītības satura prasībām atbilstošas mācību vides modernizēšanā, t.sk. iekļaujošas izglītības īstenošanai. Pilnveidotā satura ieviešanai, t.sk. veicinot spēju reaģēt krīzes situācijās un izglītības digitalizāciju, nepieciešami mūsdienīgi IKT resursi un izglītības tehnoloģijas, kā arī izglītības iestāžu infrastruktūras uzlabojumi. Pēdējo gadu laikā samazinājies speciālās izglītības iestāžu skaits un izglītojamo ar speciālām vajadzībām skaits (2020./21.m.g. 44/27%; 2014./15.m.g. 60/51%). Turpinoties speciālās izglītības iestāžu tīkla sakārtošanai, nepieciešams stiprināt ilgtspējīgas speciālās izglītības iestādes nodrošinot kvalitatīvu, pieejamu, modernu mācību vidi un atbilstošu infrastruktūru. Tomēr ieguldījumi, lai veicinātu vienlīdzīgu piekļuvi vispārējai nesegregētai izglītībai joprojām ir prioritāte, tostarp personām ar invaliditāti. Ieviešana plānota grantu veidā, jo ieguldījumi plānoti izglītības pakalpojumu attīstībai. Tirgus nepilnību sākotnējā (ex-ante) novērtējuma ietvaros plānotās investīcijas nav identificētas kā ieviešamas FI veidā.	
4.2.2.SAM (ESO 4.5.) Uzlabot izglītības un mācību sistēmu kvalitāti, iekļautību, efektivitāti un nozīmīgumu darba tirgū, tostarp ar neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanas palīdzību, lai atbalstītu pamatkompetenču, tostarp uzņēmējdarbības un digitālo prasmju, apguvi, un sekmējot duālo mācību sistēmu un mācekļības ieviešanu.	Latvijā ir neliels izglītojamo īpatsvars ar augstiem mācību rezultātiem, liels īpatsvars ar zemu mācību sniegumu – 22,4% lasītprasmē, 17,3% matemātikā un 18,5% dabaszinātnēs (OECD PISA 2018). Profesionālās izglītības pievilcība nepietiekama- mazāk kā 40% izglītojamo izvēlas profesionālās izglītības programmas, absolventu nodarbinātības līmenis atpaliek no ES vidējā rādītāja (75,8% salīdzinājumā ar 79,5% ES 2018.g.). DT nepieciešamās prasmes mainās, tāpēc būtiski nodrošināt kvalitatīvas prasmju apguves iespējas un piedāvājumu. Pasaules Ekonomikas foruma pētījumā "Nākotnes skola" (2020.g.) kā viena no svarīgākajām pamatprasmēm norādīta inovācijas un radošums. Tāpat būtiskas STEM un digitālās prasmes, kā arī izglītības iespēju dažādošana, izglītības pieejamība, nacionālās identitātes, labbūtības un veselīga dzīvesveida veicināšana. Plānots stiprināt izglītības kvalitāti, pieejamību t.sk. pedagogu un vadības komandu profesionālo pilnveidi, izglītības iestāžu atbalsta sistēmas, iekļaujošas izglītības attīstību; mācību izcilības, attīstības un atbalsta iniciatīvas; darba vidē balstītas mācības, veicinot profesionālās un profesionālās ievirzes izglītības digitalizāciju, stiprinot pārmaiņu vadību, virzību uz izglītības personalizāciju pārvaldībā un izglītības piedāvājumā pāreju uz ciklisku institucionālo akreditāciju augstākajā izglītībā, digitalizējot studiju procesu, nodrošinot viedāku pārvaldību; izglītības kvalitātes monitoringu un izglītības	

		pētniecību. Tiks veicināta izglītojamo snieguma paaugstināšanās, izglītības atbilstība DT prasībām, t.sk. reģionālā griezumā, palielināta līdzdalība profesionālajā izglītībā un pieaugušo izglītībā, t.sk. veicinātas elastīgas prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas iespējas. Ieviešana plānota grantu veidā, jo ieguldījumi plānoti izglītības pakalpojumu attīstībai un tiks īstenoti projekti, kas nav saistīti ar saimnieciskās darbības veikšanu vai nekvalificējas kā komercdarbības atbalsts. Tirgus nepilnību sākotnējā (ex-ante) novērtējuma ietvaros plānotās investīcijas nav identificētas kā ieviešamas FI veidā.
4.2.3.SAM (ESO 4.6.) Sekmēt to, lai – jo īpaši nelabvēlīgā situācijā esošām grupām – būtu vienlīdzīga piekļuve kvalitatīvai un iekļaujošai izglītībai un mācībām un iespēja to iegūt, sākot ar pirmsskolas izglītību un aprūpi un vispārējās izglītības un profesionālās izglītības un mācību gaitā līdz pat augstākajai izglītībai un pieaugušo izglītībai un mācībām, tostarp veicināt mācību mobilitāti visiem un atvieglot piekļūstamības iespējas personām ar invaliditāti.	2019.g. 8,7% jauniešu (18–24 g.v.) priekšlaicīgi pārtrauca izglītību, t.sk. 10,5% vīrieši, 6,8% sievietes; pilsētās 6,2%, laukos 13,4%. Nevienlīdzīgu pieeju labai izglītībai ietekmē ģimenes sociāli-ekonomiskais stāvoklis un vecāku izglītības līmenis, kas sekmē arī mobinga risku un tālākās karjeras izvēli (OECD PISA 2018). Lai mazinātu sociālo atstumtību un COVID-19 krīzes ietekmi uz izglītības pieejamību, plānots paplašināt piekļuvi kvalitatīvai izglītībai, tostarp attīstot NI, īpaši bērniem un jauniešiem ar ierobežotām iespējām. Plānots atbalsts pilsoniskās iniciatīvas attīstībai, skolas kā kopienas centra stiprināšanai, sadarbībai ar vecākiem un sabiedrības izpratnes veicināšanai par iekļaujošu izglītību. Zems izglītības līmenis ir būtisks riska faktors jauniešiem nokļūt NEET situācijā. 2018.g. Latvijā 12,7% jauniešu vecumā no 15–34 g. (11,6% 15–29 g.) atradās NEET situācijā un nesniedza ieguldījumu valsts ekonomikā. Latvijā ir augsts tādu jauniešu īpatsvars, kuriem ir nepietiekams izglītības līmenis un kuri neturpina mācības. Lai veicinātu iekļaujošu izglītību, piekļuvi kvalitatīvai izglītībai un mazinātu COVID-19 krīzes ietekmi, paredzēts īstenot preventīvus pasākumus izglītības pārtraukšanas riska mazināšanai, kā arī sociālajai iekļaušanai. Specifisks atbalsts paredzēts NEET jauniešiem un personām ar invaliditāti. Minētie pasākumi sekmēs līdzdalību izglītībā, kā arī sniegs ieguldījumu jauniešu kopējai labbūtībai, mazinot nabadzības un sociālās atstumtības risku nākotnē, sekmējot jauniešu palikšanu reģionos. Ieviešana plānota grantu veidā, ņemot vērā, ka ieguldījumi plānoti izglītības pakalpojumu attīstībai un tiks īstenoti projekti, kas nav saistīti ar saimnieciskās darbības veikšanu vai nekvalificējas kā komercdarbības atbalsts. Tirgus nepilnību sākotnējā (ex-ante) novērtējuma ietvaros plānotās investīcijas nav identificētas kā ieviešamas FI veidā.	
4.2.4.SAM (ESO 4.7.) Veicināt mūžizglītību, jo īpaši piedāvājot elastīgas prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas iespējas visiem, ņemot vērā uzņēmējdarbības un digitālās prasmes, labāk prognozējot pārmaiņas un vajadzību pēc jaunām prasmēm, pamatojoties uz darba tirgus vajadzībām, atvieglot	Iesaiste pieaugušo izglītībā joprojām ir zema (2019.g.–7,4%) un atpaliek no mērķa: 2020.g. – 15% iedzīvotāju 25–64 g.v. iesaistīti pieaugušo izglītībā. Vienlaikus DT trūkst augsti kvalificēta darbaspēka un mazkvalificētu darba ņēmēju piedāvājums pārsniedz pieprasījumu. Tikai 43% iedzīvotāju (16-74 g.v.) ir digitālās pamatprasmes (ES vidēji 58%). Ekonomiskā izaugsme, tehnoloģiju attīstība, digitalizācija, automatizācija rada nepieciešamību pēc jaunām prasmēm, kvalificēta darbaspēka. Plānots atbalstīt uzņēmumu darbinieku u.c. nodarbināto uz DT un individuālajās vajadzībās balstītu pieaugušo izglītību, t.sk. sasaistē ar reģionu DT specifiku, ceļot nodarbināto digitālās prasmes. Plānots atbalsts uz sabiedrību un uzņēmējiem orientēto digitālo iespēju un platformu izmantošanas veicināšanai, paaugstinot IKT izmantošanu un mazinot digitālo plaisu sabiedrībā. Ieguldījumi uzlabos darba spēka prasmju kvalitāti, efektivitāti un produktivitāti, palielinot līdzdalību pieaugušo izglītībā, paredzot elastīgas iespējas prasmju pilnveidei un pārkvalifikācijai, nodrošinot darba spēju celšanu un iedzīvotāju noturību DT, kā arī ieguldījumi cilvēkkapitālā veicinās uzņēmumu konkurētspēju, ieviešot jaunus procesus, produktus un	

	karjeras maiņu un sekmējot profesionālo mobilitāti.	tehnoloģijas. Investīcijas palīdzēs sasniegt Eiropas sociālo tiesību pilāra 1.principu un ANO ilgtspējīgas attīstības 4. un 8. mērķi ⁵⁴ . Ieviešana plānota granta veidā, jo ieguldījumi plānoti publisko mācību un izglītības pakalpojumu attīstībai, lai radītu vienotu un koordinētu pieaugušo izglītības sistēmu, lai nodrošinātu atbilstošu darbaspēka sagatavošanu tautsaimniecības pārstrukturizācijai. Projekti nebūs saistīti ar saimnieciskās darbības veikšanu vai nekvalificējas kā komercdarbības atbalsts, izņemot 4.2.4.1.pasākumu, kur paredzēts komercdarbības atbalsts. Tirgus nepilnību sākotnējais (ex-ante) novērtējuma ietvaros plānotās investīcijas nav identificētas kā ieviešamas FI veidā.
	4.3.1.SAM (RSO 4.3.) Veicināt sociāli atstumto kopienu, mājsaimniecību ar zemiem ienākumiem un nelabvēlīgā situācijā esošo grupu, tostarp cilvēku ar īpašām vajadzībām sociāli ekonomisko integrāciju, īstenojot integrētas darbības, tostarp nodrošinot mājokli un sociālos pakalpojumus.	Uzsākta pāreja no institucionālās aprūpes uz aprūpi kopienā, bet liels skaits personu joprojām dzīvo institucionālajā vidē – 5010 (2019.g.). Ieguldījumi plānoti ĢVPP infrastruktūras izveidei, izveidojot infrastruktūru jaunai valsts SAC pakalpojumu formai, tuvinot tos kopienā sniegtajiem pakalpojumiem, un daudzveidīgu SBSP infrastruktūras izveidei un attīstībai. EK un OECD izvērtējumos norāda, ka sociālo mājokļu skaits Latvijā ir nepietiekams, t.sk. trūkst tuvu darbavietām. Pašvaldību palīdzības reģistros mājokļa jautājuma risināšanai 2018.g. reģistrētas 7215 personas. Ieguldījumi plānoti jaunu sociālo vai pašvaldības īres mājokļu veidošanai, teritorijās ar nodarbinātības iespējām un sliktā tehniskā stāvoklī esošo sociālo vai pašvaldības īres mājokļu atjaunošanai, ņemot vērā dažādu vecuma un sociālo grupu mājokļu vajadzības. Izveidotie mājokļi būs pieejami mazaizsargātākajiem iedzīvotājiem atbilstoši likumam "Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā", kurš paredz pašvaldībām pienākumu nodrošināt mājokli visām palīdzības reģistrā reģistrētajām personām rindas kārtībā, tādā veidā izslēdzot atbalsta saņemšanu diskrimināciju vai segregāciju. Vienlaikus tiks izvērtētas personas individuālās vajadzības un atbilstība prioritārajām grupām. Atbilstības prioritāri tiktu pašvaldības, kuru teritorijā tiek nodrošināta SBSP sniegšana. Cilvēki ar invaliditāti joprojām saskaras ar šķēršļiem, kas kavē tiesību uz patstāvīgu dzīvi īstenošanu un līdzdalību sabiedriskajos procesos. Ņemot vērā minēto, plānotie ieguldījumi jāveic, respektējot <i>ANO Konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām</i> noteikto pienākumu nodrošināt personu ar invaliditāti iespējas īstenot visas cilvēktiesības un pamatbrīvības, veicinot tām piemītošās cieņas ievērošanu. Atbalsts plānots grantu veidā, jo SAM plānoti pasākumi, kas nenes peļņu un paredz publiskās infrastruktūras attīstību (gan ĢVPP, gan ieguldījumu mājokļu pieejamības veicināšanā rezultātā izveidotā infrastruktūra netiks iesaistīta peļņas gūšanā).
	4.3.2. SAM (RSO 4.6.) Kultūras un tūrisma lomas palielināšana ekonomiskajā attīstībā, sociālajā iekļaušanā un sociālajās inovācijās	Kultūras nozarē kopumā strādā 45244 nodokļu maksātāji (t.sk. pašnodarbinātās personas un saimnieciskā darba veicēji), tāpat darbojas 3397 NVO, kuru mērķis nekomerciālu kultūras pakalpojumu sniegšana. COVID-19 ierobežojumi ir radījuši smagu ietekmi uz kultūras nozari, radot risku augsti kvalificētu profesionāļu aizplūšanai no nozares. Pulcēšanās ierobežojumi ietekmējuši kultūras pasākumu norisi, slēgto robežu dēļ cietis arī kultūrtūrisms. Nozare paredz, ka Latvijā 2020.g. ieņēmumu kritums varētu būt – 75% pret 2019.g. rādītājiem. Tāpēc plānoti pasākumi kultūras organizāciju kapacitātes stiprināšanai, ļaujot saglabāt darba vietas un sektora ekonomisko aktivitāti, kā arī mazinot darba spēka aizplūšanas risku un attīstot kultūras organizāciju nozīmi kopienas centra funkciju īstenošanā. Nepieciešams stiprināt kultūras resursu nozīmi inovāciju, labbūtības, veselības, mūžizglītības un sociālā kapitāla veicināšanā, atbalstot kultūras līdzdalību, veidojot jaunus kultūras produktus un pakalpojumus, kuri ļautu veidot arī jaunas

⁵⁴ <https://ieej.lv/jbwvY>

		darba vietas. Izmantojot radošo nozaru, kultūras kapitāla, inovāciju un tehnoloģiju iespējas, plānots attīstīt jaunus satura virzienus un pakalpojumus, nodrošinot auditorijas attīstību un dialogu ar mazākaizsargāto sabiedrības daļu. Minētie ieguldījumi, iesaistot uzņēmējus un NVO, nodrošinās plašāku kultūras pakalpojumu pieejamību, sabiedrībai radot jaunus sociālus apstākļus (mazinot izolāciju, stiprinot elastību un noturību pret dažādām krīzēm), attīstot radošumu, stiprinot demokrātiskās vērtības, veicinot sociālo iekļaušanos, tautsaimniecības attīstību un ieguldījumu ilgtspēju. Tiks veidots sabiedrības priekšstats par kultūras telpu kā atvērtu, daudzveidīgu, starpdisciplināru platformu, kur tiek īstenotas programmas sabiedrības izglītošanai un integrācijas procesu veicināšanai, vienlaikus esot atvērtiem radošām un inovatīvām idejām. Atbalsts tiks sniegts grantu veidā, jo kultūras pakalpojumu sniedzēju ieņēmumi nepārsniedz 50% no ikgadējā budžeta.
4.3.3.SAM (ESO 4.1.) Uzlabot visu darba meklētāju, jo īpaši jauniešu – it sevišķi, īstenojot Garantiju jauniešiem –, ilgstošo bezdarbnieku un darba tirgū nelabvēlīgā situācijā esošo grupu, un ekonomiski neaktīvo personu piekļuvi nodarbinātībai un aktivizācijas pasākumiem, kā arī veicinot pašnodarbinātību un sociālo ekonomiku		Pirms COVID-19 nodarbinātības līmenis bija augsts un palielinājās, bet nodarbināto skaitu ietekmēja nelabvēlīga demogrāfiskā attīstība un emigrācija. Bezdarba līmenis audzis no 6,3% 2019.g. līdz 8,1% 2020.g.. Tomēr samazinājies IBD skaits (2020.g. 21,5 tūkst.), kā arī īpatsvars līdz 27,3 % 2020.g.. 2020.g. 30,1 % iedzīvotāju vecumā 15–74 gadiem bija ekonomiski neaktīvi. Pret 2019.g., ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju skaits ir samazinājies par 9,8 tūkst. Jauniešu bezdarbs 2020.g. pieaudzis līdz 14,9 %. Nodarbinātības līmenis atšķīrās dažādos reģionos (Pierīgas -67,5%, Rīgas – 66,7%, Latgales – 5 =6,6%). Vecāka gadagājuma cilvēki ar novecojušām prasmēm saskaras ar vairāk grūtībām. Pieaugušo līdzdalība izglītībā un BD iesaiste aktīvajos nodarbinātības pasākumos zemāka nekā vidēji ES. 2019.g. veikts OECD pētījums⁵⁵, kur sniegta analīze un rekomendācijas DT politikas pilnveidei. Plānotie ieguldījumi veicinās BD, DM un bezdarba RP personu konkurētspēju DT ar aktīvo nodarbinātības pasākumu atbalstu (t.sk. gados vecāku nodarbināto personu darbaspēju saglabāšanai un nodarbinātībai), nelabvēlīgākā situācijā esošu BD un ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju iekļaušanos sabiedrībā un DT, mazinot sociālās atstumtības riskus un veicinot vienlīdzīgas iespējas, kā arī nodrošinot vienlīdzību un kvalitatīvas darbavietas. Lai palielinātu nodarbinātību, plānots sniegt atbalstu sociālo uzņēmumu izveidei un ilgtspējīgai attīstībai, EURES tīkla darbības nodrošināšanai, kā arī DT institūciju veikspējas stiprināšanai, sniegto pakalpojumu kvalitātes un izmaksu efektivitātes uzlabošanai, kontroles, uzraudzības, preventīvās kultūras darba tiesību un DA jomā sekmēšanai, t.sk. attīstot mūsdienīgas uz IT risinājumiem balstītas darba metodes. Atbalsts plānots grantu veidā darbībām, kas nenes peļņu, paredz publisko pakalpojumu attīstību un atbalstu subsidētajām darbavietām.
4.3.4.SAM (ESO 4.8.) Sekmēt aktīvu iekļaušanu, lai veicinātu vienlīdzīgas iespējas, nediskriminēšanu un aktīvu līdzdalību, kā arī uzlabotu nodarbinātību, jo īpaši attiecībā uz nelabvēlīgā		Latvijā ir viens no augstākajiem ienākumu nevienlīdzības rādītājiem ES. 2019.g. nabadzības vai sociālās atstumtības RP 29,6% sieviešu un 24,6% vīriešu. Personas ar invaliditāti skar sociālā atstumtība, diskriminācija, ir negatīva pieredze ar dažādu pakalpojumu saņemšanu. Invaliditātes pensijas saņēmēji vecumā 18-24 gadi (33%), pakļauti augstam nabadzības riskam. Ilgstoša bezdarba, neveiksmīga darba meklēšanas pieredze 50+ gadu vecumā rada depresīvu sajūtu, veicina pašizolēšanos un pašdiskrimināciju. Vājas latviešu valodas zināšanas ir šķērslis trešo valstu pilsoņiem aktīvai sabiedriskajai darbībai pastāvīgo iedzīvotāju veidotās organizācijās un aktivitātēs⁵⁶. Jāuzlabo informācija par pakalpojumiem, tāpat sadarbība starp sabiedrību un publiskās pārvaldes institūcijām. Pilsoniskās sabiedrības un sociālo partneru ierobežotā

⁵⁵ <https://ieej.lv/JJcl8>⁵⁶ <https://ieej.lv/huXoW>

	situācijā esošām grupām.	kapacitāte neļauj nodrošināt nepieciešamo iesaisti. Plānots radīt dažādām sabiedrības grupām pieejamus līdzvērtīgus produktus un pakalpojumus, kas uzlabos pilsonisko izglītību, veicinās dažādu grupu pārstāvniecības nostiprināšanos, jaunu līdzdalības metožu un rīku izstrādi, nodrošinot sociālo partneru un pilsoniskās sabiedrības pārstāvniecības organizāciju kapacitātes stiprināšanu, kvalitatīvi uzlabojot sabiedrības iesaisti teritorijas attīstībā un lēmumu pieņemšanā. Plānota ģimenes un darba dzīves līdzsvarošana, lai atbalstītu cilvēkkapitāla attīstību, sekmētu spēju savienot darba pienākumus ar ģimenes dzīvi, kā arī atbalsta pasākumi diskriminācijas RP grupām vienlīdzīgu iespēju un tiesību realizēšanai dažādās dzīves jomās, veicinātu vienlīdzīgu iespēju un tiesību nodrošināšanu un īstenošanu dažādās sabiedrības grupās. Tiks nodrošināti informatīvi, izglītojoši, metodiskā atbalsta pasākumi politikas veidotājiem, DD un sabiedrībai, veicinot vienlīdzīgas iespējas un nediskrimināciju. Minētie pasākumi plānoti garanta veidā, jo ieguldījumi paredz sadarbības attīstības pasākumus.
	4.3.6.SAM (ESO 4.12.) Veicināt nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļauto cilvēku, tostarp vistrūcīgāko un bērnu, sociālo integrāciju. 4.4.1.SAM (ESO 4.12.) Veicināt nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļauto personu sociālo integrāciju, izmantojot sociālās inovācijas	Latvijā teju katrs piektais bērns pakļauts nabadzības riskam (2019.g. – 15.8% bērnu vecumā līdz 17 gadiem). Visbiežāk – mājāsaimniecībās, kurās tikai viens no vecākiem audzina apgādībā esošos bērnus (30,6%). Līdz ar to, plānots mazināt nabadzības risku bērniem, lai nodrošinātu vienlīdzīgas iespējas visiem bērniem viņu pieaugšanas ceļā. Būtiskākie riski bērnu iekļaujošai integrācijai sabiedrībā - bērnu sociālā stratifikācija, ģimenes kā vērtības nozīmes mazināšanās, psihiskās attīstības līmeņu polarizācija, pirmsskolas vecuma bērnu intelektuālās attīstības forsēšana, socializācijas grūtības, prevencijas pakalpojumu trūkums. Tāpēc plānots paplašināt bērniem pieejamo atbalstu ar agrīnā preventīvā atbalsta sistēmu, attīstot profilaksi un agrīno intervenci. Aktivitātes pozitīvi ietekmēs iekļaujošas izglītības un sabiedrības principu nostiprināšanos, uzlabos bērnu sasniegumus, dzīves kvalitāti, veselību, kā arī mazinās sociālās atstumtības, priekšlaicīgas skolas pamešanas riskus. Plānots attīstīt bērnu labklājības sistēmā iesaistīto speciālistu motivāciju un profesionālo kompetenci, sniegt psihoemocionālo un psihosociālo atbalstu ģimenēm. Risinot PII nepietiekamību, paredzēts atbalsts bērnu pieskatīšanas un pirmskolas izglītības pakalpojumu attīstībai privātajā sektorā, pozitīvi ietekmējot sociāli un ekonomiski mazaizsargātās sabiedrības grupas un reemigrāciju. Lai efektīvāk risinātu problēmas sociālo lietu jomās, ir paredzēts veicināt sociālo inovāciju – novatorisku un efektīvu pakalpojumu (t.sk. individuālu) veidā. Sociālo pakalpojumu pieejamība, daudzveidība un kvalitāte Latvijā joprojām ir nepietiekama, tāpēc plānots stiprināt sociālo pakalpojumu jomu, ieguldot, sociālo pakalpojumu inovācijās, palielinot pakalpojumu pārklājumu, daudzveidību un kvalitāti, t.sk. palielinot piekļuvi sociālajiem pakalpojumiem cilvēkiem, kuri cieš no sociālās atstumtības. Atbalsts plānots grantu veidā, jo ieguldījumi novirzīti darbībām, kas veicina publisko pakalpojumu attīstību, kas nenes peļņu.
5. Iedzīvotājiem tuvāka Eiropa, veicinot visu veidu teritoriju un vietējo iniciatīvu ilgtspējīgu un integrētu attīstību	5.1.1.SAM (RSO 5.1.) Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana	Latvijā ir trešās augstākās reģionālās attīstības atšķirības starp OECD valstīm; IKP uz iedzīvotāju starp reģioniem atšķiras līdz pat 3 reizēm. Atšķirības veido atšķirīgs kapitālo ieguldījumu apmērs (līdzīgi kā IKP un pievienotā vērtība atšķiras vairāk kā 2 reizes. RPR piesaista lielāko nefinanšu investīciju apjomu – 76%. Ar teritoriāli pielāgotiem risinājumiem jāattīsta pakalpojumi, infrastruktūra, jāuzlabo dzīves kvalitāte, uzņēmējdarbības vide, veicinot līdzsvarotu attīstību reģionos. Kultūra ir būtiska attīstības veicināšanā (darbavietas, eksports, ienākumi), ļauj piedāvāt atšķirīgu saturu, biznesa iespējas. Stiprinot kultūras dimensiju, nodrošinot kultūras mantojuma saglabāšanu, aizsardzību un infrastruktūras izveidi, kultūrvēsturiskās, ainaviski vērtīgās teritorijas, unikāls Eiropas līmeņa mantojums, to saglabātība nākotnē būs būtisks

		dzīves vides kvalitātes rādītājs un sekmēs dzīves vietas izvēli. Atbilstoši NAP un RPP izaicinājumiem, plānots atbalsts integrētajās teritoriālajās stratēģijās definētajām FPT uzņēmējdarbības vides attīstībai, pakalpojumu efektivitātes uzlabošanai, nodrošinot atbilstību pašvaldību AP. Jāpaaugstina attīstības plānošanas kapacitāte plānošanas reģioniem un ATR rezultātā izveidotajām pašvaldībām efektīvai resursu plānošanai. Ieguldījumi tiks veikti pilsētās/to FPT; nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centros dzīvo 62% Latvijas iedzīvotāju. Publiskās uzņēmējdarbības infrastruktūras un ārtelpas attīstības, viedo pašvaldību atbalsts – grantu veidā (atbalsts plānots peļņu nenesošiem projektiem/ tirgus nepilnību novēršanai, pašvaldību pakalpojumu uzlabošanai). Kultūras pakalpojumu sniedzēju ieņēmumi nepārsniedz 50% no ikgadējā budžeta – atbalsts tiks sniegts grantu veidā.
	5.2.1.SAM (RSO 5.4.) Civilās sagatavotības nodrošināšana visu veidu teritorijās	Katastrofu pārvaldīšana civilās sagatavotības nodrošināšanā ir nepieciešama, lai aizsargātu iedzīvotājus krīžu laikā, tomēr esošais modelis, kad iekšlietu resora iestādes vienas administratīvās teritorijas ietvaros izvietotas vairākās atsevišķās ēkās, nav pietiekami efektīvs, jo kavē iestāžu savstarpējo sadarbību un koordināciju viena resora ietvaros, kā arī lielākā daļa šo ēku ir sliktā tehniskā stāvoklī, ar neefektīvu plānojumu un neatbilstošu infrastruktūru, un tajās ir nepieciešami būtiski uzlabojumi, lai nodrošinātu šo ēku turpmāku saglabāšanu. Lai to risinātu, VCA plāns paredz jaunu katastrofu pārvaldības centru būvniecību. NDK vēl vairāk uzsver, ka civilās aizsardzības sistēmas iestāžu spēju stiprināšana ir kritiski svarīga iekšējai drošībai, nosakot prioritātes katastrofu pārvaldīšanas sistēmas reformēšanai, lai nodrošinātu efektīvu, ātru un koordinētu reaģēšanu visā valstī. Saskaņā ar šīm valstī noteiktajām prioritātēm, katastrofu pārvaldīšanas centru izveide apvienos izklidētās iestādes modernos, energoefektīvos administratīvos centros, uzlabos darba apstākļus un veicinās sadarbību starp dienestiem. Ievērojot ģeopolitisko situāciju pasaulē, īpaši Krievijas uzsāktu karadarbību Ukrainā, nepieciešams būt proaktīviem un aktivizēt pasākumus, kas saistīti ar civilās aizsardzības sistēmas funkcionēšanu, plānojot atbalstu patvertņu ierīkošanai, kas paredzētas cilvēku aizsardzībai no bīstamiem faktoriem, mazinot ārēja sprādziena triecienviļņa un šķembu ietekmi, kas rodas katastrofas, militāra iebrukuma vai kara gadījumā.
Taisnīgas pārkārtošanās fonda investīcijas	6.1.1. SAM (JSO 8.1) Pārejas uz klimatneitralitāti radīto ekonomisko, sociālo un vides seku mazināšana visvairāk skartajos reģionos	Klimata pārmaiņu radītās negatīvās ietekmes mazināšanai un teritoriāli līdzsvarotas sociālekonomiskās pārkārtošanās veicināšanai, nepieciešams sniegt atbalstu sociālo, ekonomisko problēmu un vides seku risināšanai, ko rada pārkārtošanās uz 2030.g. izvirzītajiem ES enerģētikas un klimata mērķiem un klimatneitrālu ekonomiku līdz 2050.g. saskaņā ar Parīzes nolīguma mērķiem. Būtiski ievērot arī Padomes ieteikumu par taisnīgas pārkārtošanās uz klimatneitralitāti nodrošināšanu un RePowerEU mērķi par ES energosistēmas noturības palielināšanu, energoapgādes dažādošanu. Izaicinājums ir SEG emisiju samazināšana un CO₂ piesaistes palielināšana. Plānoti pasākumi kūdras nozares pārkārtošanai, ekonomikas dažādošanai, sociālekonomisko seku mazināšanai reģionos pārejā uz klimatneitrālu ekonomiku. TPF ietvaros paredzēts samazināt SEG emisijas, piem., ieviešot energoefektīvus risinājumus uzņēmējdarbībai nepieciešamās infrastruktūras attīstībai, uzlabojot uzņēmumu energoefektivitāti, veicinot bezemisiju transportlīdzekļu iespējas. CO₂ piesaisti veicinoši pasākumi tiks nodrošināti ar degradēto purvu (t.sk. nerekultivēto vēsturisko kūdras ieguves vietu) rekultivāciju, t.sk. atgriežot teritorijas ekonomiskajā aprītē. Pārkārtošanās uz klimatneitrālu ekonomiku rezultātā prognozējamās strukturālās izmaiņas DT. Lai nepasliktinātu iedzīvotāju dzīves līmeni, nepieciešama atbilstoša kvalifikācijas iegūšanas, pārkvalifikācijas un prasmju pilnveides piedāvājuma izveide. Piedāvājot integrētus risinājumus pārejas uz klimatneitralitāti radīto seku mazināšanai, būtiskas ir reģionu un pašvaldību zināšanas un prasmes.

		Atbalsts grantu veidā plānots darbībām, kas paredzētas tirgus nepilnību novēršanai vai vides kvalitātes uzlabošanai, veicinot klimatneitralitāti un klimatnoturīgumu. FI kombinācijā ar grantu plānots, lai sekmētu galasaņēmēju līdzdalību ekonomikas dažādošanā - uzņēmējdarbības zaļināšanai un produktu attīstībai TPTP identificētajos reģionos.
--	--	---

1.politikas mērķis "Konkurentspējīgāka un viedāka Eiropa, veicinot inovatīvas un viedas ekonomiskās pārmaiņas un reģionālo IKT savienojamību"

1.1.prioritāte "Pētniecība un prasmes"

1.1.1. SAM "Pētniecības un inovāciju kapacitātes stiprināšana un progresīvu tehnoloģiju ieviešana kopējā P&A sistēmā" (RSO 1.1.)

(61) Atbalstāmās darbības: Pētniecības un attīstības cilvēkkapitāla kvantitatīvas un kvalitatīvas jaudas palielināšana publiskajā un privātajā sektorā:

a) investīcijas P&A cilvēkkapitāla stiprināšanā un ataudzē, lai nodrošinātu tautsaimniecības izaugsmei un transformācijai nepieciešamo pētniecības kapacitāti viedās specializācijas jomās vidējā termiņā, ieguldot doktorantūras un pēcdoktorantūras pētniecības grantos, t.sk. veicinot starptautisko mobilitāti, un doktorantūras skolu kapacitātes un sadarbības stiprināšanā, veidojot tās par dinamiskām platformām, kur tiekas un veido sadarbību akadēmiskā un biznesa vide, t.sk. attīstot augsta līmeņa digitālās prasmes; kā arī investīcijas paredzētas izcila ārvalstu pētniecības personāla piesaistei (t.sk. stipendijas un granti pētniecībai), kas ap sevi veido jauno zinātnieku kopienas (pamats nākotnes kapacitātei) Latvijas ZI stratēģiskās specializācijas stiprināšanai, cilvēkresursu atjaunotnei un starptautiskai konkurētspējai un zināšanu apmaiņai, tostarp pārceļšanās pabalstiem;

b) zinātnieku pieredzes apmaiņas un starptautisko sadarbību veicinošas aktivitātes viedās specializācijas jomās (t.sk. projektu finansēšana), kas nodrošina pieredzes pārņemšanu, t.sk., veicinot projektu iesniegumu sagatavošanu un iesniegšanu programmā "Apvārsnis Eiropa", "Digitālā Eiropa" u.c. ES programmās;

c) investīcijas studentu inovācijas, uzņēmējspēju, tehnoloģiju un radošo prasmju pilnveidei kopsadarbībā ar industriju, fokusējoties uz zināšanu ietilpīgu produktu un pakalpojumu izstrādi (studentu inovāciju pieteikumu īstenošana), lai sekmētu radošumu un spējas inovācijas un uzņēmējdarbības jomā un nostiprinātu augstskolu kā zināšanu radīšanas, tehnoloģiju pārneses un inovācijas centrus gudrai izaugsmei.

(62) Pētniecības kvalitātes paaugstināšana:

a) komplekss atbalsta pasākumu klāsts starptautiskās sadarbības veicināšanai un sasaistei ar RIS3 specializācijas jomu attīstīšanu: tostarp līdzfinansējuma nodrošināšana, investīcijas dalībai Eiropas Kosmosa aģentūras programmās (pētniecības projektu īstenošana), kā arī sinerģijas mehānismu⁵⁷ nodrošināšana ar citām ES pētniecības programmām, t. sk. pārfinansējot "Apvārsnis Eiropa" rezervē esošos virs kvalitātes sliekšņa novērtētos projektus.

b) investīcijas P&A pārvaldības un analītiskajā kapacitātē RIS3 vadībai un ieviešanas efektīvam monitoringam, tostarp stiprinot reģionālo dimensiju, starptautiskos sakarus un pārstāvniecību, kā arī stratēģisko komunikāciju, t.sk. ar ieinteresētajām pusēm un plašāku sabiedrību, kā arī zinātniskās kvalitātes ekspertīzes nodrošināšana P&I projektiem;

c) RIS3 P&I kompetences attīstībai⁵⁸, kas balstīta Latvijas industrijas attīstības un transformācijas vajadzībās atbilstoši viedās specializācijas stratēģijai un pētnieku grupu kopsadarbībā, investējot ZI P&A infrastruktūras attīstīšanā, tostarp demonstrācijas un testēšanas risinājumos, sadarbības un tīklošanās (outreach) pasākumos, kā arī zināšanu un pētniecības rezultātu plašākai nodošanai tautsaimniecības un RIS3 specializācijas jomu un horizontālo prioritāšu (t.sk. radošo industriju) izaugsmei, balstoties starptautiskā līmenī konkurētspējīgā zinātnē un

⁵⁷ Piemēram, ES kvalitātes zīmogu saņēmēju P&A projektu atbalstīšana no ES fondiem ir sinerģijas mehānisms ar citām ES pētniecības programmām, tādām kā "Apvārsnis Eiropa", Komisijas paziņojums "EPT – pētniecības un inovācijas jaunā ēra", t.sk., ar Eiropas Pētniecības telpas prioritārajām jomām, Eiropas partnerībām un misijām, Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūtu un Erasmus+ programmu Eiropas Universitātes

⁵⁸ Vērtējot RIS 3 pētniecības un inovāciju kompetences attīstības aktivitātes par pamatu tiks izmantots Izglītības un zinātnes ministrijas informatīvais ziņojums "Par Latvijas dalības aktualizāciju Eiropas pētniecības infrastruktūru stratēģijas foruma (ESFRI) Eiropas pētniecības infrastruktūru Ceļa kartes konsorcijs" un 2023.gadā "FIDEA" veiktais nacionālās nozīmes pētniecības infrastruktūras kartējums.

starptautiskos P&I sadarbības tīklos. RIS3 P&I kompetences attīstības aktivitātes veidojas kā pētnieku grupu sadarbības platformas, neveidojot jaunas institūcijas.

(63) **Pētījumi sabiedrības un ekonomikas transformācijai:** investīcijas praktiskas ievirzes un sadarbības pētījumos⁵⁹, kas virza Latvijas RIS3 specializācijas jomu attīstību un tautsaimniecības transformāciju par labu produktiem ar augstu pievienoto vērtību un veicina integrāciju globālajās vērtību ķēdēs, kā arī risina sabiedrības izaicinājumus globālo izaicinājumu kontekstā.

(64) **Zinātniskās darbības digitalizācija un dalība Eiropas Atvērtajā zinātnes mākonī:** investīcijas vietējo digitālo infrastruktūru modernizācijā un dalībai Eiropas Atvērtajā zinātnes mākonī (t.sk. tehnisko risinājumu nodrošinājums, datu reprodutējamību izveide), attālināto pakalpojumu iegādē (t.sk. EOSC pakalpojumi), kompetenču pilnveidē un digitalizācijas veicināšanas pasākumos (t.sk. datu pārvaldnieku apmācību nodrošināšana, EOSC apmācību partnerība), kā arī Eiropas Atvērtā zinātnes mākoņa Partnerībās un dalībai Eiropas reģionālos kopprojektos par EOSC attīstību u.c.

(65) Atbalstāmās darbības ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo nav konstatēta būtiska negatīva ietekme uz vidi atbalstāmo darbību specifikas dēļ.

(66) **Galvenās mērķgrupas:** Augstskolas, koledžas, studējošie, akadēmiskais personāls, zinātniskais personāls, zinātniskās institūcijas, saimnieciskās darbības veicēji, P&I izcilības centri, par P&A politikas plānošanu un ieviešanu atbildīgās valsts iestādes.

(67) **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** Projektu vadībā un pasākumu īstenošanā tiks nodrošināta nediskriminācija un SAM ietvaros īstenoto darbību kopums tiks vērsts uz informācijas un vides pieejamības, nediskriminācijas pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmēm un vienlīdzīgu iespēju principu ievērošanu visām personu grupām.

(68) **Mērķteritorijas, t. sk. plānotais teritoriālo rīku izmantojums:** Visa Latvijas teritorija. Iespējama sadarbība ar ārvalsts zinātniskajām institūcijām un AII gan ES mērogā, gan pasaules mērogā.

(69) **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** Projektu īstenošanā iespējama sadarbība ar ārvalsts zinātniskajām institūcijām un AII ES mērogā, t.sk. Baltijas reģionā, kā arī pasaules mērogā.

(70) **Finanšu instrumenti:** N/A

1.1.2.SAM "Prasmju attīstīšana viedās specializācijas, industriālās pārejas un uzņēmējdarbības veicināšanai" (RSO 1.4.)

(71) **Atbalstāmās darbības: Augsta līmeņa digitālo prasmju nodrošināšana RIS3 jomās,** attīstot mākslīgā intelekta un kibernetikas prasmes – akadēmiskā personāla, studējošo un uzņēmēju prasmju attīstība, mākslīgā intelekta un kibernetikas jomas studiju moduļu (t.sk. pētniecībā balstīta studiju satura) izstrāde un ieviešana, lai nodrošinātu Latvijai nepieciešamo mākslīgā intelekta un kibernetikas speciālistu sagatavošanu un prasmju pilnveidošanu, t.sk. Latvijas augstākajās izglītības iestādēs.

(72) Atbalstāmās darbības ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo nav konstatēta būtiska negatīva ietekme uz vidi atbalstāmo darbību specifikas dēļ.

(73) **Galvenās mērķgrupas:** Augstskolas, zinātniskās institūcijas, augstskolu personāls, zinātnisko institūciju personāls, studējošie, saimnieciskās darbības veicēji neatkarīgi no to lieluma.

⁵⁹ Atbalsts plānots praktiskas ievirzes un sadarbības (ZI un saimnieciskās darbības veicēji) pētījumu īstenošanai, kas paredz Latvijas tautsaimniecības inovācijas sistēmas kapacitātes un eksportspējas palielināšanu atbilstoši RIS3 stratēģijai. Inovācijas sistēmas kapacitāti tieši palielina to zināšanu pārnese, t.sk., tehnoloģiju tiesību komercializācija, kas iegūtas rūpniecisko pētījumu, tostarp agrīnas stadijas rūpniecisko pētījumu, un eksperimentālo izstrāžu ietvaros. Praktisko pētījumu ietvaros fundamentālie pētījumi atbalstāmi tiktāl, ciktāl to ietvaros iegūst tautsaimniecības izaugsmei nepieciešamās zināšanas rūpniecisko pētījumu un eksperimentālo izstrāžu veikšanai, lai izstrādātu prototipus ar tehnoloģiskās gatavības līmeni TRL 4-5, (atsevišķos gadījumos līdz TRL 7 (uzsākot projektu TRL var būt zemāks, taču ne zemāks par TRL2)).

(74) **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** Projektu vadībā un pasākumu īstenošanā tiks nodrošināta nediskriminācija un SAM ietvaros īstenoto darbību kopums tiks vērsts uz informācijas un vides pieejamības, nediskriminācijas pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmēm un vienlīdzīgu iespēju principu ievērošanu visām personu grupām.

(75) **Mērķteritorijas, t. sk. plānotais teritoriālo rīku izmantojums:** Visa Latvijas teritorija.

(76) **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** N/A

(77) **Finanšu instrumenti:** N/A

1.2.prioritāte "Atbalsts uzņēmējdarbībai"

1.2.1. SAM "Pētniecības un inovāciju kapacitātes stiprināšana un progresīvu tehnoloģiju ieviešana uzņēmumiem" (RSO 1.1.)

(78) **Atbalstāmās darbības:** Pilna inovāciju cikla atbalsta nodrošināšana RIS3 specializācijas jomu ietvaros ar mērķi veicināt sadarbību starp *triple-helix* pārstāvjiem inovācijas procesa ietvaros, tādā veidā paaugstinot privāto P&A investīciju apjomu.

(79) **Atbalsts uzņēmumiem jaunu produktu attīstībai un internacionalizācijai.** Atbalsta nodrošināšana jaunu un inovatīvu produktu izstrādei, t.sk. DL un digitalizācijas jomā, un attīstībai sadarbības veicināšanas aktivitātēm starp uzņēmējdarbības un pētniecības sektoru, partnerībām, internacionalizācijas aktivitātēm, t.sk. dalības veicināšanai ES līmeņa P&A programmās un platformās, u.c. atbalsts aktivitātēm, kas sekmēs inovāciju kapacitāti uzņēmējdarbības sektorā. Atbalsts uzņēmumiem (internationalizācijas, sadarbības veicināšanas u.c. aktivitātes) ekosistēmu ietvaros, kurās ir novērojamas inovāciju kapacitātes pieauguma tendences. Atbalsta fokuss – uzņēmumi ar augstu inovācijas spēju un iepriekšēju pieredzi inovāciju projektu īstenošanā. Pasākuma ietvaros tiks nodrošināts līdzfinansējums Latvijas uzņēmumiem tādu inovāciju projektu īstenošanā, kuriem būs pieprasījums tirgū. Gadījumā, ja Latvijas uzņēmuma projekts atbilst "Digitālā Eiropa" projekta atlases kritērijiem vai iegūstot "Seal of Excellence" zīmogu, taču tam netiks piešķirts finansējums (pamatojums – ierobežoti līdzekļi projektu uzsaukuma/apakšprogrammas ietvaros), tiks izvērtēta Latvijas uzņēmuma projekta līdzfinansēšana šīs aktivitātes ietvaros.

(80) Būtisks rādītājs, kurš atspoguļo uzņēmumu inovācijas kapacitātes līmeni un potenciālu ir uzņēmumu sadarbības intensitāte ar citiem uzņēmumiem un pētniecības organizācijām inovāciju procesu ietvaros. Balstoties uz Eiropas Inovāciju pārskata (*European Innovation Scoreboard*) datiem, tikai 5,6% no Latvijas inovatīvajiem MVU inovācijas procesā ir sadarbojušies ar citām organizācijām⁶⁰. Tāpēc tiks atbalstīti pasākumi RIS3 specializācijas jomu ietvaros, kas sekmē sadarbību starp uzņēmumiem un pētniecības un zināšanu izplatīšanas organizācijām, pasākumi, kas sekmē zināšanu pārnesi par inovācijām un jaunākajām tehnoloģijām, pieredzes apmaiņas pasākumi un informatīvi pasākumi par sadarbības iespējām.

(81) Atbalsts internacionalizācijas kapacitātes stiprināšanai uzlabos arī Latvijas uzņēmumu inovāciju kapacitāti, piesaistot papildus līdzekļus P&A, veicinās zināšanu pārnesi starptautiskā līmenī, kā arī radīs labvēlīgus apstākļus ciešākai integrācijai globālās vērtību ķēdēs. Internacionalizācijas veicināšanai tiks atbalstītas eksporta veicināšanas aktivitātes (uzņēmumu atpazīstamības, mārketinga un komerciālās sadarbības sekmēšanas pasākumi u.c. eksporta veicināšanas aktivitātes) un aktivitātes dalības veicināšanai ES līmeņa pētniecības programmās un starptautiskos sadarbības tīklos (t.sk. atbalsts iekļūšanai konsorcijs tīklos un grūti sasniedzamajos tirgos).

(82) **Jaunu komercializētu produktu vai tehnoloģiju izstrāde vai attīstīšana** – sniegt atbalstu uzņēmumiem, t.sk. sadarbībai ar pētniecības organizācijām (atbalsts inovāciju vaučeru veidā, atbalsts augsti kvalificēta darba spēka piesaistei (pētniecības ideju komercializācijai). Galvenais inovāciju vaučera mērķis ir veidot saikni starp MVU un publiskajām pētniecības institūcijām, kas, pirmkārt, sekmētu zināšanu tiešu pārnesi un, otrkārt, kļūtu par katalizatoru ilgtermiņa, padziļinātākas sadarbības veidošanai starp abām pusēm. Inovāciju vaučeri ir

⁶⁰ Direktīvas 2012/27/EC 2.panta (24)(7)(27) apakšpunktu un 18.panta izpratnē.

stimulējošs atbalsta instruments, ar kura palīdzību nodrošināt jaunu vai būtiski uzlabotu produktu vai tehnoloģiju attīstību, ciešā sadarbībā ar zinātniskajām institūcijām. Atbalsts zinātniskajām institūcijām un komersantiem inovatīvu komercializējamu produktu vai tehnoloģiju izstrādei plānots grantu veidā, nodrošinot atbalstu komercializācijas stratēģijas izstrādei, rūpnieciskajiem pētījumiem, eksperimentālajai izstrādei, rūpnieciskā īpašuma tiesību nostiprināšanai, produkta rūpnieciskā dizaina izstrādei, sertificēšanai un testēšanai kā arī citām darbībām, kas vērstas uz produkta vai tehnoloģijas komercializācijas veicināšanu. Tāpat atbalsts tiek nodrošināts zinātniski ietilpīgi jaunuzņēmumu attīstīšanai ārpus zinātniskajām institūcijām, nodrošinot inkubācijas vai pirmsakselerācijas aktivitāšu secīgu finansēšanu, lai veicinātu komandu un uzņēmumu izveidi, kā arī to spēju komercializēt zinātniskajās institūcijās izstrādātus pētniecības rezultātus, vienlaikus nodrošinot tehnoloģiju pārneses nepārtrauktību.

(83) **Atbalsts ekosistēmu attīstībai.** Pilnvērtīgas P&I pārvaldības ieviešana RIS3 specializācijas jomās, t.sk. RIS3 vērtības ķēžu ekosistēmu identificēšana un attīstīšana, iesaistot visus ar trīskāršās spirāles mijiedarbības modeļa konceptu (turpmāk – *triple-helix*) saistītos pārstāvjus un aktīvi veicinot sadarbību starp šiem pārstāvjiem, lai nodrošinātu vienotu stratēģisko virzību un zināšanu pārnesi tautsaimniecībā. RIS3 specializācijas jomu ekosistēmu stratēģiju izstrāde, balstoties uz kurām tiks noteiktas stratēģiskās prioritātes (nozīmīgākās jomā pastāvošās iespējas un izaicinājumi) katrā no specializācijas jomām, un izstrādāto stratēģiju ieviešanas procesa nodrošināšana. LIAA un EM būs šo procesu nodrošinātājs. Ekosistēmas attīstībā var iesaistīt nepieciešamās organizācijas, lai nodrošinātu RIS3 attīstību. RIS3 ekosistēmu ietvaros praksē tiks nodrošināts uzņēmējdarbības atklājumu princips,

(84) RIS3 analītiskās kapacitātes stiprināšana, jo īpaši uzņēmējdarbības sektora ietvaros, kas sniegtu datus balstītu informāciju par uzņēmumu ekonomiskajiem rādītājiem, RIS3 aktivitāšu novērtējumu u.c. būtisku informāciju. Tādā veidā tiks nodrošinātas mērķētas publiskās investīcijas P&A RIS3 jomu ietvaros un paaugstināta publisko investīciju atdeve.

(85) **Atbalsts uzņēmumu P&I aktivitātei:** lai veicinātu P&I mērķu sasniegšanu un ņemot vērā finanšu tirgus nepilnību, plānots sniegt FI uzņēmumu inovācijām: ieguldījumiem inovatīvu tehnoloģiju attīstībai un inovatīvu produktu izstrādei, pētniecības un attīstības darbībām. FI pakalpojumu nepieciešamību pamato tirgus nepilnību analīze finanšu pieejamības jomā, t.sk. reģionos.

(86) Plānotās atbalstāmās darbības jaunu produktu attīstībai, t.sk. digitalizācijas jomā, un internacionalizācijai ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo AF plāna sagatavošanas ietvaros līdzīgām atbalstāmām darbībām ir veikts atbilstošs novērtējums un noteikti ieviešanas nosacījumos iekļaujamie pasākumi, kas tiks ietverti arī šī SAM ieviešanas un projektu atlases nosacījumos. Savukārt plānotās atbalstāmās darbības produktivitātes aizdevumiem inovatīvām iekārtām, P&A, tehnoloģiju pārnesi ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo nav konstatēta būtiska negatīva ietekme uz vidi atbalstāmo darbību specifikas dēļ.

(87) **Atbalsts finansējuma piesaistei kapitāla tirgos:** plānots īstenot atbalsta pasākumu, kas sekmētu biržā kotēto uzņēmuma skaita pieaugumu, tādējādi sekmējot investīcijas dzīvotspējīgos un inovatīvos uzņēmumos, ļaujot tiem straujāk augt un attīstīties.

(88) **Galvenās mērķgrupas:** Mazie un vidējie saimnieciskās darbības veicēji (uzņēmumi), mazās vidējās kapitalizācijas sabiedrības (*small mid-caps*, ar darbinieku skaitu līdz 499), inovāciju klasteru dalībnieki, par inovācijas politikas izstrādi un īstenošanu atbildīgās iestādes, zinātniskās un pētniecības institūcijas, tehnoloģiju pārneses institūcijas. Vidējās kapitalizācijas sabiedrības (*mid-caps*, ar darbinieku skaitu līdz 3000), pētniecības organizācijas un lielie saimnieciskās darbības veicēji ar nosacījumu, ja tas ietver sadarbību minētajās aktivitātēs ar MVU P&I aktivitātēs (t.sk. pašvaldību un valsts kapitālsabiedrības). Papildus jaunu produktu attīstības un internacionalizācijas kontekstā atbalsta fokuss ir uzņēmumi ar augstu inovācijas spēju un iepriekšēju pieredzi inovāciju projektu īstenošanā. Atbalstu FI veidā var saņemt arī vidējās kapitalizācijas sabiedrības.

(89) **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** Uzņēmējdarbības un inovāciju atbalsta programmās tiks piemēroti vispārējie vienlīdzīgu iespēju principi. Visi FI un plānotās uzņēmējdarbības atbalsta programmas ir vērstas uz biznesa projektu īstenošanu, atbilstoši to sagatavotības pakāpei – no idejas līdz biznesa paplašināšanai un izejai ārvalstu tirgos. Atbalsts būs pieejams dzīvotspējīgu un pamatotu biznesa plānu īstenošanai.

(90) **Mērķteritorijas, t. sk. plānotais teritoriālo rīku izmantojums:** Atbalsts tiks sniegts bez teritoriāliem ierobežojumiem, vienlaikus, ja attiecināms, atbalsts tiks balstīts uz reģionu un pašvaldību attīstības plānošanas dokumentiem, nodrošinot sasaisti ar ieguldījumiem uzņēmējdarbības atbalsta infrastruktūras attīstībai reģionos.

(91) **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** Pasākuma "Atbalsts uzņēmumiem jaunu produktu attīstībai un internacionalizācijai" ietvaros tiks veicināta Latvijas uzņēmumu starpreģionālā sadarbība ES ietvaros, kā arī tiks veicināta starpreģionālā pieredzes apmaiņa.

(92) **Finanšu instrumenti:** Tiks nodrošināti granti jaunu produktu attīstībai, aizdevumi jaunu iekārtu un tehnoloģiju ieviešanai, tehnoloģiju pārvešanai; kombinētie aizdevumi jaunu inovatīvu produktu izstrādei, investīcijām, ražošanas ēku un citu ēku izbūvei, iekārtu iegādei, jaunu eksportspējīgu produktu radīšanai, nepieciešamajai ražošanas pieslēgumu izveidei (ieguldījumi infrastruktūrai vai tai nepieciešamās pievadinfrastruktūras izveidei, dažādu pieslēgumu nodrošināšanai), aizdevumi P&A darbībām (tehnoloģiju attīstībai, prototipēšanai) un modernu tehnoloģiju pārvešanai. Ražošanas ēku, citu ēku izbūvei, iekārtu iegādei, nepieciešamajai ražošanas pieslēgumu izveidei plānots sniegt atbalstu kombinēto finanšu instrumentu veidā – aizdevumu vai garantiju kombinējot ar kapitāla atlaidi, kas paredz pamatsummas dzēšanu līdz noteiktam apmēram no aizdevuma summas vai kā aizdevumu ar samazinātu % likmi vai 0% likmi vai % likmes subsīdiju. FI pakalpojumu nepieciešamību pamato tirgus nepilnību analīze finanšu pieejamības jomā. FI valsts atbalsta pasākumu īsteno ALTUM, t.sk. piemērojot teritoriāli diferencētus atbalsta pasākumus.

1.2.2. SAM "Izmantot digitalizācijas priekšrocības uzņēmējdarbības attīstībai" (RSO 1.2.)

(93) Atbalstāmās darbības:

(94) **Atbalsts procesu digitalizācijai komercdarbībā:** Ņemot vērā, ka Latvijā, salīdzinot ar citām OECD valstīm, lielākā daļa nodarbināto strādā MVU, tādēļ, lai veicinātu Latvijas produktivitātes rādītājus, ir nozīmīgi jāstimulē uzņēmējus, jo īpaši MVU, veikt investīcijas uzņēmuma procesu digitalizācijā (to skaitā e-komercijā, mākoņpakalpojumos, sociālos medijos, lielos datos u.c.). Tā kā jaunu digitālo tehnoloģiju ieviešana ir pastāvīgs process un atbalsts ir nepieciešams daudziem Latvijas uzņēmumiem, neatkarīgi no to lieluma, darbības vietas un jomas, atbalsta programma tiek paredzēta dažādām uzņēmumu grupām, jomām, atrašanās vietai un darbības specifikai, nodrošinot atbalstu arī izmaksu segšanai, risinājumu pilotēšanai un testēšanai.

(95) Atbalsts procesu digitalizācijai būs pieejams arī bezpeļņas sektoram - biedrībām un nodibinājumiem, kuri veic saimniecisko darbību un apvieno vismaz 3 komersantus, tai skaitā, sociālos uzņēmumus, kas īsteno sabiedrībai nozīmīgus un sociālās nevienlīdzības mazināšanas pakalpojumus.

(96) Pasākums sekmēs procesu digitalizāciju komercdarbībā, mākslīgā intelekta risinājumu ieviešanu komercdarbībā un veicinās produktivitātes paaugstināšanu ar mērķtiecīgu resursu ieguldīšanu augstākas pievienotās vērtības radīšanai uzņēmumu darbības procesos, kā rezultātā veidosies Latvijas konkurētspējas priekšrocības. Ja nepieciešams, gala labuma guvējs pasākuma ietvaros varēs veikt Eiropas digitālās inovācijas centra digitālā brieduma novērtējumu, lai noteiktu nepieciešamās investīcijas uzņēmuma digitalizācijas vajadzībām.

(97) Plānotās atbalstāmās darbības ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo AF plāna sagatavošanas ietvaros līdzīgām atbalstāmām darbībām ir veikts atbilstošs novērtējums un noteikti ieviešanas nosacījumi iekļaujot pasākumus, kas tiks ietverti arī šī SAM ieviešanas un projektu atlases nosacījumos. Savukārt plānotās atbalstāmās darbības individuālajām garantijām digitalizācijai un automatizācijai ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo nav konstatēta būtiska negatīva ietekme uz vidi atbalstāmo darbību specifikas dēļ.

(98) **Atbalsts uzņēmumu digitalizācijai:** lai veicinātu digitālo mērķu sasniegšanu un ņemot vērā finanšu tirgus nepilnību, plānots sniegt grantu atbalstu uzņēmumu digitalizācijai. Lai veicinātu procesu digitalizāciju komercdarbībā un produktivitātes paaugstināšanu, plānots sniegt grantu atbalstu uzņēmumu digitalizācijai, mākslīgā intelekta risinājumu ieviešanai, procesu attīstībai, jaunu iekārtu un tehnoloģiju ieviešanai. Tā kā jaunu digitālo tehnoloģiju ieviešana ir pastāvīgs process un atbalsts ir nepieciešams daudziem Latvijas uzņēmumiem, darbības

vietas un jomas, atbalsta programma tiek paredzēta dažādām uzņēmumu grupām, jomām, atrašanās vietai un darbības specifikai, nodrošinot atbalstu arī izmaksu segšanai, risinājumu pilotēšanai un testēšanai.

(99) **Galvenās mērķgrupas:** Sabiedrība un saimnieciskās darbības veicēji – mazie, vidējie uzņēmumi, augstskolas, personas, kas gatavojas uzsākt saimniecisko darbību, jaunuzņēmumi, biedrības un nodibinājumi. Saimnieciskās darbības veicēji, mazie, vidējie uzņēmumi, personas, kas gatavojas uzsākt saimniecisko darbību, jaunuzņēmumi, tāpat mazas vidējās kapitalizācijas sabiedrības (small mid-caps, darbinieku skaits līdz 499, un vidējas kapitalizācijas sabiedrības (mid-caps, ar darbinieku skaitu līdz 3000) saskaņā ar ERAF un KF regulas 5.panta 2.punktu) arī FI.

(100) **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** Uzņēmējdarbības un inovāciju atbalsta programmās tiks piemēroti vispārējie vienlīdzīgu iespēju principi.

(101) **Mērķteritorijas, t. sk. plānotais teritoriālo rīku izmantojums:** Atbalsts tiks sniegts uzņēmējdarbības attīstībai bez teritoriāliem ierobežojumiem.

(102) **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** LIAA programmas un tautsaimniecības digitalizācijas īstenošanas ietvaros tiks veicināta Latvijas uzņēmumu starpreģionālā sadarbība ES ietvaros ar nolūku, veidot specializētas pieredzes apmaiņas tādās jomās, kā mākslīgais intelekts, kibernetika un augstas veiktspējas datošana u.c. programmu ietvaros. Procesu digitalizācijas veicināšanas atbalsta ietvaros ar plānotajām aktivitātēm iespējams pārņemt pārrobežu un starpreģionālo uzņēmumu risinājumus.

(103) **Finanšu instrumenti:** N/A.

1.2.3. SAM "Veicināt ilgtspējīgu izaugsmi, konkurētspēju un darba vietu radīšanu MVU, tostarp ar produktīvām investīcijām" (RSO 1.3.)

(104) **Atbalstāmās darbības: Atbalsts inovācijas un uzņēmējdarbības motivācijai.** Atbalsta mērķis ir motivēt uzsākt uzņēmējdarbību un motivēt pievērsties inovatīvu risinājumu izstrādei un lietošanai, tādējādi sekmējot inovatīvo uzņēmumu īpatnību ekonomikā. Atbalsts paredzēts finanšu un nefinanšu veidā, nodrošinot pasākumus, apmācību programmas, seminārus, mārketinga aktivitātes un jaunrades veicināšanu inovācijās un uzņēmējdarbības uzsākšanas segmentā, t.sk., piešķirot godalgas. Atbalsts tiek fokusēts uz uzņēmējdarbības uzsācējiem, jaunuzņēmumiem, MVU it īpaši RIS3 specializācijas jomās.

(105) **Atbalsts inkubācijas procesa nodrošināšanai vidēji augsto un augsto tehnoloģiju, un radošo industriju jomā (finanšu, nefinanšu atbalsta pasākumi)** – sniegt atbalstu un veicināt ieinteresētību uzņēmējdarbības uzsākšanā, attīstīšanā, t.sk. esošiem uzņēmumiem, un biznesa komandu veidošanā, ar fokusu uz vai ar mērķi stiprināt izaugsmi vidēji augsto un augsto tehnoloģiju jomā un radošo industriju jomā, un sekmēt produktu un/vai tehnoloģiju ar augstu pievienoto vērtību radīšanu. Tiks nodrošināta inkubācijas pakalpojuma sasaiste un virzība uz P&A&I un produktiem ar augstu pievienoto vērtību, atbalsta instrumenta ieviešanu nodrošinot LIAA sadarbībā ar AII, pašvaldībām, kā arī ar radošo un tehnoloģiju industriju pārstāvjiem. Atbalsta ietvaros tiks sniegtas apmācības, mentorings, konsultācijas, atbalsts prototipa izstrādei, investīciju piesaistei tālākai attīstībai un tirgus izpētei, kā arī citi atbalsta veidi, tos pielāgojot klienta vajadzībām. Atbalstu paredzēts sniegt nefinanšu un grantu veidā.

(106) **Atbalsts uzņēmumiem jaunu tirgu apgūšanai un eksporta veicināšanai** – izveidot atbalsta mehānismu uzņēmumiem, lai tie varētu virzīt savus produktus/pakalpojumus globālajā tirgū, atbalstu vienlaikus arī fokusējot jaunuzņēmumu un zināšanu ietilpību, t.sk., tehnoloģiski intensīvo MVU eksportspējas un tūrisma veicināšanai. Atbalsts paredzēts grantu veidā, nodrošinot uzņēmumu un jaunuzņēmumu dalību starptautiskās izstādēs un nozares pasākumos, produktu pielāgošanai ārvalstu tirgiem, sertifikācijai, visa līmeņa sadarbības veidošanai un kapacitātes celšanai, kā arī dalībai digitālajās platformās.

(107) Granti tūrisma sadarbības tīkliem ir stimulējošs atbalsta instruments, ar kura palīdzību nodrošināt jaunu vai būtiski uzlabotu tūrisma produktu attīstību. Atbalstu plānots nodrošināt komerciālās sadarbības sekmēšanas pasākumiem (t.sk. dalība starptautiskajās konferencēs un izstādēs), tirgus izpētei, pieredzes un zināšanu pārnesei,

vizītēm pie ārvalstu partneriem, mārketinga aktivitātēm, tūrisma produktu izveidei (t.sk. testēšana, prototipēšana, pētniecības organizāciju pakalpojumu iegāde), iesaistei starptautiskās sadarbības platformās un citas aktivitātēs.

(108) Atbalstāmās darbības ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo nav konstatēta būtiska negatīva ietekme uz vidi atbalstāmo darbību specifikas dēļ.

(109) **Galvenās mērķgrupas:** Sīkie (mikro), mazie, vidējie saimnieciskās darbības veicēji (uzņēmumi) fiziskas personas, jaunuzņēmumi. Atbalstu FI veidā (aizdevumi startam, izaugsmei un produktivitātes kāpināšanai, garantijām, aizdevumi ar kapitāla atlaidi jaunu darba vietu radīšanai) izņēmumu kārtā, kas tiks noteikti atbalsta programmas līmenī, var saņemt arī mazās vidējās kapitalizācijas sabiedrības un vidējās kapitalizācijas sabiedrības. Atbalstu iespējkapitāla veidā paredzēts sniegt MVU.

(110) **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** Uzņēmējdarbības un inovāciju atbalsta programmās tiks piemēroti vispārējie vienlīdzīgu iespēju principi. Visi FI un plānotās uzņēmējdarbības atbalsta programmas ir vērstas uz biznesa projektu īstenošanu, atbilstoši to sagatavotības pakāpei – no idejas līdz biznesa paplašināšanai un izejai ārvalstu tirgos. Atbalsts būs pieejams dzīvotspējīgu un pamatotu biznesa plānu īstenošanai.

(111) **Mērķteritorijas, t. sk. plānotais teritoriālo rīku izmantojums:** Atbalsts FI veidā tiks sniegts uzņēmējdarbības attīstībai bez teritoriāliem ierobežojumiem, nodrošinot reģionālo pārklājumu. Vienlaikus atbalsts grantu veidā tiks sniegts kontekstā ar teritoriju attīstības plānošanas dokumentiem, piemērojot 5.1.1.SAM teritoriālo pieeju.

(112) **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** FI programmās nav plānots atbalsts starpreģionālām darbībām. SAM ietvaros nav plānotas pārrobežu vai transnacionālās aktivitātes.

(113) **Finanšu instrumenti:** Sēklas, izaugsmes stadijas iespējkapitāla un mezanīna investīcijas, daudzpakāpju iespējkapitāla fondi, aizdevumi startam un produktivitātes kāpināšanai, t.sk., paredzot sadarbībā ar iespējkapitāla investoriem ieguldījumu līdzfinansēšanu jaunuzņēmumos, portfeljgarantijas un individuālās garantijas. Uzņēmumu attīstībai ar izaugsmes potenciālu - sēklas kapitāla, sākuma kapitāla un izaugsmes kapitāla ieguldījumi, kā arī mezanīna fonds. Aizdevumi jaunu uzņēmumu izveidei un esošu attīstībai, neizslēdzot iespēju aizdevumiem apgrozāmo līdzekļu finansēšanai. Garantijas – aizdevumiem augstāka riska projektos. Aizdevumi ar kapitāla atlaidi vai ar būtiski samazinātu % likmi vai 0% likmi (t.sk. ar % likmes subsīdiju) – atbalstam jaunu darba vietu radīšanai, ražošanas pieslēgumu nodrošināšanai u.c. FI nepieciešamību pamato tirgus nepilnību analīze finanšu pieejamības jomā. FI īsteno ALTUM.

1.3.prioritāte "Digitalizācija"

1.3.1.SAM "Izmantot digitalizācijas priekšrocības iedzīvotājiem, uzņēmumiem, pētniecības organizācijām un publiskajām iestādēm" (RSO 1.2.)

(114) **Atbalstāmās darbības: publisko IS atvēršana izmantošanai privātajam sektoram,** attīstot valsts pārvaldes un pašvaldību platformas, kas nodrošina datu apmaiņas, pakalpojumu digitalizācijas un procesu automatizācijas atbalsta infrastruktūru, t.sk. izveidojot reāllaika atvērto un kopīgi izmantojamo datu saskarņu platformas digitālo ekosistēmu, attīstot pakalpojumu automatizācijas risinājumus, t.sk. izmantojot mākslīgā intelekta un mašīnmācīšanās tehnoloģijas uzņēmēju ērtībai, lai veicinātu ekonomikas digitalizāciju un jaunu, dzīves situācijās balstītu, proaktīvu inovatīvu privātā un publiskā sektora, t.sk. biedrību un nodibinājumu un sociālo uzņēmumu pakalpojumu veidošanu.

(115) Ņemot vērā privātā sektora pieprasījumu un iedzīvotāju vajadzības, **plānota valsts pārvaldes un pašvaldību IS un platformu,** piemēram, elektronisko iepirkumu sistēmas, nacionālās digitālās uzticamības platformas "digitālā maka" funkcionalitātes, atlaižu un subsīdiju pārvaldības platformas, datu pārvaldības platformas u.c., **jaunu, uz lietotājiem orientētu funkcionalitāšu attīstība valsts pārvaldes un komercsektora efektīvas digitalizācijas atbalstam,** kas paplašinās gan valsts, gan komerciālo pakalpojumu digitalizācijas iespējas. Piemēram, atlaižu un subsīdiju pārvaldības platforma papildus valsts un pašvaldību subsīdiju pārvaldības funkcionalitātei

nodrošinātu iespēju uzņēmumiem integrēt savus risinājumus efektīvai subsidētu pakalpojumu sniegšanai. Savukārt, datu pārvaldības platforma, sadarbojoties ar "digitālo maku", kalpos uzņēmumu digitālo pakalpojumu un procesu digitalizācijai, nodrošinot personu datu apstrādes atļauju efektīvu pārvaldību. Atlaižu, subsīdiu un datu apstrādes atļauju pārvaldības risinājumu pielietojums nav atkarīgs no konkrētām nozarēm, turpretī uz ģeotelpisko datu apstrādi orientētie valsts platformu risinājumi prognozējami pozitīvi ietekmēs būvniecības, mežkopības un mežizstrādes (forestry) u.c. nozares, kā arī vidi ietekmējošo ražotāju digitālo integrāciju. Lai garantētu uzņēmumu reālo vajadzību īstenošanu valsts pārvaldes platformu izstrādes un ieviešanas ietvaros, uzņēmumu un NVO pārstāvji tiks iesaistīti projektu konsultatīvo padomju darbībā un projektu rezultāta rādītājos tiks prasīta risinājumu produktīva izmantošana arī privātajā sektorā.

(116) **Dabīgo valodu tehnoloģisko risinājumu**, kas balstīti mākslīgā intelekta un mašīnmācīšanās tehnoloģijās, spēju attīstība un integrācija valsts platformās un pakalpojumos.

(117) **Koplietošanas platformu darbināšanai nepieciešamās IKT infrastruktūras attīstība**. Izveidoto valsts pārvaldes un pašvaldību koplietošanas platformu, kā arī citu šī SAM ietvaros izveidoto/pilnveidoto risinājumu lietotāju un administratoru apmācības, kas nepieciešamas risinājumu ieviešanai un pilnvērtīgai lietošanai.

(118) **Datu atvēršana un koplietošana ar privāto sektoru, datu analītikas un datus balstītu lēmumu procesu ieviešanas atbalsts** – saistīto atvērto datu ekosistēmas un datu garantētas piegādes pakalpojuma izveide un ieviešana, datu kopu ar augstu pievienoto vērtību atvēršana. Tautsaimniecības dalībnieku rīcībā esošo datu pieejamības nodrošināšana kopīgai izmantošanai tautsaimniecības digitālajai transformācijai, t.sk. datu analītikas spēju attīstība publiskajā sektorā. Pakalpojumu digitalizācijas atbalsta infrastruktūras un valsts pārvaldes un pašvaldību sistēmu sadarbības pilnveide datu atvēršanai un pieejamībai komercsektoram, nodrošinot to kopīgu izmantošanu tautsaimniecības digitālajai transformācijai. IKT iespēju, t.sk. atvērto datu izmantošanas veicināšana.

(119) Uz tautsaimniecības digitālo transformāciju vērstu publisko **pakalpojumu sniegšanas procesu pārveide un pakalpojumu izveide un attīstīšana, izmantojot inovatīvas tehnoloģijas un pieejas**, t.sk. mākslīgā intelekta un mašīnmācīšanās risinājumus, kā arī ieviešot datus balstītas prognozēšanas un lēmumu pieņemšanas pieeju pakalpojumu un procesu pārvaldībā un nodrošinot pilnvērtīgu informācijas vienreizīgas principa īstenošanu un radot iespēju procesu automatizācijai komercsektora dalībniekiem.

(120) **Pakalpojumu digitālās infrastruktūras pilnveidošana, pielāgojot to pārrobežu pakalpojumu sniegšanai atbilstoši vienotās digitālās vārtejas prasībām**, kā arī digitālo pakalpojumu pieejamības uzlabojumi. Uzņēmējiem un iedzīvotājiem paredzēto valsts pārvaldes pakalpojumu pārveide pārrobežu pieejamības un sadarbības nodrošināšanai, procedūru vienkāršošanai, kā arī lietojamības uzlabojumiem.

(121) Valsts pārvaldes jomu (domēnu) un attīstāmo risinājumu **arhitektūru projektēšana un attīstība atbilstoši Eiropas sadarbības satvara (EIF) principiem un ieteikumiem**. Lai izvairītos no arhitektūras ierobežojumu radītām sadarbības, veikspējas un izmaiņu neiespējamības problēmām, projektu īstenošanas ietvaros jāveic domēnu arhitektūras projektēšana un jānodrošina attīstāmo risinājumu arhitektūru iekļaušanās domēnu arhitektūrās.

(122) **Koplietošanas platformu pakalpojumu integrācijas platformu lietotāju**, t.sk. uzņēmumu, informācijas sistēmās veicināšanai. Ievērojot valsts atbalsta nosacījumus, atbalsts koplietošanas platformu lietotāju IKT risinājumu pielāgošanai platformu izmantošana. Piemēram, atlaižu un subsīdiu pārvaldības platformas izmantošana var prasīt pielāgojumus tās lietotāju – pakalpojumu sniedzēju IKT risinājumos.

(123) **Valsts pārvaldes inovācijas eko-sistēmas un vienota eksperimentēšanas ietvara izveide**, nodrošinot, ka jaunveidojamo valsts pārvaldes un pašvaldību koplietošanas platformas, kā arī citu šī SAM ietvaros izveidoto/pilnveidoto risinājumu attīstība tiek veikta, izmantojot inovatīvas tehnoloģijas un pieejas, t.sk., mākslīgā intelekta un mašīnmācīšanās risinājumi, inovācijas laboratoriju pakalpojumu izmantošana, starpsektoru inovāciju prototipu izstrāde, metodoloģiskās bāzes izveide un risinājumu sasaiste ar lietišķajiem pētījumiem, starpsektoru kompetences veicināšana, sasaiste starp nozaru politiku un uzņēmumu attīstības vajadzībām, platformu lietotāju iesaiste risinājumu izstrādē.

(124) **Vienoto valsts un pašvaldību klientu apkalpošanas centru tīkla un vienoto konsultāciju dienestu pakalpojumu pilnveidošana**, t.sk. to nodrošināšanai nepieciešamo IKT rīku un procesu pārveide.

(125) Starp plānotajiem digitālās transformācijas pasākumiem 1.3.1.SAM un AF finansējuma ietvaros tiks nodrošināta demarkācija, lai novērstu ieguldījumu savstarpēju pārklāšanos un nodrošinātu savstarpēju papildināmību. 1.3.1.SAM plānots atbalstīt tādu valsts un valsts pārvaldes doto uzdevumu izpildītāju platformu attīstību, kas veicinās uzņēmumu procesu digitalizāciju un jaunu, inovatīvu pakalpojumu veidošanu komercsektorā, bet valsts pārvaldes pamatdarbības procesu sistēmas, ko savu funkciju veikšanai izmanto tikai publiskais sektors, plānots attīstīt AF plāna ietvaros.

(126) Atbalstāmās darbības ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo nav konstatēta būtiska negatīva ietekme uz vidi atbalstāmo darbību specifikas dēļ.

(127) **Galvenās mērķgrupas:** Publiskais un privātais sektors, t.sk. uzņēmumi, biedrības un nodibinājumi un sociālie uzņēmumi, visa Latvijas sabiedrība, valsts pārvalde, pašvaldības, plānošanas reģioni, valsts un pašvaldību kapitālsabiedrības (valsts pārvaldes doto uzdevumu izpildes nodrošināšanai).

(128) **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** SAM īstenoto projektu un pasākumu īstenošanā un vadībā tiks nodrošināta informācijas un vides pieejamības, nediskriminācijas pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības un spējām lietot tikai digitālus pakalpojumus u.c. pazīmes un vienlīdzīgu iespēju principu ievērošana. Attīstot inovāciju ekosistēmu un īstenojot digitālo transformāciju, tiks pievērsta uzmanība specifisku darbību elektroniski pieejamās informācijas pielāgošanai, lai radītie vai transformētie gala produkti, pakalpojumi un rezultāti būtu pielāgoti personām ar FT vajadzībām un lietojumu scenārijiem (tiek uzlabota e-pakalpojumu pieejamība - gala lietojumi tiek veidoti ievērojot web pieejamības standartus), kā arī nodrošinot elektronisko pakalpojumu saņemšanas iespējas cilvēkiem bez digitālajām pamatprasmēm, neklūstot par valsts IT sistēmu pastāvīgiem lietotājiem.

(129) **Mērķteritorijas, t. sk. plānotais teritoriālo rīku izmantojums:** SAM ietvaros nav noteikta specifiska mērķteritorija, kuras ietvaros tiek plānota tā ieviešana un tas tiks ieviests visā Latvijas teritorijā, dodot pievienoto vērtību visai sabiedrībai kopumā.

(130) **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** Paredzēts stiprināt Latvijas e-pārvaldes risinājumu sadarbību, līdztekus pilnveidojot pārrobežu pakalpojumu sniegšanu un risinājumu savienojamību, veicināt informācijas apmaiņu starp dažādām nozarēm, piem., veselības un finanšu. Plānota sinerģija ar ESSBJR politikas jomas "Inovācija" ietvaros paredzētās aktivitātes Nr.2 "Digitālā inovācija un pārveide" ietvaros plānotajiem pasākumiem, kā arī citu ESSBJR aktivitāšu ietvaros paredzētajiem digitalizācijas pasākumiem, ņemot vērā, ka digitalizācija ir caurvijošs elements arī citās ESSBJR ietvertajās politikas jomās, kā arī ar citiem starptautiskiem sadarbības formātiem un to aktivitātēm.

(131) Lai tiktu nodrošināta iespēja ES mērogā tiešsaistē sniegt pakalpojumus un atbalstu iedzīvotājiem un uzņēmējiem, plānots īstenot pasākumus Eiropas Digitālās programmas 2021.–2027.gadam un pakalpojumu pārrobežu pieejamības ieviešanai, kā arī piekļūstamības nodrošināšanai.

(132) **Finanšu instrumenti:** N/A.

1.4.Prioritāte "Digitālā savienojamība" (speciālā prioritāte, kas veltīta IKT savienojamībai)

1.4.1.SAM "Uzlabot digitālo savienojamību" (RSO 1.5.)

(133) **Atbalstāmās darbības:** Valsts elektronisko sakaru pakalpojumu centra kiberaizsardzības nodrošināšana, tas ir, programmatūras nodrošinājums, lai ieviestu pakalpojumu ievainojamību pārvaldību, virtuālo mašīnu drošību; iekārtu un programmatūru nodrošinājums, lai ieviestu pakalpojumu lietotāju tīkla drošības un piekļuves risinājumus; iekārtu un programmatūru nodrošinājums, lai ieviestu pakalpojumu sistēmu un infrastruktūras iekšējā tīkla drošībai; programmatūru nodrošinājums, lai ieviestu drošības pakalpojumu platformu ar sensoriem un monitoringu IS uzraudzībai.

(134) Atbalstāmās darbības ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo AF plāna sagatavošanas ietvaros līdzīgām atbalstāmām darbībām ir veikts atbilstošs novērtējums un noteikti ieviešanas nosacījumi iekļaujamie pasākumi, kas tiks ieviesti arī šī SAM ieviešanas un projektu atlases nosacījumos.

(135) **Galvenās mērķgrupas:** Valsts elektronisko sakaru pakalpojumu centra lietotāji – publiskas personas, publiskas personas kapitālsabiedrības un publiskas personas kontrolētas kapitālsabiedrības.

(136) **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** Projektu un pasākumu īstenošanā un vadībā tiks nodrošināta informācijas un vides pieejamība, nediskriminācija pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmēm un vienlīdzīgu iespēju principu ievērošana visām personu grupām. Attīstot Valsts elektronisko sakaru pakalpojumu centra kiberdrošības infrastruktūru, tiks veicināta publisko iestāžu pakalpojumu stabila pieejamība, tostarp tādu pakalpojumu, kas, pateicoties to sākotnējam dizainam vai vēlākiem pielāgojumiem, atbilst personu ar invaliditāti īpašajām vajadzībām.

(137) **Mērķteritorijas, t.sk. plānotais teritoriālo rīku izmantojums:** Visa Latvija.

(138) **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** N/A

(139) **Finanšu instrumenti:** N/A.

1.5. Prioritāte "Investīciju fonds uzņēmējdarbības attīstībai" (REARM speciālā prioritāte)

1.5.1. SAM "Rūpniecisko jaudu uzlabošana, lai veicinātu divējādu lietojumu, kā arī aizsardzības spējas" (RSO 1.7.)

(140) **Atbalstāmās darbības: Investīciju fonds uzņēmējdarbības attīstībai.** Lai nodrošinātu stratēģiski nozīmīgu investīciju veikšanu Latvijā un ES ar ietekmi uz tautsaimniecību un mazinātu ES stratēģisko atkarību, kā arī ieviestu CSR (2024.g.) attiecībā uz uzņēmējdarbības vides uzlabošanu, ir jānodrošina piekļuve finansējumam, kas vērsts uz stratēģiski nozīmīgu investīciju veikšanu un produktivitātes kāpināšanu. Paredzēts izveidot fondu vismaz 150 milj, EUR apmērā. Atbalsts plānots finanšu instrumentu veidā tādu mērogojamu investīciju projektu īstenošanai, kuri vērsti uz aizsardzības rūpniecisko spēju uzlabošanu un ražošanu duāla vai militāra lietojuma jomā, t.sk., jaunu rūpnīcu celšanu, kā arī ražošanai nepieciešamās infrastruktūras attīstīšanai, bez kā nebūtu iespējams ražot investīciju projektā paredzēto produktus.

(141) 1.5.1. SAM ietvaros paredzēts sniegt atbalstu investīciju projektiem aizsardzības kapacitātes kāpināšanai, nodrošinot finansējuma pieejamību tādu projektu attīstībai, kas stiprinās gan Latvijas, gan visas ES drošības spējas divējāda un militāra lietojuma jomā.

(142) Plānotās investīcijas ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo nav konstatēta būtiska negatīva ietekme uz vidi atbalstāmo darbību specifikas dēļ.

(143) **Galvenās mērķgrupas:** vidējie un lielie komersanti.

(144) **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** atbalsta programmās tiks piemēroti vispārējie vienlīdzīgu iespēju principi, atbalsta pretendenti nedrīkst būt nodokļu parādu, atbilst AML prasībām. Visi FI un atbalsta programma ir vērsta uz investīciju projektu īstenošanu, atbilstoši to sagatavotības pakāpei – no idejas līdz biznesa paplašināšanai un izejai ārvalstu tirgos. Atbalsts būs pieejams dzīvotspējīgu un pamatotu biznesa plānu īstenošanai.

(145) **Mērķteritorijas, t. sk. plānotais teritoriālo rīku izmantojums:** Atbalsts FI veidā tiks sniegts uzņēmējdarbības attīstībai bez teritoriāliem ierobežojumiem, nodrošinot reģionālo pārklājumu.

(146) **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** FI programmās nav plānots atbalsts starpreģionālām darbībām. SAM ietvaros nav plānotas pārrobežu vai transnacionālās aktivitātes.

(147) **Finanšu instrumenti:** Aizdevumi ar kapitāla atlaidi, kapitāla ieguldījumi (tikai militārajiem projektiem) vai garantijas ar kapitāla atlaidi arī cita finansētāja izsniegtam aizdevumam. Alternatīva – FI var tikt izveidots kā

ieguldījuma fonds. Uz FI kapitāla atlaides (vai granta – ieguldījumu fonda gadījumā) daļu ir attiecināmi tikai ES fondu finanšu līdzekļi, savukārt pārējai FI daļai var tikt attiecināti arī ALTUM piesaistītie finanšu līdzekļi. FI pakalpojumu nepieciešamību pamato tirgus nepilnību analīze finanšu pieejamības jomā, t.sk. reģionos (pēc būtības neatšķiras no citu FI specifikas, kas iekļauti 1.2.1.SAM un 1.2.3.SAM). FI valsts atbalsta pasākumu līdzīgi kā 2014.–2020.gada plānošanas periodā īstēnos ALTUM, t.sk. piemērojot teritoriāli diferencētus atbalsta pasākumus.

2.tabula (2) 1. Politikas mērķa iznākuma rādītāji

Prioritāte	SAM	Fonds	ID	Rādītājs	Mērvienība	Starpposma vērtība (2024)	Plānotā vērtība (2029)
1.2.prioritāte	1.2.1.SAM	ERAF	RCO 01	Atbalstītie uzņēmumi (tai skaitā: mikrouzņēmumi, mazi, vidēji un lieli uzņēmumi)	Uzņēmumu skaits	78	509
1.2.prioritāte	1.2.2.SAM	ERAF	RCO 01	Atbalstītie uzņēmumi (tai skaitā: mikrouzņēmumi, mazi, vidēji un lieli uzņēmumi)	Uzņēmumu skaits	0	620
1.2.prioritāte	1.2.3.SAM	ERAF	RCO 01	Atbalstītie uzņēmumi (tai skaitā: mikrouzņēmumi, mazi, vidēji un lieli uzņēmumi)	Uzņēmumu skaits	344	1 669
1.2.prioritāte	1.2.1.SAM	ERAF	RCO 02	Ar grantiem atbalstītie uzņēmumi	Uzņēmumu skaits	19	309
1.2.prioritāte	1.2.2.SAM	ERAF	RCO 02	Ar grantiem atbalstītie uzņēmumi	Uzņēmumu skaits	0	620
1.2.prioritāte	1.2.3.SAM	ERAF	RCO 02	Ar grantiem atbalstītie uzņēmumi	Uzņēmumu skaits	47	473
1.2.prioritāte	1.2.1.SAM	ERAF	RCO 03	Ar finanšu instrumentiem atbalstītie uzņēmumi	Uzņēmumu skaits	6	33
1.2.prioritāte	1.2.3.SAM	ERAF	RCO 03	Ar finanšu instrumentiem atbalstītie uzņēmumi	Uzņēmumu skaits	85	605
1.2.prioritāte	1.2.1.SAM	ERAF	RCO 04	Nefinansiālu atbalstu saņēmušie uzņēmumi	Uzņēmumu skaits	53	167
1.2.prioritāte	1.2.3.SAM	ERAF	RCO 04	Nefinansiālu atbalstu saņēmušie uzņēmumi	Uzņēmumu skaits	212	591
1.2.prioritāte	1.2.3.SAM	ERAF	RCO 05	Atbalstītie jaunie uzņēmumi	Uzņēmumu skaits	142	344
1.1.prioritāte	1.1.1. SAM	ERAF	RCO 06	Atbalstītajos pētniecības objektos strādājošie pētnieki	Pētnieku skaits atbalstītajās vienībās (pilnas slodzes ekvivalents)	136	753
1.1.prioritāte	1.1.1. SAM	ERAF	RCO 07	Pētniecības organizācijas, kas piedalās kopīgos pētniecības projektos	Pētniecības institūciju skaits	10	20
1.1.prioritāte	1.1.1. SAM	ERAF	RCO 08	Pētniecības un inovācijas aprīkojuma nominālā vērtība	euro	0	34 551 509
1.1.prioritāte	1.1.1. SAM	ERAF	RCO 10	Uzņēmumi, kas sadarbojas ar pētniecības organizācijām	Uzņēmumu skaits	6	45
1.2.prioritāte	1.2.1.SAM	ERAF	RCO 10	Uzņēmumi, kas sadarbojas ar pētniecības organizācijām	Uzņēmumu skaits	0	39
1.3.prioritāte	1.3.1.SAM	ERAF	RCO 13	Uzņēmumiem izstrādāto digitālo pakalpojumu, produktu un procesu vērtība	euro	0	79 172 903

1.1.prioritāte	1.1.1. SAM	ERAF	i.1.1.1.a	Iestādes, kas atbalstītas digitālo pakalpojumu, produktu un procesu izstrādei augstākajā izglītībā un pētniecībā	Iestāžu skaits, kuras saņēmušas finansējumu digitālo pakalpojumu, produktu un procesu izstrādei pētniecībā un augstākajā izglītībā	1	1
1.3.prioritāte	1.3.1.SAM	ERAF	RCO 14	Publiskā sektora iestādes, kas atbalstītas digitālo pakalpojumu, produktu un procesu izstrādei	Iestāžu skaits	0	20
1.2.prioritāte	1.2.3.SAM	ERAF	RCO 15	Radītā inkubācijas kapacitāte	Inkubatorā uzņemto dalībnieku skaits (kumulatīvi pirmsinkubācija un inkubācija)	197	488
1.1.prioritāte	1.1.2. SAM	ERAF	RCO 101	MVU, kas investē prasmēs pārdomātai specializācijai, industriālai pārejai un uzņēmējdarbības veicināšanai	Saimnieciskās darbības veicēju skaits	0	130
1.4.prioritāte	1.4.1.SAM	ERAF	i.1.4.1.a	Ar projekta īstenošanu noslēgtie līgumi par projekta īstenošanu % no kopējā 1.4.1. SAM ES fondu finansējuma	%	30	100
1.4.prioritāte	1.4.1.SAM	ERAF	i.1.4.1.b	Ieviests kiberdrošības risinājums Valsts elektronisko sakaru pakalpojumu centra ietvaros	Skaits	0	1
1.5.prioritāte	1.5.1.SAM	ERAF	RCO 01	Atbalstītie uzņēmumi (tai skaitā: mikrouzņēmumi, mazi, vidēji un lieli uzņēmumi)	Uzņēmumu skaits	0	2
1.5.prioritāte	1.5.1.SAM	ERAF	RCO 03	Ar finanšu instrumentiem atbalstītie uzņēmumi	Uzņēmumu skaits	0	2

3.tabula (3) 1. Politikas mērķa rezultātu rādītāji

Prioritāte	SAM	Fonds	ID	Rādītājs	Mērvienība	Bāzes vērtība	Bāzes vērtības gads	Plānotā vērtība (2029)	Datu avots
1.1. prioritāte	1.1.1.SAM	ERAF	RCR 102	Atbalstītajās struktūrās izveidotās pētniecības darbvietas	Pētniecības darbvietu skaits atbalstītajās vienībās (pilnas slodzes ekvivalents)	0	2020	117	Projektu dati

1.1. prioritāte	1.1.1.SAM	ERAF	RCR 02	Publisko atbalstu papildinošās privātās investīcijas (tai skaitā: granti, finanšu instrumenti)	euro	0	2020	9 830 000	Projektu dati
1.1. prioritāte	1.1.2.SAM	ERAF	RCR 02	Publisko atbalstu papildinošās privātās investīcijas (tai skaitā: granti, finanšu instrumenti)	euro	0	2020	522 495	Projektu dati
1.2.prioritāte	1.2.3. SAM	ERAF	RCR 01	Jaunradīto darba vietu skaits atbalstītajos uzņēmumos, pilnslodzes ekvivalents	Jauno darba vietu skaits	0	2020	1 000	Projektu dati
1.2.prioritāte	1.2.1. SAM	ERAF	RCR 02	Publisko atbalstu papildinošās privātās investīcijas (tai skaitā: granti, finanšu instrumenti)	euro	0	2020	42 386 012	Projektu dati
1.2.prioritāte	1.2.2. SAM	ERAF	RCR 02	Publisko atbalstu papildinošās privātās investīcijas (tai skaitā: granti, finanšu instrumenti)	euro	0	2020	2 870 869	Projektu dati
1.2. prioritāte	1.2.3. SAM	ERAF	RCR 02	Publisko atbalstu papildinošās privātās investīcijas (tai skaitā: granti, finanšu instrumenti)	euro	0	2020	173 821 242	Projektu dati

1.3.prioritāte	1.3.1.SAM	ERAF	RCR 11	Jaunu un modernizētu publisko digitālo pakalpojumu, produktu un procesu lietotāji	Lietotāju skaits	0	2020	827	Projektu dati. Informācija no institūcijām (t.sk. kapitālsabiedrībām, kas pilda valsts deleģētas funkcijas), kas attīstījušas digitālas platformas, t.sk. kuras savu digitālo produktu attīstībai izmanto uzņēmumi.
1.1.prioritāte	1.1.1.SAM	ERAF	r.1.1.1.a	Jaunu un modernizētu publisko digitālo pakalpojumu, produktu un procesu lietotāji	Iestāžu skaits	0	2020	22	Projektu dati
1.2.prioritāte	1.2.3.SAM	ERAF	RCR 17	Jauni uzņēmumi, kas joprojām darbojas tirgū	Uzņēmumu skaits	0	2020	209	Projektu dati
1.1.prioritāte	1.1.2.SAM	ERAF	RCR 98	MVU darbinieki, kuri iziet apmācību prasmju pilnveidei pārdomātas specializācijas, industriālās pārejas un uzņēmējdarbības veicināšanas nolūkā (pēc prasmju veida: tehniskas, vadības, uzņēmējdarbības, zaļās un citas prasmes)	MVU darbinieku skaits	0	2020	390	Projektu dati
1.4.prioritāte	1.4.1.SAM	ERAF	r.1.4.1.a	Kiberdrošības datu ieguve analīzei no Valsts elektronisko sakaru pakalpojumu centra lietotāju iekārtām	Iekārtu skaits	0	2024	15 000	Projekta dati

1.5.prioritāte	1.5.1.SAM	ERAF	RCR 02	Publisko atbalstu papildinošās privātās investīcijas (tai skaitā: granti, finanšu instrumenti)	euro	0	2025	29 042 559	Projektu dati
----------------	-----------	------	--------	--	------	---	------	------------	---------------

2.politikas mērķis "Zaļāka un noturīgāka Eiropa ar zemām oglekļa emisijām, kurā notiek pāreja uz bezoglekļa ekonomiku neto izteiksmē, veicinot taisnīgu pārkārtošanos uz tīru enerģiju, "zaļās" un "zilās" investīcijas, aprites ekonomiku, klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām, risku novēršanu un pārvaldību un ilgtspējīgu mobilitāti pilsētvidēs"

2.1.Prioritāte "Klimata pārmaiņu mazināšana un pielāgošanās klimata pārmaiņām"

2.1.1.SAM "Energoefektivitātes veicināšana un siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana" (RSO 2.1.)

(148) **Atbalstāmās darbības:** Dzīvojamo ēku, kā daudzdzīvokļu un neliela skaita ēku kompleksu, atjaunošana, paaugstinot energoefektivitāti un sasniedzot vismaz 30% enerģijas ietaupījumu un veicinot virzību uz nulles enerģijas ēkām, t.sk., ietverot arī centralizētajā, lokālajā un individuālajā apkurē izmantoto apkures iekārtu nomaiņu pret modernākām un efektīvākām iekārtām, kā arī palielinot AER izmantošanu ēkās un ne-emisiju tehnoloģiju (tehnoloģijas, kurās enerģijas ražošanā netiek radītas emisijas) uzstādīšana līdzās energoefektivitātes pasākumiem, ja tā ir ekonomiski pamatota, vienlaikus atbalstot vides pieejamības uzlabošanas pasākumu īstenošanu, atbilstoši būvnormatīvos noteiktajām prasībām. Tiks nodrošināta demarkācija (atbalstīto objektu līmenī) ar AF 1.2.1.1.i.investīciju "Daudzdzīvokļu māju energoefektivitātes uzlabošana un pāreja uz atjaunīgo energoresursu tehnoloģiju izmantošanu".

(149) Valsts un pašvaldību, t.sk. valstij un pašvaldībām piederošu kapitālsabiedrību, pašvaldības kontrolētu privātu kapitālsabiedrību, kā arī valsts augstskolu, valsts zinātnisko institūtu – atvasināto publisko personu un zinātnisko institūtu – atvasināto publisko personu, kas ir valsts dibinātas universitātes pārraudzībā īpašumā un valdījumā esošo ēku un infrastruktūras īpašumā esošo ēku un infrastruktūras energoefektivitātes paaugstināšana, ēku energosertifikācija un būvdarbi energoefektivitātes palielināšanai, t.sk., viedās pārvaldības risinājumi, infrastruktūras un tehnoloģisko procesu energoefektivitātes uzlabošana, t.sk. ar AER, sasniedzot ēku primārās enerģijas ietaupījumu 30% apmērā un veicinot virzību uz nulles enerģijas ēkām, vienlaikus izvērtējot ēku projektiem piemērot ieguvumu un izmaksu efektivitātes un gandrīz nulles enerģijas ēku kritērijus. Tiks nodrošināta demarkācija (atbalstīto objektu līmenī) ar AF 1.2.1.4.i.investīciju "Energoefektivitātes uzlabošana valsts sektora ēkās, t.sk. vēsturiskajās ēkās" un 1.2.1.3.i investīciju "Pašvaldību ēku un infrastruktūras uzlabošana, veicinot pāreja uz atjaunīgo energoresursu tehnoloģiju izmantošanu un uzlabojot energoefektivitāti".

(150) Profesionālās izglītības iestāžu un koledžu infrastruktūras modernizācija un uzlabošana, ietverot arī investīcijas viedā energovadībā, videi draudzīgos ilgtermiņa apsaimniekošanas risinājumos enerģijas taupīšanai vai ieguvei no AER, un videi draudzīgas izglītības iestādes darbības demonstrējumu, etalonveidošanas iniciatīvās, prioritāri atbalstot projektus, kuros plānots sasniegt primārās enerģijas ietaupījumu ne mazāk kā 30% apmērā.

(151) Uzņēmumu energoefektivitātes uzlabošana, tai skaitā veicot esošo iekārtu aizstāšanu ar energoefektīvākām; uzņēmumu ēku un teritoriju energoefektivitātes uzlabošana, ēku teritorijā esošo iekšējo un ārējo inženiertīklu un inženiersistēmu nomaiņa pret energoefektīvākām. Atbalsts tiks sniegts FI (t.sk. aizdevuma) veidā. Tiks nodrošināta demarkācija (atbalstīto objektu līmenī) ar AF 1.2.1.2.i.1. pasākumu "Energoefektivitātes paaugstināšana uzņēmējdarbībā (ietverot pāreja uz atjaunojamo energoresursu tehnoloģiju izmantošanu siltumapgādē)" uzņēmumiem bez nozaru ierobežojuma, ievērojot komercdarbības atbalsta nosacījumus.

(152) Gaisu piesārņojošo vielu emisiju attīrīšanas iekārtu uzstādīšana siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanas vai rūpnieciskās ražošanas stacionārās sadedzināšanas iekārtām.

(153) Energoefektivitātes paaugstināšana centralizētajā siltumapgādē un aukstumapgādē, iespēju robežās ievērojot aprites ekonomikas principus; AER (t.sk. ne-emisiju tehnoloģiju) izmantošana centralizētajā siltumapgādē, siltumenerģijas pārvades tīklu energoefektivitātes paaugstināšana. Saskaņā ar NEKP Latvija plāno palielināt AER īpatsvaru siltumapgādē un aukstumapgādē, modernizējot uzstādītās biomasas izmantošanas iekārtu jaudas, palielinot uzstādīto siltumsūkņu un aukstumsūkņu jaudas, kā arī palielinot saules enerģijas izmantošanu siltumenerģijas ražošanā. Lai ilgtermiņā nodrošinātu, ka AER īpatsvars tiek paaugstināts, ir jāveicina siltumapgādes energoefektivitāte, sniedzot atbalstu to atjaunošanai vai izbūvēšanai, uzsvāru liekot uz kompleksiem risinājumiem –

siltumapgādes sistēmu energoefektivitātes uzlabošana, un vienlaicīgi pilnīgu vai daļēju izmantotās tehnoloģijas nomaiņu uz AER tehnoloģijām (īpaši ne-emisiju AER tehnoloģijām). Šādas iekārtas var būt ne tikai koksni patērējošas, bet arī cita veida iekārtas – siltumsūkņi, saules kolektori, vēja ģeneratori, u.c. Šobrīd lielākā daļa pašpatērētāju elektroenerģijas ražošanai ir uzstādījusi saules paneļus. Savukārt starp siltumenerģijas ražošanas ne-emisiju iekārtām populārākie ir dažāda veida siltumsūkņi un saules kolektori. Izvērtējot investīcijas tiks ņemti vērā izmaksu lietderības faktori - labākā attiecība starp piešķirto ES fondu līdzekļu apjomu uz 1 MWh enerģijas vai 1 MW uzstādītās jaudas. Tiks nodrošināta demarkācija (atbalstīto objektu līmenī) ar 2.2.3.SAM "Uzlabot dabas aizsardzību un bioloģisko daudzveidību, "zaļo" infrastruktūru, it īpaši pilsētvidē, un samazināt piesārņojumu" atbalstu sadedzināšanas iekārtu nomaiņu māsaimniecībās. Tāpat tiks nodrošināta demarkācija (atbalstīto objektu līmenī) ar AF pasākumiem energoefektivitātes jomā (investīcijas 1.2.1.1.i "Daudzdzīvokļu māju energoefektivitātes uzlabošana un pāreja uz atjaunīgo energoresursu tehnoloģiju izmantošanu", 1.2.1.2.i "Energoefektivitātes paaugstināšana uzņēmējdarbībā (ietverot pāreju uz atjaunīgo energoresursu tehnoloģiju izmantošanu siltumapgādē un P&A aktivitātes (t.sk. bioekonomikā))", 1.2.1.3.i "Pašvaldību ēku un infrastruktūras uzlabošana, veicinot pāreju uz atjaunīgo energoresursu tehnoloģiju izmantošanu un uzlabojot energoefektivitāti", 1.2.1.4.i "Energoefektivitātes uzlabošana valsts sektora ēkās, t.sk. vēsturiskajās ēkās").

(154) Klimata neitrāliem risinājumiem profesionālās izglītības iestāžu un koledžu izglītības infrastruktūrā atbalstāmās darbības ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo nav konstatēta būtiska negatīva ietekme uz vidi atbalstāmo darbību specifikas dēļ. Plānotās atbalstāmās darbības pašvaldību ēku energoefektivitātes paaugstināšanai ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo veikts atbilstošs novērtējums, ņemot vērā AF paredzētās vadlīnijas NBK novērtējuma veikšanai un ieviešanas un projektu atlases nosacījumos tiks noteikti pasākumi, lai nodrošinātu atbilstību NBK principa nosacījumu ievērošanai. Savukārt plānotās atbalstāmās darbības dzīvojamo ēku, rūpniecības ēku uzņēmējiem, valsts un kultūras ēku energoefektivitātes uzlabošanai, atbalstam uzņēmējiem un lokālajā un individuālajā siltumapgādē un aukstumapgādē ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo AF plāna sagatavošanas ietvaros līdzīgām atbalstāmām darbībām ir veikts atbilstošs novērtējums un noteikti ieviešanas nosacījumos iekļaujamie pasākumi, kas tiks ietverti arī šī SAM ieviešanas un projektu atlases nosacījumos.

(155) **Galvenās mērķgrupas:** Dzīvojamo māju īpašnieki un īpašnieku biedrības, energokopienas, energopakalpojumu sniedzēji (ESKO)⁶¹, nekustamo īpašumu attīstītāji, ciematu īpašnieki. Valsts institūcijas, valsts kapitālsabiedrības (ja īpašumtiesības pieder valstij un ēku izmanto pārvaldes, izglītības, kultūras, veselības vai sociālo funkciju veikšanai), biedrības, nodibinājumi (ja ēkā veic valsts deleģētus uzdevumus vai pienākumus sociālā jomā), plānošanas reģioni, pašvaldības, to iestādes, pašvaldību kapitālsabiedrības. Profesionālās izglītības iestādes, koledžas, koledžu un profesionālās izglītības iestāžu audzēkņi, valsts augstskolas, tās aģentūras, valsts zinātniskais institūts – atvasināta publiska persona un zinātniskais institūts – atvasināta publiska persona, kas ir valsts dibinātas universitātes pārraudzībā. Uzņēmumi; centralizētās siltumapgādes patērētāji, privātā sektora, kas nodrošina siltumapgādes un aukstumapgādes pakalpojumus, pašvaldības uzņēmumi.

(156) **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** Veicot ieguldījumus energoefektivitātes paaugstināšanā un SEG emisiju samazināšanā, t.sk. publiski pieejamo ēku, tostarp dzīvojamo ēku, kā daudzdzīvokļu un neliela skaita ēku kompleksu, energoefektivitātes uzlabošanā, tiks nodrošināta vides un informācijas pieejamība personām ar FT, ievērojot būvnormatīvos noteiktās prasības. Ņemot vērā, ka personām, kas pakļautas enerģētikas nabadzības riskam, ir grūtāk iesaistīties dzīvojamo ēku energoefektivitātes uzlabošanā, tām tiks nodrošināts pieejamāks atbalsts (kompensējošie pasākumi), lai viņu iespējas būtu vienlīdzīgas ar citām sabiedrības grupām.

(157) **Mērķteritorijas, t.sk. plānotais teritoriālo rīku izmantojums:** Visa Latvija, t.sk. ieguldījumi pašvaldību ēku un infrastruktūras energoefektivitātes uzlabošanā saskaņā ar pašvaldību attīstības plānošanas dokumentiem.

(158) **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** Baltijas Jūras reģiona ietvaros tiek turpināta Baltijas līderu programmā (kas veidota sadarbībā ar Zviedru Institūtu), veicot secīgu sanāksmju un

⁶¹ Direktīvas 2012/27/EC 2.panta (24)(7)(27) apakšpunktu un 18.panta izpratnē.

diskusiju sēriju, kas salīdzinās Baltijas jūras reģiona dalībvalstu praksi, realizējot daudzdzīvokļu ēku energoefektivitātes uzlabošanas projektus. Kā rezultātā tiek plānots ne tikai salīdzināt procesus, bet arī izskatīt procesu optimizācijas iespējas un meklēt inovatīvus FI programmas mehānismus. Plānots līdzdarboties Zviedru Institūta *Seed Money* projektā, kura rezultātā tiks veikta institūciju kartēšanu, kas strādā pie energoefektivitātes veicināšanas un darbojas Baltijas reģiona valstīs. Kā arī vēl vienā Zviedru Institūta *Seed Money* projektā ir plānots salīdzināt un analizēt energoefektivitātes komunikācijas stratēģijas no Baltijas jūras reģiona valstu prakses, apkopot vispārēju komunikācijas stratēģiju ekspertu pieejas un izstrādāt, uz tām balstītu, Baltijas jūras reģionam piemērotu stratēģiju, kas varētu uzlabot, veicināt un nodrošina komunikāciju par energoefektivitāti Baltijas jūras reģionā.

(159) Līdzdarbība INTERREG līdzfinansētajā projektā "*CAMS Platform*", kuras mērķis ir pētīt, kā uzlabot energoefektivitātes pasākumus un tādā veidā palielināt būvniecības nozares elastību un noturību pret klimata pārmaiņu radīto negatīvo ietekmi, kā uzlabot energoauditu veikšanas procesu, kā arī izstrādāt pieejamu energoauditu datu bāzi un vienotus energoefektivitātes kritērijus ēkām.

(160) **Finanšu instrumenti:** Atbalsts dzīvojamo ēku (daudzdzīvokļu un neliela skaita ēku kompleksu) atjaunošanai un atbalsts uzņēmējiem tiks īstenots kā FI (aizdevumi, garantijas) kombinācijā ar dotāciju, tas ir, aizdevums ar kapitāla atlaidi. Citiem atbalstiem tiks vērtēta iespēja izmantot FI (aizdevumi, garantijas) un dažādu atbalsta formu kombināciju (t.sk., iespēju izmantot ESKO).

2.1.2.SAM "Atjaunīgo energoresursu enerģijas veicināšana - biometāns" (RSO 2.2.)

(161) **Atbalstāmās darbības:** Kompetences un kapacitātes celšana AER un gaisa piesārņojuma jautājumos (izglītoti/sagatavoti projekta rakstītāji, ekspertu pieejamība, projektu vadītāji). Saskaņā ar NEKP, lai paplašinātu personu loku, kas iesaistās AER ražošanā, būtiski ir nodrošināt atbilstošu regulējuma ietvaru, kas šādas iniciatīvas veicina.

(162) Biogāzes attīrīšanas (biometāna ražošanas) iekārtu uzstādīšana, lai aktivizētu biogāzes pārveidi par biometānu un tādējādi mazinātu fosilo energoresursu izmantošanu. Biometāna transportēšanai vai uzpildei nepieciešamās infrastruktūras izveide, t.sk., izveidojot pieslēgumus pie gāzes pārvades vai sadales tīkliem.

(163) Atbalstāmās darbības ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo AF plāna sagatavošanas ietvaros līdzīgām atbalstāmām darbībām ir veikts atbilstošs novērtējums un noteikti ieviešanas nosacījumi iekļaujamie pasākumi, kas tiks ietverti arī šī SAM ieviešanas un projektu atlases nosacījumos. Atbalsts tiks sniegts tikai moderna biometāna ražošanai atbilstoši ilgtspējības un siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas kritērijiem, kas noteikti Direktīvas 2018/2001/ES 29. pantā.

(164) **Galvenās mērķgrupas:** Uzņēmumi, t.sk. sadzīves atkritumu poligoni, kooperatīvi, energokopienas (t.sk. energokopienas lauku apvidos), biogāzes ražotāji.

(165) **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** Projektu un pasākumu īstenošanā un vadībā tiks nodrošināta informācijas un vides pieejamības, nediskriminācijas pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmes un vienlīdzīgu iespēju principu ievērošana.

(166) **Mērķteritorijas, t.sk. plānotais teritoriālo rīku izmantojums:** Visa Latvija.

(167) **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** N/A

(168) **Finanšu instrumenti:** Investīcijas tiks īstenotas, izmantojot kombinēto atbalstu (aizdevumi, garantijas kombinācijā ar grantu).

2.1.3.SAM "Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, risku novēršanu un noturību pret katastrofām" (RSO 2.4.)

(169) **Atbalstāmās darbības:** SAM ietvaros paredzētas investīcijas, lai novērstu, pielāgotos un reaģētu uz klimata pārmaiņām.

(170) Zaļās un zilās infrastruktūras risinājumu (piem., zaļās sienas, jumtu dārzi, peldošās salas, caurlaidīgi segumi, ēnu sniedzoši koki u.c.) u.c. pielāgošanās klimata pārmaiņām pasākumu (piem., dzeramā ūdens piekļuves vietas, pilsētu lietūs ūdens noteces sistēmas u.c.), t.sk. izmantojot arī kombinācijā ar pelēkās infrastruktūras risinājumiem, īstenošana atbilstoši vietējām (pašvaldību) klimata pielāgošanās stratēģijām (pašvaldības AP sastāvdaļa)⁶² un LPKPP 2023, risinot sabiedrības un vides problēmas un nodrošinot pozitīvu ietekmi tādās pašvaldībām būtiskās jomās kā pret dažādiem klimata pārmaiņu riskiem noturīgas vietējās infrastruktūras attīstība un tās pieejamība iedzīvotājiem. Atbalsts paredzēts arī ieguldījumiem esošajās dabas un apstādījumu teritorijās, kas ir nozīmīgs zaļās un zilās infrastruktūras tīklojuma pamatelements, t.sk. Baltijas jūras piekrastē. Paredzēts noteikt papildu nosacījumu par pozitīvu ietekmi uz reģionālo attīstību, piem., vērtēt, vai atbalsta piesaistes rezultātā pašvaldības budžeta līdzekļi tiks novirzīti investīcijām vēl citos klimatneitralitātes pasākumos.

(171) **Pasākumi aizsardzībai pret plūdiem, primāri nacionālās nozīmes plūdu riska teritorijās⁶³**, kas noteikti atbilstoši nacionālajiem plūdu riska pārvaldības dokumentiem⁶⁴:

a) daudzfunkcionālu zaļās un zilās infrastruktūras risinājumu izveide plūdu riska novēršanai un pielāgošanās tam, ietverot dabisko vai daļēji dabisko dzīvotņu un ekosistēmu atjaunošanu (piem., purvu ekosistēmu vai palieņu gar upēm atjaunošana, hidromorfoloģisko šķēršļu demontāža) vai jaunu uz dabas sistēmām balstītu risinājumu ieviešana (piem., mākslīgās mitraines, kaskādes dīķi, biofiltri u.c.), kā arī pilsētu lietūs ūdens noteces sistēmu izveide, paplašināšana un pārbūve (piem., caurlaidīgu segumu izbūve, zaļie jumti, u.c.);

b) kombinēti infrastruktūras risinājumi vietās, kurās zaļās un zilās infrastruktūras pasākumi vien nevar nodrošināt pietiekamu aizsardzību, vai aizsargbūvju, t.sk. hidrotehnisko būvju un pilsētu lietūs ūdens noteces infrastruktūras izveide, paplašināšana un pārbūve vietās, kurās zaļās un zilās infrastruktūras pasākumi nav iespējami.

(172) Prioritāri īstenojami zaļās un zilās infrastruktūras risinājumi vai arī kombinētās infrastruktūras izbūve, kas papildināta ar dabā balstītu risinājumu elementiem. Primāri atbalstāmi tādi risinājumi, kas preventīvi novērš plūdu risku. Tiks nodrošināta demarkācija (atbalstāmo darbību un objektu līmenī) ar AF pasākumiem pretplūdu un katastrofu pārvaldības jomā (investīcijas 1.3.1.1.i "Glābšanas dienestu kapacitātes stiprināšana, īpaši Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta infrastruktūras un materiāltehniskās bāzes modernizācija", 1.3.1.2.i "Plūdu risku mazināšana infrastruktūrā").

(173) **Krasta erozijas risku mazinājoši pasākumi**, t.sk. prioritāri zaļo risinājumu piemērošana (piem., mākslīgo kāpu veidošana, akmeņu krāvumi, veģetācijas izveide vai atjaunošana) vai kombinētas un hibrīda infrastruktūras ierīkošana, galveno uzmanību pievēršot pasākumiem, kas paredzēti pilsētu un blīvi apdzīvotu vietu aizsardzībai, primāri atbalstot objektus, kas novērš vai mazina vislielāko potenciālo kaitējumu videi un risku iedzīvotāju drošībai, labklājībai un veselībai. Pieļaujama aizsargbūvju un infrastruktūras izveide, paplašināšana un pārbūve vietās, kurās zaļās un zilās infrastruktūras pasākumi vai kombinētie pasākumi nav iespējami.

(174) Katastrofu risku mazināšanai un preventīvo darbību veikšanai SAM ietvaros plānots veikt investīcijas **VUGD katastrofu pārvaldības tehniskās kapacitātes attīstībā un stiprināšanā, prevencijas pasākumu paplašināšanā, IKT risinājumu ieviešanā un kopējās reaģētspējas uzlabošanā**:

a) specializētā ugunsdzēsības un glābšanas autotransporta iegādē;

b) specializēto TL remonta bāzes būvniecībā;

c) agrīnās brīdināšanas sistēmas izveidē un ieviešanā;

d) stacionāro un pārvietojamo praktisko apmācības telpu iekārtošanā (Drošības klases);

e) Ugunsdrošības un civilās aizsardzības koledžas profesionālās izglītības iestādes kompleksa būvniecības 1.kārta.

⁶² Atbilstoši TAPL, vietējās (pašvaldību) klimata pielāgošanās stratēģijas tiek plānotas kā pašvaldību attīstības programmu sastāvdaļa (likuma 22.pants)

⁶³ LVĢMC, Sākotnējais plūdu riska novērtējums 2019.-2024.gadam <https://ieej.lv/znvvgC>

⁶⁴ Plūdu riska pārvaldības plāni 2021.-2027.gadam.

(175) Atbalstāmās darbības ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo veikts atbilstošs novērtējums, ņemot vērā AF paredzētās vadlīnijas NBK novērtējuma veikšanai un ieviešanas un projektu atlases nosacījumos tiks noteikti pasākumi, lai nodrošinātu atbilstību NBK principa nosacījumu ievērošanai. Tāpat jaunu civilās aizsardzības ēku būvniecības gadījumā tiks nodrošināta gandrīz nulles enerģijas patēriņa principa ievērošana.

(176) **Galvenās mērķgrupas:** Latvijas pašvaldības, iedzīvotāji, Iekšlietu ministrija, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests, Nodrošinājuma valsts aģentūra, Iekšlietu ministrijas Informācijas centrs, katastrofas pārvaldīšanas subjekti, tūristi, kas viesojas Latvijā, apdrošināšanas kompānijas, kas strādā Latvijā.

(177) **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** Projektu un pasākumu īstenošanā un vadībā tiks nodrošināta un SAM ietvaros īstenoto darbību kopums tiks vērsts uz informācijas un vides pieejamības, nediskriminācijas pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmēm un vienlīdzīgu iespēju principu ievērošana visām personu grupām, t.sk. uz vienlīdz pieejamu, kvalitatīvu un ātru civilās aizsardzības pakalpojumu nodrošināšanu. Īstenojot civilās aizsardzības pasākumus, tiks ņemtas vērā personām ar FT vienlīdz efektīvas pakalpojumu un informācijas nodrošināšanas iespējas. Specifiskas darbības vienlīdzīgu iespēju, iekļaušanas un nediskriminācijas principu piemērošanā tiks vērtētas, ierīkojot infrastruktūru klimata pārmaiņu mazināšanai, risku novērtēšanai un noturībai, tiktāl, cik tas saistīts ar sabiedrībai lietojamas publiskās infrastruktūras izveidi.

(178) **Mērķteritorijas, t.sk. plānotais teritoriālo rīku izmantojums:** Visa Latvija. Vietējo klimata pārmaiņu pielāgošanās pasākumu īstenošanu, t.sk. zaļās infrastruktūras izveidi, plānots skatīt kontekstā ar teritoriju attīstības plānošanas dokumentiem. Šī pieeja netiek piemērota aktivitātēm, kas paredzēta aizsardzībai pret plūdiem, kas noteiktas atbilstoši nacionālajiem plūdu riska pārvaldības dokumentiem, un krasta eroziju mazinošiem pasākumiem.

(179) **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** Darbības aizsardzībai pret plūdiem, krasta erozijas risku mazinoši pasākumi, kā arī zaļās infrastruktūras izveides pasākumi tiks papildināti ar INTERREG un LIFE programmās atbalstītajām darbībām, veicinot ESSBJR īstenošanu piemērošanās klimata pārmaiņām kontekstā.

(180) **Finanšu instrumenti:** N/A

2.2. Prioritāte "Vides aizsardzība un attīstība"

2.2.1. SAM "Veicināt ilgtspējīgu ūdenssaimniecību" (RSO 2.5.)

(181) **Atbalstāmās darbības** atbilstoši NAIP 2021–2027, t.sk. UBAP 2021–2027 plānotas, lai uzlabotu ūdenssaimniecības pakalpojumu efektivitāti, nodrošinot atbilstošas infrastruktūras jaudas, uzlabojot darbības efektivitāti, kā arī samazinot piesārņojumu:

a) NAI tehnoloģiju un elementu modernizācija un pielāgošana atbilstošai jaudai, attīrīšanas kvalitātei, piesārņojuma novēršanai, t.sk. iekļaujot darbības notekūdeņu drošai novadīšanai vidē;

b) Notekūdeņu dūņu apsaimniekošanas (apstrādes) infrastruktūras attīstība;

c) Veco, nolietoto kanalizācijas tīklu un infrastruktūras atjaunošana un pārbūve, kā arī atbalsts jaunai infrastruktūrai pieslēgumu veicināšanai (zemāka notekūdeņu apsaimniekošanas infrastruktūras prioritāte ar limitētu ieviešanas apjomu, ievērojot jau 2014.–2020. gada plānošanas periodā veiktos ieguldījumus).

(182) Paredzētās ūdenssaimniecības investīcijas veicinās attīrīto notekūdeņu īpatsvara palielināšanu no 93,6% 2019. g. līdz 95% 2027. g. saskaņā ar nacionālajiem plānošanas dokumentiem.

(183) Atbalstāmās darbības ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo veikts atbilstošs novērtējums, ņemot vērā NBK vadlīnijas un ieviešanas un projektu atlases nosacījumos tiks noteikti pasākumi, lai nodrošinātu atbilstību NBK principa nosacījumu ievērošanai.

(184) **Galvenās mērķgrupas:** pašvaldības, kuru autonomā funkcija ir nodrošināt savā administratīvajā teritorijā notekūdeņu savākšanas, novadīšanas un attīrīšanas pakalpojumus, iedzīvotāji, kuriem tiks nodrošināta kvalitatīva dzīves vide (notekūdeņi un notekūdeņu dūņas neradīs vides piesārņojumu un risku veselībai, tīri peldvietu ūdeņi, smaku novēršana), visi Latvijas iedzīvotāji.

(185) **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** Projektu un pasākumu īstenošanā un vadībā tiks nodrošināta informācijas un vides pieejamības, nediskriminācijas pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmes un vienlīdzīgu iespēju principu ievērošana. SAM ir izteikti tehnisks, vērsts uz tehnoloģiju pilnveidošanu vai nomaiņu un ieguldījumi nav saistīti ar cilvēkresursu attīstību vai publisko būvju un ārtelpas izveidi, tomēr vienlaicīgi negatīvi neietekmē vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju.

(186) **Mērķteritorijas, t.sk. plānotais teritoriālo rīku izmantojums:** notekūdeņu aglomerācijas, kurās radītā piesārņojuma slodze pārsniedz 2000 cilvēkekvivalentus, visā Latvijā.

(187) **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** Notekūdeņu dūņu apstrādes infrastruktūras un atbilstošas jaudas sekundārās NAI kvalitātes nodrošināšana, ko papildinās INTERREG programmās iekļautie pasākumi un LIFE programmas ieguldījumi vispārējā ūdens kvalitātes nodrošināšanā, tieši saistīti ar ESSBJR īstenošanu, lai sasniegtu tās stratēģisko mērķi "Glābt jūru".

(188) **Finanšu instrumenti:** N/A.

2.2.2.SAM "Pārejas uz aprites ekonomiku veicināšana" (RSO 2.6.)

(189) **Atbalstāmās darbības:** SAM ietvaros tiks atbalstītas uz atkritumu apsaimniekošanas hierahiju balstītas atkritumu apsaimniekošanas aktivitātes, lai veicinātu otrreizējo izejvielu tirgus attīstību, radīto atkritumu daudzuma samazināšanu, atkārtotas izmantošanas un pārstrādes attīstību, kā arī apglabāšanas samazināšanas mērķu sniegumu:

a) Atkārtota lietošana, preču labošanas pakalpojumu attīstība;

b) Atkritumu pārstrādes un reģenerācijas (t.sk. biogāzes ieguves) iekārtu jaudas palielināšana un jaunu jaudu nodrošināšana (īpaši attiecībā uz sadzīves atkritumiem un BNA, ieskaitot notekūdeņu dūņas kā biogēnos elementus, plastmasu (neiepakojuama), tekstila, kā arī iepakojuama, pārstrādi);

c) Atkritumu dalītās savākšanas sistēmas paplašināšana, aptverot jaunas materiālu grupas – īpaši BNA, tekstils, bīstamie sadzīves atkritumi, mēbeles u.c., ieguldot finansējumu infrastruktūras attīstībā, kā arī šķirošanas līniju un tehnoloģiju modernizēšanā (jaudas nešķirotu sadzīves atkritumu sagatavošanai pārstrādei kopumā valstī netiek plānots palielināt, taču nepieciešama to modernizācija, t.sk. apsaimniekošanas centru vajadzībām);

d) Atbilstoši AAVP2028 paredzētajai atkritumu apsaimniekošanas reģionu skaita samazināšanai investīcijas esošo atkritumu poligonu pielāgošanai, pārkvalifikācijai vai pilnveidei par reģionāliem atkritumu apsaimniekošanas centriem, reģionos attīstot ilgtspējīgus risinājumus, vietējā līmenī nodrošinot atkritumu radīšanas samazināšanu, preču labošanas pakalpojumu attīstību, atkritumu sagatavošanu otrreizējai pārstrādei. Lai virzītos uz apglabāšanas mērķa sniegumu, netiks atbalstītas darbības atkritumu apglabāšanai poligonos;

e) Materiālu plūsmas izsekojamības paaugstināšana un uzskaites sistēmas attīstīšana un izveide, paplašinot esošo uzskaiti un savienojot vairākas datu bāzes;

f) Atbalstāmas ir arī konsultācijas, apmācības, informēšanas un publicitātes pasākumi, īpaši atkārtotas lietošanas un preču labošanas attīstībai.

(190) Atbalstāmās darbības plānotas AAVP2028⁶⁵, saskaņā ar pētījumu "Investīciju vajadzību izvērtējums Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021.–2028.gadam izstrādei"⁶⁶, kā arī Rīcības plānu pārejai uz aprites ekonomiku 2020.–2027.gadam⁶⁷. Paredzētās investīcijas veicinās pārstrādāto materiālu īpatsvara palielināšanos līdz 11% 2027.g. un sniegs ieguldījumu vismaz par 23% palielinot kopējo pārstrādāto atkritumu daudzumu 2028.g. saskaņā ar nacionālajiem mērķiem.

⁶⁵ <https://ieej.lv/Kk76o>

⁶⁶ <https://ieej.lv/DWKFP>

⁶⁷ <https://ieej.lv/ykje9>

(191) Atbalstāmās darbības ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo veikts atbilstošs novērtējums, ņemot vērā NBK vadlīnijas un ieviešanas un projektu atlases nosacījumus tiks noteikti pasākumi, lai nodrošinātu atbilstību NBK principa nosacījumu ievērošanai.

(192) **Galvenās mērķgrupas:** Iedzīvotāji, privātais sektors, t.sk. biedrības un nodibinājumi un sociālie uzņēmumi, pašvaldības un visa sabiedrība kopumā.

(193) **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** Projektu un pasākumu īstenošanā un vadībā tiks nodrošināta informācijas un vides pieejamības, nediskriminācijas pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmes un vienlīdzīgu iespēju principu ievērošana. SAM nav tiešas ietekmes uz vienlīdzību, nediskrimināciju un iekļaušanu, jo tas ir izteikti tehnisks, vērsts uz tehnoloģiju pilnveidošanu vai nomaļu un ieguldījumi nav saistīti ar cilvēkresursu attīstību vai publisko būvju un ārtelpas izveidi, tomēr vienlaicīgi negatīvi neietekmē vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju.

(194) **Mērķteritorijas, t.sk. plānotais teritoriālo rīku izmantojums:** Visa Latvija, atkritumu apsaimniekošanas reģioni.

(195) **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** Iespējams atbalsta pasākumu papildināšanu nodrošināt ar INTERREG un LIFE programmu atbalstu. Atkritumu, ieskaitot BNA, arī notekūdeņu dūņu pārstrādes pasākumi biogēnu samazināšanā saistīti ar ESSBJR īstenošanu, veicinot stratēģiskā mērķa "Glābt jūru" sasniegšanu.

(196) **Finanšu instrumenti:** Atkritumu apsaimniekošanas pasākumiem atbalsts tiks sniegts grantu veidā, ņemot vērā nepieciešamību īsā laika posmā būtiski veicināt resursu produktivitāti un materiālu atgriešanu aprites ciklā AAVP2028 un Rīcības plāna pārejai uz aprites ekonomiku 2020. – 2027. gadam ietvaros.

2.2.3.SAM "Uzlabot dabas aizsardzību un bioloģisko daudzveidību, "zaļo" infrastruktūru, it īpaši pilsētvidē, un samazināt piesārņojumu" (RSO 2.7.)

(197) Atbalstāmās darbības:

a) Ievērojot to, ka mazāk kā 40% īpaši aizsargājamo teritoriju ir dabas aizsardzības plāni⁶⁸, lai nodrošinātu Dabas direktīvās ietvertu dabas aizsardzības priekšnosacījumu izpildi un pasākumu kopumu, kas vajadzīgi, lai saglabātu vai atjaunotu dabiskas dzīvotnes un sugu populācijas labvēlīgā stāvoklī, ir atbalstāma dabas aizsardzības plānu *Natura 2000* teritorijām un sugu aizsardzības plānu izstrāde, kā arī dabas datu ieguve un pārvaldības sistēmas uzlabošana.

b) Lai uzlabotu ES nozīmes dzīvotņu un sugu labvēlīgu aizsardzības statusu⁶⁹ un nodrošinātu pozitīvas tendences 2027.g., novērstu bioloģiskās daudzveidības samazināšanos, saskaņā ar dabas atjaunošanas mērķa uzstādījumiem⁷⁰ ir atbalstāma kompleksa īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumu īstenošana *Natura 2000* teritorijās, nodrošinot dzīvotņu atjaunošanu un infrastruktūras izveidi antropogēnās slodzes mazināšanai u.c. paredzētos pasākumus, kā arī sugu aizsardzības plānu ieviešana un zaļās infrastruktūras elementu izveide ārpus *Natura 2000* teritorijām.

c) Lai virzītos uz zaļo pārkārtošanos, attīstītu zaļo ekonomiku, pielāgotos jaunajiem procesiem un veicinātu paradumu maiņu sabiedrībā saskaņā ar EZK principiem, ir atbalstāmi apmācību, izglītības, konsultēšanas un informēšanas pasākumi prasmju attīstībai, izpratnes veicināšanai un attieksmes, uzvedības modeļu ietekmēšanai attiecībā uz vides, īpaši dabas un klimata jautājumiem, t.sk. informatīvo materiālu un ekspozīciju izveide un paplašināšana.

d) Lai veicinātu vispārēju sabiedrības informētību un izglītošanu par bioloģiskās daudzveidības un klimata jautājumiem, kā arī vispārējiem vides procesiem, uzlabotu vides apziņu, ir atbalstāma dabas un vides izglītības

⁶⁸ Natura 2000 teritoriju prioritāro rīcību programmā 2021.–2027.gadam

⁶⁹ Dabas aizsardzības pārvalde. (2019) Biotopu direktīvas ziņojums <https://ieej.lv/y0o6h>

⁷⁰ EK Bioloģiskās daudzveidības stratēģija līdz 2030. gadam <https://ieej.lv/ZDLfi>

informācijas centru (kas ir arī tūrisma objekti) infrastruktūras pilnveide un attīstība iekštelpu un ārtelpas ekspozīciju izveidei un paplašināšanai. Vides (dabas) informācijas centru izveide iekļauj esošās infrastruktūras uzlabošanu vai jaunas izveidošanu, tehnisko un saturisko pilnveidi, nepieciešamības gadījumā arī pārbūvi vai jaunu būvniecību, vienlaikus nodrošinot energoefektivitātes prasību ievērošanu (tiks nodrošināta demarkācija ar 2.1.1.SAM).

e) Lai vides stāvokļa novērtēšanā ņemtu vērā klimata pārmaiņu ietekmes, riskus un potenciālās ietekmes sekas uz cilvēku veselību un labklājību, infrastruktūru, vidi un ekosistēmu noturību, ir atbalstāma ūdens, klimata, t.sk. gaisa un radiācijas, zemes t.sk. augsnes, un bioloģiskās daudzveidības monitoringa sistēmu uzlabošana un tālāka attīstība klimata pārmaiņu seku novērtēšanai, uzraudzībai un prognozēšanai, ietverot gan monitoringa kontroles iekārtu un aprīkojuma iegādi un uzstādīšanu, jaunas infrastruktūras izveidi vai modernizēšanu, gan IKT lietošanas paplašināšanu un esošo resursu digitalizēšanu. Tā kā Latvijā lielākie klimata pārmaiņu riski tiek prognozēti saistībā ar sausumu, nokrišņiem, vētrām un ekstremāliem laika apstākļiem, ir atbalstāma meteoroloģisko novērojumu paplašināšana un modernizēšana, lai ar papildus novērojumiem uz atsevišķiem klimatiskajiem parametriem uzlabotu katastrofu un risku prognozēšanas sistēmas. Tāpat tiks turpināta valsts virszemes un pazemes ūdeņu monitoringa tīkla paplašināšana un modernizācija. Savukārt gaisa kvalitātes jomā atbalstāma gaisa kvalitātes tīkla, t.sk. radiācijas, modernizācija un paplašināšana, kā arī gaisa piesārņojuma izkliedes modelēšanas rīka izveide, kas izriet no gaisa kvalitātes jomas direktīvu prasībām, kā arī MK apstiprinātā "Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plāna 2020.–2030.gadam".

f) Lai atbilstoši Plānam⁷¹ samazinātu gaisa piesārņojumu, vietās, kur ir gaisa kvalitātes robežlielumu pārsniegumi, sasniegtu Latvijai starptautiski noteiktos valsts kopējo gaisu piesārņojošo vielu emisiju samazināšanas mērķus, samazinātu siltumnīcefekta gāzu emisijas un uzlabotu vides kvalitāti, ir atbalstāmi pasākumi lokālā līmenī, kur investīcijas paredzētas gaisa piesārņojuma mazinošu pasākumu īstenošanai saskaņā ar pilsētu gaisa kvalitātes uzlabošanas rīcības programmām.

g) Lai samazinātu PM_{2,5} daļiņu, NMGOS un NOx emisijas, kā arī veicinātu ne-emisiju tehnoloģiju izplatību un virzīšanos uz AER mērķu sasniegšanu, investīcijas paredzētas sadedzināšanas iekārtu nomainībai ēkām māsaimniecību sektorā, kuras izmanto individuālās siltumapgādes sistēmas, kurās sākotnēji nav iecerēts veikt citus energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus un kur paredzētais atbalsta pasākums nepārkāpj ar atbalstu, kas paredzēts 2.1.1.SAM ietvaros. Prioritāri atbalsts sniedzams tajās teritorijās, kur konstatēti gaisa piesārņojuma normatīvu robežlielumu pārsniegumi. Pasākuma ietvaros atbalsts sniedzams arī pieslēgumam pie CSA sistēmām, ja tas ekonomiski un tehniski iespējams;

h) Lai samazinātu gaisa piesārņojuma emisijas no enerģijas pārveidošanas sektora, ievērojot valsts atbalsta regulējumu un "piesārņotājs maksā" principu, atbalstāma pašvaldību sabiedrisko siltumapgādes pakalpojumu sniedzēju siltumenerģijas ražošanas un koģenerācijas iekārtu, kas neizmanto fosilo kurināmo, aprīkošana ar vides normatīvajiem aktiem atbilstošām gaisu piesārņojošo vielu emisiju attīrīšanas iekārtām (piem., filtriem u.c. tehnoloģijām).

(198) Atbalstāmās darbības ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo veikts atbilstošs novērtējums, ņemot vērā NBK vadlīnijas un ieviešanas un projektu atlases nosacījumus tiks noteikti pasākumi, lai nodrošinātu atbilstību NBK principa nosacījumu ievērošanai.

(199) **Galvenās mērķgrupas:** valsts pārvaldes iestādes, t.sk. valsts tiešās pārvaldes iestādes, kas nodrošina dabas, biotopu un sugu aizsardzību, uzraudzību un kontroli, plānošanas reģioni, pašvaldības un to iestādes, sabiedriskā siltumapgādes pakalpojuma sniedzēji, sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzēji, zinātniskās institūcijas, biedrības un nodibinājumi, kas darbojas vides un dabas aizsardzības jomā vai to pienākumos ir šo prasību nodrošināšana, izglītības iestādes, mācību centri, darba meklētāji, strādājošie, kuri pārkvalificējas, vides izglītības un informācijas centri, māsaimniecības, iedzīvotāji, t.sk., kuri līdzdarbojas ar vidi saistītu jautājumu risināšanā, par tiem interesējas vai kuri gūst tiešus un netiešus labumus no vides kvalitātes uzlabošanās.

(200) **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** Specifiskas prasības vienlīdzīgu iespēju, iekļaušanas un nediskriminācijas principu piemērošanā tiks noteiktas, veicot ieguldījumus

⁷¹ <https://ieej.lv/y5vBh>

antropogēnās slodzes mazināšanas infrastruktūrā un apmācību, izglītības, konsultēšanas un informēšanas pasākumu organizēšanā, kā arī vides izglītības infrastruktūras attīstībā, nodrošinot vides un informācijas pieejamību personām ar redzes, dzirdes, kustību un GRT un organizējot vides izglītības un apmācību pasākumus specifiskām mērķa grupām, tostarp personām ar invaliditāti, pirmspensijas vecuma cilvēkiem u.c. Projektu un pasākumu īstenošanā un vadībā tiks nodrošināta informācijas un vides pieejamības, nediskriminācijas pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmes un vienlīdzīgu iespēju principu ievērošana.

(201) **Mērķteritorijas, t.sk. plānotais teritoriālo rīku izmantojums:** Visa Latvija.

(202) **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** Gaisa piesārņojuma samazināšanas pasākumiem un dabas un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas pasākumiem papildu atbalsts būs pieejams INTERREG un LIFE programmu, un Norvēģijas finanšu instrumenta ietvaros.

(203) **Finanšu instrumenti:** N/A

2.3. Prioritāte "Ilgtspējīga mobilitāte" (*speciālā prioritāte, kas veltīta pilsētas mobilitātei*)

2.3.1. SAM "Veicināt ilgtspējīgu daudzveidu mobilitāti pilsētās" (RSO 2.8.)

(204) **Atbalstāmās darbības:** Multimodāla sabiedriskā transporta tīkla attīstība, izveidojot sabiedriskā transporta savienojuma punktus⁷², "Park & ride" infrastruktūras attīstība (t.sk., atbilstošas uzlādei nepieciešamās infrastruktūras). Velosipēdu ceļu izbūve gar autoceļiem un pašvaldību teritorijās atbilstoši spēkā esošajiem pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem un / vai ilgtspējīgas pilsētas mobilitātes plāniem (papildinot AF investīcijas velo infrastruktūrā).

(205) Atbalstāmās darbības ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo AF plāna sagatavošanas ietvaros līdzīgām atbalstāmām darbībām ir veikts atbilstošs novērtējums un noteikti ieviešanas nosacījumos iekļaujamie pasākumi, kas tiks ietverti arī šī SAM ieviešanas un projektu atlases nosacījumos.

(206) **Galvenās mērķgrupas:** transporta infrastruktūras un sabiedriskā transporta, kurā veiktas ES fondu līdzekļu investīcijas, lietotāji, plānošanas reģioni, pašvaldības.

(207) **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** Modernizējot transporta infrastruktūru un ritošo sastāvu, tiks īstenotas būvniecības normatīvajos aktos noteiktās vides un informācijas pieejamības nodrošināšanas darbības personām ar redzes, dzirdes, kustību ierobežojumi un GRT. Attīstot transporta infrastruktūru, tiks nodrošināta tās piekļūstamība, pašapkalpošanās termināļiem (maksājumu termināļi, biļešu automāti, reģistrācijas automāti u.c.); t.sk. izmantojot tīmekļvietnes un uz mobilajām ierīcēm balstītus pakalpojumus, (mobilās lietotnes u.c.), tādējādi sekmējot pilnvērtīgu un efektīvu līdzdalību, uzlabojot piekļuvi transporta infrastruktūrai un pakalpojumiem, kas, pateicoties to sākotnējam dizainam vai vēlākiem pielāgojumiem, atbilst personu ar invaliditāti īpašajām vajadzībām.

(208) **Mērķteritorijas, t.sk. plānotais teritoriālo rīku izmantojums:** Visa Latvija. Plānots skatīt kontekstā ar teritoriju attīstības plānošanas dokumentiem, piemērojot 5.1.1.SAM teritoriālo pieeju, taču, plānojot finansējuma sadalījumu, netiks piemērots plānoto teritoriālo rīku izmantojuma aprakstā minētais apgrieztais IKP.

(209) **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** N/A

(210) **Finanšu instrumenti:** N/A.

⁷² Sabiedriskā transporta savienojuma punkta nolūks ir atvieglot pāreju no viena transporta veida uz otru, nodrošināt ērtu savienojumu starp galamērķiem un nodrošināt daudzveidīgu atbalsta infrastruktūru (norādes, pārvietošanos atbalstoši pakalpojumi, aplikācijas utt.) "pēdējam kilometram". Sabiedriskā transporta savienojuma punktos koncentrējas vairāki transporta veidi (vilciens, autotransports, sabiedriskais transports), no tā ir izveidota velo un gājēju infrastruktūra līdz apkārtnē esošajiem iepirkšanās, izklaides, atpūtas un citiem pakalpojumiem. Sabiedriskā transporta savienojuma punktu attīstība ietver dalītās lietošanas automašīnu, velosipēdu, skrejriteņu nomas pakalpojumus, viedtālruna lietotnes, kurās apkopoti sabiedriskā transporta maršruti, transporta veidu pakalpojumi un apkārtnē pieejamie pakalpojumi.

2.4.Prioritāte "AER izmantošanas transportā veicināšana" (*speciālā prioritāte, kas veltīta pilsētas mobilitātei*)

2.4.1.SAM "Veicināt ilgtspējīgu multimodālu mobilitāti, veicinot elektrotransportlīdzekļu izmantošanu" (RSO 2.8.)

(211) **Atbalstāmās darbības:** bezemisiju vilcienu iegāde un to uzlādes infrastruktūras izveide.

(212) Atbalstāmās darbības ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo AF plāna sagatavošanas ietvaros līdzīgām atbalstāmām darbībām ir veikts atbilstošs novērtējums un noteikti ieviešanas nosacījumi iekļaujot pasākumus, kas tiks ietverti arī šī SAM ieviešanas un projektu atlases nosacījumos.

(213) **Galvenās mērķgrupas:** transporta infrastruktūras un sabiedriskā transporta, kurā veiktas ES fondu līdzekļu investīcijas, lietotāji, plānošanas reģioni, pašvaldības.

(214) **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** Modernizējot transporta infrastruktūru un ritošo sastāvu, tiks īstenotas būvniecības normatīvajos aktos noteiktās vides un informācijas pieejamības nodrošināšanas darbības personām ar redzes, dzirdes, kustību un GRT. Attīstot transporta infrastruktūru, tiks nodrošināta tās pieklūstamība, tostarp pašapkalpošanās termināļiem (maksājumu termināļi, u.c.); izmantojot tīmekļvietnes un uz mobilajām ierīcēm balstītus pakalpojumus, tostarp mobilās lietotnes, tādējādi sekmējot pilnvērtīgu un efektīvu līdzdalību, uzlabojot piekļuvi transporta infrastruktūrai un pakalpojumiem, kas, pateicoties to sākotnējam dizainam vai vēlākiem pielāgojumiem, atbilst personu ar invaliditāti īpašajām vajadzībām.

(215) **Mērķteritorijas, t.sk. plānotais teritoriālo rīku izmantojums:** Visa Latvija. Plānojot finansējuma sadalījumu, netiks piemērots plānoto teritoriālo rīku izmantojuma aprakstā minētais apgrieztais IKP.

(216) **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** N/A.

(217) **Finanšu instrumenti:** N/A.

2.5.Prioritāte "Energētiskās neatkarības un atjaunīgās enerģijas kapacitātes celšana" (*STEP speciālā prioritāte*)

2.5.1.SAM "Ieguldījumi, kas atbalsta STEP mērķu sasniegšanu" (RSO 2.9.)

(218) **Atbalstāmās darbības:** saistīto pakalpojumu veikšana – gan kritiski priekš AER infrastruktūras attīstīšanas, gan specifiski vēja AER tehnoloģiju jomā (saistīts ar kritiski svarīgu tīro un resursefektīvo tehnoloģiju) augstas nestspējas ostas un loģistikas infrastruktūras attīstīšana AER (vēja enerģijas tehnoloģiju) komponentu ražošanas uzņēmumu piesaistīšanai Latvijā. Teritorija: ir piemēlēta teritorija Latvijā, kurai ir tieša pieeja kuģošanas ceļa tuvumā un atbilstoša apjoma neizmantotā teritorija, kura varētu atbilst AER (vēja enerģijas tehnoloģiju) komponentu ražošanas uzņēmumu vajadzībām, ja teritorija tiktu atbilstoši pielāgota. Infrastruktūras attīstītājs ir gatavs veikt nepieciešamās darbības un juridiskos risinājumus, lai nodrošinātu, ka pēc teritorijas attīstīšanas to izmantos tikai RES komponentu ražotāji.

(219) Finanšiālā atbalsta izmantošana tiks veikta ciešā sasaistē ar STEP iniciatīvu un nodrošinot STEP mērķu sasniegšanu. Atbalsta nepieciešamību ir noteikuši vairāki faktori un ir jau veikta virkne darbību, lai projekta īstenošanā ievērotu precīzu atbilstību STEP iniciatīvai.

(220) **Ieguldījumi, kas atbalsta STEP mērķu sasniegšanu** plānoti 2.5.1.SAM ietvaros. EK 2022.gada 30.novembrī organizētās "Clean Tech Europe" platformas pirmās tikšanās laikā tika organizēta augsta līmeņa diskusija un pirmā apspriešanās kārta starp ES dalībvalstīm un net-zero nozares ieinteresētajām pusēm piedaloties pārstāvjiem no 23 ES dalībvalstīm, kā arī pārstāvjiem no vēja, bateriju, elektrotīklu, siltumsūkņu un saules paneļu ražošanas nozarēm un globālajām vērtību ķēdēm. Tikšanās laikā dalībnieki uzsvēra nepieciešamību paātrināt net-zero tehnoloģiju ražošanas kapacitāti, lai reaģētu uz Krievijas izvērsto karu Ukrainā un konkurenci nozares starptautiskajā regulējumā, piemēram, saistībā ar ASV Inflācijas samazināšanas plānu. Industrijas pārstāvji norādīja uz vairākiem būtiskiem šķēršļiem, kas ES kavē nozares attīstību, piemēram, ilgās atļauju iegūšanas procedūras net-

zero preču ražošanai un esošās kapacitātes paplašināšanai, kas attiecīgi arī kavē privāto investīciju piesaisti. Papildus 2023.gada februārī tika veikta aptauja papildu ieskata iegūšanai ar speciāli uzrunātiem rūpniecības ieinteresēto pušu organizāciju pārstāvjiem no vēja, saules, bateriju, siltumsūkņu un ūdeņraža/elektrolīzes nozarēm, kuras rezultāti norādīja uz virkni izaicinājumu: ilgs projektu sagatavošanas laiks un ilgstoša atļauju izsniegšana ražošanai un jaudu palielināšanai; vienlīdzīgu konkurences apstākļu trūkums salīdzinājumā ar starptautiskajiem konkurentiem; darbības traucējumi un materiālu trūkums; neskaidra, nepārskatāma un aktivitātes ierobežojoša likumdošana ES līmenī un/vai dalībvalstu līmenī; grūtības atrast piemērotas ražošanas un izvietojuma vietas; ilgstošas publisko iepirkumu procedūras; kvalificēta darbaspēka trūkums; nepietiekamas pašu ražošanas spējas un atkarība no būtiskāko komponentu ražošanas jaudām; augstas ražošanas izmaksas.

(221) STEP jomu investoru interese un vajadzības Latvijā sarunās investēt ieinteresētiem starptautiskajiem investoriem tika konstatēts, ka AER avotu – jūras vēju un sauszemes vēju tehnoloģiju, kā arī citu tīro un resursefektīvo tehnoloģiju un to komponentu AER (vēja enerģijas tehnoloģiju) ražošanai visbūtiskākais trūkums ES ir piemērotu būtisko komponentu rūpnieciskās ražošanas teritoriju trūkums. Jūras vēja tehnoloģiju ražošanai ir nepieciešama īpaša infrastruktūra, kas spēj izturēt milzīgas slodzes (līdz pat 30 tonnas/m² un kopējo objektu svaru virs 2000 t) un ļauj transportēt lielus objektus (kopējā garumā līdz pat 120 m), piemēram, liela izmēra vēja turbīnu pamatus, torņus, gondolas un lāpstīņas. Latvijā pašlaik nav nevienas šādām vajadzībām piemērotas teritorijas. Turklāt, šādas lielapjoma industriālās teritorijas (platībā virs 100 000 m², kuras var tikt izmantotas AER (vēja enerģijas tehnoloģiju) komponentu ražošanai) jūras ostu tuvumā ir izšķiroši svarīgs priekšnosacījums tālākai uzstādīšanas loģistikai.

(222) Atbalsta programma kritiski svarīgo jūras vēju tehnoloģiju attīstībai: EM jau ir izstrādājusi atbalsta programmas projektu, kura mērķis ir stiprināt Eiropas Savienības piegādes ķēdes kritiski svarīgo jūras vēju tehnoloģiju attīstībai, ieguldot prioritāri Rīgas Brīvostas augstas nestspējas ostas un loģistikas infrastruktūras attīstībā un izveidojot industriālu teritoriju, kas piemērota uzņēmumiem, kuri vēlas izvietot tīru, resursu ziņā efektīvu AER (vēja enerģijas tehnoloģiju) un deep-tech inovāciju ražotnes.

(223) Atbilstība STEP iniciatīvai: Pēc infrastruktūras izveidošanas tā un pieguļošā teritorija 100% tiks izmantota AER (vēja enerģijas tehnoloģiju) komponentu ražošanas uzņēmumu vajadzībām. Lai nodrošinātu, ka izvēlētie uzņēmumi atbilst STEP iniciatīvas nosacījumiem, MK noteikumos par 2.5.1.SAM īstenošanu tiks noteikts, ka attīstītās teritorijas nomnieki būs uzņēmumi, kas prioritāri saistīti ar ienesīgām investīcijām tīro tehnoloģiju izstrādē un ražošanā, kas atbilst STEP regulas tvērumam.

(224) Atbalsta programmas plānotie rezultāti: 1) radīta augstas nestspējas infrastruktūra AER (vēja enerģijas tehnoloģiju) komponentu ražošanas uzņēmumiem, kuri savu darbību ir izvērsuši līdzās esošajā ražošanas un loģistikas teritorijā; 2) pirms projekta apstiprināšanas no infrastruktūras izstrādātāja tiks pieprasīts, ka tiek uzrādīti noslēgti nodomu protokoli ar AER (vēja enerģijas tehnoloģiju) komponentu ražošanas uzņēmumiem, tā nodrošinot, ka investori ir ieinteresēti infrastruktūras iznomāšanā, lai izveidotu RES komponentu ražošanas objektus; 3) vienošanās ir noslēgtas ar vismaz diviem atbilstošiem atjaunojamās enerģijas nozares uzņēmumiem; 4) vismaz viens no nomniekiem izbūvētajā teritorijā ir uzsācis AER (vēja enerģijas tehnoloģiju) komponentu ražotnes būvniecību. Ņemot vērā, ka nomnieki būvniecību var uzsākt vēl pirms infrastruktūras izveide ir pabeigta, ir noteikts, ka līdz ostas infrastruktūras pabeigšanai starp infrastruktūras attīstītāju un atjaunojamās enerģijas nozares uzņēmumiem ir noslēgti līgumi par privāto investīciju ieguldījumu vismaz 40 milj. EUR apmērā, no kuriem 10% jau ir faktiski ieguldīti AER (vēja enerģijas tehnoloģiju) komponentu ražotnes būvniecībā.

(225) Līgumi ar nomniekiem – investoriem tiks noslēgti konkurētspējīgā, caurskatāmā, nediskriminējošā veidā līdz 2025.gada 31.decembrim. Gadījumā, ja šis termiņš netiks ievērots, līdzekļi tiks pārdalīti citām Programmas aktivitātēm. Atbalstāmās darbības ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo veikts atbilstošs novērtējums, ņemot vērā NBK vadlīnijas un ieviešanas nosacījumus tiks noteikti pasākumi, lai nodrošinātu atbilstību NBK principa nosacījumu ievērošanai.

(226) **Galvenās mērķgrupas:** atvasināta publiska persona; jūras vēju un sauszemes vēju tehnoloģiju, kā arī citu tīro un resursefektīvo tehnoloģiju un to komponentu ražotāji.

(227) **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** projektu un pasākumu īstenošanā un vadībā tiks nodrošināta informācijas un vides pieejamības, nediskriminācijas pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmes un vienlīdzīgu iespēju principu ievērošana.

(228) **Mērķteritorijas, t.sk. plānotais teritoriālo rīku izmantojums:** prioritāri Rīgas brīvostas teritorija

(229) **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** Lai gan pasākumi tiks īstenoti vienas dalībvalsts ietvaros, tiks veikta pārrobežu koordinācija un sadarbība ar citām dalībvalstīm, jo investīcijas realizācija sekmēs ES noteikto klimatneitralitātes mērķu sasniegšanu, veicot nepieciešamo atjaunīgo energoresursu komponentu ražošanu. Ņemot vērā esošo atjaunīgo energoresursu komponentu ražošanas apjomus un paredzēto nākotnes pieprasījumu, tā apmierināšanai ir nepieciešams attīstīt arvien jaunas ražošanas jaudas, īpaši lielapjoma atkrastes vēja enerģijas komponentu ražošanu dziļūdens ostu tuvumā.

(230) Saskaņā ar Marienborgas deklarāciju jūras vēja enerģijas potenciāls Baltijas jūras baseinā, kas līdz 2050.gadam var sasniegt 300 GW, no kuriem aptuveni 14,5 GW (<5%) varētu tikt saražoti Latvijā, līdz ar to Latvijā ražotās atkrastes vēja komponentes tiktu primāri izmantotas atkrastes vēja parku attīstībai citās ES valstīs.

(231) **Finanšu instrumenti:** N/A

2.6.Prioritāte "Enerģētiskās neatkarība stiprināšana" (REARM speciālā prioritāte)

2.6.1.SAM "Veicināt enerģijas starpsavienojumu un saistītās pārvades, sadales, uzglabāšanas un atbalsta infrastruktūras izbūvi, kā arī kritiskās enerģētikas infrastruktūras aizsardzību un uzlādes infrastruktūras izvēršanu" (RSO)

(232) **Atbalstāmās darbības:** Lai nodrošinātu Latvijas virzību uz enerģētisko neaizsargātību, samazinot fosilo energoresursu lomu, palielinot atjaunīgās enerģijas izmantošanu un veicinot energoefektivitāti, vienlaikus tiecoties uz konkurētspējīgām enerģijas izmaksām reģionā, SAM ietvaros tiks attīstīta infrastruktūra elektroenerģijas pieslēguma jaudu paaugstināšanai, drošu elektrolīniju izbūvei uz apdzīvotām vietām, kurās ir liels klientu skaits vai elektroenerģijas patēriņš, uzlabojot elektroapgādes drošumu un kvalitāti, ģeneratoru, kas nepieciešami elektroenerģijas darbības nepārtrauktības nodrošināšanai, un to pārvietošanai nepieciešamo piekabju/ treileru iegādei, kā arī pārvietojamu apakšstaciju iegādei ārkārtas un avārijas seku novēršanas mobilitātes nodrošināšanai. SAM ietvaros tiks attīstīti energoinfrastruktūras risinājumi, kas atbilst ERAF un KF regulā noteiktajam tvērumam. Tiks nodrošināta demarkācija (atbalstīto objektu līmenī) un vienlaikus sinerģija ar AF investīcijām enerģētiskās drošības stiprināšanai;

(233) Kompetences un kapacitātes celšana AER un gaisa piesārņojuma jautājumos (izglītoti/sagatavoti projekta rakstītāji, ekspertu pieejamība, projektu vadītāji). Saskaņā ar NEKP, lai paplašinātu personu loku, kas iesaistās AER ražošanā, būtiski ir nodrošināt atbilstošu regulējuma ietvaru, kas šādas iniciatīvas veicina.

(234) Reģionālo biometāna ievades punktu izbūve un to labiekārtošana, lai integrētu no AER ražotu gāzi esošajā dabasgāzes infrastruktūrā. Tiks nodrošināta demarkācija (atbalstīto objektu līmenī) un vienlaikus sinerģija ar AF 7.1.1.3.i investīciju "Biometāna īpatsvara galapatēriņā palielināšana".

(235) Atbalstāmās darbības ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo veikts atbilstošs novērtējums, kā arī AF plāna sagatavošanas ietvaros līdzīgām atbalstāmām darbībām ir veikts atbilstošs novērtējums un noteikti ieviešanas nosacījumi iekļaujamie pasākumi, kas tiks ietverti arī šī SAM ieviešanas un projektu atlases nosacījumos.

(236) **Galvenās mērķgrupas:** Enerģijas infrastruktūras pārvades un sadales operatori, dabasgāzes pārvades sistēmas operators, Latvijas iedzīvotāji.

(237) **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** Projektu un SAM īstenošanā un vadībā tiks nodrošināta informācijas un vides pieejamības, nediskriminācijas pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmes un vienlīdzīgu iespēju principu ievērošana.

(238) **Mērķteritorijas, t.sk. plānotais teritoriālo rīku izmantojums:** Visa Latvija.

(239) **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** N/A

(240) **Finanšu instrumenti:** N/A.

4.tabula (2) 2. Politikas mērķa iznākuma rādītāji

Prioritāte	SAM	Fonds	ID	Rādītājs	Mērvienība	Starpposma vērtība (2024)	Plānotā vērtība (2029)
2.2.prioritāte	2.2.1.SAM	ERAF	RCO 01	Atbalstītie uzņēmumi (tai skaitā: mikrouzņēmumi, mazi, vidēji un lieli uzņēmumi)	Uzņēmumu skaits	0	16
2.2.prioritāte	2.2.2.SAM	KF	i.2.2.2.a	Atbalstītie uzņēmumi (tai skaitā: mikrouzņēmumi, mazi, vidēji un lieli uzņēmumi)	Uzņēmumu skaits	3	15
2.1.prioritāte	2.1.1.SAM	ERAF	RCO 18	Mājokļi ar uzlabotu energoefektivitāti	Mājokļi	0	10 653
2.1.prioritāte	2.1.1.SAM	ERAF	i.2.1.1.a	Mājokļi ar uzlabotu energoefektivitāti, kuros dzīvo enerģētikas nabadzības riskam pakļautas personas	Mājokļi, kuros dzīvo enerģētikas nabadzības riskam pakļautas personas	0	1 597
2.1.prioritāte	2.1.1.SAM	ERAF	RCO 19	Publiskās ēkas ar uzlabotu energoefektivitāti	m ²	0	Kopā: 349 526 EM: 299 106 IZM: 22 966 VARAM: 27 454
2.1.prioritāte	2.1.2.SAM	KF	RCO 22	Atjaunīgo energoresursu enerģijas papildu ražošanas jauda (biometāns)	megavati	1	16
2.1.prioritāte	2.1.3.SAM	ERAF	RCO 24	Investīcijas jaunās vai jauninātās katastrofu monitoringa, gatavības, brīdinājuma un reaģēšanas sistēmās attiecībā uz dabas katastrofām	euro	732 570	58 970 663
2.1.prioritāte	2.1.1.SAM	ERAF	RCO 22	Atjaunīgo energoresursu enerģijas papildu ražošanas jauda (saules enerģija u.c. AER elektroenerģija)	megavati	0	2
2.2.prioritāte	2.2.3.SAM	ERAF	RCO 24	Investīcijas jaunā vai modernizētā katastrofu monitoringa, gatavības, brīdinājuma un reaģēšanas sistēmās attiecībā uz dabas katastrofām	euro	1 087 550	10 875 000
2.1.prioritāte	2.1.3.SAM	ERAF	RCO 25	Jaunizveidota vai nostiprināta piekrastes joslas un upju un ezeru krastu aizsardzība pret plūdiem	km	0	15

2.1.prioritāte	2.1.3.SAM	ERAF	RCO 26	Zaļā infrastruktūra, kas izveidota vai jaunināta nolūkā pielāgoties klimata pārmaiņām.	ha	0	91
2.1.prioritāte	2.1.3.SAM	ERAF	RCO 27	Nacionālās un vietējās stratēģijas, kas vērstas uz pielāgošanos klimata pārmaiņām	Stratēģijas	0	15
2.2.prioritāte	2.2.2.SAM	KF	RCO 34	Papildu jauda atkritumu pārstrādei	Tonnas/gadā	0	80 000
2.2.prioritāte	2.2.3.SAM	ERAF	RCO 37	Natura 2000 teritoriju platība, uz kurām attiecas aizsardzības un atjaunošanas pasākumi	ha	0	76 004
2.2.prioritāte	2.2.3.SAM	ERAF	RCO 39	Teritorija, kurā atrodas uzstādītas gaisa piesārņojuma uzraudzības sistēmas	Gaisa kvalitātes zonas	0	2
2.4.prioritāte	2.4.1.SAM	KF	RCO 57	Sabiedriskajā transportā izmantojamā videi draudzīgā ritošā sastāva pasažieru ietilpība	pasažieri	0	9 522
2.3.prioritāte	2.3.1.SAM	ERAF	RCO 58	Atbalstītā atdalītā riteņbraukšanas infrastruktūra	km	0	60
2.2.prioritāte	2.2.3.SAM	ERAF	RCO 77	Atbalstīto kultūras un tūrisma objektu skaits	Skaits	0	4
2.3.prioritāte	2.3.1.SAM	ERAF	i.2.3.1.a	Ar projekta īstenotāju noslēgtie līgumi par projekta īstenošanu % no kopējā 2.3.1. SAM ES fondu finansējuma	%	20	100
2.5.prioritāte	2.5.1.SAM	ERAF	RCO 126	Atbalstītie uzņēmumi, kas galvenokārt saistīti ar ienesīgām investīcijām tīrās tehnoloģijās	skaits	0	2
2.5.prioritāte	2.5.1.SAM	ERAF	RCO 01	Atbalstītie uzņēmumi (tai skaitā: mikrouzņēmumi, mazi, vidēji un lieli uzņēmumi)	Uzņēmumu skaits	0	2
2.5.prioritāte	2.5.1.SAM	ERAF	RCO 04	Nefinansiālu atbalstu saņēmušie uzņēmumi	Uzņēmumu skaits	0	2
2.6.prioritāte	2.6.1.SAM	ERAF	i.2.6.1.a	Jaunu biometāna ievades punktu izveide	skaits	0	2
2.6.prioritāte	2.6.1.SAM	ERAF	i.2.6.1.b	Elektroenerģijas jaudu paaugstināšana	Gab.	0	2
2.6.prioritāte	2.6.1.SAM	ERAF	i.2.6.1.c	Pārvietojamās apakšstacijas	Gab.	0	1

5.tabula (3) 2. Politikas mērķa rezultātu rādītāji

Prioritāte	SAM	Fonds	ID	Rādītājs	Mērvienība	Bāzes vērtība	Bāzes vērtības gads	Plānotā vērtība (2029)	Datu avots	Komentāri
2.1.prioritāte	2.1.3. SAM	ERAF	RCR11	Jaunu un jauninātu publisko digitālo pakalpojumu, produktu un procesu lietotāji	Lietotāju (fiziskas personas) skaits	0	2020	1 411 679	Projektu dati	Plānotā vērtība (2029) atbilstoši rādītāju metodoloģijas aprakstā iekļautajiem aprēķiniem.
2.1.prioritāte	2.1.1. SAM	ERAF	RCR 26	Gada primārās enerģijas patēriņš (tai skaitā: mājokļi, sabiedriskās ēkas, uzņēmumi, citi)	MWh/ gadā	Kopā: 189 736 EM: 98 470 KEM: 34 273 IZM: 56 993	2019	Kopā: 156 332 EM: 75 418 KEM: 24 125 IZM: 56 789	Projektu dati	
2.1.prioritāte	2.1.1. SAM	ERAF	r.2.1.1.a	Gada primārās enerģijas patēriņš (tai skaitā: mājokļi, sabiedriskās ēkas, uzņēmumi, citi) (kopējā primārā enerģija)	MWh/gadā	1 069 300	2019	1 067 900	Projektu dati	Plānotā vērtība (2029) atbilstoši rādītāju metodoloģijas aprakstā iekļautajiem aprēķiniem.
2.1.prioritāte	2.1.2. SAM	KF	r.2.1.2.a	Atjaunīgās enerģijas īpatsvars enerģijas galapatēriņā	%	39,01	2017	46,5	NEKP ziņojumi un atskaites	
2.1.prioritāte	2.1.3. SAM	ERAF	RCR 35	Iedzīvotāji, kas gūst labumu no pretplūdu pasākumiem	Iedzīvotāju skaits	0	2022	20 272	Projektu dati	
2.2.prioritāte	2.2.1. SAM	ERAF	r.2.2.1.a	Iedzīvotāji, kuriem uzlabota notekūdeņu attīrīšanas kvalitāte un efektivitāte	Iedzīvotāju skaits	0	2021	713 510	Projektu dati	Plānotā vērtība (2029) atbilstoši rādītāja metodoloģijas aprakstā iekļautajiem aprēķiniem.
2.2.prioritāte	2.2.2. SAM	KF	RCR 47	Pārstrādāto atkritumu apjoms	Tonnas/gadā	0	2022	273 000	projektu dati	Plānotā vērtība (2029) atbilstoši rādītāja metodoloģijas aprakstā iekļautajiem aprēķiniem.

2.2.prioritāte	2.2.2. SAM	KF	RCR 103	Šķiroti savākti atkritumi	tonnas/gadā	0	2022	10 000	projektu dati	Plānotā vērtība (2029) atbilstoši rādītāja metodoloģijas aprakstā iekļautajiem aprēķiniem.
2.2.prioritāte	2.2.3. SAM	ERAF	RCR 50	Iedzīvotāji, kuri gūst labumu no gaisa kvalitātes pasākumiem	Iedzīvotāju skaits	0	2021	122 509	projektu dati	Plānotā vērtība (2029) atbilstoši rādītāja metodoloģijas aprakstā iekļautajiem aprēķiniem.
2.1.prioritāte	2.1.3. SAM	ERAF	RCR 95	Iedzīvotāji, kuriem ir pieejama jauna vai uzlabota "zaļā" infrastruktūra	Iedzīvotāju skaits (2 km rādiusā)	0	2020	20 006	Projektu dati	Plānotā vērtība (2029) atbilstoši rādītāja metodoloģijas aprakstā iekļautajiem aprēķiniem.
2.2.prioritāte	2.2.3. SAM	ERAF	r.2.2.3.a	Atjaunotas degradētas ekosistēmas	ha	2546	2021	11 061	Projektu dati	
2.2.prioritāte	2.2.3. SAM	ERAF	r.2.2.3.b	Nodrošinātais klimata un vides monitorings	Vietu skaits	184	2021	242	Projektu dati	
2.3.prioritāte	2.3.1. SAM	ERAF	RCR 64	Atdalītas riteņbraukšanas infrastruktūras lietotāju skaits gadā	Lietotāji	0	2020	5 820	Pētījuma dati	CSP neapkopo datus par veloinfrastruktūras lietotāju skaitu, līdz ar to, plānošanas perioda beigās būs nepieciešams veikt jaunu pētījumu, lai noteikti faktiski sasniegto vērtību.
2.4.prioritāte	2.4.1. SAM	KF	RCR 62	Jaunā vai modernizētā sabiedriskā transporta lietotāju skaits gadā	Lietotāji gadā	0	2020	7 700 000	AS "Pasažieru vilciens" un VSIA "Autotransporta direkcija" dati	Plānotā vērtība atbilstoši PV un ATD datiem.
2.2.prioritāte	2.2.3. SAM	ERAF	RCR 77	Atbalstīto kultūras un tūrisma objektu apmeklētāji	Apmeklētāji/ gadā	15 500	2020	201 000	Projektu dati	Bāzes vērtība atbilstoši reģionālo dabas izglītības centru aptaujai. Plānotā vērtība (2029) atbilstoši rādītāja metodoloģijas aprakstā iekļautajiem aprēķiniem.

2.5.prioritāte	2.5.1. SAM	ERAF	r.2.5.1.a	Radīta infrastruktūra tīro tehnoloģiju uzņēmumiem	Izbūvētā teritoriju platība, kas pielāgota jaunu uzņēmēju, kas darbojas AER (vēja enerģijas tehnoloģiju) jomā, izvietošana, lai sekmētu AER (vēja enerģijas tehnoloģiju) komponentu ražošanas jomas attīstību Eiropas Savienībā (kopējā attīstītā platība), ha	0	2024	30	Projektu dati	
2.5.prioritāte	2.5.1. SAM	ERAF	RCR 02	Publisko atbalstu papildinošās privātās investīcijas (tai skaitā: granti, finanšu instrumenti)	euro	0	2024	40 000 000	Projektu dati	
2.6.prioritāte	2.6.1. SAM	ERAF	r.2.6.1.a	Elektroapgādes drošuma palielināšana iedzīvotājiem	Iedzīvotāju skaits	0	2025	1 871 882	Projektu dati	Plānotā vērtība (2029) atbilstoši rādītāju metodoloģijas aprakstā iekļautajiem aprēķiniem

3.politikas mērķis "Ciešāk savienota Eiropa, uzlabojot mobilitāti"

3.1.prioritāte "Ilgtspējīga TEN-T infrastruktūra"

3.1.1.SAM "Attīstīt ilgtspējīgu, klimatnoturīgu, inteligentu, drošu un vairākveidu TEN-T infrastruktūru" (RSO 3.1.)

(242) **Atbalstāmās darbības:** Ieguldījumi satiksmes drošības un vides pieklūstamības uzlabošanā, kas saistīta ar divlīmeņa gājēju un velosipēdu šķērsojumu izveidi autoceļu tīklā, divlīmeņa satiksmes pārvadu izbūvi krustojumos, kur esošie risinājumi nenodrošina satiksmes drošības prasības, kā arī esošo krustojumu pārbūve; sabiedriskā transporta pieturvietu vides pieklūstamības uzlabošana; un transportlīdzekļu svēršanas gaitā nodrošināšana. Ieguldījumi uzlabos satiksmes drošību un mazaizsargāto satiksmes dalībnieku drošu pārvietošanās iespējamību un mobilitāti, izveidojot atbilstošu infrastruktūru.

(243) Lai uzlabotu iedzīvotāju mobilitāti starp blīvi apdzīvotiem centriem un reģioniem, vienlaikus piedāvājot privātajiem transporta līdzekļiem konkurētspējīgu pārvietošanos, ir būtiski attīstīt dzelzceļu kā galveno mobilitātes elementu kopējā transporta sistēmā, nodrošinot dzelzceļu kā sabiedriskā transporta sistēmas mugurkaulu. Vienlaikus būtiski ir veicināt dzelzceļa sasniedzamību visām sabiedrības grupām un samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas transporta sektorā, kā arī būtiski nodrošināt sinerģiju ar līdz šim veiktajiem un plānotajiem ieguldījumiem transporta infrastruktūrā, jo īpaši ar ieguldījumiem multimodāla sabiedriskā transporta tīkla (Stacija 2.0) attīstībā. Nepieciešamos ieguldījumus dzelzceļa infrastruktūrā visefektīvāk ir veikt tajos dzelzceļa posmos, kuros ir augsta iedzīvotāju mobilitāte. Tupinot ieguldījumus TEN-T tīkla infrastruktūras modernizācijā un paplašināšanā (secīgi 2014.–2020.gada ES fondu jau veiktajām investīcijām), ieguldījumi indikatīvi paredzēti dzelzceļa līnijās: Rīga-Lugaži-valsts robeža, Krustpils - Daugavpils, Krustpils-Rēzekne, Rīga – Liepāja, Rīga – Aizkraukle, Rīga – Tukums II, Sloka – Tukums II, Rīgas Starptautiskā lidosta (RIX) – Imanta – Torņakalns, Jāņavārti – Ogre, dzelzceļa sistēmu drošības un digitalizācijas pasākumos. Tāpat paredzēta publiskās lietošanas infrastruktūras izbūve intermodālo savienojumu izveidei un attīstīšanai, lai sekmētu kravu pārorientāciju uz videi draudzīgākiem kravu pārvadāšanas veidiem, kā arī uzlabotu multimodālo kravu pārvadājumu iespējas.

(244) Rīgas pilsētas transporta infrastruktūras izbūve, pārbūve un atjaunošana, nodrošinot integrētas transporta sistēmas veidošanu, uzlabojot transporta infrastruktūras tehniskos parametrus un satiksmes drošību, sabiedriskā transporta attīstība. Investīcijas Rīgas pilsētas transporta infrastruktūrā tiks veiktas atbilstoši Rīgas ilgtermiņa attīstības stratēģijai līdz 2030.g.⁷³, Rīgas AP 2021.–2027.gadam, Rīgas teritorijas plānojumam līdz 2030.gadam u.c. plānošanas dokumentiem.

(245) TEN-T tīklā ietilpstošu nacionālās nozīmes centru maģistrālo ielu un esošo maršrutu attīstība, kas nodrošina atsevišķu pilsētu daļu efektīvu savstarpējo sasaisti, alternatīvu kravu ceļu izbūve, pārbūve vai modernizācija. Investīcijas pilsētu transporta infrastruktūrā tiks veiktas atbilstoši pašvaldību teritoriju attīstības stratēģijām (pašvaldību AP).

(246) Lielo ostu publiskās infrastruktūras attīstība, t.sk., videi draudzīgas ostas infrastruktūras attīstība, alternatīvo degvielu pieejamības, elektrotīkla pieslēgumu pie pietātnēm un drošu kuģošanas apstākļu nodrošināšana, pasažieru un kravu prāmju apkalpošanas infrastruktūras attīstīšana.

(247) TEN-T tīklā esošo autoceļu RŠV infrastruktūras (kontroles ēkas, paviljoni un saistītās inženierkomunikācijas, ceļi un autostāvvietas) attīstība, stiprinot kontroles efektivitāti, paaugstinot drošības līmeni un dienestu spēju kontrolēt pret Krieviju un Baltkrieviju noteikto ES sankciju piemērošanu, veicinot pareizu ES tradicionālo pašu resursu iekasēšanu, kā arī novēršot vājās vietas TEN-T tīkla infrastruktūras izmantošanā (samazinot laiku, kas transportlīdzekļiem jāpavada uz ceļa vai RŠV vietā, lai pabeigtu robežkontroles, muitas, veterinārās un fitosanitārās procedūras un izbrauktu vai iebrauktu ES).

⁷³ <https://ieej.lv/hm57c>

(248) 3.1.1.SAM ietvaros plānotās atbalstāmās darbības ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo AF plāna sagatavošanas ietvaros līdzīgām atbalstāmām darbībām ir veikts atbilstošs novērtējums un noteikti ieviešanas nosacījumi iekļaujamie pasākumi, kas tiks ietverti arī šī SAM ieviešanas un projektu atlases nosacījumos, izņemot plānotās atbalstāmās darbības muitas tehnisko risinājumu un robežšķērsošanas punktu attīstībā, kas ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo veikts atbilstošs novērtējums, ņemot vērā NBK vadlīnijas un ieviešanas un projektu atlases nosacījumos tiks noteikti pasākumi, lai nodrošinātu atbilstību NBK principa nosacījumu ievērošanai.

(249) **Galvenās mērķgrupas:** transporta infrastruktūras un sabiedriskā transporta, kurā veikti ES fondu līdzekļu investīcijas, lietotāji, plānošanas reģioni, pašvaldības un valsts kapitālsabiedrības.

(250) **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** Modernizējot transporta infrastruktūru un ritošo sastāvu, tiks īstenotas būvniecības normatīvajos aktos noteiktās vides un informācijas pieejamības nodrošināšanas darbības personām ar redzes, dzirdes, kustību ierobežojumiem un GRT. Attīstot transporta infrastruktūru, tiks nodrošināta tās pieklūstamība, pašapkalpošanās termināļiem (maksājumu termināļi, biļešu automāti, reģistrācijas automāti u.c.) t.sk. izmantojot tīmekļvietnes un uz mobilajām ierīcēm balstītus pakalpojumus, mobilās lietotnes u.c., tādējādi sekmējot pilnvērtīgu un efektīvu līdzdalību, uzlabojot piekļuvi transporta infrastruktūrai un pakalpojumiem, kas, pateicoties to sākotnējam dizainam vai vēlākiem pielāgojumiem, atbilst personu ar invaliditāti īpašajām vajadzībām.

(251) **Mērķteritorijas, t.sk. plānotais teritoriālo rīku izmantojums:** Visa Latvija. Plānots skatīt kontekstā ar teritoriju attīstības plānošanas dokumentiem, piemērojot 5.1.1.SAM teritoriālo pieeju, taču, plānojot finansējuma sadalījumu, netiks piemērots plānoto teritoriālo rīku izmantojuma aprakstā minētais apgrieztais IKP.

(252) **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** Pārrobežu projektus, piem., RB, plānots īstenot no EISI līdzekļiem. Sakārtojot ostu koplietošanas infrastruktūru 3.1.1.SAM ietvaros, tiks uzlabota vides kvalitāte ostu teritorijās, veicinot ESSBJR mērķa "Glābiet jūru" sasniegšanu, kā arī veicinot emisiju samazināšanas mērķa sasniegšanu prioritātē "Tīra kuģošana".

(253) **Finanšu instrumenti:** N/A.

3.2.prioritāte "Duālas izmantojamības infrastruktūra un kiberdrošība" (REARM speciālā prioritāte)

3.2.1.SAM "Attīstīt noturīgu aizsardzības infrastruktūru, prioritāti atbalstot divējāda lietojuma infrastruktūru, kā arī uzlabot civilo sagatavotību" (RSO 3.2.)

(254) **Atbalstāmās darbības:** ieguldījumi transporta infrastruktūras attīstībā, veicot Vienības tilta pārbūvi Daugavpilī un saistītās infrastruktūras modernizēšanu, tādējādi uzlabojot civilo un militāro mobilitāti. Ieguldījumi uzlabos satiksmes drošību un mazaizsargāto satiksmes dalībnieku drošu pārvietošanās iespējamību un mobilitāti, izveidojot atbilstošu infrastruktūru. Šie ieguldījumi uzlabos civilās un militārās mobilitātes savienojumu efektivitāti un drošību Daugavpils valstspilsētā un Latgales reģionā, rekonstruējot Vienības tiltu. Ieguldījumi arī uzlabos savienojamību ar valsts autoceļu tīklu un Eiropas transporta tīklu (TEN-T), samazinās sastrēgumus, samazinās siltumnīcefekta gāzu emisijas, kā arī paaugstinās kopējo satiksmes drošību un infrastruktūras kvalitāti.

(255) Ņemot vērā drošības izaicinājumus, Latvijas iedzīvotāju un infrastruktūras drošības palielināšanai, ekonomiskās attīstības veicināšanai un investoru piesaistei reģionos, kā arī savienotas, spējīgas un drošas militārās mobilitātes sekmēšanai, plānotas investīcijas DL infrastruktūras attīstīšanai, kas piemērota civilajām un nepieciešamības gadījumos militārām vai civilās aizsardzības vajadzībām. Galvenokārt plānota DL ceļu satiksmei paredzētās infrastruktūras attīstīšana, kas ir kritiski svarīga valsts drošībai un NBS spējai efektīvi pārvietoties reģionos, atbalstot mobilitātes risinājumus.

(256) Savukārt, ņemot vērā nepieciešamību būtiski stiprināt Latvijas kibertelpas drošību, plānots atbalsts valsts platformu un IS attīstībai to kiberdrošības paaugstināšanai un noturības pret pieaugošajiem kiberdraudiem stiprināšanai, t.sk. plānota valsts platformu un IS drošai darbināšanai nepieciešamās infrastruktūras aparatūras un programmatūras komponentu iegāde kiberdrošības un noturības uzlabošanas nolūkos, drošai piekļuvei valsts IS un

platformām un drošai digitālajai komunikācijai nepieciešamās IKT aparatūras un iekārtu iegāde, kā arī valsts IS un platformu programmatūras modificēšana un migrācija uz augstākas drošības pakāpes tehnoloģiskām platformām.

(257) Bezpilota lidaparātu uztveršanas, identifikācijas, izsekošanas un pret darbības risinājuma ieviešana, paredzot tādu inovatīvu un kompleksu tehnoloģisko risinājumu ieviešanu sistēmās, kas spēs nodrošināt gaisa satiksmes, pasažieru un lidostas drošību.

(258) 3.2.1.SAM ietvaros plānotās atbalstāmās darbības ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo AF plāna sagatavošanas ietvaros līdzīgām atbalstāmām darbībām ir veikts atbilstošs novērtējums, ņemot vērā NBK vadlīnijas, un ieviešanas un projektu atlases nosacījumos tiks noteikti pasākumi, lai nodrošinātu atbilstību NBK principa nosacījumu ievērošanai, kā arī atbalstāmajām darbībām kiberdrošības paaugstināšanas jomā nav konstatēta būtiska negatīva ietekme uz vidi atbalstāmo darbību specifikas dēļ.

(259) **Galvenās mērķgrupas:** transporta infrastruktūras, kurā veikti ES fondu līdzekļu investīcijas, lietotāji, valsts pārvalde, plānošanas reģioni, pašvaldības un valsts kapitālsabiedrības, Latvijas iedzīvotāji.

(260) **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** Modernizējot transporta infrastruktūru, tiks īstenotas būvniecības normatīvajos aktos noteiktās vides un informācijas pieejamības nodrošināšanas darbības personām ar redzes, dzirdes, kustību ierobežojumiem un GRT. Attīstot transporta infrastruktūru, tiks nodrošināta tās pieklūstamība. Nodrošinot digitālo risinājumu kiberdrošības paaugstināšanu, tiks ņemts vērā pieklūstamības princips, kā to paredz ANO par personu ar invaliditāti tiesībām - izveidotajiem produktiem un pakalpojumiem varēs piekļūt cilvēki ar redzes, dzirdes, kustību vai garīga rakstura traucējumiem, vecāka gadagājuma cilvēki, cilvēki ar uztveres īpatnībām, lasīšanas grūtībām, autiskā spektra traucējumiem, kā arī cilvēki ar viegliem vai pārejošiem funkcionēšanas ierobežojumiem, kā arī, kad attiecināms, tiks īstenotas HP VINPI darbības, kas veicina personu ar invaliditāti vienlīdzīgas iespējas un tiesības.

(261) **Mērķteritorijas, t.sk. plānotais teritoriālo rīku izmantojums:** Visa Latvija.

(262) **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** N/A.

(263) **Finanšu instrumenti:** N/A.

3.3.Prioritāte "Militārās mobilitātes stiprināšana - dzelzceļš un ostas" (REARM speciālā prioritāte)

3.3.1.SAM "Attīstīt noturīgu aizsardzības infrastruktūru, veicinot militāro mobilitāti Eiropas Savienībā" (RSO)

(264) **Atbalstāmās darbības:** Ostu divējāda lietojuma infrastruktūras pilnveidošana. Plānotās investīcijas ļaus, izmantojot un pielāgojot esošo ostu infrastruktūru un kapacitāti, nodrošināt drošu navigāciju un maksimāli netraucētu kravu un pasažieru plūsmu jebkuros laika apstākļos, tai skaitā nepieciešamības gadījumā droši pietāt Latvijas ostās arī sabiedroto spēku militārā atbalsta sniegšanā iesaistītajiem kuģiem.

(265) Vienlaikus ieguldījumi paredzēti dzelzceļa līnijās Starptautiskā lidosta "Rīga" – Imanta – Torņakalns – Rīgas Centrālā dzelzceļa stacija – Aizkraukles virziens, kā arī paredzēta jaunas Starptautiskās lidostas "Rīga" dzelzceļa stacijas izveide. Veiktie ieguldījumi nodrošinās funkcionējošu dzelzceļa savienojumu, kas ļaus nokļūt gan Starptautiskās lidostas "Rīga" dzelzceļa stacijā, gan Rīgas Centrālajā dzelzceļa stacijā kā galvenajā visas Latvijas transporta sistēmas multimodālajā mezglā, nodrošinot reģionālo savienojamību. Starptautiskās lidostas "Rīga" un Rīgas Centrālās dzelzceļa stacijas savienojums ir trūkstošais posms Ziemeļu militārās mobilitātes koridorā. Izveidojot Starptautiskās lidostas "Rīga" un Rīgas Centrālās dzelzceļa stacijas savienojumu, abi koridora posmi tiks savienoti.

(266) 3.3.1.SAM ietvaros plānotās atbalstāmās darbības ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo AF plāna sagatavošanas ietvaros līdzīgām atbalstāmām darbībām ir veikts atbilstošs novērtējums, ņemot vērā NBK vadlīnijas, un ieviešanas un projektu atlases nosacījumos tiks noteikti pasākumi, lai nodrošinātu atbilstību NBK principa nosacījumu ievērošanai.

(267) **Galvenās mērķgrupas:** Transporta infrastruktūras un sabiedriskā transporta, kurā veikti ES fondu līdzekļu investīcijas, lietotāji, plānošanas reģioni, pašvaldības un valsts kapitālsabiedrības.

(268) **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** Militārās mobilitātes stiprināšanas programmās tiks ievēroti vispārējie vienlīdzīgu iespēju principi.

(269) **Mērķteritorijas, t.sk. plānotais teritoriālo rīku izmantojums:** Visa Latvija.

(270) **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** Ostu un dzelzceļa infrastruktūras pielāgošana militārām vajadzībām palīdz sasniegt vairākus ES stratēģiskos mērķus drošības jomā – tie veicina militārās mobilitātes uzlabošanu, stiprina Eiropas noturību pret hibrīddraudiem, nodrošina divējāda lietojuma infrastruktūras attīstību un padziļina sadarbību ar NATO kopējās aizsardzības telpas stiprināšanai.

(271) **Finanšu instrumenti:** N/A.

6.tabula (2) 3.Politikas mērķa iznākuma rādītāji

Prioritāte	SAM	Fonds	ID	Rādītājs	Mērvienība	Starpposma vērtība (2024)	Plānotā vērtība (2029)
3.1.prioritāte	3.1.1.SAM	KF	RCO 47	Jaunu vai modernizētu dzelzceļa sliežu garums – TEN-T	km	0	40
3.1.prioritāte	3.1.1.SAM	KF	RCO 43	Jaunu vai modernizētu autoceļu garums – TEN-T	km	0	3,5
3.1.prioritāte	3.1.1.SAM	KF	RCO 53	Jaunas vai modernizētas dzelzceļa stacijas un pieturas	Staciju/pieturu skaits	0	20
3.1.prioritāte	3.1.1.SAM	KF	i.3.1.1.a	Ostu skaits, kurās veiktas investīcijas publiskās infrastruktūras attīstībā, t.sk., videi draudzīgas ostas infrastruktūras attīstībā, alternatīvo degvielu pieejamības, elektrotīkla pieslēgumiem pie pietātnēm un drošu kuģošanas apstākļu nodrošināšanā	Ostu skaits	0	2
3.1.prioritāte	3.1.1.SAM	KF	i.3.1.1.b	Ar projekta īstenotāju noslēgtie līgumi par projekta īstenošanu % no 3.1.1. SAM ES fondu finansējuma dzelzceļa, valsts galveno autoceļu, lielo ostu un pilsētu transporta infrastruktūrai	%	5	100
3.1.prioritāte	3.1.1.SAM	KF	i.3.1.1.c	Objektu skaits kuros uzlabota satiksmes dalībnieku, tostarp mazaizsargāto, drošība un vides pieklūstamība	Objektu skaits	0	7
3.1.prioritāte	3.1.1.SAM	KF	RCO 54	Izveidoto iekšzemes intermodālo terminālu (savienojumu), kas nodrošina pārvadājamo kravu pārvirzīšanu no autotransporta uz dzelzceļa infrastruktūru, skaits	Izveidoto iekšzemes intermodālo terminālu (savienojumu) skaits	0	2
3.2.prioritāte	3.2.1.SAM	ERAF	RCO 46	Rekonstruēto vai modernizēto autoceļu garums – ārpus TEN-T	km	0	0,31
3.2.prioritāte	3.2.1.SAM	ERAF	i.3.2.1.a	IKT risinājumi ar paaugstinātu kiberdrošību	skaits	0	7
3.2.prioritāte	3.2.1.SAM	ERAF	i.3.2.1.b	Izbūvēto divējāda lietojuma ceļu garums	km	0	16
3.3.prioritāte	3.3.1.SAM	KF	i.3.3.1.b	Dzelzceļa stacijas izveide starptautiskajā lidostā "Rīga"	skaits	0	1
3.3.prioritāte	3.3.1.SAM	KF	RCO 53	Jaunas vai modernizētas dzelzceļa stacijas un pieturas	Staciju/pieturu skaits	0	3
3.3.prioritāte	3.3.1.SAM	KF	RCO 47	Jaunu vai modernizētu dzelzceļa sliežu garums – TEN-T	km	0	90
3.3.prioritāte	3.3.1.SAM	KF	i.3.3.1.a	Ostu skaits, kurās veiktas investīcijas divējāda lietojuma publiskās infrastruktūras attīstībā	skaits	0	2

7.tabula (3) 3. Politikas mērķa rezultātu rādītāji

Prioritāte	SAM	Fonds	ID	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība	Sākotnējās vērtības gads	Plānotā vērtība (2029)	Datu avots
3.1.prioritāte	3.1.1.SAM	KF	RCR 58	Jaunuzbūvēto, jaunināto, rekonstruēto vai modernizēto sliežu ceļu lietotāju skaits gadā	Pasažieru skaits gadā	0	2024	11 189 574	Projektu dati
3.2.prioritāte	3.2.1.SAM	ERAF	RCR 55	Jaunuzbūvēto, rekonstruēto, jaunināto vai modernizēto autoceļu lietotāju skaits gadā	Pasažierkilometri gadā	4 062 776	2024	4 186 131	Projektu dati
3.3.prioritāte	3.3.1.SAM	KF	RCR 58	Jaunuzbūvēto, jaunināto, rekonstruēto vai modernizēto sliežu ceļu lietotāju skaits gadā	Pasažieru skaits gadā	0	2024	3 534 660	Projektu dati

4.politikas mērķis "Sociālāka un iekļaujošāka Eiropa, īstenojot Eiropas sociālo tiesību pīlāru"

4.1.Prioritāte "Veselības veicināšana un aprūpe"

4.1.1.SAM "Nodrošināt vienlīdzīgu piekļuvi veselības aprūpei un stiprināt veselības sistēmu, tostarp primārās veselības aprūpes noturību" (RSO 4.5.)

(272) **Atbalstāmās darbības:** Lai mazinātu profilaktiski un medicīniski novēršamo nāves gadījumu skaitu, ir būtiski uzlabojama VA pieejamība un kvalitāte, paredzot ieguldījumus ārstniecības iestāžu attīstībai visos aprūpes līmeņos, atbilstoši pakalpojumu kartējumam, VA pakalpojumu attīstībai pieejamiem cilvēkresursiem un finanšu resursiem, t.sk. nodrošinot ārstniecības iestāžu gatavību potenciālo sabiedrības veselības krīžu ierobežošanai.

(273) Atbalstāmās darbības ārstniecības iestāžu attīstībai visos līmeņos vērstas uz CSR (2019.g.) veselības jomā un Sabiedrības veselības pamatnostādnes 2021.–2027.g. paredzēto mērķu sasniegšanu.

(274) Attiecībā uz VA (t.sk. ilgtermiņa VA) vajadzību apzināšanu starp visiem plānotajiem finanšu atbalsta mehānismiem 2022.gada 14.jūlijā MK apstiprināts informatīvais ziņojums "Par veselības aprūpes nodrošināšanas infrastruktūras attīstības investīciju stratēģiju 2021.–2027.gadam", atspoguļojot VA pakalpojumu kartējumu visos aprūpes līmeņos un galvenos VA pakalpojumu attīstības virzienus.

(275) Attiecībā uz SAVA pakalpojumu kartējumu, AF plāna ietvaros paredzēts papildinošs pētījums, kas ietvers SAVA optimālā pakalpojuma izvērtējumu (pētījuma izstrādes termiņš 2023.g. beigās). Pētījuma ietvaros tiks analizēts un veikts kartējums optimālajam nepieciešamajam SAVA pakalpojumu tīklam un SAVA pakalpojumu apjomam un tā izstrādes beigu termiņš neietekmēs investīciju veikšanu no ES fondiem līdz 2023.g.. Ņemot vērā ambulatorās aprūpes pakalpojumu attīstības nozīmību VA sistēmā un nepieciešamību pakalpojumu nodrošināt tuvāk iedzīvotājiem, investīcijām SAVA infrastruktūrā tiek noteikts atsevišķs ieguldījumu mērķis. Tāpat arī ieguldījumiem slimnīcu sektorā ir noteikts pienākums vismaz 30% no investīcijām ieguldīt infrastruktūras attīstībai tieši SAVA pakalpojumu nodrošināšanai.

(276) Svarīgi stiprināt primārās VA lomu, paplašinot ģimenes ārsta praksē sniegto pakalpojumu klāstu, kā arī risināt bērnu zobārstniecības praksi pieejamību. Turpināsies darbs pie primārās VA centru attīstības, t.sk. ņemot vērā ES fondu 2014.–2020.g. plānošanas periodā gūtās mācības. Tiks sagatavots ziņojums par ģimenes ārsta prakses sniegto pakalpojumu pilnveidi, ņemot vērā esošos personālrесursus primārajā VA, nodrošinot vispusīgu un pilnvērtīgu primārās VA pakalpojumu ģimenes ārsta pacientu sarakstā reģistrētajiem pacientiem.

(277) Veselības nozares valsts IS pilnveidošana, to savstarpējā integrācija un integrācija ar citu nozaru valsts IS vienreizes principa īstenošanai, vienlaikus pārskatot valsts pārvaldes funkciju nodrošināšanai nepieciešamos datus un datu apmaiņas procesus, slimību reģistru attīstīšana, attālināto VA pakalpojumu risinājumu ieviešana (t.sk. telemedicīnas attīstība), jaunu datu vākšanas un analīzes IKT platformu un risinājumu izstrāde u.c.

(278) IKT resursu un to pārvaldības centralizācija VM resorā, ieguldot IKT infrastruktūrā un drošības risinājumos, vienlaicīgi nodrošinot valsts pārvaldes IKT infrastruktūras savstarpēju savietojamību un veicinot tās vienotu attīstību.

(279) Ieguldījumi digitālajā veselībā veicami pamatojoties uz digitālās veselības stratēģiju, kas tiks izstrādāta līdz 2022.g. beigām, t.sk. ņemot vērā gūtās mācības un aktuālos izaicinājumus.

(280) Attīstot visaptverošu un integrētu VA sistēmu, būtiski ieguldījumi nepieciešami universitāšu slimnīcu attīstībai, kur daļa investīciju, kas nepieciešamas integrētas un epidemioloģiski drošas VA nodrošināšanai, tiks veiktas AF plāna ietvaros. Savukārt, VSIA "Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca", kā arī VSIA "Bērnu klīniskā universitātes slimnīca" un SIA "Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca" papildinošās investīcijas tiks veiktas no ERAF, lai nodrošinātu un attīstītu slimnīcās sniegtos primārā, sekundārā un terciārā līmeņa ārstnieciskos pakalpojumus atbilstoši augsti specializētas universitātes klīnikas standartiem, modernizējot un paplašinot slimnīcu infrastruktūru. Viena no būtiskākajām universitāšu slimnīcu problēmām ir telpu trūkums un to stāvoklis, kas neatbilst valsts normatīvajiem aktiem. Minēto problēmu risināšanai nepieciešams savstarpēji saskaņots un

papildinošs AF plāna un ERAF finansējums, infrastruktūru integrētai aprūpei un primāro COVID19 izplatības rezultātā pielāgoto epidemioloģiskās drošības prasību nodrošināšanai finansējumu novirzot no AF plāna, savukārt citu ārstniecības procesam nepieciešamo attīstības vajadzību finansējumu nodrošinot no ES fondu finansējuma. Minētā pieeja nodrošinās sinerģiju un skaidru demarkāciju pasākumiem no dažādiem finansējuma avotiem.

(281) Attīstot visaptverošu un integrētu VA sistēmu, nepieciešami ieguldījumi arī reģionālajās daudzprofilu slimnīcās neatliekamās palīdzības sniegšanai, stacionāro un ambulatoro VA pakalpojumu pieejamības nodrošināšanai, pilnveidojot infrastruktūru, t.sk. materiāltehnisko bāzi, lai nodrošinātu kvalitatīvu un pacientiem drošu obligāto pakalpojumu klāstu atbilstoši ārstniecības iestādes līmenim. Tāpat reģionālām slimnīcām ir vadošā loma ārstniecības iestāžu teritoriālās sadarbības attīstībā, ko iespējams īstenot pielāgojot attiecīgo sadarbības profilu infrastruktūru. Būtiskākās problēmas ir iekārtu un telpu trūkums un to stāvoklis, kas neatbilst valsts normatīvajiem aktiem, kas apdraud VA nepieciešamajā apjomā un kvalitātē.

(282) Savstarpējai dažādu līmeņu pakalpojumu integrācijai ieguldījumi nepieciešami psihiatrijas un narkoloģijas profila ļoti novecojušo ārstniecības iestāžu infrastruktūras attīstībai, paliatīvās aprūpes, HOSPICE (Aprūpes programmas un filozofija nedziedināmi (termināli) slimo pacientu fiziskās un emocionālās aprūpes nodrošināšana) pakalpojumu attīstīšanai, rehabilitācijas profilu attīstībai, lai nodrošinātu darbaspējīgo pacientu ātrāku atveseļošanos un atgriešanos darbā, medicīnas ierīču atjaunošanai un izcilības centru izveidošanai zināšanu pārnesei. Ņemot vērā, ka pieaug cilvēku skaits ar vienu vai vairākām hroniskām slimībām, nepieciešams attīstīt esošos un izstrādāt jaunus uz pacientu vērstus integrētus veselības un sociālās aprūpes pakalpojumu organizēšanas un sniegšanas modeļus, t.sk. iekļaujot digitālos VA pakalpojumus, jo īpaši pacientiem ar psihiskām slimībām un uzvedības traucējumiem, nedziedināmi slimajiem u.c. mērķa grupām, kuru kvalitatīvas aprūpes nodrošināšanai nepieciešama starpnozaru sadarbība, piem., lai attīstītu sabiedrībā balstītus pakalpojumus, kas papildinās sociālajā sfērā plānotos ieguldījumus ilgtermiņa aprūpes iestādēs un deinstitucionalizācijas aktivitātes. 2022. gadā ir izveidota starpinstitucionāla darba grupa HOSPICE tipa pakalpojuma satura izveidei, kas izstrādās HOSPICE pakalpojumu definīciju un standartus Latvijā, piešķiršanas kritērijus, apmaksas modeli, kā arī priekšlikumus nepieciešamajiem grozījumiem normatīvajos aktos. Tas nodrošinās integrētu pieeju pakalpojuma attīstībā, t.sk. arī ESF+ investīciju plānošanā, nodrošinot paralēli investīcijām infrastruktūrā atbilstošu pakalpojumu apmaksu, cilvēkresursu vajadzību plānošanu un viņu kvalifikācijas celšanu, tostarp atbilstošus integrēta pakalpojuma kvalitātes standartus. Pakalpojumu attīstību paredzēts attīstīt izejot no pacientu vajadzības prizmas, nosakot noteikta satura palīdzību, kas atbilstoši situācijai var tikt sniegta gan cilvēka dzīvesvietā, gan arī ārstniecības iestādē.

(283) Lai nodrošinātu ātru un efektīvu palīdzības sniegšanu pirmsslimnīcas posmā, nodrošinot prioritāri noteikto ambulatoro pakalpojumu tuvināšanu iedzīvotājiem un specializēto pakalpojumu koncentrēšanu, īpaši Latvijas reģionos, nepieciešami ieguldījumi neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta infrastruktūras attīstībai, specializētā autotransporta un nepieciešamā aprīkojuma nodrošināšanā.

(284) Atbalstāmās darbības ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo veikts atbilstošs novērtējums, ņemot vērā NBK vadlīnijas un ieviešanas un projektu atlases nosacījumus tiks noteikti pasākumi, lai nodrošinātu atbilstību NBK principa nosacījumu ievērošanai.

(285) **Galvenās mērķgrupas:** Visi Latvijas iedzīvotāji, VA pakalpojumu sniedzēji, VM padotības iestādes, ārstniecības iestādes.

(286) **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** projektu un pasākumu īstenošanā un vadībā tiks nodrošināta informācijas un vides pieejamības, nediskriminācijas pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmes un vienlīdzīgu iespēju principu ievērošana. Veicot ieguldījumus VA infrastruktūrā, saskaņā ar ANO Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām tiks īstenoti vides un informācijas pieejamības nodrošināšanas pasākumi personām ar redzes, dzirdes, kustību un GRT. Piem., tiks īstenoti vizuālās informācijas uzlabojumi, evakuācijas sistēmu pielāgošana un nodrošināšana cilvēkiem ar invaliditāti, ierīkotas uzbrauktuves, pandusi, pacelāji, uzstādītas viegli atveramas vai automātiskas durvis u.c.

(287) **Mērķteritorijas, t.sk. plānotais teritoriālo rīku izmantojums:** Visa Latvija, vienlaikus nodrošinot veselības pakalpojumu pieejamību jaunajā administratīvi teritoriālajā ietvarā.

(288) **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** N/A.

(289) **Finanšu instrumenti:** N/A.

4.1.2.SAM "Uzlabot vienlīdzīgu un savlaicīgu piekļuvi kvalitatīviem, ilgtspējīgiem un izmaksu ziņā pieejamiem veselības aprūpes, veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumiem, uzlabojot veselības aprūpes sistēmu efektivitāti un izturētspēju" (ESO 4.11.)

(290) **Atbalstāmās darbības:**

- a) veselības veicināšanas un slimību profilakses jomā;
- b) veselības nozares cilvēkresursu attīstības jomā.

(291) **Veselības veicināšanas un slimību profilakses jomā.** Lai veicinātu aktīvu un veselīgu novecošanos, jāņem vērā būtiskākās problēmas, kas skar Latvijas iedzīvotājus – proti ar dzīvesveidu saistītie riska faktori tostarp neveselīgi uztura paradumi, mazkustīgs dzīvesveids, smēķēšana, alkohola un narkotisko un psihotropo vielu lietošana ir cēlonis trešdaļai visu nāves gadījumu Latvijā. Profilaktiski novēršamo nāves gadījumu skaits Latvijā ir otrs augstākais ES. Galvenie ar dzīvesveidu saistītie faktori – aptaukošanās izplatība sabiedrībā ir daudz augstāka par ES vidējo rādītāju – Latvijā liekais svars ir katrai ceturtajai sievietei un katram sestajam vīrietim, bērnu vidū gandrīz vienai ceturtdaļai 7-gadīgo pirmklasnieku ir lieka ķermeņa masa un aptaukošanās, aptaukošanās skar arī vienu piektdaļu pusaudžu (11, 13 un 15 g. vecumā). Runājot par pieaugušajiem – bieži raksturīgs mazkustīgs dzīvesveids. Tikai viena ceturtdaļa iedzīvotāju nodarbojas ar 30 minūšu ilgām fiziskām aktivitātēm vismaz 2 reizes nedēļā un tikai 9,5% iedzīvotāju nodarbojas ar vismaz 30 minūšu ilgām fiziskām aktivitātēm četras reizes nedēļā un biežāk. Vienlaikus Latvijas ir lielāks alkohola patēriņš uz 1 iedzīvotāju nekā vairumā citu ES valstu. Ik dienu regulāri smēķē katrs ceturtais pieaugušais. Kaut arī pēdējos gados būtiski ir samazināties cigaretes un ūdenspiēpes smēķējošo 13–15 gadīgo jauniešu īpatsvars, tomēr ir palielināties to jauniešu īpatsvars, kuri ir pamēģinājuši vai regulāri smēķē elektroniskās cigaretes. Lai gan pēdējos gados ir vērojama narkotiku pamēģinājušo iedzīvotāju īpatsvara mazināšanās, tomēr vēl joprojām katrs desmitais Latvijas iedzīvotājs ir vismaz vienreiz pamēģinājis narkotikas. Savukārt skolēnu vidū vērojami samērā augsti narkotiku lietošanas rādītāji, proti, aptuveni trešā daļa skolēnu vecumā no 15 līdz 16 g. ir pamēģinājuši narkotikas. Pieaugot dažādu jauno tehnoloģiju (viedierīču) nozīmei ikdienas dzīvē, pieaug arī to personu, īpaši bērnu un jauniešu, skaits, kas ikdienā pārmērīgi aizraujas ar šo tehnoloģiju lietošanu. Tāpat sabiedrībā ir populāras arī dažādas azartspēles un videospēles, t.sk. interaktīvajā vidē. Pētījuma dati rāda, ka 6,4% respondentu varētu skart azartspēļu atkarība, t.sk. atkarība no dalības loterijās. Tādēļ nepieciešams īstenot pasākumu kopumu (pētniecību, intervences programmas izveidi, iedzīvotāju informēšanas pasākumus par procesa atkarībām u.c. pasākumus), lai uzlabotu esošo situāciju un nepieļautu atkarīgo personu skaita palielināšanos. Iedzīvotāju zināšanas par seksuālās un reproduktīvās veselības jautājumiem, jo īpaši dažādās sociālās atstumtības un nabadzības RP grupās, ir nepietiekamas un joprojām ir salīdzinoši augsts nepilngadīgo grūtnieču skaits, kā arī salīdzinoši augsts mākslīgi veikto abortu skaits nepilngadīgām sievietēm. Sistemātiska nīrgāšanās un pazemošana bērnu vidū Latvijā ir otra augstākā ES. Vidēji katrs piektais skolēns izglītības iestādēs cieš no nīrgāšanās. Latvijas iedzīvotāju psihoemocionālais stāvoklis ir pasliktinājies, un pieaug to cilvēku skaits, kuri izjūt stresu, sasprindzinājumu un nomāktību. Pašnāvību skaits pēdējos gados ir samazinājies, tomēr joprojām tas saglabājas augsts, īpaši vīriešu vidū.

(292) Primāri svarīgi sabiedrības veselības veicināšanā ir izglītēt sabiedrību par sirds un asinsvadu sistēmas slimību (SAS) un onkoloģisko slimību profilaksi. SAS ir galvenais mirstības cēlonis Latvijā – 2019.g. 15 tūkstoši miruši jeb 55% no kopējā mirušo skaita, t.sk. 24% sirds išēmiskas slimības, 18% cerebrovaskulāras slimības. SAS ir arī viens no galvenajiem invaliditātes cēloņiem. 22% pieaugušo pirmreizējās invaliditātes cēlonis 2018.g. bija SAS. Ļaundabīgie audzēji ir otrs biežākais (pēc SAS) Latvijas iedzīvotāju nāves cēlonis. Latvijā ik gadu no ļaundabīgajiem audzējiem nomirst ap 6000 cilvēku, jeb ap 22% no visiem mirušajiem (2019.g. – 5924). 2019.g. 27% no tiem bija vecumā līdz 64 gadiem. Tāpat kā SAS arī ļaundabīgie audzēji ir viens no galvenajiem invaliditātes cēloņiem. 23% pieaugušo pirmreizējās invaliditātes cēlonis 2018.g. bija ļaundabīgie audzēji.

(293) Ņemot vērā iepriekšminēto, atbilstoši iedzīvotāju mērķa grupu identificētajām vajadzībām - prioritāri sociālās un teritoriālās atstumtības RP iedzīvotājiem - tiks nodrošināti savstarpēji salāgoti un papildinoši veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi gan nacionālā līmenī, gan lokālā līmenī, piesaistot pašvaldības un attiecīgo jomu profesionāļus. Tiek plānotas nodarbības/lekcijas, interešu grupas, semināri, atbalsta grupas, nometnes, konkrētu rīcību vai iespēju popularizējošu pasākumi, kampaņas, sabiedrības informēšanas pasākumi, izglītošanas un apmācības programmas, kas īpaši vērstas uz augsta riska un nelabvēlīgā situācijā nonākušo cilvēku grupu iesaisti.

(294) **Veselības nozares cilvēkresursu attīstības jomā.** Lai risinātu cilvēkresursu attīstības problēmas veselības jomā, kā arī mazinātu sabiedrības veselības krīžu izraisītās sekas, tiks sekmēta ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu profesionālās pilnveides nodrošināšana, tālākizglītības sistēmas izveide, uzturēšana un attīstība, izcilības centru darbības nodrošināšana zināšanu pārnēsē, atbalsts rezidentu apmācībām īpaši atbalstāmajās specialitātēs, kompensācijas ārstniecības personām par profesionālās darbības uzsākšanu vai atsākšanu VA (**pārcelšanās pabalsti u.c. veida motivējoši mehānismi**), mentoringa programmu, karjeras un talantu vadības programmu ieviešana un ārstniecības personu piesaiste darbam reģionos vai īpaši atbalstāmajās veselības nozares jomās un profesijās. Rezultātā tiks uzlabota pieejamība nepieciešamajām ārstniecības personām, jo īpaši reģionos, un uzlabota ārstniecības, ārstniecības atbalsta personu, farmaceitiskās aprūpes pakalpojumu sniedzēju un sociālajā jomā strādājošo speciālistu kvalifikācija, prasmes un iemaņas, kā arī pilnveidotas zināšanas, uzlabojot pieejamību VA pakalpojumiem iedzīvotājiem.

(295) Ārstniecības personu kompetence darbam multidisciplināras komandas ietvaros nav pietiekama. Secināts, ka gan formālajā, gan NI pilnveidojamās caurviju kompetences, t.sk., pacientu drošības jautājumi, komunikāciju prasmes. Līdz ar to nepieciešami atbalsta pasākumi, kas nodrošinātu atbalstu personām, kas nodrošina VA pakalpojuma sniegšanu integrētas un ilgtermiņa aprūpes pakalpojumiem.

(296) Tāpat, svarīgi īstenot visaptverošus pasākumus, t.sk. turpināt darbu pie iesāktās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izstrādes, kas jau novērtēta, kā nepieciešama un vērtīga VA pakalpojumu kvalitātes un pieejamības attīstībā. Lai uzlabotu pacientu drošību, plānoti pētījumi VA kvalitātes novērtēšanai un uzlabošanai, kvalitātes indikatoru un uz starptautiski atzītām vadlīnijām balstītu profesionāļu izstrādātu klīnisko algoritmu, klīnisko pacientu ceļu ieviešana visās VA jomās, IT risinājumu izstrāde, cilvēkresursu kapacitātes stiprināšana kvalitātes nodrošināšanas sistēmas ietvaros, sabiedrības informēšana par aktualitātēm nozarē, piem., par konkrētām slimībām, blakussaslimšanām, veselības riskiem, veselības problēmu savlaicīgu atpazīšanu hronisku slimību gadījumā, vairāk fokusējoties uz sirds-asinsvadu, onkoloģiskajām, retajām, psihiskām slimībām un cukura diabētu, un iespējām tās novērst (konsultējoties ar pacientu organizācijām), kā arī jāveicina iedzīvotāju izpratne un zināšanas par geriatriju un paliatīvo aprūpi, asins, audu un orgānu ziedošanu, VA pakalpojumu saņemšanas iespējām, pacientu apmierinātības ar VA novērtēšana un strīdu risināšanas efektīvu mehānismu VA sistēmā izstrāde.

(297) Atbalstāmās darbības ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo nav konstatēta būtiska negatīva ietekme uz vidi atbalstāmo darbību specifikas dēļ.

(298) **Galvenās mērķgrupas: 1)** Visi Latvijas iedzīvotāji, īpaši sociālās un teritoriālās atstumtības riskam pakļautie iedzīvotāji, piemēram, bērni un jaunieši, personas ar vielu un procesu atkarībām un sociālās atstumtības riskam pakļautās iedzīvotāju grupas, vecāki, darba ņēmēji (jo īpaši gados vecāki) u.c., kā arī ārstniecības iestādes, izglītības iestādes, plānošanas reģioni, pašvaldības, biedrības un nodibinājumi, tiesībaizsardzības un bērnu tiesību aizstāvošās institūcijas (piem., tiesas un sociālās korekcijas iestādes). **2)** Ārstniecības personas, rezidenti īpaši atbalstāmajās specialitātēs, VA pakalpojumu sniegšanā iesaistītās personas, ārstniecības atbalsta personas, ārstniecības iestādes, biedrības un nodibinājumi, visi Latvijas iedzīvotāji un noteiktas sabiedrības grupas (piem., bērni un jaunieši).

(299) **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** projektu un pasākumu īstenošanā un vadībā tiks nodrošināta informācijas un vides pieejamības, nediskriminācijas pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmes un vienlīdzīgu iespēju principu ievērošana. Tiks nodrošināta veselības veicināšana un slimību profilakse, kas vērsta uz atšķirību mazināšanu sieviešu un vīriešu paredzamajā mūža ilgumā; sabiedrībā valdošo stereotipu un priekšstatu maiņas pasākumi par sievietes un vīrieša lomām un tām atbilstošu uzvedību

attiecībā uz rūpēm par savu veselību un dzīvesveidu. Veicot pētījumus, dati tiks analizēti dzimuma, vecuma, invaliditātes griezumā, ņemot vērā personu specifiskās situācijas un vajadzības. Semināru, apmācību, darbnīcu un konferenču politikas plānotājiem un saturā tiks integrēti vienlīdzīgu iespēju un nediskriminācijas jautājumi. VA jomas cilvēkresursu apmācību saturā tiks integrēti vienlīdzīgu iespēju aspekti – dzimumu līdztiesība, invaliditāte, vecums vai etniskā piederība u.c. diskriminācijas veidi. Mācību materiāli būs pieejami arī elektroniski, nodrošinot iespēju personām ar redzes invaliditāti veikt materiāla tālummaiņu. Projekta vadība, apmācību un informēšanas pasākumi u.c. projekta darbības tiks īstenotas pielāgotās telpās personām ar invaliditāti, nodrošinot nepieciešamo aprīkojumu iekļūšanai telpās un pielāgotas IT, ja tas ir nepieciešams.

(300) **Mērķteritorijas, t.sk. plānotais teritoriālo rīku izmantojums:** Visa Latvija.

(301) **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** Intervenci var īstenot citā ES dalībvalstī, kā arī ārpus ES, ja darbība veicina konkrētā mērķa sasniegšanu. Sadarbību ar ieinteresētajām pusēm vienā vai vairākās citās valstīs var integrēt projektā, lai stiprinātu darbu pie projekta mērķiem. Sadarbību ar ieinteresētajām pusēm vienā vai vairākās citās valstīs var arī ietvert kā papildinājumu īstenošanā jau esošam projektam, lai veicinātu projekta mērķu sasniegšanu. Abus iespējamus variantus var izmantot saskaņā ar tādām stratēģijām, kā piem., Agenda 2030 vai ESSBJR. 4.1.2.SAM paredzētās darbības var sniegt ieguldījumu ESSBJR politikas virziena "Veselība" īstenošanā.

(302) **Finanšu instrumenti:** N/A.

4.2.Prioritāte "Izglītība, prasmes un mūžizglītība"

4.2.1.SAM "Uzlabot vienlīdzīgu piekļuvi iekļaujošiem un kvalitatīviem pakalpojumiem izglītības, mācību un mūžizglītības jomā, attīstot pieejamu infrastruktūru, tostarp, veicinot noturību izglītošanā un mācībās attālinātā un tiešsaistes režīmā" (RSO 4.2.)

(303) **Atbalstāmās darbības:** Atbalsts pilnveidotā vispārējās izglītības satura īstenošanai nepieciešamo resursu, kas iekļauj arī infrastruktūru, paplašināšanai, izglītības iestādēm, kas īsteno vispārējo pamata un vidējo izglītību, un iestādēm, kas veicina vispārējās pamata un vidējās izglītības nodrošināšanu, lai nodrošinātu mācību vides, mācību līdzekļu (t.sk. izglītības tehnoloģiju) un aprīkojumu (it īpaši, STEM vajadzībām nepieciešamo aprīkojumu) atbilstību pilnveidotā mācību satura īstenošanas vajadzībām.

(304) Atbalsts IZM un KM profesionālās izglītības iestāžu, t.sk. tehnikumu, mākslu izglītības kompetences centru un profesionālo vidusskolu un IeM koledžu infrastruktūras, mācību vides un pieejamības uzlabošanai, tostarp mācību klašu, mācību poligonu, testa laboratoriju un darbnīcu modernizācija, koplietošanas telpu, t.sk. sporta un dienesta viesnīcu infrastruktūras modernizēšana, tehnoloģiju, t.sk. dizaina tehnoloģiju, un IT risinājumu iegāde mācību satura un procesa digitalizācijai, lai stiprinātu audzēkņu inovācijas, tehnoloģiju un radošuma prasmju attīstību un nodrošinātu izglītojamo centrētu pieeju atbilstoši nozaru, t.sk. reģionālā perspektīvā, vajadzībām, kā arī inovāciju un radošo eksperimentu rezultātu pārnesei produktos un pakalpojumos praktiskā pielietojumā, saskatot nākotnes perspektīvas starpnozaru izglītības attīstībai.

(305) Atbalsts augstskolu STEM, t.sk. radošo industriju un medicīnas, studiju vides attīstībai, tostarp infrastruktūras un aprīkojuma modernizācijai, industrijai 4.0 atbilstošo tehnoloģiju ieviešanai studiju procesā, koplietošanas risinājumu ieviešanai, lai stiprinātu AI, t.sk. kultūrizglītības, institūcijas kā zināšanu radīšanas, tehnoloģiju pārneses un inovāciju centrus gudrai izaugsmei.

(306) Jaunu vietu izveidei pirmsskolas vecuma bērnu uzņemšanai pēc vienlīdzības principa, t.sk. sociāli un ekonomiski mazaizsargātajām sabiedrības grupām, nepieciešama pašvaldību PII ēku vai atsevišķu telpu būvniecība, t.sk. piebūves u.c. pirmsskolas izglītības pieejamību veicinoši risinājumi, teritorijas labiekārtošana, lai veicinātu pašvaldību iespējas uzņemties aktīvāku lomu ģimenēm labvēlīgākas vides veidošanā savā administratīvajā teritorijā, palīdzētu risināt nepilnības pirmsskolas izglītības un bērnu pieskatīšanas pakalpojuma pieejamības jomā, kā arī veicinātu pirmsskolas izglītības kvalitāti un radītu vienlīdzīgas iespējas vecākiem pilnvērtīgi iesaistīties DT un apmācībās.

(307) Atbalsts speciālās izglītības iestāžu mācību vides un infrastruktūras, materiāltehniskā nodrošinājuma un mācību līdzekļu pilnveidošanai, lai būtiski paaugstinātu speciālo izglītības iestāžu kapacitāti kvalitatīvas speciālās izglītības nodrošināšanā un sniegtu nepieciešamo atbalstu izglītojamiem ar speciālām vajadzībām, nodrošinot speciālās izglītības iestāžu pieejamību un mācību infrastruktūras atbilstību mūsdienīga mācību procesa īstenošanai.

(308) Investīcijas plānotas saskaņā ar ANO Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām, ievērojot bērna intereses un tiesības uz izglītību, kā arī Izglītības un zinātnes ministrijas izstrādātajiem kritērijiem speciālās izglītības iestāžu tīkla pilnveidei⁷⁴, tostarp risinot Valsts kontroles 2020.gada revīzijā konstatētās strukturālās problēmas.⁷⁵ Vienlaikus ieguldījumi, lai veicinātu vienlīdzīgu piekļuvi vispārējai nesegregētai izglītībai, joprojām ir prioritāte, tostarp personām ar invaliditāti.

(309) Infrastruktūras izveide (t.sk. autotransports) starpnozaru sadarbības un atbalsta sistēmas izveidei bērnu attīstībai un pediatru vadītu multiprofesionālu speciālistu komandu darbam, nodrošinot padziļinātu izpēti un atbalsta pasākumu plāna izveidi bērniem ar augstiem riskiem attīstībā, savlaicīgu atbalsta sniegšanu pedagogiem, izglītības iestādēm un vecākiem darbā ar bērniem, kuriem ir dažādas attīstības, t.sk. mācīšanās vajadzības, tādējādi stiprinot iekļaujošas izglītības pieejamību, veselības aprūpes kvalitāti bērniem, kā arī nodrošinot agrīnu prevenciju un instrumentu pārvaldību bērna attīstības vajadzību nodrošināšanā.

(310) Atbalsts asistīvo tehnoloģiju izglītības programmas apguvei apmaiņas sistēmas izveidei, t.sk. sistēmas darbības nodrošināšanā iesaistīto speciālistu un izglītības iestāžu darbinieku mācības, asistīvo tehnoloģiju iegāde vai noma un apmaiņas sistēmas ieviešana izmēģinājumu projektu veidā, sekmējot vienlīdzīgu pieeju kvalitatīvai izglītībai.

(311) 4.2.1.SAM ietvaros plānotās atbalstāmās darbības ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo nav konstatēta būtiska negatīva ietekme uz vidi atbalstāmo darbību specifikas dēļ, izņemot plānotos ieguldījumus pirmsskolas izglītības infrastruktūras attīstībā, kas ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo veikts atbilstošs novērtējums, ņemot vērā NBK vadlīnijas un ieviešanas un projektu atlases nosacījumos tiks noteikti pasākumi, lai nodrošinātu atbilstību NBK principa nosacījumu ievērošanai.

(312) **Galvenās mērķgrupas:** Valsts pārvaldes iestādes, pirmsskolas, vispārējās un profesionālās izglītības iestādes, t.sk. kultūrizglītības iestādes, speciālās izglītības iestādes, iestādes, kas veicina vispārējās pamata un vidējas izglītības nodrošināšanu, augstskolas, koledžas, to pedagogi, akadēmiskais personāls, studējošie, izglītojamie, bērni, kā arī viņu vecāki, t.sk. sociāli un ekonomiski mazaizsargātās sabiedrības grupas, pašvaldības, t.sk. Latvijas Austrumu pierobežā, valsts kapitālsabiedrības.

(313) **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** projektu vadībā un īstenošanā tiks nodrošināta informācijas un vides pieejamība, nediskriminācija pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmēm, vienlīdzīgu iespēju principu ievērošana u.c. Uzlabojot piekļuvi iekļaujošiem un kvalitatīviem izglītības pakalpojumiem, tiks īstenoti vides un informācijas pieejamības nodrošināšanas pasākumi izglītojamiem, t.sk. izglītojamajiem ar speciālām vajadzībām, kā arī tiks atbilstoši pielāgoti projekta darbību īstenošanā izmantojamie dokumenti, materiāli, tostarp mācību satura un procesa digitalizācijā tiks nodrošināta produktu un pakalpojumu piekļūstamība. Ieguldījumi izglītības, jo īpaši, speciālās izglītības iestādēs balstīsies uz individuālo vajadzību izvērtēšanas un infrastruktūras un pakalpojumu kartēšanas rezultātiem un tiks īstenotas saskaņā ar ANO Konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām, ANO Konvencijā par bērnu tiesībām un Pamattiesību hartā noteikto. Ieguldījumi tiks vērsti uz vienlīdzības, nediskriminācijas, desegregācijas, izvēles brīvības, tiesību uz izglītību, tiesību uz neatkarīgu dzīvi un piekļūstamības nodrošināšanu, ņemot vērā izglītojamo vajadzību, pieejamo pakalpojumu un infrastruktūras analīzi. Netiks atbalstītas darbības, kas veicina jebkāda veida segregāciju vai atstumtību.

(314) **Mērķteritorijas, t.sk. plānotais teritoriālo rīku izmantojums:** Visa Latvija. Attiecībā uz pirmsskolas izglītības pieejamības veicināšanu – RMA un pašvaldības, kurās ir nepietiekami nodrošināta pieeja pirmsskolas izglītībai (ievērojams vietu trūkums PII atbilstoši rindu reģistros reģistrētajam bērnu skaitam, precīzāki kritēriji tiks noteikti pie pasākuma īstenošanas nosacījumu izstrādes). Vienlaikus pašvaldības, kas plāno piesaistīt finansējumu pasākuma ietvaros, veidojot reģistru izglītojamo uzskaiti, kuri pieteikti pirmsskolas izglītības programmu apguvei

⁷⁴ Izglītības un zinātnes ministrijas informatīvais ziņojums "Par speciālās izglītības iestāžu tīkla izvērtējumu"

⁷⁵ Valsts kontroles revīzijas ziņojums Nr. 2.4.1–8/2020 "Vai bērnam ar speciālām vajadzībām ir iespēja saņemt tā spējam, vajadzībām un bērna labākajām interesēm atbilstošu izglītību?"

izglītības iestādē, tiks aicinātas priekšroku sniegt sociāli un ekonomiski mazaizsargātajām sabiedrības grupām. Plānojot atbalstu pašvaldībām, kur nav pietiekama pirmsskolas izglītības pieejamība, tiks nodrošināta sniegtā atbalsta ilgtspēja, neietekmējot reģionālās attīstības atšķirības, jo pašvaldībām vairākos pasākumos (piemēram, uzņēmējdarbības atbalsta infrastruktūras attīstībai, publiskās ārtelpas sakārtošanai, energoefektivitātes uzlabošanai) tiks diferencēts atbalsta apmērs atbilstoši reģiona IKP uz vienu iedzīvotāju, lielāko finansējuma apjomu paredzot plānošanas reģionam ar mazāko reģionālo IKP uz vienu iedzīvotāju. Tāpat tiks izvērtētas iespējas atbalsta sniegšanā pirmsskolas izglītības pieejamībai paredzēt atšķirīgu līdzfinansējuma likmi Pierīgas pašvaldībām.

(315) Nodrošinot atbalstu vispārējās izglītības iestāžu resursu, kas iekļauj arī infrastruktūru, paplašināšanai, tiks ņemts vērā pašvaldības vispārējās izglītības iestāžu tīkla sakārtošanas progress un pašvaldības atrašanas vieta, piemēram, tuvums Latvijas pierobežai.

(316) **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** N/A.

(317) **Finanšu instrumenti:** N/A.

4.2.2.SAM "Uzlabot izglītības un mācību sistēmu kvalitāti, iekļautību, efektivitāti un nozīmīgumu darba tirgū, tostarp ar neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanas palīdzību, lai atbalstītu pamatkompetenču, tostarp uzņēmējdarbības un digitālo prasmju, apguvi, un sekmējot duālo mācību sistēmu un mācekļības ieviešanu" (ESO 4.5.)

(318) **Atbalstāmās darbības:** Atbalsts mācību līdzekļu nodrošinājumam vispārīgizglītojošā satura un profesionālās ievirzes izglītības īstenošanai, lai veicinātu vispārējās un profesionālās izglītības kvalitāti un pieejamību, t.sk. nodrošinātu iekļaujošu izglītību; nacionāla un starptautiska mēroga pasākumu īstenošanai izglītojamo talantu attīstībai un pieredzes apmaiņai, lai paaugstinātu izglītojamo īpatsvaru ar augstiem mācību sasniegumiem.

(319) Atbalsts lietpratīga izglītojamā attīstībai un mācību procesa dažādošanai pirmsskolas, pamatzglītības un vidējās izglītības pakāpē atbilstoši kompetenču pieejā pilnveidotajam saturam, veicinot izglītojamo iesaisti un sadarbību, zināšanu pielietošanu un reālās dzīves problēmsituāciju risināšanu, pašvadītu mācīšanos un mācīšanos iedziļinoties STEM un pilsoniskās līdzdalības jomā, tostarp pasākumu (zinātnes, tehnoloģiju u.c.), iestāžu (muzeji, bibliotēkas, laboratorijas, u.c.) un uzņēmumu apmeklējumam, nodrošinot vienlīdzīgas iespējas izglītojamajiem mācību satura apguvē.

(320) Atbalsts izglītības procesa individualizācijai, digitalizācijas procesu ieviešanai un starpnozaru sadarbībai profesionālās izglītības izcilībai un inovāciju ieviešanai, vienotas nozaru kvalifikāciju sistēmas digitalizācijai (platformas attīstībai), lai uzlabotu izstrādātā satura piemērošanu, to izmantojot jauniešu sākotnējā profesionālajā izglītībā, pieaugušo izglītībā, kā arī AI, tostarp, darba vidē balstītu mācību īstenošanai; (mācību satura daudzveidība, tostarp ilgtspējīgas un "zaļās" ražošanas jomā, un tā digitalizācija, t.sk. e-mācību formu ieviešanai, daļējas kvalifikācijas iegūšanas iespēju paplašināšana) un tā koordinētai nodrošināšanai pieaugušajiem, kā arī izglītības iestāžu pārvaldības un cilvēkresursu stiprināšanai, tādējādi veicinot profesionālās izglītības kvalitāti, tās atbilstību un spēju ātri reaģēt uz valsts un reģionu DT prasībām sakārtotā un kvalitatīvā darba vidē, izglītojamo un pieaugušo iesaisti profesionālajā izglītībā, t.sk. veicinot elastīgas prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas iespējas.

(321) Atbalsts paredzēts arī izcilu pedagogu sagatavošanai un piesaistei izglītības iestādēm, tostarp atbalsts jaunizveidoto pedagogu sagatavošanas programmu īstenošanas pilnveidei, jauna latviešu valodas kā svešvalodas skolotāju izglītības satura izstrādei un īstenošanai, kā arī indukcijas gadam. Mērķtiecīga mācību un profesionālā atbalsta sniegšana pedagogiem, izglītības iestāžu vadības komandām, izglītības programmu īstenošanā un ieviešanā iesaistītām personām, pašvaldību izglītības speciālistiem un profesionālā atbalsta sniegšanā iesaistītajiem speciālistiem, tostarp nodrošinot regulāru un augstas kvalitātes profesionālo atbalstu visās mācību jomās (mācību satura un izglītojamā snieguma vērtēšanas plānošana, iekļaujošas izglītības īstenošana caurviju prasmju, t.sk., digitālo prasmju, sociāli emocionālās mācīšanās u.c. attīstība) un ieviešot vienotu un stratēģiski pārraudzītu profesionālās kompetences pilnveides sistēmu valsts, pašvaldību un izglītības iestāžu līmenī, nodrošinot profesionālās kompetences pilnveidē dažādu iesaistīto pušu efektīvu sadarbību un esošo metodiskā un konsultatīvā atbalsta tīklu

izmantošanu, kā arī inovatīvu, pētniecībā un labā praksē balstītu metodiskā atbalsta materiālu izstrādi vai adaptāciju, kā arī profesionālās kompetences pilnveides aktivitāšu īstenošanu un profesionālo atbalstu, attīstot mācību procesā izmantojamos digitālos resursus un veicinot pedagogu profesionālo organizāciju darbību profesijas attīstībai. Atbalsts pārejai no SP un virziena akreditācijas uz ciklisku institucionālo akreditāciju AI, ieguldot akreditācijas aģentūras kapacitātes pilnveidē, nodrošinot metodisko atbalstu augstskolām un e-risinājumu attīstībai, investējot ekspertu un darbinieku mācībās, t.sk. īstenojot pilotakreditācijas un mācību ciklus augstskolām. Atbalsts paredzēts, lai veicinātu izglītības kvalitāti un efektivitāti visos izglītības līmeņos.

(322) Atbalsts digitālo risinājumu, t.sk. koplietošanas risinājumu, ieviešanai augstākajā izglītībā, tehnoloģiju ieviešanai un attīstībai studiju procesā, jo īpaši mācīšanas un mācīšanās procesa digitalizācijā un student-centrēta mācību procesa nodrošināšanā, studiju satura digitalizācijai un progresīvo digitālo kompetenču, t.sk. pedagogiski digitālo kompetenču, attīstībai, lai nodrošinātu Eiropas AI telpā konkurētspējīgu AI piedāvājumu, ņemot vērā digitālo transformāciju.

(323) Atbalsts sistemātiskai izglītības kvalitātes – izglītības procesa, satura, vides un pārvaldības - monitoringa sistēmas attīstībai, tostarp nodrošinot izglītības kvalitātes vērtēšanas instrumentu attīstību, veicinot vispārējās un profesionālās izglītības iestāžu kvalitātes vadības sistēmas izveidi, un pāreju uz izglītības iestāžu darbību pēc "mācīšanās organizācija" pamatprincipiem. Atbalsts dalībai starptautiskajos salīdzinošajos izglītības pētījumos (piem. PISA, TALIS u.c.) un izglītības kvalitātes starptautisko ekspertu komandu piesaisti izglītības kvalitātes sistēmas pilnveidei.

(324) Atbalstāmās darbības ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo nav konstatēta būtiska negatīva ietekme uz vidi atbalstāmo darbību specifikas dēļ.

(325) **Galvenās mērķgrupas:** PII, vispārējās, profesionālās un profesionālās ievirzes izglītības iestādes, pedagogi un izglītojamie, t.sk. izglītojamie sociālās atstumtības riska grupā, ar speciālām vajadzībām; izglītojamo vecāki; pašvaldības, pedagogu sagatavošanas studiju programmu absolventi, augstskolas, koledžas, akadēmiskais personāls, studējošie; valsts pārvaldes iestādes, sociālie un sadarbības partneri, to darbinieki, uzņēmumi, darba devēju organizācijas u.c. profesionālās izglītības iestāžu, t.sk. koledžu, sadarbības partneri, nacionālā AI kvalitātes aģentūra.

(326) **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** projektu un pasākumu īstenošanā un vadībā tiks nodrošināta informācijas un vides pieejamības, nediskriminācijas pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmes un vienlīdzīgu iespēju principu ievērošana. Īstenojot pasākumus izglītojamajiem un pedagogiem tiks sekmēta vienlīdzīga pieeja kvalitatīvai izglītībai visos līmeņos un prasmju pilnveidošanai meitenēm un zēniem veicinot vienlīdzīgus sasniegumu rādītājus dažādos mācību priekšmetos, lai nodrošinātu atbilstību DT prasībām, tostarp izglītojamiem ar speciālām vajadzībām un sociālā atstumtības riska grupā.

(327) **Mērķteritorijas, t.sk. plānotais teritoriālo rīku izmantojums:** Visa Latvija.

(328) **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** Intervenci var īstenot citā ES dalībvalstī, kā arī ārpus ES, ja darbība veicina konkrētā mērķa sasniegšanu. Sadarbību ar ieinteresētajām pusēm vienā vai vairākās citās valstīs var integrēt projektā, lai stiprinātu darbu pie projekta mērķiem. Sadarbību ar ieinteresētajām pusēm vienā vai vairākās citās valstīs var arī ietvert kā papildinājumu īstenošanā jau esošam projektam, lai veicinātu projekta mērķu sasniegšanu. Abus iespējamus variantus var izmantot saskaņā ar tādām stratēģijām, kā piem., Agenda 2030 vai ESSBJR. 4.2.2.SAM paredzētās darbības var sniegt ieguldījumu ESSBJR politikas virziena "Izglītība" īstenošanā. Profesionālās izglītības jomā iespējama papildinātība ar atbilstošām Erasmus+ darbībām, kā, piem. izcilības partnerībām un partnerībām sadarbībai un prakses apmaiņai.

(329) **Finanšu instrumenti:** N/A.

4.2.3.SAM "Sekmēt to, lai – jo īpaši nelabvēlīgā situācijā esošām grupām – būtu vienlīdzīga piekļuve kvalitatīvai un iekļaujošai izglītībai un mācībām un iespēja to iegūt, sākot ar pirmsskolas izglītību un aprūpi un vispārējās izglītības un profesionālās izglītības un mācību gaitā līdz pat augstākajai izglītībai un

pieaugušo izglītībai un mācībām, tostarp veicināt mācību mobilitāti visiem un atvieglot piekļūstamības iespējas personām ar invaliditāti" (ESO 4.6.)

(330) **Atbalstāmās darbības:** Pasākumi priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas RP izglītojamiem (t.sk. izglītojamiem ar speciālām vajadzībām, mācīšanās grūtībām, sociāli ekonomiskiem riskiem pakļautiem bērniem, pāri darīšanai pakļautiem bērniem u.c.), mācīšanās atbalstam un mentoringam, atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas risku novērtēšanai un vadībai, kā arī nodrošinot šīm grupām vienlīdzīgu kultūras pakalpojumu pieejamību neatkarīgi no dzīves vietas, ģimenes sociāli ekonomiskā stāvokļa utt., tā veicinot mācību motivāciju un arī piederības sajūtu valstij, sadarbības iniciatīvām ar vecākiem, t.sk. izpratnes veicināšanai par iekļaujošu izglītību, un pilsoniskās iniciatīvas attīstībai ar vietējo kopienu, tostarp efektīvam darbam ar reemigrējušiem, imigrantu un bēgļu bērniem, un mazākumtautībām, aktīvi iesaistot vecākus, ģimenes u.c. sabiedrības locekļus, lai mazinātu atstumtības un mācību pārtraukšanas risku izglītības iestādēs, kā arī COVID-19 krīzes ietekmi.

(331) Pasākumi NEET jauniešu no 15 līdz 29 g. atbalstam, lai sekmētu to atgriešanos izglītībā vai nodarbinātības uzsākšanu, nodrošinot jauniešiem individuālu, kompleksu atbalstu (t.sk. mentoru) un mācību iespējas.

(332) Atbalstāmās darbības ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo nav konstatēta būtiska negatīva ietekme uz vidi atbalstāmo darbību specifikas dēļ.

(333) **Galvenās mērķgrupas:** Izglītības iestādes, izglītības iestāžu vadība, pedagogi un izglītojamie, kā arī viņu vecāki, pašvaldības, bērni un jaunieši ar speciālām vajadzībām, sociālas atstumtības RP izglītojamie, bērni un jaunieši no 7 līdz 25 g. ar FT, kuri iegūst pamatizglītību un vidējo izglītību, NEET jaunieši no 15 līdz 29 g., valsts pārvaldes iestādes, NVO.

(334) **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** Projektu vadībā un īstenošanā tiks nodrošināta informācijas un vides pieejamība, nediskriminācija pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmēm, vienlīdzīgu iespēju principu ievērošana u.c. Īstenojot pasākumus vienlīdzīgas piekļuves un iekļaujošas izglītības pieejamības nodrošināšanai, tiks īstenoti pasākumi izglītojamiem ar speciālām vajadzībām, mācīšanās grūtībām, sociāli ekonomiskiem riskiem pakļautiem bērniem, pāri darīšanai pakļautiem bērniem u.c., mācīšanās atbalstam, veicinot sociālās atstumtības RP izglītojamo iekļaušanu izglītībā.

(335) **Mērķteritorijas, t.sk. plānotais teritoriālo rīku izmantojums:** Visa Latvija.

(336) **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** Intervenci var īstenot citā ES dalībvalstī, kā arī ārpus ES, ja darbība veicina konkrētā mērķa sasniegšanu. Sadarbību ar ieinteresētajām pusēm vienā vai vairākās citās valstīs var integrēt projektā, lai stiprinātu darbu pie projekta mērķiem. Sadarbību ar ieinteresētajām pusēm vienā vai vairākās citās valstīs var arī ietvert kā papildinājumu īstenošanā jau esošam projektam, lai veicinātu projekta mērķu sasniegšanu. Abus iespējamus variantus var izmantot saskaņā ar tādām stratēģijām, kā piem., Agenda 2030 vai ESSBJR. 4.2.3.SAM ietvaros paredzētās darbības var sniegt ieguldījumu ESSBJR politikas virziena "Izglītība" īstenošanā.

(337) **Finanšu instrumenti:** N/A.

4.2.4.SAM "Veicināt mūžizglītību, jo īpaši piedāvājot elastīgas prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas iespējas visiem, ņemot vērā uzņēmējdarbības un digitālās prasmes, labāk prognozējot pārmaiņas un vajadzību pēc jaunām prasmēm, pamatojoties uz darba tirgus vajadzībām, atvieglot karjeras maiņu un sekmējot profesionālo mobilitāti" (ESO 4.7.)

(338) **Atbalstāmās darbības:** Atbalsts nodarbinātajiem tautsaimniecības attīstībai, t.sk. sasaistē ar reģionu darba specifiku, nepieciešamo zināšanu un prasmju apguvi, individuālo mācību vajadzību noteikšanai un personu profilēšanai, t.sk. pārorientējot iegūt kvalifikāciju vai trūkstošās prasmes darbam augošajās nozarēs, īpaši nodarbinātajiem zemas kvalifikācijas profesijās, mācību šķēršļu pārvarēšanai (t.sk. mobilitātes atbalsts, bērnu pieskatīšanas atbalsts u.c.), elastīgai mācību piedāvājuma attīstībai un pieejamības veicināšanai (piem., veicinot globālā tiešsaistes mācību piedāvājuma pieejamību Latvijā), tostarp pieaugušo izpratnes un motivācijas veicināšanai par mācīšanos, kā arī pieaugušo koordinatoru un pieaugušo izglītotāju darba kvalitātes un prasmju stiprināšanai.

Sniegtais atbalsts uzlabos darba spēka kvalitāti, kapacitāti un efektivitāti, tostarp palielinot līdzdalību pieaugušo izglītībā, kā arī atbalstīs prasmju (t.sk. valodu un digitālo prasmju) ieguvu un atzišanu.

(339) Atbalsts sabiedrības digitālo prasmju paaugstināšanai un sabiedrībai pieejamo digitālo iespēju izmantošanas veicināšanai, tostarp Valsts un pašvaldību vienoto klientu apkalpošanas centru darbinieku apmācības efektīvai informācijas nodošanai iedzīvotājiem par valsts sniegtajiem digitālajiem pakalpojumiem, tādējādi paaugstinot IKT iespēju izmantošanu iedzīvotājiem, atbalstot e-prasmju mācību pasākumus, nodrošinot komunikāciju ar sabiedrību par valsts un pašvaldību digitālajiem risinājumiem, veicinot to plašāku izmantošanu. Atbalsts nodrošinās savstarpēju papildinātību ar 1.2.2. un 1.3.1.SAM aktivitātēm to mērķu sekmīgai sasniegšanai, kā arī ar ANM plāna ietvaros īstenoto 2.3.2.1.i. investīciju "Digitālās prasmes iedzīvotājiem, t.sk. jauniešiem".

(340) Atbalsts nozaru vajadzībās balstītai uzņēmumu nodarbināto kvalifikācijas celšanai un prasmju pilnveidošanai, lai sekmētu tehnoloģisko inovāciju ieviešanu un darba spēka produktivitātes paaugstināšanu, kā arī mērķorientētai nodarbināto personisko un profesionālo prasmju celšanai un mācību barjeru mazināšanai, primāri publisko un privāto partnerību veidošanai, tostarp prasmju fondu koncepta izveides un pilotēšanas veidā. Tādējādi nodrošinot arī nozares uzņēmumu pasūtītas darbinieku mācības uzņēmumu darba ražīguma un produktivitātes veicināšanai, potenciāla darba spēka piesaistīšanai un izglītošanai atbilstoši nozares uzņēmumu vajadzībām un stratēģiskai uzņēmumu cilvēkresursu attīstībai un plānošanai. Caur prasmju fondu pieeju plānots attīstīt sociālajā dialogā balstītu sistēmu nodarbināto prasmju attīstībā ātrai un efektīvai darbaspēka pielāgošanai valsts un reģiona DT attīstības vajadzībām. Izstrādāt Latvijas uzņēmumiem atbilstošu prasmju fondu finansēšanas un darbības modeli, ar nodomu tam ilgtermiņā kļūt par pašregulējošu un pašfinansējošu struktūru.

(341) Atbalstāmās darbības ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo nav konstatēta būtiska negatīva ietekme uz vidi atbalstāmo darbību specifikas dēļ.

(342) **Galvenās mērķgrupas:** Nodarbināti pieaugušie, prioritāri nodarbinātie pirmspensijas vecumā, nodarbinātie ar zemu izglītības līmeni⁷⁶, uzņēmēji, sociālo partneru organizācijas, Valsts un pašvaldību vienoto klientu apkalpošanas centru darbinieki, NVO, darba ņēmēju un nozaru, darba devēju organizācijas, plānošanas reģioni, pašvaldības, uzņēmumu darbinieki, pieaugušie bez digitālajām prasmēm vai ar zemu digitālo prasmju līmeni, t.sk. personas ar īpašām vajadzībām un sociālās atstumtības riskam pakļautās personas, sabiedrība kopumā.

(343) **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** Projektu un pasākumu īstenošanā un vadībā tiks nodrošināta informācijas un vides pieejamības, nediskriminācijas pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmes un vienlīdzīgu iespēju principu ievērošana. SAM ietvaros tiks paredzēts atbalsts sociālās atstumtības riskam pakļautajām mērķa grupām saņemt pakalpojumus un piedalīties sabiedrības politikajā, ekonomiskajā, sociālajā un kultūras dzīvē, lai veicinātu to dalību un iesaisti atbalsta pasākumos, paredzot atvieglojumus vai specifisku atbalstu, piem., ceļa izdevumu kompensācijas, līdzmaksājumu samazinājums, mobilitātēs atbalsts, bērnu pieskatīšanas atbalsts utt.

(344) **Mērķteritorijas, t.sk. plānotais teritoriālo rīku izmantojums:** Visa Latvija, t.sk. piemērojot teritoriālo pieeju atbalsta sniegšanā, balstoties uz reģionu attīstības plānošanas dokumentiem.

(345) **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** N/A.

(346) **Finanšu instrumenti:** N/A.

4.3.Prioritāte "Nodarbinātība un sociālā iekļaušana"

4.3.1.SAM "Veicināt sociāli atstumto kopienu, māsaimniecību ar zemiem ienākumiem un nelabvēlīgā situācijā esošo grupu, tostarp cilvēku ar īpašām vajadzībām sociāli ekonomisko integrāciju, īstenojot integrētas darbības, tostarp nodrošinot mājokli un sociālos pakalpojumus" (RSO 4.3.)

(347) **Atbalstāmās darbības:** Ieguldījumi plānoti ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu infrastruktūras izveidei, izveidojot infrastruktūru jaunai valsts SAC pakalpojumu formai (kopumā atbalstu sniedzot 112 bērniem,

⁷⁶ Pabeigta vai nepabeigta pamatzglītība vai vispārējā vidējā izglītība

pakalpojumu nodrošinot vairākās pakalpojumu sniegšanas vietās ne vairāk kā līdz 12 bērniem katrā), tuvinot tos kopienā sniegtajiem pakalpojumiem. Plānoti arī ieguldījumi, veidojot jaunu sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu infrastruktūru cilvēkiem, tai skaitā bērniem, ar smagiem un ļoti smagiem garīga rakstura traucējumiem un multipliem traucējumiem, tai skaitā specializēto TL iegāde šo personu mobilitātes nodrošināšanai. Pēc ERAF ieguldījumu veikšanas plānoti secīgi ESF+ ieguldījumi izveidoto sociālo pakalpojumu sniedzēju speciālistu apmācībai sabiedrībā balstītu un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu sniegšanai, sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniegšanai jaunizveidotajā infrastruktūrā un sniegto pakalpojumu kvalitātes novērtēšanai. Minētie ESF+ ieguldījumi tiks veikti 4.3.5. SAM sociālā darba attīstības un deinstitucionalizācijas turpinājuma pasākumu ietvaros. Atbalsts palielinās pakalpojumu pārklājumu, pieejamību, kvalitāti un efektivitāti, sekmējot cilvēka neatkarīgas dzīves iespējas un dzīves kvalitātes saglabāšanu vai uzlabošanu, nodrošinot nepieciešamo atbalstu un vidi ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem un jauniešiem.

(348) Sekmējot vienlīdzīgas iespējas iesaistīties DT un uzlabojot profesionālo mobilitāti, tiek plānoti ieguldījumi, nodrošinot kvalitatīvu sociālo un pašvaldības īres mājokļu pieejamību īpaši nelabvēlīgā situācijā esošām personām, t.sk. bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem pēc pilngadības sasniegšanas, personām ar invaliditāti, bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu, maznodrošinātām personām, repatriantiem, bezpajumtniekiem. Atbalstu plānots sniegt sociālo vai pašvaldības īres mājokļu atjaunošanas vai jauna fonda izbūvē, t.sk. aprikošanā. Lai veicinātu personu ar kustību traucējumiem tiesību ievērošanu, veicot ieguldījumus jaunu pašvaldības īres un sociālo mājokļu izveidošanai, jānodrošina vides pieejamības prasību ievērošana, tai skaitā, attiecībā uz liftu uzstādīšanu, atbilstoši Latvijā spēkā esošajam normatīvajam regulējumam.

(349) Atbalstāmās darbības ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo veikts atbilstošs novērtējums, ņemot vērā AF paredzētās vadlīnijas NBK novērtējuma veikšanai un ieviešanas un projektu atlases nosacījumos tiks noteikti pasākumi, lai nodrošinātu atbilstību NBK principa nosacījumu ievērošanai.

(350) **Galvenās mērķgrupas:** Ārpusģimenes aprūpē (valsts finansētās ilgstošas sociālās aprūpes institūcijās – valsts SAC) esoši bērni ar FT, kuriem FT smaguma pakāpes dēļ nav iespējams nodrošināt aprūpi ģimenē, pie aizbildņa vai audžuģimenē, un cilvēki, tai skaitā bērni, ar smagiem un ļoti smagiem garīga rakstura traucējumiem un multipliem traucējumiem.

(351) Cilvēki ar invaliditāti, prognozējamu invaliditāti, cilvēki ar dažādiem FT, kuriem nepieciešami vides pielāgojumi, lai iekļautos darba tirgū.

(352) Īpaši nelabvēlīgā situācijā esošas personas, kas jau saņem vai, kam nepieciešama palīdzība mājokļa jautājumu risināšanā, t.sk. bāreņi un bez vecāku gādības palikuši bērni pēc pilngadības sasniegšanas, cilvēki ar invaliditāti, bēgļi un personas ar alternatīvo statusu, maznodrošinātas personas, repatrianti, bezpajumtnieki.

(353) **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** Projekta vadībā un īstenošanā tiks nodrošināta informācijas un vides pieejamība, nediskriminācija pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmēm, vienlīdzīgu iespēju principu ievērošana u.c. pasākumi. Pasākumi paredz nodrošināt ĢVPP pieejamību sociālās atstumtības RP iedzīvotājiem un nodrošināt sociālo vai pašvaldības īres mājokļu pieejamību īpaši nelabvēlīgā situācijā esošām personām. Ieguldījumi pašvaldību īres un sociālo mājokļu atjaunošanai un izbūvei tiks atbalstīti tikai tādu pašvaldību teritorijās, kurās tās nodrošina ikvienam pieejamus SBSP un kurās ir rindas uz pašvaldības sociālajiem un īres dzīvokļiem, tādējādi papildinot sociālās iekļaušanās pasākumus. Programmas ietvaros izveidotie mājokļi būs pieejami vismazāk aizsargātākajām iedzīvotāju grupām atbilstoši likuma "Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" regulējumam, kurš paredz pašvaldībām pienākumu piedāvāt un nodrošināt mājokli visām palīdzības reģistrā reģistrētajām personām rindas kārtībā, izslēdzot atbalsta saņemšanā diskrimināciju vai segregāciju. Vienlaikus regulējums uzliek par pienākumu izvērtēt personas individuālās vajadzības un atbilstību prioritārajām grupām.

(354) Nodrošinot sociālo infrastruktūru, tiks ievērota atbilstība ANO Konvencijai par personu ar invaliditāti tiesībām, nodrošināti desegregācijas un nediskriminācijas principi, segregācijas risināšana visos līmeņos un vienlīdzīgas piekļuves iespējas augstas kvalitātes vispārējiem pakalpojumiem mazaizsargātām grupām, lai samazinātu esošo sociālo, ekonomisko un etnisko segregāciju un nevienlīdzību attiecīgajās teritorijās. Desegregācijas un nediskriminācijas principi tiks atspoguļoti arī projektu iesniegumu atlases principos.

(355) **Mērķteritorijas, t.sk. plānotais teritoriālo rīku izmantojums:** Visa Latvija, vienlaikus atbalsts pašvaldības īres un sociālo mājokļu atjaunošanai un jaunu mājokļu izbūvei tiks sniegts tajās pašvaldībās, kurās ir rindas uz pašvaldības sociālajiem un īres mājokļiem. Jaunu mājokļu pieejamības nodrošināšanā tiks vērtēta teritoriju ekonomiskā attīstība (piem., darba iespējas utml.), lai nodrošinātu, ka jauni pašvaldību īres un sociālie mājokļi tiek būvēti tādās teritorijās, kurās ir nodarbinātības iespējas, tādējādi veicinot īpaši nelabvēlīgā situācijā esošām personām iespējas iegūt darbu un uzlabot savu sociālo situāciju.

(356) **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** N/A.

(357) **Finanšu instrumenti:** N/A.

4.3.2.SAM "Kultūras un tūrisma lomas palielināšana ekonomiskajā attīstībā, sociālajā iekļaušanā un sociālajās inovācijās" (RSO 4.6.)

(358) **Atbalstāmās darbības:** 4.3.2.SAM ietvaros atbalstāmas investīcijas kultūras piedāvājuma pieejamības nodrošināšanai reģionos ar mērķi radīt pozitīvu ietekmi uz vietējām kopienām, kā arī reģionu un pilsētu ekonomisko attīstību un sociālās iekļaušanas izaicinājumu risināšanu, t.sk. stiprinot vietējo kopienu organizāciju (sadarbībā ar vietējām pašvaldībām) centrālo lomu sociālās iekļaušanas pasākumu nodrošināšanā un veicinot darba vietu saglabāšanu un jaunu darba vietu radīšanu. 1) Atbalsts tiks sniegts jauna, uz sociālo iekļaušanu orientēta kultūras piedāvājuma radīšanai, vienlaikus attīstot jaunas pieejas, piem., kultūras, veselības un sociālās jomas operatoru sadarbības veicināšanai. Kultūras piedāvājuma izveides nolūkos var tikt atbalstītas arī nepieciešamās investīcijas organizāciju, kas aktivizē vietējās kopienas, t.sk., mantojuma kopienas, un pašvaldību kapacitātes stiprināšanā, tostarp aprīkojumā un infrastruktūrā, ja nepieciešamo investīciju piesaiste nav iespējama 5.1.1.SAM īstenošanas ietvaros. Atbalstāma arī profesionālo kompetenču pilnveidošana, attīstot prasmes, kas nepieciešamas kvalitatīvu, mērķauditoriju vajadzībā balstītu pakalpojumu sniegšanai, ja ir skaidri demonstrējama sasaiste starp veiktajām investīcijām un jaunveidojamajiem pakalpojumiem. 2) Lai veicinātu sabiedrības, īpaši mazāk aizsargāto grupu, sociālo iekļaušanos un ar kultūras pieredzes un pakalpojumu starpniecību mazinātu sociālo nevienlīdzību, tiks atbalstīta vietējo kopienu organizāciju sniegto pakalpojumu pieejamība, tostarp pieejamība cilvēkiem ar īpašām vajadzībām u.c. sociāli mazaizsargātām grupām ar zemu kultūras līdzdalības īpatsvaru, kā arī kultūras pakalpojumu saturiskā tvēruma paplašināšana, tostarp sociāli aktuālu tēmu integrācija kultūras piedāvājumā un integrētu kultūras pieredžu veidošana, vienlaikus atbalstot plašāku digitalizācijas iespēju izmantošanu. 3) Kopienas kultūras identitātes stiprināšana un nemateriālā mantojuma potenciāla izmantošana vietējās ekonomikas attīstībai, veicinot kopienu dzīves kvalitātes uzlabošanu, tūrisma plūsmu palielināšanu un stimulē uzņēmējdarbību un nodarbinātību un jaunu darbavietu radīšanu. Lai nodrošinātu iniciatīvas Eiropas Jaunais "Bauhaus" principu ievērošanu, investīcijas veicamas, iesaistot vietējās kopienas prioritāro projekta ideju attīstībā.

(359) Atbalstāmās darbības ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo nav konstatēta būtiska negatīva ietekme uz vidi atbalstāmo darbību specifikas dēļ.

(360) **Galvenās mērķgrupas:** Investīcijas plānots veikt saskaņā ar valsts kultūrpolitikas pamatnostādnēm 2021.–2027.gadam, kuru pirmā prioritāte ir kultūras pakalpojumu pieejamība ar mērķi nodrošināt, ka augstvērtīgi un atbilstoši kultūras pakalpojumi ir pieejami visiem Latvijas iedzīvotājiem. Šīs prioritātes ietvaros paredzēts attīstīt kultūras pakalpojumus dažādām sabiedrības mērķgrupām un auditorijām, īpašu uzmanību pievēršot sociāli mazaizsargātām grupām, kas kultūras pieejamībā tiek arvien vairāk marginalizētas, t.sk. cilvēkiem ar FT, diasporai, mazākumtautību pārstāvjiem un imigrantiem, bērniem un jauniešiem, senioriem un cilvēkiem, kas pakļauti sociāli ekonomiskiem atstumtības riskiem. Investīcijām jānovērš gan fiziskās, gan finansiālās, gan cita rakstura pieejamības šķēršļi kultūras pakalpojumiem, lai paplašinātu to auditoriju. Vienlaikus atbalsts nepieciešams kultūras pakalpojumu sniedzējiem – pašvaldībām, NVO un privātiem kultūras operatoriem.

(361) **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** Projekta vadībā un īstenošanā tiks nodrošināta informācijas un vides pieejamība, nediskriminācija pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmēm, vienlīdzīgu iespēju principu ievērošana. Īstenojot pasākumus, tiks sekmēta kultūras mantojuma objektu un kultūras infrastruktūras objektu un pakalpojumu pieejamība visām sabiedrības grupām,

neatkarīgi no dzīvesvietas, īpašām vajadzībām un sociālās atstumtības riska. Tiks veicināta kultūras pasākumu pieejamība cilvēkiem ar invaliditāti un pakalpojuma nodrošināšana tuvāk dzīvesvietai. Attīstot pakalpojumu, produktus un programmas digitālajā vidē, tiks nodrošināta šo pakalpojumu un produktu pieklūstamība, tādējādi sekmējot pilnvērtīgu un efektīvu līdzdalību, uzlabojot piekļuvi izglītībai un pakalpojumiem, kas, pateicoties to sākotnējam dizainam vai vēlākiem pielāgojumiem, atbilst personu ar invaliditāti īpašajām vajadzībām.

(362) **Mērķteritorijas, t.sk. plānotais teritoriālo rīku izmantojums:** visa Latvijas teritorija, kur šāda veida investīcijas pamatoti uzskatāmas par ekonomiskās attīstības prioritātēm, paredzot arī tā sasaisti ar citām publiskajām un privātajām investīcijām attiecīgajā teritorijā, ņemot vērā vietējos apstākļus un potenciālu, paredzot līdzsvarotu ilgtermiņa teritorijas attīstību kopumā atbilstoši teritoriju attīstības plānošanas dokumentiem.

(363) **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** 4.3.2.SAM ietvaros paredzētās darbības var sniegt ieguldījumu ESSBJR politikas virziena "Kultūra" īstenošanā, tāpat programmas "Radošā Eiropa" ietvaros paredzēts sniegt atbalstu arhitektūras un kultūras mantojuma nozarēm.

(364) **Finanšu instrumenti:** Izstrādājot SAM ieviešanas nosacījumus tiks izvērtēta iespēja izmantot finanšu instrumentus.

4.3.3.SAM "Uzlabot visu darba meklētāju, jo īpaši jauniešu – it sevišķi, īstenojot Garantiju jauniešiem –, ilgstošo bezdarbnieku un darba tirgū nelabvēlīgā situācijā esošo grupu, un ekonomiski neaktīvo personu piekļuvi nodarbinātībai un aktivizācijas pasākumiem, kā arī veicinot pašnodarbinātību un sociālo ekonomiku" (ESO 4.1.)

(365) **Atbalstāmās darbības⁷⁷:** Lai veicinātu BD, DM, bezdarba un sociālās atstumtības RP un ekonomiski neaktīvo personu nodarbinātību, prasmju un kvalifikācijas atbilstību DT, plānotas: profesionālās tālākizglītības un pilnveides, modulārās profesionālās, NI programmas; TL un traktortehnikas vadītāju; apmācības pie DD; ārpus formālās izglītības sistēmas apgūtās profesionālās kompetences novērtēšana; pamatprasmju ieguve; atbalsts sertifikācijas ieguvei atvērtajos tiešsaistesursos; AII studiju moduļu vai studiju kursu akreditēta studiju virziena apguve; pasākumu komercdarbības vai pašnodarbinātības uzsākšanai īstenošana; mācību papildu uzraudzība un izvērtēšana no NVA un sadarbības partneru puses. Atbalsts karjeras konsultācijām; reģionālajai mobilitātei; specifisks (ergoterapeits, surdotulks, u.c.); darbības mācību vajadzību apzināšanai (DD aptaujas, DT prognozēšana u.c.) un mācību izstrādei/īstenošanai attālināti. Nodrošinot iekļaujošās nodarbinātības un prasmju pilnveides atbalsta nepārtrauktību, atbalsts plānots pēc AF investīcijām, kur reformē/pilnveido prasmju novērtēšanas, profilēšanas rīkus, akcentējot digitālo prasmju noteikšanu kombinēta un individualizēta pakalpojuma piemērošanai.

(366) Lai nodrošinātu nelabvēlīgākā situācijā esošu BD iekļaušanos sabiedrībā un iekārtošanos pastāvīgā darbā, plānots atbalstīt subsidēto nodarbinātību, t.sk. algas dotācijas, DV pielāgošanu, reģionālo mobilitāti, speciālistu (ergoterapeits, surdotulks, u.c.) piesaisti, konsultatīvo atbalstu DD personu ar invaliditāti un veselības problēmām nodarbināšanai un DV pielāgošanai; pagaidu nodarbinātības pasākumus, darbam vajadzīgo iemaņu attīstības un aktivizēšanas pasākumus (profesionālās piemērotības noteikšana NVA reģistrētiem BD ar/un prognozējamu invaliditāti; motivācijas programma; atbalsta pasākumus BD ar psihoemocionālām (psihologs) un ar atkarību problēmām (MP, narkologs, stresa terapija)); pilotprojekta IBD aktivizēšanai īstenošanu; nodarbinātību veicinošus konsultēšanas un iedzīvotāju sasniegšanas pasākumus, atbalsta personas pakalpojumus personām ar invaliditāti, pasākumus bezdarba RP personām darba vietu saglabāšanai. Atbalsts būs papildinošs AF atbalstam BD, DM un bezdarba RP iedzīvotāju pārkvalifikācijai un prasmju pilnveidei.

(367) Atbalsts SE attīstībai un SU (arī darba integrācija): mācības un biznesa ideju konkursi, SE dalībnieku veikspējas stiprināšana, konsultācijas, informatīvais atbalsts, t.sk., sadarbības starp uzņēmumiem, SU, pašvaldībām, NVO u.c. iesaistītajām pusēm veicināšana, atbalsts SU uzsākšanai/veicināšanai, t.sk. finanšu atbalsts, mentorings u.tml. atbalsts, veicinot darba integrācijas iespējas uzņēmumos nelabvēlīgākā situācijā esošām mērķa grupām, t.sk. algu subsīdijas. SU atbilstības un darbības izvērtēšana, statusa piešķiršana, darbības atbilstības pārbaude,

⁷⁷ BD, DM un bezdarba RP personu kvalifikācijas un prasmju paaugstināšanas pasākumi plānoti pēc mērķa grupas personu iesaistes AF ietvaros

uzraudzības procesu veikšana, t.sk. gada darbības pārskatu izvērtēšana, SU reģistra pilnveide; sabiedrības izpratnes veidošanas pasākumi, t.sk. par SAPI, informatīvi izglītojošo materiālu sagatavošana par sociālās ietekmes izvērtēšanu, metodiku, vadlīniju izstrāde dažādām mērķa auditorijām, SU un SE ekosistēmas partnerību stiprināšana un sekmēšana, darbības izvērtējumi/pētījumi uzņēmējdarbības pilnveidei un optimālākiem risinājumiem SU izveidei un attīstībai. SE subjektu identificēšanas, uzskaites un to darbības sociālās ietekmes mērīšanas mehānisma un metodoloģijas izstrāde, SE pētījumi/izvērtējumi, pasākumi ekosistēmas veiktspējas nostiprināšanai, kompetenču attīstībai SE jautājumos.

(368) Ieguldījumi plānoti nodarbinātības dienestu darbinieku kapacitātes celšanā, paredzot apmācības un seminārus par EURES tīklu, un darba mobilitāti. Reizē nodrošinot EURES pieejamību un atpazīstamību, informācijas sniegšanu DD, valsts un pašvaldību iestāžu, NVO sektora pārstāvjiem par EURES tīklu, darbiekārtošanas un personāla atlases pasākumu organizēšanu, informācijas sniegšanu darba ņēmējiem, DM un BD, nacionālā sadarbības tīkla veidošanu un iesaistīto pušu informēšanu, dalību EURES tīkla Latvijas un starptautiskajos sadarbības pasākumos un turpmāk adaptētu un aktualizētu ESCO rīku ar nacionālajām kvalifikāciju datubāzēm.

(369) DT institūcijas, kura sekmē BD un DM nodarbinātību, veiktspējas stiprināšana un pakalpojumu kvalitātes palielināšana: darba meklēšanas atbalsta instrumentu izstrāde un pilnveide t.sk. rokasgrāmatas izstrāde, darba meklēšanas atbalsta sistēmas elementu pilnveide un savietošana ar digitālā rīka izstrādi, radot jaunas un pilnveidojot esošās metodikas, sniegto pakalpojumu un procesu digitalizēšana, BD un reģistrēto vakanču IS izmaiņu veikšana un brīvprātīgā darba IS izstrāde un aprobācija, starptautisku prasmju un kompetenču novērtēšanas rīku aprobācija/ieviešana, DT salāgošanas rīku pilnveide, DT apsteidzošo pārkārtojumu sistēmas attīstība, t.sk. īstermiņa prognožu sistēmas pilnveide, darba meklēšanas atbalsta centru izveide lielākajās Latvijas pilsētās, veidojot atvērta tipa centrus DM un DD, karjeras konsultācijas pakalpojumu un sadarbības ar DD pilnveide un institūciju sadarbības tīkla kartēšana. Kapacitātes celšanas pasākumi, t.sk. tālmācības sistēmas darbinieku digitālo prasmju pilnveide, supervīzijas, darbinieku mobilitātes/savstarpējās apmaiņas sekmēšana, darbinieku ar specifiskām zināšanām/pieredzi piesaiste, atbalsts darbiniekiem, kuri palīdz specifiskām DT dalībnieku mērķa grupām, kas saskaras ar īpašiem DT pieprasījuma un piedāvājuma salāgošanas izaicinājumiem, lietojot jaunas darba pieejas. Publicitātes/informatīvie pasākumi, t.sk. brīvprātīgā darba konsultēšanas un popularizēšanas pasākumi, ikgadējie vakanču gadatirgi, CV un vakanču portāla zīmola izstrāde un popularizēšana, trešo valstu darbinieku darba migrācijas monitorings, sadarbības stiprināšana starp darba migrācijas jomas institūcijām, uzņēmumu – darbiekārtošanas pakalpojumu sniedzēju licencēšanas un uzraudzības sistēmas veiktspējas stiprināšana, DT analīzes/uzraudzības attīstīšana, t.sk. ieviešot BI, ADTP pasākumu monitoringa un ietekmes novērtējumi.

(370) DT institūcijas, kura atbild par valsts uzraudzības un kontroles īstenošanu darba tiesisko attiecību un DA jomā, veiktspējas stiprināšana: attīstot kompetences, pilnveidojot nodarbināto un DD zināšanas (t.sk. informēšana, apmācība, pieredzes apmaiņa preventīvā darba veikšanai uzņēmumos), paredzot darbinieku nosūtīšanas platformas attīstību, kontroles un uzraudzības procesa stiprināšanas pasākumus nacionālās un pārrobežu sadarbības ietvaros t.sk., trešo valstu migrācijas vadības procesā iesaistīto institūciju sadarbības stiprināšanai. Publicitātes un informatīvi izglītojošie pasākumi darba tiesību un aizsardzības prasību efektīvai ieviešanai un preventīvās kultūras veicināšanai darba vietās, ar nodarbināto apmācību saistītu elektronisko rīku un sistēmu pilnveide. IS attīstība un modernizēšana, pilnveidojot datu analītikas rīku, daļēji automatizējot konsultatīvā centra darbības, izstrādājot kvalitātes novērtēšanas rīku, izstrādājot, digitalizējot un atjauninot e-apmācību sistēmu, metodikas un uz procesiem balstītus pakalpojumu celvežus, t.sk., videopadomi, BI rīki datu analīzei uzraudzības un preventīvo pasākumu plānošanai un nodrošināšanai.

(371) Drošas DV un kvalitatīvu darba vietu nodrošināšanai atbalsts cilvēkresursu, darba vietu un vides izvērtējumiem uzņēmumos, īpaši veltot uzmanību DV risku ietekmes un muskuļu – skeleta slimību novēršanai un profilaksei, ieteikumu/rekomendāciju ieviešanai (t.sk. DV uzlabojumiem, veselības veicināšanas, uzlabošanas pasākumiem, nodarbināto mācībām), kā arī DD, nodarbināto, sabiedrības izpratnes veidošanai ilgāka, labāka darba mūža veicināšanai un darbības spēju saglabāšanai (informatīvas, konsultatīvas, izglītojošas (t.sk. ergonomikas klases izveide) aktivitātes DD, nodarbinātajiem (t.sk. PROFII studējošajiem), DA jomas speciālistiem, potenciālajiem nodarbinātajiem, sabiedrībai kopumā, sadarbojoties ar sociālajiem partneriem un RSU DDVVI) un PVP (65+) aktivizēšanai sadarbībā ar NVO (mācības, interešu grupas, reģionālo koordinātoru tīkla izveide u.c.).

(372) Atbalstāmās darbības novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo nav konstatēta būtiska negatīva ietekme uz vidi atbalstāmo darbību specifikas dēļ.

(373) **Galvenās mērķgrupas:** BD (t.sk. personas ar invaliditāti, nelabvēlīgākā situācijā esoši BD - IBD, pirmspensijas vecumā u.c., jaunieši – BD 18–29 g. u.c.), darba meklētāji, bezdarba RP personas, sociālās atstumtības RP iedzīvotāju grupas, ekonomiski neaktīvie iedzīvotāji, t.sk. PVP (65+), personas, kuras ieguvušas bēgļa vai alternatīvās personas statusu, sociālie uzņēmumi, sociālās uzņēmējdarbības uzsācēji, valsts un pašvaldību institūcijas, NVO, DD, DT institūciju NVA un VDI darbinieki, karjeras konsultanti, darba tiesību un DA jomas speciālisti (DA speciālisti un arodslimību un arodveselības ārsti), nodarbinātie, brīvprātīgie un brīvprātīgā darba organizētāji, ārvalstu un Latvijas DD saistībā ar nosūtītajiem darbiniekiem, darbinieku nosūtīšanas kontroles un uzraudzības procesā iesaistīto institūciju darbinieki, sabiedrība kopumā.

(374) **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** Projekta vadībā un īstenošanā tiks nodrošināta informācijas un vides pieejamība, nediskriminācija pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmēm, vienlīdzīgu iespēju principu ievērošana u.c. Tiks īstenotas specifiskas darbības: lai ievērotu ANO Konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām un ANO Konvencijas par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu noteikto, īstenojot pasākumus, tiek paredzēts specifisks atbalsts mācību laikā cilvēkiem ar invaliditāti (ergoterapeita, surdotulka u.c. pakalpojumi), elastīgu un elektronisku apmācību formu izstrāde un īstenošana, t.sk., ņemot vērā vecuma un dzimuma aspektu; lai sekmētu ikviena nodarbinātā, īpaši, gados vecāku nodarbināto ilgāku palikšanu DT, tiks veikta DV novērtēšana un darba vietas pielāgošana; tiks izstrādāta sistēma, kas sekmēs tādu nodarbināto, kam konstatēts prasmju trūkums, veselības traucējumi u.c. kavēkļi, kas ierobežo darba pienākumu veikšanu, nepieciešamo rehabilitāciju un/vai atbilstošu pārkvalifikāciju, tiks īstenoti pasākumi izpratnes palielināšanai par dažādām reliģiskajām pārliecībām un seksuālajām minoritātēm.

(375) **Mērķteritorijas, t.sk. plānotais teritoriālo rīku izmantojums:** Visa Latvija. Savukārt EURES tīklu darbības nodrošināšanai pasākumu plānots īstenot arī citās ES un EEZ dalībvalstīs.

(376) **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** EURES tīklu darbības nodrošināšanai pasākumu plānots īstenot arī citās Eiropas un EEZ dalībvalstīs. 4.3.3.SAM ietvaros plānotās aktivitātes bezdarbnieku, darba meklētāju un bezdarba RP personu atbalstam, drošas DV un kvalitatīvu darba vietu nodrošināšanai ilgāka un labāka darba mūža veicināšanai un darbspēju saglabāšanai, var sniegt ieguldījumu ESSBJR politikas virziena "Izglītība" darbības "Darba tirgus visiem, izmantojot ilgāka mūža resursus" īstenošanā. Intervenci var īstenot citā ES dalībvalstī, kā arī ārpus ES, ja darbība veicina konkrētā mērķa sasniegšanu. Sadarbību ar ieinteresētajām pusēm vienā vai vairākās citās valstīs var integrēt projektā, lai stiprinātu darbu pie projekta mērķiem. Sadarbību ar ieinteresētajām pusēm vienā vai vairākās citās valstīs var arī ietvert kā papildinājumu īstenošanā jau esošam projektam, lai veicinātu projekta mērķu sasniegšanu. Abus iespējamus variantus var izmantot saskaņā ar tādām stratēģijām, kā piem., Agenda 2030 vai ESSBJR.

(377) **Finanšu instrumenti:** N/A.

4.3.4.SAM "Sekmēt aktīvu iekļaušanu, lai veicinātu vienlīdzīgas iespējas, nediskriminēšanu un aktīvu līdzdalību, kā arī uzlabotu nodarbināmību, jo īpaši attiecībā uz nelabvēlīgā situācijā esošām grupām" (ESO 4.8.)

(378) **Atbalstāmās darbības:** Diskriminācijas RP sabiedrības grupām vienlīdzīgu iespēju un tiesību realizēšanai dažādās dzīves jomās plānoti pasākumi un pakalpojumi, kas veicinātu aktivitātes dzimumu segregācijas mazināšanai izglītībā un DT, personu ar invaliditāti un FT pilnvērtīgas dzīves nodrošināšanai, personām virs 50 gadu vecuma u.c. grupām sociālās iekļaušanas veicināšanai un sociālās atstumtības mazināšanai.

(379) Vienlīdzīgu iespēju un nediskriminācijas veicināšanai politikas veidošanā un īstenošanā plānoti valsts un pašvaldības institūciju nodarbināto profesionālās veikspējas paaugstināšanas pasākumi, kā arī profesionālās veikspējas paaugstināšanas pasākumi DD iekļaujošās DV un diskriminācijas novēršanas jautājumos. Tāpat plānots atbalsts NVO atbalsta pasākumu īstenošanai dažādām diskriminācijas riskam pakļautām personu grupām.

(380) Ģimenes un darba dzīves saskaņošanai, lai atbalstītu cilvēkkapitāla attīstību, sekmētu darbinieku spēju savienot darbu un ģimenes dzīvi, paredzēti izvērtējumi par dzīves kvalitātes uzlabošanas dažādiem aspektiem, sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi, sabiedriskās aptaujas, informatīvo materiālu izstrāde par elastīgā darba laika un attālinātā darba prakses iespējām, par vienlīdzīgām iespējām un diskriminācijas novēršanu, savu tiesību pārstāvim un īstenošanai.

(381) **Pilsoniskās līdzdalības un sociālā dialoga veicināšanai** paredzēts stiprināt sociālo partneru un PSO kapacitāti, pilnveidojot pilsonisko un sociālo dialogu visos lēmumu pieņemšanas posmos, atbalstot dažādu sabiedrības grupu un nozaru interešu pārstāvju veikspēju piedalīties likumdošanas procesā un nacionālo reformu īstenošanā, sekmēt kvalitatīvu nodarbinātību nozarēs, t.sk., koplīgumu slēgšanu. Plānota ekspertu piesaiste, sociāli ekonomisko datu apkopošana un analīze pilsoniskās sabiedrības un sociālo partneru pārstāvniecības sekmēšanai; sadarbības veicināšana starp PSO, sociālajiem partneriem, publiskās pārvaldes iestādēm, tiesībsaragājošām iestādēm dažādos formātos; nodrošināt mazāk aizsargāto grupu pārstāvniecību, mazināt korupciju un ēnu ekonomiku; realizēt informatīvas un izglītojošas kampaņas, lai paaugstinātu sabiedrības pilsonisko izglītību, stiprinātu tiesiskumu; sekmēt tehnoloģiski digitālas un inovatīvas vides iespēju izmantošanu, nodrošinot informāciju par demokrātiskiem procesiem, cilvēktiesībām valstī u.c.

(382) **Sabiedrības saliedēšanai** plānots atbalsts sabiedrības pašorganizēšanās, sadarbības un līdzdarbības prasmju paplašināšanai un iespēju veicināšanai, īpaši sabiedrības grupām ar zemu līdzdalības īpatsvaru – cilvēkiem ar zemiem ienākumiem, nepilsoņiem un krieviski runājošiem iedzīvotājiem, mazākumtautību, romu kopienas un diasporas pārstāvjiem. Paredzēts īstenot sabiedrības līdzdalības pasākumus saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības veicināšanai, izpratnes veidošanai par kopējo labumu un iedzīvotāju atbildības izjūtas veicināšanai par līdzcilvēkiem, kā arī veicināt savstarpējo uzticēšanos starp dažādām sabiedrības grupām un solidaritāti. Plānots atbalsts Latvijas NVO, lai nodrošinātu to efektīvu un ilgtspējīgu darbību (t.sk. atbalsts reģionālajiem NVO atbalsta centriem, mazākumtautību un romu NVO līdzdalībai, atbalsts diasporas, kultūras jomas organizācijām u.c.), kapacitātes un interešu aizstāvības spēju stiprināšanai, kā arī atbalsts digitālo rīku un jauno tehnoloģiju risinājumu attīstībai aktīvas un iekļaujošas līdzdalības stiprināšanai un nodrošināšanai, t.sk., veicinot informācijas resursu pieejamību un medijpratību. Tāpat ar pilsoniskās līdzdalības veicināšanu pašvaldībās paredzēts ievērot RPP uzstādījumus publiskās pārvaldes un pilsoniskās sabiedrības kapacitātes celšanai; sabiedrības līdzdalības palielināšanai lēmumu pieņemšanas procesos, kas piemērojami pašvaldībām pēc ATR, tā veicinot reģionālās politikas mērķu sasniegšanu.

(383) Lai nodrošinātu ģimenes un darba dzīves līdzsvarošanu, iesaisti sabiedrības sociālajos procesos un nodarbinātībā trešo valstu pilsoņiem, ārvalstu pilsoņiem, bēgļiem, personām ar patvēruma meklētāja vai alternatīvo statusu, plānots iekļaut visus nepieciešamos pakalpojumus "VPA". Tā sniedzot iespējas saņemt: sākotnējās konsultācijas par valsts un pašvaldību pakalpojumiem par uzturēšanās atļaujām, iesniedzamajiem dokumentiem, par nodarbinātības iespējām, juridiskās, kā arī konsultācijas jautājumos, kas skar VA, izglītību, iespējas saņemt sociālo atbalstu ikdienas dzīves situāciju risināšanai un sociālo pakalpojumu saņemšanai u.c. pilnvērtīgas dzīves kvalitātes nodrošināšanai nepieciešamo informāciju, un saņemt bērnu pieskatīšanas pakalpojumus. "VPA" pakalpojumi nedublēs citus valsts nodrošinātos pakalpojumus, bet uzlabos piekļuvi tiem, sniedzot nepieciešamo informāciju vienuviet.

(384) Plānota **resocializācijas pakalpojumu probācijas klientiem pilnveidošana** un taisnīguma atjaunošanas pieeju attīstība, veicinot probācijas klientu aktīvu līdzdalību sabiedrības procesos, radot priekšnosacījumus viņu nodarbināmībai, paredzot VPD darbinieku kapacitātes celšanu un profesionālās noturības stiprināšanu; ārvalstu pieredzes pētniecību, probācijas un resocializācijas darba organizēšanas instrumentu un programmu pilnveidošanu, jaunu rīku izstrādi/ieguvi/ieviešanu; probācijas klientu resocializācijas modeļa pilnveidošanu; jaunu (interaktīvu) resocializācijas darba metožu attīstību, aprobāciju un īstenošanu; sociālās iekļaušanas koeficienta metodikas izstrāde un ieviešana; VPD brīvprātīgo programmu pilnveidošanu un īstenošanu, pasākumi brīvprātīgo kopienas attīstībai, saliedēšanai; atbalsta pasākumi probācijas klientu resocializācijai, viņu ģimenes locekļiem, atbalsta personām; ikgadējās konferences VPD nodarbinātajiem un sadarbības partneriem; starpinstitūciju sadarbības pilnveidošana; sabiedrības, t.sk. tiesnešu, prokuroru, tiesībsargsardzības iestāžu, pašvaldību, citu institūciju un NVO darbinieku, informējošus/izglītojošus pasākumus un sociālās kampaņas;

sabiedrības iesaistes un atbalsta pasākumi notiesāto personu SU attīstībai; IT attīstība, ieskaitot klientu lietu vadības kvalitātes sistēmas pilnveidošanu.

(385) Nodarbināmības priekšnosacījumu nodrošināšanai ieslodzītajiem, t.sk. pētot ārvalstu pieredzi, plānots **pilnveidot resocializācijas sistēmas efektivitāti, sekmējot bijušo ieslodzīto iekļaušanos, vienlīdzīgas iespējas un aktīvu līdzdalību**, paredzot specializētu riska un vajadzību novērtējuma instrumentu un ReP (piem., nepilngadīgie ar atkarību, ekonomiskie noziedznieki, kibernoiedznieki) izstrādi/ieguvi/ieviešanu, rīku un programmu aprobēšanu un validēšanu, esošo riska un vajadzību novērtējuma instrumentu un ReP efektivitātes izpēti, validēšanu un aprobāciju; drošības risku izvērtējuma instrumenta izstrādi/ieguvi; speciālistu konsultācijas, jaunu atbalsta pasākumu, t.sk. informatīvu pasākumu, izstrādi un īstenošanu ieslodzītajiem, viņu ģimenes locekļiem/atbalsta personām, resocializācijas darba un kriminālsodu izpildes efektivitātes mērījumu sistēmas ieviešanu, t.sk. pētījumi; nodarbināto un brīvprātīgo kapacitātes celšanu, profesionālās kvalifikācijas paaugstināšanas un tās noturības veicināšana, piem., supervīzijas, koučingu un ikgadējās konferences, u.c., e-mācību attīstība; starpinstitūciju sadarbības pilnveidošanas pasākumi un apmācības iesaistīto institūciju un NVO pārstāvjiem; sabiedrības informēšana un izglītošana, sociālās kampaņas, t.sk. par noziedzīgās uzvedības riskiem, ieslodzīto personības īpatnībām, kriminālsoda izpildes laikā veicamo resocializācijas darbu un starpinstitucionālo sadarbību, u.c.; E-mācību procesa pilnveide; IT attīstība.

(386) Atbalstāmās darbības ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo nav konstatēta būtiska negatīva ietekme uz vidi atbalstāmo darbību specifikas dēļ.

(387) **Galvenās mērķgrupas:** Diskriminācijas riskam pakļautās grupas (diskriminācijas risks dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, reliģijas vai ticības, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas dēļ), jaunieši, sabiedrība kopumā. Patvēruma meklētāji, bēgļi, personas ar alternatīvo statusu. Nozaru politiku veidotāji, īstenotāji un uzraudzībā iesaistītās valsts institūcijas, DD un viņu darbinieki, sabiedrība. Sociālie partneri, NVO, tiešās valsts pārvaldes iestādes, pašvaldības, tiesas, prokuratūra un tiesībaizsardzības iestāžu darbinieki. Probācijas klienti, viņu ģimenes locekļi un atbalsta personas, VPD darbinieki un brīvprātīgie, VPD sadarbības partneri, t.sk., NVO. Ieslodzītie, bijušie ieslodzītie, viņu ģimenes locekļi un atbalsta personas, Ieslodzījuma vietu pārvaldē nodarbinātie un brīvprātīgie, sadarbības partneri, t.sk. NVO, darba devēji, nodarbinātie, ģimenes ar bērniem.

(388) **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** Projektu vadībā un īstenošanā tiks nodrošināta informācijas un vides pieejamība, nediskriminācija pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmēm, vienlīdzīgu iespēju principu ievērošana u.c. veicinās darba un ģimenes dzīves līdzsvaru ieslodzītajiem, kā arī notiesātajiem un bijušajiem notiesātajiem sociālās iekļaušanas veicināšanai un sociālās atstumtības mazināšanai tiks izveidota tālmācības e-vide. Politikas veidotāju un īstenotāju un DD apmācību programmas būs piekļūstamas dažādos formātos (t.sk. audiāli un elektroniski), apmācības tiks rīkotas piekļūstamās telpās, apmācību programmu saturā tiks integrēti jautājumi par vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju. DD dalībai apmācībās, apmācību laikā tiks nodrošināts bērnu pieskatīšanas pakalpojums.

(389) **Mērķteritorijas, t.sk. plānotais teritoriālo rīku izmantojums:** Visa Latvija. Pasākuma ietvaros plānoti pieredzes apmaiņas pasākumi starp Latvijas un ārvalstu ekspertiem, kas darbojas nediskriminācijas jomā.

(390) **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** 4.3.4.SAM ietvaros tiks īstenoti dzimumu līdztiesības un vienlīdzīgu iespēju veicināšanas pasākumi, uzlabojot nodarbinātību, veicinot sabiedrības izpratni par diskriminācijas novēršanu un savu tiesību īstenošanu, kā arī atbalsts ģimenes un darba dzīves saskaņošanas iespēju pilnveidošanai, kā arī programmas visu SAM īstenošanā tiks veicināta vienlīdzīgu iespēju un nediskriminācijas horizontālā principa ievērošana, nediskriminācija pēc vecuma, invaliditātes, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmēm, informācijas un vides pieejamība, kas kopumā sniegs ieguldījumu dzimumu līdztiesības principa kā ESSBJR caurvijoša principa īstenošanā. Intervenci var īstenot citā ES dalībvalstī, kā arī ārpus ES, ja darbība veicina konkrētā mērķa sasniegšanu. Sadarbību ar ieinteresētajām pusēm vienā vai vairākās citās valstīs var integrēt projektā, lai stiprinātu darbu pie projekta mērķiem. Sadarbību ar ieinteresētajām pusēm vienā vai vairākās citās valstīs var arī ietvert kā papildinājumu īstenošanā jau esošam projektam, lai veicinātu projekta mērķu sasniegšanu. Abus iespējamus variantus var izmantot saskaņā ar tādām stratēģijām, kā piem., Agenda 2030 vai ESSBJR.

(391) **Finanšu instrumenti:** N/A.

4.3.5.SAM "Uzlabot vienlīdzīgu un savlaicīgu piekļuvi kvalitatīviem, ilgtspējīgiem un izmaksu ziņā pieejamiem pakalpojumiem; pilnveidot sociālās aizsardzības sistēmas, tostarp veicināt sociālās aizsardzības pieejamību; uzlabot ilgtermiņa aprūpes pakalpojumu pieejamību, efektivitāti un izturētspēju" (ESO 4.11.)

(392) **Atbalstāmās darbības:** SBSP pieejamības palielināšanai atbilstoši individuālajām vajadzībām, plānota atbalsta dažādošana aprūpes nodrošināšanai cilvēka dzīvesvietā vai tās tuvumā, t.sk. jaunas SBSP infrastruktūras izveide un attīstība, piemēram, grupu mājas (dzīvokļa), dienas aprūpes centra, specializētās darbnīcas, kā arī specializētu TL iegāde un aprīkošana aprūpes mājās pakalpojumu nodrošināšanai, tehnoloģiju pielietošana pakalpojumu nodrošināšanā (t.sk. integrēta veselības un sociālās aprūpes pakalpojumu sniegšana, piemēram, aprūpe mājās). Bērniem ar invaliditāti plānoti aprūpes mājās, dienas aprūpes centru un sociālās rehabilitācijas pakalpojumi, pilngadīgām personām ar GRT un ļoti smagiem vai multipliem traucējumiem – aprūpe mājās, dienas aprūpes centru, specializēto darbnīcu, grupu māju (dzīvokļu) un sociālās rehabilitācijas pakalpojumi, PVP (65+), t.sk. cilvēkiem ar demenci – aprūpe mājās un dienas aprūpes centru pakalpojumi. Papildus minētajiem atbalstāmi arī citi individualizēti, neatkarīgu dzīvi veicinoši SBSP un atbalsts personas dzīvesvietā. Pakalpojumu efektivitātes nodrošināšanai plānota sistēmas, t.sk. kvalitātes nodrošināšanas sistēmas pilnveide, paredzot pakalpojumu efektivitātes sistēmisko aprakstu, kritēriju kopuma izstrādi/aprobēšanu pakalpojumu kvalitātes nodrošināšanai un uzraudzībai, rezultātu sasniegšanas novērtēšanai, priekšlikumu izstrādi sociālo pakalpojumu satura un prasību pilnveidei, un nepieciešamos uzlabojumus datu uzkrāšanai IS. Programmā plānoti ieguldījumi SBSP un infrastruktūras attīstībai dažādām sociālās atstumtības RP iedzīvotāju grupām. 4.3.5.1.pasākuma īstenošanā piemēro šķērsfinansējumu ERAF tipa darbību veikšanai, kas nepārsniedz 53% no 4.3.5.1.pasākuma ESF+ finansējuma, 39% no 4.3.5.SAM un 15% no 4.3. prioritātes ESF+ finansējuma. Savukārt AF plānā plānotas investīcijas ģimeniskai videi pietuvinātu aprūpes pakalpojumu izveidei PVP (65+), kas ir papildinošas programmā plānotajiem ieguldījumiem sociālo pakalpojumu attīstībai. Programmā plānotās aktivitātes attiecībā uz PVP (65+) būs vērstas uz atbalsta sniegšanu personas dzīvesvietā, maksimāli pagarinot laiku, ko persona var turpināt dzīvot savā mājoklī, bet AF investīciju ietvaros tiks sniegts atbalsts ģimeniskai videi pietuvinātu aprūpes pakalpojumu sniegšanas vietu izveidei gadījumiem, kad personas uzturēšanās savā mājoklī vairs nav iespējama. Sociālo pakalpojumu sniedzēju speciālistu mācības sabiedrībā balstītu un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu sniegšanai tiks organizēta sinerģijā ar sociālā darba attīstības aktivitātēm. Ieguldījumi sociālo pakalpojumu infrastruktūrā tiks veikti sasaistē ar darbībām, kas plānotas SBSP pieejamības palielināšanai.

(393) Lai nodrošinātu atbalstu paliatīvās aprūpes sistēmas pilnveidošanai, paredzēta līdzinieku un atbalsta grupu pakalpojuma paliatīvās aprūpes pacientiem un viņu ģimenes locekļiem izstrāde un aprobēšana, mācības paliatīvās aprūpes veikšanā ģimenes locekļiem, neformālajiem aprūpētājiem, sociālo pakalpojumu sniedzēju speciālistiem un brīvprātīgā darba veicējiem, metodiskā atbalsta nodrošināšana, t.sk. sociālo pakalpojumu sniedzējiem, kuri vēlas uzsākt vai pielāgot sociālās aprūpes pakalpojumus paliatīvās aprūpes pacientiem. Plānotie pasākumi veikspējas paaugstināšanai tiks organizēti sinerģijā ar AF plānā plānotās investīcijas rezultātā izveidoto Kompetenču attīstības centru.

(394) **Sociālā darba attīstības nodrošināšanai** plānota sabiedrības informēšana, vienotas metodiskās izpratnes un prakses veidošana sociālajā jomā strādājošajiem speciālistiem/ atbalsta personālam, piem., aprūpētājiem un ĢA, un saistītajās nozarēs strādājošajiem, starpinstitucionālas sadarbības veicināšana kvalitatīvu sociālo pakalpojumu attīstībai. Plānota profesionāla atbalsta tīkla izveide sociālā darba kvalitatīvai attīstībai, veicinot līderības attīstību sociālā darba jomā, veidojot starpdisciplināras ekspertu komandas krīžu u.c. sarežģītu situāciju risināšanai, izstrādājot priekšlikumus jaunu sociālā darba speciālistu piesaistei. Sociālo pakalpojumu sniedzēju iestāžu vadības līmeņa speciālistu, sociālā darba speciālistu un atbalsta personāla profesionālās pilnveides izglītības programmu izstrāde un īstenošana, t.sk. ĢA un aprūpētāju sagatavošana. Mācību moduļu izstrāde un integrēšana augstskolu sociālā darba SP, atbalsts sociālā darba SP mācībspēku attīstībai un sagatavošanai, atbalsts sociālā darba studentiem un praktiķiem mācību moduļu apguvei. Aktuālu metodiku sociālajam darbam ar dažādām klientu grupām, t.sk. ar bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu, kā arī metodikas uz personu centrētas pieejas ieviešanai sociālo pakalpojumu sniegšanā izstrāde un atbilstošu mācību organizēšana to apguvei. Neformālo klātienes un e-mācību par sociālo darbu ar dažādām klientu grupām attīstīšana, īstenošana. Atbalsts sociālajiem darbiniekiem, kuri apgūst supervizora profesiju, un supervīziju nodrošināšanai sociālajā jomā strādājošajiem speciālistiem, t.sk. sociālā darba speciālistiem, ĢA, aprūpētājiem un sociālo pakalpojumu sniedzēju iestāžu un to struktūrvienību

vadītājiem. Atbilstošas metodoloģijas izstrāde un pētījumu veikšana par sabiedrības uzticēšanos pašvaldību sociālajiem dienestiem, sociālo darbinieku darba apstākļu un atalgojuma novērtējumu, un sociālā darba praksi dažādos Latvijas reģionos. Ex-post projekta rezultātu izvērtējums, ietverot jautājumus par aktuālo sociālā darba attīstības problemātiku un nākotnes izaicinājumiem.

(395) **Vienlīdzīgas pieejas tiesiskumam** neesamība, juridisko problēmu savlaicīga nerisināšana būtiski palielina sociālās atstumtības un nabadzības risku, ietekmē personas materiālo un fizisko stāvokli. Tas var atstāt ietekmi uz veselību, nodarbinātību, produktivitāti, ģimenes stabilitāti, izglītības iespējām bērniem, paaugstinot vardarbības riskus. Atbalsts plānots valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sistēmas reformēšanai un efektīvizēšanai, kas vērsta uz mazaizsargāto un cietušo personu atbalstu, nodrošinot minēto personu savlaicīgu pieeju tiesiskumam, rodot risinājumus savlaicīgai juridisko problēmu konstatēšanai un atrisināšanai; esošu un jaunu IT un digitālo risinājumu attīstīšanai, nolūkā efektīvāk nodrošināt sociāli mazaizsargāto personu tiesības, tostarp iestāžu savstarpējās sadarbības efektīvizēšanu. Plānoti mērķgrupas informēšanas pasākumi par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pakalpojumu saņemšanu, mērķgrupas kompetences un izpratnes par nozīmīgumu savlaicīgi risināt juridiska rakstura strīdus paaugstināšanai, valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sistēmā iesaistīto personu apmācībām, kompetenču un prasmju līmeņa paaugstināšanai.

(396) Atbalstāmās darbības ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo nav konstatēta būtiska negatīva ietekme uz vidi atbalstāmo darbību specifikas dēļ.

(397) **Galvenās mērķgrupas:** Sociālās atstumtības riskam pakļautās mērķa grupas: cilvēki ar FT vai invaliditāti, t.sk. cilvēki ar GRT un bērni ar FT, cilvēki pensijas vecumā, t.sk. ar demenci, viņu ģimenes locekļi/neformālie aprūpētāji, bezpajumtnieki, ielu bērni un jaunieši, no atkarību vielām un procesiem atkarīgas personas, IBD, personas, kuras atbrīvotas no IeV, probācijas klienti, personas, kuras ieguvušas bēgļa/alternatīvās personas statusu u.c. Pilngadīgi paliatīvās aprūpes pacienti, viņu ģimenes locekļi/neformālie aprūpētāji. Sociālo pakalpojumu sniedzēji, sociālā jomā strādājošie speciālisti, t.sk. iestāžu un struktūrvienību vadītāji, sociālā darba speciālisti, sociālās jomas atbalsta personāls, t.sk. aprūpētāji, ģimenes asistenti, brīvprātīgā darba veicēji u.c., VA speciālisti, valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sistēmā iesaistītās personas un iestādes, NVO, supervizori, sociālās labklājības jomas studenti un mācībspēki, sabiedrība, plānošanas reģioni, pašvaldības, LM/TM, sadarbības partneri u.c.

(398) **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** Projekta vadībā un īstenošanā tiks nodrošināta informācijas un vides pieejamība, nediskriminācija pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmēm, vienlīdzīgu iespēju principu ievērošana u.c. pasākumi. Tiks īstenoti tādi specifiski pasākumi kā SBSP pieejamības palielināšanai atbilstoši individuālajām vajadzībām, t.sk. tehnoloģiju inovācijas pakalpojumu nodrošināšana; konsultācijas un mācības, t.sk. sociālo pakalpojumu sniedzēju darbiniekiem saturā tiks iekļauti vienlīdzīgu iespēju jautājumi; ārstu, speciālistu, iestādes amatpersonu, atbalsta funkciju veicēju profesionālo spēju pilnveide paredzēta arī attiecībā uz vienlīdzīgu iespēju aspektiem. Vienlaikus paredzēti sabiedrības informēšanas pasākumi iekļaujošas sabiedrības vērtību popularizēšanai, stiprinot sociālo iekļaušanu, dzimumu līdztiesību, darba un ģimenes dzīves saskaņošanu un vecāku prasmes. Sabiedrības informēšanai tiks izmantoti dažādi informācijas kanāli un formāti, kas ir piekļūstamas cilvēkiem ar dažāda veida FT, piem., subtitrēšana, materiāli elektroniskā formātā, raidījumu ieraksti u.c.

(399) **Mērķteritorijas, t.sk. plānotais teritoriālo rīku izmantojums:** Visa Latvija. SBSP attīstībā paredzēts nodrošināt pēctecību 2014.–2020.gada plānošanas periodā plānošanas reģionu deinstitucionalizācijas plāniem, arī turpmāk ieguldījumus pamatojot, t.sk. ar teritoriju attīstības plānošanas dokumentiem.

(400) **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** SBSP attīstīšanai var tikt īstenota starptautiskā sadarbība (pieredzes apmaiņa, labās prakses pārņemšana, ekspertu piesaiste u.c.).

(401) **Finanšu instrumenti:** N/A.

4.3.6.SAM "Veicināt nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļauto cilvēku, tostarp vistrūcīgāko un bērnu, sociālo integrāciju" (ESO 4.12.)

(402) **Atbalstāmās darbības:** Lai mazinātu nabadzības un sociālās atstumtības RP bērnu skaitu un pārtrauktu nabadzības atražošanas paaudzēs, ieguldījumi paredzēti makro un mikro līmenī.

(403) Bērnu labklājības sistēmā viena no aktuālākajām problēmām ir fragmentēta palīdzības un pakalpojumu pieejamība. Lai nodrošinātu bērnu aprūpi, izglītošanu un radītu optimālus priekšnosacījumus **veselīgai bērnu sociālemocionālajai attīstībai un pašrealizācijai** ilgtermiņā, paredzēts sekmēt starpnozaru sadarbību un īstenot ģimenes atbalsta un bērnu attīstības konceptuālās pieejas balstītu **preventīvā atbalsta sistēmas reformu**, stiprinot agrīnās intervences pakalpojumu pieejamību mazāk aizsargātajām ģimenēm ar bērniem. Lai nodrošinātu paradigmas maiņas iedzīvināšanu, paredzētas aktivitātes ģimenei draudzīgas vides un sabiedrības veidošanai.

(404) Tā kā trūkst vienotas integrētas informatīvās platformas agrīnā preventīvā darba organizēšanas atbalstam, pilnveidojot bērnu labklājības sistēmu, plānota publiskā sektora IS modernizācija un savstarpējās savietojamības uzlabošana, veidojot **informācijas sistēmu agrīnam preventīvam atbalstam būtiskas informācijas uzkrāšanai un apmaiņai, kas atvieglos bērnu veselīgu attīstību traucējošu risku savlaicīgu identificēšanu un individuālām vajadzībām atbilstošu atbalsta/intervences pakalpojumu nodrošināšanu.**

(405) Lai monitorētu aktivitāšu ietekmi un turpinātu veidot uz pierādījumiem balstītu politiku, tiks veikti pētījumi un izvērtējumi, t.sk. vardarbības, dzimumu līdztiesības, ģimenes un darba dzīves savienošanas jomā.

(406) Individuālā līmenī atbalsts plānots darbībām, kas pozitīvi ietekmē sociālās atstumtības risku mazināšanos bērniem šādas sociālās atstumtības dimensijās – (a) sekmē labākas izglītības iegūšanu, (b) uzlabo psiholoģisko un emocionālo drošību, (c) mazina sociālo izolētību, t.sk. uzlabojot attiecības ģimenē.

(407) Lai nodrošinātu darba un ģimenes dzīves līdzsvarošanu, plānots sniegt atbalstu **bērnu pieskatīšanas un aprūpes organizēšanai**, veicinot vienlīdzīgas iespējas visām ģimenēm. Lai risinātu bērnu pieskatīšanas un aprūpes pakalpojumu nepietiekamo pieejamību, papildu pašvaldību PII infrastruktūras attīstībai, plānots atbalsts pašvaldībām aukļu dienesta un privāto PII pakalpojumu iegādei atklāta konkursa ietvaros, u.c. bērnu pieskatīšanas pasākumiem, pozitīvi ietekmējot arī reemigrāciju un dodot priekšroku sociāli un ekonomiski mazaizsargātajām sabiedrības grupām.

(408) Paredzēts **atbalsts bērniem ar smagu slimību vai FT, iespējamu vai esošu invaliditāti un viņu ģimenes locekļiem**, paredzot psihosociālu atbalstu ģimenei atrodoties ārstniecības iestādē, starpinstitutionālās sadarbības veicināšanu, informācijas nodošanu pacienta ģimenes problēmu risināšanai, t.sk. digitālo risinājumu pilnveidošanu, informatīvo materiālu izstrādi, darbu ar ģimeni un atbalsta sniegšanu pēcterapijas periodā dzīvesvietā. Plānots nodrošināt integrētu sociālu, psiholoģisku un VA pieeju ģimenei kopumā, pilnveidot tiešās pārvaldes iestādes, kas veic prognozējamās invaliditātes un invaliditātes ekspertīzi, klientu apkalpošanu, efektivitātes un kvalitātes uzlabošanu, paredzot mācību programmu izstrādi/aprobēšanu, darbinieku profesionālo spēju pilnveidi, metodisko vadību, procesu un analītiskās funkcijas, t.sk. IIS attīstību, sabiedrības informēšanas pasākumus par aktualitātēm invaliditātes noteikšanas, darbības vērtēšanas, ierobežojumu vērtēšanas procesā, kā arī iestādes sniegto pakalpojumu uzlabošana, izstrādājot vienotu informācijas sniegšanas modeli par pieejamo atbalstu invaliditātes gadījumā (izmēģinājumsprojekts). Ieguldījumi nepieciešami arī bērnu invaliditātes noteikšanas sistēmas, t.sk. IIS pilnveidei.

(409) Nodrošinot preventīvo atbalstu **veselīgai bērnu sociālemocionālajai un psiholoģiskajai attīstībai**, plānota visaptveroša, uz cilvēka vajadzībām orientēta diagnostikas, profilakses, konsultatīvo pasākumu, agrīnās intervences, veselības un sociālo pakalpojumu kopuma īstenošana, agrīnā preventīvā atbalsta sistēmas bērniem izveide un ieviešana, t.sk. mācības un praktiski treniņi darbā ar bērniem iesaistītiem speciālistiem; agrīnas intervences bērniem ar psihomotoriem un psihosociāliem traucējumiem; bērnu agrīnās attīstības vajadzību novērtējuma metodisko instrumentu izstrāde un pārvaldība, t.sk. iekļaujot arī speciālo vajadzību diagnostiku; multimodālas, pierādījumos balstītas agrīnās intervences programmas attīstības grūtību veidošanās risku mazināšanai, distresa un trauksmes pārvarēšanai; sociālo prasmju pilnveide riska grupām; vecāku prasmju pilnveides programmas; programmas pāridarījuma un mobinga mazināšanai izglītības iestādēs un e-vidē; atbalsta

nodrošināšana ģimenēm ar bērniem, kuras zaudējušas tuviniekus, pēc smagas krīzes vai katastrofas. Vairākas no plānotajām programmām tiks īstenotas kā jaunievedumi, adaptējot ārvalstu praksi un pieredzi. Paredzēta arī iekļaujošas sabiedrības vērtību popularizēšana, stiprinot sociālo iekļaušanu, dzimumu līdztiesību, darba un ģimenes dzīves saskaņošanu un vecāku prasmes.

(410) Lai mazinātu bērnu uzvedības vai atkarību problēmu risku tālāku attīstību, sekmētu inovatīvu un mērķētu pakalpojumu sniegšanu un sniegtu atbalstu bērniem ar uzvedības vai atkarību problēmām un to ģimenēm, plānoti **prevences, izvērtēšanas un atbalsta pasākumi**. Plānots atbalsts sociālās funkcionēšanas uzlabošanai, bērna vajadzībām pielāgota pakalpojumu groza izveidei bērna dabiskajā vidē un nodrošināta individuālās intervences programma; vadlīniju un metodiku izstrāde, speciālistu mācības; agrīnu risku novērtēšanas sistēmas izstrāde, nodrošinot savlaicīgu problēmu atpazīšanu un atbalsta pakalpojumu sniegšanu; bērna atbalsta speciālistu darba vadlīniju un tīkla izveide; multidisciplināra atbalsta pakalpojuma izstrāde bērniem.

(411) **Ģimenes funkcionalitātes stiprināšanai**, plānoti pasākumi individuālā līmenī ģimenes locekļiem, kas cieš no vardarbības, un pasākumi sabiedrības līmenī, mazinot ģimenes funkcionētspējas atjaunošanas ekonomisko slogu. Plānoti preventīvi pasākumi, lai uzlabotu vecāku prasmes pozitīvā bērnu disciplinēšanā. Atbalsta sistēmas no vardarbības ģimenē cietušām personām novērtēšana, monitoringa pilnveide, jaunu instrumentu vardarbības pret bērniem riska mazināšanai izstrāde/aprobācija, jaunu metožu darbam ar vardarbībā cietušām un vardarbību veikušām personām pilnveide/aprobācija, informatīvu pasākumu organizēšana. Jaunas pieejas darbā ar vardarbībā ģimenē cietušām pilngadīgām personām izmēģināšana: jaunu pakalpojumu no vardarbības cietušām personām no ievainojamām grupām aprobācija/ieviešana, pakalpojumu augsta riska vardarbības gadījumos ģimenē attīstība un nodrošināšana, jaunas pieejas izmēģināšana mobinga, savstarpējas vardarbības bērnu un jauniešu vidū novēršanai un mazināšanai.

(412) Bērnu tiesību aizsardzības sistēmas pilnveide, mācību programmu saturs izstrāde, pielāgošana un mācības speciālistu, kuru profesionālā darbība saistīta ar **bērnu tiesību aizsardzības nodrošināšanu**, profesionālās kompetences pilnveidei, atbalsta pasākumi bāriņtiesas darbiniekiem (t.sk. kompleksi atbalsta mehānismi, kas ļaus novērtēt bāriņtiesas darbinieku kompetences, prasmes un zināšanas, kā arī amata pienākumu pildīšanas kvalitāti), bāriņtiesu darbību regulējošo normatīvo aktu skaidrojumu izstrāde, supervīzijas bāriņtiesas darbiniekiem, informatīvie pasākumi bērnu tiesību aizsardzības jautājumos, bērnu likumisko pārstāvju atbildības stiprināšana.

(413) Atbalstāmās darbības ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo nav konstatēta būtiska negatīva ietekme uz vidi atbalstāmo darbību specifikas dēļ.

(414) **Galvenās mērķgrupas:** Bērni un ģimenes ar bērniem, priekšroku dodot sociāli un ekonomiski mazaizsargātajām sabiedrības grupām, t.sk. bērni ar smagu slimību vai FT, iespējamu vai esošo invaliditāti, ārpusģimenes aprūpē esošie bērni, bērnu vecāki/likumiskie pārstāvji (t.sk. aizgādņi un aizbildņi), pedagogi pirmsskolas, vispārējās, profesionālās un speciālās izglītības iestādēs, sociālo pakalpojumu sniedzēji, VA speciālisti, kas ikdienā strādā ar bērniem, sociālie darbinieki, supervizori, speciālisti, kuru profesionālā darbība saistīta ar bērnu tiesību aizsardzību, speciālisti kas strādā ar no vardarbības cietušām un/vai vardarbību veikušām personām, VDEĀVK, sabiedrība, pašvaldības, sociālie dienesti, izglītības pārvaldes, bāriņtiesas, bērnu pieskatīšanas pakalpojumu sniedzēji, privātās un publiskās PII, vispārējās un speciālās izglītības iestādes, NVO, sociālie uzņēmumi, bērnu labklājības sistēmas veidošanā iesaistītie politikas plānotāji un veidotāji u.c.

(415) **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** Projekta vadībā un īstenošanā tiks nodrošināta informācijas un vides pieejamība, nediskriminācija pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmēm, vienlīdzīgu iespēju principu ievērošana u.c. pasākumi. Īstenotie pasākumi iekļauj vienlīdzīgu un savlaicīgu piekļuvi kvalitatīviem, ilgtspējīgiem un izmaksu ziņā pieejamiem pakalpojumiem.

(416) Tiks īstenotas specifiskas darbības: bērnu labklājības sistēmas veidošanā iesaistīto speciālistu, t.sk. pedagogu un pakalpojumu sniedzēju, apmācību un supervīziju saturā tiks iekļauti vienlīdzīgu iespēju jautājumi; paredzētas arī programmas vecākiem un bērnu aprūpē iesaistītiem speciālistiem, kas sekmē bērnu ar īpašām vajadzībām sociālo iekļaušanu. Vienlaikus paredzēti sabiedrības informēšanas pasākumi iekļaujošas sabiedrības vērtību popularizēšanai, stiprinot sociālo iekļaušanu, dzimumu līdztiesību, darba un ģimenes dzīves saskaņošanu un vecāku prasmes. Sniedzot atbalstu bērnu pieskatīšanas pakalpojumiem, tiks veicināta dzimumu līdzsvarota līdzdalība

DT, un tiks mazināti šķēršļi nodarbinātībai, galvenokārt sniedzot atbalstu nelabvēlīgākā situācijā esošām personām (precīzāki kritēriji tiks noteikti pie pasākuma īstenošanas nosacījumu izstrādes), lai uzsāktu darba attiecības vai iesaistītos aktivitātēs, kas veicina nodarbinātību un labāku darba un privātās dzīves līdzsvaru.

(417) **Mērķteritorijas, t.sk. plānotais teritoriālo rīku izmantojums:** Visa Latvija. Uz pierādījumiem balstītu jauno instrumentu ieviešanai, t.sk. prevencijas programmu adaptēšanai paredzēta ārvalstu ekspertu piesaiste un pieredzes apmaiņa. Attiecībā uz bērnu pieskatīšanas un aprūpes pakalpojumu nodrošināšanu saskaņā ar RPP noteikto, atbalstu prioritāri plānots sniegt RP iedzīvotāju grupām, t.sk. plānots atbalsts ģimenēm, kuru bērniem netiek nodrošināta vieta pašvaldības PII. Šādas ģimenes ir sociāli nevienlīdzīgākā situācijā, jo tām no saviem finanšu līdzekļiem ir jāsedz starpība, kas veidojas par privātajiem pirmsskolas pakalpojumiem, tāpēc atbalstu prioritāri plānots nodrošināt pašvaldībām, kurās ir vairāk ģimeņu, kur bērniem netiek nodrošināta vieta pašvaldības PII, jo īpaši pievēršot uzmanību reemigrantu bērnu pirmsskolas izglītības pieejamības iespējām. Vienlaikus pašvaldības, kas plāno piesaistīt finansējumu pasākuma ietvaros, veidojot reģistru izglītojamo uzskaitē, kuri pieteikti pirmsskolas izglītības programmu apguvei izglītības iestādē, tiks aicinātas priekšroku sniegt sociāli un ekonomiski mazaizsargātajām sabiedrības grupām. Plānojot atbalstu pašvaldībām, kur nav pietiekama pirmsskolas izglītības pieejamība, tiks nodrošināta sniegtā atbalsta ilgtspēja, neietekmējot reģionālās attīstības atšķirības, jo pašvaldībām vairākos pasākumos (piemēram, uzņēmējdarbības atbalsta infrastruktūras attīstībai, publiskās ārtelpas sakārtošanai) tiks diferencēts atbalsta apmērs atbilstoši reģiona IKP uz vienu iedzīvotāju, lielāko finansējuma apjomu paredzot plānošanas reģionam ar mazāko reģionālo IKP uz vienu iedzīvotāju. Tāpat tiks izvērtētas iespējas atbalsta sniegšanā bērnu pieskatīšanas un aprūpes pakalpojumu pieejamībai paredzēt atšķirīgu līdzfinansējuma likmi Pierīgas pašvaldībām.

(418) **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** N/A.

(419) **Finanšu instrumenti:** N/A.

4.4. Prioritāte "Sociālās inovācijas" (speciālā prioritāte, kas veltīta sociālām inovācijām)

4.4.1. SAM "Veicināt nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļauto personu sociālo integrāciju, izmantojot sociālās inovācijas" (ESO 4.12.)

(420) **Atbalstāmās darbības:** Inovatīvu metožu un risinājumu sociālo pakalpojumu visvairāk sociālās atstumtības RP mērķa grupas personām sniegšanā izstrāde (t.sk. infrastruktūras pielāgošana un aprīkojuma vai tehnisko risinājumu iegāde) un aprobēšana, rezultātu novērtēšana, mācības darbam ar pasākuma mērķa grupu un konsultatīvs atbalsts sociālā pakalpojuma speciālistiem, inovatīvo pieeju multiplicēšana. Plānoti pierādījumus balstīti efektīvi/inovatīvi risinājumi, piem., atkarību izraisošo vielu un procesu patēriņa mazināšanai, paredzot sociālās inovācijas sociālās rehabilitācijas pakalpojuma nodrošināšanā institūcijā un dzīvesvietā. Atbalsts sociālajām inovācijām plānots, lai meklētu jaunus risinājumus ilgstošām problēmām un attīstītu efektīvākus sociālo pakalpojumu sniegšanas modeļus, īpašu uzmanību pievēršot uz personu vērstai pieejai un individuālajām vajadzībām pielāgota atbalsta sniegšanai. 4.4.1.1. pasākuma īstenošanā piemēro šķērsfinansējumu ERAF tipa darbību veikšanai, kas nepārsniedz 15% no 4.4. prioritātes ESF+ finansējuma.

(421) Atbalstāmās darbības ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo nav konstatēta būtiska negatīva ietekme uz vidi atbalstāmo darbību specifikas dēļ.

(422) **Galvenās mērķgrupas:** cilvēki ar FT vai invaliditāti, PVP (65+), t.sk. ar demenci, aprūpējamo personu ģimenes locekļi vai citi neformālie aprūpētāji, ģimenes ar bērniem, bezpajumtnieki, ielu bērni un jaunieši, no atkarību vielām un procesiem atkarīgas personas, IBD, personas, kuras atbrīvotas no IeV, nemotivēti cilvēki ar GRT u.c. sociālās atstumtības riskam pakļautas mērķa grupas personas.

(423) **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** Projekta vadībā un īstenošanā tiks nodrošināta informācijas un vides pieejamība, nediskriminācija pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmēm, vienlīdzīgu iespēju principu ievērošana u.c. pasākumi. Īstenotie pasākumi ir mērķdarbības,

kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju, tostarp ietver tādus pasākumus kā SBSP pieejamības palielināšana atbilstoši individuālajām vajadzībām, t.sk. tehnoloģiju inovācijas pakalpojumu nodrošināšanā.

(424) **Mērķteritorijas, t.sk. plānotais teritoriālo rīku izmantojums:** Visa Latvija. Inovatīvu risinājumu ieviešanu SBSP sniegšanā jāpamato ar pierādījumiem par plānoto darbību efektivitāti un vajadzību analīzi pašvaldību vai reģionu līmenī.

(425) **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** SBSP attīstīšanai var tikt īstenota starptautiskā sadarbība (pieredzes apmaiņa, labās prakses pārņemšana, ekspertu piesaiste u.c.).

(426) **Finanšu instrumenti:** N/A.

8.tabula (2) 4. Politikas mērķa iznākuma rādītāji

Prioritāte	SAM	Fonds	ID	Rādītājs	Mērvienība	Starpposma vērtība (2024)	Plānotā vērtība (2029)
4.3.prioritāte	4.3.1.SAM	ERAF	RCO 65	Jaunu vai modernizētu sociālo mājokļu kapacitāte	Personu skaits	0	1 952
4.2.prioritāte	4.2.1.SAM	ERAF	RCO 66	Jaunu vai modernizētu bērnu aprūpes (pirmsskolas) iestāžu mācību telpu ietilpība	Personu skaits	0	1 603
4.2.prioritāte	4.2.1.SAM	ERAF	RCO 67	Jaunu vai modernizētu izglītības iestāžu klašu telpu ietilpība	Personu skaits	386	14 904
4.1.prioritāte	4.1.1.SAM	ERAF	RCO 69	Jaunu vai modernizētu veselības aprūpes iestāžu kapacitāte	Personas / gadā	0	4 266 306
4.1.prioritāte	4.1.1.SAM	ERAF	i.4.1.1.a	Noslēgto līgumu īpatsvars par ieguldījumiem veselības aprūpes infrastruktūras objektos	%	10	100
4.1.prioritāte	4.1.1.SAM	ERAF	i.4.1.1.b	Neatliekamās medicīniskās palīdzības pakalpojumu sniegšanas efektivitātes uzlabošana izveidojot brigāžu atbalsta centrus tuvāk pakalpojumu saņēmējiem reģionos	Neatliekamās medicīniskās palīdzības brigāžu atbalsta centru skaits	0	3
4.2.prioritāte	4.2.1.SAM	ERAF	EECO18	Nacionāla, reģionāla vai vietēja mēroga valsts administrācijas vai sabiedrisko pakalpojumu iestāžu un pakalpojumu skaits, kas saņēmuši atbalstu	Iestāžu skaits	0	1
4.3.prioritāte	4.3.1.SAM	ERAF	i.4.3.1.a	Jaunu vai modernizētu sociālās aprūpes iestāžu (izņemot sociālo mājokļu) kapacitāte	Personas/ gadā	0	166
4.3.prioritāte	4.3.1.SAM	ERAF	i.4.3.1.b	Izvēlētas un saskaņotas vietas jaunu vai modernizētu sociālās aprūpes iestāžu izveidei	Pakalpojuma sniegšanas vietas	10	10
4.3.prioritāte	4.3.3.SAM	ESF	EECO02	Bezdarbnieki, tostarp ilgstošie bezdarbnieki	Personu skaits	628	44 158
4.2.prioritāte	4.2.4.SAM	ESF	EECO05	Nodarbinātas personas, tostarp pašnodarbinātas personas	Personu skaits	Kopā: 5 600 EM: 0 IZM: 5 600 VARAM: 0	Kopā: 34 140 EM: 1 000 IZM: 32 740 VARAM: 400
4.3.prioritāte	4.3.3.SAM	ESF	EECO05	Nodarbinātas personas, tostarp pašnodarbinātas personas	Personu skaits	0	6 104

4.3.prioritāte	4.3.5.SAM	ESF	EEC005	Nodarbinātas personas, tostarp pašnodarbinātas personas	Personu skaits	Kopā: 742 LM: 692 TM: 50	Kopā: 3 599 LM: 3099 TM: 500
4.3.prioritāte	4.3.6.SAM	ESF	i.4.3.6.c	Nodarbinātas personas, tostarp pašnodarbinātas personas	Personu skaits	400	3 750
4.2.prioritāte	4.2.3.SAM	ESF	i.4.2.3.a	NEET jaunieši un priekšlaicīga mācību pamešanas riska situācijā esošie jaunieši, kas saņēmuši atbalstu Eiropas Sociālā fonda finansējuma ietvaros	Dalībnieku skaits	450	2250
4.2.prioritāte	4.2.4.SAM	ESF	i.4.2.4.a	Iedzīvotāji, kuriem ir padziļinātas digitālās pašapkalpošanās prasmes	Iedzīvotāju skaits	0	13 600
4.3.prioritāte	4.3.6.SAM	ESF	EEC006	Bērni vecumā līdz 18 gadiem	Dalībnieku skaits	Kopā: 3 865 LM: 1 400 VK: 2 465 VARAM: 0	Kopā: 22 157 LM: 4 550 VK: 16 743 VARAM: 864
4.1.prioritāte	4.1.2.SAM	ESF	EEC010	Personas ar vidējo izglītību	Dalībnieku skaits	19	966
4.1.prioritāte	4.1.2.SAM	ESF	EEC011	Personas ar augstāko izglītību	Dalībnieku skaits	170	8 765
4.1.prioritāte	4.1.2.SAM	ESF	EEC018	Nacionāla, reģionāla vai vietēja mēroga valsts administrācijas vai sabiedrisko pakalpojumu iestāžu un pakalpojumu skaits, kas saņēmuši atbalstu	Iestāžu skaits	47	47
4.1.prioritāte	4.1.2.SAM	ESF	i.4.1.2.a	Piesaistīto ārstniecības personu skaits, kuras saņēmušas atbalstu, lai veicinātu to piesaisti darbam veselības aprūpē	Personu skaits	50	458
4.2.prioritāte	4.2.2.SAM	ESF	EEC018	Nacionāla, reģionāla vai vietēja mēroga valsts administrācijas vai sabiedrisko pakalpojumu iestāžu un pakalpojumu skaits, kas saņēmuši atbalstu	Iestāžu skaits	88	94
4.2.prioritāte	4.2.3.SAM	ESF	EEC018	Nacionāla, reģionāla vai vietēja mēroga valsts administrācijas vai sabiedrisko pakalpojumu iestāžu un pakalpojumu skaits, kas saņēmuši atbalstu	Iestāžu skaits	1	1
4.3.prioritāte	4.3.3.SAM	ESF	EEC018	Nacionāla, reģionāla vai vietēja mēroga valsts administrācijas vai sabiedrisko pakalpojumu iestāžu un pakalpojumu skaits, kas saņēmuši atbalstu	Iestāžu skaits	3	3

4.3.prioritāte	4.3.4.SAM	ESF	EECO18	Nacionāla, reģionāla vai vietēja mēroga valsts administrācijas vai sabiedrisko pakalpojumu iestāžu un pakalpojumu skaits, kas saņēmuši atbalstu	Iestāžu skaits	Kopā: 9 LM: 1 TM: 2 KM: 6	Kopā: 220 LM: 212 TM: 2 KM: 6
4.3.prioritāte	4.3.5.SAM	ESF	EECO18	Nacionāla, reģionāla vai vietēja mēroga valsts administrācijas vai sabiedrisko pakalpojumu iestāžu un pakalpojumu skaits, kas saņēmuši atbalstu	Iestāžu skaits	Kopā: 1 LM: 1 TM: 0	Kopā: 2 LM: 1 TM: 1
4.3.prioritāte	4.3.6.SAM	ESF	EECO18	Nacionāla, reģionāla vai vietēja mēroga valsts administrācijas vai sabiedrisko pakalpojumu iestāžu un pakalpojumu skaits, kas saņēmuši atbalstu	Iestāžu skaits	Kopā: 282 LM: 2 VK: 280	Kopā: 540 LM: 2 VK: 538
4.4.prioritāte	4.4.1.SAM	ESF	EECO18	Nacionāla, reģionāla vai vietēja mēroga valsts administrācijas vai sabiedrisko pakalpojumu iestāžu un pakalpojumu skaits, kas saņēmuši atbalstu	Iestāžu skaits	0	12
4.3.prioritāte	4.3.3.SAM	ESF	EECO19	Mikrouzņēmumi, mazie vai vidējie uzņēmumi (t.sk. kooperatīvie uzņēmumi, sociālie uzņēmumi), kas saņēmuši atbalstu	Uzņēmumu skaits	22	148
4.3.prioritāte	4.3.2.SAM	ERAF	RCO 77	Atbalstīto kultūras un tūrisma objektu skaits	Skaits	0	11
4.3.prioritāte	4.3.2.SAM	ERAF	i.4.3.2.a	Noslēgto līgumu īpatsvars par ieguldījumiem kultūras un tūrisma vietās	%	10	100
4.3.prioritāte	4.3.4.SAM	ESF	i.4.3.4.a	Biedrības un nodibinājumi, mikrouzņēmumi, mazie vai vidējie uzņēmumi, kas saņēmuši atbalstu	Biedrību, nodibinājumu un uzņēmumu skaits	0	259
4.3.prioritāte	4.3.4.SAM	ESF	i.4.3.4.b	Biedrības un nodibinājumi, kuri saņēmuši atbalstu	Biedrību un nodibinājumu skaits	Kopā: 91 VK: 60 LM: 31	Kopā: 332 VK: 250 LM: 82
4.3.prioritāte	4.3.4.SAM	ESF	i.4.3.4.c	Sociālo partneru skaits, kas saņēmuši atbalstu	Organizāciju skaits	2	2
4.3.prioritāte	4.3.4.SAM	ESF	i.4.3.4.d	Probācijas klienti	Personu skaits	525	2655
4.3.prioritāte	4.3.4.SAM	ESF	i.4.3.4.e	Ieslodzītie, viņu ģimenes locekļi un atbalsta personas	Personu skaits	300	3000
4.3.prioritāte	4.3.4.SAM	ESF	i.4.3.4.f	Īstenotie izvērtējumi	Izvērtējumu skaits	3	15
4.3.prioritāte	4.3.5.SAM	ESF	i.4.3.5.a	Sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu pieejamības veicināšanai izveidoto pakalpojuma sniegšanas vietu skaits	Izveidoto pakalpojuma sniegšanas vietu skaits	0	454

4.3.prioritāte	4.3.5.SAM	ESF	i.4.3.5.b	Sociālās atstumtības riskam pakļautas personas, kuras saņēmušas sabiedrībā balstītus sociālos pakalpojumus	Personu skaits	0	2 558
4.3.prioritāte	4.3.6.SAM	ESF	i.4.3.6.a	Biedrības un nodibinājumi, mikrouzņēmumi, mazie vai vidējie uzņēmumi, kas saņēmuši atbalstu	Biedrību, nodibinājumu un uzņēmumu skaits	10	13
4.3.prioritāte	4.3.6.SAM	ESF	i.4.3.6.b	Speciālistu, kuri piedalījušies mācībās bērnu tiesību aizsardzības jomā, skaits	Personu skaits	976	5 988
4.4.prioritāte	4.4.1.SAM	ESF	i.4.4.1.a	Biedrības, nodibinājumi un uzņēmumi, kuri saņēmuši atbalstu	Biedrību, nodibinājumu un uzņēmumu skaits	0	12

9.tabula (3) 4. Politikas mērķa rezultātu rādītāji

Prioritāte	SAM	Fonds	ID	Rādītājs	Mērvienība	Bāzes vai atsauces vērtība	Bāzes vai atsauces vērtības gads	Plānotā vērtība (2029)	Datu avots	Komentāri
4.2.prioritāte	4.2.1. SAM	ERAF	RCR 70	Jauno vai modernizēto bērnu aprūpes (pirmsskolas) iestāžu lietotāju skaits gadā	Lietotāji / gadā	0	2020	1 523	Projektu dati	
4.2.prioritāte	4.2.1. SAM	ERAF	RCR 71	Jauno vai modernizēto izglītības iestāžu lietotāju skaits gadā	Lietotāji/ gadā	0	2020	20 116	Projektu dati	
4.1.prioritāte	4.1.1. SAM	ERAF	RCR 72	Personu skaits, kas izmanto e-veselības pakalpojumus, gadā	Lietotāji/ gadā	351 648	2020	667 686	LDVC dati	Gada laikā pēc visu projektu pabeigšanas tiks iegūti dati no SIA "Latvijas Digitālās veselības centrs" par personu skaitu, kuras izmanto attīstītos e-veselības pakalpojumus

4.1.prioritāte	4.1.1.SAM	ERAF	RCR 73	Personu skaits, kas izmanto jaunas vai modernizētas veselības aprūpes iestādes pakalpojumus, gadā	Lietotāji/gadā	3 878 460	2020	3 878 460	Projektu dati	Dati tiks iegūti no projektu atskaitēm, apkopjot projektu iesniedzēju sniegto informāciju par personu skaitu, kuras saņem veselības pakalpojumus projektu ietvaros uzbūvētajās vai modernizētajās veselības aprūpes iestādēs
4.3.prioritāte	4.3.1.SAM	ERAF	RCR 67	Ilgadējais jaunu vai modernizētu sociālo mājokļu lietotāju skaits	Personu skaits	0	2021	1 952	Projektu dati	
4.3.prioritāte	4.3.1.SAM	ERAF	r.4.3.1.b	Personu skaits, kuras izmanto jaunu vai modernizētu sociālās aprūpes iestāžu pakalpojumus, gadā	Lietotāji/gadā	0	2021	166	LM dati	
4.2.prioritāte	4.2.2.SAM	ESF	r.4.2.2.a	Iestādes, kas ieviesušas uzlabojumus izglītības un mācību sistēmu kvalitātei, efektivitātei un atbilstībai darba tirgum	Iestāžu skaits	19	2020	94	Projektu dati	
4.2.prioritāte	4.2.3.SAM	ESF	r.4.2.3.a	Iestādes, kas veicinājušas vienlīdzīgu piekļuvi kvalitatīvai un iekļaujošai izglītībai pašvaldībās, jo īpaši nelabvēlīgā situācijā esošiem bērniem un jauniešiem	Iestāžu skaits	44	2021	1	Projektu dati	
4.2.prioritāte	4.2.3.SAM	ESF	EECR02	Dalībnieki, kuri pēc dalības pārtraukšanas iesaistījušies izglītībā vai mācībās	Dalībnieku skaits	378	2021	405	Projektu dati	Dati tiks iegūti no noslēguma ziņojuma par ESF+ atbalsta ietekmi uz mērķa grupas dalībnieku (aizpilda par jauniešiem, kas sekmīgi izpildījuši individuālo pasākumu programmu)
4.1.prioritāte	4.1.2.SAM	ESF	r.4.1.2.a	Iedzīvotāju skaits, kuri pēdējā gada laikā veselības apsvērumu dēļ ESF rīkoto pasākumu ietekmē ir mainījuši uztura un citus dzīvesveida paradumus	Iedzīvotāju skaits	93 878	2018	50 000	SPKC dati	Dati tiks iegūti no Latvijas iedzīvotāju un veselības ietekmējošo paradumu pētījumiem. Iegūtie dati tiks attiecināti un populāciju (aprēķinus veiks SPKC), lai iegūtu rezultāta rādītāja vērtību.
4.1.prioritāte	4.1.2.SAM	ESF	EECR03	Dalībnieki, kuri pēc dalības pārtraukšanas ieguvuši kvalifikāciju	Dalībnieku skaits	18 396	2021	9 273	Projektu dati	

4.1.prioritāte	4.1.2.SAM	ESF	r.4.1.2.b	Veikto narkotiku profilakses pasākumu īpatsvars, kas ir pielāgoti narkotiku profilakses kvalitātes standartiem (EDPQS, PVO/UNODC vai valsts standartiem)	Pasākumu īpatsvars (%)	0	2021	40	Pētījuma dati	Dati tiks iegūti Iekšlietu ministrijas pētījuma ietvaros apzinot visas narkotiku lietošanas profilakses intervences, kurās izmantoti kvalitātes standarti
4.2.prioritāte	4.2.4.SAM	ESF	EECR03	Dalībnieki, kuri pēc dalības pārtraukšanas ir ieguvuši kvalifikāciju	Dalībnieku skaits	38 102	2020	27 720	Projektu dati	
4.3.prioritāte	4.3.3.SAM	ESF	EECR03	Dalībnieki, kuri pēc dalības pārtraukšanas ir ieguvuši kvalifikāciju	Dalībnieku skaits	1 234	2019	3 064	Projektu dati	
4.3.prioritāte	4.3.3.SAM	ESF	EECR04	Dalībnieki, kuri pēc dalības pārtraukšanas ir nodarbināti, tai skaitā pašnodarbinātie	Dalībnieku skaits	2 151	2019	6 346	Projektu dati	
4.2.prioritāte	4.2.4.SAM	ESF	EECR06	Dalībnieki, kuri sešus mēnešus pēc aiziešanas atrodas labākā darba tirgus situācijā	Dalībnieku skaits	675	2019	6 469	Projektu dati	
4.3.prioritāte	4.3.4.SAM	ESF	r.4.3.4.a	NVO skaits, kas sniegušas atzinumus par rīcībpolitikas plānošanas dokumentiem un normatīvajiem aktiem (6 mēnešu laikā pēc iesaistes projekta darbības)	NVO skaits	5	2021	50	Projektu dati	
4.3.prioritāte	4.3.4.SAM	ESF	r.4.3.4.b	Atbalstīto sociālo partneru skaits, kas sniedz atzinumus/priekšlikums likumdošanas procesā un Eiropas Semestra ietvaros	Organizāciju skaits	2	2021	2	Projektu dati	
4.3.prioritāte	4.3.4.SAM	ESF	r.4.3.4.c	Personas, kuras pilnveidojušas savu profesionālo kompetenci vienlīdzīgu iespēju un nediskriminācijas jomā	Personu skaits	800	2022	2 236	Projektu dati	
4.3.prioritāte	4.3.4.SAM	ESF	r.4.3.4.d	Diskriminācijas riskam pakļautas personas, kurām mazināts diskriminācijas risks un veicināta iekļaušanās sabiedrībā	Personu skaits	0	2020	12 300	Projektu dati	
4.3.prioritāte	4.3.4.SAM	ESF	r.4.3.4.e	Patvēruma meklētāji un starptautiskās aizsardzības saņēmēji, kuriem veicināta sociālekonomiskā iekļaušana	Personu skaits	190	2022	1140	Projektu dati	

4.3.prioritāte	4.3.4.SAM	ESF	r.4.3.4.f	NVO un kopienas pārstāvju skaits, kam stiprinātas spējas veicināt sabiedrības noturību	NVO skaits	0	2021	60	Projektu dati	
4.3.prioritāte	4.3.4.SAM	ESF	r.4.3.4.g	Probācijas klienti, kuriem veicināta nodarbināmība	Personu skaits	2419	2021	2124	VPD projekta dati	
4.3.prioritāte	4.3.4.SAM	ESF	r.4.3.4.h	Ieslodzītie, kuriem veicināta nodarbināmība	Personu skaits	1122	2021	1680	IeVP Projekta dati	
4.3.prioritāte	4.3.5.SAM	ESF	r.4.3.5.a	Izsniegtie sertifikāti par apmācību kursu profesionālo kompetenču līmeņa paaugstināšanā	Sertifikātu skaits	388	2020	350	Projektu dati	
4.3.prioritāte	4.3.5.SAM	ESF	r.4.3.5.b	Personas, kuras pilnveidojušas savu profesionālo kompetenci	Personu skaits	0	2020	2603	Projektu dati	
4.3.prioritāte	4.3.5.SAM	ESF	r.4.3.5.c	Sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu pieejamības pieaugums	Pieaugums, procentos	2 457	2023	18	Projektu dati	
4.3.prioritāte	4.3.6.SAM	ESF	r.4.3.6.a	Bērni, kas saņēmuši pirmsskolas izglītības pakalpojumus vismaz 1-3 gadus	Bērnu skaits	0	2021	821	Projektu dati	
4.3.prioritāte	4.3.6.SAM	ESF	r.4.3.6.b	Klientu īpatsvars (%), kuri kopumā ir apmierināti ar VDEĀVK darbu – 82% no aptaujāto personu skaita, kurām veikta invaliditātes ekspertīze	Īpatsvars (%)	80	2023	82	Projektu dati	
4.3.prioritāte	4.3.6.SAM	ESF	r.4.3.6.c	Bērnu ar attīstības grūtībām, nepietiekamībām vai to veidošanās risku kumulatīvais skaits, kuriem veicināta pozitīva attīstība un pašrealizācija	Bērnu skaits	51	2020	16 743	Projektu dati	
4.3.prioritāte	4.3.6.SAM	ESF	r.4.3.6.d	Iestāžu skaits, kas sniedz datus un izmanto risku analīzes un vadības informācijas sistēmu agrīnā preventīvā atbalsta vajadzību noteikšanai	Iestāžu skaits	0	2020	1 090	Projektu dati	
4.4.prioritāte	4.4.1.SAM	ESF	r.4.4.1.a	Sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu skaita pieaugums	Pakalpojumu skaits	899	2021	24	Projektu dati	

4.3.prioritāte	4.3.2. SAM	ERAF	RCR 77	Atbalstīto kultūras un tūrisma objektu apmeklētāju skaits	Apmeklētāji/ gadā	11 000	2020	16 500	Projektu dati	
----------------	---------------	------	--------	--	----------------------	--------	------	--------	------------------	--

5.politikas mērķis "Iedzīvotājiem tuvāka Eiropa, veicinot visu veidu teritoriju un vietējo iniciatīvu ilgtspējīgu un integrētu attīstību"

5.1.Prioritāte "Reģionu līdzsvarota attīstība"

5.1.1. SAM "Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana pilsētu funkcionālajās teritorijās" (RSO 5.1.)

(427) **Atbalstāmās darbības:** Lai veicinātu ilgtspējīgu teritoriālo attīstību un virzītos uz reģionālo atšķirību mazināšanu, t.sk., ņemot vērā demogrāfiskos izaicinājumus, plānots integrēts, komplekss atbalsts, paredzot tādas komponentes kā infrastruktūras attīstību uzņēmējdarbībai, publiskās ārtelpas attīstību, pašvaldību kapacitātes veicināšanu un viedos risinājumus publisko pakalpojumu efektivitātes uzlabošanai, kā arī civilās aizsardzības objektu izveidei nepieciešamie ieguldījumi: potenciālo civilās aizsardzības objektu apsekošana, pielāgošana un aprīkošana. Investīcijas tiks veiktas atbilstoši plānošanas reģionu un pašvaldību AP. Integrētas teritoriālas attīstības veicināšanai izvēlēts nacionālais risinājums, kas paredz turpināt pašvaldībām to AP noteikto nozīmīgu projektu īstenošanu caur atbalstu FPT, kas tiks definētas integrēto teritoriālo stratēģiju (reģionu AP) ietvaros. Tiks turpināta teritoriālā pieeja virzībā uz RPP noteiktā līdzsvarotas reģionālās attīstības mērķa sasniegšanu.

(428) Ņemot vērā reģionālās attīstības atšķirības, t.sk. atšķirīgo iedzīvotāju ienākumu līmeni, kas ietekmē iedzīvotāju dzīves kvalitāti reģionos, ir atbalstāmas investīcijas uzņēmējdarbības attīstībai reģionos, balstoties uz teritoriju attīstības plānošanas dokumentos noteiktajām prioritātēm – ieguldījumi publiskajā infrastruktūrā saskaņā ar uzņēmumu pieprasījumu uzņēmējdarbības vides attīstībai un darba iespēju radīšanai pēc iespējas tuvāk dzīves vietai, mazinot potenciālos emigrācijas riskus ārpus reģiona.

(429) Atbalstāmas integrētas investīcijas kultūras infrastruktūrā, īpašu uzmanību pievēršot kultūras objektu darbības uzlabošanas un darbības efektivitātes palielināšanas pasākumiem, identificējot, kur ieguldījumi var sniegt plašāku ekonomisko, sociālo un teritoriālo ietekmi uz attīstāmo teritoriju. Atbalstāmi ieguldījumi unikālos valsts nozīmes aizsargājamās kultūras pieminekļos, to saistītajā infrastruktūrā un jaunas nacionālas vai reģionālas kultūras infrastruktūras, kas nodrošina profesionālās mākslas darbību vai atmiņas institūcijas funkciju būvniecībā ar mērķi uzlabot publiskas vides kvalitāti, nodrošināt arhitektonisko un kultūras vērtību saglabāšanu un nodrošināt kultūras objektu turpmāku izmantošanu kultūras pakalpojumu sniegšanā, veicinot esošo pakalpojumu pilnveidi un jaunu pakalpojumu izveidi, t.sk., uzlabojot kultūras objektu pieejamību cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, kā arī integrējot projektos inovatīvus risinājumus, kas ļauj attīstīt kultūras satura digitālo piedāvājumu, paplašinot kultūras mantojuma saturisko piedāvājumu un veicinot kultūras mantojuma kā ilgtspējīga resursa inovatīvu izmantošanu cilvēka dzīves kvalitātes uzlabošanā. Tiks nodrošināta efektīvāka kultūras mantojuma potenciāla izmantošana ekonomikas attīstībā un sociālo jautājumu risināšanā, stiprinot vietējo iedzīvotāju kopienas, radot jaunu sociālo dinamiku, nodrošinot pievilcīgu vidi vietējiem iedzīvotājiem, kā arī attīstot autentisku tūrisma galamērķa piedāvājumu tūristiem, tādējādi nodrošinot reģiona atpazīstamību, vietējās uzņēmējdarbības attīstību un veicinot pašvaldību ieņēmumu pieaugumu. Investīcijas veicamas, ievērojot iniciatīvas Eiropas Jaunais "Bauhaus" principus un Starptautiskā kultūras pieminekļu un ievērojamu vietu padomes izstrādātos kvalitātes principus ES finansētiem pārveidojumiem, kas var ietekmēt kultūras mantojumu. Ieguldījumi veicami teritorijās, kur jau pastāv veiksmīgas tūrisma stratēģijas (pašvaldības vai plānošanas reģiona AP sastāvdaļa), kā arī sekmīgi sadarbības tīkli.

(430) Atbalstāmi integrēti ieguldījumi publiskajā ārtelpā (piem., parks, skvērs, promenāde, publiski pieejama atpūtas zona, t.sk. Baltijas jūras piekrastē), identificējot primāri svarīgās vietas, kur ieguldījumi var sniegt vislielāko atdevi, palielināt sabiedrības drošību vai uzlabot dzīves vides kvalitāti, kas var ietvert multifunkcionālus risinājumus, zaļo un zilo infrastruktūru (piem., zaļās salas, zaļos žogus, velosipēdu novietnes, caurlaidīgu ietvju izbūvi)⁷⁸, ņemot vērā Eiropas Jaunā "Bauhaus" principus: estētika, ilgtspēja, iekļautība. Publiskās ārtelpas attīstība ietver arī teritorijas

⁷⁸ Zaļā infrastruktūra – stratēģiski plānots pilnīgi vai daļēji dabisku teritoriju tīkls kombinācijā ar citiem vides objektiem, kas ir izveidots un tiek pārvaldīts, lai sniegtu plašu ekosistēmu pakalpojumu klāstu. Tas ietver zaļās zonas (vai zilās, ja attiecas uz ūdens ekosistēmām) un citus fiziskus elementus sauszemes (tostarp piekrastes) un jūras teritorijās. Avots: <https://ieej.lv/tfHmD>

funkcionalitātes uzlabošanu, veicinot pie atjaunotās publiskās ārtelpas esošo uzņēmējdarbības piedāvāto pakalpojumu attīstīšanu/jaunu pakalpojumu sniedzēju saimnieciskās darbības uzsākšanu.

(431) Lai pielāgotos izmaiņām pēc ATR īstenošanas un samazinātu pašvaldības pakalpojumu izmaksas uz vienu klientu, atbalstāmi ieguldījumi plānošanas reģionu un pašvaldību darbības efektivitātei, t.sk. jaunu un inovatīvu risinājumu attīstīšanai, administratīvo pakalpojumu, sabiedriskā transporta, sabiedriskās drošības, izglītības, komunālo u.c. pakalpojumu nodrošināšanai, kombinējot ieguldījumus infrastruktūrā ar IKT risinājumiem. Viedie risinājumi uzlabotu iedzīvotāju labklājību, drošību un sabiedrisko kārtību, rastu iespēju savlaicīgi paredzēt iespējamus izaicinājumus un tos novērst, samazināt vai novērst ietekmi uz vidi, pilnvērtīgāk izmantot iespējas, ko nodrošina mūsdienu tehnoloģijas. Piemēram, viedās uzraudzības sistēmas nodrošināšana aprūpējamo klientu mājās un aprūpes iestādēs, drošās telpas sistēma gaisa kvalitātes uzlabošanai un inficēšanās risku samazināšanai, kā arī citi risinājumi. Lai veidotu risinājumus ar reģionālā mēroga ietekmi, iecerēts, ka katrā plānošanas reģionā pilotveidā tiks ieviesti jauni un inovatīvi risinājumi pašvaldību darbības jomās.

(432) Lai uzlabotu pašvaldību un plānošanas reģionu darba efektivitāti, SAM ietvaros plānots paaugstināt plānošanas reģionu un pašvaldību speciālistu kapacitāti. Prioritārās kapacitātes paaugstināšanas jomas: (1) uzņēmējdarbības veicināšana un inovācijas attīstība, t.sk. starpinstitucionālā un starpsektoru sadarbība RIS3 viedās specializācijas jomu attīstīšanai reģionos inovāciju ekosistēmu ietvaros; (2) viedi risinājumi plānošanas reģionu un pašvaldību administrācijas darba un pakalpojumu efektivitātes uzlabošanā; (3) integrēta (dažādu budžeta avotu) teritorijas attīstības plānošana un īstenošana, piemērojoties sociāli ekonomiskajām pārmaiņām; (4) budžeta plānošana, jauno reģionālās attīstības finanšu instrumentu izmantošana; (5) sabiedrības iesaiste attīstības plānošanā un īstenošanā, t.sk. pamatzināšanas par pilsonisko sabiedrību kā resursu un tās ieguldījumu teritorijas attīstībā. Šādas investīcijas sniegs ieguldījumu labas pārvaldības principu piemērošanā, lai nodrošinātu plānošanas reģionu un vietējo pašvaldību pārredzamu, līdzdalību veicinošu, veiksmīgu un efektīvu darbību, sniedzot publiskos pakalpojumus iedzīvotājiem un uzņēmumiem to teritorijā. Kapacitātes uzlabošanas pasākumi stiprinās plānošanas reģionu un pašvaldību spēju izstrādāt integrētas teritoriālās stratēģijas, tādējādi arī atlasīt, izstrādāt, izvērtēt un īstenot kvalitatīvus projektus.

(433) Atbalstāmās darbības ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo veikts atbilstošs novērtējums, ņemot vērā NBK vadlīnijas un ieviešanas un projektu atlases nosacījumus tiks noteikti pasākumi, lai nodrošinātu atbilstību NBK principa nosacījumu ievērošanai.

(434) **Galvenās mērķgrupas:** nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru pašvaldības un to FPT pašvaldības, plānošanas reģioni, NVO saimnieciskās darbības veicēji un iedzīvotāji, vietējie un starptautiskie tūristi, kultūras mantojuma objektu un kultūras infrastruktūras objektu apmeklētāji, saistīto pakalpojumu sniedzēji (MVU), valsts tiešās pārvaldes iestādes, komersanti, valsts un pašvaldību kapitālsabiedrības, publiskas atvasinātas personas, Latvijas iedzīvotāji.

(435) **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** Projektu un pasākumu izstrādes laikā, īstenošanā un vadībā tiks nodrošināta informācijas un vides pieejamības, nediskriminācijas pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmēm un vienlīdzīgu iespēju principu ievērošana. Veicot ieguldījumus publiskajā infrastruktūrā uzņēmējdarbības vides uzlabošanai, tiks sekmēta nepieciešamo apstākļu nodrošināšana un vienlīdzīgas iespējas uzņēmējdarbības uzsākšanai un attīstībai visiem iedzīvotājiem. Publiskās infrastruktūras attīstīšanas projektos tiks īstenotas vides un informācijas pieejamības nodrošināšanas darbības personām ar FT, vecāka gadagājuma cilvēkiem un vecākiem ar bērniem, pielietojot labās prakses vai inovatīvus risinājumus būvniecībā, nodrošinot nepieciešamo aprīkojumu iekļūšanai telpās, kā arī piekļuvei objektiem un pakalpojumiem, kas atrodas ārpus tām.

(436) Attīstot pašvaldību viedo risinājumu izveidi un īstenošanu, tiks pievērsta īpaša uzmanība tam, lai radītie gala produkti, pakalpojumi un rezultāti būtu pieejami visiem, t.sk. personām ar FT. Pašvaldību speciālistu kapacitātes celšanas pasākumi tiks īstenoti, ievērojot vienlīdzīgu iespēju principu.

(437) Īstenojot pasākumus, tiks sekmēta vienlīdzīga pieeja kultūras infrastruktūrai un kvalitatīviem kultūras pakalpojumiem vienlīdzīgi visām sabiedrības grupām, veicinot līdztiesīgumu kultūras norišu pieejamībā neatkarīgi no dzīvesvietas, īpašām vajadzībām un sociālā atstumtības riska. Tiks palielināta kultūras pasākumu pieejamība

cilvēkiem ar invaliditāti. Ņemot vērā to, ka liels attālums no cilvēka dzīvesvietas līdz pasākuma norises vietai var kļūt par būtisku šķērslī kultūras pasākuma apmeklēšanai, nodrošinot pakalpojumu tuvāk dzīvesvietai, tiks veicināta pakalpojumu pieejamība neatkarīgi no dzīvesvietas.

(438) **Mērķteritorijas, t. sk. plānotais teritoriālo rīku izmantojums:** SAM īsteno ar mehānismu "Funkcionālās pilsētu teritorijas". FPT tiks noteiktas teritoriju attīstības stratēģijās (plānošanas reģionu AP), ko izstrādā plānošanas reģioni kopā ar pašvaldībām un apstiprina reģiona attīstības padome, kuru veido pašvaldības. Tās ietvers ģeogrāfisko tvērumu, stratēģisko ietvaru, teritorijas ekonomisko, sociālo un vides izaicinājumu un attīstības potenciāla analīzi, integrētus risinājumus, aprakstu par iesaistīto pušu iesaisti stratēģijas izstrādē un ieviešanā, kur pārstāvēts plašs sadarbības un sociālo partneru loks. Stratēģijās noteiktās FPT tiks ņemtas vērā pašvaldību AP, nosakot plānotos ieguldījumus, tās iekļauj teritoriju izaicinājumiem specifiskus risinājumus, kas tiek finansēti no dažādiem finanšu avotiem, tās izstrādā/ aktualizē atbilstoši nacionālajiem normatīvajiem aktiem un VARAM metodikai. ERAF atbalsta pamatā būs teritoriju attīstības stratēģijās noteikto FPT ietvaros plānotie projekti, ievērojot pilsētvides attīstības izaicinājumus un vajadzības saskaņā ar pašvaldību AP investīciju plāniem. Jautājumos, kas skar vairākas pašvaldības, iespējama reģionāla mēroga risinājumu koordinācija. Finansējums starp plānošanas reģioniem tiks plānots pēc IKP uz vienu iedzīvotāju apgrieztās proporcijas (atbilstoši RPP), izņemot viedajām pašvaldībām, kultūras infrastruktūrai, kapacitātei.

(439) Lai nodrošinātu teritoriju attīstības stratēģiju izstrādātāju iesaisti projektu atlasē, plānošanas reģionu pārstāvji piedalīsies projektu iesniegumu vērtēšanas komisijā. Pašvaldības prioritāro projektu sarakstu var pievienot arī teritoriju attīstības stratēģijai, nodrošinot atbilstību arī pašvaldību AP.

(440) Latvija nepiemēros ITI mehānismu, ņemot vērā pieredzi ITI īstenošanā⁷⁹. Lauku telpas attīstībai plānoti ELFLA ieguldījumi (SVVA stratēģijām), t.sk. vietējās ekonomikas stiprināšanas, kopienu spēcinošām un vietas attīstību sekmējošām iniciatīvām.

(441) **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** Nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centri un lauku attīstības telpa aptver visu Latviju, bet pārējās Stratēģijā "Latvija 2030" noteiktās mērķteritorijas tikai daļu no valsts teritorijas, apvienojot pašvaldības, kurām to ģeogrāfiskā novietojuma un ar to saistītu iezīmju dēļ ir kopīgi specifiski izaicinājumi/attīstības iespējas. Plānošanas reģiona un pašvaldības AP ietver koordinētus un papildinošus ieguldījumus dažādās nozarēs ārpus 5.PM. Uzņēmējdarbības publiskās infrastruktūras investīcijām – sinerģija ar tiešajām investīcijām MVU atbalstam, plānotas 1.PM, t.sk. ar 1.2.3.SAM plānoto tiešo atbalstu uzņēmumiem, 1.1.1.SAM un 1.1.2.SAM P&I kapacitātes attīstībai reģionālo inovāciju sistēmas iedzīvināšanai, atbalstu darbaspēka prasmēm 4.2.2.SAM, 4.2.3.SAM un 4.2.4.SAM, kā arī sinerģija ar 4.3.4.SAM un 4.3.6.SAM pirmsskolas izglītības pieejamību veicinošiem pasākumiem. 3.1.1.SAM investīcijas palielinās reģionu sasniedzamību arī uzņēmējiem. Publiskās ārtelpas attīstībai plānota papildinātība ar 2.1.3.SAM pašvaldību investīcijām klimata pielāgošanās pasākumu īstenošanai. Viedo pašvaldību risinājumiem – sinerģija ar 2.1.1.SAM pašvaldību ēku energoefektivitātes paaugstināšanas investīcijām, 1.1.1.SAM un 1.2.3.SAM atbalstu zinātniskajām institūcijām un uzņēmumiem viedo produktu attīstībai. AF ietvaros reģionos (ārpus Rīgas reģiona) plānots īstenot lielākus investīciju projektus (vismaz 4 nacionāla mēroga industriālie parki) nozarēs ar augstu pievienotās vērtības potenciālu. 5.1.1.SAM ieguldījumi kultūras infrastruktūrā var kalpot kā stimuls turpmākām investīcijām, kas tiek īstenotas 4.3.2.SAM ietvaros, vienlaikus demarkāciju nodrošinot jau plānošanas posmā, paredzot, ka 5.1.1.pasākuma mērķa grupa ir kultūras mantojuma objektu apmeklētāji, savukārt 4.3.2.SAM mērķa grupa ir sociāli mazaizsargātās grupas, kas tiek marginalizētas kultūras pieejamībā.

(442) 5.1.1.SAM paredzētās darbības var sniegt ieguldījumu ESSBJR politikas virziena "Kultūra" un "Inovācija" īstenošanā; programmā "Radošā Eiropa" paredzēts sniegt atbalstu arhitektūras un kultūras mantojuma nozarēm.

(443) **Finanšu instrumenti:** Izstrādājot SAM ieviešanas nosacījumus tiks izvērtēta iespēja attiecībā uz peļņu nesošiem kultūras infrastruktūras projektiem piemērot atbalstu finanšu instrumentu veidā (aizdevums kombinācijā ar grantu).

⁷⁹ <https://ej.uz/xwkw>

5.2. Prioritāte "Civilās aizsardzības stiprināšana" (REARM speciālā prioritāte)

5.2.1. SAM "Civilās sagatavotības nodrošināšana visu veidu teritorijās" (RSO)

(444) **Atbalstāmās darbības:** SAM ietvaros paredzētas investīcijas, lai stiprinātu civilo sagatavotību visu veidu teritorijās. Nodrošinot vismaz 10 katastrofu pārvaldības centru būvniecību, tai skaitā projektēšanu un būvdarbus, to atbilstošu aprīkošanu ar iebūvējamām mēbelēm, iekārtām un specializēto tehnoloģisko aprīkojumu, tādējādi izveidojot fizisku infrastruktūru, kas nodrošinās efektīvu un ātru reaģēšanu uz dabas un cilvēka izraisītām katastrofām, katastrofas draudiem un dažāda mēroga apdraudējumu, kā arī nodrošinās valsts drošības stiprināšanas pasākumu īstenošanu visā Latvijas teritorijā.

(445) Ņemot vērā drošības izaicinājumus, plānots atbalsts esošu telpu pārbūvei vai atjaunošanai un aprīkošanai, pielāgojot tās patvertņu ierīkošanai, kas paredzētas cilvēku aizsardzībai no bīstamiem faktoriem, mazinot ārēja sprādziena triecienviļņa un šķembu ietekmi, kas rodas katastrofas, militāra iebrukuma vai kara gadījumā. Ir atbalstāms, ka patvertnes iespēju robežās tiek veidotas tā, lai tās var izmantot kā DL nozīmes objektus, tas ir, veicot nepieciešamos pasākumus telpu piemērošanai civilās aizsardzības vajadzībām, tās var tikt izmantotas, lai nodrošinātu aizsardzību iedzīvotājiem militāra iebrukuma, kara vai katastrofas gadījumos.

(446) Atbalstāmās darbības ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo veikts atbilstošs novērtējums, ņemot vērā NBK vadlīnijas un ieviešanas un projektu atlases nosacījumus tiks noteikti pasākumi, lai nodrošinātu atbilstību NBK principa nosacījumu ievērošanai.

(447) **Galvenās mērķgrupas:** Latvijas iedzīvotāji, Iekšlietu ministrija, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests, Nodrošinājuma valsts aģentūra, Iekšlietu ministrijas Informācijas centrs, citas valsts tiešās pārvaldes iestādes, Latvijas pašvaldības, katastrofas pārvaldīšanas subjekti, valsts un pašvaldību kapitālsabiedrības un iestādes, publiskas atvasinātas personas.

(448) **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** Projektu un pasākumu īstenošanā un vadībā tiks nodrošināta un SAM ietvaros īstenoto darbību kopums tiks vērsts uz informācijas un vides pieejamības, nediskriminācijas pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmēm un vienlīdzīgu iespēju principu ievērošana visām personu grupām, t.sk. uz vienlīdz pieejamu, kvalitatīvu un ātru civilās aizsardzības pakalpojumu nodrošināšanu, kur vien tas iespējams.

Pielāgotajās un aprīkotajās patvertnēs tiks nodrošināti risinājumi pieklūstamības nodrošināšanai (patstāvīgi vai ar citu personu vai tehnisko palīgīdzekļu, piemēram, evakuācijas krēslu, palīdzību) personām ar ierobežotām pārvietošanās spējām, tai skaitā personām ratiņkrēslos, personām ar bērnu ratiņiem, un cilvēkiem ar redzes, dzirdes, kustību vai garīga rakstura traucējumiem, vecāka gadagājuma cilvēkiem.

Pasākuma īstenošanā tiks ņemts vērā nediskriminācijas un pieklūstamības princips, kā to paredz Apvienoto Nāciju organizācijas Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām.

(449) **Mērķteritorijas, t.sk. plānotais teritoriālo rīku izmantojums:** Visa Latvijas teritorija. SAM pasākumi tiks īstenoti visā valstī, lai nodrošinātu civilo gatavību visos Latvijas reģionos. Vismaz 10 dažādos administratīvajos apgabalos tiks izveidoti katastrofu pārvaldības centri, savukārt dažādās vietās visā valsts teritorijā tiks izveidotas ne mazāk kā 500 patvertnes, nodrošinot vienlīdzīgu piekļuvi.

(450) **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** Katastrofu pārvaldības centri tiks stratēģiski izvietoti, lai nodrošinātu plašu teritoriālo pārklājumu un efektīvu reaģēšanu visos Latvijas reģionos. To izvietojums tiek plānots, lai maksimāli palielinātu pieejamību un koordināciju, vienlaikus nodrošinot arī elastību liela mēroga krīžu vai negadījumu gadījumos. Patvertņu izvietojums tiek izstrādāts izklaidēti visā valstī, jo krīzes scenārijos, īpaši pierobežas apgabalos vai reģionos ar īpašiem ģeogrāfiskiem ierobežojumiem, iedzīvotājiem var būt efektīvāk un drošāk izmantot patvertnes blakus pašvaldībā.

(451) **Finanšu instrumenti:** N/A

10.tabula (2) 5. Politikas mērķa iznākuma rādītāji

Prioritāte	SAM	Fonds	ID	Rādītājs	Mērvienība	Starpposma vērtība (2024)	Plānotā vērtība (2029)
5.1.prioritāte	5.1.1.SAM	ERAF	RCO 75	Atbalstītas integrētas teritoriālās attīstības stratēģijas	Skaits	0	5
5.1.prioritāte	5.1.1.SAM	ERAF	RCO 77	Atbalstīto kultūras un tūrisma objektu skaits	Skaits	0	8
5.1.prioritāte	5.1.1.SAM	ERAF	RCO 114	Jaunizveidotas vai atjaunotas atvērtās zonas (publiskas teritorijas) pilsētvidē	m ²	0	131 897
5.1.prioritāte	5.1.1.SAM	ERAF	i.5.1.1.a	Noslēgto līgumu īpatsvars par ieguldījumiem kultūras un tūrisma objektos	%	10	100
5.2.prioritāte	5.2.1.SAM	ERAF	RCO 24	Investīcijas jaunās vai jauninātās katastrofu monitoringa, gatavības, brīdinājuma un reaģēšanas sistēmās attiecībā uz dabas katastrofām	euro	0	106 424 959
5.2.prioritāte	5.2.1.SAM	ERAF	i.5.2.1.a	Civilās aizsardzības mērķiem pielāgoti un aprīkoti objekti	Skaits	0	500
5.2.prioritāte	5.2.1.SAM	ERAF	i.5.2.1.b	Ieguldījumi civilās aizsardzības mērķiem	euro	0	26 113 520
5.2.prioritāte	5.2.1. SAM	ERAF	i.5.2.1.c	Uzbūvēto katastrofu pārvaldības centru skaits	Skaits	0	10

11.tabula (3) 5. Politikas mērķa rezultātu rādītāji

Prioritāte	SAM	Fonds	ID	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība	Sākotnējās vērtības gads	Plānotā vērtība (2029)	Datu avots	Komentāri
5.1.prioritāte	5.1.1. SAM	ERAF	r.5.1.1.a.	Komersanti, kas gūst labumu no attīstītās publiskās infrastruktūras	Uzņēmumu skaits	0	2020	46	Projektu dati	
5.1.prioritāte	5.1.1. SAM	ERAF	r.5.1.1.b	Darba algu fonda pieaugums privātajos uzņēmumos	euro	0	2020	60 247 387	Projektu dati	
5.1.prioritāte	5.1.1. SAM	ERAF	r.5.1.1.c	Privātās nefinanšu investīcijas nemateriālajos ieguldījumos un pamatlīdzekļos	euro	0	2020	74 081 929	Projektu dati	

5.1.prioritāte	5.1.1. SAM	ERAF	RCR 77	Atbalstīto kultūras un tūrisma vietu apmeklētāji	Apmeklētāji/ gadā	720 000	2019	902 000	Projektu dati	
5.2.prioritāte	5.2.1. SAM	ERAF	r.5.2.1.a	Administratīvi teritoriālo vienību skaits, kurās ir jaunizveidoti katastrofu pārvaldības centri	Teritoriālo vienību skaits	0	2020	10	Projektu dati	

6.politikas mērķis "Taisnīgas pārkārtošanās fonda investīcijas"

6.1.Prioritāte "Pāreja uz klimatneitralitāti"

6.1.1. SAM "Pārejas uz klimatneitralitāti radīto ekonomisko, sociālo un vides seku mazināšana visvairāk skartajos reģionos" (JSO 8.1)

(452) **Atbalstāmās darbības:** Atbalstāmo pasākumu plānošanā un vismagāk skarto reģionu identificēšanā ņemti vērā iepriekš definēti kritēriji⁸⁰, tādējādi nosakot, kuras teritorijas potenciāli visvairāk skars pāreja uz klimatneitrālu ekonomiku, un noteiktas to attīstības vajadzības un potenciālie izaicinājumi, lai varētu risināt pārkārtošanās grūtības virzībā uz klimatneitralitāti. Konkrēti plānotie atbalsta pasākumi noteikti TPTP, ievērojot tajā paredzēto pārkārtošanās virzienu un darbības, kas definētas saskaņā ar plānošanas dokumentiem klimatneitralitātes jomā – NEKP, Latvijas stratēģiju klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050.g., kā arī ievērojot EK 2020.gada ziņojuma par Latviju TPF atbalstāmo darbību ieteikumus, Kūdras ilgtspējīgas izmantošanas pamatnostādnes 2020.–2030.gadam, un Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021.–2027.gadam noteiktos uzstādījumus reģionālās attīstības atšķirību mazināšanai, sniedzot kompleksu un savstarpēji papildinošu ieguldījumu stratēģisko mērķu un NEKP uzdevumu īstenošanā. TPTP ietvaros plānots viens transformācijas virziens "Kūdras nozares SEG emisiju samazināšanas pasākumi un atbalsts reģionālās ekonomikas dažādošanai, mazinot sociālekonomiskās sekas pārejā uz klimatneitrālu ekonomiku", kura ietvaros paredzēts īstenot trīs darbības: (1) Dabas resursu ilgtspējīga izmantošana un atšķirības no kūdras izmantošanas enerģētikā; (2) Reģionālās uzņēmējdarbības attīstība, veicinot pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku; (3) Nodarbināto prasmju paaugstināšana un atbalsts kvalifikācijas iegūšanai, atbalsts darbaspēka mācībām saskaņā ar uzņēmumu pieprasījumu. TPTP darbību ietvaros tiks īstenoti vairāki pasākumi.

(453) TPTP darbības "Atšķirības no kūdras izmantošanas enerģētikā" ietvaros ir atbalstāma degradēto kūdras purvu rekultivācija, t.sk. vēsturiskajās kūdras ieguves vietās, koncentrējoties primāri uz risinājumiem ar augstāku SEG emisiju samazinājumu, kā arī pārprofilēšanas aktivitātēm. Pirms rekultivācijas veikšanas tiks noteiktas vietai piemērotākās darbības un rekultivācijas metodes. Degradēto purvu rekultivācija ļaus samazināt zemes resursu degradāciju, nodrošināt saimniecisku un pilnvērtīgu vietas turpmāku izmantošanu, novēršot nelabvēlīgas ietekmes apkārtējai videi, kā arī sekmēt ieguves vietas iekļaušanos ainavā. Tāpat paredzēts atbalstāmās darbības pašvaldību un/vai sabiedrisko siltumapgādes pakalpojumu sniedzēju siltumenerģijas apgādes, kā arī ražošanas un koģenerācijas iekārtu nomaīnai vai pielāgošanai alternatīviem AER kurināmajiem, kas pārtrauc kūdras kā kurināmā resursa izmantošanu.

(454) Dabas resursu ilgtspējīgai izmantošanai ir atbalstāma ES nozīmes biotopu atjaunošana vai purvu ekosistēmu atjaunošana dzīvotņu kvalitātes un aizsardzības statusa uzlabošanai, kā arī ekotūrisma veicināšanai. Šādas aktivitātes ir paredzēts veikt īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, lai uzlabotu purvu ekosistēmu bioloģisko daudzveidību saskaņā ar ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģiju 2030.gadam⁸¹ un *Natura 2000* prioritāro rīcību programmu 2021.–2027.gadam⁸². Tāpat atbalsts ir paredzēts P&I aktivitātēm, lai nodrošinātu dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, fokusējoties uz Latvijas vides un klimata mērķiem, piem., SEG emisiju samazināšanas, teritoriju atjaunošanas u.c. aspektiem. Ir paredzēts īstenot pētījumu platformu un izcilības centra izveidi, kura ietvaros tiks atbalstīta pilotprojektu un demonstrācijas projektu īstenošana saistībā ar dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu.

(455) Lai ierobežotu reģionālo atšķirību pieaugumu un mazinātu negatīvo ietekmi uz vidi, plānota ekonomikas dažādošana un modernizācija, jaunu ilgtspējīgu uzņēmējdarbības iespēju radīšana un attīstība visvairāk skartajos reģionos, t.sk. degradētajās vēsturiskajās kūdras ieguves vietās un degradētajās rūpnieciskajās teritorijās. Reģionālās uzņēmējdarbības attīstības, veicinot pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku, ietvaros plānots atbalstīt "zaļāku" uzņēmējdarbības teritoriju, kur ražo AE vai izmanto AER tehnoloģijas, un saistītās publiskās infrastruktūras attīstību

⁸⁰ Taisnīgās pārkārtošanās teritoriālais plāns, pielikums

⁸¹ ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģija 2030. gadam Pieejams: <https://ieej.lv/CUeCh>

⁸² Prioritāro rīcību programma Natura 2000 tīklam Latvijā (2021–2027). Pieejams: <https://ieej.lv/RnbqB>

saskaņā ar uzņēmumu pieprasījumu. Ņemot vērā darbinieku skaitu, kuru darbavietas tiks ietekmētas ekonomikas pārkārtošanās rezultātā, "zaļāku" uzņēmējdarbības teritoriju attīstība mazinātu sociālekonomiskās sekas, radot jaunas darbavietas. Uzņēmējdarbības teritoriju attīstība ir būtisks priekšnosacījums reģionālo atšķirību mazināšanai, un jaunizveidotās darbavietas dotu iespēju rast nodarbinātības iespējas. Uzņēmējdarbības teritoriju attīstības kontekstā nozīmīga loma ir arī bezemisiju transportlīdzekļu izmantošanai, kas sniegs iespēju kūdras nozares transformācijas rezultātā visvairāk skartajās teritorijās uzlabot pakalpojumu un nodarbinātības iespēju pieejamību un sasniedzamību un veicinās pašvaldības funkciju īstenošanu, t.sk. izglītības pieejamības nodrošināšanu. Lai nodrošinātu reģionu virzību uz klimatneitrālu ekonomiku, plānots atbalsts pašvaldību un reģionu speciālistu vietējā līmenī nepieciešamo prasmju un zināšanu paaugstināšanai par klimatneitrālu ekonomiku, nozaru transformāciju uz klimatneitrāliem risinājumiem un ietekmi uz teritoriju attīstību, mazinot sociālekonomiskās negatīvās sekas saistībā ar klimata pārmaiņām.

(456) Pārkārtošanās uz klimatneitrālu ekonomiku rezultātā nākotnē prognozējamās strukturālās izmaiņas darba tirgū, tādējādi atbalstāmi ieguldījumi darba tirgus vajadzībām un aktuālajiem sociāli ekonomiskajiem izaicinājumiem atbilstoša prasmju pilnveides un jaunu kvalifikāciju piedāvājuma nodrošināšanai. Prasmju attīstības, pilnveides un pārkvalificēšanas piedāvājuma attīstība vērsta uz ilgtermiņa nodarbinātību, kuras ietvaros plānots nodarbināto prasmju paaugstināšanas atbalsts kvalifikācijas iegūšanai (t.sk., izmantojot darba vidē balstītu mācību pieeju, industriālās pārejas un uzņēmējdarbības veicināšanai nozarēs, kas veic ekonomikas transformāciju uz klimatneitralitāti), atbalsts darba spēka mācībām (t.sk. DD noteikts atbalsts jaunas kvalifikācijas iegūšanai vai darba spēka pārcelšanai nepieciešamo prasmju pilnveidei), atbalsts reģiona ekonomiskās transformācijas virzieniem atbilstošu jauno speciālistu sagatavošana īsā cikla izglītības programmās (saskaņā ar uzņēmēju pieprasījumu), kā arī plānotas mācības u.c. pārkvalificēšanas pasākumi operatīvai un mērķtiecīgai no bezdarba riskam pakļauto un darba tiesiskajām attiecībām potenciāli atbrīvoto cilvēku integrēšanai darba tirgū, t.sk. no mazaizsargātajām sabiedrības grupām, nepasliktinot to sociālo stāvokli. Detalizēts prasmju saraksts, kas nepieciešamas visvairāk skartajos reģionos, tiks izstrādāts sadarbībā ar sociālajiem un sadarbības partneriem.

(457) TPTP atbalstāmās darbības plānotas, ievērojot ES prioritātes klimata un vides jomā, jo īpaši plānojot pārkārtošanos uz 2030.g. izvirzītajiem ES enerģētikas un klimata mērķiem un klimatneitrālu ES ekonomiku līdz 2050.g. saskaņā ar Parīzes nolīguma mērķiem, kā arī ņemot vērā EZK mērķus, kuru īstenošana veicinās virzību uz klimatneitralitāti, kā arī atbalstīs vietējo ekonomiku un ilgtspēju ilgtermiņā. Lai veicinātu ekonomikas zaļo pārkārtošanos, TPTP ietvaros Latvijā līdz 2030.g. plāno atteikties no kūdras izmantošanas enerģētikā. Enerģētiskās kūdras aizliegums un TPTP paredzētās aktivitātes var veicināt Latvijas stratēģija klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050.g. pret 2030.g. noteikto zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības sektorā mērķu sasniegšanu 36% apmērā.

(458) Atbalstāmās darbības ir novērtētas kā atbilstošas NBK principa nosacījumiem, jo veikts atbilstošs novērtējums, ņemot vērā AF paredzētās vadlīnijas NBK novērtējuma veikšanai un ieviešanas un projektu atlases nosacījumos tiks noteikti pasākumi, lai nodrošinātu atbilstību NBK principa nosacījumu ievērošanai.

(459) **Galvenās mērķgrupas:** pārejas uz klimatneitrālu ekonomiku visvairāk skarto reģionu iedzīvotāji, plānošanas reģioni, pašvaldības un to izveidotās iestādes, pašvaldību kapitālsabiedrības, publiski privātās kapitālsabiedrības, speciālās ekonomiskās zonas pārvaldes, saimnieciskās darbības veicēji, sabiedrisko pakalpojumu sniedzēji, valsts iestādes, zinātniskās institūcijas.

(460) **Darbības, kas nodrošina vienlīdzību, iekļaušanu un nediskrimināciju:** projektu un pasākumu izstrādes laikā, īstenošanā un vadībā tiks nodrošināta informācijas un vides pieejamības, nediskriminācijas pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmes un vienlīdzīgu iespēju principu ievērošana. Veicot ieguldījumus ar būvniecību saistītajās darbībās, tiks nodrošināta vides un informācijas pieejamība personām ar FT, ievērojot būvnormatīvos noteiktās prasības. Infrastruktūras attīstīšanas projektos tiks īstenotas specifiskas vides un informācijas pieejamības nodrošināšanas darbības personām ar FT, vecāka gadagājuma cilvēkiem un vecākiem ar bērniem, pielietojot labās prakses vai inovatīvus risinājumus būvniecībā, nodrošinot nepieciešamo aprīkojumu iekļūšanai telpās, kā arī piekļuvei dažādiem objektiem un pakalpojumiem, kas atrodas ārpus telpām. Attīstot transporta infrastruktūru, tiks nodrošināta vides un informācijas pieejamība personām ar invaliditāti un vecākiem ar bērniem, piemēram, autobusus vizuāli informācijas tablo, audio paziņojumi par pieturvietām, maršrutu u.tml.,

marķējumi un piktogrammas, atbilstošas sēdvietas u.c. Prasmju attīstības pasākumu ietvaros tiks nodrošināta dalība un informācijas pieejamība visiem ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem neatkarīgi no izglītības līmeņa, dzimuma, rases, etniskās izcelsmes, invaliditātes, u.c. aspektiem, tādējādi veicinot iedzīvotāju dzīves līmeņa nepasliktināšanos, ko var ietekmēt darba tirgus transformācijas procesi, kā arī tiks nodrošināta apmācību iespēja personām ar FT.

(461) **Mērķteritorijas, t.sk. plānotais teritoriālo rīku izmantojums:** ekonomikas pārkārtošanās uz klimatneitralitāti rezultātā vissmagāk skartie reģioni noteikti TPTP saskaņā ar TPTP noteiktajiem kritērijiem, ņemot vērā 1) kūdras ieguves apjomus un degradēto purvu (nerekultivēto vēsturisko kūdras ieguves vietu), kur kūdras ieguve vairs nenotiek, izplatību, 2) IKP rādītājus, 3) elektroenerģijas un siltumenerģijas patēriņu IKP (uz vienu iedzīvotāju) vienības radišanai, 4) uzņēmumu darbības energoietilpību un iespējas pārkārtot uzņēmumu saimniecisko darbību ekonomikas transformācijai uz klimatneitralitāti, 5) nodarbinātības un bezdarba līmeņa rādītājus, kā arī 6) demogrāfijas tendenču rādītājus. Plānotajiem ieguldījumiem jāatbilst plānošanas reģionu attīstības plānošanas dokumentiem, izņemot degradēto purvu rekultivācijas un atjaunošanas, un kūdras nozares pētniecības aktivitātes, kur investīcijas tiks plānotas nacionālā līmenī, sniedzot pamatojumu ieguldījumiem un konkrētizējot ieguldījumus atbilstoši teritorijas socioekonomiskajai situācijai.

(462) **Starpreģionālās, pārrobežu un transnacionālās darbības:** SAM ietvaros plānotie ieguldījumi infrastruktūras attīstībai, ir papildinoši 5.1.1.SAM ietvaros paredzētajiem integrētajiem ieguldījumiem teritorijās uzņēmējdarbības vides attīstībai un darba iespēju radišanai pēc iespējas tuvāk dzīvesvietai un pašvaldību speciālistu kapacitātes paaugstināšanai citu ERAF plānoto tematisko atbalsta pasākumu veiksmīgai īstenošanai pašvaldībās un plānošanas reģionos, kā arī par vispārīgiem attīstības plānošanas jautājumiem. Atbalsts cilvēkresursu prasmju un profesionālās kvalifikācijas paaugstināšanas piedāvājuma attīstībai plānots 4.2.2.SAM ietvaros, paredzot atbalstu darba vidē balstītu mācību īstenošanai profesionālās izglītības iestāžu izglītojamiem, savukārt 4.2.4.SAM pasākumu ietvaros plānoti pieaugušo izglītības piedāvājuma attīstības pasākumi, nodrošinot demarkāciju un papildinātību ar TPF finansējumu kūdras un saistītajās nozarēs ietekmētā personāla prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas iespējām atbilstoši reģionu vajadzībām, kā arī uzņēmumu darbiniekiem, kas ieinteresēti attīstīties un pilnveidoties esošajā uzņēmumā. 6.1.1.SAM ieguldījumi ir papildinoši arī ar AF investīcijām, kur 2.3.1.4.i "Individuālo mācību kontu pieejas attīstība" ietvaros paredzēts sniegt atbalstu pieaugušo izglītības attīstībai, savukārt nevienlīdzības mazināšanai reģionos 3.1.1.3.i "Investīcijas uzņēmējdarbības publiskajā infrastruktūrā industriālo parku un teritoriju attīstīšanai reģionos" ietvaros plānot īstenot daudz lielākus investīciju projektus un attīstīt vismaz četrus nacionālas nozīmes industriālos parkus, 3.1.1.6.i "Pašvaldību funkciju īstenošanai un pakalpojumu sniegšanai nepieciešamo bezemisiju transportlīdzekļu iegāde" ietvaros paredzēts atbalsts bezemisiju transportlīdzekļu (autobusu) iegādei, kas paredzēti pašvaldību funkciju un pārvaldes uzdevumu nodrošināšanai, 3.1.1.2.i. "Pašvaldību kapacitātes stiprināšana to darbības efektivitātes un kvalitātes uzlabošanai" ietvaros plānots atbalsts plānošanas reģionu un pašvaldību zināšanu un prasmju celšanai ATR kontekstā, nolūkā uzlabot publisko pakalpojumu kvalitāti.

(463) **Finanšu instrumenti:** Lai sekmētu finansējuma saņēmēja līdzdalību ekonomikas dažādošanā visvairāk skartajos reģionos, TPTP 2.darbības "Reģionālās uzņēmējdarbības attīstība, veicinot pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku" uzņēmējdarbības "zaļināšanas" un produktu attīstības pasākuma īstenošanai tiks izmantots FI, kombinējot to ar granta elementu.

12.tabula (2) 6. Politikas mērķa iznākuma rādītāji

Prioritāte	SAM	Fonds	ID	Rādītājs	Mērvienība	Starpposma vērtība (2024)	Plānotā vērtība (2029)
6.1.prioritāte	6.1.1. SAM	TPF	RCO 03	Ar finanšu instrumentiem atbalstītie uzņēmumi	Uzņēmumu skaits	0	102 ⁸³
6.1.prioritāte	6.1.1. SAM	TPF	RCO 10	Uzņēmumi, kas sadarbojas ar pētniecības organizācijām.	Uzņēmumu skaits	0	5 ⁸⁴
6.1.prioritāte	6.1.1. SAM	TPF	RCO 38	Atbalstītās sanētās zemes platība	ha	0	13 600 (skaitīta rekultivētā un atjaunotā platība) ⁸⁵
6.1.prioritāte	6.1.1. SAM	TPF	EECO 05	Nodarbinātas personas, tostarp pašnodarbinātas personas.	Personu skaits	0	3 950 (unikālie dalībnieki, kas uzsākuši intervenci) ⁸⁶
6.1.prioritāte	6.1.1. SAM	TPF	i.6.1.1.a	Komersanti, kas gūst labumu no attīstītās publiskās infrastruktūras	Uzņēmumu skaits	0	33 ⁸⁷
6.1.prioritāte	6.1.1. SAM	TPF	i.6.1.1.b	Īstenotas reģionāla mēroga mācību programmas pašvaldību un reģionu speciālistu kvalifikācijas paaugstināšanai un / vai pārkvalifikācijai ⁸⁸	Programmu skaits	0	4 ⁸⁹
6.1.prioritāte	6.1.1. SAM	TPF	i.6.1.1.c	Bezemisiju transportlīdzekļu pašvaldību funkciju īstenošanai un pakalpojumu nodrošināšanai	Bezemisiju transportlīdzekļu skaits	0	31 ⁹⁰
6.1.prioritāte	6.1.1. SAM	TPF	i.6.1.1.d	Profesionālajā izglītībā iesaistīto izglītojamo skaits	Personu skaits	0	1 609 ⁹¹

⁸³ TPTP 2. darbība "Reģionālās uzņēmējdarbības attīstība, veicinot pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku"⁸⁴ TPTP 1. darbība "Dabas resursu ilgtspējīga izmantošana un atteikšanās no kūdras izmantošanas enerģētikā"⁸⁵ TPTP 1. darbība "Dabas resursu ilgtspējīga izmantošana un atteikšanās no kūdras izmantošanas enerģētikā"⁸⁶ TPTP 3. darbība "Nodarbināto prasmju paaugstināšana un atbalsts kvalifikācijas iegūšanai, atbalsts darbaspēka mācībām saskaņā ar uzņēmumu pieprasījumu"⁸⁷ TPTP 2. darbība "Reģionālās uzņēmējdarbības attīstība, veicinot pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku"⁸⁸ Mācību programma ietvers atbalstāmā reģiona specifikai un vajadzībām atbilstošus seminārus, darba grupas, konferences, un citus pasākumus pašvaldību un reģionu speciālistu prasmju un zināšanu paaugstināšanai un/vai pār-kvalifikācijai darbam ar klimatneitrālas ekonomikas jautājumiem, veicinot sociālekonomisko seku, kas saistīti ar pāreju uz klimatneitralitāti, mazināšanu.⁸⁹ Pa vienai mācību programmai katrā no atbalstāmajiem reģioniem.⁹⁰ TPTP 2. darbība "Reģionālās uzņēmējdarbības attīstība, veicinot pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku"⁹¹ TPTP 3.darbība "Nodarbināto prasmju paaugstināšana un atbalsts kvalifikācijas iegūšanai, atbalsts darbaspēka mācībām saskaņā ar uzņēmumu pieprasījumu"

13.tabula (3) 6. Politikas mērķa rezultātu rādītāji

Prioritāte	SAM	Fonds	ID	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība	Sākotnējās vērtības gads	Plānotā vērtība (2029)	Datu avots	Komentāri
6.1.prioritāte	6.1.1. SAM	TPF	RCR 02	Publisko atbalstu (t.sk. dotācijas, finanšu instrumentus) papildinošās privātās investīcijas	euro	0	2020	41 726 032	Projektu dati	TPTP 2. darbība "Reģionālās uzņēmējdarbības attīstība, veicinot pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku"
6.1.prioritāte	6.1.1. SAM	TPF	r.6.1.1.a	Aplēstās siltumnīcefekta gāzu emisijas	CO ₂ emisijas ekvivalenta tonnas gadā	92 202	2021	-42 398	Projektu dati	TPTP 1. darbība "Dabas resursu ilgtspējīga izmantošana un atteikšanās no kūdras izmantošanas enerģētikā" ⁹²
6.1.prioritāte	6.1.1. SAM	TPF	r.6.1.1.b	Aplēsto siltumnīcefekta gāzu emisiju ietaupījums	CO ₂ emisijas ekvivalenta tonnas gadā	0	2020	3 480	Projektu dati	TPTP 2. darbība "Reģionālās uzņēmējdarbības attīstība, veicinot pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku" ⁹³
6.1.prioritāte	6.1.1. SAM	TPF	RCR 31	Kopējā saražotā atjaunīgā enerģija (t.sk. elektroenerģija, siltumenerģija)	MWh/gadā	0	2020	7 047	Projektu dati	TPTP 2. darbība "Reģionālās uzņēmējdarbības attīstība, veicinot pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku"
6.1.prioritāte	6.1.1. SAM	TPF	RCR 62	Jaunā vai modernizētā publiskā transporta lietotāju skaits gadā	Lietotāji/ gadā	0	2020	99 694	Projektu dati	TPTP 2. darbība "Reģionālās uzņēmējdarbības attīstība, veicinot pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku"

⁹² Sākotnējā rādītāja vērtība norādīta saskaņā ar KŪDRA2030 un LKA datiem par vēsturisko kūdras ieguves vietu platībām Latvijas reģionos un aprēķinot TPF ietvaros plānoto rekultivēto platību radītās SEG emisijas pirms rekultivācijas pasākumu veikšanas. Mērķa vērtība 2029. gadam parāda rekultivēto platību CO₂ piesaisti pēc pasākumu veikšanas.

⁹³ Rādītājs parāda CO₂ ietaupījumu

6.1.prioritāte	6.1.1. SAM	TPF	r.6.1.1.c	Dalībnieki, kuri sešus mēnešus pēc jaunas kvalifikācijas iegūšanas atrodas labākā darba tirgus situācijā	%	25	2020	40	Projektu dati, Valsts ieņēmumu dienesta dati, personu anketēšanas dati, Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēma (KPVIS)	TPTP 3. darbība "Nodarbināto prasmju paaugstināšana un atbalsts kvalifikācijas iegūšanai, atbalsts darbaspēka mācībām saskaņā ar uzņēmumu pieprasījumu" ⁹⁴
6.1.prioritāte	6.1.1. SAM	TPF	r.6.1.1.d	Atjaunotas degradētas ekosistēmas	ha	2 546	2021	4 046	Projektu dati	TPTP 1. darbība "Dabas resursu ilgtspējīga izmantošana un atteikšanās no kūdras izmantošanas enerģētikā" ⁹⁵
6.1.prioritāte	6.1.1. SAM	TPF	r.6.1.1.e	Zinātnisko rakstu skaits, kuru izstrādei un publicēšanai ir sniegts atbalsts (zinātnisko rakstu skaits)	Zinātnisko rakstu skaits	0	2020	50	Projektu dati; dati par sasniegtajām rādītāja vērtībām būs pieejami KPVIS.	TPTP 1. darbība "Dabas resursu ilgtspējīga izmantošana un atteikšanās no kūdras izmantošanas enerģētikā"
6.1.prioritāte	6.1.1. SAM	TPF	r.6.1.1.f	Pētniecības pieteikumu sagatavošana un iesniegšana pētnieciskajos konkursos	Pētniecības pieteikumu skaits	0	2020	3	Projektu dati; dati par sasniegtajām rādītāja vērtībām būs pieejami KPVIS.	TPTP 1. darbība "Dabas resursu ilgtspējīga izmantošana un atteikšanās no kūdras izmantošanas enerģētikā"

⁹⁴ Mācību dalībnieku skaits. Paredzēts, ka dažādu iemeslu dēļ dalību izglītības programmās uzsāk un nepabeidz 10% izglītojamo. No nodarbinātiem, kas ir ieguvuši jaunu kvalifikāciju 40% strādās uzlabotos darba apstākļos.

⁹⁵ Mērķa vērtība (2029) veidojas, sākuma vai atskaites vērtībai, kas izriet no 2014-2020. gada ES fondu plānošanas perioda investīcijām projektos pēc veiktajām ES nozīmes dzīvotņu atjaunošanas darbībām faktiskajās platībās (2021. g. ziņotie dati un kopumā īstenošanā esošajos projektos līdz 2023. gadam), pieskaitot 2. darbības "Dabas resursu ilgtspējīga izmantošana" ietvaros plānoto sasniedzamo vērtību 1500 ha.

6.1.prioritāte	6.1.1. SAM	TPF	r.6.1.1.g	Privātās nefinanšu investīcijas nemateriālajos ieguldījumos un pamatlīdzekļos	euro	0	2020	35 451 833	Projektu dati	TPTP 2. darbība "Reģionālās uzņēmējdarbības attīstība, veicinot pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku"
6.1.prioritāte	6.1.1. SAM	TPF	r.6.1.1.h	Uzņēmumu, kuri guvuši labumu no attīstītās publiskās infrastruktūras, izveidotās darba vietas	Pilnas slodzes ekvivalenti/gadā	0	2020	486	Projektu dati	TPTP 2. darbība "Reģionālās uzņēmējdarbības attīstība, veicinot pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku"
6.1.prioritāte	6.1.1. SAM	TPF	r.6.1.1.i	Dalībnieki, kuri sešus mēnešus pēc dalības pārtraukšanas ir nodarbināti, tai skaitā pašnodarbinātie	%	70	2021	80	Projektu dati; Valsts izglītības informācijas sistēmas dati; Valsts ieņēmumu dienesta dati	TPTP 3. darbība "Nodarbināto prasmju paaugstināšana un atbalsts kvalifikācijas iegūšanai, atbalsts darbaspēka mācībām saskaņā ar uzņēmumu pieprasījumu" ⁹⁶
6.1.prioritāte	6.1.1. SAM	TPF	r.6.1.1.j	Pašvaldību un reģionu speciālisti ar pilnveidotām zināšanām un prasmēm klimatneitrālas ekonomikas un ar klimata pārmaiņām saistīto sociālekonomisko seku mazināšanas jautājumos	Personu skaits	0	2020	190 ⁹⁷	Projektu dati	TPTP 2. darbība "Reģionālās uzņēmējdarbības attīstība, veicinot pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku"

⁹⁶ Mācību dalībnieku skaits. Pieņemts, ka 10% no visiem iesaistītajiem jauniešiem dažādu iemeslu dēļ mācības nepabeigs un neiegūs kvalifikāciju. 80% no kvalifikāciju ieguvušajiem audzēkņiem sešu mēnešu laikā pēc dalības pārtraukšanas būs nodarbināti, tai skaitā pašnodarbināti

⁹⁷ Rezultātus skatīt kumulatīvi. Ir pieļaujams, ka viens speciālists piedalās vairākās aktivitātēs, lai nodrošinātu regulāru zināšanu un prasmju pilnveidošanu, līdz ar to netiek uzskaitīti unikālie dalībnieki. Speciālists var apmeklēt vairākus apmācību pasākumus un katru reizi tiek ieskaitīts kā jauna vērtība (jauns apmeklētājs/ persona)

2.1. Informācija par dalījumu par intervences kategorijām

14.tabula (4) Dimensija 1 – intervences laukums⁹⁸

Prioritātes Nr.	Fonds	Reģiona kategorija	Kods	SAM Nr.	Apjoms (EUR)
1.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	4	1.1.1.	22 671 065
1.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	8	1.1.1.	25 826 688
1.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	9	1.1.1.	4 449 236
1.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	10	1.1.1.	16 028 277
1.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	11	1.1.1.	63 512 524
1.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	12	1.1.1.	65 675 350
1.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	16	1.1.1.	3 059 776
1.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	23	1.1.1.	3 059 776
1.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	28	1.1.1.	22 416 316
1.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	29	1.1.1.	5 495 165
1.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	30	1.1.1.	3 059 775
1.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	23	1.1.2.	7 425 770
1.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	9	1.2.1.	6 922 773
1.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	10	1.2.1.	40 667 007
1.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	11	1.2.1.	25 025 230
1.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	12	1.2.1.	21 777 834
1.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	21	1.2.1.	1 413 178
1.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	170	1.2.1.	5 633 633
1.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	171	1.2.1.	8 312 810
1.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	13	1.2.2.	10 137 300
1.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	14	1.2.2.	9 631 935
1.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	11	1.2.3.	418 653
1.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	21	1.2.3.	178 052 518
1.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	24	1.2.3.	4 292 933
1.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	25	1.2.3.	33 785 387
1.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	170	1.2.3.	423 953
1.3.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	16	1.3.1.	124 144 621
1.3.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	36	1.3.1.	1 989 342
1.3.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	37	1.3.1.	9 554 744
1.4.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	36	1.4.1.	3 697 501
1.5.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	21	1.5.1.	8 500 000
1.5.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	22	1.5.1.	25 500 000
2.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	40	2.1.1.	5 311 719
2.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	42	2.1.1.	102 870 335
2.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	44	2.1.1.	31 042 324
2.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	45	2.1.1.	67 000 985
2.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	48	2.1.1.	3 950 000
2.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	52	2.1.1.	100 338 096
2.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	53	2.1.1.	6 663 000

⁹⁸ Finansējuma apjoms bez Tehniskās palīdzības *flat rate* finansējuma

2.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	55	2.1.1.	47 711 290
2.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	75	2.1.1.	663 965
2.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	76	2.1.1.	663 965
2.1.prioritāte	KF	N/A	49	2.1.2.	18 246 194
2.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	58	2.1.3.	49 230 000
2.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	59	2.1.3.	50 125 063
2.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	60	2.1.3.	42 300 000
2.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	64	2.2.1.	46 753 086
2.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	65	2.2.1.	13 138 830
2.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	69	2.2.1.	14 268 084
2.2.prioritāte	KF	N/A	67	2.2.2.	60 883 794
2.2.prioritāte	KF	N/A	69	2.2.2.	30 611 516
2.2.prioritāte	KF	N/A	72	2.2.2.	1 600 000
2.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	59	2.2.3.	1 428 000
2.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	60	2.2.3.	5 339 063
2.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	61	2.2.3.	353 515
2.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	77	2.2.3.	23 499 036
2.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	78	2.2.3.	25 277 500
2.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	79	2.2.3.	13 781 562
2.3.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	81	2.3.1.	7 999 999
2.3.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	83	2.3.1.	22 492 390
2.3.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	108	2.3.1.	45 000 000
2.3.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	109	2.3.1.	22 396 164
2.4.prioritāte	KF	N/A	107	2.4.1.	171 598 204
2.5.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	188	2.5.1.	54 884 515
2.5.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	49	2.6.1.	4 000 001
2.5.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	53	2.6.1.	31 000 000
3.1.prioritāte	KF	N/A	87	3.1.1.	102 512 621
3.1.prioritāte	KF	N/A	88	3.1.1.	41 141 672
3.1.prioritāte	KF	N/A	91	3.1.1.	25 731 984
3.1.prioritāte	KF	N/A	92	3.1.1.	6 954 586
3.1.prioritāte	KF	N/A	109	3.1.1.	16 000 000
3.1.prioritāte	KF	N/A	100	3.1.1.	153 256 088
3.1.prioritāte	KF	N/A	111	3.1.1.	8 113 999
3.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	16	3.2.1.	30 640 900
3.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	36	3.2.1.	2 664 425
3.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	93	3.2.1.	18 136 127
3.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	118	3.2.1.	1 954 863
3.3.prioritāte	KF	N/A	100	3.3.1.	224 550 287
3.3.prioritāte	KF	N/A	111	3.3.1.	21 325 092
4.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	44	4.1.1.	166 404 850
4.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	128	4.1.1.	41 601 212
4.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	129	4.1.1.	54 232 766
4.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	131	4.1.1.	21 357 724
4.1.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	134	4.1.2.	443 700
4.1.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	147	4.1.2.	22 735 064

4.1.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	160	4.1.2.	26 612 457
4.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	37	4.2.1.	26 509 666
4.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	44	4.2.1.	9 626 783
4.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	121	4.2.1.	29 168 322
4.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	122	4.2.1.	66 267 951
4.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	123	4.2.1.	28 907 309
4.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	124	4.2.1.	30 832 926
4.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	127	4.2.1.	1 848 750
4.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	130	4.2.1.	500 000
4.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	152	4.2.1.	2 827 750
4.2.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	148	4.2.2.	14 656 832
4.2.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	149	4.2.2.	108 582 781
4.2.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	150	4.2.2.	35 866 773
4.2.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	136	4.2.3.	5 546 250
4.2.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	149	4.2.3.	19 966 500
4.2.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	152	4.2.3.	1 631 121
4.2.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	145	4.2.4.	3 685 037
4.2.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	151	4.2.4.	44 691 712
4.3.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	126	4.3.1.	70 252 500
4.3.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	127	4.3.1.	32 180 513
4.3.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	166	4.3.2.	17 141 132
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	134	4.3.3.	83 916 980
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	136	4.3.3.	13 455 421
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	138	4.3.3.	11 730 000
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	139	4.3.3.	11 049 999
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	144	4.3.3.	10 924 527
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	134	4.3.4.	5 616 999
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	152	4.3.4.	16 893 321
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	157	4.3.4.	1 087 144
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	44	4.3.5.	895 804
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	127	4.3.5.	25 832 527
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	158	4.3.5.	16 719 500
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	159	4.3.5.	32 815 038
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	160	4.3.5.	5 950 000
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	162	4.3.5.	1 087 059
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	148	4.3.6.	22 912 270
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	149	4.3.6.	13 071 614
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	152	4.3.6.	14 261 630
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	158	4.3.6.	30 866 656
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	159	4.3.6.	3 697 500
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	162	4.3.6.	9 316 000
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	158	4.4.1.	8 671 931
5.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	20	5.1.1.	139 238 534
5.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	166	5.1.1.	50 840 625
5.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	168	5.1.1.	42 055 457
5.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	169	5.1.1.	377 295

5.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	59	5.2.1.	24 669 414
5.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	168	5.2.1.	22 196 492
6.1.prioritāte	TPF	Mazāk attīstīts	20	6.1.1.	54 382 148
6.1.prioritāte	TPF	Mazāk attīstīts	29	6.1.1.	10 378 764
6.1.prioritāte	TPF	Mazāk attīstīts	40	6.1.1.	8 824 712
6.1.prioritāte	TPF	Mazāk attīstīts	42	6.1.1.	3 529 885
6.1.prioritāte	TPF	Mazāk attīstīts	48	6.1.1.	16 987 556
6.1.prioritāte	TPF	Mazāk attīstīts	50	6.1.1.	3 529 885
6.1.prioritāte	TPF	Mazāk attīstīts	52	6.1.1.	3 198 949
6.1.prioritāte	TPF	Mazāk attīstīts	74	6.1.1.	48 916 063
6.1.prioritāte	TPF	Mazāk attīstīts	75	6.1.1.	3 529 885
6.1.prioritāte	TPF	Mazāk attīstīts	79	6.1.1.	6 000 000
6.1.prioritāte	TPF	Mazāk attīstīts	82	6.1.1.	6 480 093
6.1.prioritāte	TPF	Mazāk attīstīts	151	6.1.1.	16 946 467
6.1.prioritāte	TPF	Mazāk attīstīts	170	6.1.1.	1 532 920

15.tabula (5) Dimensija 2 – Finansējuma veids⁹⁹

Prioritātes Nr.	Fonds	Reģiona kategorija	Kods	SAM Nr.	Apjoms (EUR)
1.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	01	1.1.1.	235 253 948
1.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	01	1.1.2.	7 425 770
1.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	01	1.2.1.	60 131 343
1.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	03	1.2.1.	24 810 562
1.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	05	1.2.1.	24 810 560
1.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	01	1.2.2.	19 769 235
1.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	01	1.2.3.	78 772 164
1.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	02	1.2.3.	60 678 205
1.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	03	1.2.3.	48 161 385
1.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	04	1.2.3.	29 361 690
1.3.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	01	1.3.1.	135 688 707
1.4.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	01	1.4.1.	3 697 500
1.5.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	03	1.5.1.	17 000 001
1.5.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	05	1.5.1.	16 999 999
2.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	01	2.1.1.	174 090 146
2.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	02	2.1.1.	23 720 052
2.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	03	2.1.1.	14 611 011
2.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	04	2.1.1.	4 383 303
2.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	05	2.1.1.	149 411 167
2.1.prioritāte	KF	N/A	02	2.1.2.	9 123 098
2.1.prioritāte	KF	N/A	05	2.1.2.	9 123 096
2.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	01	2.1.3.	141 655 063
2.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	01	2.2.1.	74 160 000
2.2.prioritāte	KF	N/A	01	2.2.2.	93 095 310
2.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	01	2.2.3.	69 678 676

⁹⁹ Finansējuma apjoms bez Tehniskās palīdzības *flat rate* finansējuma

2.3.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	01	2.3.1.	97 888 553
2.4.prioritāte	KF	N/A	01	2.4.1.	171 598 204
2.5.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	01	2.5.1.	54 884 515
2.6.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	01	2.6.1.	35 000 001
3.1.prioritāte	KF	N/A	01	3.1.1.	353 710 950
3.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	01	3.2.1.	53 396 315
3.3.prioritāte	KF	N/A	01	3.3.1.	245 875 379
4.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	01	4.1.1.	283 596 552
4.1.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	01	4.1.2.	49 791 221
4.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	01	4.2.1.	196 489 457
4.2.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	01	4.2.2.	159 106 386
4.2.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	01	4.2.3.	27 143 871
4.2.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	01	4.2.4.	48 376 749
4.3.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	01	4.3.1.	102 433 013
4.3.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	01	4.3.2.	17 141 132
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	01	4.3.3.	131 076 927
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	01	4.3.4.	23 597 464
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	01	4.3.5.	83 299 928
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	01	4.3.6.	94 125 670
4.4.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	01	4.4.1.	8 671 931
5.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	01	5.1.1.	232 511 911
5.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	01	5.2.1.	46 865 906
6.1.prioritāte	TPF	Mazāk attīstīts	01	6.1.1.	148 938 477
6.1.prioritāte	TPF	Mazāk attīstīts	03	6.1.1.	19 061 379
6.1.prioritāte	TPF	Mazāk attīstīts	05	6.1.1.	16 237 471

16.tabula (6) Dimensija 3 - Teritoriālie sasniegšanas mehānismi¹⁰⁰

Prioritātes Nr.	Fonds	Reģiona kategorija	Kods	SAM Nr.	Apjoms (EUR)
1.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	33	1.1.1.	235 253 948
1.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	33	1.1.2.	7 425 770
1.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	33	1.2.1.	109 752 465
1.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	18	1.2.2.	19 769 235
1.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	33	1.2.3.	216 973 444
1.3.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	33	1.3.1.	135 688 707
1.4.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	33	1.4.1.	3 697 500
1.5.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	33	1.5.1.	34 000 000
2.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	33	2.1.1.	366 215 679
2.1.prioritāte	KF	N/A	33	2.1.2.	18 246 194
2.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	33	2.1.3.	141 655 063
2.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	33	2.2.1.	74 160 000
2.2.prioritāte	KF	N/A	33	2.2.2.	93 095 310
2.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	33	2.2.3.	69 678 676
2.3.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	33	2.3.1.	97 888 554

¹⁰⁰ Finansējuma apjoms bez Tehniskās palīdzības *flat rate* finansējuma

2.4.prioritāte	KF	N/A	33	2.4.1.	171 598 204
2.5.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	33	2.5.1.	54 884 515
2.6.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	33	2.6.1.	35 000 001
3.1.prioritāte	KF	N/A	33	3.1.1.	353 710 950
3.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	33	3.2.1.	39 583 815
3.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	19	3.2.1.	13 812 500
3.3.prioritāte	KF	N/A	33	3.3.1.	245 875 379
4.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	33	4.1.1.	283 596 552
4.1.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	33	4.1.2.	49 791 221
4.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	33	4.2.1.	196 489 457
4.2.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	33	4.2.2.	159 106 386
4.2.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	33	4.2.3.	27 143 871
4.2.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	33	4.2.4.	48 376 749
4.3.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	33	4.3.1.	102 433 013
4.3.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	33	4.3.2.	17 141 132
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	33	4.3.3.	131 076 927
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	33	4.3.4.	23 597 464
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	33	4.3.5.	83 299 928
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	33	4.3.6.	94 125 670
4.4.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	33	4.4.1.	8 671 931
5.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	19	5.1.1.	232 511 911
5.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	19	5.2.1.	22 196 492
5.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	33	5.2.1.	24 669 414
6.1.prioritāte	TPF	Mazāk attīstīts	32	6.1.1.	159 277 847
6.1.prioritāte	TPF	Mazāk attīstīts	33	6.1.1.	24 959 480

17.tabula (7) Dimensija 6 ESF+ sekundāras tēmas¹⁰¹

Prioritātes Nr.	Fonds	Reģiona kategorija	Kods	SAM Nr.	Apjoms (EUR)
1.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	09	1.1.1.	235 253 949
1.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	09	1.1.2.	7 425 770
1.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	09	1.2.1.	109 752 465
1.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	09	1.2.2.	19 769 235
1.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	09	1.2.3.	216 973 444
1.3.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	09	1.3.1.	135 688 707
1.4.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	09	1.4.1.	3 697 500
1.5.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	09	1.5.1.	34 000 000
2.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	09	2.1.1.	366 215 679
2.1.prioritāte	KF	N/A	09	2.1.2.	18 246 194
2.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	09	2.1.3.	141 655 063
2.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	09	2.2.1.	74 160 000
2.2.prioritāte	KF	N/A	09	2.2.2.	93 095 310
2.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	09	2.2.3.	69 678 676
2.3.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	09	2.3.1.	97 888 553

¹⁰¹ Finansējuma apjoms bez Tehniskās palīdzības *flat rate* finansējuma

2.4.prioritāte	KF	N/A	09	2.4.1.	171 598 204
2.5.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	09	2.5.1.	54 884 515
2.6.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	09	2.6.1.	35 000 000
3.1.prioritāte	KF	N/A	09	3.1.1.	353 710 950
3.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	09	3.2.1.	53 396 315
3.3.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	09	3.3.1.	245 875 379
4.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	10	4.1.1.	283 596 552
4.1.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	09	4.1.2.	961 350
4.1.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	10	4.1.2.	48 829 871
4.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	09	4.2.1.	196 489 457
4.2.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	09	4.2.2.	139 644 525
4.2.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	10	4.2.2.	11 506 543
4.2.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	01	4.2.2.	7 955 318
4.2.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	01	4.2.3.	1 275 638
4.2.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	09	4.2.3.	25 868 233
4.2.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	01	4.2.4.	4 469 172
4.2.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	02	4.2.4.	3 685 037
4.2.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	10	4.2.4.	40 222 540
4.3.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	09	4.3.1.	102 433 013
4.3.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	09	4.3.2.	17 141 132
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	04	4.3.3.	11 730 000
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	09	4.3.3.	23 236 777
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	10	4.3.3.	96 110 150
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	05	4.3.4.	7 549 766
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	07	4.3.4.	1 448 713
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	08	4.3.4.	5 102 815
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	09	4.3.4.	6 687 670
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	10	4.3.4.	2 808 500
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	05	4.3.5.	1 087 059
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	06	4.3.5.	19 790 052
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	09	4.3.5.	62 422 817
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	06	4.3.6.	30 597 658
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	09	4.3.6.	63 528 012
4.4.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	09	4.4.1.	8 671 931
5.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	09	5.1.1.	232 511 911
5.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	09	5.2.1.	46 865 906
6.1.prioritāte	TPF	Mazāk attīstīts	09	6.1.1.	184 237 327

18.tabula (8) Dimensija 6bis Dzimumu līdztiesība¹⁰²

Prioritātes Nr.	Fonds	Reģiona kategorija	Kods	SAM Nr.	Apjoms (EUR)
1.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	03	1.1.1.	235 253 949
1.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	03	1.1.2.	7 425 770
1.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	03	1.2.1.	109 752 465

¹⁰² Finansējuma apjoms bez Tehniskās palīdzības *flat rate* finansējuma

1.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	03	1.2.2.	19 769 235
1.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	03	1.2.3.	216 973 444
1.3.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	03	1.3.1.	135 688 707
1.4.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	03	1.4.1.	3 697 500
1.5.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	03	1.5.1.	34 000 000
2.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	03	2.1.1.	366 215 679
2.1.prioritāte	KF	N/A	03	2.1.2.	18 246 194
2.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	03	2.1.3.	141 655 063
2.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	03	2.2.1.	74 160 000
2.2.prioritāte	KF	N/A	03	2.2.2.	93 095 310
2.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	03	2.2.3.	69 678 676
2.3.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	03	2.3.1.	97 888 553
2.4.prioritāte	KF	N/A	03	2.4.1.	171 598 204
2.5.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	03	2.5.1.	54 884 515
2.6.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	03	2.6.1.	35 000 000
3.1.prioritāte	KF	N/A	03	3.1.1.	353 710 950
3.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	03	3.2.1.	53 396 315
3.3.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	03	3.3.1.	245 875 379
4.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	03	4.1.1.	283 596 552
4.1.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	02	4.1.2.	49 791 221
4.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	03	4.2.1.	196 489 457
4.2.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	02	4.2.2.	159 106 386
4.2.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	02	4.2.3.	27 143 871
4.2.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	02	4.2.4.	48 376 749
4.3.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	03	4.3.1.	102 433 013
4.3.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	03	4.3.2.	17 141 132
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	02	4.3.3.	131 076 927
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	01	4.3.4.	1 700 000
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	02	4.3.4.	21 897 464
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	02	4.3.5.	83 299 928
4.3.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	02	4.3.6.	94 125 670
4.4.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	02	4.4.1.	8 671 931
5.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	03	5.1.1.	232 511 911
5.2.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	03	5.2.1.	46 865 906
6.1.prioritāte	TPF	Mazāk attīstīts	03	6.1.1.	184 237 327

7.Tehniskā palīdzības prioritāte

7.1.Prioritāte "Kapacitātes stiprināšanas pasākumi"

(464) AKCK izstrādāta virzībā uz mērķi radīt nepieciešamos priekšnosacījumus cilvēkresursu, finansējuma, zināšanu pārnesei, rīku un tehnoloģiju ieguldījumu pietiekamībai KP fondu programmu un projektu rezultātu efektīvai un savlaicīgai sasniegšanai.

(465) AKCK ieviešanas rezultātā plānoti šādi rezultāti:

1) integrēts KP stratēģiskās plānošanas un ieviešanas process nodrošinās kvalitatīvu politiku un projektu izstrādi, formulējot mērķus, sasniedzamos rezultātus;

2) tiks nodrošināta godprātīga, caurskatāma, uz risku izvērtējumu balstīta projektu/fondu ieviešana, mazinot administratīvo slogu, vienlaikus īstenojot efektīvu pārskatatbildību;

3) tiks nodrošināta augsta iesaistīto pušu profesionalitāte - nepieciešamās prasmes, kompetences, zināšanas tiks efektīvi izmantotas KP ieviešanā visos administratīvajos līmeņos (valsts institūcijas, plānošanas reģioni, pašvaldības, nevalstiskais, privātais sektors).

(466) AKCK ietvaros plānoti pasākumi trīs prioritārajos virzienos:

1) **IESTĀŽU VEIKTSPĒJAS STIPRINĀŠANA** mērķis ir veicināt institūciju darbības veikspēju jeb kapacitāti.

2) **CILVĒKRESURSU ATTĪSTĪBA UN PROFESIONALIZĀCIJA** mērķis ir veicināt KP fondu ieviešanas aktivitātēs tieši un netieši iesaistīto cilvēkresursu prasmju attīstību un profesionalizāciju.

3) **DIGITALIZĀCIJA, DATI UN INFORMĀCIJAS SISTĒMAS** mērķis ir radīt IKT sistēmas, rīkus un metodes KP fondu ieviešanas atbalstam un labākai pārvaldībai.

(467) Detalizēta informācija par AKCK pasākumiem, ieviešanas laika grafiku, sasniedzamajiem rezultātiem, mērķiem, u.c. būtiska informācija AKCK ieviešanas progressa novērtēšanai iekļauta programmas 2.papildinājumā¹⁰³.

(468) **KPVIS funkcionalitātes nodrošināšana 2021.–2027. g. plānošanas periodā** mērķis ir atbalstīt KPVIS funkcionalitāti, nodrošināt augstu klientu apmierinātības līmeni gan ar CFLA sniegto, gan KPVIS e-vides tehnisko atbalstu.

(469) KPVIS funkcionalitātes attīstība nodrošinās ES fondu vadībā iesaistītās valsts pārvaldes iestādes, finansējuma saņēmējus ar pieeju KPVIS datiem jebkurā laikā. Dažādu ar projektu ieviešanu saistītās informācijas ātru, drošu, ērtu pieejamību un izmantošanu, nodrošinās iespēju datus izgūt no KPVIS ar datu analīzes rīka palīdzību, kas atvieglos, paātrinās datu apkopošanu, apmaiņu un tālāku analīzi un izmantošanu darba vajadzībām. Vienlaikus tiks apzinātas iespējas attīstīt KPVIS, lai uzlabotu funkcionalitāti, datu pieejamību, sasaisti ar dažādiem valsts datu reģistriem, datu bāzēm u.tml., tādejādi uzlabojot darba efektivitāti.

(470) CFLA varēs īstenot ES fondu sadarbības iestādes funkcijas, izmantojot vienotu iekšējo kontroles sistēmu, uzturēt KPVIS atbilstoši nepieciešamām drošības prasībām, vienlaikus pilnveidot un paplašināt KPVIS funkcionalitāti.

(471) Detalizēta informācija par KPVIS pilnveidošanai un attīstībai plānotajiem pasākumiem, ieviešanas laika grafiku, sasniedzamajiem rezultātiem, mērķiem, u.c. būtiska informācija

(472) KPVIS attīstības pasākumu ieviešanas progressa novērtēšanai iekļauta programmas 2.papildinājumā¹⁰⁴.

2.2. Informācija par dalījumu par intervences kategorijām tehniskās palīdzības prioritātei

19.tabula (4) Dimensija 1 – intervences laukums¹⁰⁵

Prioritātes Nr.	Fonds	Reģiona kategorija	Kods	SAM Nr.	Apjoms (EUR)
7.1.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	182	TPC	1 643 850
7.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	182	TPK	3 000 000

¹⁰³ Atbilstoši SFC2021 tehniskajam risinājumam 2.papildinājums tiks iesniegts atsevišķi no Programmas, tādēļ ir 2.papildinājuma informācija ir iekļauta Programmas 8. un 9. pielikumos

¹⁰⁴ Atbilstoši SFC2021 tehniskajam risinājumam 2.papildinājums tiks iesniegts atsevišķi no Programmas, tādēļ ir 2.papildinājuma informācija ir iekļauta Programmas 8. un 9. pielikumos

¹⁰⁵ Finansējuma apjoms bez Tehniskās palīdzības *flat rate* finansējuma

20.tabula (7) Dimensija 6 ESF+ sekundāras tēmas¹⁰⁶

Prioritātes Nr.	Fonds	Reģiona kategorija	Kods	SAM Nr.	Apjoms (EUR)
7.1.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	9	TPC	1 643 850
7.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	9	TPK	3 000 000

21.tabula (8) Dimensija 6bis Dzimumu līdztiesība¹⁰⁷

Prioritātes Nr.	Fonds	Reģiona kategorija	Kods	SAM Nr.	Apjoms (EUR)
7.1.prioritāte	ESF	Mazāk attīstīts	03	TPC	1 643 850
7.1.prioritāte	ERAF	Mazāk attīstīts	03	TPK	3 000 000

22.tabula (18) TPF piešķirums programmai saskaņā ar TPF regulas 3. pantu pirms pārvietojumiem

TPF prioritātes finansējums	83 899 584
Kopā:	83 899 584

¹⁰⁶ Finansējuma apjoms bez Tehniskās palīdzības *flat rate* finansējuma¹⁰⁷ Finansējuma apjoms bez Tehniskās palīdzības *flat rate* finansējuma

3. Finanšu plāns

23.a.tabula (3.1.) Pārvietojumi un iemaksas

Programmas grozījums saistīts ar	☐	iemaksām <i>InvestEU</i>
	☐	pārvietojumu uz instrumentiem tiešā vai netiešā pārvaldībā
	☒	pārvietojumu starp ERAF, ESF+, KF vai uz citu fondu vai fondiem

23.b.tabula (17A) Pārvietojumi starp ERAF, ESF+ un KF vai uz citu fondu vai fondiem (sadalījums pa gadiem)

Pārvedums no		Pārvedums uz		Dalījums pa gadiem							
Fonds	Reģiona kategorija	Fonds	Reģiona kategorija	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Kopā
ERAF	Mazāk attīstīts										
ESF+	Mazāk attīstīts	ERAF	Mazāk attīstīts						4 583 390	4 583 390	9 166 780
KF	N/A	ERAF	Mazāk attīstīts						25 818 160	25 818 160	51 636 320

23.c.tabula (17B) Pārvietojumi starp ERAF, ESF+ un KF vai uz citu fondu vai fondiem (kopsavilkums)

Pārvedums no/ uz	Reģiona kategorija	ERAF	ESF+	KF	Kopā
ERAF	Mazāk attīstīts				
ESF+	Mazāk attīstīts	9 166 780			9 166 780
KF	N/A	51 636 320			51 636 320
Kopā		60 803 100			60 803 100

(473) Finansējuma pārvedums no KF un no ESF+ uz ERAF veidojas investīciju pārstrukturizācijas rezultātā pārstrukturizējot gan elastības finansējumu gan plānotās investīcijas atbilstoši REARM regulas piedāvātajām iespējām: papildus ERAF finansējumu novirzot enerģētiskās neatkarības stiprināšanai, kā arī militārās mobilitātes un civilās

aizsardzības stiprināšanas pasākumiem (skat. sīkāku pamatojumu Programmas pielikumā "Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.–2027.gadam vidusposma novērtējums").

(474) Ņemot vērā CSR (2024.g.) Latvijai noteikto par nepieciešamību sekmīgāk novērt nevienlīdzību, Partnerības līgumā Eiropas Savienības investīciju fondu 2021.–2027.gada plānošanas periodā noteiktajam par nepieciešamību pārskatīt ESF+ programmai materiālās nenodrošinātības mazināšanai sekmīgai ieviešanai līdz plānošanas perioda beigām, kā arī ES fondu 20214.–2020.gada plānošanas perioda ex-post novērtējuma darbības programmas "Izaugsmes un nodarbinātība" 7.prioritārā virziena "Nodarbinātība un darbaspēka mobilitāte" stratēģisko ieteikumu par nepieciešamību nepasliktināt mērķa grupu situāciju un nepalielinot sociālās atstumtības un nabadzības riskus, Programmas grozījumi paredz papildus ESF+ finansējuma pārdali no Programmas 4.politikas mērķa uz Labklājības ministrijas administrēto ESF+ programmu materiālās nenodrošinātības mazināšanai (skat. sīkāku pamatojumu Programmas pielikumā "Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.–2027.gadam vidusposma novērtējums").

23.d.tabula (10) ES fondu finansējuma sadalījums pa gadiem

Fonds	Reģiona kategorija	2021	2022	2023	2024	2025	2026		2027		Kopā
							Finansējums bez elastības finansējuma	Elastības finansējums	Finansējums bez elastības finansējuma	Elastības finansējums	
ERAF	Mazāk attīstīts	0	417 092 590	430 688 675	445 674 674	462 744 519	214 046 296	214 046 296	220 998 254	220 998 254	2 626 289 558
ESF+	Mazāk attīstīts	0	112 006 472	115 667 226	119 699 788	123 822 372	44 063 874	44 063 873	46 291 874	46 291 874	651 907 353
KF	N/A	0	155 721 211	160 907 473	166 628 303	170 706 465	60 428 772	60 428 773	64 884 094	64 884 094	904 589 185
TPF (MFF)	Mazāk attīstīts	0	14 332 581	14 562 805	14 797 634	15 037 160	6 230 051	6 230 050	6 354 651	6 354 652	83 899 584
TPF (NextGen)	Mazāk attīstīts	0	53 424 539	54 282 696							107 707 235
Pavisam kopā		0	752 577 393	776 108 875	746 800 399	772 310 516	324 768 993	324 768 992	338 528 873	338 528 874	4 374 392 915

24.tabula (11) Kopējās finanšu apropriācijas pa fondiem un nacionālais līdzfinansējums

Politikas mērķis	Prioritāte	Fonds	Reģiona kategorija	ES fondu finansējums	ES fondu finansējums				Nacionālais ieguldījums	Valsts ieguldījuma indikatīvais sadalījums		Kopā	Līdzfinansējuma likme
					ES fondu finansējums		Elastības finansējums			publisks	privāts		
					ES fondu finansējums bez TP, piemērojot KNR 36.panta 5.punktu	ES fondu TP finansējums, piemērojot KNR 36.panta 5.punktu	Elastības finansējums bez TP, piemērojot NKNR 36.panta 5.puktu	TP finansējums elastības finansējuma daļai, piemērojot KNR 36. panta 5.punktu					
				(a)=(b)+(c) + (i) + (j)	(b)	(c)	(i)	(j)	(d)=(e)+(f)	(e)	(f)	(g)=(a)+(d)**	(h)=(a)/(g)**
1	kopā	ERAF	Mazāk attīstīts	789 250 706	642 285 883	22 480 007	120 275 187	4 209 629	139 279 538	69 639 770	69 639 768	928 530 244	0,85
1	1.1.	ERAF	Mazāk attīstīts	251 173 508	204 402 982	7 154 105	38 276 736	1 339 685	44 324 737	22 162 369	22 162 368	295 498 245	0,85
1	1.2.	ERAF	Mazāk attīstīts	358 622 474	291 844 088	10 214 544	54 651 056	1 912 786	63 286 319	31 643 160	31 643 159	421 908 793	0,85
1	1.3.	ERAF	Mazāk attīstīts	140 437 811	114 287 162	4 000 050	21 401 545	749 054	24 783 144	12 391 572	12 391 572	165 220 955	0,85
1	1.4.	ERAF	Mazāk attīstīts	3 826 913	3 114 312	109 001	583 189	20 411	675 338	337 669	337 669	4 502 251	0,85
1	1.5.	ERAF	Mazāk attīstīts	35 190 000	28 637 339	1 002 307	5 362 661	187 693	6 210 000	3 105 000	3 105 000	41 400 000	0,85
2	kopā	ERAF	Mazāk attīstīts	868 864 370	707 074 844	24 747 618	132 407 643	4 634 265	153 329 010	76 664 506	76 664 504	1 022 193 380	0,85
2	kopā	KF	N/A	290 013 199	238 221 208	5 955 528	44 718 500	1 117 963	51 178 801	25 589 402	25 589 399	341 192 000	0,85
2	2.1.	ERAF	Mazāk attīstīts	525 646 217	427 766 668	14 971 833	80 104 074	2 803 642	92 761 098	46 380 549	46 380 549	618 407 315	0,85
3	2.1.	KF	N/A	18 702 348	15 362 389	384 059	2 883 805	72 095	3 300 415	1 650 208	1 650 207	22 002 763	0,85
2	2.2.	ERAF	Mazāk attīstīts	148 873 029	121 151 675	4 240 308	22 687 001	794 045	26 271 711	13 135 856	13 135 855	175 144 740	0,85
2	2.2.	KF	N/A	95 422 692	78 381 636	1 959 540	14 713 674	367 842	16 839 299	8 419 650	8 419 649	112 261 991	0,85
2	2.3.	ERAF	Mazāk attīstīts	101 314 652	82 449 050	2 885 717	15 439 503	540 382	17 879 057	8 939 529	8 939 528	119 193 709	0,85
2	2.4.	KF	N/A	175 888 159	144 477 183	3 611 929	27 121 021	678 026	31 039 087	15 519 544	15 519 543	206 927 246	0,85
2	2.5.	ERAF	Mazāk attīstīts	56 805 472	46 227 837	1 617 974	8 656 678	302 983	10 024 496	5 012 248	5 012 248	66 829 968	0,85
2	2.6.	ERAF	Mazāk attīstīts	36 225 000	29 479 614	1 031 786	5 520 387	193 213	6 392 648	3 196 324	3 196 324	42 617 648	0,85
3	kopā	KF	N/A	614 575 986	522 479 033	12 620 549	77 107 296	2 369 108	108 454 586	54 227 294	54 227 292	723 030 572	0,85
3	kopā	ERAF	Mazāk attīstīts	55 265 185	44 974 364	1 574 102	8 421 951	294 768	9 752 680	4 876 340	4 876 340	65 017 865	0,85
3	3.1.	KF	N/A	362 553 723	312 010 265	7 445 177	41 700 685	1 397 596	63 980 069	31 990 035	31 990 034	426 533 792	0,85
3	3.2.	ERAF	Mazāk attīstīts	55 265 185	44 974 364	1 574 102	8 421 951	294 768	9 752 680	4 876 340	4 876 340	65 017 865	0,85
3	3.3.	KF	N/A	252 022 263	210 468 768	5 175 372	35 406 611	971 512	44 474 517	22 237 259	22 237 258	296 496 780	0,85
4	kopā	ERAF	Mazāk attīstīts	620 648 258	484 273 164	17 677 749	115 386 990	3 310 355	109 526 165	54 763 083	54 763 082	730 174 423	0,85
4	kopā	ESF	Mazāk attīstīts	650 197 751	539 049 708	21 062 027	86 140 439	3 945 577	114 740 782	57 370 392	57 370 390	764 938 533	0,85
4	4.1.	ERAF	Mazāk attīstīts	293 522 431	218 060 793	8 360 316	65 535 759	1 565 563	51 798 077	25 899 039	25 899 038	345 320 508	0,85
4	4.1.	ESF	Mazāk attīstīts	51 782 869	41 935 406	1 677 416	7 855 815	314 232	9 138 154	4 569 077	4 569 077	60 921 023	0,85
4	4.2.	ERAF	Mazāk attīstīts	203 366 587	165 498 095	5 792 433	30 991 362	1 084 697	35 888 222	17 944 111	17 944 111	239 254 809	0,85
4	4.2.	ESF	Mazāk attīstīts	244 012 086	197 608 704	7 904 348	37 018 302	1 480 732	43 060 957	21 530 479	21 530 478	287 073 043	0,85
4	4.3.	ERAF	Mazāk attīstīts	123 759 240	100 714 276	3 525 000	18 859 869	660 095	21 839 866	10 919 933	10 919 933	145 599 106	0,85
4	4.3.	ESF	Mazāk attīstīts	345 383 988	292 201 882	11 188 115	39 898 107	2 095 884	60 950 116	30 475 058	30 475 058	406 334 104	0,85
4	4.4.	ESF	Mazāk attīstīts	9 018 808	7 303 716	292 148	1 368 215	54 729	1 591 555	795 778	795 777	10 610 363	0,85
5	kopā	ERAF	Mazāk attīstīts	289 156 039	235 312 862	8 235 949	44 064 955	1 542 273	51 027 537	25 513 769	25 513 768	340 183 576	0,85
5	5.1.	ERAF	Mazāk attīstīts	240 649 827	195 838 896	6 854 361	36 673 015	1 283 555	42 467 617	21 233 809	21 233 808	283 117 444	0,85
5	5.2.	ERAF	Mazāk attīstīts	48 506 212	39 473 966	1 381 588	7 391 940	258 718	8 559 920	4 279 960	4 279 960	57 066 132	0,85
TPF	kopā	TPF	Mazāk attīstīts	191 606 819	172 136 652	6 885 465	12 100 675	484 027	33 812 969	16 906 485	16 906 484	225 419 788	0,85

TPF (MFF)	6.1.	TPF	Mazāk attīstīts	83 899 584	68 572 002	2 742 880	12 100 675	484 027	14 805 809	7 402 905	7 402 904	98 705 393	0,85
TPF (NextGen)	6.1.	TPF	Mazāk attīstīts	107 707 235	103 564 650	4 142 585	0	0	19 007 160	9 503 580	9 503 580	126 714 395	0,85
TP	7.1.	ESF	Mazāk attīstīts	1 709 602	1 384 492	55 379	259 358	10 373	301 695	150 848	150 847	2 011 297	0,85
TP	7.1.	ERAF	Mazāk attīstīts	3 105 000	2 520 027	88 439	479 973	16 561	547 942	273 971	273 971	3 652 942	0,85
Pavisam kopā		ERAF	Mazāk attīstīts	2 626 289 558	2 116 441 144	74 803 864	421 036 699	14 007 851	463 462 872	231 731 439	231 731 433	3 089 752 430	0,85
Pavisam kopā		KF	N/A	904 589 185	760 700 241	18 576 077	121 825 796	3 487 071	159 633 387	79 816 696	79 816 691	1 064 222 572	0,85
Pavisam kopā		ESF	Mazāk attīstīts	651 907 353	540 434 200	21 117 406	86 399 797	3 955 950	115 042 477	57 521 240	57 521 237	766 949 830	0,85
Pavisam kopā		TPF	Mazāk attīstīts	191 606 819	172 136 652	6 885 465	12 100 675	484 027	33 812 969	16 906 485	16 906 484	225 419 788	0,85
		Pavisam kopā		4 374 392 915	3 589 712 237	121 382 812	641 362 967	21 934 899	771 951 705	385 975 860	385 975 845	5 146 344 620	0,85

4. Ieguldījumu priekšnosacījumi

25.tabula (12) Ieguldījumu priekšnosacījumi

Nr. p.k.	Ieguldījumu priekšnosacījums	Fonds	SAM	Nosac. izpilde (Jā/Nē)	Kritēriji	Kritēriju izpilde (Jā/Nē)	Atsauce uz attiecīgajiem dokumentiem	Pamatojums
1.	Horizontālais ieguldījumu priekšnosacījums Nr.1 – Efektīvi publiskā iepirkuma tirgus uzraudzības mehānismi	ERAF, ESF+, KF, TPF	Visi	Jā	Ir ieviesti uzraudzības mehānismi, kas aptver visus publiskos līgumus un to iepirkumus fondu ietvaros saskaņā ar Savienības tiesību aktiem publiskā iepirkuma jomā. Minētā prasība ietver: 1.kārtību, kas nodrošina efektīvu un uzticamu datu apkopošanu attiecībā uz publiskā iepirkuma, kas pārsniedz Savienības robežvērtības, procedūrām, saskaņā ar ziņošanas pienākumiem, kas noteikti Direktīvas 2014/24/ES 83. un 84. pantā un Direktīvas 2014/25/ES 99. un 100. pantā	Jā	1) PIL (01.03.2017.), 2) SPSIL (01.04.2017.), 3) MKN 28.02.2017. Nr.107 "Iepirkumu procedūru un metu konkursu norises kārtība", 4) MKN 28.03.2017. Nr.187 "Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība", 5) MKN 28.02.2017. Nr.103 "Publisko iepirkumu paziņojumi un to sagatavošanas kārtība", 6) MKN 28.03.2017. Nr.182 "Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu paziņojumi un to sagatavošanas kārtība" 7) MKN 28.02.2017. Nr.102 "Noteikumi par oficiālās statistikas veidlapu paraugiem iepirkumu jomā un veidlapu iesniegšanas un aizpildīšanas kārtību"	Publisko iepirkumu uzraudzību īsteno IUB atbilstoši PIL VIII, IX, XIV, SPSIL XI, XII, XVIII nodaļās noteiktajai kompetencei un uzraudzības mehānismiem, nodrošinot: - iepirkumu uzraudzību kopumā (administratīvo pārkāpumu lietu izskatīšana pēc IUB iniciatīvas vai informācijas saņemšanas), - atsevišķu iepirkumu uzraudzību (iesniegumu izskatīšana par iepirkuma procedūru pārkāpumiem). IUB apkopo statistiku par iepirkumiem. PIL 34.pants, SPSIL 40.pants, MKN Nr.103, MKN Nr.182 regulē publisko iepirkumu paziņojumus, to publicēšanu, saturu un IUB pienākumu pārbaudīt tajos ietvertu informāciju. Paziņojumi ir publiski pieejami IUB tīmekļvietnē, tajos ietvertā informācija izmantojama IUB funkciju veikšanai, statistikas apkopošanai. PIL 40.panta otrā daļa, SPSIL 45.panta otrā daļa, MKN Nr.107, MKN Nr.187 paredz pēc tam, kad pieņemts lēmums par iepirkuma procedūras rezultātiem EIS publicēt noteikta satura iepirkuma procedūras ziņojumu. PIL 77.pants, SPSIL 83.panta pirmā daļa, MKN Nr.102 paredz iesniegt IUB noteikta satura statistikas pārskatus.
2.					2. kārtību, kas nodrošina, ka dati aptver vismaz šādus elementus: a)konkurences kvalitāte un intensitāte: konkursa uzvarētāju un sākotnējo pretendentu nosaukumi, sākotnējo pretendentu skaits un līgumā noteiktā vērtība; b)informācija par galīgo cenu pēc pabeigšanas un par MVU kā tiešo pretendentu dalību, ja valstu sistēmas nodrošina šādu informāciju.	Jā	1) MKN 28.02.2017. Nr. 103 "Publisko iepirkumu paziņojumi un to sagatavošanas kārtība" 2) MKN 28.03.2017. Nr.182 "Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu paziņojumi un to sagatavošanas kārtība" 3) MKN 28.02.2017. Nr.107 "Iepirkumu procedūru un metu konkursu norises kārtība", 4) MKN 28.03.2017. Nr.187 "Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība".	MKN Nr.107 un MKN Nr.187 noteic iepirkuma procedūras ziņojuma saturā iekļaut informāciju par pretendentu vai pretendentiem, kuriem ir piešķirtas iepirkuma līguma slēgšanas tiesības, un informāciju par piegādātājiem, kuri ir iesnieguši piedāvājumus un to piedāvātās cenas. MKN Nr.103 4.pielikums "Paziņojums par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu" un MKNNr.182 10.pielikums "Paziņojums par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu (sabiedriskie pakalpojumi)" paziņojumu saturos ir iestrādāta pozīcija, kurā jānorāda informācija par uzvarējušo pretendentu, līgumcenu, kā arī informācija par iesniegto piedāvājumu skaitu. MKN Nr. 103 un MKN Nr. 182 paziņojumu saturā ir paredzēts sniegt informāciju par saņemto MVU piedāvājumu skaitu.

3.					3. kārtību, kas nodrošina datu uzraudzību un analīzi, ko veic kompetentās valsts iestādes saskaņā ar Direktīvas 2014/24/ES 83. panta 2.punktu un Direktīvas 2014/25/ES 99. panta 2.punktu	Jā	1) PIL (01.03.2017.), 2) SPSIL (01.04.2017.), 3) MK 28.02.2017. noteikumi Nr. 103 "Publisko iepirkumu paziņojumi un to sagatavošanas kārtība" 4) MK 28.03.2017. noteikumi Nr.182 "Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu paziņojumi un to sagatavošanas kārtība" 5) MK 28.02.2017. noteikumi Nr.102 "Noteikumi par oficiālās statistikas veidlapu paraugiem iepirkumu jomā un veidlapu iesniegšanas un aizpildīšanas kārtību"	Skat. tabulas 1.punktā minēto par uzraudzības mehānismiem, ko atbilstoši PIL VIII, IX, XIV un SPSIL XI, XII, XVIII nodaļās noteiktajai kompetencei īsteno IUB. IUB apkopo informāciju no pasūtītāju publicētiem iepirkumu paziņojumiem, atbilstoši MKN Nr.102 pasūtītāju sniegtajiem publisko iepirkumu gada pārskatiem, ceturkšņa pārskatiem par noslēgtajiem pārtikas produktu piegādes līgumiem, IUB struktūrvienību sniegto informāciju par iepirkumu uzraudzību, iegūstot informāciju par iepirkumiem un koncesijām valstī, iesniegumiem par iepirkuma procedūru pārkāpumiem, izpildītiem depozīta maksājumiem un iepirkumu darbību pārkāpumiem piemērotajiem administratīvajiem sodiem saskaņā ar Latvijas Republikas teritorijā izdotajiem publisko iepirkumu jomas normatīvajiem aktiem. Šī IUB apkopotā informācija kopsavilkuma veidā tiek izmantota arī pārraudzības ziņojuma, kas sniedzams Eiropas Komisijai, sagatavošanai un citu funkciju veikšanai pēc nepieciešamības.
4.					4. kārtību, kas analīzes rezultātus dara pieejamus sabiedrībai saskaņā ar Direktīvas 2014/24/ES 83. panta 3. punktu un Direktīvas 2014/25/ES 99. panta 3. punktu.	Jā	1) PIL (01.03.2017.), 2) SPSIL (01.04.2017.), 3) MK 28.02.2017. noteikumi Nr. 103 "Publisko iepirkumu paziņojumi un to sagatavošanas kārtība" 4) MK 28.03.2017. noteikumi Nr.182 "Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu paziņojumi un to sagatavošanas kārtība" 5) MK 28.02.2017. noteikumi Nr.102 "Noteikumi par oficiālās statistikas veidlapu paraugiem iepirkumu jomā un veidlapu iesniegšanas un aizpildīšanas kārtību"	IUB tīmekļvietnē publiski pieejami ir "Atvērtie dati" (https://www.iub.gov.lv/lv/atvertie-dati), kuru avots ir pasūtītāju publicētie iepirkumu paziņojumi, atbilstoši MK Noteikumiem Nr.102 pasūtītāju sniegtie publisko iepirkumu gada pārskati, ceturkšņa pārskati par noslēgtajiem pārtikas produktu piegādes līgumiem, IUB struktūrvienību apkopotā informācija par iepirkumu uzraudzību. Dati satur informāciju par iepirkumiem un koncesijām valstī, iesniegumiem par iepirkuma procedūru pārkāpumiem, izpildītiem depozīta maksājumiem un iepirkumu darbību pārkāpumiem piemērotajiem administratīvajiem sodiem saskaņā ar Latvijas Republikas teritorijā izdotajiem publisko iepirkumu jomas normatīvajiem aktiem. Turpmāk plānots IUB tīmekļvietnē publicēt Eiropas Komisijai sniegtos pārraudzības ziņojumus.
5.					5. kārtību, kas nodrošina, ka visa informācija, kas liecina par iespējamu manipulēšanu ar cenu piedāvājumu, tiek paziņota kompetentajām valsts iestādēm saskaņā ar Direktīvas 2014/24/ES 83. panta 2.punktu un Direktīvas 2014/25/ES 99. panta 2.punktu.	Jā	1) PIL (01.03.2017.), 2) SPSIL (01.04.2017.) 3) Konkurences likums (01.01.2002.) 4)Trauksmes celšanas likums (01.05.2019.)	No Konkurences likuma 6.panta izriet vispārīgas tiesības jebkuram subjektam (tostarp arī, piemēram, IUB nepieciešamības gadījumā) vērsties Konkurences padomē par konkurences tiesību pārkāpumiem. Tāpat gan IUB, gan Konkurences padomes tīmekļvietnēs ir publicēti norādījumi, kā atpazīt aizliegtās vienošanās un kā pasūtītājiem rīkoties un kā ziņot aizdomu gadījumā par iespējamu konkurences tiesību pārkāpumu. Pieejami šeit: 1) https://www.iub.gov.lv/lv/konkurences-tiesibas 2) https://www.kp.gov.lv/lv/iepirkumu-rikotajiem Trauksmes celšanas likuma 3.panta pirmās daļas 13.punkts un 15.punkts paredz trauksmes cēlēja tiesības celt trauksmi par pārkāpumiem publisko iepirkumu jomā un par konkurences tiesību pārkāpumiem.
6.	Horizontālais ieguldījumu priekšnosacījums Nr.2 - Instrumenti un spējas valsts atbalsta noteikumu efektīvai piemērošanai	ERAF, ESF+, KF, TPF	Visi	Jā	Vadošajām iestādēm ir instrumenti un spējas, lai pārliecinātos par valsts atbalsta noteikumu ievērošanu: 1.attiecībā uz uzņēmumiem, kuri nonākuši grūtībās un pret kuriem piemēro atgūšanas prasības.	Jā	1) Attiecīgās atbalsta programmas vai individuālo atbalstu projekti (MK noteikumi, nolikums), 2) FM reglaments, 3) MKN 29.04.2003. Nr.239 "Finanšu ministrijas nolikums" 4) Informācija par saimnieciskās darbības veicējiem, uz kuriem attiecas (neizpildīts) līdzekļu atgūšanas lēmums: (publicēta FM tīmekļvietnē).	Katrā atbalsta programmā, kur tas attiecināms, tiek ietverti nosacījumi par atbalsta pretendentu atbilstību prasībām, t.sk. aizliegums piešķirt atbalstu pretendentam, kurš ir GNU. Atbalsta pretendentam jāiesniedz informācija, ka tas nav GNU. Atbalsta sniedzējs pārliecinās, ka atbalsts netiks piešķirts GNU, vērtējot atbalsta pretendentu individuāli un grupas līmenī, pārbaudot : maksātnespējas reģistrā, uzņēmuma reģistrā, kā arī var pieprasīt gada pārskatus. FM tīmekļvietnē ir informācija par saimnieciskās darbības veicējiem, uz kuriem attiecas neizpildīts līdzekļu atgūšanas lēmums. Atbilstoši KAKL FM KAKD un ZM ir nacionālās kontroles institūcijas komercdarbības atbalsta kontroles jomā, tās veic plānoto atbalsta pasākumu sākotnējo izvērtēšanu un nodrošina arī procesuālo normu ievērošanu. Latvijā ir tikai nacionāla līmeņa komercdarbības atbalsta kontroles institūcijas. Atbilstoši KAKL atbalsta sniedzējiem ir pienākums tām iesniegt plānotos atbalsta pasākumus sākotnējai izvērtēšanai.

7.					2. izmantojot piekļuvi ekspertu konsultācijām un norādēm valsts atbalsta jautājumos, ko nodrošina vietējā vai valsts līmeņa eksperti valsts atbalsta jautājumos.	Jā	1) Komercdarbības atbalsta kontroles likums (KAKL); 2) MKN 29.04.2003. Nr.239 "Finanšu ministrijas nolikums"; 3) Finanšu ministrijas reglaments.	FM KAKD eksperti pēc nepieciešamības sagatavo un publicē skaidrojošus materiālus par dažādiem valsts atbalsta jautājumiem, kā arī organizē gan apmācību seminārus, gan informatīvus pasākumus par komercdarbības atbalsta jautājumiem (gan par vispārīgiem, gan specifiskiem) gan valsts, gan pašvaldības iestāžu darbiniekiem (atbalsta sniedzēj institūcijām), lai nodrošinātu korektu izpratni par komercdarbības atbalsta noteikumu ievērošanu.
8.	Horizontālais ieguldījumu priekšnosacījums Nr.3 - Pamattiesību hartas efektīva piemērošana un īstenošana	ERAF, ESF+, KF, TPF	Visi	Jā	Ir ieviesti efektīvi mehānismi, kas nodrošina atbilstību Eiropas Savienības Pamattiesību hartai ("Harta") un kas ietver: 1.kārtību, kas nodrošina no fondiem atbalstīto programmu un to īstenošanas atbilstību attiecīgajiem Hartas noteikumiem;	Jā	a) Eiropas Savienības fondu 2021.–2027.gada plānošanas perioda vadības likums; b) Centrālās finanšu un līgumu aģentūras nolikums; c) Kārtība, kādā Eiropas Savienības fondu vadībā iesaistītās institūcijas nodrošina šo fondu ieviešanu 2021.–2027.gada plānošanas periodā d) Iesniegumu likums; e) Tiesībsarga likums; f) Trauksmes celšanas likums; g) Vadlīnijas horizontālā principa "Vienlīdzība, iekļaušana, nediskriminācija un pamattiesību ievērošana" īstenošanai un uzraudzībai (2021-2027)".	Vadības likums nosaka, ka ES fondu ieviešanā ievērojams HP VINP.Atbilstoši PL noteiktajam HP VINP ESF+, ERAF un KF ietvaros koordinē LM sadarbībā ar TM. Programmas plānošanas posmā LM/TM izvērtē tās atbilstību HP, UNCRPD un Hartai atbilstošos gadījumos rosinot SAM papildināt ar darbībām, kas veicina HP VINP mērķu sasniegšanu. Ieviešanas fāzē ar LM/TM atbalstu tiks: 1) noteikti specifiski projektu atlases HP kritēriji; 2) izvērtēta SAM normatīvā regulējuma atbilstība HP, UNCRPD un Hartai; 3) organizētas konsultācijas, metodisks atbalsts un informatīvi pasākumi institūcijām, projektu vērtētājiem, pieteicējiem un īstenotājiem. CFLA, veiks projektu pārbaudes par īstenošanas nosacījumu ievērošanu un, konstatējot atkāpes, piemēros finanšu korekcijas vai atkāpsies no līguma īstenošanas. Papildus, jebkurai personai ir tiesības ar iesniegumu nepastarpināti vērsties kompetentajās institūcijās par ar projekta īstenošanu saistītu vienlīdzīgu iespēju nosacījumu neievērošanu, t.sk. pie tiesībsarga.
9.					2. kārtību, kādā uzraudzības komitejai ziņo par to darbību neatbilstību Hartai, kuras atbalsta no fondiem, un par sūdzībām attiecībā uz Hartu, kas iesniegtas saskaņā ar 69. panta 7. punktā noteikto kārtību	Jā	a) Kārtība, kādā ES fondu vadībā iesaistītās institūcijas nodrošina šo fondu ieviešanu 2021.–2027.gada plānošanas periodā" (MK noteikumu projekts) b) Vadlīnijas horizontālā principa "Vienlīdzība, iekļaušana, nediskriminācija un pamattiesību ievērošana" īstenošanai un uzraudzībai (2021-2027)"	MK noteikumos par kārtību, kādā ES fondu vadībā iesaistītās institūcijas nodrošina šo fondu ieviešanu 2021.–2027.gada plānošanas periodā, tiek noteikts pienākums: 1) iestādēm ziņot CFLA par sūdzībām un neatbilstībām ES fondu projektos attiecībā uz HP, UNCRPD vai Hartu; 2) LM/TM reizi gadā sniegt informāciju UK par sūdzībām un neatbilstībām attiecībā uz HP, UNCRPD un Hartu (attiecas uz ES fondu projektiem). Ziņošanas CFLA kārtība, informācijas apjoms un saturs iekļauts MK noteikumos par kārtību, kādā ziņo par ES fondu īstenošanā konstatētajām neatbilstībām, noraksta, ietur vai atgūst neatbilstoši veiktos izdevumus, kā arī piemēro proporcionālo finanšu korekciju, savukārt ziņošanas kārtība UK iekļauta UK reglamentā un ziņošanas apraksts iekļauts Vadlīnijās HP "Vienlīdzība, iekļaušana, nediskriminācija un pamattiesību ievērošana" īstenošanai un uzraudzībai (2021–2027)". Panākta vienošanās ar Tiesībsargu par sadarbību sūdzību un neatbilstību attiecībā uz HP, UNCRPD un Hartu izvērtēšanā.
10.	Horizontālais ieguldījumu priekšnosacījums Nr.4 - ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām (UNCRPD) īstenošana un piemērošana atbilstoši Padomes Lēmumam 2010/48/EK	ERAF, ESF+, KF, TPF	Visi	Jā	Ir ieviests valsts regulējums UNCRPD īstenošanas nodrošināšanai, tostarp: 1.mērķi ar izmērāmiem starpposma mērķiem; datu vākšanas un uzraudzības mehānismi;	Jā	1) Plāns personu ar invaliditāti vienlīdzīgu iespēju veicināšanai 2021.–2023.gadam (MK 17.08.2021. rīk. Nr.577); 2) Invaliditātes informatīvās sistēmas noteikumi (MK 06.12.2022. not. Nr. 759) 3) Plāns personu ar invaliditāti vienlīdzīgu iespēju veicināšanai 2024.-2027.gadam (MK 21.05.2024. rīk. Nr.396)	Plāns personu ar invaliditāti iespēju veicināšanai 2024-2027 izstrādāts, pamatojoties uz SADTPP, UNCRPD, izvirza rādītājus un turpinās Plāna 2021-2023 pasākumu īstenošanu, saglabājot piecus rīcības virzienus – invaliditātes noteikšanas sistēmas pilnveidošana, atbalsta pakalpojumu attīstība, nodarbinātības veicināšana, piekļūstamības un sabiedrības izpratnes veicināšana. Plāna rādītāji: 1) klientu īpatsvars, kuri apmierināti ar VDEĀVK darbu: 2027.g. – 84%; 2) Personu ar inv. (20-64 g.v.) nodarbinātības rādītājs: 2027.g. – 50%; 3) Izdevumi ar invaliditāti saistītiem izdevumiem (% no IKP pēc ESSPROS metodoloģijas) – 2027.g. virs 1,6%; 4) Vides piekļūstamības koeficients publiskajām ēkām: 2026.g. – 6, 2029.g – 8. Invaliditātes informatīvā sistēma nodrošina personu uzskaiti (sociālās drošības sistēmas maksājumu, palīdzības un atvieglojumu piešķiršanai, invaliditātes riska un seku mazināšanai), kā arī veido statistiku, lai plānotu, izstrādātu un novērtētu valsts politiku invaliditātes jomā.

11.					2. kārtība, kas nodrošina, ka pieejamības politika, tiesību akti un standarti ir pienācīgi atspoguļoti programmu sagatavošanā un īstenošanā.	Jā	1) Plāns personu ar invaliditāti vienlīdzīgu iespēju veicināšanai 2021.-2023.g. (MK 17.08.2021. rīk. Nr.577) 2) Būvniecības likums 3) Būvju vispārīgo prasību būvnormatīvs LBN 200-21 (MKN 19.10.2021. Nr.693 4) Standarts LVS EN 17210:2021 L Eiropas dalībvalstu apbūvētas vides pieklūstamības standarts. 5) Tīmekļvietnes izvērtējums atbilstoši digitālās vides pieklūstamības prasībām (WCAG 2.1 AA) 6) Plāns personu ar invaliditāti vienlīdzīgu iespēju veicināšanai 2024.-2027.g. (MK 21.05.2024. rīk. Nr.396)	Plāns personu ar invaliditāti iespēju veicināšanai 2024-2027 turpina pasākumus vides, informācijas un pakalpojumu pieklūstamības sekmēšanai un iekļaujošas sabiedrības veidošanai, kas tika uzsākti Plānā 2021-2023, un paredz veicināt kultūras dzīves, elektronisko plašsaziņas līdzekļu, multimedijālā satura pieklūstamību personām ar invaliditāti un FT. Pieklūstamības prasības ir noteiktas Latvijas normatīvajos aktos, vadlīnijās un standartos. 2022.g. tika apstiprināts valsts standarts LVS EN 17210:2021 L, kurš palīdz izprast pieklūstamības funkcionālās prasības. Par būvniecības politiku valstī ir atbildīga EM, taču LM kā atbildīgā par invaliditātes politiku izstrādā ieteikumus valsts un pašvaldību iestādēm par pieklūstamas un iekļaujošas vides veidošanu. LM nodrošina seminārus ES fondu finansējuma saņēmējiem par vides un informācijas pieklūstamību. LM izstrādāja arī vides pieklūstamības pašnovērtējuma anketu, kuras izpilde ir saistoša publiskās infrastruktūras attīstības projektiem.
12.					3. kārtība, kādā uzraudzības komitejai ziņo par to darbību neatbilstību UNCRPD, kuras atbalsta no fondiem, un par sūdzībām attiecībā uz UNCRPD, kas iesniegtas saskaņā ar 69. panta 7. punktā noteikto kārtību.	Jā	a) Kārtība, kādā ES fondu vadībā iesaistītās institūcijas nodrošina šo fondu ieviešanu 2021.–2027.gada plānošanas periodā" (projekts) d) Vadlīnijas horizontālā principa "Vienlīdzība, iekļaušana, nediskriminācija un pamattiesību ievērošana" īstenošanai un uzraudzībai (2021-2027)" c) Saskaņā ar 17.02.2010. likumu "Par Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām" konvencijas ieviešanu koordinē LM un īstenošanu pārrauga Tiesībsarga birojs, t.sk. izskata sūdzības par UNCRPD pārkāpumiem.	Skat. skaidrojumu pie 3. horizontālā ieguldījumu priekšnosacījuma 1. un 2. kritērija. Ziņošanai par darbību neatbilstību Pamattiesību hartai un UNCRPD ir spēkā tādi paši noteikumi.
13.	Tematiskais priekšnosacījums Nr.1 (1.1.) Valsts vai reģionālas pārdomātas specializācijas stratēģijas laba pārvaldība	ERAF	Visi 1.politikas mērķa SAM	Jā	Pārdomātas specializācijas stratēģiju vai stratēģijas atbalsta ar: 1.atjauninātu analīzi par izaicinājumiem inovāciju izplatīšanas un digitalizācijas jomā	Jā	1) Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam (apstiprinātas 16.02.2021.); ietver Viedās specializācijas stratēģiju (RIS3), kuras stratēģisko uzstādījumu pārnese ir ietverta arī šādās nozaru pamatnostādņēs: 2) Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam (turpmāk-ZTAIP) (apstiprinātas 14.04.2021.); 3) Digitālās transformācijas pamatnostādnes 2021.–2027.gadam (turpmāk – DTP) apstiprinātas 07.07.2021.)	Nacionālajās industriālās politikas pamatnostādņēs (turpmāk – NIP) ietverta plaša ekonomikas izaicinājumu analīze; DTP ietvaros veiktā digitālo izaicinājumu analīze; ZTAIP ietvaros veikta plaša zinātnes un inovāciju izaicinājumu analīze ; - NIP un ZTAIP vadlīniju veiktajā analizē tika izmantoti dati no RIS3 2. monitoringa ziņojuma (2020) OECD 2019.gada ekonomikas ziņojuma par Latviju, EUROSTAT un Latvijas Centrālās statistikas pārvaldes dati. ZTAIP mērķi, darbības virzieni, kā arī konkrētie uzdevumi ir balstīti uz padziļinātu analīzi un ieteikumiem no diviem EK veiktajiem novērtējumiem programmas "Apvārsnis 2020" ietvaros – "Īpašs atbalsts cilvēkkapitāla attīstībai pētniecībai un inovācijai Latvijā" (2019) un "Latvijas pētniecības finansēšanas sistēma" (2018; Analīzē par uzņēmumu spēju ieviest jaunas tehnoloģijas tika ņemta vērā OECD apkopotā statistika. Zinātnisko institūciju darbības starptautiskā novērtējuma rezultāti (2021). Detalizētāka info.atrodama programmas 3.pielikumā.
14.					2. tādas reģionālās vai valsts kompetentās iestādes vai struktūras pastāvēšanu, kas ir atbildīga par pārdomātas specializācijas stratēģijas pārvaldību;	Jā	1) Nacionālā ceļakarte nacionālā P&A&I pārvaldības modeļa pilnveidošanai, kā arī pasākumi RIS3 pārvaldības pilnveidošanai – Informatīvais ziņojums "Par Latvijas inovāciju un tehnoloģiju atbalsta fonda iniciatīvas aktualitātes pārskatīšanu" apstiprināts 12.04.2022.; MK protokols Nr.20 40§) 2) Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2021.–2027.gadam (apstiprinātas 16.02.2021); 3) Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2021.–2027.gadam (apstiprinātas ar MK rīkojumu 14.04.2021., Nr.246)	Kritērijs ir izpildīts, jo apstiprinātas NIP un ZTAIP un nacionālās ceļakartes dokuments Galvenās izmaiņas: 1.Galvenā kompetentā iestāde, kas nodrošina nacionālo inovāciju institucionālo pārvaldību, kā arī RIS3 pārvaldību stratēģiskā līmenī ir Inovāciju un Pētniecības pārvaldības padome (IPPP), kuru pārstāv galvenie P&A&I politikas veidotāji – EM, IZM sadarbībā ar LIAA un LZP vadību. 2. Pārskatīta LPISP loma kopējā P&A&I pārvaldības modelī, sašaurinot LPISP kompetences tvērumu tikai uz P&A&I politikas un RIS3 pārvaldības stratēģisko jautājumu virsuzraudzību (LPISP nolikuma grozījumi apstiprināti MK 23.08.2022); 3. RIS3 vadības grupas ir P&A&I pārvaldības operacionālais līmenis un tā ietvaros praktiski tiks darbināts uzņēmējdarbības atklājumu princips . Pilns jaunā inovāciju institucionālā pārvaldības modeļa apraksts, t.sk. lēmumu pieņemšanas process, kā arī pasākumi RIS 3 pārvaldības uzlabošanai ir atrodams nacionālās ceļakartes dokumentā. Papildus info.atrodama programmas 3.pielikumā.

15.					3. uzraudzības un izvērtēšanas rīkiem, kas paredzēti, lai izvērtētu virzību uz stratēģijas mērķu sasniegšanu;	Jā	1) Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam (apstiprinātas 16.02.2021.); 2) Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam (apstiprinātas ar MK rīkojumu 14.04.2021., Nr.246.)	RIS3 monitoringa ietvars 2021.–2027.gadam balstās uz: - ZTAIP un NIP definētajiem rādītājiem, kā arī uz šobrīd pabeigto darbu pie Inovāciju un pētniecības padomes un RIS3 vadības grupas izveides; - 2. RIS3 monitoringa ziņojuma (https://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40479055) ietvaros veikto katras RIS3 jomas padziļinātu analīzi, RIS3 jomu rezultātus monitorējot gan pamatnostādņu rādītājus gan specifiskākos griezumos. 2021.–2027.gada periodā šis ietvars ir joprojām aktuāls. RIS3 progresa ziņojums tiek izstrādāts reizi divos gados un to kā informatīvo ziņojumu iesniegšanai MK sagatavo EM ciešā sadarbībā ar IZM. Monitoringa 1. ziņojums plānots 2023.g. nogalē, tā ietvaros nepieciešamības gadījumā tiks aktualizēts RIS3 monitoringa ietvars. Pilnveidotais esošais RIS3 monitoringa process, nodrošinās precīzāku datu ieguvī, IZM nodrošinot P&A sistēmas analītiku (1.1.1.SAM), EM nodrošinot uzņēmējdarbības sektora analītiku (1.2.1.SAM) (detalizētāka info. 3.pielikumā).
16.					4. ieinteresēto personu sadarbību ("uzņēmējdarbības potenciāla atklāšanas process");	Jā	1) Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam (apstiprinātas 16.02.2021; skat. NIP 3.1. un 3.2.p); 2) Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam, 2.2.rīcības virziens (apstiprinātas 14.04.2021.,) 3) Viedās specializācijas stratēģijas monitorings. Otrais ziņojums" (apstiprināts MK 10.03.2020). 4) Nacionālā ceļakarte nacionālā P&A&I pārvaldības modeļa pilnveidošanai, - (apstiprināts 19.04.2022.)	Tā kā RIS3 vadības grupas ir P&A&I pārvaldības operacionālais līmenis, tad to ietvaros praktiski tiks darbināts uzņēmējdarbības atklājumu princips un attīstītas stratēģiskās ekosistēmas ekosistēmu ilgtermiņa stratēģiju izstrāde un īstenošana. Tā pamatā ir strukturēts dialogs un koordinēta rīcība privātā, publiskā un akadēmiskā sektora partneru tīkla starpā, veidojot efektīvas sadarbības platformas katrā RIS3 jomā, atbalstot jaunu produktu un pakalpojumu izstrādi un zināšanu pārnesi tautsaimniecībā. Ir izveidotas un darbojās 5 RIS3 vadības grupas. Informācija par tām ir publicēta LIAA mājas lapā (https://www.liaa.gov.lv/lv/ris3-parvaldiba). Papildus 2021.-2027.g.periodā RIS3 īstenošanā tiks iesaistīta VARAM- (reģionu attīstības, digitālās transformācijas, ZM – Bioekonomikas stratēģijas īstenošanas VM - Biomedicīnas jomā (MK 10.03.2020 prot.Nr.10 19.§). Detalizētāku info. skat. nacionālās ceļa kartes dokumentā.
17.					5. attiecīgā gadījumā darbībām, kas nepieciešamas, lai uzlabotu valstu vai reģionālās pētniecības un inovācijas sistēmas;	Jā	1) Nacionālā ceļakarte nacionālā P&A&I pārvaldības modeļa un RIS3 pārvaldības pilnveidošanai - Informatīvais ziņojums "Par Latvijas inovāciju un tehnoloģiju atbalsta fonda iniciatīvas aktualitātes pārskatīšanu" (apstiprināts 12.04.2022) 2) Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam (apstiprinātas 16.02.2021); 3) Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam (apstiprinātas MK 14.04.2021.)	Izmaiņas nacionālajā P&A&I pārvaldības modelī un RIS3 pārvaldībā (tiks īstenotas no 2022.g.) nepieciešamas, lai (1) labāk koordinētu lēmumu pieņemšanas procesu pamatā starp P&A&I politiku izstrādē un ieviešanā iesaistītajām publiskā sektora institūcijām, (2) skaidri nodalītu un aktualizētu iesaistīto pušu lomas un kompetences un to nedublēšanos, (3) skaidri nodefinētu RIS3 un P&A&I vadības līmeņus un (4) atrunātu lēmumu pieņemšanas procesu. Jaunajā P&A&I pārvaldības modelī tiek izdalīts stratēģiskās vadības (IPPP), stratēģiskās virsuzraudzības (LPISP) un operacionālās vadības (RIS3 vadības grupas) līmenis. Pilns pārvaldības modeļa apraksts, <u>t.sk. ikgadējo rezultātu apkopošanas un atskaitīšanās process, lēmumu pieņemšanas process</u> , kā arī pasākumi RIS3 pārvaldības uzlabošanai ir atrodams nacionālās ceļakartes dokumentā. Ar augstskolu konsolidāciju saistītās reformas ir iezīmētas AF plānā, kā arī turpmākie plāni attiecībā uz AII un PO iekšējo pārvaldību un konsolidāciju izklāstīti ZTAIP.

18.					6. attiecīgā gadījumā darbībām, kas atbalsta rūpniecības pārkārtošanos;	Jā	1) Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam (apstiprinātas 16.02.2021); 2) Digitālās transformācijas pamatnostādnes 2021.–2027.gadam (apstiprinātas ar MK 07.07.2021. rīkojumu Nr.490). 3) Nacionālā ceļakarte nacionālā P&A&I pārvaldības modeļa pilnveidošanai, - Informatīvaisziņojums "Par Latvijas inovāciju un tehnoloģiju atbalsta fonda iniciatīvas aktualitātes pārskatīšanu" projektā (apstiprināts 19.04.2022.)	Ekonomikas transformācija ar RIS3 īstenošanu un ekosistēmu pieeju aprakstīta NIP 3.sadaļā, bet P&I piensums klimatneitralitātes mērķu sasniegšanā un aprites ekonomikas attīstībai 4.sadaļā. DTP 2021.–2027.gadam digitalizācija ir noteikta kā viens no ekonomikas transformāciju veicinošiem elementiem (4.sadaļa "Mērķis, attīstības virzieni un rīcība"). DTP 2021.–2027.gadam piensuma vērtēšanā tiks izmantots pamatnostādņu pielikums, kur noteikti rezultatīvie rādītāji, rīcības virzieni un uzdevumi un finansējuma aplēses. RIS3 monitorings sniegs iespēju sekot līdzi globalizācijai, jaunajām tehnoloģijām un pārejai uz klimatneitralitāti, aprites ekonomiku, kas var ietekmēt pārmaiņas mūsu sabiedrībā un ekonomikā. Sniegtā analīze palīdzēs noteikt, kuras nozares un profesijas saskaras ar globalizāciju, tehnoloģiskām izmaiņām (jo īpaši saistībā ar Industriju 4.0). NVK prasības iekļautas programmas SAM atbalstāmo darbību aprakstos.
19.					7. pasākumiem sadarbības uzlabošanai ar partneriem ārpus attiecīgās dalībvalsts prioritārajās jomās, ko atbalsta ar pārdomātu specializācijas stratēģiju.	Jā	1) Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2021.–2027.gadam (apstiprinātas 16.02.2021, skat. NIP 3.2.1.sadaļu); 2) Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2021.–2027.gadam (apstiprinātas MK 14.04.2021., skat. ZTAI 6.sadaļas 1.3.rīcības virzienu.) 3) Digitālās transformācijas pamatnostādnes 2021.–2027.gadam (apstiprinātasMK 07.07.2021., skat 4.3.1. un 4.4.1.rīcības virzienus).	Starptautiskā sadarbība ir viens no būtiskiem aspektiem RIS3 vērtību ķēžu ekosistēmu dalībnieku stratēģisko attīstības mērķu sasniegšanā – integrācija starptautiskās vērtības ķēdēs. 1.2.1.SAM ietvaros plānots izveidot un koordinēt starptautisko sadarbību nodrošinošus tīklus katrā RIS3 jomā. ZTAI un attiecīgi 1.1.1SAM plānoti pasākumi starptautiskās sadarbības un līdz ar to arī konkurētspējas veicināšanai RIS3 jomās. P&A sadarbības iespēju plānošana balstās uz RIS3 monitoringa ietvaros (2020) veiktu padziļinātu katras RIS3 prioritārās jomas pētniecības ekosistēmas darbības un status quo analīzi. Digitālizācijas attīstībai, DTP ietvaros veikta pakalpojumu platformu, datu pārvaldības un atvēršanas analīze, lai nodrošinātu salāgošanu ar ES standartiem, iekļautos ES datu telpās, veicinātu pārrobežu pakalpojumu attīstību, kā arī, izmantojot EDIC, veicinātu Latvijas zinātnes un risinājumu izvērsanu ES, digitalizācijas atbalsta pasākumi plānoti 1.2.2. un 1.3.1.SAM.
20.	Tematiskais priekšnosacījums Nr.2 (2.1.) Stratēģiskās politikas satvars, kas atbalsta dzīvojamo un nedzīvojamo ēku renovēšanu energoefektivitātes uzlabošanai	ERAF	2.1.1.SAM	Jā	1 Lai atbalstītu valsts dzīvojamo un nedzīvojamo ēku fonda renovāciju, saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2010/31/ES prasībām ir pieņemta valsts ilgtermiņa renovācijas stratēģija, kas: a)satur indikatīvus starpposma rādītājus attiecībā uz 2030., 2040. un 2050.gadu; b)sniedz indikatīvu finanšu resursu izklāstu stratēģijas īstenošanas atbalstam; c)nosaka efektīvus mehānismus, kas paredzēti, lai veicinātu investīcijas ēku renovācijā.	Jā	Ēku atjaunošanas ilgtermiņa stratēģija.	Ēku atjaunošanas ilgtermiņa stratēģija ir pieņemta 10.11.2020 MK sēdē (MK sēdes protokols Nr.70 25.§) un iesniegta EK. Stratēģijas 3.sadaļa satur prognozes un mērķus 2030., 2040., 2050.gadam. Stratēģijas 3.1.sadalā ir sniegts indikatīvs finanšu resursu izklāsts stratēģijas īstenošanas atbalstam. Stratēģijas 3.1.1.sadaļā ir norādīti atbalsta mehānismi ēku energoefektivitātes mērķu sasniegšanai.
21.					2. Energoefektivitātes uzlabošanas pasākumi nepieciešamo enerģijas ietaupījumu panākšanai.	Jā	Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021. - 2030.gadam	NEKP apstiprināts MK 28.01.2020.; aktualizēts 09.07.2024. un iesniegts EK. Plāna 4.pielikumā ir sniegts energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem paredzētais finanšu resursu un ieviešanas mehānismu indikatīvs izklāsts.

22.	Tematiskais priekšnosacījums Nr.3 (2.2.) Enerģētikas nozares pārvaldība	ERAF, KF	2.1.1.SAM; 2.1.2.SAM	Jā	Integrētais nacionālais enerģētikas un klimata plāns ir paziņots Komisijai saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 3.pantu un atbilstīgi Parīzes nolīgumā noteiktajiem siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas ilgtermiņa mērķiem, un tas ietver: 1.visus Regulas (ES) 2018/1999 ¹⁰⁸ I pielikumā noteiktajā veidnē prasītos elementus;	Jā	Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.–2030.gadam	NEKP apstiprināts MK 28.01.2020.; aktualizēts 09.07.2024. un iesniegts EK.
23.					2. mazoglekļa enerģijas veicināšanas pasākumiem paredzēto finanšu resursu un mehānismu izklāstu.	Jā	Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.–2030.gadam	NEKP 4.pielikumā ir sniegts mazoglekļa enerģijas veicināšanas pasākumiem paredzēto finanšu resursu un ieviešanas mehānismu indikatīvs izklāsts.
24.	Tematiskais priekšnosacījums Nr.4 (2.3.) Efektīvi veicināt atjaunīgo energoresursu enerģijas izmantošanu dažādās nozarēs un visā Savienībā	KF, ERAF	2.1.2.SAM	Jā	Ir ieviesti pasākumi, kas nodrošina: 1.atbilstību 2020. gada nacionālajam atjaunīgo energoresursu enerģijas saistošajam mērķrādītājam un šim atjaunīgo energoresursu enerģijas īpatsvaram kā bāzes vērtībai laikposmam līdz 2030. gadam vai, ka ir veikti papildu pasākumi, ja bāzes vērtība netiek saglabāta viena gada laikposmā saskaņā ar Direktīvu (ES) 2018/2001/EK un Regulu (ES) 2018/1999.	Jā	Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.–2030.gadam	NEKP apstiprināts MK 28.01.2020.; aktualizēts 09.07.2024. un iesniegts EK. Plāna 4.pielikumā ir sniegts atjaunīgo energoresursu enerģijas izmantošanas atbalsta pasākumiem paredzētais finanšu resursu un ieviešanas mehānismu indikatīvs izklāsts.
25.					2.atbilstību prasībām, kas noteiktas Direktīvā (ES) 2018/2001 un Regulā (ES) 2018/1999, atjaunīgo energoresursu enerģijas īpatsvara palielinājumu siltumapgādes un aukstumapgādes nozarē saskaņā ar Direktīvas (ES) 2018/2001 23. pantu.	Jā	Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.–2030.gadam	NEKP apstiprināts MK 28.01.2020.; aktualizēts 09.07.2024. un iesniegts EK. Plāna 4.pielikumā ir sniegts atjaunīgo energoresursu enerģijas izmantošanas atbalsta pasākumiem paredzētais finanšu resursu un ieviešanas mehānismu indikatīvs izklāsts.

¹⁰⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula 2018.gada 11.decembra Regula (EC) 2018/1999 par enerģētikas savienības un rīcības klimata politikas jomā pārvaldību un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 663/2009 un (EK) Nr. 715/2009, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/22/EK, 98/70/EK, 2009/31/EK, 2009/73/EK, 2010/31/ES, 2012/27/ES un 2013/30/ES, Padomes Direktīvas 2009/119/EK un (ES) 2015/652 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 525/2013

26.	Tematiskais priekšnosacījums Nr.5 (2.4.) Efektīvs katastrofu risku pārvaldības satvars	ERAF	2.1.3. SAM	Jā	Ir izstrādāts valsts vai reģionāls katastrofu riska pārvaldības plāns, pamatojoties uz riska novērtējumiem, pienācīgi ņemot vērā klimata pārmaiņu iespējamo ietekmi un spēkā esošās stratēģijas attiecībā uz pielāgošanos klimata pārmaiņām, un tas ietver: 1.aprakstu par galvenajiem riskiem, kuri novērtēti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmuma Nr. 1313/2013/ES ¹⁰⁹ 6. panta 1. punktu, tajā atspoguļojot pašreizējo un mainīgo riska profilu indikativam 25–35 gadu laikposmam. Attiecībā uz riskiem, kas saistīti ar klimatu, novērtējums balstās uz klimata pārmaiņu prognozēm un scenārijiem.	Jā	Valsts civilās aizsardzības plāns (VCAP) (Apstiprināts MK 25.08.2020., aktualizēts 15.01.2024.) Lai nodrošinātu Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmuma Nr.1313/2013/ES 6.panta 1.punkta prasības, detalizēts ziņojums par katastrofu risku pārvaldības kopsavilkumu nosūtīts EK 20.09.2022.	VCAP satur analīzi par vairākiem iespējamiem apdraudējumiem/ riskiem, t.sk. klimata apdraudējumiem (identificējušas/novērtējušas atbildīgās iestādes attiecīgajā kompetences jomā); katram apdraudējumam/riskam noteikti katastrofu riska pārvaldības pasākumi (preventīvie, gatavības, reaģēšanas un seku likvidēšanas pasākumi). Latvijā veikta priekšizpēte par katastrofu postījumu un zaudējumu datubāzes/sistēmas izstrādi (https://ieej.lv/ZpkRL) (atbilst VCAP un LPKPP 2030 noteiktajam pasākumam), lai apzinātu potenciālos risinājumus un to izmaksas. Šāda sistēma nepieciešama, lai iestādes varētu efektīvāk novērtēt katastrofu risku, balstoties uz vēsturiskajiem datiem par apdraudējumu/risku atkārtošanās varbūtību/sekām (ietekme cilvēkam, videi, īpašumam, ekonomikai, nozarei u.c.), kā arī mazinātu riska novērtēšanas nenoteiktību Tas ļaus precīzāk identificēt prioritāros riskus, iedalīt īstermiņa, vidēja termiņa vai ilgtermiņa apdraudējumos.
27.					2. lai risinātu galvenos identificētos riskus, aprakstu par pasākumiem katastrofu novēršanai, sagatavošanos tām un reaģēšanai. Proportcionāli riskiem un to ekonomiskajai ietekmei, spēju nepietiekamībai ¹¹⁰ , efektivitātei un iedarbīgumam, pasākumiem nosaka prioritāti, ņemot vērā iespējamās alternatīvas.		Valsts civilās aizsardzības plāns (Apstiprināts MK 25.08.2020., aktualizēts 15.01.2024.) VCAP 38.pielikums (pieņemts VCAP grozījumu ietvaros 23.09.2021.)	Klimata riski analizēti projektu iniciatīvās (EEZ, Norvēģijas finanšu atbalsts). Pētījumi sniedz priekšlikumus pielāgošanās stratēģijas izstrādei, zinātnisko datu, pasākumu identificēšanai attiecībā uz pielāgošanos klimata pārmaiņām, ietekmi, izmaksu novērtēšanu; analizēti klimata pārmaiņu scenāriji, raksturoti klimata rādītāji pagātnē, izstrādātas prognozes līdz 2100.gadam (saskaņā ar diviem SEG emisijas scenārijiem – RCP4.5, RCP8.5) 2021.g. VARAM uzsāka projektu, lai uzlabotu klimata pārmaiņu politikas plānošanas konsekvenci, atbilstību valstiskā līmenī, t.sk. paredzot atjaunot scenārijus 2100.gadam, nodrošinot politikas plānošanu atbilstoši jaunākajām prognozēm ¹¹¹ . VCAP 38.pielikumā iekļauta metodika/pieeja, ar kuru tiks novērtēti civilās aizsardzības novēršanas un sagatavotības pasākumi, tos identificējot prioritāros īstenošanas pasākumos, ņemot vērā apdraudējumu ekonomisko ietekmi, jaudas/spēju trūkumus, pasākuma efektivitāti, ieviešanas lietderību.
28.					3. informāciju par finanšu resursiem un mehānismiem, kas pieejami, lai segtu darbības un uzturēšanas izmaksas, kas saistītas ar novēršanu, sagatavošanos un reaģēšanu.		Valsts civilās aizsardzības plāns (Apstiprināts MK 25.08.2020., aktualizēts 15.01.2024.) VCAP 38.pielikums (pieņemts VCAP grozījumu ietvaros 23.09.2021.)	Līdzekļi tiek piešķirti konkrētiem darbības mērķiem, valsts budžeta programmās, apakšprogrammās un finanšu asignējumi ir paredzēti noteikto pamatuzdevumu īstenošanai vai attīstībai. Uzturēšanas izmaksas tiek iekļautas gada budžetā kā pamata izdevumi vai bāzes finansējums. VCAP ir norādīti provizoriskie finansēšanas resursi un mehānismi (izņemot katastrofas pārvaldīšanas pasākumiem, kas attiecas uz reaģēšanas un seku likvidēšanas pasākumiem, jo VCAP šie pasākumi attiecas uz valsts un reģionāla mēroga katastrofām vai to draudiem. Apdraudējumu novēršanā, reaģēšanas, seku likvidēšanas pasākumus īstenos piešķirto valsts budžeta līdzekļu ietvaros. Noteiktā kārtībā, līdzekļus var pieprasīt no budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem", kurus piešķir izdevumiem katastrofu, dabas stihiju seku novēršanai, to radīto zaudējumu kompensēšanai, u.c.

¹⁰⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 17.decembra Lēmums Nr.1313/2013/ES par Savienības civilās aizsardzības mehānismu

¹¹⁰ Kā novērtēts riska pārvaldības spēju izvērtējumā, kas prasīts Lēmuma Nr. 1313/2013/ES 6. panta 1. punkta b) apakšpunktā

¹¹¹ <https://ieej.lv/AHImr>

29.	Tematiskais priekšnosacījums Nr.6 (2.5.) Atjaunināts plāns par nepieciešamajām investīcijām ūdensapgādes un notekūdeņu nozarēs	ERAF	2.2.1.SAM	Jā	Attiecībā uz abām nozarēm ir izstrādāts valsts investīciju plāns, un tas ietver: 1.novērtējumu par pašreizējo stāvokli Padomes Direktīvas 91/271/EEK un Padomes Direktīvas 98/83/EK īstenošanā.	Jā	Notekūdeņu apsaimniekošanas investīciju plāns 2021.–2027.gadam https://www.varam.gov.lv/lv/notekudenu-apsaimniekosanas-investiciju-plans-2021-2027-gadam Ūdensapgādes investīciju plāns 2021-2027.gadam https://www.varam.gov.lv/lv/udensapgades-investiciju-plans-2021-2027-gadam (Apstiprināti MK 20.11.2020.)	<u>Pašreizējā stāvokļa novērtējums</u> par Komunālo notekūdeņu direktīvas 91/271/EEK prasību izpildi Notekūdeņu apsaimniekošanas investīciju plānā ir veikts par katru no 74 notekūdeņu aglomerācijām, kā arī valstī kopumā. Investīciju plānāa veikts aglomerāciju izvērtējums sadalījumā pa aglomerāciju grupām, ievērojot pamatprasības: 1) centralizēto kanalizācijas pakalpojumu pieejamība esošajā aglomerācijā, 2) centralizēto kanalizācijas pakalpojumu faktiskā izmantošana, 3) notekūdeņu attīrīšanas kvalitāte, 4) aglomerācijas robežu paplašināšanas nepeieciešamība, 5) centralizēto kanalizācijas tīklu rekonstrukcijas nepieciešamība. <u>Pašreizējā stāvokļa novērtējums</u> par Dzeramā ūdens direktīvas 98/83/EK prasību izpildi ir iekļauts Ūdensapgādes investīciju plāna 2.sadaļā, nodrošinot 74 apdzīvoto vietu ūdensapgādes apgādes zonu esošās centralizētās ūdensapgādes sistēmas pieejamības un izmantošanas izvērtējumu.
30.					2. visu publisko investīciju identificēšanu un plānošanu, tostarp indikatīvu finanšu aprēķinu: a)kas vajadzīgs, lai īstenotu Direktīvu 91/271/EEK, tostarp noteiktu prioritāro kārtību attiecībā uz aglomerāciju lielumu un ietekmi uz vidi, norādot investīciju sadalījumu pa notekūdeņu aglomerācijām; b)kas vajadzīgs, lai īstenotu Direktīvu 98/83/EK; c)kas vajadzīgs, lai apmierinātu vajadzības, kuras izriet no Direktīvas (ES) 2020/2184, jo īpaši ņemot vērā pārskatītos kvalitātes parametrus, kas sīki izklāstīti minētās direktīvas I pielikumā.	Jā	Notekūdeņu apsaimniekošanas investīciju plāns 2021.–2027.gadam – https://www.varam.gov.lv/lv/notekudenu-apsaimniekosanas-investiciju-plans-2021-2027-gadam Ūdensapgādes investīciju plāns 2021-2027.gadam – https://www.varam.gov.lv/lv/udensapgades-investiciju-plans-2021-2027-gadam (Apstiprināti MK 20.11.2020.)	Investīciju plānos ir ietverta informācija par visām <u>nepieciešamām publiskām investīcijām un šādu investīciju plānu</u> , tostarp indikatīvu izmaksu aprēķinu, kas nepieciešamas, lai panāktu atbilstību direktīvas prasībām, iekļaujot prioritizāciju atkarībā no aglomerācijas izmēra un ietekmes uz vidi, investīciju aprēķinu norādot par katru aglomerāciju. "Informatīvajā ziņojumā Par Eiropas Parlamenta un Padomes dzeramā ūdens direktīvas priekšlikuma pārstrādāšanas pašreizējā stāvokļa novērtējumu" ir veikts <u>esošās situācijas izvērtējums katram pārskatītajam kvalitātes parametram, kā arī norādīti iespējamie īstenojamie pasākumi</u> , piemēram, paredzot jaunā riska izvērtēšanā balstītu pieeju visam ciklam no ieguves vietas līdz patērētājam, nekaitīgu materiālu izmantošanu tīklu izbūvei. Informatīvajā ziņojumā sniegta informācija par aktuālajām citām no Deramā ūdens direktīvas un tās pārskatīšanas izrietošām prasībām.
31.					3. esošās notekūdeņu un ūdensapgādes infrastruktūras, tostarp tīklu, atjaunošanai nepieciešamo investīciju aprēķinu, kas balstīts uz to vecumu un nolietojuma plāniem;	Jā	Notekūdeņu apsaimniekošanas investīciju plāns 2021.–2027.gadam https://www.varam.gov.lv/lv/notekudenu-apsaimniekosanas-investiciju-plans-2021-2027-gadam Ūdensapgādes investīciju plāns 2021-2027.gadam https://www.varam.gov.lv/lv/udensapgades-investiciju-plans-2021-2027-gadam (Apstiprināti MK 20.11.2020.)	Notekūdeņu apsaimniekošanas investīciju plāna 4.5.sadaļā "Ieguldījumu novērtējums kanalizācijas tīklu rekonstrukcijā esošās aglomerācijas robežās" kā arī Ūdensapgādes investīciju plāna 2.8.sadaļā "Teritorijas, kurās ir nepieciešamas investīcijas ūdensapgādes sistēmas tīklu rekonstrukcijai" ir iekļauta informācija par <u>esošās ūdenssaimniecības infrastruktūras, tostarp tīklu, atjaunošanai nepieciešamo investīciju aprēķinu, kas balstīts uz to vecumu un nolietojuma plāniem</u> . Informatīvais ziņojums par dzeramā ūdens direktīvas (DWD) 98/83/EK pārstrādāšanas pašreizējā stāvokļa gaitu, jo īpaši attiecībā uz pārskatītajiem kvalitātes un nekaitīguma rādītājiem, sniedz papildu informāciju sadaļā "Pašreizējā situācija un iespējamie pasākumi" par dzeramā ūdens tīklu materiāliem.
32.					4. norādi par iespējamiem publiskā finansējuma avotiem, ja nepieciešams papildināt lietotājiem piemērotās maksas.	Jā	Notekūdeņu apsaimniekošanas investīciju plāns 2021.–2027.gadam – https://www.varam.gov.lv/lv/notekudenu-apsaimniekosanas-investiciju-plans-2021-2027-gadam Ūdensapgādes investīciju plāns 2021-2027.gadam – https://www.varam.gov.lv/lv/udensapgades-investiciju-plans-2021-2027-gadam (Apstiprināti MK 20.11.2020.)	Informācija par iespējamiem publiskā finansējuma avotiem (ja nepieciešams papildus lietotāju maksai) ir norādīta: - Notekūdeņu apsaimniekošanas investīciju plāna 6.nodaļā "Investīciju ieguldījumu novērtēšana un prioritizācija", īpaši 6.4.sadaļā "Ieguldījumu veidi infrastruktūras izbūves finansēšanā", - Ūdensapgādes investīciju ziņojuma 3.1.sadaļā "Iespējamie ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzēju finanšu avoti".

33.	Tematiskais priekšnosacījums Nr.7 (2.6.) Atjaunināts atkritumu apsaimniekošanas plāns	KF	2.2.2.SAM	Jā	Ir izstrādāti viens vai vairāki Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/98/EK 28. pantā minētie atkritumu apsaimniekošanas plāni, kas aptver visu dalībvalsts teritoriju un ietver: 1.analīzi par pašreizējo situāciju atkritumu apsaimniekošanas jomā attiecīgajā ģeogrāfiskajā vienībā, tostarp radīto atkritumu veidu, daudzumu un avotu, un to nākotnes attīstības izvērtējumu, ņemot vērā to pasākumu paredzamo ietekmi, kas noteikti saskaņā ar 29. pantu Direktīvā 2008/98/EK izstrādātajās atkritumu rašanās novēršanas programmās.	Jā	Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028.gadam (AAVP2028) (Apstiprināts MK 22.01.2021.) Pētījums "Investīciju vajadzību izvērtējums Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021. - 2028. gadam izstrādei" (IVZAAVP2028)	<u>Esošā situācija</u> raksturota AAVP2028 2. nodaļā Tāpat saistoša informācija sniegta arī citās sadaļās. <u>Turpmākās attīstības novērtējums</u> ir iekļauts AAVP2028 3.nodaļā 5.nodaļāun 6.nodaļā . <u>Atkritumu rašanās novēršanas programma</u> ir iekļauta AAVP2028 9.nodaļā Tāpat saistoša informācija sniegta arī citās sadaļās https://www.varam.gov.lv/lv/petijumi-vides-un-dabas-joma <u>Esošā situācija</u> ir raksturota IVZAAVP2028 2.nodaļā 3.1. apakšnodaļā, 7.2.apakšnodaļā. Tāpat saistoša informācija sniegta arī citās sadaļās <u>Turpmākās attīstības novērtējums</u> sniegts 3.2. apakšnodaļā , 4.nodaļā, 5.nodaļā, 6.nodaļā, 7.2.apakšnodaļā, 7.4.apakšnodaļā . Tāpat saistoša informācija sniegta arī citās sadaļās <u>Atkritumu rašanās novēršanas programma</u> IVZ AAVP2028 nav iekļauta, taču atkritumu rašanās novēršanas faktors ir ievērtēts atkritumu prognozē 5.nodaļāTāpat saistoša informācija sniegta arī citās sadaļās.
34.					2. novērtējumu par esošajām atkritumu savākšanas shēmām, tostarp dalītas savākšanas materiālo segumu un teritoriālo pārklājumu un pasākumiem tās darbības uzlabošanai, kā arī par jaunu savākšanas shēmu nepieciešamību.	Jā	Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.–2028.gadam (Apstiprināts MK 22.01.2021.) Pētījums "Investīciju vajadzību izvērtējums Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021.–2028.gadam izstrādei"	<u>Esošās savākšanas sistēmas</u> novērtējums sniegts AAVP2028 2.5.1. apakšnodaļā. Tāpat saistoša informācija sniegta arī citās sadaļās <u>Jauno savākšanas shēmu vajadzība</u> iekļauta AAVP2028 3.nodaļā, 4.nodaļā, 5.1.1. apakšnodaļā, 6.nodaļā. Tāpat saistoša informācija sniegta arī citās sadaļās. <u>Esošās savākšanas sistēmas novērtējums</u> iekļauts IVZ AAVP2028 3.1apakšnodaļā Jauno savākšanas shēmu vajadzība iekļauta 7.4.2.apakšnodaļā; 7.5.apakšnodaļā . Tāpat saistoša informācija sniegta arī citās sadaļās.
35.					3. investīciju nepietiekamības novērtējumu, kas pamato esošu atkritumu apsaimniekošanas iekārtu slēgšanu un papildu vai uzlabotas atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras nepieciešamību, ietverot informāciju par pieejamajiem ienākumu avotiem darbības un uzturēšanas izmaksu segšanai.	Jā	Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028.gadam (Apstiprināts MK 22.01.2021.) Pētījums "Investīciju vajadzību izvērtējums Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021. - 2028. gadam izstrādei"	<u>Ieguldījumu trūkums</u> iekļauts AAVP2028 7.nodaļā plānā paredzēto pasākumu īstenošanai nepieciešamais un pieejamais finansējums un tā avoti <u>Pamatojums esošo infrastruktūras pārprofilēšanai</u> sniegts 4.3. apakšnodaļā Poligonu infrastruktūras optimizācija. Tāpat saistoša informācija sniegta arī citās sadaļās. <u>Ieguldījumu trūkuma novērtējums</u> sniegts IVZ AAVP2018 7.2. apakšnodaļā Esošās sistēmas potenciāls mērķu sasniegšanā un AP īstenošanas sagaidāmie rezultāti, 8.nodaļā Atkritumu apsaimniekošanas sektora investīciju prioritātes, potenciālie finansēšanas avoti <u>Pamatojums esošo infrastruktūras pārprofilēšanai</u> iekļauts 6.nodaļā Priekšlikumi atkritumu apsaimniekošanas reģionu robežu pārskatīšanai. Tāpat saistoša informācija sniegta arī citās sadaļās
36.					4. informāciju par atrašanās vietas kritērijiem, pēc kuriem tiks noteiktas turpmāk ierīkojamās atkritumu apstrādes objektu vietas, un par turpmāk ierīkājamo atkritumu apstrādes iekārtu jaudu.	Jā	Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.–2028.gadam (Apstiprināts MK 22.01.2021.) Pētījums "Investīciju vajadzību izvērtējums Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021.–2028.gadam izstrādei"	<u>Atrašanās vietas un jaudas</u> ir izskatītas AAVP2028 5.nodaļā Atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstības virzieni. Tāpat saistoša informācija sniegta arī citās sadaļās. Atrašanās vietas un jaudas iekļautas IVZ AAVP2028 7.4 apakšadaļā rekomendācijas sistēmas funkcionālo posmu pilnveidošanai. Tāpat saistoša informācija sniegta arī citās sadaļās.

37.	Tematiskais priekšnosacījums Nr. 7bis (2.7.) Prioritārās rīcības plāns nepieciešamajiem saglabāšanas pasākumiem , kuriem nepieciešams Savienības līdzfinansējums	ERAF	2.2.3.SAM	Jā	Attiecībā uz intervencēm, kas atbalsta dabas aizsardzības pasākumus saistībā ar Natura 2000 teritorijām, uz kurām attiecas Padomes Direktīva 92/43/EEK: Ir izveidots prioritārs rīcības satvars saskaņā ar Direktīvas 92/43/EEK 8. pantu, un tajā ir iekļauti visi elementi, kas prasīti prioritārās rīcības plāna 2021.–2027. gadam veidnē, par kuriem vienojusies Komisija un dalībvalstis, tostarp prioritāro pasākumu identifikācija un finansiālo vajadzību aplēses.	Jā	Natura 2000 teritoriju prioritāro rīcību programma 2021.–2027.gadam	Natura 2000 teritoriju prioritāro rīcību programma 2021.–2027.gadam ir saskaņota un iesniegta EK 2021.gada aprīlī. Natura 2000 teritoriju prioritāro rīcību programmā 2021.–2027.gadam D sadaļā "Priority measures and financing needs for 2021–2027" ir iekļautas aplēses par prioritārajiem pasākumiem un to ieviešanai nepieciešamo finansējumu.
38.	Tematiskais priekšnosacījums Nr.8 (1.2.) Valsts vai reģionālais platjoslas plāns	ERAF	1.4.1.SAM	Jā	Ir sagatavots valsts vai reģionālais platjoslas plāns, kas ietver: 1.novērtējumu par investīciju nepietiekamību, kas jārisina, lai nodrošinātu, ka visiem Savienības iedzīvotājiem ir piekļuve ļoti augstas veiktspējas tīkliem ¹¹² , pamatojoties uz: a)nesen veikto esošās privātās un publiskās infrastruktūras un pakalpojumu kvalitātes apzināšanu ¹¹³ , izmantojot standarta platjoslas pārklājuma rādītājus; b)apspriešanos par plānotajām investīcijām saskaņā ar valsts atbalsta prasībām;	Jā	Elektronisko sakaru nozares attīstības plāns 2021.–2027.gadam (apstiprināts ar MK 11.11.2021 rīkojumu Nr.826)	Elektronisko sakaru nozares attīstības plāns 2021.–2027.gadam ir apstiprināts ar MK 11.11.2021. rīkojumu Nr.826. SM pasūtītajā Pētījumā ¹¹⁴ sniegts novērtējums par investīciju nepietiekamību, kas jārisina, lai sasniegtu ES savienojamības mērķus, un plānotās valsts intervences pamatojums, pamatojoties uz ilgtspējīgiem ieguldījumu modeļiem, tas ir, 1. un 2. kritērija izpilde. Pētījumā novērtējums par investīciju nepietiekamību tika balstīts uz aktuālu esošās privātās un publiskās infrastruktūras un pakalpojumu kvalitātes kartējumu un konsultācijām par plānotajiem ieguldījumiem. Plāna projektā 1.rīcības virziena "Savienojamības paziņojumam atbilstošas platjoslas elektronisko sakaru infrastruktūras attīstīšana" 1,1., 1.2. un 1.3.sadaļā iekļauti uz minēto pētījumu balstīti pasākumi. "pēdējās jūdzes", "vidējās jūdzes" un 5G atbalstošās infrastruktūras izvēšanai. Investīciju nepietiekamība atkarībā no valsts izvēlētajā scenārija līdz 957 milj. EUR, savukārt platjoslas infrastruktūras izbūvei Via Baltica koridorā – 13.2 milj. EUR, bet Rail Baltica koridorā – 3.7 milj. EUR.
39.					2. tādas plānotas valsts intervences pamatojumu, kas balstās uz ilgtspējīgiem investīciju modeļiem, kuri: a)veicina atvērtas, kvalitatīvas un nākotnē izmantojamas infrastruktūras un pakalpojumu pieejamību cenas ziņā un uzlabo piekļuvi tiem; b)finansiālās palīdzības veidus pielāgo konstatētajām tirgus nepilnībām; c)ļauj papildus izmantot dažādus finansējuma veidus no Savienības, valsts vai reģionālajiem resursiem.	Jā	Elektronisko sakaru nozares attīstības plāns 2021.-2027.gadam (apstiprināts MK 11.11.2021)	Pētījumā tika piedāvāti 4 ieguldījumu modeļi "pēdējās jūdzes" un "vidējās jūdzes" intervencei, kā arī izdalīti atsevišķi ieguldījuma modeļi investīcijām "Rail Baltica" un "Via Baltica" koridoros. Tie paredz valsts atbalsta programmas izstrādi, līdz ar to Eiropas Komisijai līdz 2023.gadam plānots iesniegt valsts atbalsta programmu saskaņā ar LESD 108.panta 3.punktu, ievērojot Komisijas paziņojuma (2013/C25/01) "ES pamatnostādnes valsts atbalsta noteikumu piemērošanai attiecībā uz platjoslas tīklu ātru izvēršanu" nosacījumus, t.sk. attiecībā uz "pēdējās jūdzes" investīcijām 82.–85.punktā minēto. Skat. info pie 1.kritērija.

¹¹² Saskaņā ar mērķi, kas noteikts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2018/1972 (2018. gada 11. decembris) par Eiropas Elektronisko sakaru kodeksa izveidi 3. panta 2. punkta a) apakšpunktā un saistītajā (25). apsvērumā (OV L 321, 17.12.2018., 36. lpp.)

¹¹³ Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2018.gada 11.decembra direktīvas (ES) Nr. 2018/1972 par Eiropas Elektronisko sakaru kodeksa izveidi 22. pantu

¹¹⁴ Pieejams šeit: <https://www.sam.gov.lv/lv/petijumi>.

40.					3. pasākumus, ar ko atbalsta pieprasījumu pēc ļoti augstas veikspējas tīkliem un to izmantošanu, tostarp darbības, ar kurām veicina minēto tīklu izvēršanu, jo īpaši efektīvi īstenojot Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2014/61/ES;	Jā	Elektronisko sakaru nozares attīstības plāns 2021.-2027.gadam (apstiprināts MK 11.11.2021)	SM pasūtītajā pētījumā (https://www.sam.gov.lv/lv/petijumi) tika aptverta 3., 4. un 5.kritērija izpilde. 3. kritērija izpildei plāna 2.rīcības virzienā ietverti atbilstošie pasākumi, tostarp balstīti uz pētījumu, konsultācijām ar sakaru nozari un pašvaldībām. Latvija īsteno pasākumus, lai atvieglotu nosacījumus elektronisko sakaru tīklu uzņēmumiem, Ātrdarbīga elektronisko sakaru tīkla likumā ir pārņemtas ES Platjoslas izmaksu samazināšanas direktīvā noteiktās prasības, šogad virzīti grozījumi nacionālajos normatīvajos aktos, kas atvieglo elektronisko sakaru tīklu būvniecības procesu. Ar mērķi atbalstīt 5G tīklu attīstību Eiropas Elektronisko sakaru kodeksa transponēšanas ietvaros jaunajā Elektronisko sakaru likumā iekļauts regulējums 5G bāzes staciju jeb "mazo šūnu"izvietošanai. Ņemot vērā ES Platjoslas izmaksu samazināšanas direktīvas pārskatīšanu, plāns paredz atbilstošu grozījumu iekļaušanu nacionālajā regulējumā. Skat. info pie 1.kritērija.
41.					4. tādas tehniskās palīdzības un ekspertu konsultāciju mehānismus kā platjoslas kompetences birojs, ar kuriem stiprina vietējo ieinteresēto personu spējas un konsultē projektu virzītājus.	Jā	Elektronisko sakaru nozares attīstības plāns 2021.-2027.gadam (apstiprināts MK 11.11.2021)	Attiecībā uz 4. kritērija izpildi plānā ietverti galvenie secinājumi no pētījuma plāna sadaļā "2. Esošās situācijas raksturojums" apakšsadaļā "Platjoslas pārklājuma un attīstības uzraudzības mehānismi". Eiropas Elektronisko sakaru kodeksā tiek paredzēts, ka Eiropas Savienības dalībvalstis līdz 2023.gada 21.decembrim veic elektronisko sakaru tīklu ģeogrāfisku apsekošanu, lai noteiktu teritorijas, kurās iespējams nodrošināt platjoslas internetu (Eiropas elektronisko sakaru kodeksa 22.pants). Attiecīgi BEREC 2020.gada 5.martā ir apstiprinājusi vadlīnijas Elektronisko sakaru tīklu izvērsuma ģeogrāfiskai apsekošanai (BoR (20) 42, "BEREC Guidelines on Geographical surveys of network deployments"). Balstoties uz augstāk minēto dokumentu prasībām, tiks izstrādāta Platjoslas pieejamības ģeogrāfiskās informācijas sistēma, kas nodrošinās atbilstošu uzraudzības mehānismu, ietverot plāna projekta iepriekšminētajā 2.sadaļā noteiktos rādītājus. Skat. info pie 3.kritērija.
42.					5. uzraudzības mehānismus, kas balstīti uz standarta platjoslas pārklājuma rādītājiem;	Jā	Elektronisko sakaru nozares attīstības plāns 2021.-2027.gadam (apstiprināts MK 11.11.2021)	Plānā ietverti pētījumā iegūtie secinājumi un ieteiktie pasākumi 3.sadaļas apakšsadaļā "1.4.Tehniskās palīdzības mehānismi, tostarp platjoslas kompetences centra darbības attīstība Latvijā, ar kuriem stiprina vietējo ieinteresēto personu spējas un konsultē projektu virzītājus". Latvijā Platjoslas kompetences centra (PKC) funkcijas nodrošina SM (MKN 29.04.2003. Nr.242 5.2.3.apakšpunkts). PKC mērķis ir nodrošināt platjoslas politikas plānošanu, apkopot vienotā kontaktpunktā informāciju, kas saistīta ar platjoslas attīstību.Analizējot citu valstu piemērus, secināts, ka to darbības joma un kapacitāte ir daudz plašāka, līdz ar to ieteikts PKC iesaistīt 2–3 darbiniekus, kas veido *izmaksas 70 000 EUR – 100 000 EUR). g Pasākums tiks īstenots, ja tiks piešķirts finansējums. Papildus ietverti citi pasākumi bez papildu finansējuma nepieciešamības par nozaru asociāciju piesaisti PKC funkciju nodrošināšanā, iesaisti ES līmeņa kampaņās, informatīvo pasākumu orgnaizēšanā nacionālā līmenī. Skat. info pie 3.kritērija.

43.	Tematiskais priekšnosacījums Nr.9 (3.1) Visaptveroša transporta plānošana atbilstošajā līmenī	KF, ERAF	Visi 3.politikas mērķa SAM	Jā (līdz 2022. gadam)	Ir ieviesta esošās un plānotās infrastruktūras multimodāla kartēšana (izņemot vietējo līmeni) laikposmam līdz 2030. gadam, un tā: 1.ietver plānoto investīciju ekonomisko novērtējumu, kura pamatā ir pieprasījuma analīze un satiksmes modelēšana, kurā būtu jāņem vērā dzelzceļa pakalpojumu tirgu atvēršanas paredzamā ietekme;	Jā (līdz 2022. gadam)	Transporta attīstības pamatnostādnes 2021.-2027.gadam (TAP2027) (apstiprinātas MK 05.10.2021.) Indikatīvais dzelzceļa infrastruktūras attīstības plāns 2018.–2022. gadam. Indikatīvais dzelzceļa infrastruktūras attīstības plāns 2023.–2027.gadam (saskaņošanā).	Priekšnosacījums un 1.kritērijs papildinoši TAP2027 tiek izpildīti ar Pētījuma par ieguldījumu priekšnosacījumu izpildi visaptverošas transporta plānošanas sistēmas ieviešanai, kas ietver ieguldījumu kartēšanu un ieguldījumu novērtēšanas metodikas izstrādi rezultātiem. Ar pētījumu nodrošināts: - esošās un plānotās transporta infrastruktūras kartējums; - izstrādāta vienotas transporta investīciju novērtēšanas metodika (Transports investīciju modelis - TIM) transporta politikas plānošanai. Pētījuma digitālā ģeogrāfiskā informācija (kartējums) ļauj visaptveroši pārskatīt satiksmes infrastruktūru, kartējums izpilda Priekšnosacījuma 2., 3., 4., 6.,8., 9.kritēriju. Pētījuma ietvaros izstrādāta Metodika (TIM) ir papildu atbalsta instruments transporta politikas un investīciju stratēģijas plānošanā, tā ļaus novērtēt un plānot ieguldījumu ietekmi uz transporta plūsmām, savienotajiem mobilitātes risinājumiem, klimata plāniem un satiksmes drošību valstī kopumā.
44.				2. ir saskanīga ar integrētā nacionālā enerģētikas un klimata plāna elementiem, kuri ir saistīti ar transportu;	Jā	Transporta attīstības pamatnostādnes 2021.-2027.gadam (TAP2027) (apstiprinātas MK 05.10.2021.)	TAP2027 ir izstrādātas, ņemot vērā: -Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plāns 2020.-2030.gadam, kur viens no rīcības virzieniem ir emisiju samazināšana transportā. TAP2027 izvirzīts mērķis līdz 2027.gadam par 19% (salīdzinot ar 2018.gadu) samazināt transporta radīto gaisa piesārņojumu. -NEKP, kur viens no rīcības virzieniem ir energoefektivitātes uzlabošana, alternatīvo degvielu un AER tehnoloģiju izmantošanas veicināšana transportā. -Latvijas stratēģija klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050.gadam (Stratēģija), kur uzdots visiem transporta veidiem veicināt mobilitātes sistēmas dekarbonizāciju. Atbilstoši NEKP un Stratēģijai TAP2027 nosaka SEG emisiju samazinājumu kā vienu transporta nozares mērķiem. - LPKPP 2030 ar virsmērķi mazināt ievainojamību pret klimata pārmaiņu ietekmēm. TAP2027 paredz pasākumus SEG emisiju samazināšanai, tā atbalstot globālos centienus ierobežot klimata pārmaiņas.	
45.				3. ietver investīcijas TEN-T pamattīkla koridoros, kas definēti EISI regulā, saskaņā ar attiecīgajiem TEN-T pamattīkla koridora darba plāniem;	Jā	Transporta attīstības pamatnostādnes 2021.-2027.gadam (TAP2027) (apstiprinātas MK 05.10.2021.)	Ieguldījumiem TEN-T pamattīkla dzelzceļa koridoros atbilst TAP2027 uzdevumi "Stiprināt dzelzceļa lomu sabiedriskā transporta pakalpojumu nodrošināšanā", "Turpināt Rail Baltica projekta īstenošanu", kā arī pasākums "Atsevišķu dzelzceļa tīkla posmu elektrifikācija un esošo līniju modernizācija pasažieru pārvadājumu nodrošināšanai"; Aaviācijā: uzdevums Turpināt attīstīt Rīgu kā nozīmīgu Ziemeļeiropas aviācijas mezglu; Autoceļu koridoros: uzdevums Uzlabot TEN-T autoceļu kvalitāti un drošību; Ostās: uzdevums Pilnveidot Latvijas ostu infrastruktūru.	
46.				4. attiecībā uz investīcijām ārpus TEN-T pamattīkla koridoriem, tostarp pārrobežu posmos, nodrošina papildināmību, pilsētvides tīkliem, reģioniem un vietējām kopienām sniedzot pietiekamu savienojamību ar TEN-T pamattīklu un tā mezgliem;	Jā	Transporta attīstības pamatnostādnes 2021.–2027.gadam (TAP2027) (apstiprinātas MK 05.10.2021.)	TAP2027 iekļauts pasākums par pilsētu infrastruktūras sasaisti ar TEN-T, plānojot paredzēt nacionālās un reģionālās nozīmes centru maģistrālo ielu un esošo maršrutu attīstību, kas nodrošina atsevišķu pilsētu daļu efektīvu savstarpējo sasaisti un sasaisti ar TEN-T tīklu, alternatīvu kravas ceļu izbūvi, pārbūvi vai modernizāciju. Tāpat savienojumus ar TEN-T nodrošinās pasākumi uzdevumā "Uzlabot reģionālo sasniedzamību un piekļuvi TEN-T autoceļiem" un pasākums "Ostās ārpus TEN-T tīkla modernizēt koplietošanas infrastruktūru"	

47.					5. nodrošina dzelzceļu tīkla savstarpēju izmantojamību un attiecīgā gadījumā ziņojumus par ERTMS izvēršanu saskaņā ar Komisijas Īstenošanas regulu (ES) 2017/6 ¹¹⁵ ;	Jā	Transporta attīstības pamatnostādnes 2021.–2027.gadam (TAP2027) (apstiprinātas MK 05.10.2021.) Eiropas vilcienu kustības vadības sistēmas (ERTMS) Nacionālais ieviešanas plāns	ERTMS ieviešanas plāni skatāmi dzelzceļa līnijas RB ietvaros (TAP2027 uzdevums "Turpināt Rail Baltica projekta īstenošanu").
48.					6. veicina multimodalitāti, nosakot multimodālo vai pārkraušanas kravu un pasažieru termināļu vajadzības;	Jā	Transporta attīstības pamatnostādnes 2021.–2027.gadam (TAP2027) (apstiprinātas MK 05.10.2021.)	TAP2027 uzdevumi skar dzelzceļu, autotransportu, aviāciju un jūrniecību. TAP2027 uzdevums "Attīstīt sabiedriskā transporta pakalpojumus un nodrošināt nozares atvērto datu pieejamību" paredz veidot mobilitātes punktus un attīstīt digitālas datu sistēmas. Paredzēts īstenot Salaspils intermodālā kravu pārkraušanas termināļa attīstību. TAP2027 iekļauts pasākums līdzsvarota finansēšanas modeļa nodrošināšanai maksas par piekļuvi dzelzceļa infrastruktūrai konkurētspējas veicināšanai. Aviācijas jomā plānota vairākveidu pārvadājumu attīstība (pasākumi "Palielināt Lidostas "Rīga" termināļa kapacitāti, izbūvējot termināļa 6.kārtu, t.sk. infrastruktūru, kas savieto termināli ar RB dzelzceļa staciju" un "Uzturēt plānoto kravu apjoma apkalpošanai nepieciešamo infrastruktūru"). Rīcības virziena "Loģistikas pakalpojumu konkurētspējas paaugstināšana" uzdevumi nodrošinās jūras (papildina arī uzdevums "Nodrošināt drošu kuģošanas vidi") un dzelzceļa kravu pārvadājumu attīstību.
49.					7. ietver infrastruktūras plānošanai būtiskos pasākumus, kuru mērķis ir sekmēt alternatīvas degvielas, saskaņā ar attiecīgajiem valstu politikas satvariem;	Jā	Transporta attīstības pamatnostādnes 2021.–2027.gadam (TAP2027) (apstiprinātas MK 05.10.2021.)	Alternatīvo degvielu attīstības jautājumi skatīti TAP2027 uzdevumu sadaļā "Veicināt alternatīvo degvielu izmantošanu" (par infrastruktūru – pasākums "Alternatīvo degvielu infrastruktūras izveidošana un uzturēšana (t.sk. ETL uzlādes vietas, ūdeņraža, CNG un LNG uzpildes stacijas)").
50.					8. ietver izklāstu par ceļu satiksmes drošības risku novērtējuma rezultātiem saskaņā ar esošajām valstu ceļu satiksmes drošības stratēģijām, kā arī attiecīgo ceļu un to posmu kartēšanu un attiecīgo investīciju prioritāro secību;	Jā	Transporta attīstības pamatnostādnes 2021.-2027.gadam (TAP2027) (apstiprinātas MK 05.10.2021.) Ceļu satiksmes drošības plāns 2021.-2027.gadam (apstiprināts MK 05.10.2021.)	TAP2027 iekļauts pasākums par Ceļu satiksmes drošības plānu izstrādi un īstenošanu. Tāpat TAP2027 1.pielikumā iekļauts esošās situācijas raksturojums satiksmes drošības jomā.
51.					9. sniedz informāciju par finanšu resursiem, kas attiecas uz plānotajām investīcijām un kas ir nepieciešami esošās un plānotās infrastruktūras darbības un uzturēšanas izmaksu segšanai.	Jā	Transporta attīstības pamatnostādnes 2021.–2027.gadam (TAP2027) (apstiprinātas MK 05.10.2021.)	TAP 4.pielikumā sniegts pamatnostādņu īstenošanas ietekmes novērtējums uz valsts un pašvaldību budžetu. Lai īstenotu ietvertos uzdevumus plānots izmantot gan valsts, pašvaldību budžeta finansējumu un nacionālo līdzfinansējumu ES fondu finansējumu projektiem, gan piesaistīt ES finanšu vai citu finansējuma avotu līdzekļus un privāto kapitālu, atkarībā no pasākuma rakstura. Jautājums par papildu valsts budžeta līdzekļu piešķiršanu skatāms MK, sagatavojot vidēja termiņa budžeta ietvaru vai valsts budžetu n+1 gadam. Nepieciešamais finansējuma apjoms ietvertο pasākumu īstenošanai ir aprēķināts ar pietiekamu nenoteiktību.

¹¹⁵ Komisijas 2017.gada 5.janvāra Īstenošanas Regula (ES) 2017/6 attiecībā uz Eiropas Dzelzceļa satiksmes vadības sistēmas Eiropas stratēģisko izvēršanas plānu

52.	Tematiskais priekšnosacījums Nr.10 (4.1.) Stratēģiskās politikas satvars aktīvai darba tirgus politikai	ERAF, ESF+	4.3.3.SAM	Jā	Ir izstrādāts stratēģiskās politikas satvars aktīvai darba tirgus politikai, ņemot vērā nodarbinātības pamatnostādnes, un tas ietver: 1.kārtību, kādā veic darba meklētāju profilēšanu un to vajadzību novērtēšanu;	Jā	• Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam (MK 01.09.2021. rīk. Nr.616) • Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.-2027.gadam "Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai"(MK 22.06.2021. rīk. Nr.436) a) Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likums; b) Noteikumi par aktīvo nodarbinātības pasākumu un preventīvo bezdarba samazināšanas pasākumu organizēšanas un finansēšanas kārtību un pasākumu īstenotāju izvēles principiem (MK 25.01.2011. not. Nr.75).	SADTPP vidējā termiņā paredz nodrošināt individualizētu atbalstu bezdarba un ilgstošā bezdarba riskam pakļautajām personām (ar invaliditāti, jauniešiem, kas nemācās un nestrādā, ar zemām un darba tirgum neatbilstošām prasmēm) un ilgtermiņā – palielināt nelabvēlīgākā situācijā esošu bezdarbnieku un ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju iekļaušanos darba tirgū. Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likums nosaka atbalsta pasākumus, t.sk. profilēšanas piemērošanu. Noteikumi par aktīvajiem nodarbinātības pasākumiem nosaka, ka, veicot profilēšanu, bezdarbniekam nosaka piederību konkrētai profilēšanas grupai un tās rezultāti tiek iekļauti individuālajā darba meklēšanas plānā. Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.–2027.gadam uzsver iekļaujošās izglītības, izglītības (t.sk. profesionālās) kvalitātes, digitālo prasmju attīstības un starpnozaru sadarbības nozīmi, t.sk. NEET jauniešu iesaisti izglītībā un nodarbinātībā.
53.					2. informāciju par brīvajām darbvietām un darba iespējām, ņemot vērā darba tirgus vajadzības;	Jā	Bezdarbnieku uzskaites un reģistrēto vakanču informācijas sistēmas noteikumi (MK 28.03.2017. not. Nr.172)	Bezdarbnieku uzskaites un reģistrēto vakanču informācijas sistēmas ietvaros NVA, īstenojot valsts politiku bezdarba samazināšanas un bezdarbnieku, darba meklētāju un bezdarba riskam pakļauto personu atbalsta jomā, nodrošina informāciju par brīvajām darbvietām un darba iespējām, ņemot vērā darba tirgus vajadzības.
54.					3. kārtību, kādā nodrošina, ka tā izstrādi, īstenošanu, uzraudzību un pārskatīšanu veic ciešā sadarbībā ar attiecīgajām ieinteresētajām personām;	Jā	a) Noteikumi par aktīvo nodarbinātības pasākumu un preventīvo bezdarba samazināšanas pasākumu organizēšanas un finansēšanas kārtību un pasākumu īstenotāju izvēles principiem (MK 25.01.2011. not. Nr.75). b) Nodarbinātības valsts aģentūras nolikums (MK 18.12.2012. not. Nr.876); c) Nodarbinātības valsts aģentūras ceturkšņa ziņojumi par darba tirgus situācijas monitoringu.	Noteikumi par aktīvajiem nodarbinātības pasākumiem nosaka pasākumu organizēšanas un finansēšanas kārtību. Latvijā darbojas Nacionālā trīspusējās sadarbības padome (NTSP) un Profesionālās izglītības un nodarbinātības trīspusējās sadarbības apakšpadome (PINTSA), kas koordinē un organizē trīspusējo sociālo dialogu šajā jomā. NVA nolikums ietver kritērija padziļinātu izpildi par sadarbību ar partneriem konkrētos pasākumos. EM Apvienotā pieaugušo izglītības koordinācijas komisija (līdz tās izveidei 2024.gadā - LM izveidotā komisija) apstiprina apmācību sarakstus BD, darba meklētāju un bezdarba riskam pakļauto personu apmācībai. NVA ceturkšņa ziņojumi par darba tirgus situācijas monitoringu sniedz papildus informāciju par kritērija izpildi.
55.					4. aktīvas darba tirgus politikas uzraudzības, izvērtēšanas un pārskatīšanas kārtību;	Jā	a) Noteikumi par aktīvo nodarbinātības pasākumu un preventīvo bezdarba samazināšanas pasākumu organizēšanas un finansēšanas kārtību un pasākumu īstenotāju izvēles principiem (MK 25.01.2011. not. Nr.75). b) Nodarbinātības valsts aģentūras nolikums (MK 18.12.2012. not. Nr.876); c) Nodarbinātības valsts aģentūras ceturkšņa ziņojumi par darba tirgus situācijas monitoringu.	Noteikumi par aktīvajiem nodarbinātības pasākumiem nosaka aktīvo nodarbinātības pasākumu un preventīvo bezdarba samazināšanas pasākumu organizēšanas un finansēšanas kārtību, paredzot arī uzraudzības kritērijus. NVA nolikums atrunā kritērija padziļinātu izpildi par uzraudzību konkrētos pasākumos. NVA ceturkšņa ziņojumi par darba tirgus situācijas monitoringu regulāri sniedz nepieciešamo informāciju ADTP novērtēšanai un pārskatīšanai, kas tiek izvērtēta kopā ar NVA filiāļu iesniegtajiem priekšlikumiem (NVA filiāļu dienās reizi ceturksnī), informāciju no NVA atskaitēm par darbību (reizi pusgadā) un LM apmācību komisijas sēdēm (2-3x gadā piedalās ministrijas, sociālo partneru organizācijas, akadēmiskais sektors u.c. Sākot ar 2024.g. komisijas funkcijas pildīs EM Apvienotās pieaugušo izglītības koordinācijas komisija). Nepieciešamās izmaiņas tiek iestrādātas normatīvajā regulējumā, saskaņojot ar ministrijām, sociālajiem partneriem, NVO, kas strādā nodarbinātības jomā.

56.					5. attiecībā uz jaunatnes nodarbinātības intervencēm – uz pierādījumiem balstītas un mērķorientētas pieejas jauniešiem, kuri nestrādā, nemācās vai neapgūst arodu, tostarp informēšanas pasākumus, un pieejas, kas balstītas uz kvalitātes prasībām, ņemot vērā kvalitatīvas mācekļības un stažēšanās kritērijus, tostarp Garantijas jauniešiem shēmas īstenošanas kontekstā.	Jā	a) Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādnes 2021.-2027.g. (MK 01.09.2021 rīk. Nr.616) b) Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.-2027.gadam "Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai" (MK 22.06.2021.rīk. Nr.436) c) Noslēguma izvērtējums "Eiropas Sociālā fonda atbalsta un īpašā piešķiruma Jauniešu nodarbinātības iniciatīvas, tostarp garantijas jauniešiem shēmas īstenošanai, investīciju lietderība, efektivitāte un ietekme" (2018.g. aug. - 2019.g. marts)	Noteikumi par aktīvajiem nodarbinātības pasākumiem iekļauj uz jauniešiem vērstus pasākumus nodarbinātības veicināšanai. NVA nolikums atrunā kritērija padziļinātu izpildi par mērķa grupas iesaisti un paredz atbalsta pasākumus NEET. SADTPP NEET jaunieši ir noteikti kā viena no prioritārajām mērķa grupām. Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.-2027.gadam (3.1.1., 3.1.2.uzd.) paredz koordinētu atbalstu NEET jauniešiem 4.2.3.SAM, 4.3.3.SAM un 4.3.4.SAM ietvaros Noslēguma izvērtējumā "Eiropas Sociālā fonda atbalsta un īpašā piešķiruma Jauniešu nodarbinātības iniciatīvas, tostarp garantijas jauniešiem shēmas īstenošanai, investīciju lietderība, efektivitāte un ietekme" tika novērtēta esošā atbalsta sistēma NEET jauniešiem.
57.	Tematiskais priekšnosacījums Nr.12 (4.3.) Stratēģiskās politikas satvars izglītībai un apmācībai visos līmeņos	ERAF, ESF+	4.2.1.SAM 4.2.2.SAM 4.2.3.SAM 4.2.4.SAM	Jā	Ir izstrādāts valsts vai reģionāls stratēģiskās politikas satvars izglītības un apmācības sistēmai, un tas ietver: 1.uz pierādījumiem balstītas prasmju prognozēšanas un paredzēšanas sistēmas,	Jā	a) Izglītības likums b) Profesionālās izglītības likums c) Augstskolu likums; d) Valsts izglītības informācijas sistēmas noteikumi (MK 26.06.2019. not. Nr.276) d) Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.-2027.gadam "Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai" (MK 22.06.2021.rīk. Nr.436)	Izglītības likuma 131.pants nosaka vienotas politikas un attīstības stratēģijas izglītībā izstrādi, apstiprināšanu un īstenošanu. Izglītības sistēmas tiesisko ietvaru, pušu tiesības/pienākumus, resursus visos līmeņos nosaka Izglītības likums, Vispārējās izglītības likums, Profesionālās izglītības likums, Augstskolu likums. IAP paredz sasniedzamos rezultātus līdz 2027.g., starpposma vērtības 2024.g., veicamos pasākumus un indikatīvo nepieciešamo finansējumu. Latvijā ir 12 Nozaru ekspertu padomes (Profesionālās izglītības likuma 12.pants), kas aptver visas tautsaimniecības nozares. Tās koordinē darba devēju organizācijas. Plānojot tautsaimniecībai nepieciešamo nākotnes speciālistu skaitu, profesionālās vidējās un augstākās izglītības plānošanā ņem vērā Nozaru ekspertu padomju viedokli un EM īstenotās darba tirgus vidēja un ilgtermiņa prognozes. Pieaugušo izglītībā papildus tiek vērtētas arī darba tirgus īstermiņa attīstības prognozes. Skatīt arī 2. pielikumu.
58.					2. absolventu gaitu apzināšanas mehānismus un pakalpojumus kvalitatīvu un efektīvu konsultāciju sniegšanai visu vecumu audzēkņiem.	Jā	a) Augstskolu likums b) Izglītības likums c) Profesionālās izglītības likums d) Studējošā personas lietas noformēšanas un aktualizēšanas kārtība (MK 27.03.2007. not. Nr.203) e) Valsts izglītības informācijas sistēmas noteikumi (MK 26.06.2019. not. Nr.276) f) Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.-2027.gadam "Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai" (MK 22.06.2021.rīk. Nr.436)	IAP 4.2.2.uzd. un Profesionālās izglītības likuma 211.pants paredz līdztekus izveidotajai augstākās izglītības absolventu monitoringa sistēmai izveidot profesionālās izglītības absolventu monitoringa sistēmu, nodrošinot visaptveroša monitoringa un iekļaušanās darba tirgū izvērtējumu īstenošanu par absolventu nodarbinātību un ienākumiem sākot ar 2024.g. Karjeras atbalsta pasākumi ir integrēti vispārējās un profesionālās izglītības procesā. Tie ietver informācijas un konsultāciju pasākumus visās izglītības pakāpēs. E-vidē publiskoti materiāli karjeras atbalsta īstenošanai, izstrādāti plānu paraugi un ar tiem var iepazīties izglītojamie un vecāki. Pašvaldībās ir izglītoti pedagogi-karjeras konsultanti, kuri regulāri pilnveido profesionālo kompetenci. Karjeras konsultācijas pieaugušajiem piedāvā NVA, sniedzot informāciju un atbalstu konkrētas situācijas risināšanā. Atsevišķās pašvaldības ir pieejami pašvaldību īstenoti karjeras atbalsta pasākumi pieaugušajiem. Skatīt 2. pielikumu.

59.					3. pasākumus kvalitatīvas, finansiāli pieejamas, atbilstīgas un iekļaujošas izglītības un apmācības, kurā nepastāv nošķiršana, nodrošināšanai un pamatkompetenču apguvei visos līmeņos, tostarp augstākajā izglītībā.	Jā	a) Izglītības likums b) Vispārējās izglītības likums c) Profesionālās izglītības likums d) Augstskolu likums e) Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.-2027.gadam "Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai" (MK 22.06.2021. rīk. Nr.436)	Iekļaujošas, pieejamas un kvalitatīvas izglītības nodrošināšanas pamatprincipi ir noteikti izglītības sistēmas darbību regulējošajos normatīvajos aktos, paredzot izglītojamo ar speciālām vajadzībām iekļaušanu vispārējā izglītībā; asistenta pakalpojumu vispārējā, profesionālā un augstākajā izglītībā. Investīcijas izglītības infrastruktūrā tiek veiktas atbilstoši būvnormatīvam par vides pieejamību, iespēju robežās nodrošinot vides un informācijas pieejamību izglītojamajiem ar speciālām vajadzībām. Vispārējās izglītības apguvei tiek nodrošināts atbalsta personāls un speciāli mācību līdzekļi. Turpmāk plānots stiprināt iekļaujošu izglītību, nodrošinot izglītības pieejamību un atbilstību izglītojamo vajadzībām, veicinot IAP prioritāri īstenojamās rīcības virzienus vienlīdzīgas piekļuves nodrošināšanai kvalitatīvai un iekļaujošai izglītībai visos izglītības veidos un pakāpēs (rīcības virzieni 2.1., 2.2., 3.1., 3.2.). Aprakstu skatīt 2.pielikumā.
60.					4. koordinācijas mehānismu, kas aptver visus izglītības un apmācības līmeņus, tostarp augstāko izglītību, un skaidru pienākumu sadali starp attiecīgajām valsts un/vai reģionālajām struktūrām.	Jā	a) Izglītības likums b) Vispārējās izglītības likums c) Profesionālās izglītības likums d) Augstskolu likums e) Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.-2027.gadam "Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai" (MK 22.06.2021. rīk. Nr.436)	Izglītības sistēmas darbības pamatprincipi, tiesību un pienākumu sadale starp valsts, pašvaldības, dibinātāja un iestādes līmeni, dažādu līmeņu sadarbības mehānismi un atbildība par to īstenošanu ir noteikta izglītības sistēmas darbību regulējošajos normatīvajos aktos (IAP 2.3.2., 3.1.1., 4.1.1., 4.1.2. uzd.). Datu uzkrāšanai un apmaiņai par izglītības sistēmas procesiem (izgl. iestādes, pedagogi, izglītojamie) visās izglītības pakāpēs ir izveidota Valsts izglītības informācijas sistēma. Dati tiek izmantoti izgl. procesu vadībai, plānošanai un finansējuma aprēķināšanai. Dažādu procesu koordinācija izgl. nozarē notiek ar konsultatīvu vai lemjošu institūciju - padomju starpniecību. Starp nozīmīgākajām padome "Izglītība visiem", Profesionālās izglītības un nodarbinātības trīspusējā apakšpadome, kurā piedalās valsts, darba devēju un darba ņēmēju pārstāvji, un Pieaugušo izglītības pārvaldības padome.
61.					5. stratēģiskās politikas satvara uzraudzības, izvērtēšanas un pārskatīšanas kārtību.	Jā	a) Izglītības likums b) Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.-2027.gadam "Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai" (MK 22.06.2021. rīk. Nr.436)	Izglītības likuma 131.pants nosaka vienotas valsts politikas un attīstības stratēģijas izglītībā izstrādes, apstiprināšanas un īstenošanas ietvaru. Ievērojot Izglītības likuma 15. pantā noteikto, IZM vada IAP noteiktās vienotās valsts politikas un attīstības stratēģijas izglītībā īstenošanu, koordinējot to ar citām izglītības procesā iesaistītajām institūcijām. IAP nosaka prioritāri veicamos uzdevumus šī pienākuma nodrošināšanas pilnveidošanai: 4.2.1., 4.2.2. uzdevums. Aprakstu skatīt 2.pielikumā.
62.					6. pasākumus, kas vērsti uz mazprasmīgiem, mazkvalificētiem pieaugušajiem un pieaugušajiem no nelabvēlīgas sociāli ekonomiskās vides, un prasmju pilnveides iespējām.	Jā	a) Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.-2027.gadam "Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai" (MK 22.06.2021. rīk. Nr.436) b) Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam (MK 01.09.2021. rīk Nr.616)	IAP noteikti prioritārie rīcības virzieni un uzdevumi, kas īstenojami pieaugušo ar zemām prasmēm un nelabvēlīgā situācijā esošo pieaugušo iesaistīšanai izglītībā, kā arī attiecīgi politikas rezultatīvie rezultāti, to sasniedzamās (t.sk. vidusposma vērtības; 3.3.1., 3.3.2.uzdevums.). Atbalstu mērķa grupai nosaka arī SADTPP 3.rīcības virziena 1.uzdevums "Paaugstināt bezdarbnieku, darba meklētāju un bezdarba riskam pakļauto personu konkurētspēju un reaģēšanu uz darba tirgus transformāciju un nepieciešamību pielāgoties aktuālajai situācijai darba tirgū, t.sk.: 1.1. Pilnveidojot bezdarbnieku, darba meklētāju un bezdarba riskam pakļauto personu darba tirgum nepieciešamās zināšanas un prasmes; 1.5. pilnveidojot subsidētās, pagaidu nodarbinātības un darbam nepieciešamo iemaņu attīstības pasākumus". Aprakstu skatīt 2.pielikumā.

63.					7.pasākumus, ar ko attiecībā uz piemērotām mācīšanās metodēm atbalsta skolotājus, pasniedzējus un akadēmiskos mācībspēkus, kā arī pamatkompetenču novērtējumu un apstiprinājumu.	Jā	a) Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.-2027.gadam "Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai" (MK 22.06.2021. rīk. Nr.436) b) Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2021.–2027.gadam "Kultūrvalsts" (MK 01.03.2022. rīk. Nr. 143)	IAP noteikti rīcības virzieni, uzdevumi un pasākumi augsti kvalificētu, kompetentu uz izcilību vērstu pedagogu un akadēmiskā personāla nodrošināšanai izglītības sistēmā: 1.1.1., 1.1.2., 1.1.3., 1.2.1.uzdevums. Aprakstu skatīt 2.pielikumā. Kultūrpolitikas pamatnostādņu 2021. -2027.g. 4.prioritāte "Talantu ataudze un kultūras darbinieku profesionālā izaugsme" paredz stiprināt kultūrizglītības sistēmu, lai stimulētu jaunu talantu attīstību un izaugsmi, nodrošināt kultūras nozarē strādājošo profesionālās pilnveides iespējas, kā arī stiprināt kultūras komponenti vispārējā izglītībā. Pamatnostādnes papildinās Kultūrizglītības nozares stratēģija 2021-2027.g. kas tiks izstrādāta kā nozares detalizētāks rīcības plāns pamatnostādņu īstenošanai.
64.					8. pasākumus, ar ko veicina audzēkņu un mācībspēku mobilitāti un izglītības un apmācības pakalpojumu sniedzēju starptautisko sadarbību, tostarp atzīstot mācību rezultātus un kvalifikāciju.	Jā	Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.-2027.gadam "Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai" (MK 22.06.2021. rīk. Nr.436) file:./\uxensvr\{FD34A37F}\EXT\6B\Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.-2027.gadam "Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai", apstiprinātas ar 22.06.2021. MK rīkojumu Nr.436 "Par Izglītības attīstības pamatnostādnēm 2021.-2027.gadam") https://likumi.lv/ta/id/324332-par-izglitibas-attistibas-pamatnostadnem-2021-2027-gadam)	IAP nosaka pasākumus, kas ir īstenojami izglītības iestāžu internacionalizācijas nostiprināšanai, starptautiskās sadarbības attīstībai un mācību mobilitātes veicināšanai visos izglītības līmeņos (2.3.1.uzdevums). Aprakstu skatīt 2.pielikumā.
65.	Tematiskais priekšnosacījums Nr.13 (4.4.) Valsts stratēģiskās politikas satvars sociālās iekļaušanas un nabadzības mazināšanas jomā	ERAF, ESF+	4.1.2.SAM 4.2.1.SAM 4.3.1.SAM 4.3.3.SAM 4.3.4.SAM 4.3.5.SAM 4.3.6.SAM	Jā	Ir izstrādāta valsts vai reģionālā stratēģiskā politika vai atbilstošās tiesību normas sociālās iekļaušanas un nabadzības mazināšanas jomā, kas ietver: 1.uz pierādījumiem balstītus secinājumus par nabadzību un sociālo atstumtību, tostarp par bērnu nabadzību, jo īpaši attiecībā uz vienlīdzīgu piekļuvi kvalitatīviem pakalpojumiem, kas paredzēti bērniem neaizsargātās situācijās, kā arī bezpajumtniecību, teritoriālo un izglītības segregāciju, ierobežotu piekļuvi pamatpakalpojumiem un infrastruktūrai, un par visu vecuma grupu neaizsargāto personu īpašajām vajadzībām.	Jā	a) Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādnes 2021.-2027.g. (SADTPP) b) Starpnozaru sadarbības un atbalsta sistēmas pilnveide bērnu attīstības, uzvedības un psihisko traucējumu veidošanās risku mazināšanai c) Resocializācijas politikas pamatnostādnes 2022.-2027.g. d) Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.-2027.g. e) Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības pamatnostādnes 2021- 2027.g. f) Bērnu, jaunatnes un ģimenes attīstības pamatnostādnes 2022.-2027.g.	SADTPP sekmēs sociālo iekļaušanu, mazinot ienākumu nevienlīdzību, attīstot pieejamu, individuālajām vajadzībām atbilstošu sociālo un juridisko pakalpojumu sistēmu, veicinot nodarbinātības līmeni kvalitatīvā darba vidē. Agrīnā preventīvā atbalsta sistēma bērniem veicinās to veselīgu attīstību un pašrealizāciju. IAP uzlabos kvalitatīvas izglītības pieejamību, mazinot sociālekonomiskā stāvokļa ietekmi uz bērnu/jauniešu iespējām iegūt kvalitatīvu izglītību. RPP risinās nepietiekamu PII un bērnu pieskatīšanas pakalpojuma pieejamību. Resocializācijas politika mazinās noziedzīgās uzvedības riskus ieslodzītajiem un probācijas klientiem, veicinot iekļaušanos sabiedrībā. Sabiedrības saliedētības pamatnostādnes paredz stiprināt pilsoniskās sabiedrības attīstību un ilgtspēju, veidojot pilsonisku kultūru un attīstot iekļaujošu pilsoniskumu. Bērnu un ģimenes attīstības pamatnostādnes veicinās ģimenēm draudzīgu sabiedrību, bērnu un jaunatnes labklājību un vienlīdzīgas iespējas. Apraksts 4.pielikumā.
66.					2. pasākumus segregācijas novēršanai un apkarošanai visās jomās, tostarp sociālo aizsardzību, iekļaujošu darba tirgu un piekļuvi kvalitatīviem pakalpojumiem, kas paredzēti neaizsargātām personām, tostarp migrantiem un bēgļiem.		a) Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādnes 2021.-2027. g. (MK 01.09.2021. rīk. Nr.616); b) Likums "Par sociālo drošību"	SADTPP galvenais mērķis ir sekmēt iedzīvotāju sociālo iekļaušanu, mazinot ienākumu nevienlīdzību un nabadzību, attīstot pieejamu un individuālajām vajadzībām atbilstošu sociālo pakalpojumu un juridiskā atbalsta sistēmu, kā arī veicinot augstu nodarbinātības līmeni kvalitatīvā darba vidē. Attiecīgi visi uzdevumi ir vērsti uz nabadzības un sociālās atstumtības mazināšanu. SADTPP paredz modernu un pieejamu sociālo pakalpojumu sistēmu, kas cita starpā uzlabos iedzīvotāju iespējas dzīvot neatkarīgi un dzīvot sabiedrībā, iekļauties izglītībā un darba tirgū. Likumā "Par sociālo drošību" ir noteikta minimālo ienākumu sliekšņu metodoloģija un pārskatīšanas kārtība.
67.					3. pasākumus pārejai no institucionālās aprūpes uz aprūpi ģimenē un vietējā kopienā.	Jā	Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādnes 2021.-2027. g. (MK 01.09.2021. rīk. Nr.616)	SADTPP rīcības virzienā "Moderna un pieejama sociālo pakalpojumu sistēma, kas cita starpā uzlabo iedzīvotāju iespējas dzīvot neatkarīgi un dzīvot sabiedrībā, iekļauties izglītībā un darba tirgū" paredzēts īstenot pasākumu - palielināt sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu pieejamību, efektivitāti un atbilstību mērķa grupas vajadzībām.

68.					4. kārtību, kādā nodrošina, ka tā izstrādi, īstenošanu, uzraudzību un pārskatīšanu veic ciešā sadarbībā ar attiecīgajām ieinteresētajām personām, tostarp sociālajiem partneriem un attiecīgajām pilsoniskās sabiedrības organizācijām.	Jā	a) LM 20.03.2014. rīk. Nr.26 "Par Sociālo pakalpojumu attīstības padomes izveidošanu" (SPAP) b) SPAP nolikums (apstiprināts 26.05.2017., ar groz.) c) LM 27.04.2016. rīk. Nr.38 "Par SIPKK izveidi"; LM 05.02.2025. rīk. nr.17 "Par SIPKK izveidi" d) LM 28.08.2006. rīk. nr. 128 "Par Sociālā darba speciālistu sadarbības padomes sastāvu"; LM 20.01.2023. rīk. nr. 4 "Par Sociālā darba speciālistu sadarbības padomi" (ar groz.) (SDSSP) e) SDSSP nolikums (apstiprināts 17.10.2006., ar groz.)	SPAP sastāvā ir nozaru ministrijas, pašvaldības un NVO, tā ir konsultatīva un koordinējoša institūcija, lai sekmētu sociālo pakalpojumu ilgtspējīgu un līdzsvarotu attīstību. SPAP izvērtē ar pakalpojumu nodrošināšanu un attīstību saistītās problēmas un risinājumus, sniedz atbalstu DI īstenošanā un uzraudzībā. SPAP ir skatīts SADTPP projekts. SIPKK sastāvā ir nozaru ministrijas, pašvaldības, NVO, CSP, Valsts policija, kā arī sociālie partneri. SIPKK izskata nabadzības, ienākumu nevienlīdzības un sociālās atstumtības situāciju, sniedz priekšlikumus plānošanas dokumentiem. SDSSP sastāvā ir sociālā darba jomas NVO, izglītības iestādes, saistītās valsts un pašvaldību iestādes. SDSSP izskata sociālā darba attīstības jautājumus. Vides pieejamības plāna izstrāde notika sadarbībā ar institūcijām, apvienību "Apeirons", SUSTENTO. 2022.g. 2.pusg. tiks gatavots ziņojums par tā īstenošanu. Jauni pasākumi tika iekļauti Plānā personu ar invaliditāti vienlīdzīgu iespēju veicināšanai. Apraksts 4.pielikumā.
69.	Tematiskais priekšnosacījums Nr.15 (4.6.) Stratēģiskās politikas satvars veselības aizsardzības un ilgtermiņa aprūpes jomā	ERAF, ESF+	4.1.1.SAM 4.1.2.SAM 4.3.5.SAM	Jā	Ir ieviests valsts vai reģionāls stratēģiskās politikas satvars veselības aizsardzības jomā, un tas ietver: 1.veselības aprūpes un ilgtermiņa aprūpes vajadzību apzināšanu, tostarp attiecībā uz medicīnisko un aprūpes personālu, lai nodrošinātu ilgtspējīgus un saskaņotus pasākumus.	Jā	1) Veselības aprūpes pakalpojumu organizēšanas un samaksas kārtība (MK 28.08.2018. not. Nr.555); 2) Informatīvais ziņojums "Par veselības aprūpes nodrošināšanas infrastruktūras attīstības investīcija stratēģija 2021.-2027.gadam (MK 14.07.2022.); 3) Sabiedrības veselības pamatnostādnes 2021.–2027.g. (MK 24.05.2022.) 4) Konceptuālais ziņojums "Par veselības aprūpes sistēmas reformu" (MK 07.08.2017.). 5) Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādnes 2021.-2027.g. (MK 01.09.2021.)	Stratēģiskais VA satvars noteikts Veselības aprūpes pakalpojumu organizēšanas un samaksas kārtībā, ietverot primāro, sekundāro ambulatoro un stacionāro pakalp. plānošanu. Ilgtspējīgas VA infrastruktūras investīciju prioritātes valsts apmaksāto pakalp. sniegšanai ietvertas inf. ziņ. "Par veselības aprūpes nodrošināšanas infrastruktūras attīstības investīciju stratēģiju 2021.-2027.g." Lai nodrošinātu kvalitatīvus un efektīvus VA pakalpojumus, to sniegšanai nepieciešamos cilvēkresursus un infrastruktūru, Sabiedrības veselības pamatnostādnes 2021.–2027.g. paredz 5 stratēģiskos rīcības virzienus. Cilvēkresursu attīstība notiek atbilstoši Konceptuālajā ziņ. plānotajam cilvēkresursu palielinājumam līdz 2025.g. Piesaistot papildu valsts, AF plāna un TAI līdzekļus, paredzēti pasākumi medicīnu izglītošanai, piesaistei un atalgojuma sistēmas attīstībai. Cilvēkresursu attīstības strat. tiks izstrādāta līdz 30.06.2023. un ilgtermiņā risinās cilvēkresursu attīstības izaicinājumus. Apraksts 5.pielikumā.
70.					2. pasākumus veselības aprūpes un ilgtermiņa aprūpes pakalpojumu efektivitātes, ilgtspējas, pieklūstamības un pieejamības izmaksu ziņā nodrošināšanai, tostarp īpašu uzmanību pievēršot personām, kuras ir atstumtas no veselības aprūpes un ilgtermiņa aprūpes sistēmām, tostarp personām, kas ir visgrūtāk sasniedzamas.		a) Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādnes 2021.-2027.g. (MK 01.09.2021. rīk. Nr.616) b) Sabiedrības veselības pamatnostādnes 2021.-2027.g. (apstiprinātas MK 24.05.2022)	SADTPP paredz modernu, iekļaujošu un pieejamu sociālo pakalpojumu sistēmu. Lai mazinātu teritoriālās atšķirības, tiks noteikti pašvaldībās obligāti nodrošināmi sociālie pakalpojumi bērniem ar invaliditāti, pilngadīgām personām ar smagiem FT, pensijas vecuma cilvēkiem ar aprūpes vajadzībām, t.sk. demenci. Obligāti nodrošināmo pakalpojumu klāsts pamatos ieguldījumus SBSP attīstībā. Sabiedrības veselības pamatnostādnes prioritārajās jomās (SAS, onkoloģija, psihiskā VA, mātes/bērna VA, retās slimības, paliatīvā aprūpe, medicīniskā rehabilitācija) paredz integrēti attīstīt infrastruktūru, pakalpojumu organizācijas procesu, cilvēkresursu pieejamību, kvalitātes sistēmu, prevenciju. Neskatoties uz to, ka mērķa grupa ir visi iedzīvotāji, ieguldījumi tiks vērsti uz mazaizsargātākām mērķa grupām. Apraksts 5.pielikumā.

71.					3. pasākumus, kas veicina pakalpojumu sniegšanu vietējā kopienā un ģimenē, īstenojot deinstitutionalizāciju, tostarp profilakses un primārās veselības aprūpes pakalpojumus, aprūpi mājās un pakalpojumus vietējā kopienā.	Jā	a) Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam (MK 01.09.2021. rīk. Nr.616) b) Sabiedrības veselības pamatnostādnes 2021.-2027.gadam (apstiprinātas 24.05.2022.)	SADTPP paredz nodrošināt līdzvērtīgu soc. pakalpojumu grozu reģionos, tuvināt ģimeniskai videi ilgstošas aprūpes pakalpojumus bērniem ar smagiem FT, integrēt pakalpojumus hroniski/nedziedināmi slimiem cilvēkiem, cilvēkiem ar smagiem FT, demenci, paliatīvajā aprūpē, gados vecākiem cilvēkiem, bērniem ar smagu diagnozi. Sabiedrības veselības pamatnostādnes paredz attīstīt psihiatriskās slimnīcas, stacionāro un ambulatoro aprūpi, primāro un mājas aprūpi, mobilos pakalpojumus (SBSP), atbalstot DI. Pirms ieguldījumiem tiks izstrādāts plāns, nodrošinot integrētu hronisko slimību un paliatīvās aprūpes pacientu aprūpi, t.sk. HOSPICE. Integrēta pieeja nodrošinās ieguldījumus infrastruktūrā, cilvēkresursos, pakalpojumos. Izstrādājot plānu, nodrošināma starpnozaru sadarbība ar sociālajiem pakalpojumiem. Apraksts 5.pielikumā.
-----	--	--	--	--	--	----	--	---

5. Programmā iesaistītās iestādes

26.tabula (13) Programmā iesaistītās iestādes

Programmā iesaistītās iestādes	Iestādes nosaukums	Kontaktpersonas vārds, uzvārds	E-pasts
Vadošā iestāde	Finanšu ministrija	Armands Eberhards, Valsts sekretāra vietnieks Eiropas Savienības fondu jautājumos	Armands.Eberhards@fm.gov.lv
Revīzijas iestāde	Finanšu ministrija	Nata Lasmane, ES fondu revīzijas departamenta direktore	Nata.Lasmane@fm.gov.lv
Struktūra, kas saņem maksājumus no Komisijas	Valsts kase	Kaspars Āboliņš, Valsts kases pārvaldnieks	Kaspars.Abolins@kase.gov.lv
Kur attiecināms, struktūra kas saņem maksājumus no Komisijas, ja Tehniskā palīdzība tiek saņemta atbilstoši KNR 36.panta (5) daļai	Valsts kase	Kaspars Āboliņš, Valsts kases pārvaldnieks	Kaspars.Abolins@kase.gov.lv
Grāmatvedības funkcija gadījumā, ja šī funkcija ir deleģēta citai struktūrai, nevis vadošajai iestādei	Valsts kase	Kaspars Āboliņš, Valsts kases pārvaldnieks	Kaspars.Abolins@kase.gov.lv

27.tabula (13A) Atmaksāto summu pārdalīšana tehniskajai palīdzībai saskaņā ar 30. panta 5. punktu

30. panta 5. punkta b) apakšpunktā noteikto procentuālo daļu daļa, kas tiktu atmaksāta iestādei, kas saņem maksājumus no Komisijas, ja tehniskā palīdzība ir sniegta saskaņā ar 30. panta 5. punktu (procentos)	Procentuālā daļu daļa
Valsts kase	100%

6. Partnerība

(475) Lai nodrošinātu lielāku sabiedrības pārstāvību un ciešāku iesaisti plānošanas procesā līdz 2021.–2027.gada plānošanās perioda UK izveidošanai, atsevišķa pagaidu UK netika veidota, izmantojot forumu, kas joprojām aktīvi strādā par ES fondu 2014.–2020.gada plānošanas perioda jautājumiem, t.i. UK 2014.–2020.gadam un visu prioritāro virzienu apakškomitejas. UK darbības principus nosaka FM apstiprināts reglaments. Tās sastāvā ir iesaistīti KP fondu ieviešanā iesaistīto valsts un pašvaldību institūciju, teritoriālās pārvaldības, sociālo un ekonomisko partneru, NVO, kā arī citu KP fondu plānošanā un īstenošanā iesaistīto institūciju pārstāvji. UK un apakškomiteju sastāvu papildinot ar KNR fondu vadošajām iestādēm, tiek aptverts pēc iespējas plašāks partneru loks, nodrošinot vienotu informācijas aprites platformu.

(476) Lai nodrošinātu visaptverošu iesaisti un līdzdalības iespēju programmas projekta izstrādē, tika veikta programmas projekta publiskā apspriešana¹¹⁶, kur kopumā tika saņemti vairāk kā 700 komentāru no vairāk kā 60 sadarbības partneriem, dažādām NVO, biedrībām un nodibinājumiem, pašvaldībām un juridiskām personām, un privātpersonām.

(477) Tāpat tika organizētas tiešsaistes tematiskās diskusijas par programmas projektu, sniedzot iespēju detalizētāk diskutēt par interesējošām nozarēm. Kopumā 2020.g. un 2021.g. notikušas 11 tematiskās publiskās diskusijas, kuru ietvaros piedalījušies 1 204 pārstāvji no ļoti plaša interesentu loka – sadarbības partneri, dažādas NVO, biedrības un nodibinājumi, pašvaldības, juridiskās personas un privātpersonas.

¹¹⁶ Publiskā apspriešana notika no 2020.gada 10.augusta līdz 2020.gada 9.septembrim: <https://ieej.lv/8JtqZ>

(478) 2021.–2027.gada plānošanas periodā paredzēta plaša un mērķtiecīga partneru iesaiste pakalpojumu nodrošināšanā nozaru mērķu sasniegšanā, piem., sociālajā iekļaušanā, nodarbinātībā, saimnieciskās darbības vides uzlabošanā, vides aizsardzībā, izglītībā u.c., balstoties uz biedrību un nodibinājumu ekspertīzi, tādējādi nodrošinot sadarbības partneru zināšanu un pieredzes izmantošanu nozaru ietvaros.

(479) Saskaņā ar KNR preambulā un 38.pantā izteiktajiem nosacījumiem, vadošās iestādes pēc plānošanas dokumentu apstiprināšanas kā galveno partneru iesaistes formu izveidos pārziņā esošo fondu UK, tajās iesaistot pārstāvjus gan no publiskās pārvaldes institūcijām un plānošanas reģioniem, gan arī sadarbības partneru pārstāvjus, kā arī pārējo vadošo iestāžu pārstāvjus.

(480) UK galvenais uzdevums būs nodrošināt koordinētu fondu ieviešanu un uzraudzību, minētajā procesā iesaistot pārstāvjus no plaša partneru loka. FM kā ES fondu vadošā iestāde, turpinot 2014.–2020.gada plānošanas perioda labo praksi, lai līdztekus UK nodrošinātu forumus operatīvākām un saturiskākām diskusijām, veidos arī UK tematiskas apakškomitejas katram politikas mērķim.

(481) NAP 2027 plānotos mērķus par nozarēm atbildīgās institūcijas sasniedz dažādos veidos, finansējuma nodrošināšanai piesaistot dažādu finansējumu, piem., ERAF, KF, ESF+, EJZAF, kā arī izmantojot iespēju piesaistīt finansējumu no piem., EISI, kas paredzēts ieguldījumiem ES infrastruktūras prioritātēs transporta, enerģētikas un telekomunikāciju jomā, un AF un *React-EU*, kas izveidoti ar mērķi palīdzēt dalībvalstīm mazināt COVID-19 krīzes radītās sekas.

(482) Tā kā izvirzītie mērķi ir apjomīgi, un to īstenošanai plānots piesaistīt finansējumu no dažādiem pieejamajiem finanšu avotiem, būtiska loma ir ieguldījumu demarkācijai un pārākšanās riska novēršanai. Demarkācijas uzraudzība tiek nodrošināta jau plānošanas posmā, ņemot vērā KP un AF plāna plānošanas dokumentu paralēlo virzību, kā arī tā tiks nodrošināta tālāk ieviešanas nosacījumu izstrādes posmā.

(483) Ņemot vērā EZK uzstādījumus, viens no būtiskiem nozaru plānošanas dokumentiem ir EM sadarbībā ar VARAM izstrādātais NEKP. Lai NEKP izvirzītos mērķus izdotos sasniegt iespējami ātrāk un efektīvāk, papildus programmā plānotajām aktivitātēm, plānots īstenot vairākas aktivitātes (saistītas ar pāreju uz zaļo un digitālo ekonomiku) AF plāna ietvaros, piesaistot AF finansējumu. AF plānā plānotie darbības virzieni nodrošinās saskaņotību ar programmu, tādējādi nodrošinot sinerģiju un papildinātību virzībā uz zaļāku Eiropu un digitalizācijas attīstību, arī uz sociālekonomisko atšķirību mazināšanas, VA pieejamības uzlabošanas, pētniecības attīstības un likuma varas stiprināšanas mērķu sasniegšanu. AF plānā paredzētās investīcijas papildinās vairākus programmā ietvertos specifiskā atbalsta mērķus un pasākumus.

(484) Programmas un AF plāna īstenošanā būtiska ir savstarpējā koordinācija un koordinācija ar ES u.c. ārvalstu programmām, lai nodrošinātu to savstarpējo sinerģiju un nepārklāšanos, tāpēc gan plānošanas gan pasākumu īstenošanas posmā koordinācija tiks nodrošināta sadarbībā ar nozaru ministrijām, vērtējot plānoto investīciju saturu un savstarpējo sinerģiju, lai novērstu iespējamu investīciju pārklāšanos, savstarpēji papildinošu investīciju gadījumā novēršot dubultā finansējuma risku.

(485) Papildinošu darbību koordinācijai un uzraudzībai plānots izmantot dubultfinansējuma matricu, kura jau šobrīd aptver informāciju par vairākos plānošanas periodos Latvijai pieejamo ārvalstu instrumentu finanšu investīcijām un tiek regulāri atjaunināta un papildināta, vienlaikus paredzot dažādu līmeņu iekšējās procedūrās nepieciešamību pārliecināties, vai vienas un tās pašas vai līdzīgas atbalstāmās darbības nav plānots finansēt no vairākiem finanšu avotiem.

(486) Lai novērtētu plānoto pasākumu ietekmi uz vidi, ņemot vērā normatīvo aktu prasības, ir veikts programmas stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums¹¹⁷, kura mērķis ir apzināt programmas un tās ietvaros plānoto pasākumu ietekmi uz vides un klimata mērķu sasniegšanu, kā arī veicināt sabiedrības līdzdalību vides pārskata sagatavošanā un ņemt vērā vides pārskata un tā sabiedriskās apspriešanas rezultātus programmas sagatavošanā un atbilstošu lēmumu pieņemšanā.

¹¹⁷ Saskaņā ar likumā "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" un Ministru kabineta 2004.gada 23.marta noteikumos Nr.157 "Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums" noteikto kārtību un nosacījumiem programma ir plānošanas dokuments, kam ir nepieciešams veikt stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu.

(487) Vides pārskata izstrādē ir ņemti vērā valsts vides institūciju – Vides pārraudzības valsts biroja, Dabas aizsardzības pārvaldes, Vides valsts dienesta un Veselības inspekcijas, ieteikumi attiecībā uz vides pārskata detalizācijas pakāpi un saturu. Vides pārskatā atspoguļots esošais vides stāvoklis, ar programmas īstenošanu saistītās ietekmes uz vidi novērtējums, kā arī piedāvāti risinājumi būtisko ietekmju novēršanai un samazināšanai. Pēc sabiedriskās apspriešanas, kura norisinājās 2020.gada beigās, ir izvērtēti saņemtie priekšlikumi un veikti precizējumi dokumentos. 2021.gada 25.februārī Vides pārraudzības valsts birojs ir sniedzis atzinumu Nr.4-03/2 "Par Darbības programmas Latvijai 2021.–2027.gadam Vides pārskatu"¹¹⁸. Atzinumā sniegtie priekšlikumi izvērtēti un vides pārskatā attiecīgi veikti precizējumi atbilstoši norādītajam.

(488) Programmas īstenošanas laikā vadošā iestāde veicinās stratēģisku publiskā iepirkuma izmantošanu PM ietvaros plānoto investīciju ieviešanai (t.sk. veicinot profesionalizāciju kapacitātes trūkumu mazināšanai). Finansējuma saņēmēji tiks mudināti iepirkumos izmantot kvalitātes kritērijus, kas veicina ilgtspēju. Kur iespējams, publiskā iepirkuma ietvaros tiks piemēroti uz vidi (t.i. zaļais publiskais iepirkums) un sociālo atbildību (t.i. sociāli atbildīgs publiskais iepirkums, kā arī uz inovācijām (t.i. inovatīvais iepirkums) vērsti kritēriji un nosacījumi.

(489) Vienlīdzība, iekļaušana, nediskriminācija un pamattiesību ievērošana ir noteiktas kā horizontāls princips visās Programmas atbalsta jomās. Programmas sagatavošanā, īstenošanā, uzraudzībā, ziņošanā un novērtēšanā tiks ņemta vērā un veicināta dzimumu līdztiesība un veikti pasākumi, lai novērstu jebkādu diskrimināciju dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai seksuālā orientācijas dēļ. Īpaši tiks ņemta vērā nepieciešamība nodrošināt piekļuvi personām ar invaliditāti.

(490) Ievērojot partnerības principu, Programmas īstenošanā tiks iesaistītas attiecīgās pilsonisko sabiedrību pārstāvošas institūcijas, piemēram, NVO, kas ir atbildīgas par sociālās iekļaušanas, pamattiesību, personu ar invaliditāti tiesībām, dzimumu līdztiesības un nediskriminācijas veicināšanu, lai nodrošinātu, ka tiek ievērota sociālās integrācijas politika.

(491) Latvija uzsāks veidot integritātes paktu ieviešanas sistēmu 2021.-2027.gada periodā, ar mērķi veicināt, uz riska analīzes vai vērtības pamata, indikatīvi 3 iepirkumu ieviešanu integritātes pakta procedūras/ standartu veidā Programmas īstenošanas laikā, iesaistot diskusijās un domnīcās plašu publiskās pārvaldes, privātā un nevalstiskā sektora institūciju loku, kā rezultātā tiks izstrādāti integritātes pakta darbības standarti publiskajai pārvaldei, kas nodrošinās plašāku šī instrumenta pielietojumu ES fondu projektu īstenošanā, sekmējot sabiedrības uzticēšanās pieaugumu publiskās pārvaldes lēmumu pieņemšanas procesa caurspīdībai un ārvalstu finanšu investīciju projektu vadībai, īstenošanai un izlietotā finansējuma lietderībai sabiedrības interesēs.

(492) Izstrādājot Programmas grozījumus tiks nodrošinātas konsultācijas ar vadošajiem sadarbības un sociālajiem partneriem.

7. Komunikācija un redzamība

(493) *KP fondu komunikācijas plānošana, ieviešana, uzraudzība un izvērtēšana.* Komunikācija tiks plānota un realizēta, balstoties uz KNR IV sadaļas 22. panta 3.punkta j) apakšpunktā, 46.–50.pantā un III nodaļā "Redzamība, pārredzamība un komunikācija" noteikto.

(494) Stratēģiskie komunikācijas mērķi tiks definēti, pamatojoties uz KP fondu komunikācijas ieviešanas efektivitātes izvērtējumā¹¹⁹ gūtajiem rezultātiem un EK rekomendācijām.

(495) Balstoties uz stratēģijā definētajiem mērķiem, KP fondu vadībā iesaistītās institūcijas izstrādās komunikācijas plānus, paredzot specifiskus pasākumus mērķgrupu informēšanai un izpratnes par KP fondu ieguldījumu veicināšanai.

¹¹⁸ <https://ieej.lv/ttnVF>

¹¹⁹ "KP fondu komunikācijas stratēģijā 2021.–2027.gadam". Stratēģijas izstrāde tiks balstīta uz "ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.–2020. gada plānošanas perioda komunikācijas stratēģijas 2015.–2023. gadam ieviešanas efektivitātes vidusposma (mid-term) izvērtējumā" secināto.

(496) 2021.–2027.gada periodā īpašs uzsvars tiks likts uz Programmā noteiktajām stratēģiski svarīgajām darbībām un projektiem, nodrošinot pastiprinātu komunikāciju par šo projektu/darbību īstenošanu un sabiedrības ieguvumiem no tiem. Šo projektu publicitātes pasākumos pēc iespējas tiks nodrošināta EK vai EK pārstāvniecības Latvijā pārstāvju dalība, tā pastiprinot projektu nozīmību.

(497) Tiks attīstīta jau esošās Komunikācijas vadības darba grupas veiksmīgā sadarbība, tādejādi nodrošinot koordinētu KP fondu komunikāciju Latvijas un ES ietvaros.

(498) Plānots turpināt kopējās KP fondu komunikācijas stratēģijas ieviešanas efektivitātes izvērtēšanu, ik gadu veicot kvantitatīvos socioloģiskos mērījumus pēc vairākiem kritērijiem, te noteikti 3 galvenie:

- sabiedrības informētības līmenis par ES fondiem (2021.g.vērtība – 96%, 2027.g. – 97%);
- sabiedrības apmierinātība ar informācijas pieejamību par ES fondiem (2020.g. – 80%, 2021.g. – 87%, 2027.g. – 85%);
- sabiedrības vērtējums par ES fondu ietekmi uz tautsaimniecību un sabiedrības attīstību (2021.g. – 80%, 2027.g. – 81%).

(499) Plānots pastiprināti veikt ES fondu administrēšanā iesaistīto iestāžu komunikācijas rezultātīvo rādītāju (noteikti komunikācijas stratēģijā un komunikācijas plānos) sasniegšanas izvērtēšanu.

(500) *KP fondu komunikācijas mērķi.* Virsmērķis ir veicināt sabiedrības izpratni par ES fondu īstenoto projektu ieguldījumu nozīmi Latvijas tautsaimniecībā, ekonomiskajā attīstībā un katra Latvijas iedzīvotāja labklājības līmeņa celšanā, kā arī sekmēt sabiedrības atbalstu un uzticēšanos ES fondu ieguldījumam un Latvijā īstenoto projektu realizācijai. Savukārt specifiskie komunikācijas mērķi balstāmi uz KP fondu 2021.–2027.gada plānošanas perioda programmas un aktivitāšu izvirzītajiem sasniedzamajiem mērķiem.

(501) *KP fondu komunikācijas mērķauditorija (turpmāk m.a.).* Būtiska ir kvalitatīvas un savlaicīgas informācijas nodrošināšana gan finansējuma saņēmējiem, gan KP fondu vadībā iesaistītajām institūcijām, gan sabiedrībai kopumā. KP fondu komunikācijā pamatā noteiktas 4 galvenās m.a. ar apakšgrupām:

a) Specifiskās m.a.:

- Faktiskie labuma guvēji ES fondu projektu īstenošanā;
- Potenciālie projektu iesniedzēji un finansējuma saņēmēji;
- Sociālie un sadarbības partneri;
- ES fondu vadībā iesaistītās institūcijas.

b) Sabiedrība kopumā:

- Latvijas iedzīvotāji vecuma grupā no 16 gadiem;
- Jaunieši vecumā līdz 15 gadiem;
- Cilvēki ar invaliditāti.

c) Korporatīvās (iekšējās) auditorijas: valsts pārvaldes un ES fondu vadībā iesaistīto iestāžu darbinieki.

d) Mediji un informācijas starpnieki/partneri (informācijas sniedzēji ES jautājumos; sabiedriskās domas viedokļu līderi u.c.).

(502) *KP fondos izmantojamie komunikācijas kanāli.* Tiks izmantots plašs komunikācijas kanālu klāsts, nodrošinot objektīvu un izsmeļošu informāciju un veicinot atgriezenisko saiti:

- vienotā programmas mājas lapa un citas KP fondu administrēšanā iesaistīto iestāžu mājas lapas (*m.a.: potenciālie un esošie projektu iesniedzēji un finansējuma saņēmēji; soc. un sadarbības partneri; valsts pārvaldes iestāžu darbinieki; mediji un informācijas starpnieki/partneri*);

- plašsaziņas līdzekļi – sadarbība ar medijiem (*m.a.: mediji un informācijas starpnieki/partneri; potenciālie projektu īstenotāji un finansējuma saņēmēji; sabiedrība kopumā*);

- informatīvie pasākumi – semināri, preses konferences u.c. (*m.a.: mediji un informācijas starpnieki/partneri; potenciālie un esošie projektu īstenotāji un finansējuma saņēmēji; soc. un sadarbības partneri; valsts pārvaldes iestāžu darbinieki*);

- vides reklāma (*m.as: mediji un informācijas starpnieki/partneri; sabiedrība kopumā*);

- drukātie materiāli (*m.a.: mediji un informācijas starpnieki/partneri; potenciālie un esošie projektu īstenotāji un finansējuma saņēmēji; sabiedrība kopumā*);

- sociālie mediji (*m.a.: sabiedrība kopumā*).

(503) KP fondu komunikācijas aktivitāšu un funkcijas nodrošināšanai paredzētais finansējums plānots indikatīvi 0,3 % apmērā no kopējā programmas finansējuma.

(504) ES fondu komunikācijas nacionālais koordinators – Ieva Gaigala, Ieva.Gaigala@fm.gov.lv, Finanšu ministrija, Rīga.

8. Vienas vienības izmaksu, vienreizējo maksājumu un vienotu likmju izmantošana, un finansējums, kas nav saistīts ar izmaksām

28. tabula (14) Vienas vienības izmaksu, vienreizējo maksājumu un vienotu likmju izmantošana, un finansējums, kas nav saistīts ar izmaksām

Plānotā KNR 94.panta un 95.panta izmantošana	Jā	Nē
No apstiprinātas programmas tiks izmantoti attaisnotie izdevumi, kas balstīti uz vienas vienības izmaksām, vienreizējiem maksājumiem un vienotas likmes saskaņā ar KNR 94. pantu (ja jā, aizpildiet 1. papildinājumu)	☒	☐
No apstiprinātas programmas finansējuma izmantošana, kas nav saistīta ar izmaksām saskaņā ar KNR 95. pantu (ja jā, aizpildiet 2. papildinājumu)	☒ ¹²⁰	☐

¹²⁰ Atbilstoši SFC2021 tehniskajam risinājumam 2.papildinājums tiks iesniegts atsevišķi no Programmas, tādēļ 2.papildinājuma informācija ir iekļauta Programmas 8. un 9. pielikumos.

29. tabula Komisijas nodrošināta attiecināmo izdevumu atlīdzināšana dalībvalstij, pamatojoties uz vienas vienības izmaksām, vienreizējiem maksājumiem un vienotām likmēm – 2.2.3.SAM (RSO 2.7.) (1.papildinājums)

Veidne datu iesniegšanai Komisijā izskatīšanai
(KNR 88. pants)

A. Galveno elementu kopsavilkums

Prioritāte	Fonds	Konkrētais mērķis	Reģiona kategorija	Tā aplēstā proporcija no kopējā finanšu piešķiruma attiecīgajā prioritātē, kurai piemēros vienkāršotu izmaksu iespējas, %	Segtās darbības veids(-i)		Rādītājs, pēc kura sasniegšanas veic atlīdzināšanu		Rādītāja, pēc kura sasniegšanas veic atlīdzināšanu, mērvienība	Vienkāršotu izmaksu iespējas veids (vienības izmaksu standarta likmes, fiksētas summas maksājumi vai vienotas likmes)	Vienkāršotu izmaksu iespējas summa (EUR) vai procentuālā daļa (vienotu likmju gadījumā)
					Kods	Apraksts	Kods	Apraksts			
2.2.Prioritāte "Vides aizsardzība un attīstība"	ERAF	2.2.3.SAM "Uzlabot dabas aizsardzību un bioloģisko daudzveidību, "zaļo" infrastruktūru, it īpaši pilsētvidē, un samazināt piesārņojumu"	Mazāk attīstīts	5,66%	077	Gaisa kvalitātes uzlabošanas un trokšņa mazināšanas pasākumi	N/A	Faktiski uzstādītās iekārtas nominālā jauda	kW	Vienas vienības izmaksas	Viena vienība = $(I + S + P) + C$ izšķirot šādus gadījumus atbilstoši uzstādāmajai tehnoloģijai: 1) $(I_{iek.} + S + P)$; 2) $(I_{iek.} + S + P) + C$; 3) I_{sm}; 4) $I_{sm.} + I_{k.ū.d.} + I_{apk.s.}$ 5) $I_{iek} + S + P$, Finansējuma saņēmējs izmanto metodikas pielikuma tabulās definētās izmaksas, ko ievieto kā skaitliskas vērtības atbilstoši attiecīgajai aprēķina formulai. Detalizēts formulas komponentu apraksts un izmaksu vērtības ir norādītas C daļā attiecīgajās tabulās.

B. Sīkāka informācija pa darbības veidiem (aizpilda par katru darbības veidu)

Vai vadošā iestāde ir saņēmusi atbalstu no ārēja uzņēmuma, lai noteiktu turpmāk norādītās vienkāršotās izmaksas?

Ja tā ir, norādiet attiecīgo ārējo uzņēmumu:	Jā/ <u>Nē</u> – ārējā uzņēmuma nosaukums
1. Darbības veida apraksts, tostarp īstenošanas termiņš	Pasākuma 2.2.3.6. "Gaisa piesārņojumu mazinošu pasākumu īstenošana, uzlabojot mājāsaimniecību siltumapgādes sistēmas" (turpmāk – pasākums Nr.2.2.3.6.) ietvaros paredzēta piesārņojošo sadedzināšanas iekārtu aizstāšana mājāsaimniecību sektora ēkās, individuālās siltumapgādes ēkās pret bezizmešu tehnoloģijām vai jaunām biomasas iekārtām, kas ir atbilstošas ekodizaina prasībām. Atbalsts sniedzams arī pieslēgumam efektīvām centralizētajām siltumapgādes sistēmām, ja tas ekonomiski un tehniski iespējams. Šo darbību īstenošanai paredzēts piemērot vienkāršoto izmaksu iespējas, piemērojot vienas vienības izmaksu likmes, kas definētas šādiem gadījumiem: 1) iegādājoties jaunu pamata siltumapgādes iekārtu, to pievienojot esošai apkures sistēmai ar sildelementiem; 2) iegādājoties jaunu pamata siltumapgādes iekārtu, vienlaikus paredzot arī apkures sistēmas ar sildelementiem pilnīgu atjaunošanu, pārbūvi vai izveidi; 3) paredzot pieslēgumu centralizētajai siltumapgādes sistēmai, siltummezglu pievienojot esošajai siltumapgādes sadales sistēmai; 4) paredzot pieslēgumu centralizētajai siltumapgādes sistēmai, un ir paredzēta centralizētās siltumapgādes sistēmas apkures sadales sistēmas ar sildelementiem pilnīga atjaunošana, pārbūve vai izveide un/vai centralizētās siltumapgādes sistēmas karstā ūdens sadales sistēmas atjaunošana, pārbūve vai izveide; 5) iegādājoties gaiss-gaiss tipa siltumsūkni telpu apsildei. Pasākuma Nr.2.2.3.6. atlases izsludināšana paredzēta 2023.gada I ceturksnī. Pasākums plānots kā atklāta projektu iesniegumu atlase vienas kārtas ietvaros četros uzsaukumos. Projektus paredzēts īstenot līdz 2025.gada beigām. Pasākuma finansējuma saņēmēji - privātmāju un daudzdzīvokļu māju īpašnieki. Pasākuma rezultāta un iznākuma rādītāji: RKR 50 – Iedzīvotāji, kuri gūst labumu no gaisa kvalitātes pasākumiem (2795 iedzīvotāji); smalko PM_{2,5} daļiņu emisijas samazinājums t/gadā (50 t/gadā).
2. Konkrētais(-ie) mērķis(-i)	2.2.3.SAM "Uzlabot dabas aizsardzību un bioloģisko daudzveidību, "zaļo" infrastruktūru, it īpaši pilsētvidē, un samazināt piesārņojumu"
3. Rādītājs, pēc kura sasniegšanas veic atbildzināšanu	Faktiski uzstādītās iekārtas nominālā jauda
4. Rādītāja, pēc kura sasniegšanas veic atbildzināšanu, mērvienība	kW
5. Vienības izmaksu standarta likme, fiksētas summas maksājums vai vienotā likme	Vienas vienības izmaksas
6. Vienkāršotu izmaksu iespējas mērvienības summa vai procentuālā daļa (vienotām likmēm)	Viena vienība = (I + S + P) + C izšķirot šādus gadījumus atbilstoši uzstādāmajai tehnoloģijai: 1) (I_{iek.} + S + P); 2) (I_{iek.} + S + P) + C; 3) I_{sm}; 4) I_{sm} + I_{k.ū.d.} + I_{apk.s.}; 5) I_{iek.} + S + P Finansējuma saņēmējs izmanto metodikas pielikuma tabulās definētās izmaksas, ko ievieto kā skaitliskas vērtības atbilstoši attiecīgajai aprēķina formulai. Detalizēts formulas komponentu apraksts un izmaksu vērtības ir norādītas C daļā attiecīgajās tabulās.
7. Izmaksu kategorijas, kas tiek segtas ar vienības cenu, fiksētas summas maksājumu vai vienotu likmi	Vienas vienības izmaksu likmēs iekļautas izmaksas atbilstoši uzstādāmajai tehnoloģijai (tiešās attiecināmās izmaksas – pamatlikmes izmaksas): 1) koksnes biomasas apkures katls, kas piemērots granulu kurināmajam; siltumsūknis (dažādu tipu zemes un ūdens siltumsūkņi); siltumsūknis (gaiss-ūdens tipa); siltumsūknis (gaiss-gaiss);

	a) apkures katla vai siltumapgādes risinājuma pamatiekārtas izmaksas; b) apkures sistēmas ar sildelementiem pilnīgas atjaunošanas, pārbūves vai izveides izmaksas (ja attiecināms); c) pieslēguma elektrotīklam nepieciešamās jaudas palielinājuma izmaksas (ja attiecināms). 2) centralizēta siltumapgādes sistēma: a) siltummezgla izveides un pieslēguma centralizētajiem siltumtīkliem projekta sagatavošanas izmaksas; b) apkures sadales sistēmas pilnīgas atjaunošanas, pārbūves, vai izveides izmaksas (ja attiecināms); c) karstā ūdens sadales sistēmas pilnīgas atjaunošanas, pārbūves vai izveides izmaksas (ja attiecināms). 3) Saules paneļu sistēmas uzstādīšana (ar pieslēgumu elektrotīklam) (tikai kopā ar 1) apakšpunktā norādītajām tehnoloģijām); a) iekārtu iegādes, uzstādīšanas un ierīkošanas izmaksas; b) pieslēguma elektrotīklam nepieciešamās jaudas palielinājuma izmaksas (ja attiecināms).
8. Vai šīs izmaksu kategorijas sedz visus darbības attiecināmos izdevumus? (JĀ/NĒ)	Jā
9. Korekcijas(-u) metode (-es)	Ja tirgū pieejamo siltumapgādes iekārtu un citu tehnoloģiju izmaksu izmaiņu ietekme uz metodikas ietvaros noteikto vienas vienības izmaksu likmju apmēru pirms pasākuma kārtu atlasu izsludināšanas pārsniegs 10 procentpunktus pret 2022.gada janvāra mēneša Centrālās statistikas pārvaldes publicēto "Būvniecības izmaksu indeksi pa resursu veidiem - Būvniecība - pavisam" indeksu ¹²¹ (128,0), tad tiks veikta metodikas aktualizēšana un vienas vienības izmaksu likmju aprēķinos izmantoto datu indeksēšana.
10. Vienību sasniegšanas verifikācija: — aprakstiet, kādu(-s) dokumentu(-s)/sistēmu izmantos, lai verificētu norādīto vienību sasniegšanu; — aprakstiet, ko pārbaudīs pārvaldības verifikāciju laikā un kurš to veiks; — aprakstiet, kāda būs attiecīgo datu/dokumentu vākšanas un glabāšanas kārtība.	Lai saņemtu atbalsta maksājumu pēc plānoto darbību veikšanas, finansējuma saņēmējs vai tā pilnvarotā persona iesniedz: 1) 1. un 2.likmes (1. un 2.formulas) gadījumiem: a) uzstādītās ēkas siltumapgādes sistēmas fotofiksāciju; b) ražotāja vai uzstādītāja sastādītu un finansējuma saņēmēja parakstītu pieņemšanas-nodošanas aktu; c) AS "Sadales tīkls" izziņu (ja attiecināms); 2) 3. un 4. likmes (3. un 4.formulas) gadījumiem: a) uzstādītā pieslēguma centralizētajai siltumapgādes sistēmai fotofiksāciju, b) sistēmas uzstādītāja un finansējuma saņēmēja vai pilnvarotās personas parakstītu pieņemšanas-nodošanas aktu; c) sabiedriskā siltumapgādes pakalpojuma sniedzēja izziņu/aktu par pieslēgšanas tehnisko noteikumu izpildi; 3) 5. likmes (5.formulas) gadījumam: a) uzstādītās ēkas siltumapgādes sistēmas fotofiksāciju, b) ražotāja vai uzstādītāja sastādītu un finansējuma saņēmēja parakstītu pieņemšanas-nodošanas aktu; c) AS "Sadales tīkls" izziņu (ja attiecināms). Investīciju ieviešanu, dokumentu pirmspārbaudi un pēcspārbaudi īsteno sadarbības iestāde - Centrālā finanšu un līgumu aģentūra kā ES fondu sadarbības iestāde. Sadarbības iestāde projektu īstenošanas uzraudzību veiks izlases veidā, ņemot vērā projekta risku novērtējumu un profesionālo novērtējumu. Uzraudzības aktivitātes ietvers, bet ne tikai, dokumentu (pierādījumu) priekš un pēckontroli, kā arī iespēju veikt pārbaudes uz vietas, pamatojoties uz projekta riska novērtējumu un profesionālu novērtējumu. Sadarbības iestāde nodrošinās, ka visi pierādījumi par projekta īstenošanas dokumentāciju un, jo īpaši dati un dokumenti par veiktajām izmaksām un maksājumiem, projektiem tiks glabāti elektroniski Vadības informācijas sistēmā atbilstoši KNR 69.panta 8.punktam – tas ir sistēmā, kas ļauj vākt un uzglabāt attiecīgos datus/dokumentus un nodrošināt audita izsekojamību.

¹²¹ https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_VEK_RC_RCB/RCB010m/

	Attiecīgie radušos izmaksu dokumenti (pierādījumi) un visa projekta dokumentācija finansējuma saņēmējam jāglabā visu projekta īstenošanas un uzraudzības periodu. Atbilstoši iekšējās darbības procedūras noteiktajai kārtībai Sadarbības iestāde veiks pārbaudes un kontroles projekta līmenī, t.sk. dubultā finansējuma riska kontroli. Dubultā finansējuma pārbaudes un kontroles tiek veiktas galvenokārt analizējot visu pieejamo informāciju (gan Vadības informācijas sistēmā, gan internetā, t.sk. pašvaldību un citu iestāžu mājas lapās) par finansējuma saņēmēja un sadarbības partneriem, t.sk. iepriekšējo pieredzi ES fondos vai citos finansēšanas rīkos, patreizējo darbību, trešo pušu sniegto informāciju un arī informāciju, kas tiek atklātā Sadarbības iestādes veikto pārbaūžu laikā (maksājumu pieprasījuma pārbaudes un pārbaudes projekta īstenošanas vietā).
11. Iespējamais nevēlamais stimuls, riska mazināšanas pasākum un paredzamais riska līmenis (augsts/vidējs/zems)	Pastāv vidējs risks, ka pasākuma īstenošanas laikā būs nepieciešams pārskatīt metodikā noteiktos izmaksu līmeņus izmaksu sadārdzinājuma dēļ, kas var ietekmēt pasākuma noteikto rezultātīvo rādītāju sasniegšanu. Pastāv zems risks, ka pasākuma īstenošanas laikā tirgū ienāks jaunas tehnoloģijas, kuru izmaksas nav aptvertas noteiktajos izmaksu likmju datos. Nepieciešamības gadījumā, izmaksu korekcijas atbalsta mehānisma ietvaros tiks precizētas atbilstoši aktuālajām tirgus tendencēm. Lai izvairītos no dubultas darbību finansēšanas riska, projektu izvērtēšanā tiks pārbaudīts, vai atbalstāmā darbība nav finansēta Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta ietvaros, Attīstības finanšu institūcijas Altum programmās, Kohēzijas politikas programmu vai Atvērējošanas fonda ietvaros attiecībā uz mājāsaimniecību atbalstu.
12. Kopsumma (valsts un Savienības), ko paredzēts, ka Komisija šajā saistībā atlīdzinās	12 443 220 EUR

C. Vienības izmaksu standarta likmju, fiksētas summas maksājumu vai vienotu likmju aprēķināšana

1. Vienības izmaksu standarta likmju, fiksētas summas maksājumu vai vienotu likmju aprēķināšanai izmantoto datu avots (kas sagatavojis, savācis un reģistrējis datus); kur dati tiek glabāti; robeždatumi; validācija u. c.).

Metodoloģija, vienas vienības likmes nosakāmas ar šādām formulām:

- 1) $(I_{iek.} + S + P)$;
- 2) $(I_{iek.} + S + P) + C$;
- 3) $I_{sm.}$;
- 4) $I_{sm.} + I_{k.ūd.} + I_{apk.s.}$;
- 5) $I_{iek.} + S + P$,

kur:

$I_{iek.}$ – izmaksas par pamata siltumapgādes iekārtas iegādi (EUR);

S – izmaksas par papildu siltumapgādes iekārtu, kas kombinēta ar izvēlēto siltumapgādes risinājumu (piemēram, saules paneļu sistēma siltumsūkņa elektroenerģijas patēriņa segšanai), ja tādu plānots uzstādīt (EUR), $S=0$, ja nav paredzēts;

P – pieslēguma elektrotīklam nepieciešamās jaudas palielinājuma izmaksas (slodzes vienības izbūves izmaksas), kas nosakāmas 50% apmērā atbilstoši mājāsaimniecības izmaksu daļai saskaņā ar 2021.gada 3.jūnija Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes lēmumu Nr. 1/8 "Sistēmas pieslēguma noteikumi elektroenerģijas sadales sistēmai" 50.punkta prasībām. Vienas vienības izmaksu likmes P komponenti aprēķina ar formulu $(P = I [A] * 76.05 [EUR/A] * 0,5 * 1,07)$, kur I - atļautās maksimālās slodzes lieluma palielinājums ampēros $[A]$. Vienas vienības izmaksu likmes aprēķinos atļautā maksimālā slodze nepārsniedz vai ir vienāda ar 40 A. Ja paredzēts palielināt pieslēguma atļauto maksimālo slodzi lielāku par 40 A, atļautās maksimālās slodzes lieluma izmaksu palielinājumu virs 40 A vienas vienības izmaksu likmes aprēķinos neiekļauj. $P=0$, ja nav paredzēts pieslēguma elektrotīklam nepieciešamās jaudas palielinājums. Pieslēguma elektrotīklam nepieciešamās jaudas palielinājuma izmaksu komponentes P izmaksas noapaļo līdz veselam centam;

C – izmaksas par apkures sistēmas ar sildelementiem pilnīgu atjaunošanu, pārbūvi vai izveidi (EUR);

$I_{sm.}$ – centralizētās siltumapgādes sistēmas siltummezgla izveides un pieslēguma projektēšanas izmaksas (EUR);

$I_{k.ūd.}$ - centralizētās siltumapgādes sistēmas karstā ūdens sadales sistēmas pilnīgas atjaunošanas, pārbūves vai izveides izmaksas (ja nepieciešams) (EUR). Ja karstā ūdens sadales sistēmas atjaunošana, pārbūve vai izveide nav nepieciešama, $I_{k.ūd.}=0$;

I_{apk.s.} – centralizētās siltumapgādes sistēmas apkures sadales sistēmas ar sildelementiem pilnīgas atjaunošanas, pārbūves vai izveides izmaksas (EUR);

Visas vienības izmaksu likmes un formulu komponentes izteiktas ietverot PVN.

Izstrādājot metodiku, par pamatu ņemta VARAM 2021. gada decembrī un 2022. gada janvārī veiktā cenu aptauja, tirgus izpēti, kuras ietvaros ar vēstulju starpniecību tika uzrunāti 108 nozares uzņēmumi un biedrība "Latvijas Siltumuzņēmumu asociācija" ar tās 35 biedriem, kuras rezultātā atbildes sniedza 20 % uzrunāto uzņēmumu. Aptaujas rezultātā datu kopas izveidošanai saņemtas atbildes no:

- 7 uzņēmumiem, kas Latvijas tirgū piedāvā koksnes biomasas iekārtas, kas piemērotas granulu kurināmajam, ietverot informāciju par 66 siltumapgādes iekārtām;

- 4 uzņēmumiem, kas Latvijas tirgū piedāvā zeme-ūdens siltumsūkņu iekārtas, ietverot informāciju par 19 siltumapgādes iekārtām;

- 11 uzņēmumiem, kas Latvijas tirgū piedāvā gaiss-ūdens siltumsūkņu iekārtas, ietverot informāciju par 79 siltumapgādes iekārtām;

- 7 uzņēmumiem, kas Latvijas tirgū piedāvā gaiss-gaiss siltumsūkņu iekārtas, ietverot informāciju par 32 siltumapgādes iekārtām;

- 6 uzņēmumiem, kas Latvijas tirgū piedāvā saules panelu sistēmas, ietverot informāciju par 40 dažādām sistēmām;

- 8 uzņēmumiem, kas Latvijas tirgū piedāvā apkures sistēmu ar sildelementiem uzstādīšanu vai tiem pieejama informācija par šādu sistēmu izmaksām, ietverot informāciju par 36 dažādām sistēmām;

- 4 uzņēmumiem, kas nodrošina centralizētās siltumapgādes sabiedriskos pakalpojumus, sniedzot izmaksu informāciju par 20 gadījumiem, nodrošinot pieslēgumus centralizētajai siltumapgādes sistēmai.

Tirgus izpēti komersantu atlase balstīta uz Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā iekļautajiem datiem, SIA "Lursoft IT" interneta portāla www.zo.lv datiem, gan interneta portāla meklētāja www.google.lv datiem. Komersantu atlase tika veikta atbilstoši atslēgas vārdiem: "Apkure", "Apkures sistēma", "Elektroenerģija", "apkures katli", "apkures katlu ražošana", "malkas katli", "granulu katli", "siltumsūkņi", "saules kolektors", "saules paneli", "saules enerģija", "vēja mikroģenerators", "vēja ģenerators", "vēja ģenerators privātmājai". Pēc komersantu atlases tika sagatavota tirgus izpēti, datu apkopošanas veidne, kas tika nosūtīta atlasītajiem komersantiem. Lai iegūtu katrai tehnoloģijai pieņemamu datu kopu (vismaz 3 komersantu datus), komersanti ar vēstulēm un telefonsarunām tika uzrunāti atkārtoti, līdz gala rezultātā tika sastādīta metodikas ietvaros piemērotā datu kopa.

Visi dati un korespondence ir reģistrēti VARAM lietvedības sistēmā.

2. Norādiet, kāpēc ierosinātā metode un aprēķins, kura pamatā ir KNR 94.panta 2.punkts, atbilst darbības veidam.

Cenu aptauja, tirgus izpēti izvēlēta, jo māsaimniecību siltumapgādes iekārtu izmaksu vēsturiskie dati Latvijas budžeta un ES fondu 2014.-2020.gadam plānošanas perioda programmu ietvaros iekļauj tehnoloģijas, kas šobrīd vairs netiek kvalificētas kā labākie pieejami tehnoloģiskie risinājumi, kā arī 2010.-2015.gadā īstenotie projekti vai to izmaksas vairs nav korekti indeksējami attiecībā uz pasākuma īstenošanas periodu 2023.gadā. Cenu aptauja, tirgus izpēti aptver pietiekošu apjomu komersantu un siltumapgādes iekārtu klāstu, kas darbojas un ir pieejami Latvijas tirgū, līdz ar to noteiktās izmaksas ir ticamas un piemērojamas pasākuma investīciju īstenošanai.

3. Norādiet, kā tika veikti aprēķini, jo īpaši, norādot pieņēmumus, kas veikti attiecībā uz kvalitāti vai daudzumu. Attiecīgā gadījumā būtu jāizmanto statistikas dati un kritēriji, un vajadzības gadījumā tos iesniedz tādā formātā, kādā tos Komisija var izmantot.

Tirgus izpēti datu apstrādes procesā komersantiem tika pieprasīta informācija par siltumapgādes iekārtu izmaksām, papildaprīkojuma izmaksām, veco katliekārtu demontāžas, jauno iekārtu uzstādīšanas, pieslēgšanas, ieregulēšanas, instruktāžas izmaksām. Izmaksu datnēs tika norādīts tehnoloģiju jaudu diapazons līdz 50 kW, kas piemērots māsaimniecību siltumapgādes sistēmām, vienlaikus ļaujot komersantam norādīt dažādu skaitu iekārtu vai sistēmu, katru ar citādākiem tehniskajiem parametriem. Rezultātā tika apkopotas izmaksas par šādām tehnoloģijām un pasākumiem:

1) koksnes biomasas apkures katls¹²², kas piemērots granulu kurināmajam, iekļaujot izmaksas par šādu izmaksu pozīciju - siltumapgādes pamatiekārtas iegādes izmaksas;

2) zeme-zeme tipa siltumsūkņi, iekļaujot izmaksas par šādu izmaksu pozīciju - siltumapgādes pamatiekārtas iegādes izmaksas;

¹²² Iekārta, kas ir atbilstoša Ekodizaina prasībām (Komisijas 2015.gada 28.aprīļa Regula (ES) 2015/1189, ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/125/EK īsteno attiecībā uz ekodizaina prasībām cietā kurināmā katliem)

3) gaiss-ūdens siltumsūknis, iekļaujot izmaksas par šādu izmaksu pozīciju - siltumapgādes pamatiekārtas iegādes izmaksas;

4) gaiss-gaiss tipa siltumsūknis, iekļaujot izmaksas par šādu izmaksu pozīciju - siltumapgādes pamatiekārtas iegādes izmaksas;

5) saules paneļu sistēma ar pieslēgumu elektrotīklam, iekļaujot izmaksas par šādām izmaksu pozīcijām:

- saules paneli;
- uzlādes kontrolieris, invertors;
- nesošās konstrukcijas, palīgmateriāli;
- iekārtu uzstādīšana, pieslēgšana, ieregulēšana, instruktāža, nepieciešamās dokumentācijas sagatavošana;
- transports, sagāde, drošības elementi;

6) centralizētās siltumapgādes sistēmas pieslēgums¹²³, iekļaujot izmaksas par šādām izmaksu pozīcijām:

a) centralizētās siltumapgādes sistēmas siltummezgla izveidei:

- siltummezgla vadības, automātikas bloks;
- siltummezgla karstā ūdens sadales sistēma (siltummainis, skaitītāji, mērierīces, cauruļvadi, sūkņi, citas iekārtas un materiāli);
- siltummezgla apkures sadales sistēma (siltummainis, skaitītāji, mērierīces, cauruļvadi, sūkņi, citas iekārtas un materiāli);
- siltummezgla projektēšana;
- pieslēguma centralizētajai siltumapgādes sistēmai projekta izstrāde;
- siltummezgla uzstādīšana, pieslēgšana, ieregulēšana, instruktāža;
- transports, sagāde, drošības elementi;

b) centralizētās siltumapgādes sistēmas karstā ūdens sadales sistēmas pilnīgai atjaunošanai, pārbūvei vai izveidei:

- caurules, stiprinājumi, vārsti, cirkulācijas sūkņi, skaitītāji, palīgmateriāli un palīgiekārtas;
- sistēmas projektēšanas izmaksas;
- uzstādīšana, pieslēgšana, ieregulēšana, instruktāža;
- transports, sagāde, drošības elementi;

c) centralizētās siltumapgādes sistēmas apkures sadales sistēmas pilnīgai atjaunošanai, pārbūvei vai izveidei:

- sildķermeņi (radiatori);
- termostatiskie vārsti (regulatori), automātikas vadības bloki, siltumenerģijas skaitītāji, nepieciešamā programmatūra, mākoņservisu izmantošanas izmaksas;
- caurules, stiprinājumi, vārsti, cirkulācijas sūkņi, palīgmateriāli un palīgiekārtas;
- sistēmas projektēšanas izmaksas;
- uzstādīšana, pieslēgšana, ieregulēšana, instruktāža;
- transports, sagāde, drošības elementi;

7) apkures sistēmas ar sildelementiem pilnīga atjaunošana, pārbūve vai izveide, kas var būt nepieciešamas līdz ar siltumapgādes iekārtu uzstādīšanu, iekļaujot izmaksas par šādām izmaksu pozīcijām:

- sildķermeņi (radiatori);
- termostatiskie vārsti (regulatori), automātikas vadības bloki, nepieciešamā programmatūra, mākoņservisu izmantošanas izmaksas;
- caurules, stiprinājumi, vārsti, cirkulācijas sūkņi, palīgmateriāli un palīgiekārtas;
- sistēmas projektēšanas izmaksas;
- uzstādīšana, pieslēgšana, ieregulēšana, instruktāža;
- transports, sagāde, drošības elementi;

Papildus tika apkopota informācija par pieslēguma elektrotīklam nepieciešamās jaudas palielināšanas izmaksām, kas noteiktas atbilstoši 2021. gada 3. jūnija lēmuma Nr.1/8 "Sistēmas pieslēguma noteikumi elektroenerģijas sadales sistēmai"¹²⁴ prasībām.

Tirgus izpētes rezultātā tika saņemta objektīva un salīdzināma informācija par siltumapgādes iekārtu iegādi un neviendabīga informācija par uzstādīšanu un ierīkošanu. Attiecīgi vērtējot datus, tika pieņemts lēmums metodikas izmantojamā datu kopā iekļaut tikai siltumapgādes iekārtas iegādes izmaksas. Attiecībā uz apkures sistēmas ar sildelementiem pilnīgu atjaunošanas, pārbūves vai izveides izmaksām, un saules paneļu sistēmu ar pieslēgumu elektrotīklam izmaksām, tika pieņemts lēmums izmaksu likmēs iekļaut izmaksas arī uzstādīšanai un ierīkošanai.

Konsultējoties ar "Latvijas Siltumuzņēmumu asociāciju", attiecībā uz Centralizētās siltumapgādes sistēmas pieslēguma izmaksām, tika pieņemts lēmums izmaksu likmēs neiekļaut izmaksas, kas nepieciešamas infrastruktūras izbūvei aiz ēkās siltumapgādes sistēmas piederības robežām (izmaksas par materiāliem un būvdarbiem, nodrošinot

¹²³ Atbalsts paredzēts tikai tādām centralizētajām siltumapgādes sistēmām, kas atbilst Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2012/27/ES (2012. gada 25. oktobris) par energoefektivitāti, ar ko groza Direktīvas 2009/125/EK un 2010/30/ES un atceļ Direktīvas 2004/8/EK un 2006/32/EK 2.panta 41.punktā noteiktās efektīvas centralizētās siltumapgādes definīcijas nosacījumiem.

¹²⁴ Izmaksas publicētas: <https://sadalestikls.lv/lv/cenradis>

centralizētās siltumapgādes sistēmas infrastruktūru no maģistrālajiem tīkliem līdz ēkas siltummezglam, kur šī infrastruktūra pēc projekta īstenošanas tiek iekļauta siltumapgādes operatora bilanci.

Datu izpētes rezultātā siltumapgādes iekārtas tika savstarpēji salīdzinātas, noteiktas katras siltumapgādes iekārtas izmaksas uz 1 kW un, izmantojot Microsoft Excel rīka grafisko attēlu piedāvāto funkcionalitāti "Trendline", katram siltumapgādes iekārtu veidam tika izrēķināta vidējo izmaksu funkcija, no kuras aprēķinātas siltumapgādes iekārtu iegādes vidējās izmaksas, kas iekļautas šīs metodikas 1.pielikumā.

Tirgus izpētes rezultātā izstrādātas vienas vienības izmaksu apkopojuma tabulas (izmaksas ar PVN), kas pievienotas šīs metodikas pielikumā:

Vienas vienības likmju izmaksas:

- 1) koksnes biomasas katlam, kas piemērots granulu kurināmajam izmaksas variē no 3682-5632 EUR;
- 2) siltumsūkņim (dažādu tipu zemes un ūdens siltumsūkņi) izmaksas variē no 7861-20715 EUR;
- 3) siltumsūkņim (gaiss-ūdens tipa) izmaksas variē no 4699 -7898 EUR;
- 4) siltumsūkņim (gaiss-gaiss) izmaksas variē no 1107- 4583 EUR;
- 5) apkures sistēmas ar sildelementiem pilnīgai atjaunošanai, pārbūvei vai izveidei izmaksas variē no 2977-11132 EUR;
- 6) centralizētai siltumapgādes sistēmai izmaksas variē no 6668 - 21450 EUR;
- 7) saules paneļu sistēmas uzstādīšanai (ar pieslēgumu elektrotīklam) izmaksas variē no 2489 - 11899 EUR.

4. Izskaidrojiet, kā Jūs nodrošinājat, ka vienības izmaksu standarta likmes, fiksētas summas maksājuma vai vienotu likmju aprēķināšanā tika ietverti tikai attiecināmie izdevumi.

Tirgus izpētes pieprasījuma vēstulēs komersantiem tika nosūtītas vienādas formas aptaujas anketas, kurās tika definētas izmaksu pozīcijas katrai tehnoloģijai, līdz ar to visi komersanti datus iesniedza balstoties uz vienādiem principiem par vienādām pozīcijām. Vienas vienības izmaksu likmēs ir iekļautas tikai tās attiecināmās izmaksu pozīcijas, kas tieši nepieciešamas pasākuma Nr.2.2.3.6. mērķu sasniegšanai – gaisa kvalitātes uzlabošanai. Projektos paredzēts atbalstīt tikai normatīvajiem aktiem atbilstošas iekārtas un sistēmas. Vienas vienības izmaksu likmēs nav iekļautas izmaksu pozīcijas, kas nebūs attiecināmās atbalsta pasākuma īstenošanai.

5. Revīzijas iestādes(-žu) veikts aprēķināšanas metodoloģijas un summu novērtējums, un kārtība, kas nodrošina datu verifikāciju, kvalitāti, vākšanu un glabāšanu

Metodikas vienas vienības izmaksu likmes tika noteiktas saskaņā ar KNR 94.panta 2.punktu un metodikā piemērotie aprēķini tika balstīti uz taisnīgu, objektīvu un pārbaudāmu aprēķina metodi atbilstoši tirgus izpētes datiem (cita objektīva informācija).

Pamatojoties uz metodikas izvērtējuma secinājumiem, Revīzijas iestāde var apliecināt atbilstību šādām prasībām nosacījumiem:

1. Aprēķini ir veikti saskaņā ar taisnīgu, objektīvu un pārbaudāmu aprēķina metodi, kuras pamatā ir tādi dati, kas ir:
 - a) pamatoti ar objektīvu informāciju – tirgus izpēte;
 - b) vērtējami kā ticami un atbilstoši paredzētajām projekta darbībām.
2. Izdevumu kategorijas/veidi, kas tika piemēroti vienas vienības izmaksu likmes noteikšanā atbilst nosacījumiem, kas noteikti nacionālajos normatīvajos aktos (SAMP 2.2.3.6 MKN). Revīzijas iestāde veica izmaksu kategoriju/ pozīciju pārbaudi pret Ministru kabineta noteikumu projektu par SAMP īstenošanu (iesniegts ar VARAM 28.05.2022 e-pastu).
3. Lai arī atbilstoši pieejamai informācijai uz izvērtējuma veikšanas brīdi, pastāv dubultā finansējuma risks SAMP līmeņa ievaros, kad līdzīga veida pasākumi ir pieejami finansējuma saņēmējiem no citiem finansēšanas instrumentiem:
 - MK noteikumi Nr.103 "Noteikumi par atbalsta programmu viena dzīvokļa dzīvojamo māju un divu dzīvokļu dzīvojamo māju atjaunošanai un energoefektivitātes paaugstināšanai",
 - MK noteikumi Nr.150 "Emisijas kvotu izolēšanas instrumenta finansēto projektu atklāta konkursa "Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana mājāsaimniecībās – atbalsts atjaunojamo energoresursu izmantošanai" nolikums"VI sadarbībā ar Atbildīgo iestādi un Sadarbības iestādi nodrošinās darbības dubultā finansējuma risku mazināšanai, tai skaitā attiecīgas pārbaudes projektu apstiprināšanas un izdevumu apstiprināšanas posmā.
4. Noteiktās vienas vienības izmaksu likmes atbilst veiktajiem pieņēmumiem un aprēķiniem, kā arī likmju aprēķinos izmantotajiem datiem.
5. Metodikā ir norādīta pietiekama informācija par metodikas aktualizēšanu – likmju pārskatīšanu tai skaitā aktualizēšanas biežums.

6. Attiecībā uz pasākumiem par datu pārbaudi un kvalitāti, to vākšanu un glabāšanu, kā arī pamatojošo dokumentu uzglabāšanu, ir plānots nodrošināt, ka visi pierādījumi par projekta īstenošanas dokumentāciju un jo īpaši dati un dokumenti par izmaksām un maksājumiem projektu gala saņēmējiem tiks saglabāti saskaņā ar KNR 69.panta 8.punktu, t.i. sistēmā, kas uzkrāj un glabā attiecīgos datus/dokumentus un nodrošina pietiekamas revīzijas liecības. Šis novērtējums aptver visus attiecīgos elementus, kas uzskaitīti Komisijas revīzijas dienestu SCO pārbaudes lapas 1. iedaļā.

Tirgus izpētes rezultātā katrai vienībai (izmaksas ar PVN) ir sastādītas sekojošas izmaksu tabulas:

1. Koksnes biomasas katls, kas piemērots granulu kurināmajam		
Siltumapgādes iekārtas nominālā jauda (kW) ¹²⁵	Izmaksas par siltumapgādes iekārtas iegādi ar PVN (EUR) atbilstoši uzstādāmās iekārtas jaudai Iiek (EUR)	Izmaksas par apkures sistēmas ar sildelementiem (apkures sistēmas infrastruktūra) pilnīgu atjaunošanu, pārbūvi vai izveidi ar PVN (EUR) atbilstoši uzstādāmās iekārtas jaudai. C (EUR)
6	3682	2977
7	3797	3278
8	3904	3562
9	3996	3833
10	4079	4090
11	4159	4339
12	4241	4588
13	4309	4813
14	4369	5048
15	4428	5264
16	4495	5479
17	4556	5698
18	4591	5902
19	4649	6092
20	4687	6292
21	4758	6505
22	4785	6682
23	4824	6874
24	4878	7057
25	4920	7230
26	4949	7425
27	4999	7579
28	5039	7759
29	5069	7930
30	5088	8095
31	5137	8290
32	5179	8441
33	5212	8625
34	5239	8763
35	5257	8936
36	5314	9104

¹²⁵ Faktiskās iekārtas jauda jānoapaļo līdz veseliem skaitļiem.

37	5317	9223
38	5363	9380
39	5402	9532
40	5386	9680
41	5414	9872
42	5438	10012
43	5512	10146
44	5525	10275
45	5535	10454
46	5538	10575
47	5598	10748
48	5593	10861
49	5646	11028
50	5632	11132

2. Siltumsūkņis (dažādu tipu zemes un ūdens siltumsūkņi)		
Siltumapgādes iekārtas nominālā jauda (kW) ¹²⁶	Izmaksas par siltumapgādes iekārtas iegādi ar PVN (EUR) atbilstoši uzstādāmās iekārtas jaudai I _{iek.} (EUR)	Izmaksas par apkures sistēmas ar sildelementiem (apkures sistēmas infrastruktūra) pilnīgu atjaunošanu, pārbūvi vai izveidi ar PVN (EUR) atbilstoši uzstādāmās iekārtas jaudai. C (EUR)
6	7861	2977
7	8438	3278
8	8970	3562
9	9462	3833
10	9931	4090
11	10368	4339
12	10797	4588
13	11192	4813
14	11583	5048
15	11963	5264
16	12305	5479
17	12656	5698
18	13004	5902
19	13309	6092
20	13646	6292
21	13947	6505
22	14242	6682
23	14532	6874
24	14822	7057
25	15084	7230
26	15383	7425
27	15625	7579
28	15914	7759
29	16145	7930

¹²⁶ Faktiskās iekārtas jauda jānoapaļo līdz veseliem skaitļiem.

30	16391	8095
31	16657	8290
32	16904	8441
33	17133	8625
34	17388	8763
35	17627	8936
36	17851	9104
37	18059	9223
38	18302	9380
39	18481	9532
40	18695	9680
41	18951	9872
42	19141	10012
43	19318	10146
44	19539	10275
45	19751	10454
46	19951	10575
47	20142	10748
48	20321	10861
49	20555	11028
50	20715	11132

3. Siltumsūkņi (gaiss-ūdens tipa)		
Siltumapgādes iekārtas nominālā jauda (kW) ¹²⁷	Izmaksas par siltumapgādes iekārtas iegādi ar PVN (EUR) atbilstoši uzstādāmās iekārtas jaudai I _{iek.} (EUR)	Izmaksas par apkures sistēmas ar sildelementiem (apkures sistēmas infrastruktūra) pilnīgu atjaunošanu, pārbūvi vai izveidi ar PVN (EUR) atbilstoši uzstādāmās iekārtas jaudai. C (EUR)
3	4699	1931
4	5086	2314
5	5406	2656
6	5678	2977
7	5927	3278
8	6142	3562
9	6350	3833
10	6539	4090
11	6708	4339
12	6867	4588
13	7018	4813
14	7159	5048
15	7302	5264
16	7437	5479
17	7550	5698
18	7668	5902
19	7798	6092

¹²⁷ Faktiskās iekārtas jauda jānoapaļo līdz veseliem skaitļiem.

20	7898	6292
----	------	------

4. Siltumsūkņis (gaiss-gaiss)¹²⁸

Iekārtas nominālā jauda (kW)	Izmaksas ar PVN par siltumapgādes iekārtām, kas vienas pašas pilnīgi aizstāj esošās siltumapgādes sistēmas patēriņu S, (EUR)
3	1107
4	1373
5	1625
6	1856
7	2084
8	2310
9	2517
10	2719
11	2920
12	3123
13	3316
14	3498
15	3690
16	3873
17	4050
18	4218
19	4403
20	4583

5. Centralizēta siltumapgādes sistēma

Dzīvojamās mājas siltumenerģijas pieprasījuma jauda, (kW) ¹²⁹	centralizētās siltumapgādes sistēmas (siltummezgla) izveides un pieslēguma projektēšanas izmaksas ar PVN I _{sm.} (EUR)	centralizētās siltumapgādes sistēmas karstā ūdens sadales sistēmas (karstā ūdens sistēmas infrastruktūra) pilnīgas atjaunošanas, pārbūves vai izveides izmaksas ar PVN (ja nepieciešams) I _{k.ūd.} (EUR)	centralizētās siltumapgādes sistēmas apkures sadales sistēmas ar sildelementiem (apkures sistēmas infrastruktūra) pilnīgas atjaunošanas, pārbūves vai izveides izmaksas ar PVN I _{apk.s.} (EUR)
10	6668	1815	4090
11	6737	1850	4339
12	6789	1873	4588
13	6850	1903	4813
14	6906	1931	5048
15	6953	1942	5264
16	7002	1975	5479
17	7043	1995	5698
18	7084	2004	5902
19	7134	2023	6092
20	7172	2033	6292
21	7205	2058	6505

¹²⁸ Faktiskās iekārtas jauda jānoapaļo līdz veseliem skaitļiem.¹²⁹ Faktiskās iekārtas jauda jānoapaļo līdz veseliem skaitļiem.

22	7234	2076	6682
23	7266	2087	6874
24	7302	2120	7057
25	7348	2118	7230
26	7372	2139	7425
27	7411	2156	7579
28	7431	2168	7759
29	7472	2176	7930
30	7496	2178	8095
31	7505	2213	8290
32	7540	2207	8441
33	7563	2236	8625
34	7571	2222	8763
35	7613	2245	8936
36	7644	2265	9104
37	7664	2283	9223
38	7675	2299	9380
39	7675	2312	9532
40	7717	2323	9680
41	7750	2332	9872
42	7721	2338	10012
43	7794	2341	10146
44	7805	2343	10275
45	7807	2341	10454
46	7801	2338	10575
47	7850	2389	10748
48	7830	2381	10861
49	7867	2372	11028
50	7898	2420	11132

Saules paneļu sistēmas uzstādīšana (ar pieslēgumu elektrotīklam)¹³⁰

Iekārtas nominālā jauda (kW) ¹³¹	Izmaksas ar PVN par papildu siltumapgādes iekārtām, kas kombinētas ar izvēlēto siltumapgādes risinājumu S, (EUR)
1,0	2489
1,1	2646
1,2	2801
1,3	2951
1,4	3096
1,5	3238
1,6	3377
1,7	3513
1,8	3644
1,9	3777
2,0	3904

¹³⁰ Faktiskās iekārtas jauda jānoapaļo līdz desmitdaļai.

¹³¹ Izmaksu aprēķinos izmanto invertora jaudas vērtību. Ja saules paneļu kopējā jauda ir mazāka par invertora jaudas vērtību, aprēķinos izmanto saules paneļu kopējās jaudas vērtību.

2,1	4030
2,2	4154
2,3	4277
2,4	4394
2,5	4512
2,6	4629
2,7	4743
2,8	4858
2,9	4971
3,0	5080
3,1	5190
3,2	5300
3,3	5406
3,4	5512
3,5	5615
3,6	5719
3,7	5825
3,8	5924
3,9	6024
4,0	6127
4,1	6226
4,2	6325
4,3	6419
4,4	6517
4,5	6614
4,6	6707
4,7	6804
4,8	6898
4,9	6991
5,0	7082
5,1	7171
5,2	7264
5,3	7356
5,4	7446
5,5	7534
5,6	7621
5,7	7713
5,8	7801
5,9	7884
6,0	7970
6,1	8056
6,2	8148
6,3	8230
6,4	8311
6,5	8398
6,6	8485

6,7	8562
6,8	8646
6,9	8728
7,0	8809
7,1	8898
7,2	8977
7,3	9054
7,4	9141
7,5	9216
7,6	9298
7,7	9382
7,8	9452
7,9	9533
8,0	9612
8,1	9690
8,2	9767
8,3	9844
8,4	9919
8,5	10005
8,6	10076
8,7	10149
8,8	10230
8,9	10302
9,0	10382
9,1	10451
9,2	10530
9,3	10596
9,4	10673
9,5	10750
9,6	10826
9,7	10901
9,8	10962
9,9	11036
10,0	11109
10,1	11182
10,2	11251
10,3	11322
10,4	11405
10,5	11474
10,6	11542
10,7	11610
10,8	11676
10,9	11756
11,0	11820
11,1	11899

30. tabula Komisijas nodrošināta attiecināmo izdevumu atlīdzināšana dalībvalstij, pamatojoties uz vienas vienības izmaksām, vienreizējiem maksājumiem un vienotām likmēm – 2.2.2.SAM (1.papildinājums)

Veidne datu iesniegšanai Komisijā izskatīšanai
(KNR 94. pants)

A. Galveno elementu kopsavilkums

Prioritāte	Fonds	Specifiskais atbalsta mērķis	Reģiona kategorija	Tā aplēstā proporcija no kopējā finanšu piešķiruma attiecīgajā prioritātē, kurai piemēros vienkāršotu izmaksu iespējas, %	Segtās darbības veids(-i)		Rādītājs, pēc kura sasniegšanas veic atlīdzināšanu		Rādītāja, pēc kura sasniegšanas veic atlīdzināšanu, mērvienība	Vienkāršotu izmaksu iespējas veids (vienības izmaksu standarta likmes, fiksētas summas maksājumi vai vienotas likmes)	Vienkāršotu izmaksu iespējas summa (EUR) vai procentuālā daļa (vienotu likmju gadījumā)
					Kods	Apraksts	Kods	Apraksts			
2.2.Prioritāte "Vides aizsardzība un attīstība"	KF	2.2.2.SAM "Pārejas uz aprites ekonomiku veicināšana"	N/A	0.008 %	067	Sadzīves atkritumu apsaimniekošana: rašanās novēršanas, apjoma samazināšanas, šķirošanas, atkārtotas izmantošanas, reciklēšanas pasākumi	N/A	Izvietoti jauni atkritumu dalītās vākšanas konteineri	Konteiners (gab.)	Vienības izmaksu standarta likme	$I_{FS} = I_{kopā} \times S$ kur: I_{FS} – finansējuma saņēmējam pieejamais kopējais atbalsts (EUR); $I_{kopā}$ – vienas vienības izmaksu standarta likme; S – konteineru skaits

B. Sīkāka informācija pa darbības veidiem (aizpilda par katru darbības veidu)

Vai vadošā iestāde ir saņēmusi atbalstu no ārēja uzņēmuma, lai noteiktu turpmāk norādītās vienkāršotās izmaksas?

Jā tā ir, norādiet attiecīgo ārējo uzņēmumu	:	Jā/Nē – ārējā uzņēmuma nosaukums
---	---	----------------------------------

1. Darbības veida apraksts, tostarp īstenošanas termiņš (132)	Pasākuma 2.2.2.2. "Atkritumu dalītā vākšana" 1.kārtā (turpmāk – Pasākums) plānota dažāda veida specializēto konteineru dalītai atkritumu vākšanai iegāde un izvietošana (konteineru veidu saraksts 7.punktā). Pasākuma īstenošana plānota līdz 2025.gada 31.decembrim, pasākuma ietvaros projektu īstenošanas termiņš maksimāli 12 mēneši. Pasākuma finansējuma saņēmēji – atkritumu apsaimniekotājs (komersants), kurš normatīvajos aktos (Ministru kabineta 2011.gada 13.septembra Nr.703 Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas atļaujas izsniegšanas un anulēšanas kārtību, atkritumu tirgotāju un atkritumu apsaimniekošanas starpnieku reģistrācijas un informācijas sniegšanas kārtību, kā arī par valsts nodevu un tās maksāšanas kārtību¹³³ vai Ministru kabinets 2010.gada 30.novembra noteikumi Nr.1082 A, B un C kategorijas piesārņojošo darbību piemērošanas un atļauju izsniegšanas kārtība A un B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai¹³⁴) noteiktajā kārtībā saņēmis atbilstošu atkritumu apsaimniekošanas atļauju vai atļauju A vai B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai, un saskaņā ar Saimniecisko darbību statistiskās klasifikācijas 2.redakciju (NACE kods) Eiropas Kopienā tā darbība atbilst E sadaļas 38. sadaļai vai 39. nodaļai: 1. sadzīves atkritumu apsaimniekotājs (komersants), kuram uz projekta īstenošanas laiku ir noslēgts līgums ar pašvaldību par atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma sniegšanu tās teritorijā; 2. atkritumu apsaimniekošanas komersants, kurš Latvijas Republikas teritorijā nodrošina sadzīves bīstamo un videi kaitīgu preču atkritumu savākšanu normatīvo aktu noteiktā kārtībā. Pasākuma mērķis ir attīstīt dalītās atkritumu savākšanas sistēmu, iegādājoties pārvietojamos konteinerus dalītās vākšanas sistēmai, un veicināt otrreizēju izmantošanu, pārstrādi un reģenerāciju, kas dod ieguldījumu kopējā Latvijas virzībā uz aprites ekonomikas principu ieviešanu, kas noteikta specifiskā atbalsta mērķa 2.2.2. pamatā. Pasākuma ietvaros sasniedzamie rādītāji (iznākuma rādītājs - atbalstīti 4 komersanti un rezultāta rādītājs - šķiroti savākti – 4750 t/g atkritumi) dos ieguldījumu kopējā SAM 2.2.2. rādītāju sasniegšanā (atbalsts sniegts 15 komersantiem un šķiroti savākti atkritumi – 10 000 t/g).
2. Konkrētais(-ie) mērķis(-i)	2.2.2. specifiskā atbalsta mērķis "Pārejas uz aprites ekonomiku veicināšana" (2.2.2.2. pasākums "Atkritumu dalītā vākšana" projektu iesniegumu pirmās atlases kārtas īstenošanas noteikumi)

as=Jaunais indekss–Vecais indekss jeb t.i. 2,9-4,3= -1,4% (indeksācija nav jāveic, jo izmaiņas nepārsniedz 5 procentpunktus).

¹³³ <https://likumi.lv/ta/id/236019-noteikumi-par-atkritumu-apsaimniekosanas-atlaujas-izsniegšanas-un-anulesanas-kartibu-atkritumu-tirgotaju-un-atkritumu-apsaimniekosanas-starpnieku-registracijasnbpun-informacijas-sniegsanas-kartibu-ka-ari-par-valsts-nodevu-un-tas-maksasanas-kartibu>

¹³⁴ <https://likumi.lv/ta/id/222147-kartiba-kada-piesakamas-a-b-un-c-kategorijas-piesarnojosas-darbibas-un-izsniedzamas-atlaujas-a-un-b-kategorijas-piesarnojoso-da...>

3. Rādītājs, pēc kura sasniegšanas veic atlīdzināšanu ⁽¹³⁵⁾	Iegādāti un izvietoti atkritumu dalītās vākšanas konteineri
4. Rādītāja, pēc kura sasniegšanas veic atlīdzināšanu, mērvienība	Konteiners (gab.)
5. Vienības izmaksu standarta likme, fiksētas summas maksājums vai vienotā likme	Vienas vienības izmaksas
6. Vienkāršotu izmaksu iespējas mērvienības summa vai procentuālā daļa (vienotām likmēm)	Konteinera veids (vienas vienības standarta likmes EUR bez PVN) 1) Izlietotā iepakojuma konteineri: 1. 660 litru (plastmasas) - 213,21 2. 1100 litru (plastmasas) - 237,59 3. 240 litru (plastmasas) - 56,35 4. 120 litru (plastmasas) - 36,92 5. 660 litru (metāla) - 359,09 6. 1100 litru (metāla) - 451,28 2) Trīs kameru iekštelpu un ārtelpu dalītās vākšanas konteineri (dažāda tilpuma) - 1 137,83 3) Cigarešu izsmēķu tvertnes ārtelpām (pie sienas stiprināmas urnas) - 53,10 4) Bioloģisko atkritumu konteineri: 1. 120 litri - 64,57 2. 240 litri - 76,36 5) Tvertnes mājkompostēšanai dārza atkritumiem (no 400 litriem) - 162,11 6) Tekstila atkritumu konteineri (no 1,9 kubikmetri) - 395,38 7) Neizlietoto medikamentu tvertnes (dažāda tilpuma) - 166,82 8) Nolikta tipa slēdzami konteineri un moduļi - 3 139,35 9) Būvgružu un lieltarītu konteineri (no 1,1 līdz 9 kubikmetriem) - 1 307,01 10) Būvgružu un lieltarītu konteineri (no 10 līdz 20 kubikmetriem) - 4 128,86

¹³⁵ Attiecībā uz darbībām, kuras ietver vairākas vienkāršotu izmaksu iespējas, kas sedz atšķirīgas kategorijas izmaksas, atšķirīgus projektus vai secīgus darbības posmus, 3.–11. punktu aizpilda par katru rādītāju, pēc kura sasniegšanas veic atlīdzināšanu.

7. Izmaksu kategorijas, kas tiek segtas ar vienības cenu, fiksētas summas maksājumu vai vienotu likmi	Vienības izmaksu standarta likme ir viens kontainers atbilstoši konteineru veidam. Pasākumā paredzēta šādu specializēto atkritumu dalītās vākšanas konteineru iegāde un izvietošana: 1. izlietotā iepakojuma konteineri (120 litru, 240 litru, 660 litru, 1100 litru tilpuma plastmasas konteineri un 660 litru un 1100 litru tilpuma metāla konteineri); 2. izlietotā iepakojuma trīs kameru iekštelpu un ārtelpu dalītās vākšanas konteineri (dažāda tilpuma); 3. tekstila atkritumu konteineri (no 1,9 kubikmetru tilpuma); 4. bioloģisko atkritumu konteineri (120 litru un 240 litru tilpuma konteineri); 5. tvertnes dārza atkritumu mājkompostēšanai (no 400 litriem tilpuma); 6. būvgružu un lielgabariņa atkritumu konteineri (no 1,5 līdz 20 kubikmetru tilpuma); 7. neizlietoto medikamentu savākšanas tvertnes aptiekām (dažāda tilpuma); 8. cigarešu izsmēķu savākšanas tvertnes ārpus telpām (pie sienas stiprināmas urnas); 9. slēdzami jūras tipa konteineri vai analogi pārvietojami moduļi izvietošanai laukumos, kur no iedzīvotājiem pieņem bīstamos sadzīves atkritumus vai videi kaitīgu preču atkritumus (bez papildaprīkojuma plauktiem vai uzglabāšanas tvertnēm) īslaicīgai atkritumu uzglabāšanai. Punktā no 1. – 9. uzskaitīto specializēto atkritumu dalītās vākšanas konteineru noteiktajās vienības izmaksu standarta likmēs ir iekļautas arī konteineru piegādes, montāžas, pieslēguma (ja attiecināms), marķēšanas, noliktavas pakalpojumi un publicitātes izmaksas.
8. Vai šīs izmaksu kategorijas sedz visus darbības attiecināmos izdevumus? (JĀ/NĒ)	Jā
9. Korekcijas(-u) metode(-es) (¹³⁶ (¹⁶))	Centrālā finanšu un līgumu aģentūra ir izsludinājusi pasākuma atlasī 2024.gada 15.maijā, t.i. nepilnu mēnesi pēc nacionālā līmeņa metodikas apstiprināšanas (VARAM 2024.gada 26.aprīļa rīkojums Nr. 1-2/58). Tā kā pasākums tiek realizēts tikai vienas atlases kārtas ietvaros, kura ir izsludināta no 2024. gada 15.maija līdz 15.jūlijam¹³⁷ un atbilstoši Ministru kabineta 2024.gada 26.marta noteikumu Nr. 197¹³⁸ 8.punktam neizmantoto Kohēzijas fonda finansējumu pēc atlases kārtas noslēgšanās novirza projektu iesniegumu atlases otrajai kārtai (citam pasākumam), līdz ar to nav nepieciešams veikt likmju aktualizēšanu vai paredzēt aktualizēšanas mehānismu. Projektu īstenošanas laikā vienas vienības standarta likmes netiek aktualizētas.

¹³⁶ Attiecīgā gadījumā norāda korekcijas biežumu un laika grafiku un skaidru atsauci uz konkrētu rādītāju (tostarp attiecīgā gadījumā saiti uz vietni, kurā publicēts šis rādītājs).

¹³⁷ Informācija par atlasī: <https://www.cfla.gov.lv/lv/2-2-2-2-k-1>

¹³⁸ Ministru kabineta 2024. gada 26. marta noteikumi Nr. 197 "Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.–2027. gadam 2.2.2. specifiskā atbalsta mērķa "Pārejas uz aprites ekonomiku veicināšana" 2.2.2.2. pasākuma "Atkritumu dalītā vākšana" projektu iesniegumu pirmās atlases kārtas īstenošanas noteikumi", pieejami <https://likumi.lv/ta/id/350820-eiropas-savienibas-kohezijas-politikas-programmas-20212027-gadam-222specifiska-atbalsta-merka-parejas-uz-aprites-ekonomiku-veicinasana-2222-pasakuma-atkritumu-dalita-vaksana-projektu-iesniegumu-pirmas-atlases-kartas-istenosanas-noteikumi>

10. Vienību sasniegšanas verifikācija: — aprakstiet, kādu(-s) dokumentu(-s)/sistēmu izmantos, lai verificētu norādīto vienību sasniegšanu; — aprakstiet, ko pārbaudīs pārvaldības verifikāciju laikā un kurš to veiks; — aprakstiet, kāda būs attiecīgo datu/dokumentu vākšanas un glabāšanas kārtība.	Konteinera vienības izmaksu standarta likme tiek piemērota faktiski finansējuma saņēmēja iegādāto konteineru skaitam, kas paredzēts projekta iesniegumā, pamatojoties uz konteineru iegādes līgumu starp pārdevēju un finansējuma saņēmēju un pieņemšanas -- nodošanas aktu vai līgumam starp finansējuma saņēmēju un konteineru lietotāju (ja konteineri nepaliek finansējuma saņēmēja rīcībā), kurā tiek norādīts vismaz: konteineru skaits, konteineru unikālie identifikācijas numuri, specifikācija (kas atbilst šīs metodikas (30.tabula) B 6. sadaļā norādītajam konteineru tipam un tilpumam), plānotā/faktiskā konteineru(-u) izvietošana. Finansējuma saņēmējs nodrošina, ka plānotās darbības netiek finansētas vai līdzfinansētas no citiem valsts, pašvaldības vai ārvalstu finanšu atbalsta instrumentiem vai citiem publiskiem līdzekļiem, kā arī nodrošina dubultā finansējuma neiestāšanos. Centrālā finanšu un līgumu aģentūra nodrošina, ka visi projekta īstenošanas dokumenti par projektā veiktajām izmaksām un maksājumiem tiks elektroniski glabāti Vadības informācijas sistēmā saskaņā ar Regulas 2021/1060 69.panta 8.punktu. Saskaņā ar līgumu par projekta īstenošanu Centrālajai finanšu un līgumu aģentūrai ir tiesības pārbaudīt civiltiesiskajā līgumā par projekta īstenošanu sniegto informāciju projekta īstenošanas un pēcuizraudzības laikā, veicot pārbaudi projekta īstenošanas vietā atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām prasībām, kas nosaka Eiropas Savienības fondu projektu pārbaudi veikšanas kārtību 2021.-2027.gadā. gada plānošanas periodā, lai nodrošinātu audita izsekojamību. Centrālā finanšu un līgumu aģentūra projektu īstenošanas uzraudzību veiks izlases veidā, ņemot vērā projekta risku novērtējumu un profesionālo novērtējumu. Uzraudzības aktivitātes ietvers, bet ne tikai, dokumentu (pierādījumu) priekškontroli un pēckontroli, kā arī iespēju veikt pārbaudes uz vietas, pamatojoties uz projekta riska novērtējumu un profesionālu novērtējumu. Centrālā finanšu un līgumu aģentūra veiks pārbaudes un kontroles projekta līmenī, t.sk. dubultā finansējuma riska kontroli. Dubultā finansējuma pārbaudes un kontroles tiek veiktas galvenokārt analizējot visu pieejamo informāciju (gan Vadības informācijas sistēmā, gan internetā, t.sk. pašvaldību un citu iestāžu mājas lapās) par finansējuma saņēmēja un sadarbības partneriem, t.sk. iepriekšējo pieredzi ES fondos vai citos finansēšanas rīkos, patreizējo darbību, trešo pušu sniegto informāciju un arī informāciju, kas tiek atklātā Centrālā finanšu un līgumu aģentūrai veikto pārbaudi laikā (maksājumu pieprasījuma pārbaudes un pārbaudes projekta īstenošanas vietā). Lai mazinātu iespējamo dubultā finansējuma risku saistībā ar projektu LIFE Waste to Resources IP ir iestrādātas izmaiņas 2.2.2.2.pasākuma "Atkritumu dalītā vākšana" pirmās atlases kārtas nolikuma projektā: 1. papildinot kritēriju piemērošanas metodikas 1.5. kritērijā skaidrojumu ar atsauci, ka tiks pieprasīta informācija VARAM LIFE integrētā projekta ieviešanas nodaļai, 2. uzsverot projekta iesnieguma aizpildīšanas metodikā sadaļā "Projekta saturiskā saistība ar citiem projektiem", ka sniedzama informācija arī par dalību LIFE integrētajā projektā "Atkritumi kā resursi Latvijā – Reģionālās ilgtspējas un aprites veicināšana, ieviešot atkritumu kā resursu izmantošanas koncepciju" (LIFE Waste To Resources IP), ja attiecināms. Notiek regulāra informācijas apmaiņa ar VARAM LIFE integrētā projekta ieviešanas nodaļu par savstarpēji papildinošajām darbībām LIFE Waste to Resources IP projektā un iepriekš minētā specifiskā atbalsta mērķa ietvaros. Revīzijas iestāde revīziju laikā var veikt rezultātu pamājojošo dokumentu pārbaudi, kā arī veikt pārbaudes uz vietas pārbaudot uzstādīto konteineru atbilstību. Pasākuma ietvaros atbalsts tiek sniegts saskaņā ar Komisijas 2023. gada 13. decembra Regulu Nr. 2023/2831 par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. panta piemērošanu <i>de minimis</i> atbalstam un normatīvajiem aktiem par <i>de minimis</i> atbalsta uzskaites un piešķiršanas kārtību, tādējādi nodrošinot valsts atbalsta normu kontroli.
--	--

11. Iespējamais nevēlamais stimuls, riska mazināšanas pasākumi ^{(139 (17))} un paredzamais riska līmenis (augsts/vidējs/zems)	Pastāv zems risks, ka pasākuma īstenošanas laikā (līdz 2025. gada beigām) būs nepieciešams pārskatīt izmaksu pieauguma dēļ noteiktos izmaksu līmeņus, kas var ietekmēt pasākuma noteikto rezultātīvo rādītāju pilnīgu sasniegšanu.
12. Kopsumma (valsts un Savienības), ko paredzēts, ka Komisija šajā saistībā atlidzinās	2 000 000 EUR KF finansējums un vismaz 352 942 EUR nacionālais (privātais) finansējums, kopā 2 352 942 EUR.

C. Vienības izmaksu standarta likmju, fiksētas summas maksājumu vai vienotu likmju aprēķināšana

1. Vienības izmaksu standarta likmju, fiksētas summas maksājumu vai vienotu likmju aprēķināšanai izmantoto datu avots (kas sagatavojis, savācis un reģistrējis datus); kur dati tiek glabāti; robeždatumi; validācija u. c.).

VARAM tirgus izpēte tika uzsākta 2023.gada janvārī – februārī, sagatavojot tirgus izpētē iekļaujamo konteineru veidu sarakstu, ņemot vērā dažādas atkritumu apsaimniekošanu reglamentējošo normatīvo aktu prasības un nozares apsvērumus. Rezultātā tika izvēlēti konteineri šādām atkritumu grupām:

- Pamatojoties uz Ministru kabineta (turpmāk – MK) 2021.gada 26.oktobra noteikumu Nr.712 "Atkritumu dalītās savākšanas, sagatavošanas atkārtotai izmantošanai, pārstrādes un materiālu reģenerācijas noteikumi"¹⁴⁰ prasībām - izlietotais iepakojums (papīrs, plastmasa, stikls, metāls), bioloģiskie atkritumi, tekstila atkritumi, sadzīves bīstamie atkritumi vai videi kaitīgu preču atkritumi;
- Pamatojoties uz MK 2016.gada 13.decembra noteikumu Nr.788 "Noteikumi par atkritumu savākšanas un šķirošanas vietām"¹⁴¹ nosacījumiem - būvniecības atkritumi;
- Pamatojoties uz Atkritumu apsaimniekošanas likuma¹⁴² 20.panta 2.daļas 5.2.punktā minēto - kompostētāji mājkompostēšanai;
- MK 2022.gada 13.decembra noteikumi Nr.781 "Noteikumi par ražotāja paplašinātās atbildības sistēmas izveidošanu un piemērošanu plastmasu saturošiem izstrādājumiem"¹⁴³ uzskaitījumu - cigarešu izsmēķu urnas.

Rezultātā tika atlasītas šādas konteineru grupas, skat. Pielikums Nr.1 (1. Tabula. VARAM tirgus cenu izpētē iekļaujamie dalītās vākšanas konteineru veidi).

Tika sagatavots VARAM informācijas pieprasījums (vēstule Nr.4-5/1293)¹⁴⁴ ar iekļautu Excel izklājlapu veidlapu, kas 2023.gada 2.martā nosūtīts 99 konteineru ražotājiem. VARAM atkārtoti pieprasījumus nosūtīja trīs reizes: 2023.gada 30.martā, 14.aprīlī un 24.maijā.

Izanalizējot nelielo iegūto atbilžu skaitu, kas saņemtas no konteineru ražotājiem, VARAM nolēma paplašināt datu iegūšanas veidus: ievākt tirgus cenas arī no interneta resursiem (veikaliem) un pārbaudīt datus publisko iepirkumu datubāzē <https://www.eis.gov.lv/> (turpmāk - EIS) par tiem iepirkumiem, kuri paredz iegādāties pārvietojamos konteinerus

¹³⁹ Vai ir iespējama negatīva ietekme uz atbalstīto darbību kvalitāti un, ja ir, kādi pasākumi (piemēram, kvalitātes nodrošināšana) tiks veikti, lai kompensētu šo risku?

¹⁴⁰ <https://likumi.lv/ta/id/327220-atkritumu-dalitas-savaksanas-sagatavosanas-atkartotai-izmantosana-parstrades-un-materialu-regeneracijas-noteikumi>

¹⁴¹ <https://likumi.lv/ta/id/287396-noteikumi-par-atkritumu-savaksanas-un-skirosanas-vietam>

¹⁴² <https://likumi.lv/ta/id/221378-atkritumu-apsaimniekosanas-likums>

¹⁴³ <https://likumi.lv/ta/id/337993-noteikumi-par-razotaja-paplasinatas-atbildibas-sistemas-izveidi-un-piemerosanu-plastmasu-saturosim-izstradajumiem>

¹⁴⁴ Pieejama VARAM lietvedības sistēmā

atkritumu dalītai savākšanai.

Cenu ieguves sadalījums pa avotiem ir pieejams Pielikums Nr.1 (2. Tabula. Apkopojums par datu ieguves veidiem un iegūto cenu datu skaits).

Aptaujas rezultātā iegūtie dati un korespondence ir reģistrēti VARAM lietvedības sistēmā, savukārt par interneta meklējumiem pieejami ekrānšāviņi, kas tiek glabāti.

2. Norādiet, kāpēc ierosinātā metode un aprēķins, kura pamatā ir 94. panta 2. punkts, atbilst darbības veidam.

Tirgus izpētes pieprasījuma vēstulēs 99 komersantiem tika nosūtītas vienādas formas anketas, kurās tika noteiktas izmaksu pozīcijas katram konteineru veidam, līdz ar to visi komersanti iesniedza datus pēc vienādiem principiem par vienādām pozīcijām. Savukārt tiešsaistes cenu meklēšana tika veikta iepriekš noteiktiem konteineru (funkcionalitāte, tilpums, materiāls) veidiem, tādi paši principi tika ievēroti arī attiecībā uz publiskajiem iepirkumiem.

Cenu aptauja, tirgus izpēte, kas balstīta uz internetu un publisko iepirkumu datiem, izvēlēta, jo sniedz aktuālu informāciju par preces cenu saistībā ar pasākuma īstenošanas periodu 2024.-2025.gadā. Cenu aptauja un tirgus izpēte (interneta un iepirkumu dati) aptver pietiekamu daudzumu konteineru ražotāju un (vai) konteineru izplatītāju pakalpojumu sniedzēju, t.sk. ārpus Latvijas teritorijas, līdz ar to noteiktās izmaksas ir ticamas un piemērojamas Pasākuma investīciju īstenošanai.

3. Norādiet, kā tika veikti aprēķini, jo īpaši, norādot pieņēmumus, kas veikti attiecībā uz kvalitāti vai daudzumu. Attiecīgā gadījumā būtu jāizmanto statistikas dati un kritēriji, un vajadzības gadījumā tos iesniedz tādā formātā, kādā tos Komisija var izmantot.

Katrs konteineru veids tika izvērtēts, t.sk. tika identificētas izslēdzamās ekstrēmās vērtības un no savstarpēji salīdzināmām 116 vērtībām tika izveidota datu kopa, no kuras izrēķinātas vidējās izmaksas izmantojot excel average funkciju. Konteineru cenu novērtējumā ir iekļauta tikai konteineru cena bez nodokļiem un nodevām. Tā kā tika iegūti cenu dati arī citās valūtās (piemēram, USD, GBP), to pārrēķins uz EUR tika veikts izmantojot Latvijas Bankas valūtas konvertētāja funkciju, aprēķini veikti uz vienu datumu – 2023.gada 5.jūliju. Aprēķinātās konteineru iegādes izmaksas iekļautas šīs metodikas (30.tabula) B 6.sadaļā.

4. Izskaidrojiet, kā Jūs nodrošinājāt, ka vienības izmaksu standarta likmes, fiksētas summas maksājuma vai vienotu likmju aprēķināšanā tika ietverti tikai attiecināmie izdevumi.

Vienības izmaksu standarta likmes ir ierobežotas ar tām attiecināmajām izmaksu pozīcijām, kas ir tieši nepieciešamas pirmajai kārtai 2.2.2.2.pasākuma ietvaros, kas ir paredzētas nacionālajos attiecināmības noteikumos. Vienības izmaksu standartu likmēs ir iekļautas tikai konteineru izmaksas katram konkrētam atkritumu dalītās vākšanas konteineru veidam un atbalsts sniedzams tikai šādu konteineru iegādei. Vienas vienības izmaksu likmēs nav iekļautas izmaksu pozīcijas, kas nebūs attiecināmās atbalsta pasākuma īstenošanai.

5. Revīzijas iestādes(-žu) veikts aprēķināšanas metodoloģijas un summu novērtējums, un kārtība, kas nodrošina datu verifikāciju, kvalitāti, vākšanu un glabāšanu.

Konstatējām šādus faktus :

4. Veiktās procedūras rezultātā, tika secināts, ka kopumā vienas vienības izmaksu likmes aprēķini ir noteikti saskaņā ar Vispārējās Regulas Nr. 2021/1060 94. panta 2. punkta prasībām, t.i.: taisnīgi, objektīvi un pārbaudāmi.

Metodikas vienas vienības izmaksu likmes tika noteiktas saskaņā ar Vispārējās Regulas Nr. 2021/1060 94. panta 2. punktu un metodikā piemērotie aprēķini tika balstīti uz taisnīgu, objektīvu un pārbaudāmu aprēķina metodi atbilstoši tirgus izpētes datiem (cita objektīva informācija), proti:

4.1. aprēķini ir veikti saskaņā ar taisnīgu, objektīvu un pārbaudāmu aprēķina metodi, kuras pamatā ir tādi dati, kas ir balstīti uz tirgus izpēti (objektīva informācija);

– pamatoti ar objektīvu informāciju – tirgus izpēti, eksperta lēmumiem;

– ir novērtēti kā ticami un atbilstoši paredzētajām projekta darbībām.

4.2. Izdevumu kategorijas / izmaksu veidi, kas ir piemēroti metodikas aprēķinā ir saskaņā ar attiecīgo Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.-2027.gadam specifiskā atbalsta mērķa 2.2.2. "Pārejas uz aprites ekonomiku veicināšana" pasākumā 2.2.2.2. "Atkritumu dalītā vākšana" (turpmāk – SAMP) projektu iesniegumu atlases

1. kārtas īstenošanai, t.i. Ministru kabineta 26.03.2024 noteikumiem Nr. 197 .

4.3. Centrālajai finanšu un līgumu aģentūrai kā Sadarbības iestādei projektu atlases un uzraudzības laikā pievērsīs papildu uzmanību dubultā finansējuma riskam. Ir izstrādāti kontroles mehānismi dubultā finansējuma riska mazināšanai, tai skaitā attiecīgas pārbaudes projektu apstiprināšanas un izdevumu apstiprināšanas posmā.

4.4. Noteiktās vienas vienības izmaksu likmes atbilst veiktajiem pieņēmumiem un aprēķiniem, kā arī likmju aprēķinos izmantotajiem datiem. Veiktie aprēķini ir detalizēti aprakstīti, tai skaitā veiktās korekcijas datus (ekstrēmu vērtību izslēgšana), dokumentēta un atbilstoši pamatota.

4.5. Metodikā ir pietiekami skaidri aprakstīti nosacījumi un kritēriji, pie kādiem plānota metodikas pārskatīšana / aktualizēšana, kā arī ir skaidri noteikts pārskatīšanas biežums – pirms katras atklātas projektu iesnieguma atlases.

5. Attiecībā uz pasākumiem, lai nodrošinātu atbilstošu datu un apliecinājo dokumentu pārbaudi, kvalitāti kā arī to vākšanu un uzglabāšanu, ir plānots nodrošināt, ka tiks saglabāti visi pierādījumi par projekta īstenošanas dokumentāciju un jo īpaši dati un dokumenti par maksājumiem, kas veikti finansējuma saņēmējiem saskaņā ar Vispārējās Regulas Nr. 2021/1060 69. panta 8. punktu – tas ir: sistēmā, kas ļauj vākt un uzglabāt attiecīgos datus/dokumentus un nodrošināt pietiekamas revīzijas liecības.

6. Visi būtiskie un attiecināmie veiktā izvērtējuma elementi ir dokumentēti Eiropas Komisijas audita struktūrvienības izstrādātās pārbaudes lapas 1.sadaļā.

30.tabulas pielikums Nr.1

1. Tabula (VARAM tirgus cenu izpētē iekļaujamie dalītās vākšanas konteineru veidi)

Atkritumu veids	Konteinera izvietošana	Konteinera materiāls	Tilpums, litri vai m ³
1. Izlietotais iepakojums, atsevišķi konteineri			
Izlietotais iepakojums (plastmasa, papīrs, metāls, stikls)	Publiski pieejamās vietās	Plastmasa	660 un 1100 litri
Izlietotais iepakojums (plastmasa, papīrs, metāls, stikls)	Publiski pieejamās vietās	Metāls	660 un 1100 litri

Izlietotais iepakojums (plastmasa, papīrs, metāls, stikls)	Privātmāju rajons,	Plastmasa	660 un 1100 litri
2. Izlietotais iepakojums, 3 kameru konteineri			
3 kameru konteiners	Izvietojšanai publiski lietojamās telpās (stacija, autoosta, ambulance, bibliotēka, viesu nams, viesnīca utt.) ārtelpās un iekštelpās	Plastmasa un metāls	3 kameru dažāda tilpuma tvertnes
3. Bioloģiski noārdāmie / bioloģiskie atkritumi			
Bioloģiskie un bioloģiski noārdāmie atkritumi	Publiski pieejamās vietās un privātmājās	Plastmasa	120 un 240 litri
4. Konteineri mājkompostēšanai (kompostētāji)			
Konteineri mājkompostēšanai	Privātmājās	Plastmasa	Sākot no 400 litriem (atkarībā no atkritumu rašanās apjoma un pieprasījuma)
5. Būvgruži un liелgabarīta atkritumi			
Būvniecības un būvju nojaukšanas, kā arī liелgabarīta atkritumi	Atkritumu laukumi un pēc pasūtījuma	Metāls	Sākot no 1,1 m ³ līdz 20 m ³
6. Tekstils			
Tekstils (apģērbi, mājas tekstils, apavi)	Publiski pieejamas vietas, piemēram, tirdzniecības centri, bibliotēka utt., arī savākšanas laukumi	Metāls	Sākot no 1,9 m ³
7. Neizlietotie ārstniecības līdzekļi			
Nederīgi medikamenti (ārstniecības līdzekļi, kam beidzies lietošanas termiņš)	Aptiekas, dalīti vākto atkritumu savākšanas laukumi un citur, kur pašvaldības to noteikušas	Plastmasa un cits	Sākot no 20 litriem
8. Noliktavas tipa konteiners sadzīves bīstamo atkritumu vai videi kaitīgo preču atkritumu savākšanai			
Noliktavas tipa konteineri vai analogi pārvietojami moduļi dažādu videi kaitīgu preču atkritumu pieņemšanai no iedzīvotājiem un īslaicīgai uzglabāšanai	Dalīti vākto atkritumu savākšanas laukumi	Metāls	N/a
9. Urnas cigarešu izsmēķu dalītai savākšanai			
Cigarešu izsmēķu savākšanas urnas	Piestiprināmas pie ēku sienām	Metāls	N/a

2. Tabula (Apkopojums par datu ieguves veidiem un iegūto cenu datu skaits)

Konteinera veids	Aptauja	Internets	EIS
Izlietotā iepakojuma konteineri 660 litru (plastmasas)	1	15	1
Izlietotā iepakojuma konteineri 1100 litru (plastmasas)	1	11	4
Izlietotā iepakojuma konteineri 240 litru (plastmasas)	1	11	2
Izlietotā iepakojuma konteineri 120 litru (plastmasas)	1	10	0
Izlietotā iepakojuma konteineri 660 litru (metāla)	1	5	0
Izlietotā iepakojuma konteineri 1100 litru (metāla)	5	8	0
Trīs kameru iekštelpu un ārtelpu dalītās vākšanas konteineri (dažāda tilpuma)	22	37	0
Cigarešu izsmēķu tvertnes ārtelpām (pie sienas stiprināmas urnas)	0	5	0
Bioloģisko atkritumu konteineri 120 litri	1	7	0
Bioloģisko atkritumu konteineri 240 litri	1	5	1
Tvertnes mājkompostēšanai dārza atkritumiem (tilpumā no 400 litriem tilpuma)	15	34	0
Būvgružu un liелgabarīta konteineri (sākot no 1,1 līdz 20 kubikmetru tilpuma konteineri)	13	8	0
Tekstila atkritumu konteineri	0	5	0
Neizlietoto medikamentu tvertnes aptiekām (dažāda tilpuma)	0	4	0
Noliktavas tipa slēdzami konteineri un moduļi	1	6	0
KOPĀ ATBILDES	63	171	8

31. tabula Komisijas nodrošināta attiecināmo izdevumu atlīdzināšana dalībvalstij, pamatojoties uz vienas vienības izmaksām, vienreizējiem maksājumiem un vienotām likmēm – 4.3.3.SAM (1.papildinājums)

A. Galveno elementu kopsavilkums

Prioritāte	Fonds	Konkrētais mērķis	Reģiona kategorija	Tā aplēstā proporcija no kopējā finanšu piešķiruma attiecīgajā prioritātē, kurai piemēros vienkāršotu izmaksu iespējas, %	Segtās darbības veids(-i)		Rādītājs, pēc kura sasniegšanas veic atlīdzināšanu		Rādītāja, pēc kura sasniegšanas veic atlīdzināšanu, mērvienība	Vienkāršotu izmaksu iespējas veids (vienības izmaksu standarta likmes, fiksētas summas maksājumi vai vienotas likmes)	Vienkāršotu izmaksu iespējas summa (EUR) vai procentuālā daļa (vienotu likmju gadījumā)
					Kods	Apraksts	Kods	Apraksts			
4.3. Prioritāte "Nodarbinātība un sociālā iekļaušana"	ESF+	4.3.3. SAM "Uzlabot visu darba meklētāju, jo īpaši jauniešu – it sevišķi, īstenojot Garantiju jauniešiem –, ilgstošo bezdarbnieku un darba tirgū nelabvēlīgā situācijā esošo grupu, un ekonomiski neaktīvo personu piekļuvi nodarbinātībai un aktivizācijas pasākumiem, kā arī veicinot pašnodarbinātību un sociālo ekonomiku"	N/A	5,35 %	134	Pasākumi nodarbinātības pieejamības uzlabošanai	N/A	Mācību vienības izmaksu standarta likmei – pabeigtas mācības, tai skaitā nokārtots eksāmens vai noslēguma pārbaudījums, ja attiecināms Stipendijas vienības izmaksu standarta likmei – apmeklētas mācības	Mācību vienības izmaksu standarta likmei – mācību pabeigšanu pamatojošs dokuments (sertifikāts, apliecinājums, apliecība u.c.) Stipendijas vienības izmaksu standarta likmei – mācību apmeklējumu pamatojošā dokumentācija	Vienības izmaksu standarta likme	1. Profesionālās pilnveides izglītības programma: 463,70 <i>euro</i> 2. Otrā kvalifikācijas līmeņa profesionālās tālākizglītības programma: 741,56 <i>euro</i> 3. Trešā kvalifikācijas līmeņa profesionālās tālākizglītības programma: 988,75 <i>euro</i> 4. Ceturtā kvalifikācijas līmeņa profesionālās tālākizglītības programma: 1505,60 <i>euro</i> 5. Modulārā profesionālā tālākizglītības programma: 5,06 <i>euro</i> /h, nepārsniedzot 404,49 <i>euro</i> 6. Valsts valoda: 7.23 <i>euro</i> /h, nepārsniedzot 578,03 <i>euro</i> 7. Citas programmas: 4.83 <i>euro</i> /h, nepārsniedzot 386,43 <i>euro</i> 8. Augstākās izglītības iestādes studiju modulis vai studiju kurss: 4,83 <i>euro</i> /h, nepārsniedzot 386,43 <i>euro</i> 9. Transportlīdzekļu vadītāju mācības: teorija 5,61 <i>euro</i> /h; braukšana 41,16 <i>euro</i> /h, nepārsniedzot 1371,86 <i>euro</i> 10. TR1/TR2: teorija 5,03 <i>euro</i> /h; braukšana 55,86 <i>euro</i> /h, kopā nepārsniedzot 714,95 <i>euro</i> 11. TR3/TR4: teorija 5,03 <i>euro</i> /h; braukšana 78,20 <i>euro</i> /h, kopā nepārsniedzot 837,83 <i>euro</i> 12. Stipendija: 5 <i>euro</i> /dienā

B. Sīkāka informācija pa darbības veidiem (aizpilda par katru darbības veidu)

Vai vadošā iestāde ir saņēmusi atbalstu no ārēja uzņēmuma, lai noteiktu turpmāk norādītās vienkāršotās izmaksas?

Ja tā ir, norādiet attiecīgo ārējo uzņēmumu	: Jā/Nē – ārējā uzņēmuma nosaukums
1. Darbības veida apraksts, tostarp īstenošanas termiņš	Vienības izmaksu metodiku piemēros Nodarbinātības valsts aģentūra (finansējuma saņēmējs) (turpmāk – NVA) 4.3.3.1. "Bezdarbnieku, darba meklētāju un bezdarba riskam pakļauto personu kvalifikācijas un prasmju paaugstināšana" (turpmāk – pasākums) ietvaros. Mērķa grupa: bezdarbnieki, darba meklētāji un bezdarba riskam pakļautas personas (turpmāk – mērķa grupa). Mērķis: mērķa grupas konkurētspēju un iekļaušanos darba tirgū. Īstenošanas termiņš: indikatīvi, no 2026. gada 1. ceturkšņa līdz 2029. gada 31. decembrim. Pasākuma ietvaros mērķa grupai tiks nodrošinātas šādas mācības: 1. mērķa grupai: a. neformālās izglītības programmas; b. transportlīdzekļu un traktortehnikas vadītāju mācības; c. augstākās izglītības iestādes studiju moduļus vai studiju kursus; 2. tikai bezdarbniekiem: d. profesionālās tālākizglītības programmas, tai skaitā modulārās profesionālās tālākizglītības programmas; e. profesionālās pilnveides izglītības programmas. Bezdarbnieki par dalību mācībās saņem stipendiju. Pasākuma ietvaros mācības plānots nodrošināt, indikatīvi, 19 727 mērķa grupas personām (kopā 28 349 dalības). Lai segtu mācību un stipendijas izmaksas tiks piemērot vienības izmaksu standarta likme. Pasākuma atbalstāmās darbības un to īstenošanas nosacījumi noteikti Ministru kabineta (turpmāk – MK) 2025. gada noteikumos "Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021. – 2027. gadam 4.3.3. specifiskā atbalsta mērķa "Uzlabot visu darba meklētāju, jo īpaši jauniešu – it sevišķi, īstenojot Garantiju jauniešiem –, ilgstošo bezdarbnieku un darba tirgū nelabvēlīgā situācijā esošo grupu, un ekonomiski neaktīvo personu piekļuvi nodarbinātībai un aktivizācijas pasākumiem, kā arī veicinot pašnodarbinātību un sociālo ekonomiku" 4.3.3.1. pasākuma "Bezdarbnieku, darba meklētāju un bezdarba riskam pakļauto personu kvalifikācijas un prasmju paaugstināšana" īstenošanas noteikumi". Minētie MK noteikumi šobrīd ir saskaņošanas procesā – projekta ID 24-TA-2738 (saite: https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/0657dbb3-ab3c-43b6-98da-42bbfba613ae).
2. Konkrētais(-ie) mērķis(-i)	4.3.3. specifiskā atbalsta mērķa "Uzlabot visu darba meklētāju, jo īpaši jauniešu – it sevišķi, īstenojot Garantiju jauniešiem – ilgstošo bezdarbnieku un darba tirgū nelabvēlīgā situācijā esošo grupu, un ekonomiski neaktīvo personu piekļuvi nodarbinātībai un aktivizācijas pasākumiem, kā arī veicinot pašnodarbinātību un sociālo ekonomiku".
3. Rādītājs, pēc kura sasniegšanas veic atbildzināšanu	Mācību vienības izmaksu standarta likme: sekmīgi pabeigtu mācību skaits uz personu. Stipendijas vienības izmaksu standarta likme: viena stipendiju apmācību diena uz personu.
4. Rādītāja, pēc kura sasniegšanas veic atbildzināšanu, mērvienība	Mācību vienības izmaksu standarta likme: <i>euro</i>/persona/pabeigtas mācības. Stipendijas vienības izmaksu standarta likme: <i>euro</i>/persona/diena.
5. Vienības izmaksu standarta likme, fiksētas summas maksājums vai vienotā likme	Vienības izmaksu standarta likme

6. Vienkāršotu izmaksu iespējas mērvienības summa vai procentuālā daļa (vienotām likmēm)	1. Profesionālās pilnveides izglītības programma: 463,70 euro 2. Otrā kvalifikācijas līmeņa profesionālās tālākizglītības programma: 741,56 euro 3. Trešā kvalifikācijas līmeņa profesionālās tālākizglītības programma: 988,75 euro 4. Ceturtā kvalifikācijas līmeņa profesionālās tālākizglītības programma: 1505,60 euro 5. Modulārā profesionālā tālākizglītības programma: 5,06 euro/h, nepārsniedzot 404,49 euro 6. Valsts valoda: 7.23 euro/h, nepārsniedzot 578,03 euro 7. Citas programmas: 4.83 euro/h, nepārsniedzot 386,43 euro 8. Augstākās izglītības iestādes studiju modulis vai studiju kurss: 4,83 euro/h, nepārsniedzot 386,43 euro 9. Transportlīdzekļu vadītāju mācības: teorija 5,61 euro/h; braukšana 41,16 euro/h, nepārsniedzot 1371,86 euro 10. TR1/TR2: teorija 5,03 euro/h; braukšana 55,86 euro/h, kopā nepārsniedzot 714,95 euro 11. TR3/TR4: teorija 5,03 euro/h; braukšana 78,20 euro/h, kopā nepārsniedzot 837,83 euro 12. Stipendija: 5 euro/dienā
7. Izmaksu kategorijas, kas tiek segtas ar vienības cenu, fiksētas summas maksājumu vai vienotu likmi	Ar vienības izmaksu standart likmi tiks segtas šādas izmaksas: 1. izglītības iestādes izmaksas par mācību nodrošināšanu mērķa grupas personai; 2. bezdarbnieka stipendijas izmaksas.
8. Vai šīs izmaksu kategorijas sedz visus darbības attiecināmos izdevumus? (JĀ/NĒ)	Nē
9. Korekcijas(-u) metode(-es)	1. Mācību un stipendijas vienības izmaksu standarta likmi – mēneša laikā pēc Ministru kabineta 2011. gada 25. janvāra noteikumu Nr. 75 "Noteikumi par aktīvo nodarbinātības pasākumu un preventīvo bezdarba samazināšanas pasākumu organizēšanas un finansēšanas kārtību un pasākumu īstenotāju izvēles principiem" (saite: https://likumi.lv/ta/id/225425) grozījumu spēkā stāšanās dienas, kas ietekmē mācību kupona bāzes vērtību un stipendijas vienības izmaksu standarta likmes apmēru. 2. Mācību vienības izmaksu standarta likmi – reizi gadā līdz 3. ceturksnim (ieskaitot), pamatojoties uz aktuālajiem trīs gadu perioda datiem no Bezdarbnieku uzskaites un reģistrēto vakancu informācijas sistēmas (turpmāk – BURVIS) par mācības uzsākušām un mācības pabeigušām mērķa grupas personām. Mācību vienības izmaksu standarta likmes korekcijas formula: $\text{KopāSāka} = \text{Sāka}_{g-1} + \text{Sāka}_{g-2} + \text{Sāga}_{g-3}$ $\text{KopāNepabeidza} = \text{Nepabeidza}_{g-1} + \text{Nepabeidza}_{g-2} + \text{Nepabeidza}_{g-3}$ $\text{VidējaisSvērtaisAtbirums} = \text{KopāNepabeidza} / \text{KopāSāka}$ $\text{Koriģētālikme} = \text{BāzesLikme} + \text{BāzesLikme} * \text{VidējaisSvērtaisAtbirums}$
10. Vienību sasniegšanas verificācija: — aprakstiet, kādu(-s) dokumentu(-s)/sistēmu izmantos, lai verificētu norādīto vienību sasniegšanu; — aprakstiet, ko pārbaudīs pārvaldības verificāciju laikā un kurš to veiks;— aprakstiet, kāda būs attiecīgo datu/dokumentu vākšanas un glabāšanas kārtība.	1. Mācību vienības izmaksu standarta likme tiek piemērota, ja mērķa grupas persona ir pabeigusi mācības. Lai verificētu sasniegto rezultātu NVA iesniedz Centrālāi finanšu un līgumu aģentūrai (turpmāk – CFLA) apkopojumu no BURVIS, kas ietver vismaz šādu informāciju: - profesionālās, neformālās (izņemot latviešu valodas), augstākās izglītības iestādes studiju moduļa vai kursa ietvaros – mācību pabeigšanas apliecības Nr.; - latviešu valodas mācībām – Valsts izglītības attīstības aģentūras informāciju par centralizēto valsts valodas prasmes pārbaudes eksāmenu rezultātiem valsts valodas mācības ietvaros vai Ministru kabineta 2022. gada 8. marta noteikumu Nr. 157 "Noteikumi par valsts valodas zināšanu apjomu, valsts valodas prasmes pārbaudes kārtību un valsts nodevu par valsts valodas prasmes pārbaudi" (turpmāk – MK noteikumi Nr. 157) 3. pielikumā minēto atzinumu, ja netiek kārtotas valsts valodas prasmju pārbaudes eksāmens; - transportlīdzekļu un traktortehnikas mācībām – informāciju BURVIS no valsts akciju sabiedrības "Ceļu satiksmes drošības direkcijas" un Valsts tehniskās uzraudzības aģentūras informācijas sistēmām par iegūto transportlīdzekļu vadītāja apliecību vai traktortehnikas vadītāju mācības ietvaros.

	2. Stipendijas vienības izmaksu standarta likme tiek piemērota, ja bezdarbnieks piedalās mācībās. Lai verificētu sasniegto rezultātu, NVA iesniedz CFLA apkopojumu no BURVIS, kas ietver vismaz šādu informāciju: - bezdarbnieka mācību apmeklējumi; - izglītības iestādes (mācību veicēja) apmeklējumu uzskaites sarakstu transportlīdzekļu un traktortehnikas vadītāju mācībās. BURVIS ir valsts informācijas sistēma, kuras struktūru, iekļaujamos datus, datu apstrādes noteikumus un kārtību reglamentē MK 28.03.2017. noteikumi "Bezdarbnieku uzskaites un reģistrēto vakancu informācijas sistēmas noteikumi" (saite: https://likumi.lv/ta/id/289731).
11. Iespējamais nevēlamais stimul, riska mazināšanas pasākumi un paredzamais riska līmenis (augsts/vidējs/zems)	Mācību vienības izmaksu standarta likmes aprēķina pieeja balstās uz principu "samaksa par sasniegto rezultātu" – tas nozīmē, ka izglītības iestāde saņem samaksu par mērķa grupas personas mācībām tikai tad, ja tā ir pabeigusi mācības un nokārtojis eksāmenu vai noslēguma pārbaudījumu. Lai mazinātu risku, ka izglītības iestādēm jāuzņemas nepamatoti liela atbildība, piemēram, par nemotivētu mācību dalībnieku iesaisti mācībās, mācību vienības izmaksu standarta likme ir koriģēta, ņemot vērā vēsturiskos datus – dalībnieku atbiruma procentu iepriekšējos gados. Pastāv risks, ka izglītības iestādes kļūs pārlieku selektīvas, izvēloties tikai tos dalībniekus, kuriem ir mazāks izkrišanas risks, tādējādi izslēdzot mazāk motivētus vai sociāli neaizsargātus cilvēkus. Lai mazinātu šo risku, NVA tiek īstenota klientu profilēšana, izmantojot dažādas metodes, kas palīdz nodrošināt līdzsvarotu un iekļaujošu dalībnieku atlasī. Turklāt profilēšana samazinās arī risku, ka motivēts klients tiek iesaistīts viņam nepiemērotā mācību programmā, tādējādi veicinot efektīvāku atbalsta sniegšanu un mācību rezultātu sasniegšanu. Stipendijas vienības izmaksu standarta likme tiek piemērota tieši bezdarbniekiem par dalību mācībās, kas nozīmē, ka mācību dalībnieks saņem stipendijas maksājumu tikai tad, ja ir piedalījies mācībās vai saskaņā ar MK noteikumu Nr. 75 nosacījumiem tam ir attaisnojošs iemesls mācību kavējumiem, piemēram bezdarbniekam iestājas pārejoša darbnespēja; bezdarbnieks kopj slimu bērnu; bezdarbnieks, pamatojoties uz izsaukumu, ierodas izmeklēšanas iestādē, prokuratūrā vai tiesā; mācību kavēšana (līdz divām dienām) ir saistīta ar pirmās pakāpes radnieka vai laulātā nāvi; ir citi objektīvi apstākļi, kas nav atkarīgi no bezdarbnieka gribas.
12. Kopsumma (valsts un Savienības), ko paredzēts, ka Komisija šajā saistībā atlīdzinās	24 144 277 <i>euro</i> (jeb 5,35 % no kopējā 4.3. prioritātes finansējuma), tai skaitā Eiropas Sociālā fonda Plus finansējums – 20 522 635 <i>euro</i> un valsts budžeta līdzfinansējums – 3 621 642 <i>euro</i>.

C. Vienības izmaksu standarta likmju, fiksētas summas maksājumu vai vienotu likmju aprēķināšana

1. Vienības izmaksu standarta likmju, fiksētas summas maksājumu vai vienotu likmju aprēķināšanai izmantoto datu avots (kas sagatavojis, savācis un reģistrējis datus); kur dati tiek glabāti; robeždatumi; validācija u. c.).

Vienības izmaksu standarta likmes aprēķinā izmantotie dati un metodika

Mācību vienības izmaksu standarta likme

1. Likmes bāzes vērtības noteikšana.

Katras mācību programmas vienības izmaksu standarta likmes bāzes vērtība (B) noteikta, pamatojoties uz MK noteikumos Nr. 75 noteikto mācību kupona bāzes vērtību.

2. Korekcija, piemērojot atbiruma koeficientu.

Vienības izmaksu standarta likmes bāzes vērtība (B) ir koriģēta, katrai mācību programmai piemērojot atbiruma koeficientu (Katb). Tas aprēķināts, izmantojot datus no BURVIS par attiecīgās mācību programmas dalībnieku uzsākto un nepabeigto mācību skaitu aktuālākajā trīs gadu periodā.

Mācību vienības izmaksu standarta likme (L) = B * Katb.

B – likmes bāzes vērtība saskaņā MK noteikumu Nr. 75 mācību kupona bāzes vērtību

Katb. – atbiruma koeficients

Atbiruma koeficients (Katb) = Natb. / Nuzs.

Natb. – vidējais svērtais mācības nepabeigušo skaits 3 gadu periodā

Nuzs. – vidējais svērtais mācības uzsākušo skaits 3 gadu periodā

Stipendijas vienības izmaksu standarta likme

Stipendijas vienības izmaksu standarta likme noteikta, pamatojoties uz MK noteikumos Nr. 75 noteikto stipendijas apmēru. Stipendijas apmērs piemērots tieši bez papildu koriģēšanas vai indeksācijas.

Kas sagatavojis, savācis un reģistrējis datus?

Dati par mērķa grupas personu dalību mācībās pieejami BURVIS. Datus BURVIS ievada izglītības iestādes, pievienojot pamatojošo dokumentāciju.

Kur dati tiek glabāti?

BURIVS pārziņis ir NVA, kas uzglabā datus. Mācību vienības izmaksu standarta likmes aprēķins pieejams Labklājības ministrijā.

Validācija

Datus pārbauda un apstiprina NVA.

2. Norādiet, kāpēc ierosinātā metode un aprēķins, kura pamatā ir 94. panta 2. punkts, atbilst darbības veidam.

Mācību vienības izmaksu standarta likme un stipendijas vienības izmaksu standarta likme noteikta, pamatojoties uz MK noteikumos Nr. 75 noteiktām mācību kupona bāzes vērtībām un stipendijas izmaksu apmēru un to piemērošanas nosacījumiem, kā arī uz 2022. – 2024. gada datiem par atbirumu. Pieeja noteikta, pamatojoties uz Regulas Nr. 2021/1060 94. panta 2. punkta "a" apakšpunkta "i" un "ii" punktā noteikto un Komisijas paziņojuma Nr. C/2024/7467 3.2.1. sadaļā "Taisnīga, objektīva un pārbaudāma aprēķina metode" minētajiem citiem objektīvas informācijas veidiem, tas ir, likmes, kas noteikta valsts līmenī.

Mācību vienības izmaksu standarta likme un stipendijas vienības izmaksu standarta likme noteikta, pamatojoties uz MK noteikumos Nr. 75 noteiktām mācību kupona bāzes vērtību un stipendijas izmaksu apmēru un to piemērošanas nosacījumiem. Papildus mācību kupona bāzes vērtība koriģēta, piemērojot atbiruma koeficientu, kas aprēķināts, pamatojoties uz BURVIS vēsturiskajiem datiem par uzsākto un nepabeigto mācību skaitu.

Pieeja noteikta, pamatojoties uz Regulas Nr. 2021/1060 94. panta 2. punkta "a" apakšpunkta "i" un "ii" punktā noteikto un Komisijas paziņojuma Nr. C/2024/7467 3.2.1. sadaļā "Taisnīga, objektīva un pārbaudāma aprēķina metode" minētajiem citiem objektīvas informācijas veidiem, tas ir, likmes, kas noteikta valsts līmenī.

3. Norādiet, kā tika veikti aprēķini, jo īpaši, norādot pieņēmumus, kas veikti attiecībā uz kvalitāti vai daudzumu. Attiecīgā gadījumā būtu jāizmanto statistikas dati un kritēriji, un vajadzības gadījumā tos iesniedz tādā formātā, kādā tos Komisija var izmantot.

Mācību vienības izmaksu standarta likmes aprēķins:

1. Katrai mācību programmai, pamatojoties uz MK noteikumos Nr. 75 noteikto mācību kupona bāzes vērtību, noteikta vienības izmaksu standarta likmes bāzes vērtība.

2. Vienības izmaksu standarta likmes bāzes vērtība ir koriģēta, katrai mācību programmai piemērojot atbiruma koeficientu. Tas aprēķināts, izmantojot datus no BURVIS par attiecīgās mācību programmas dalībnieku uzsākto un nepabeigto mācību skaitu aktuālākajā trīs gadu periodā.

MK noteikumos Nr. 75 noteiktas šādas mācību kupona bāzes vērtības:

a) 21.1 punktā modulārās profesionālās tālākizglītības programmai – 4,50 euro par mācību stundu (nepārsniedzot 360 euro);

b) 45.1. apakšpunktā otrās kvalifikācijas līmeņa profesionālās tālākizglītības programmai – 660 euro;

c) 45.2. apakšpunktā trešās kvalifikācijas līmeņa profesionālās tālākizglītības programmai – 880 euro;

d) 45.3. apakšpunktā ceturrtās kvalifikācijas līmeņa profesionālās tālākizglītības programmai – 1 340 euro;

e) 45.4. apakšpunktā profesionālās pilnveides izglītības programmai – 440 euro;

f) 46. punktā neformālās izglītības programmai (latviešu valoda un citas programmas) – 4,50 euro par mācību stundu (nepārsniedzot 360 euro);

g) 46. punktā augstākās izglītības iestādes studiju modulim vai studiju kursam – 4,50 euro par mācību stundu (nepārsniedzot 360 euro);

h) 46.11. apakšpunktā transportlīdzekļu vadītāju mācībām – 4,50 euro par teorijas mācību stundu, 33 euro par braukšanas mācību stundu (kopā nepārsniedzot 1100 euro);

i) 46.12. apakšpunktā TR1 un TR2 kategorijas traktortehnikas vadītāju mācībām – 4,50 euro par teorijas mācību stundu, 50 euro par braukšanas mācību stundu (kopā nepārsniedzot 640 euro);

j) 46.13. apakšpunktā TR3 un TR4 kategorijas traktortehnikas vadītāju mācībām – 4,50 euro par teorijas mācību stundu, 70 euro par braukšanas mācību stundu (kopā nepārsniedzot 750 euro).

BURVIS 2022. – 2024. gada dati:

a) profesionālās pilnveides programma – mācībās uzsāka 1 875 dalībnieki, no kuriem mācības pabeidza 1 774 dalībnieki. Atbiruma koeficients = $1-1774/1875=5,39\%$;

b) profesionālās tālākizglītības programma – mācības uzsāka 2 290 dalībnieki, no kuriem mācības pabeidza 2 007 dalībnieki. Atbiruma koeficients = $1-2007/2290=12,36\%$;

c) latviešu valodas mācības – mācības uzsāka 5 505 dalībnieki, no kuriem mācības pabeidza 2 171 dalībnieks. Atbiruma koeficients = $1-2171/5505=60,59\%$;

d) citas programmas – mācības uzsāka 35 864 dalībnieki, no kuriem mācības pabeidza 33 231 dalībnieks. Atbiruma koeficients = $1-33231/35864=7,34\%$;

e) transportlīdzekļu vadītāju mācības – mācības uzsāka 3 771 dalībnieks, no kuriem mācības pabeidza 2 839 dalībnieki. Atbiruma koeficients = $1-2839/3771=24,71\%$;

f) traktortehnikas vadītāju mācības – mācības uzsāka 3 612 dalībnieki, no kuriem mācības pabeidza 3 189 dalībnieks. Atbiruma koeficients = $1-3189/3612=11,71\%$.

Pamatojoties uz minētajiem datiem, katrai mācību programmas vienības izmaksu standarta likmes bāzes vērtībai tika piemērots attiecīgs atbiruma koeficients. Izņēmums ir piemērots šādām mācību programmām:

- modulārās profesionālās tālākizglītības programmām ir piemērots otrā, trešā un ceturtā kvalifikācijas līmeņa profesionālās tālākizglītības programmas atbiruma koeficients, jo modulārā profesionālā tālākizglītības programmu nodrošināšana ir uzsākta 2021. gadā un par šo mācību veidu nav pieejami vēsturiskie dati par atbiruma procentu, jo līdz šim minētās mācības nav īstenotas;

- augstākās izglītības iestādes studiju modulim un studiju kursam ir piemērots citu neformālās izglītības programmu atbiruma koeficients, jo augstākās izglītības iestādes studiju modulis vai studiju kursa programmu nodrošināšana ir uzsākta 2021. gada, taču šīs mācības faktiski tika nodrošinātas tikai 8 mērķa grupas personām 2023. gadā. Ņemot vērā minēto, katram dalībniekam ir liels svars uz atbiruma koeficienta aprēķinu, tas ir, viens dalībnieks ir 12,5 % no visas grupas. Ievērojot minēto, 2023. gada dati nav uzskatāmi par reprezentabliem, lai veiktu atbiruma koeficienta aprēķinu.

Lai aprēķinātu mācību vienības izmaksu standarta likmi, katrai mācību vienības izmaksu standarta likmes bāzes vērtībai ir piemērots atbiruma koeficients.

Mācību vienības izmaksu standarta likme (L) = $B + B * \text{Katb}$.

Piemēram, profesionālās pilnveides izglītības programmai vienības izmaksu standarta likme ir:

$440+440*5,39\%=463,70$ euro

Stipendijas vienības izmaksu standarta likmes aprēķins:

Stipendijas vienības izmaksu standarta likme ir pārņemta tieši no MK noteikumu Nr. 75 34.8 punktā noteiktā stipendijas apmēra – 5 euro par vienu mācību dienu.

Detalizētāka informācija par mācību vienības izmaksu standarta likmes aprēķinu pieejama metodikas pielikum "Mācību un stipendijas vienības izmaksu standarta likmes detalizācija" (turpmāk – pielikums).

4. Izskaidrojiet, kā Jūs nodrošinājat, ka vienības izmaksu standarta likmes, fiksētas summas maksājuma vai vienotu likmju aprēķināšanā tika ietverti tikai attiecināmie izdevumi.

Mācību vienības izmaksu standarta likmē ietvertas mācību programmas nodrošināšanas izmaksas, kas tiek kompensētas izglītības iestādei par rezultāta sasniegšanu – dalībnieks ir pabeidzis mācības un nokārtojis eksāmenu vai noslēguma pārbaudījumu. Vienības izmaksu standarta likmes aprēķinā netiek iekļautas citas izmaksu pozīcijas, piemēram, NVA personāla izmaksas vai netiešās izmaksas.

Stipendijas vienības izmaksu standarta likmē ietvertas bezdarbnieka stipendija, kas tiek izmaksāta bezdarbniekam par katru mācību dienu, kad bezdarbnieks ir apmeklējis mācības, tai skaitā, ja ir attaisnots kavējuma iemesls.

5. Revīzijas iestādes(-žu) veikts aprēķināšanas metodoloģijas un summu novērtējums, un kārtība, kas nodrošina datu verifikāciju, kvalitāti, vākšanu un glabāšanu.

31.tabulas pielikums Nr.1***Mācību un stipendijas vienības izmaksu standarta likmes detalizācija***

**Vienības izmaksu standarta likmes aprēķina un piemērošanas metodika profesionālās
un neformālās izglītības mācību programmas apguves un stipendijas izmaksām**

IZMAIŅU VĒSTURE			
Redakcija	Apstiprināšanas datums	Izmaiņas	Rīkojums Nr.
1.	xx.xx.2025.	Sākotnējā redakcija (piemēro no 01.01.2026.)	

I Metodikas mērķis

1. Vienības izmaksu standarta likmes aprēķina un piemērošanas metodika profesionālās un neformālās izglītības mācību programmas apguves un stipendijas izmaksām (turpmāk – metodika) nosaka **mācību kupona un stipendijas** vienības izmaksu standarta likmi (turpmāk – likme), tās apmēru, aprēķinu un piemērošanas nosacījumus.

II Vispārīgie jautājumi

2. Šī metodika nosaka likmes šādām izmaksām:

2.1. mācību kupona izmaksas;

2.2. stipendijas izmaksas.

3. Likmi piemēro saskaņā ar:

3.1. Ministru kabineta 2025.gada xx. xxxx noteikumu Nr. xxx "Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.–2027.gadam 4.3.3. pecifiskā atbalsta mērķa "Uzlabot visu darba meklētāju, jo īpaši jauniešu – it sevišķi, īstenojot Garantiju jauniešiem –, ilgstošo bezdarbnieku un darba tirgū nelabvēlīgā situācijā esošo grupu, un ekonomiski neaktīvo personu piekļuvi nodarbinātībai un aktivizācijas pasākumiem, kā arī veicinot pašnodarbinātību un sociālo ekonomiku" 4.3.3.1.pasākuma "Bezdarbnieku, darba meklētāju un bezdarba riskam pakļauto personu kvalifikācijas un prasmju paaugstināšana" īstenošanas noteikumi" (turpmāk – MK noteikumi Nr. xxx) 17.2.1. un 17.3.3.apakšpunktu 4.3.3.1.pasākuma "Bezdarbnieku, darba meklētāju un bezdarba riskam pakļauto personu kvalifikācijas un prasmju paaugstināšana" (turpmāk – 4.3.3.1.pasākums) ietvaros;

3.2. Ministru kabineta 2011.gada 25.janvāra noteikumu Nr.75 "Noteikumi par aktīvo nodarbinātības pasākumu un preventīvo bezdarba samazināšanas pasākumu organizēšanas un finansēšanas kārtību un pasākumu īstenošanu izvēles principiem" (turpmāk – MK noteikumi Nr.75) 43.1.apakšpunktu Nodarbinātības valsts aģentūras (turpmāk – NVA) organizēto bezdarbnieku un darba meklētāju mācību ietvaros.

4. Likmi piemēro NVA, lai:

4.1. segtu izglītības iestādes izdevumus par bezdarbnieka, bezdarba riskam pakļautas personas un darba meklētāja mācību izmaksām;

4.2. izmaksātu bezdarbniekam stipendiju

4.3. pamatotu maksājuma pieprasījumā iekļaujamo šīs metodikas 4.1. un 4.2.apakšpunktā minēto attiecināmo izmaksu apmēru.

5. Šīs metodikas 4.1. apakšpunktā minētās mācību izmaksas ir attiecināmas par:

5.1. bezdarbnieka¹⁴⁵ dalību:

5.1.1. profesionālās tālākizglītības programmu apguvē, tai skaitā modulārās profesionālās tālākizglītības programmu apguvē (MK noteikumu Nr. xxx 15.2.1.apakšpunkts, MK noteikumi Nr. 75 21.1.apakšpunkts un 21.1.punkts);

5.1.2. profesionālās pilnveides izglītības programmu apguvē (MK noteikumu Nr. xxx 15.2.2. apakšpunkts, MK noteikumu Nr. 75 21.2.apakšpunkts);

5.2. bezdarbnieka, bezdarba riskam pakļautas¹⁴⁶ personas un darba meklētāja¹⁴⁷:

5.2.1. dalību neformālās izglītības programmu apguvē (MK noteikumu Nr. xxx 15.3. apakšpunkts, MK noteikumu Nr. 75 21.3.apakšpunkts);

5.2.2. dalību transportlīdzekļu un traktortehnikas vadītāju mācībās (MK noteikumu Nr. xxx 15.4.apakšpunkts, MK noteikumu Nr.75 21.5.apakšpunkts);

5.2.3. dalību augstākās izglītības iestādes studiju moduļu vai studiju kursu apguvē (MK noteikumu Nr. xxx 15.5.apakšpunkts, MK noteikumu Nr.75 21.6.apakšpunkts);

6. Šīs metodikas 4.2. apakšpunktā minētās stipendijas izmaksas ir attiecināmas par bezdarbnieka dalību šīs metodikas 5. punktā minētajās mācībās (MK noteikumu Nr. xxx 17.2.1.apakšpunkts un MK noteikumu Nr.75 34.4.punkts).

III Normatīvie akti, vadlīnijas un informācijas avoti

7. Šīs metodikas 1. tabulā "Mācību likme un tās aprēķins" (turpmāk – metodikas 1.tabula) un 2.tabulā "Stipendijas likme un tās aprēķins" (turpmāk – metodikas 2.tabula) noteiktās likmes aprēķins pamatojas uz šādiem normatīvajiem aktiem, vadlīnijām un informācijas avotiem:

7.1. Eiropas Parlamenta un Padomes 2021.gada 24.jūnija Regulas (ES) 2021/1060, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu, Taisnīgas pārkārtošanās fondu un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Finansiāla atbalsta instrumentu robežu pārvaldībai un vīzu politikai (turpmāk – regula 2021/1060) 94. panta 1. punkts un 94. panta 2.punkta "a" apakšpunkta "i" un "ii" punkts;

7.2. Komisijas paziņojuma Nr.C/2024/7467 "Pamatnostādnes par vienkāršotu izmaksu iespēju izmantošanu saistībā ar fondiem, uz kuriem attiecas Regula (ES) 2021/1060 (Kopīgo noteikumu regula)";

7.3. Ministru kabineta 2011.gada 25.janvāra noteikumi Nr.75 "Noteikumi par aktīvo nodarbinātības pasākumu un preventīvo bezdarba samazināšanas pasākumu organizēšanas un finansēšanas kārtību un pasākumu īstenotāju izvēles principiem" (turpmāk – MK noteikumi Nr.75);

¹⁴⁵ Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma izpratnē par "bezdarbnieku" uzskatāma persona, kura atbilst minētā likuma 10. panta pirmās daļas kritērijiem

¹⁴⁶ Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma izpratnē par "bezdarba riskam pakļautu personu" uzskatāma persona, kura atbilst minētā likuma 15.1 panta kritērijiem

¹⁴⁷ Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma izpratnē par "darba meklētāju" uzskatāma persona, kura atbilst minētā likuma 15. panta pirmās daļas kritērijiem

7.4. Ministru kabineta 2007.gada 2.oktobra noteikumi Nr.655 "Noteikumi par profesionālās izglītības programmu īstenošanas izmaksu minimumu uz vienu izglītojamo" (turpmāk – MK noteikumi Nr.655);

7.5. Ministru kabineta 2022.gada 8.marta noteikumi Nr.157 "Noteikumi par valsts valodas zināšanu apjomu, valsts valodas prasmes pārbaudes kārtību un valsts nodevu par valsts valodas prasmes pārbaudi" (turpmāk – MK noteikumi Nr.157);

7.6. MK noteikumi Nr. xxx;

7.7. Finanšu ministrijas kā Eiropas Savienības fondu vadošās iestādes vadlīnijas Nr.1.2. "Vadlīnijas attiecināmo izmaksu noteikšanai Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.–2027.gada plānošanas periodā" (turpmāk – vadlīnijas Nr.1.2.);

7.8. NVA 2022.–2024.gada dati par mācību dalībniekiem, kuri projekta Nr.7.1.1.0/15/I/001 "Atbalsts bezdarbnieku izglītībai" (turpmāk – projekts Nr.7.1.1.0/15/I/001) un projekta Nr.3.1.2.5.i.0/1/23/I/CFLA/001 "Prasmju pilnveide pieaugušajiem" (turpmāk – projekts Nr.3.1.2.5.i.0/1/23/I/CFLA/001) ietvaros pēc dalības mācībās nokārtoja pārbaudījumu vai ieguvis zināšanu apliecinošu dokumentu¹⁴⁸.

IV Likmes aprēķina principi

8. Likmes aprēķins ir veikts saskaņā ar šādiem principiem:

8.1. tā ir **iepriekš noteikta** – likmes piemērošana ir noteikta MK noteikumos Nr. xxx un šajā metodikā;

8.2. tā ir **taisnīga** – likme atbilst MK noteikumu Nr.75 noteiktajām izmaksu pozīcijām, tai skaitā mācību kuponu bāzes vērtībām un šīs metodikas 7.8.apakšpunktā minētajiem datiem par mācības pabeigušo skaitu;

8.3. tā ir **objektīva** – likmi piemēro vienādi par mācību nodrošināšanu bezdarbniekiem, bezdarba riskam pakļautām personām vai darba meklētājiem un bezdarbniekiem par dalību mācībās jebkurā izglītības iestādē

8.4. tā ir **pierādāma** – likmes aprēķinu pamato šīs metodikas 7.punktā minētie tiesību akti, vadlīnijas un informācijas avoti, kā arī šīs metodikas 1. un 2.tabulā veiktais aprēķins.

V Likmes aprēķins un piemērošanas nosacījumi

9. Šīs metodikas 1. tabulā noteiktās likmes aprēķins ir veikts šādā kārtībā:

9.1. likmes bāzes vērtība ir noteikta, pamatojoties uz MK noteikumos Nr.75 noteiktajām mācību kupona bāzes vērtībām;

9.2. likmes bāzes vērtība ir koriģēta, piemērojot atbiruma koeficientu atbilstoši NVA pieejamajiem 2022.–2024.gada datiem par mācības uzsākušo, pārtraukušo un eksāmenu vai noslēguma pārbaudījumu 90 dienu laikā¹⁴⁹ pēc mācību pabeigšanas nenokārtojošo dalībnieku skaitu¹⁵⁰ (mācības nepabeigušo skaits pret uzsākto dalību skaitu), tai skaitā:

9.2.1. profesionālās pilnveides izglītības programmām ir piemērots minēto programmu vidējais atbiruma koeficients;

¹⁴⁸ Dati pieejami pie finansējuma saņēmēja

¹⁴⁹ Atbilstoši MK noteikumu Nr. 75 34.² punktam personai zināšanas apliecinošu dokumentu ir jāiegūst 90 dienu laikā pēc mācību pabeigšanas

¹⁵⁰ Dalībnieku atbiruma koeficients un faktiskais vai noslēguma pārbaudījumu eksāmenu nokārtojošo dalībnieku skaits balstās uz Bezdarbnieku uzskaites un reģistrēto vakanču informācijas sistēmas (BURVIS) datiem. Dati iegūti par konkrētu gadu un ir fiksēti uz visu likmes aprēķina (trīs gadu) periodu, kurā minētie dati tiek izmantoti. Piemēram, 2024. gada dati iegūti 2025. gada pārskatā un vairs netiks aktualizēti 2026. gada pārskatā. Minētais nosacījums ietverts, jo BURVIS iespējamas informācijas izmaiņas, piemēram, gadījumā, ja dalībnieks apstrīd vai pārsūdz valsts valodas eksaminācijas rezultātus

9.2.2. otrā, trešā un ceturtā kvalifikācijas līmeņa profesionālās tālākizglītības programmām ir piemērots minēto programmu vidējais atbiruma koeficients;

9.2.3. modulārās profesionālās tālākizglītības programmām ir piemērots otrā, trešā un ceturtā kvalifikācijas līmeņa profesionālās tālākizglītības programmas atbiruma koeficients¹⁵¹. Atbiruma koeficientu precizē atbilstoši modulārās profesionālās tālākizglītības programmu datiem tiklīdz ir pieejami reprezentabli dati vismaz par vienu gadu;

9.2.4. valsts valodas programmām ir piemērots minēto programmu vidējais atbiruma koeficients¹⁵²;

9.2.5. citām neformālās izglītības programmām ir piemērots minēto programmu vidējais atbiruma koeficients;

9.2.6. augstākās izglītības iestādes studiju modulim un studiju kursam ir piemērots citu neformālās izglītības programmu atbiruma koeficients¹⁵³. Atbiruma koeficientu precizē atbilstoši augstākās izglītības iestādes studiju moduļa un studiju kursa datiem tiklīdz ir pieejami reprezentabli dati vismaz par vienu gadu;

9.2.7. transportlīdzekļu vadītāju mācībām ir piemērots transportlīdzekļu mācību vidējais atbiruma koeficients;

9.2.8. traktortehnikas vadītāju mācībām ir piemērots vidējais atbiruma koeficients.

¹⁵¹ Modulārā profesionālā tālākizglītības programmu nodrošināšana ir uzsākta 2021. gadā un par šo mācību veidu nav pieejami vēsturiskie dati par atbiruma procentu, jo līdz šim minētās mācības nav īstenotas. Atbiruma koeficients ir noteikts, ņemot vērā to, ka modulārās profesionālās tālākizglītības programmas ir viena no profesionālās tālākizglītības programmas īstenošanas formām

¹⁵² Dati par valsts valodas mācību sekmīgi pabeigušajiem dalībniekiem ietver informāciju par dalībniekiem, kuri ir uzsākuši mācības 2022. – 2024. gadā un ir nokārtojuši Valsts izglītības attīstības aģentūras (iepriekš Valsts valodas centrs) pārbaudi. Dati ir fiksēti, ievērojot MK noteikumu Nr. 75 34.² punkta nosacījumu par zināšanu apliecināšanu dokumenta saņemšanu 90 dienu laikā pēc mācību pabeigšanas. Piezīme par 2024. gada datiem: 17 personām (2 transportlīdzekļu vadītāju mācībās un 15 valsts valodas mācībās) 90 dienu periods noslēdzas jūlijā, līdz ar to informācija par tām varēs iegūt tikai augustā. Ievērojot minēto minētie dati netiek ietverti aprēķinā

¹⁵³ Augstākās izglītības iestādes studiju modulis vai studiju kursa programmu nodrošināšana ir uzsākta 2021. gada augustā un līdz šim šādas mācības īstenotas tikai 2023. gadā 8 dalībniekiem, no kuriem mācības pabeidza 6 dalībnieki jeb 75 % (atbirums 25 %). Ņemot vērā to, ka 2023. gadā mācībās piedalījās tikai 8 dalībnieki, katram dalībniekam ir liels svars uz atbiruma koeficienta aprēķinu, tas ir, viens dalībnieks ir 12.5 % no visas grupas. Ievērojot minēto, 2023 gada dati nav uzskatāmi par reprezentabliem, lai veiktu atbiruma koeficienta aprēķinu. Arī 2024. gadā mācības netika nodrošinātas. Attiecīgi atbiruma koeficients ir noteikts, ņemot vērā šo programmu līdzību ar citām neformālās izglītības programmām, ar kurām ir vienādas izmaksas un īstenošanas ilgums

31.tabulas pielikums Nr.1 1. tabula

Mācību likme un tās aprēķins

Nr. p.k.	Programma		MK noteikumu Nr. 75 punkts vai apakšpunkts	Kupona bāzes vērtība	Atbiruma koeficients	Likme
	a		b	c	d	e= c*d+c
1.	Profesionālās pilnveides izglītības programma		45.4.	440 euro	5.39%	463.70 euro
2.	Otrā kvalifikācijas līmeņa profesionālās tālākizglītības programma		45.1.	660 euro	12.36%	741.56 euro
3.	Trešā kvalifikācijas līmeņa profesionālās tālākizglītības programma		45.2.	880 euro		988.75 euro
4.	Ceturtā kvalifikācijas līmeņa profesionālās tālākizglītības programma		45.3.	1 340 euro		1505.60 euro
5.	Modulārā profesionālā tālākizglītības programma		21. ¹	4.50 euro/h (max 360 euro)	12.36%	5.06 euro/h (max 404.49 euro)
6.	Neformālās izglītības programma	valsts valoda	46.	4.50 euro/h (max 360 euro)	60.47 %	7.22 euro/h (max 577.70 euro)
		citas programmas			7.34 %	4.83 euro/h (max 386,43 euro)
7.	Augstākās izglītības iestādes studiju modulis vai studiju kurss		46.	4.50 euro/h (max 360 euro)	7.34 %	4.83 euro/h (max 386.43 euro)
8.	Transportlīdzekļu vadītāju mācības		46. ¹ 1.	teorija 4.50 euro/h braukšana 33 euro/h (max 1100 euro)	24.67 %	teorija 5.61 euro/h ¹⁵⁴ braukšana 41.14 euro/h (max 1371.42 euro)
9.	TR1 un TR2 kategorijas traktortehnikas vadītāju mācības		46. ¹ 2.	teorija 4.50 euro/h braukšana 50 euro/h (max 640 euro)	11.71 %	teorija 5.03 euro/h ¹⁵⁵ braukšana 55.86 euro/h (max 714.95 euro)

¹⁵⁴ Transportlīdzekļu likmē ir iekļautas valsts akciju sabiedrības "Ceļu satiksmes drošības direkcija" izmaksas par eksaminācijas organizēšanu¹⁵⁵ Traktortehnikas likmē ir iekļautas Valsts tehniskās uzraudzības aģentūras izmaksas par eksaminācijas organizēšanu

10.	TR3 un TR4 kategorijas traktortehnikas vadītāju mācības	46. ¹ 3.	teorija 4.50 euro/h braukšana 70 euro/h (max 750 euro)		teorija 5.03 euro/h ¹¹ braukšana 78.20 euro/h (max 837.83 euro)
1.-4. rindas likmes piemērošanas formula			5.-8. rindas likmes piemērošanas formula		
A = K*p, kur K= g*k kur: A – attiecināmo izmaksu kopsumma g – likme k – MK noteikumu Nr. 655 3. pielikumā noteiktais izmaksu minimālais koeficients K – kupona vērtība, kas noapaļota uz leju līdz divām zīmēm aiz komata p – mācības pabeigušo dalībnieku skaits			K *p = A ≤ max*p, kur K= g*h kur: A – attiecināmo izmaksu kopsumma g – likme h – mācību programmas ilgums stundās K – kupona vērtība, kas noapaļota uz leju līdz divām zīmēm aiz komata p – mācības pabeigušo dalībnieku skaits max – maksimālās programmas izmaksas 1 dalībniekam		
1. piemērs	Izglītības iestāde īsteno ceturrtā kvalifikācijas līmeņa profesionālas tālākizglītības programmu "Betonētājs" ar 10 dalībniekiem, tai skaitā: 1. mācību ilgums ir 960 h; 2. izmaksu mininālais koeficients atbilstoši MK noteikumu Nr. 655 3. pielikumam ir 1.27; 3. iegūto zināšanu apliecināšanu dokumentu saņem 7 dalībnieki: 1) 1505.60 euro * 1.27 = 192.11 euro/programma (kupona vērtība vienam dalībniekam, noapaļota uz leju līdz divām zīmēm aiz komata) 2) 192.11 euro * 7 dalībnieki = 1334.77 euro/programma		3. piemērs	Izglītības iestāde nodrošina neformālās izglītības programmu "TR3" kategorijas traktortehnikas "Meža mašīnas, ekskavatori, iekrāvēji un speciālās pašgājējmašīnas" ar 12 dalībniekiem tai skaitā: 1. mācību ilgums 77 h (66 h teorija un 11 h braukšana); 2. iegūto zināšanu apliecināšanu dokumentu saņem 9 dalībnieki. 1) 5.03 euro * 66 h = 331.98 euro/teorija 2) 78.20 euro * 11 h = 860.20 euro/braukšana 3) 331.98 euro + 860.20 euro = 1192.18 euro/programma 4) 1192.18 euro > max 837.83 euro 5) 837.83 euro * 9 dalībnieki = 7540.47 euro/programma	
2. piemērs	Izglītības iestāde īsteno trešā kvalifikācijas līmeņa profesionālas tālākizglītības programmu "Remontatslēdznieks" ar 12 dalībniekiem, tai skaitā: 1. mācību ilgums 960 h; 2. izmaksu min. koeficients 1.35 atbilstoši MK noteikumu Nr. 655 3. pielikumam; 3. iegūto zināšanu apliecināšanu dokumentu saņem 10 dalībnieki. 1) 988.75 euro * 1.35 = 1334.81 euro/programma (kupona vērtība vienam dalībniekam, noapaļota uz leju līdz divām zīmēm aiz komata) 2) 1334.81 euro * 10 dalībnieki = 13348.10 euro/programma		4. piemērs	Izglītības iestāde nodrošina neformālās izglītības programmu "Angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Elementary)" ar 12 dalībniekiem, tai skaitā: 1. mācību ilgums 100 h; 2. iegūto zināšanu apliecināšanu dokumentu saņem 11 dalībnieki. 1) 4.83 euro * 100 h = 483.00 euro/programma (kupona vērtība vienam dalībniekam) 2) 483.00 euro > max 386.43 euro 3) 386.43 euro * 11 dalībnieki = 4250.73 euro/programma	

10. Šīs metodikas 1.tabulā noteiktās likmes piemēro mācībām, kas nodrošinātas no 2026.gada 1.janvāra.

11. NVA šīs metodikas 1.tabulā noteiktās likmes piemēro, lai pamatotu projekta attiecināmās izmaksas par bezdarbnieka, bezdarba riskam pakļautas personas vai darba meklētāja dalību šīs metodikas 5.punktā minētajās mācībās, kā arī ievēro šādus nosacījumus:

11.1. šīs metodikas 1.tabulas kolonnā "Likme" noteikto likmi piemēro, ja izglītības iestādes pakalpojums ir atbrīvots no pievienotās vērtības nodokļa (turpmāk – PVN) saskaņā ar Pievienotās vērtības nodokļa likumu vai izglītības iestāde nav reģistrēta kā PVN maksātājs;

11.2. ja izglītības iestāde ir reģistrēta kā PVN maksātājs un izglītības iestādes pakalpojums nav atbrīvots no PVN saskaņā ar Pievienotās vērtības nodokļa likumu, šīs metodikas 1. tabulas kolonnā "Likme" ietver PVN;

11.3. likmi piemēro par bezdarbnieku, bezdarba riskam pakļauto personu un darba meklētāju, kurš ir pabeidzis mācības un atbilstoši MK noteikumu Nr.75 34.² apakšpunktam 90 dienu laikā pēc mācības pabeigšanas¹⁵⁶ ir saņēmis zināšanas apliecinājošu dokumentu;

11.4. šīs metodikas 1. tabulas 1., 2., 3. un 4.rindā minētajām izglītības programmām kopējo attiecināmo izmaksu aprēķinā piemēro MK noteikumu Nr.655 3. pielikumā noteikto izmaksu minimālo koeficientu (likmi reizina ar koeficientu)¹⁵⁷;

11.5. piemērojot izglītības programmu izmaksu aprēķinam vienas stundas tarifa likmi, šīs metodikas 1. tabulas 5., 6., 7., 8., 9. un 10.rindā mācību kopējās izmaksas nevar pārsniegt noteiktās maksimālās vērtības (*euro*) katram izglītības programmas veidam;

11.6. NVA gala norēķinu ar izglītības iestādi par mācību izdevumiem veic pēc tam, kad bezdarbnieks, bezdarba riskam pakļautā persona vai darba meklētājs pabeidz mācības un saņem iegūtās zināšanas apliecinājošu dokumentu atbilstoši MK noteikumu Nr.75 21.punktā noteiktajam. NVA var veikt avansa maksājumu izglītības iestādei MK noteikumu Nr.75 34.²punktā noteiktajā kārtībā;

11.7. valsts valodas likmi piemēro arī gadījumā, ja bezdarbnieks pabeidz dalību mācībās, bet atbilstoši MK noteikumu Nr.157 7.4.apakšpunktam nekārto pārbaudi.

12. Šīs metodikas 2.tabulā noteiktās likmes aprēķins veikts, pamatojoties uz MK noteikumu Nr. 75 34.⁸punktā noteikto bezdarbnieka stipendijas apmēru (*euro*/dienā).

31.tabulas 1.pielikuma 2. tabula

Stipendijas likme un tās aprēķins

Pozīcija		MK noteikumi Nr. 75	Likme
Bezdarbnieka stipendija par vienu mācību dienu		34. ⁸ punkts	5 <i>euro</i> /dienā
Piemērošanas formula:		$A=b*5 \text{ euro/dienā}$ kur: A – attiecināmās izmaksas b – mācību dienu skaits 5 <i>euro</i> /dienā – likme	
Piemērs	Bezdarbnieks piedalās 10 dienu neformālās izglītības programmā, apmeklējot nodarbības 7 dienas un 3 dienas neattaisnoti kavētas	35 <i>euro</i> = 7 dienas * 5 <i>euro</i> /dienā	

¹⁵⁶ Mācību pabeigšana – diena, kad ir pabeigta konkrētas mācību programmas īstenošana (daļai programmu tiek kārtots gala pārbaudījums, izņemot valsts valodas, transportlīdzekļu vadītāju mācības un traktortehnikas vadītāju mācības, kur eksāmena kārtošana notiek kompetentajās iestādēs ārpus programmas mācības laika) atbilstoši iesniegtajam mācību īstenošanas grafikam, kuru izglītības iestādes iesniedz, pamatojoties uz parakstīto apliecinājumu par īstenošanas nosacījumu ievērošanu, piesakoties NVA izsludinājumam par mācību pasākumu īstenošanu bezdarbniekiem, darba meklētājiem un bezdarba riskam pakļautām personām. Šo datumu NVA fiksē BURVIS sistēmā kā "Piedalīšanās īsts beigu datums"

¹⁵⁷ MK noteikumu Nr. 655 3. pielikumā noteikto koeficientu, pamatojoties uz minēto noteikumu 2.1. apakšpunktu, piemēro, lai segtu izglītības programmas normējamās izmaksas, piemēram, samaksa par pakalpojumiem, energoresursiem un ūdeni, kā arī mācību līdzekļu, materiālu, inventāra un iekārtu iegādes izmaksas u.c. izmaksas

13. NVA šīs metodikas 2.tabulā noteikto likmi piemēro, lai pamatotu projekta attiecināmās izmaksas par bezdarbnieka stipendiju par dalību šīs metodikas 5. punktā minētajās mācībās, kā arī ievēro šādus nosacījumus:

13.1. likmi saskaņā ar MK noteikumu Nr. 75 34.⁹ punktu piemēro arī gadījumā, ja mācības ir kavētas attaisnota iemesla dēļ un bezdarbnieks nākamajā mācību dienā pēc šā iemesla izbeigšanās iesniedz izglītības iestādē dokumentu, kas apstiprina attaisnojošo iemeslu;

13.2. likmi saskaņā ar MK noteikumu Nr. 75 34.¹⁰ punktu nepiemēro par laikposmu, kurā mācības kavētas neattaisnota iemesla dēļ;

13.3. atbilstoši MK noteikumu Nr.75 34.¹¹ punktam, ja bezdarbnieks mācības kavē 10 dienas pēc kārtas, stipendijas izmaksu pārtrauc līdz brīdim, kad bezdarbnieks iesniedz izglītības iestādē dokumentu, kas apstiprina kavējumu attaisnojošo iemeslu;

13.4. ja bezdarbnieks ar izglītības iestādes rīkojumu ir svītrots no izglītojamo skaita vai ir zaudējis bezdarbnieka statusu, bezdarbniekam stipendijas izmaksu izbeidz;

13.5. ja bezdarbnieks 90 dienu laikā pēc mācības pabeigšanas bez attaisnojošiem iemesliem nekārto eksāmenu vai noslēguma pārbaudījumu, NVA pieprasa viņam atmaksāt mācības laikā saņemto stipendiju atbilstoši MK noteikumu Nr.75 35.⁴ apakšpunktam. NVA bezdarbniekam izmaksāto stipendiju izdevumus, kas atlīdzināmi NVA, maksājuma pieprasījumā neiekļauj, bet iepriekšējos maksājuma pieprasījumos iekļautos izdevumus izņem no nākamā maksājuma pieprasījuma ar mīnusa zīmi, pievienojot grāmatvedības izziņu;

13.6. ja bezdarbnieks zaudē bezdarbnieka statusu neattaisnojošu iemeslu dēļ, viņam neizmaksā stipendiju par mācību periodu, par kuru stipendijas izmaksa vēl nav veikta. Ja bezdarbnieks ar izglītības iestādes rīkojumu ir svītrots no izglītojamo skaita un tādēļ zaudējis bezdarbnieka statusu vai ja NVA konstatē, ka bezdarbnieks ir sniedzis nepatiesas ziņas, lai iegūtu vai saglabātu bezdarbnieka statusu, vai ir sniedzis nepatiesas ziņas par atbilstību pasākuma mērķa grupai, NVA pieprasa viņam atmaksāt visu mācību laikā saņemtās stipendijas summu. NVA bezdarbniekam izmaksāto stipendiju izdevumus, kas atlīdzināmi NVA, maksājuma pieprasījumā neiekļauj, bet iepriekšējos maksājuma pieprasījumos iekļautos izdevumus izņem no nākamā maksājuma pieprasījuma ar mīnusa zīmi, pievienojot grāmatvedības izziņu.

VI Prasības sasniegto rādītāju pamatošanai un maksājumu nosacījumi

14. Vienības izmaksu pamatojošais rādītājs ir:

14.1. par šīs metodikas 1.tabulā noteikto likmi – bezdarbnieka, bezdarba riskam pakļautās personas vai darba meklētāja atbilstoši MK noteikumu Nr. 75 21. punktā noteiktajam iegūts zināšanu apliecinājošs dokuments;

14.2. par šīs metodikas 2.tabulā noteikto likmi – bezdarbnieka faktiskā dalība mācību dienās, tai skaitā attaisnoti kavēto dienu skaits.

15. Izmaksu pamatojošā informācija ir:

15.1. **par šīs metodikas 1.tabulā** noteikto likmi – dokuments, kas apliecina, ka bezdarbnieks, bezdarba riskam pakļautās persona vai darba meklētājs ir pabeidzis mācības un saņēmis iegūto zināšanu apliecinājošu dokumentu atbilstoši MK noteikumu Nr. 75 21. punktam, tas ir:

15.1.1. informācija Bezdarbnieku uzskaites un reģistrēto vakanču informācijas sistēmā (turpmāk – BURVIS) par iegūtās zināšanas apliecinājošu dokumentu (piemēram, sertifikāts, apliecinājums, apliecība) un izglītības iestādes rīkojums par iegūtās zināšanas apliecinājoša dokumenta izsniegšanu profesionālās, neformālās izglītības, izņemot valsts valodas mācību, programmu, augstākās izglītības iestādes studiju moduļu vai studiju kursu ietvaros;

15.1.2. Valsts izglītības attīstības aģentūras informācija par centralizēto valsts valodas prasmes pārbaudes eksāmenu rezultātiem valsts valodas mācības ietvaros vai MK noteikumu Nr.157 3.pielikumā minētais atzinums, ja netiek kārtota valsts valodas prasmju pārbaude;

15.1.3. informācija BURVIS no valsts akciju sabiedrības "Ceļu satiksmes drošības direkcija" un Valsts tehniskās uzraudzības aģentūras informācijas sistēmām par iegūto vadītāja apliecību transportlīdzekļu un traktortehnikas vadītāju mācības ietvaros;

15.2. par šīs metodikas 2.tabulā noteikto likmi:

15.2.1. informācija BURVIS par bezdarbnieka mācību apmeklējumiem profesionālās, neformālās izglītības programmu un augstākās izglītības iestādes studiju moduļu vai studiju kursu ietvaros;

15.2.2. izglītības iestādes (mācību veicēja) apmeklējumu uzskaites saraksts transportlīdzekļu un traktortehnikas vadītāju mācības.

16. Pēc šīs metodikas 15.punktā minētās informācijas iegūšanas NVA, ņemot vērā šīs metodikas 1. un 2. tabulā noteikto likmi, kā arī šīs metodikas 11. un 13.punkta nosacījumus, aprēķina projekta attiecināmās izmaksas un iekļauj tās maksājuma pieprasījumā¹⁵⁸.

17. Papildus šīs metodikas 15.punktā noteiktajai pamatojošajai informācijai NVA uzglabā un nepieciešamības gadījumā nodrošina pieeju šādai informācijai:

17.1. Apvienoto pieaugušo izglītības koordinācijas komisijas protokolam¹⁵⁹ un izglītības programmu sarakstam, kur norādīts profesionālās, neformālās izglītības, augstākās izglītības iestādes studiju moduļu vai studiju kursu un transportlīdzekļu un traktortehnikas vadītāju mācības programmu īstenošanas ilgums stundās;

17.2. informācijai, kas pamato bezdarbnieka, bezdarba riskam pakļautās personas vai darba meklētāja attaisnojošos iemeslus mācību kavēšanai;

17.3. aktam par veikto pārbaudi mācību īstenošanas vietā;

17.4. informācijai, kas pamato dalībnieka atbilstību mērķa grupai.

18. Sadarbības iestādei, revīzijas iestādei, kā arī citām uzraugošajām iestādēm kompetences ietvaros ir tiesības izlases veidā pieprasīt NVA citus dokumentus, kas pamato maksājuma pieprasījumā sniegto informāciju.

19. CFLA nodrošina, ka visi izlases veidā pieprasītie un NVA iesniegtie dokumenti par projektā veiktajām izmaksām un maksājumiem tiks elektroniski glabāti Vadības informācijas sistēmā saskaņā ar regulas 2021/1060 69.panta 8 punktu.

VII Dubultā finansējuma riska novērtēšana

20. NVA sadarbība ar CFLA, Ekonomikas ministriju, Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministriju un Izglītības un zinātnes ministriju kompetences ietvaros nodrošina, ka mācību un stipendijas izmaksas netiek finansētas no citiem valsts, pašvaldības vai ārvalstu finanšu atbalsta instrumentiem vai citiem publiskiem līdzekļiem (novērsts dubultā finansējuma risks)¹⁶⁰, tai skaitā šādu atbalsta pasākumu ietvaros:

20.1. Ekonomikas ministrijas pārziņā īstenotās Atveseļošanas fonda 2.3.1.2.i. investīcijas "Uzņēmumu digitālo prasmju attīstība" ietvaros nodrošinātām mācībām saimnieciskās darbības veicējiem;

20.2. Ekonomikas ministrijas pārziņā īstenotās Atveseļošanas fonda 2.3.1.3.i. investīcijas "Digitālās prasmes iedzīvotājiem t.sk. jauniešiem" ietvaros nodrošinātām pieaugušo mācībām;

¹⁵⁸ Projekta attiecināmās izmaksas par mācībām NVA maksājuma pieprasījumā iekļauj divās daļās:

1. daļa pēc mācību procesa pabeigšanas, kad lielākā mācību grupas daļa ir saņēmusi mācību dokumentu

2. daļa, kad notecējušas 90 dienas vai kad pēdējais mācību grupas dalībnieks saņēmis iegūto zināšanu apliecināšu dokumentu

¹⁵⁹ Ekonomikas ministrija ir izveidojusi Apvienoto pieaugušo izglītības koordinācijas komisiju, kas ir starpnozaru koleģiāla institūcija, kura darbojas saskaņā ar Ministru kabineta 2023. gada 6. jūnija noteikumiem Nr. 290 "Cilvēkkapitāla attīstības padomes nolikums"

¹⁶⁰ Skaidrojums par dubultfinansējuma riska novēršanu ietverta 4.3.3.1. pasākuma MK noteikumu anotācijā

20.3. Ekonomikas ministrijas pārziņā īstenotās Atveseļošanas fonda 2.3.1.4.i. investīcijas "Individuālo mācību kontu pieejas attīstība" ietvaros nodrošinātām pieaugušo mācībām;

20.4. Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrijas 2.3.2.1.i. investīcijas "Digitālās prasmes iedzīvotājiem t.sk. jauniešiem" ietvaros nodrošinātām mācībām;

20.5. Labklājības ministrijas pārziņā īstenotās Atveseļošanas fonda 3.1.2.5.i. investīcijas "Bezdarbnieku, darba meklētāju un bezdarba riskam pakļauto iedzīvotāju iesaiste darba tirgū" ietvaros nodrošinātām mācībām bezdarbniekiem, darba meklētājiem un bezdarba riskam pakļautām personām;

20.6. Izglītības un zinātnes ministrijas Eiropas Sociālā fonda Pluss 4.2.4.2.pasākuma "Atbalsts pieaugušo individuālajās vajadzībās balstītai pieaugušo izglītībai" ietvaros nodrošinātām mācībām nodarbinātām personām;

20.7. Izglītības un zinātnes ministrijas Eiropas Sociālā fonda Pluss 6.1.1.5.pasākuma "Nodarbināto prasmju paaugstināšana un atbalsts kvalifikācijas iegūšanai, atbalsts darbaspēka mācībām saskaņā ar uzņēmumu pieprasījumu" ietvaros nodrošinātām nodarbināto personu mācībām.

VIII Noslēguma jautājumi

21. Šo metodiku piemēro, lai aprēķinātu projekta attiecināmās izmaksas par bezdarbnieka, bezdarba riskam pakļautās personas vai darba meklētāja dalību šīs metodikas 5.punktā minētajās mācībās, kas uzsāktas un kuru ietvaros saistības radušās no 2026.gada 1.janvāra.

22. Labklājības ministrijas Eiropas Savienības fondu departaments sadarbībā ar Darba tirgus politikas departamentu:

22.1. uzsāk šīs metodikas 1. un 2.tabulā noteiktās likmes aktualizēšanu 20 darbdienu laikā no kārtējo grozījumu MK noteikumos Nr.75, kas ietekmē mācību kupona vērtību un stipendijas izmaksas, spēkā stāšanās dienas;

22.2. reizi gadā aktualizē šīs metodikas 1. tabulā noteikto mācību atbiruma koeficientu tiklīdz NVA ir pieejami pārskata dati par pēdējiem trīs gadiem, bet ne vēlāk kā līdz tekošā gada III ceturksnim (ieskaitot), par faktisko atbiruma koeficientu kalendārā gada ietvaros. Metodikas 1.tabulas 5. un 7.rindā noteikto mācību atbiruma koeficientu aktualizē, ievērojot šīs metodikas 9.2.3. un 9.2.6 apakšpunkta nosacījumu.

23. Atbilstoši šīs metodikas 22.1.apakšpunktam aktualizēto likmi piemēro ar dienu, kad spēkā ir stājušies attiecīgi grozījumi MK noteikumos Nr.75;

24. Atbilstoši šīs metodikas 21.2.apakšpunktam aktualizēto likmi piemēro no jaunu mācību programmu īstenošanas sākuma, ja šajā metodikā nav noteikts cits termiņš.

25. Citi šīs metodikas grozījumi, kas saistīti ar šīs metodikas 7.punktā noteikto tiesību aktu un vadlīniju izmaiņām, piemērojami ar dienu, kad stājās spēkā grozījumi attiecīgajā tiesību aktā vai vadlīnijās.

9.Plānoto stratēģiski svarīgo darbību saraksts un to plānotais laika grafiks

(505) Programmas ietvaros plānotas šādas stratēģiski svarīgas darbības (projekti) minēto pasākumu ietvaros¹⁶¹:

1) 1.1.1.2.pasākums "RIS3 pētniecības un inovāciju centri" (atlase beigusies);

2) 1.3.1.1.pasākums "IKT risinājumu un pakalpojumu attīstība un iespēju radīšana privātajam sektoram" (atlase izsludināta);

¹⁶¹ Citi pasākumu datumi tiks noteikti pēc konkrētu projektu identificēšanas un apstiprināšanas.

3) 1.5.1.SAM "Rūpniecisko jaudu uzlabošana, lai veicinātu divējādu lietojumu, kā arī aizsardzības spējas" (2026.g. I cet.);

4) 2.1.1.1.pasākums "Energoefektivitātes paaugstināšana dzīvojamās ēkās, t.sk. attīstot ESKO tirgu" (atlase izsludināta);

5) 2.2.3.6.pasākums "Gaisa piesārņojumu mazinošu pasākumu īstenošana, uzlabojot mājāsaimniecību siltumapgādes sistēma" (atlase vērtēšanā);

6) 2.3.1.2.pasākums "Multimodāls sabiedriskā transporta tīkls" (2025.g. IV cet.);

7) 3.3.1.1.pasākums "Dzelzceļa infrastruktūras attīstība un energoefektivitātes uzlabošana sabiedriskajos pasažieru pārvadājumos" (2025.g. IV cet.);

8) 4.1.2.5.pasākums "Piesaistīt un noturēt ārstniecības personas darbam valsts apmaksāto veselības aprūpes pakalpojumu sektorā, īpaši stacionāros" (atlase beigusies);

9) 4.2.3.1.pasākums "Integrēta "skola-kopiena" sadarbības programma atstumtības riska mazināšanai izglītības iestādēs" (atlase beigusies);

10) 4.2.4.2.pasākums "Atbalsts pieaugušo individuālajās vajadzībās balstītai pieaugušo izglītībai" (atlase beigusies);

11) 4.3.3.3. pasākums "Atbalsts sociālajai uzņēmējdarbībai" (atlase beigusies);

12) 4.3.5.1. pasākums "Sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu pieejamības palielināšana" (2024.g. II cet. – 2027.g);

13) 4.4.1.1. pasākums "Atbalsts jaunām pieejām sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniegšanā (inovācijas)" (atlase beigusies);

14) 5.1.1.5.pasākums "Unikāla Eiropas mēroga kultūras mantojuma atjaunošana, lai veicinātu to pieejamību, attīstot kultūras pakalpojumus" (atlase vērtēšanā).

Programmas pielikumi:

1) 1.pielikums "Tematiskais priekšnosacījums Nr.10 (4.1.) Stratēģiskās politikas satvars aktīvai darba tirgus politikai: 5.kritērijs – Jaunatnes nodarbinātības intervences" uz 2 lpp.;

2) 2.pielikums "Tematiskais priekšnosacījums Nr.12 (4.3.) Stratēģiskās politikas satvars izglītībai un apmācībai visos līmeņos" uz 7 lpp.;

3) 3.pielikums "Tematiskais priekšnosacījums Nr.1 (1.1) Valsts vai reģionālas pārdomātas specializācijas stratēģijas laba pārvaldība" uz 8 lpp.;

4) 4.pielikums "Tematiskais priekšnosacījums Nr.13 (4.4.) Valsts stratēģiskās politikas satvars sociālās iekļaušanas un nabadzības mazināšanas jomā" uz 6 lpp.;

5) 5.pielikums "Tematiskais priekšnosacījums Nr.15 (4.6.) "Stratēģiskās politikas satvars veselības aizsardzības un ilgtermiņa aprūpes jomā" uz 4 lpp.;

6) 6.pielikums "Taisnīgas pārkārtošanās teritoriālais plāns" uz 49 lpp.;

7) 7.pielikums "Taisnīgas pārkārtošanās teritoriālā plāna darbībām pieejamā Taisnīgas pārkārtošanās fonda finansējuma, sasniedzamo rādītāju un atbildības sadalījums" uz 3 lpp.;

8) 8.pielikums "Kapacitātes stiprināšanas pasākumi - Administratīvās kapacitātes ceļakarte" uz 9 lpp.;

9) 9.pielikums "Kapacitātes stiprināšanas pasākumi – Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmas attīstība" uz 6 lpp.;

10) 10.pielikums "Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.–2027.gadam vidusposma novērtējums" uz 87 lpp.

Finanšu ministrs *A. Ašeradens*

1. pielikums
Plānošanas dokumentam
"Eiropas Savienības kohēzijas politikas
programmai 2021.–2027. gadam"

**Tematiskais priekšnosacījums Nr.10 (4.1.) -
Stratēģiskās politikas satvars aktīvai darba tirgus politikai:
5.kritērijs – Jaunatnes nodarbinātības intervences**

Dokumenti, kas regulē šo jomu:

1) Ministru kabineta 25.01.2011. noteikumi Nr.75 "Noteikumi par aktīvo nodarbinātības pasākumu un preventīvo bezdarba samazināšanas pasākumu organizēšanas un finansēšanas kārtību un pasākumu īstenotāju izvēles principiem"¹ iekļauj uz jauniešiem, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu (NEET) vērstus pasākumus nodarbinātības veicināšanai. Noteikumu 3.1.sadaļa "Profesionālā apmācība, pārkvalifikācija, kvalifikācijas paaugstināšana un neformālās izglītības ieguve" atrunā kārtību, kādā Nodarbinātības valsts aģentūras klienti (ieskaitot NEET jauniešus) tie iesaistīti kvalifikācijas paaugstināšanas pasākumos. Noteikumu 82.1. punkts paredz jauniešu iesaisti subsidētās nodarbinātības pasākumos. Noteikumu 131.4.punkts paredz NEET jauniešu iesaisti pasākumā "Darbam nepieciešamo iemaņu attīstība" (brīvprātīgā darba aktivitātes). Tāpat NEET jaunieši, kas ir ieguvuši reģistrētā bezdarbnieka statusu, balstoties uz profilēšanas rezultātiem, var saņemt atbalstu darba meklēšanā un iesaistīties dažādos aktīvās darba tirgus politikas pasākumos, atbilstoši iegūtajām zināšanām un prasmēm, kā arī laika, kas ir pavadīts bezdarba situācijā (karjeras konsultācijas, īstermiņa un ilgtermiņa apmācību pasākumi, ieskaitot profesionālās izglītības pasākumus un atvērto tiešsaistes kursu platformā piedāvātu augstākās izglītības iestādes vai nozares uzņēmuma izstrādātu mācību programmas, subsidētā nodarbinātība, kompleksi atbalsta pasākumi ilgstošā bezdarba situācijā u.c.). Pasākumu īstenošanas kvalitātes kritēriji ir atrunāti 2.sadaļā "Pasākumu īstenotāju izvēle" (kritēriji izglītības iestādēm, īstenojot apmācību pasākumus (15.punkts), Labklājības ministrijas Apmācību pasākumu Komisijas sastāvu apmācību pasākumu saraksta apstiprināšanai un šī saraksta atjaunošanas biežumu (22.punkts) u.c., piemēram, prasības darba devējiem, kas vēlas izveidot subsidētas darba vietas).

2) Ministru kabineta 18.12.2012. noteikumi Nr.876 "Nodarbinātības valsts aģentūras nolikums"² atrunā kritērija padziļinātu izpildi par mērķa grupas iesaisti un paredz atbalsta pasākumus NEET jauniešiem. Nolikuma 3.1.punkts paredz nodrošināt operatīvu un kvalitatīvu palīdzību atbilstoši bezdarbnieku, darba meklētāju un bezdarba riskam pakļauto personu (ieskaitot NEET jauniešus) vajadzībām, spējām un vēlmēm, lai veicinātu šo personu konkurētspēju darba tirgū. Nolikuma 4.4. punkts paredz nepārtraukti pilnveidot individuālo darbu ar bezdarbniekiem (ieskaitot NEET jauniešus), lai nodrošinātu maksimāli ātru šo personu atgriešanos darba tirgū. Nolikuma 4.7.punkts paredz sniegt bezmaksas karjeras konsultācijas bezdarbniekiem (ieskaitot NEET jauniešus), darba meklētājiem, bezdarba riskam pakļautām personām un citām personām, kā arī regulāri pilnveidot informatīvi metodisko bāzi karjeras konsultāciju pakalpojumu sniegšanai.

3) Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādņēs 2021.–2027.gadam³ NEET jaunieši ir noteikti kā viena no prioritārajām mērķa grupām. Pamatnostādņu 2.pielikumā ir minēta esošā situācija attiecībā uz NEET jauniešu situāciju darba tirgū. Pamatnostādņu pamattekstā zem rīcības virziena "Iekļaujošs darba tirgus ikvienam un kvalitatīvas darba vietas, atbalstot ilgtermiņa līdzdalību darba tirgū" kā viens no vidējā termiņa mērķiem ir noteikts mērķis "Nodrošināt individualizētu atbalstu bezdarba un ilgstošā bezdarba riskam visvairāk pakļautajām

¹ <https://likumi.lv/ta/id/225425-noteikumi-par-aktivo-nodarbinatibas-pasakumu-un-preventivo-bezdarba-samazinanas-pasakumu-organizesanas-un-finansesanas>

² <https://likumi.lv/ta/id/253579-nodarbinatibas-valsts-agenturas-nolikums>

³ <https://likumi.lv/ta/id/325828-par-socialas-aizsardzibas-un-darba-tirgus-politikas-pamatnostadnem-2021-2027-gadam>
<https://www.lm.gov.lv/lv/pamatnostadnu-projekts-socialas-aizsardzibas-un-darba-tirgus-politikas-pamatnostadnes-2021-2027-gadam>

personām, īpaši personām ar invaliditāti, jauniešiem, kas nemācās un nestrādā, personām ar zemām un darba tirgum neatbilstošām prasmēm". Zem šī mērķa ir iekļauts 1.2. uzdevums, kas paredz pilnveidot individualizēta atbalsta sniegšanu darba meklētājiem, bezdarbniekiem un bezdarba riskam pakļautajām personām, īpaši personām ar invaliditāti, pirmspensijas vecumā esošām personām, jauniešiem, kas nemācās un nestrādā un personām ar zemām pamatprasmēm.

4) Noslēguma izvērtējumā "Eiropas Sociālā fonda atbalsta un īpašā piešķiruma Jauniešu nodarbinātības iniciatīvas, tostarp garantijas jauniešiem shēmas īstenošanai, investīciju lietderība, efektivitāte un ietekme"⁴ tika novērtēta esošā atbalsta sistēma NEET jauniešiem un izstrādāti priekšlikumi, kas tiks ņemti vērā, izstrādājot Ministru kabineta noteikumus ESF+ projektu īstenošanai.

Koordinēts atbalsts 2023.–2027.gadā NEET jauniešiem tiks nodrošināts šādu SAM pasākumu ietvaros: 4.2.3.SAM (plānots turpināt īstenot NEET jauniešu sasniegšanas un uzrunāšanas aktivitātes, kuras īstenoja Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra 2017.–2023.gadā⁵), 4.3.3.SAM (komplekss atbalsts NEET jauniešiem – reģistrētajiem bezdarbniekiem Nodarbinātības valsts aģentūrā) un 4.3.4.SAM (atsevišķu NEET jauniešu grupu (personas ar invaliditāti un funkcionālajiem traucējumiem u.c.) aktīvas līdzdalības sekmēšana, lai veicinātu vienlīdzīgas iespējas, nediskriminēšanu un aktīvu līdzdalību, kā arī uzlabotu nodarbinātību, jo īpaši attiecībā uz nelabvēlīgā situācijā esošām grupām).

Jaunajā ES fondu plānošanas periodā, ņemot vērā mērķa grupas lielumu, nodarbinātības un sociālajā jomā nav plānots īstenot atsevišķu Jauniešu garantijas projektu, kas būtu vērsts uz NEET mērķa grupas atbalstu, kā tas bija 2014.–2020.gadā. Tomēr Labklājības ministrija sadarbībā ar citām institūcijām turpinās koordinēt un apkopot informāciju par dažādiem atbalsta pasākumiem, kas ir vērsti uz NEET grupas jauniešu integēšanu darba tirgū un izglītībā. Tāpat 2024.–2027.gadā ir plānots izmantot iespējas, ko sniedz ALMA iniciatīva NEET jauniešu atbalstam ceļā uz nodarbinātību.

2023.–2027.gadā Nodarbinātības valsts aģentūrā NEET grupas jauniešiem, tāpat kā iepriekšējā periodā, varētu būt pieejami šādi pasākumi:

- Karjeras atbalsts un prasmju pilnveides pasākumi, atkarībā no jaunieša spējām un prasmēm;
- Profesionālā tālākizglītība un pilnveide, neformālā izglītība, konkurētspējas paaugstināšanas pasākumi, apmācība darba vietā un apmācības tiešsaistes kursu platformās);
- Subsidētā nodarbinātība jauniešiem bezdarbniekiem ar invaliditāti un ilgstošajiem bezdarbniekiem;
- Speciālistu atbalsts bezdarbniekiem ar invaliditāti (psiholoģiskais atbalsts, motivācijas programmas, mentori u.c.);
- Kompleksie atbalsta pasākumi ilgstošā bezdarba situācijas risināšanai;
- Atbalsts reģionālai mobilitātei, uzsākot darba attiecības vai dalībai NVA mācību un nodarbinātības pasākumos;
- Darbam nepieciešamo iemaņu attīstība nevalstiskajā sektorā;
- Atbalsts komercdarbības un pašnodarbinātības uzsākšanai.

Izglītības un zinātnes ministrija plāno turpināt sniegt atbalstu NEET jauniešiem, kuri pirms iesaistes projektā ir vecumā no 15 līdz 29 gadiem (ieskaitot) un nemācās, nestrādā, neapgūst arodu un nav reģistrēti Nodarbinātības valsts aģentūrā kā bezdarbnieki, balstoties uz Jaunatnes starptautisko programmu aģentūras gūto pieredzi 8.3.3.SAM ietvaros īstenotajā projektā "PROTI un DARI!" laikā no 2014.–2023.gadam.

⁴ <http://petijumi.mk.gov.lv/node/3051>

⁵ <https://likumi.lv/ta/id/275554-darbības-programmas-izaugsme-un-nodarbinātība-8-3-3-specifiska-atbalsta-merka-attīstīt-nva-neregistroto-neet-jauniesu>

2. pielikums
Plānošanas dokumentam
"Eiropas Savienības kohēzijas politikas
programmai 2021.–2027. gadam"

Tematiskais priekšnosacījums Nr.12 (4.3.) Stratēģiskās politikas satvars izglītībai un apmācībai visos līmeņos

Ir izstrādāts valsts vai reģionāls stratēģiskās politikas satvars izglītības un apmācības sistēmai, un tas ietver:

1.uz pierādījumiem balstītas prasmju prognozēšanas un paredzēšanas sistēmas.

Izglītības likuma 13¹.pants nosaka vienotas valsts politikas un attīstības stratēģijas izglītībā izstrādes, apstiprināšanas un īstenošanas ietvaru. Atbilstoši tam ik septiņus gadus Izglītības un zinātnes ministrija izstrādā, Saeimas Izglītības, zinātnes un kultūras komisija saskaņo un Ministru kabinets apstiprina izglītības attīstības pamatnostādnes septiņu gadu periodam. Pamatnostādnēs tiek noteikti izglītības politikas attīstības mērķi, mērķu sasniegšanai īstenojamie rīcības virzieni un uzdevumi, kā arī sasniedzamie rezultāti un to sasniegšanai nepieciešamie resursi.

Izglītības sistēmas darbības tiesisko ietvaru, iesaistīto pušu tiesības un pienākumus, uzdevumus, kā resursus izglītības sistēmas darbībai visos līmeņos nosaka Izglītības likums, Vispārējās izglītības likums, Profesionālās izglītības likums, Augstskolu likums un šo likumu ieviešanai izdotie Ministru kabineta tiesību akti.

Visās izglītības pakāpēs apgūstāmās prasmes un sasniedzamie mācīšanās rezultāti tiek noteikti atbilstoši Izglītības likuma 32.pantam apstiprinātos valsts izglītības standartos, kuros tiek noteikti izglītības programmu stratēģiskie mērķi, galvenie uzdevumi, obligātais saturs un iegūtās izglītības vērtēšanas principi un kārtība. Valsts izglītības standarti tiek apstiprināti MK noteikumu veidā un to ievērošana ir saistoša ikvienam izglītības programmu izstrādātājam un īstenotājam. Attiecīgi Vispārējās izglītības likumā, Profesionālās izglītības likumā un Augstskolu likumā ir noteiktas specifiskas prasības izglītības programmu izstrādei un īstenošanai, t.sk. nosacījumi izglītības programmu atbilstības darba tirgus prasībām nodrošināšanai.

Latvijā ir izveidotas 12 Nozaru ekspertu padomes (Profesionālās izglītības likuma 12.pants) tās aptver visas tautsaimniecības nozares un to darbību koordinē darba devēju organizācijas, bet ar darbības nodrošināšanu saistītos izdevumus sedz no valsts budžeta. Nozaru ekspertu padomju pienākumos ietilpst nozares kvalifikāciju struktūras izveide, kas ietver visos izglītības līmeņos attiecīgajā, tā vērtē profesiju standartus un tajos ietvertās profesionālās kvalifikācijas prasības, piedalās nozarei atbilstošo profesionālās izglītības programmu licencēšanā un akreditācijā, sniedz priekšlikumus par nozarēm nepieciešamo izglītojamo skaitu, uzņemšanas plāniem valsts finansētās vidējās profesionālās izglītības programmās un vērtējumu par profesionālās vidējās izglītības programmu īstenošanas kapacitāti attiecīgajās profesionālās izglītības iestādēs.

Plānojot tautsaimniecībai nepieciešamo nākotnes speciālistu skaitu, profesionālās vidējās izglītības un augstākās izglītības plānošanā vērā tiek ņemts ne tikai Nozaru ekspertu padomju viedoklis, bet arī Ekonomikas ministrijas īstenotās darba tirgus vidēja un ilgtermiņa prognozes, kas raksturo paredzamo darbaspēka pieprasījumu un piedāvājumu 7-17 gadu periodā. Savukārt, pieaugušo izglītībā papildus tam tiek vērtētas arī darba tirgus īstumiņa attīstības prognozes, kurās tiek raksturots darba tirgus pieprasījums un piedāvājums 1-2 gadu ietvarā. Gan vidēja termiņa un ilgtermiņa darba tirgus prognozēšanas rīki ir publiski pieejami un tos savā darbībā izmanto gan izglītības iestādes, plānojot savu izglītības programmu piedāvājumu un karjeras izglītības pasākumus, kā arī iestādes attīstību, gan valsts pārvaldes iestādes nozaru rīcībpolitikas plānošanā un īstenošanā, gan arī iedzīvotāji lēmumu pieņemšanā par turpmāko izglītības izvēli.

Izveidotās sistēmas tālākai attīstībai Izglītības attīstības pamatnostādnes ir paredzēts turpināt profesionālās izglītības satura pārvaldības digitālizāciju, nostiprināt nozaru ekspertu padomju kapacitāti.

2. absolventu gaitu apzināšanas mehānismus un pakalpojumus kvalitatīvu un efektīvu konsultāciju sniegšanai visu vecumu audzēkņiem.

Augstskolu likuma 46².pants nosaka augstākās izglītības programmu absolventu monitoringa īstenošanas procesu, kura ietvaros tiek novērtēta augstākās izglītības programmu absolventu nodarbinātība, ienākumi un ekonomiskā aktivitāte. MK 27.03.2007. noteikumos Nr.203 "Studējošā personas lietas noformēšanas un aktualizēšanas kārtība" un MK 26.06.2019. noteikumos Nr.276 "Valsts izglītības informācijas sistēmas noteikumi" ir noteikti augstākās izglītības absolventu monitoringa īstenošanai nepieciešamie datu uzkrāšanas un informācijas apmaiņas mehānismi. Informācija par augstākās izglītības absolventu monitoringa rezultātiem ir pieejama Izglītības un zinātnes ministrijas tīmekļa vietnē www.izm.gov.lv.

Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.–2027.gadam "Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai" Rīcības virziena 4.2. "Pētniecībā un pierādījumos balstīta, lietotājcentrēta izglītības politika" uzdevums Nr. 4.2.2. "Pilnveidot izglītības kvalitātes vadības un monitoringa sistēmu (t.sk. profesionālās izglītības absolventu monitoringa sistēmu un augstākās izglītības absolventu monitoringa sistēmu)" paredz līdztekus jau izveidotajai un normatīvajā bāzē nostiprinātajai augstākās izglītības absolventu monitoringa sistēmai izveidot profesionālās izglītības absolventu monitoringa sistēmu un nodrošināt visaptveroša monitoringa īstenošanu par profesionālās un augstākās izglītības absolventu nodarbinātību un ienākumiem. Ir sagatavoti attiecīgi Profesionālās izglītības likuma grozījumi, kas papildina likumu ar 21¹.pantu par profesionālās izglītības programmu absolventu monitoringu un absolventu iekļaušanās darba tirgū izvērtējumu un tā īstenošanu ir paredzēta sākot ar 2024.gadu.

Saskaņā ar Izglītības likumu ir noteikts, ka izglītības procesā ir integrējami pasākumi, lai nodrošinātu izglītojamo karjeras vadības prasmju apguvi un attīstīšanu, lai skolēns apzinātos savas intereses, spējas un iespējas tālākās izglītības un profesionālās karjeras virziena izvēlei. Šo pasākumu kopums ir nodefinēts kā karjeras izglītības atbalsts, kas ietver informācijas sniegšanas, karjeras izglītības un individuālo konsultāciju pasākumus izglītojamajiem visās izglītības pakāpēs. Pienākums nodrošināt bērnu un jauniešu karjeras izglītības īstenošanu Izglītības likumā ir noteikts pašvaldībām. Valsts pamatzglītības standartā un vispārējās vidējās izglītības standartā ir noteikti sasniedzamie mācīšanās rezultāti, kas ir saistīti ar izglītojamo karjeras vadības prasmju apguvi un zināšanām turpmākās izglītības un profesionālās karjeras izvēlei. Lai nodrošinātu atbalstu pašvaldībām un izglītības iestādēm bērnu un jauniešu karjeras izglītības īstenošanai, ESF projekta ietvaros ir izstrādāts un e-vidē publiskots informatīvo un metodisko materiālu komplekts karjeras atbalsta īstenošanai vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs, izstrādāti karjeras attīstības atbalsta pasākumu plānu paraugi un veikta to aprobācija projektā iesaistītajās vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs, īstenota pedagogu-karjeras konsultantu un karjeras atbalsta speciālistu papildizglītība 656 personām, lai nodrošinātu, ka ikvienā pašvaldībā ir pieejami izglītoti pedagogi-karjeras konsultanti. Karjeras izglītība ir integrēta visā vispārējās izglītības mācību saturā un īstenošanas pieejā un līdztekus pārejai uz kompetenču pieejā balstīto mācību saturu, tiek arī attīstīti karjeras izglītības plāni visās vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs. Karjeras izglītības atbalsta pasākumu plāni ir pieejami izglītības iestāžu interneta vietnēs, ar tiem var iepazīties gan izglītojamie gan viņu vecāki. Pedagogi prasmes karjeras izglītības īstenošanā apgūst profesionālās pilnveides pasākumu ietvaros, kas tiek īstenoti gan valsts gan pašvaldību līmenī.

Karjeras konsultāciju pakalpojumu visiem pieaugušajiem piedāvā Nodarbinātības valsts aģentūra bezmaksas individuālo un grupu karjeras konsultāciju ietvaros, sniedzot gan vispārēju informāciju par karjeras attīstības jautājumiem gan atbalstu konkrētas iedzīvotāja situācijas risināšanā, gan arī piedāvājot virkni pakalpojumu, kas ir saistīti ar karjeras jautājumiem. Karjeras konsultāciju pakalpojums NVA ir pieejams tiešsaistē, piesakoties konkrētam pakalpojuma saņemšanas laikam un vietai. Papildus atsevišķās pašvaldības ir pieejami pašvaldību īstenoti karjeras atbalsta pasākumi pieaugušajiem, jo īpaši lielākajās pilsētās.

3. pasākumus kvalitatīvas, finansiāli pieejamas, atbilstīgas un iekļaujošas izglītības un apmācības, kurā nepastāv nošķiršana, nodrošināšanai un pamatkompetenču apguvei visos līmeņos, tostarp augstākajā izglītībā.

Iekļaujošas, pieejamas un kvalitatīvas izglītības nodrošināšanas pamatprincipi ir noteikti izglītības sistēmas darbību regulējošajos normatīvajos aktos, paredzot izglītojamo ar speciālām vajadzībām iekļaušanu vispārējā izglītībā; asistenta pakalpojumu vispārējā, profesionālā un augstākajā izglītībā. No 2020. gada 1. septembra ir stājušies spēkā noteikumi, kas nosaka prasības, kādas izvirzāmas vispārējās izglītības iestādēm, lai to īstenotajās pirmsskolas, vispārējās pamatzglītības un vispārējās vidējās izglītības programmās uzņemtu izglītojamos ar speciālām vajadzībām¹. Tiek noteikti atbalsta pasākumi izglītojamiem ar speciālajām vajadzībām vispārējās izglītības programmas apguvē (mācību procesa organizācijas principi (laika plānojums mācību stundās, metodes, pārbaudes darbu sistēma, u.c.); papildus individualizēti atbalsta pasākumi mācību satura apguvei/ pedagoģiskā interence (ārpus mācību stundām); mācību un tehniskie līdzekļi vides nodrošināšanai (mācību materiāli, tehnoloģijas, mācību aprīkojums, telpu iekārtojums u.c., kā arī nepieciešamais atbalsta personāls)).

Saskaņā ar normatīvo regulējumu izglītojamām personām izglītības iestādē piešķir no valsts budžeta apmaksātu asistenta pakalpojumu pārvietošanās atbalstam un pašaprūpes veikšanai². 2021. gada 1. jūlijā stājās spēkā grozījumi normatīvajā regulējumā, paredzot, ka ne tikai vispārējā un profesionālā izglītībā, bet arī augstākajā izglītībā tiek nodrošināti asistenta pakalpojumi, tai skaitā studentiem ar redzes, kustību vai garīga rakstura funkcionāliem traucējumiem³.

Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.–2027.gadam paredz nākamo septiņu gadu laikā nodrošināt pietiekamu pedagoģisko un atbalsta personālu bērniem un jauniešiem, kuriem tas ir nepieciešams dažādu apstākļu dēļ. Plānots virzīties uz divu pedagogu nodrošināšanu vispārīzglītojošajās skolās prioritāri 1.–3. klašu grupā ar lielu izglītojamo skaitu un klasēs, kurās ir skolēni ar speciālām vajadzībām, kā arī pārskatīt kārtību, kādā aprēķina valsts budžeta mērķdotāciju pedagogu darba samaksai un risināt atbalsta personāla (speciālais pedagogs, skolotājs logopēds, sociālais pedagogs, izglītības psihologs, pedagogs karjeras konsultants) pieejamību gan pirmsskolas, gan vispārējās izglītības iestādēs.

Vispārējās izglītības skolu tīkla izmaiņas Latvijā būtiski ietekmē demogrāfiskā situācija, ekonomiskā attīstība, nodarbinātības un migrācijas tendences. Vidējās izglītības pakāpē tiek turpināta reģiona un novada demogrāfiskajai situācijai atbilstoša izglītības iestāžu tīkla sakārtošana, ņemot vērā izglītības iestāžu kvantitatīvos un kvalitatīvos kritērijus un tādējādi sekmējot līdzvērtīgas iespējas izglītības programmu apguvei, kā arī efektīvu izglītības iestāžu infrastruktūras un cilvēkkapitāla resursu izmantošanu.

2021.–2027.gadā tiks turpināts īstenot iekļaujošas izglītības pieeju visos izglītības līmeņos un nodrošināt augstas kvalitātes speciālo izglītību. Izvirzītā uzdevuma sasniegšanai tiks vērtēta ieguldījumu efektivitāte atbilstoši speciālās izglītības iestāžu ilgtspējas nosacījumiem, nodrošinot resursu koncentrāciju un paaugstinot izglītības kvalitāti, mazinot speciālās izglītības fragmentāciju administratīvajās teritorijās un stiprinot vairāku administratīvo teritoriju sadarbību kvalitatīvas speciālās izglītības nodrošināšanā; izglītojamiem nepieciešamo asistīvo tehnoloģiju

¹ Ministru kabineta 2019. gada 19. novembra noteikumi Nr. 556 "Prasības vispārējās izglītības iestādēm, lai to īstenotajās izglītības programmās uzņemtu izglītojamo ar speciālajām vajadzībām". Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/310939-prasibas-visparejas-izglitibas-iestadem-lai-to-istenotajas-izglitibas-programmas-uznemtu-izglitojamos-ar-specialam-vajadzibam>

2022. gada 13. janvārī stājās spēkā Ministru kabineta 2022. gada 11. janvāra noteikumi Nr. 11 "Kārtība, kādā izglītojamie tiek uzņemti vispārējās izglītības programmās un atskaitīti no tām, kā arī obligātās prasības izglītojamo pārcelšanai nākamajā klasē". Minētie noteikumi nosaka kārtību, kādā izglītojamie tiek uzņemti vispārējās pamatzglītības un vispārējās vidējās izglītības programmās, tajā skaitā speciālās izglītības programmās, kā arī pirmsskolas izglītības programmās speciālās izglītības iestādēs un speciālās pirmsskolas izglītības grupās, un atskaitīti no tām; obligātās prasības izglītojamo pārcelšanai nākamajā klasē, kā arī kārtību, kādā izglītojamie tiek atskaitīti no pirmsskolas izglītības programmas. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/329096-kartiba-kada-izglitojamie-tiek-uznemti-visparejas-izglitibas-programmas-un-atskaititi-no-tam-ka-ari-obligatas-prasibas-izglitojamos>

² Ministru kabineta 2012. gada 9. oktobra noteikumi Nr. 695 "Kārtība, kādā piešķir un finansē asistenta pakalpojumu izglītības iestādē". Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/252140-kartiba-kada-pieskir-un-finanse-asistenta-pakalpojumu-izglitibas-iestade>

³ Ministru kabineta 2021. gada 18. maija noteikumi Nr. 316 "Noteikumi par asistenta, pavadona un aprūpes pakalpojumu personām ar invaliditāti". Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/323301-noteikumi-par-asistenta-pavadona-un-aprupes-pakalpojumu-personam-ar-invaliditati>

izglītības programmu apguvei vajadzību izpēti un apmaiņas modeļa izveide. Arī citu pasākumu īstenošanā tiks ievērotas iekļaujošas izglītības vajadzības – paredzot gan mācību līdzekļu un aprīkojuma iegādi, gan mācību satura apguves dažādošanas pasākumus, pedagogu profesionālās kompetences pilnveidi un atbalsta pasākumus pašvaldībās.

Izglītības attīstības pamatnostādņu 2021.–2027.gadam 3.1.rīcības virziena viens no uzdevumiem paredz pilnveidot izglītojamo ar speciālām vajadzībām iesaistes nosacījumus profesionālās pamatizglītības programmās, lai nodrošinātu šiem izglītojamajiem turpmākai dzīvei sabiedrībā nepieciešamās prasmes.

Profesionālajā izglītībā tiek īstenota modulāro profesionālās izglītības programmu apguve, kā arī ir pieņemti Profesionālās izglītības likuma grozījumi, kur normatīvais regulējums veidots tādējādi, ka ir noteikti sasniegjamie mācīšanās rezultāti, kā arī iespēja tos uzkrāt, pārnest un atzīt, lai veicinātu elastīgu mācīšanos, uz indivīda vajadzībām un spējām vērstu profesionālās izglītības piedāvājumu, nodrošinot sasniegamo mācīšanās rezultātu novērtēšanu gan visas programmas apguves gadījumā, gan arī programmas atsevišķas daļas sasniegamo rezultātu novērtēšanā un tam atbilstoša izglītības dokumenta izsniegšanu. Pēc Profesionālās izglītības likuma grozījumu pieņemšanas tiks attīstīta iespēja veidot atsevišķu moduļu piedāvājumu prasmju apguvei, lai īstenotu iegūto prasmju novērtēšanu atbilstoši sasniegtajam, kā arī efektīvāk iegūtu turpmākai dzīvei sabiedrībā nepieciešamās prasmes atbilstoši vajadzībām.

Savukārt investīcijas vispārējās, profesionālās un augstākās izglītības infrastruktūrā tiek veiktas atbilstoši būvnormatīvam par vides pieejamību, iespēju robežās nodrošinot vides un informācijas pieejamību izglītojamajiem ar speciālām vajadzībām - redzes, dzirdes, kustību un garīgā rakstura traucējumiem, piemēram, uzlabojot personu ar funkcionēšanas ierobežojumiem situāciju kopumā, t.sk. veikti pārbūves, atjaunošanas vai jaunas būvniecības darbi, nodrošināti kontrastējoši marķējumi pie trepēm un slīpiem pandusiem, ierīkoti atbilstoša platuma lifti un/vai pacelāji, kas ļauj pārvietoties personām ratiņkrēsls starp stāviem; lifti, ja tādi tiek paredzēti, piegādājami ar balss izziņošanu un stāva izsaukšanas pogām ar taktilu reljefu.

Vides pielāgojumi profesionālajās izglītības iestādēs ir tikuši veikti, ieguldot gan izglītības iestāžu, gan to dienesta viesnīcu modernizācijā un vides pieejamībā. Profesionālās izglītības iestāžu modernizācija turpināsies arī 2022.gadā un 2023.gadā, kā arī visā 2021.–2027.gada periodā.

8.1.3.SAM ietvaros atbalsts īstenots arī Kultūras ministrijas padotībā esošo un pašvaldību dibināto profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu mācību vides modernizēšanai, t.sk. vides pieejamības nodrošināšanai.

Mācību līdzekļu, materiālu, inventāra un iekārtu iegādes un iekārtu modernizēšanas izdevumi ir izglītības programmas īstenošanas izmaksas, tie profesionālās izglītības iestādēm tiek finansēti no valsts budžeta dotācijas saskaņā ar Ministru kabineta 2007.gada 2.oktobra noteikumiem Nr.655 "Noteikumi par profesionālās izglītības programmu īstenošanas izmaksu minimumu uz vienu izglītojamo" (turpmāk – MK noteikumi Nr. 655). Finansējums mācību līdzekļu, materiālu, inventāra un iekārtu iegādes un iekārtu modernizēšanai tiek piešķirts pēc viena izglītojamā izmaksām konkrētās izglītības programmu grupās, diferencējot normējamās izmaksas ar katrai izglītības programmu grupai noteikto izmaksu minimālo koeficientu.

MK noteikumos Nr.655 noteikts, ka dienesta viesnīcas uzturēšanas izmaksas uz vienu dienesta viesnīcā dzīvojošo izglītojamo - 282,23 EUR gadā, savukārt uz vienu dienesta viesnīcā dzīvojošo izglītojamo ar invaliditāti, kuram nepieciešami rehabilitācijas pasākumi atbilstoši viņa funkcionālajiem traucējumiem - 495,66 EUR gadā, papildus šiem izglītojamajiem tiek nodrošinātas arī sniegto ēdināšanas pakalpojumu izmaksas - 694,36 EUR gadā (tiek piemērotas tikai Smiltenes tehnikumā). Tāpat arī MK noteikumi Nr. 655 paredz mazāku izglītojamo skaitu, attiecīgi arī mazāku izglītojamo skaitu uz vienu skolotāja likmi - profesionālās izglītības programmās izglītojamajiem ar speciālām vajadzībām (mācību grupā ir 8 līdz 12 izglītojamajiem), izglītojamo skaits uz vienu skolotāju - 5, salīdzinot ar profesionālās izglītības programmām (mācību grupā ir 25 līdz 30 izglītojamajiem), kur izglītojamo skaits uz vienu skolotāju - 10,8.

Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.–2027.gadam: nosaka šajā laikposmā prioritāri īstenojamās rīcības virzienus, uzdevumus un pasākumus vienlīdzīgas piekļuves nodrošināšanai kvalitatīvai un iekļaujošai izglītības visos izglītības veidos un pakāpēs:

Rīcības virziena 2.1. "Izglītības satura un procesa attīstība" uzdevums Nr. 2.1.1. "Nodrošināt pilnveidotā mācību satura un pieejas efektīvu īstenošanu vispārējā izglītībā (t.sk. pirmsskolas izglītības pakāpē), jo īpaši fokusējoties uz starpdisciplināritāti (STEAM), caurviju prasmēm (digitālā prasme, pilsoniskā līdzdalība), sociāli emocionālo mācīšanos un mācīšanos iedziļinoties", uzdevums Nr. 2.1.2. "Nodrošināt kvalitatīvu profesionālo izglītību, saskaņojot prasmes un mācīšanās rezultātus ar darba tirgus prasībām un stiprinot PII kā nozaru izcilības un inovāciju centrus."

Rīcības virziena 2.2. "Izglītības vides attīstība" uzdevums Nr. 2.2.1. "Stiprināt vispārējās izglītības iestāžu nodrošinājumu ar mūsdienīgas un kvalitatīvas izglītības īstenošanai nepieciešamajiem resursiem, mācību vidi un infrastruktūru", uzdevums Nr.2.2.2. "Stiprināt profesionālās izglītības iestāžu nodrošinājumu ar mūsdienīgas un kvalitatīvas izglītības īstenošanai nepieciešamajiem resursiem, mācību vidi un infrastruktūru", uzdevums Nr.2.2.3. "Stiprināt augstākās izglītības institūciju nodrošinājumu ar mūsdienīgas, kvalitatīvas un pētniecībā balstītas augstākās izglītības īstenošanai nepieciešamajiem resursiem, studiju vidi un infrastruktūru";

Rīcības virziena 3.1. "Institucionāli risinājumi atbalsta nodrošināšanai ikviena izaugsmei" uzdevums Nr.3.1.1. "Nodrošināt iekļaujošas izglītības pieeju visos izglītības līmeņos", uzdevums Nr.3.1.2. "Nodrošināt augstas kvalitātes speciālo izglītību", uzdevums Nr.3.1.3. "Nodrošināt individuālo kompetenču attīstību";

Rīcības virziena 3.2. "Sadarbība un dalīta atbildība ar vietējo kopienu izglītības mērķu sasniegšanai" uzdevums Nr.3.2.1. "Veicināt vecāku iesaisti un atbalstu skolēna izglītības mērķu sasniegšanai", uzdevums Nr.3.2.2. "Stiprināt kopienas mēroga sadarbību (pašvaldības ietvaros) indivīda izaugsmei".

4. koordinācijas mehānismu, kas aptver visus izglītības un apmācības līmeņus, tostarp augstāko izglītību, un skaidru pienākumu sadali starp attiecīgajām valsts un/vai reģionālajām struktūrām.

Izglītības sistēmas darbības pamatprincipi, tiesību un pienākumu sadale starp valsts, pašvaldības, dibinātāja un iestādes līmeni, dažādu līmeņu sadarbības mehānismi un atbildība par to īstenošanu ir noteikta izglītības sistēmas darbību regulējošajos normatīvajos aktos.

Izglītības likums nosaka katra līmeņa kompetenci izglītībā, paredzot, ka valsts ir atbildīga par izglītības politikas veidošanu, normatīvo aktu pieņemšanu, kuri skar gan izglītības sistēmā esošas institūcijas gan individuus. Valstij noteiktu izglītības politikas mērķu sasniegšanai ir tiesības dibināt izglītības iestādes, šī tiesības valsts īsteno augstākajā izglītībā un profesionālajā vidējās izglītībā, būtiski lielākā daļa no augstākās izglītības iestādēm un profesionālās vidējās izglītības iestādēm ir valsts dibinātās. Šo institūciju pārvaldību valsts līmenī īsteno nozaru ministrijas, bet kopējo izglītības politikas koordinēšanu īsteno Izglītības un zinātnes ministrija. Pašvaldību uzdevums ir nodrošināt saviem iedzīvotājiem, kuri ir deklarēti tās administratīvajā teritorijā, iespēju iegūt pirmsskolas izglītību un pamatzglītību pēc iespējas tuvāk bērna dzīvesvietai, kā arī vispārējo vidējo izglītību un apgūt interešu izglītību. Šī uzdevuma īstenošanai pašvaldības, saksānojot ar Izglītības un zinātnes ministriju, dibina, reorganizē un likvidē vispārējās izglītības iestādēs un interešu izglītības iestādes, izstrādā pašvaldības izglītības attīstības stratēģiju ievērojot Ministru kabineta apstiprinātajās izglītības attīstības pamatnostādnēs noteiktos valsts līmeņa izglītības attīstības mērķus un nodrošina pieejamu un kvalitatīvu izglītību savā teritorijā atbilstoši valsts noteiktajiem mērķiem un personas vajadzībām. Pašvaldības arī nodrošina to dibināto izglītības iestāžu finansēšanu, un no valsts budžeta saņemtās mērķdotācijas vispārējās izglītības pedagogu darba samaksas finansēšanai vai citiem īpaši noteiktiem mērķiem pārvaldību un izmantošanu atbilstoši paredzētajiem mērķiem, kā arī vēl virkni funkciju, kas ir nodrošināmas izglītības sistēmas ietvaros.

Privātpersonas, ievērojot izglītības nozares normatīvo aktu prasības, var dibināt, reorganizēt un likvidēt izglītības iestādes, lai nodrošinātu noteikta izglītības pakāpes vai veida izglītības pakalpojuma sniegšanu.

Informācijas apmaiņai un datu uzkrāšanai par izglītības sistēmas procesiem visās izglītības pakāpēs ir izveidota Valsts izglītības informācijas sistēma, kurā tiek ievadīta un uzkrāta informācija par izglītības iestādēm, pedagogiem, izglītojamajiem un šajā sistēmā esošie dati tiek izmantoti gan finansējuma apjoma aprēķināšanai gan arī

izglītības procesu vadībai un plānošanai. Izglītības nozares normatīvo aktu ievērošanu kontrolē Izglītības kvalitātes valsts dienests, kura funkcijas ietilpst gan vispārēja izglītības nozares normatīvo aktu ievērošanas uzraudzība gan arī izglītības iestāžu reģistrācijas un izglītības programmu licencēšanas un akreditācijas funkcija, kā arī atbildība par izglītības kvalitātes uzraudzību vispārējā un profesionālajā izglītībā. Augstākajā izglītībā izglītības kvalitātes novērtēšanu veic akadēmiskās informācijas centrs - Augstākās izglītības kvalitātes novērtēšanas aģentūra.

Dažādu procesu koordinācija izglītības nozarē tiek īstenota ar konsultatīvu vai lemojošu instūciju - padomju starpniecību. Kā vienu no nozīmīgākajām var minēt konsultatīvo padomi "Izglītība visiem", kurā ir pārstāvēti izglītībā iesaistīto nozaru ministriju, izglītības nozares nozīmīgāko sociālo un sadarbības partneru, pašvaldību, izglītības iestāžu, parlamenta Izglītības, zinātnes un kultūras komisijas un sabiedrības pārstāvji. Šis padomes ietvaros tiek apspriesti ar izglītības politikas attīstību saistīti jautājumi, kā piemēram, izglītības attīstības pamatnostādņu projekts vai nozīmīgu reformu pieteikumi izglītības nozarē. Tā sanāk pēc nepieciešamības, bet ne retāk kā 2 reizes gadā. Profesionālajā izglītībā nozīmīga loma ir Profesionālās izglītības un nodarbinātības trīspusējai apakšpadomei, kurā piedalās valsts, darba devēju un darba ņēmēju pārstāvji un tajā tiek lemts par profesionālās izglītības attīstības jautājumiem, padomei sanākot uz sēdēm vismaz vienu reizi ceturksnī. Augstākās izglītības padome, kuras sekretariātam ir patstāvīgas institūcijas statuss, lemj par stratēģiskiem augstākās izglītības attīstības jautājumiem un tās personālsastāvu uz četriem gadiem apstiprina Saeima un tajā ir augstākās izglītības institūciju, darba devēju organizāciju, studējošo organizāciju, akadēmisko personālu pārstāvošu organizāciju pārstāvji un izglītības un zinātnes ministrs. Šīs padomes sēdes tiek sasauktas pēc nepieciešamības. Lēmumus par pieaugušo izglītības attīstības jautājumiem pieņem Pieaugušo izglītības pārvaldības padome. Tas sastāvā ir darba devēju un darba ņēmēju pārstāvji, pašvaldību un valsts institūciju, kā arī pieaugušo izglītības īstenošanā iesaistīto izglītības iestāžu pārstāvi un šīs konsultatīvās padomes mandāts ietver lēmumu pieņemšanu par valsts līmenī īstenojamiem pieaugušo izglītības attīstības un atbalsts pasākumiem.

Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.–2027.gadam "Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai" paredz prioritāri īstenojamus rīcības virzienus un uzdevumus un pasākumus to tālākai pilnveidošanai un attīstībai, jo īpaši izglītības un tautsaimniecības struktūru sadarbības attīstībai un jauninājumu ieviešanai izglītības pārvaldībā:

Rīcības virziena 2.3. "Izglītības attīstībai nozīmīgu partnerību veidošana" uzdevums Nr.2.3.2. "Izglītības un tautsaimniecības nozaru sadarbība efektīvai pārvaldībai";

Rīcības virziena 3.1. "Institucionāli risinājumi atbalsta nodrošināšanai ikviena izaugsmei" uzdevums Nr.3.1.1. "Nodrošināt iekļaujošas izglītības pieeju visos izglītības līmeņos";

Rīcības virziena 4.1. "Izglītības sistēmas un iestāžu efektīvas pārvaldības veidošana" uzdevums Nr.4.1.1. "Pilnveidot izglītības sistēmas dalībnieku funkcijas un atbildību sistēmas efektīvai funkcionēšanai", uzdevums Nr.4.1.2. "Efektīvu izglītības iestāžu pārvaldības modeļu attīstība un iestāžu vadības kapacitātes stiprināšana pārmaiņu vadībā, "mācīšanās organizācijas" pieejas īstenošanā un izglītības resursu koplietošanā".

5. stratēģiskās politikas satvara uzraudzības, izvērtēšanas un pārskatīšanas kārtību.

Izglītības likuma 13¹.pants nosaka vienotas valsts politikas un attīstības stratēģijas izglītībā izstrādes, apstiprināšanas un īstenošanas ietvaru, nosakot ka izglītības attīstības pamatnostādnes izstrādā septiņu gadu periodam, bet pamatnostādņu ieviešanas rīcības plānus vienam trīs gadu periodam un diviem divu gadu periodiem, kā arī izglītības attīstības pamatnostādņu izstrādāšanas un saskaņošanas kārtību. Ievērojot Izglītības likuma 15.pantā noteikto, IZM vada pamatnostādņēs noteiktās vienotās valsts politikas un attīstības stratēģijas izglītībā īstenošanu, koordinējot to ar citām izglītības procesā iesaistītajām institūcijām. Ministru kabineta 2021.gada 22.jūnija rīkojums Nr.436 paredz, ka IZM ir atbildīgā institūcija pamatnostādņu īstenošanā, bet līdzatbildīgās institūcijas - Aizsardzības ministrija, Ekonomikas ministrija, Finanšu ministrija, Kultūras ministrija, Iekšlietu ministrija, Labklājības ministrija, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Veselības ministrija, Zemkopības ministrija un Pārresoru koordinācijas centrs. Šīs institūcijas atbilstoši kompetencei nodrošina pamatnostādņēs noteikto uzdevumu īstenošanu. Rīkojums arī nosaka, ka IZM izstrādā rīcības plānus pamatnostādņu ieviešanai: laikposmam no 2021.gada

līdz 2023. gadam, līdz 2023. gada 31. maijam - rīcības plāns pamatnostādņu ieviešanai laikposmam no 2024.gada līdz 2025.gadam, līdz 2025.gada 31.maijam - rīcības plāns pamatnostādņu ieviešanai laikposmam no 2026.gada līdz 2027.gadam. Līdz 2025.gada 1.jūlijam IZM iesniedzams noteiktā kārtībā Ministru kabinetā pamatnostādņu īstenošanas starpposma novērtējums. Jautājumus par papildus nepieciešamo finansējumu pamatnostādņu ieviešanai izskata Ministru kabinetā kārtējā gada valsts budžeta sagatavošanas un izskatīšanas procesā kopā ar visu ministriju un centrālo valsts iestāžu iesniegtajiem prioritāro pasākumu pieteikumiem atbilstoši valsts budžeta finansiālajām iespējām.

Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.–2027.gadam nosaka prioritāri veicamos uzdevumus šī IZM uzdevuma izpildes pilnveidošanai. Pamatnostādņu rīcības virziena 4.2. "Pētniecībā un pierādījumos balstīta, lietotājbūtiska izglītības politika" uzdevums Nr.4.2.1. "Attīstīt un stiprināt izglītības politikas veidotāju un īstenotāju stratēģisko, analītisko un datu prasības kapacitāti" un uzdevums Nr.4.2.2. "Pilnveidot izglītības kvalitātes vadības un monitoringa sistēmu" paredzēta izglītības kvalitātes vadības un monitoringa sistēmas tālāka attīstība, lai nodrošinātu datus balstītas izglītības politikas veidošanu gan valsts gan pašvaldību gan arī izglītības iestāžu līmenī.

6. pasākumus, kas vērsti uz mazprasmīgiem, mazkvalificētiem pieaugušajiem un pieaugušajiem no nelabvēlīgas sociāli ekonomiskās vides, un prasmju pilnveides iespējām.

Izglītības attīstības pamatnostādņēs 2021.–2027.gadam ir noteikti prioritārie rīcības virzieni, uzdevumi un pasākumi, kas ir īstenojami pieaugušo ar zemām prasmēm un mazāk labvēlīgā situācijā esošo pieaugušo iesaistīšanai izglītībā, kā arī attiecīgi politikas rezultāti un rezultatīvie rādītāji, tai skaitā to sasniegšanai vērtības IAP īstenošanas vidusposmam. Rīcības virziena 3.3. "Pieaugušo izglītības attīstība" uzdevums Nr.3.3.1. "Kvalitatīvs un pieejams pieaugušo izglītības piedāvājums" un uzdevums Nr.3.3.2. "Ilgtspējīgas pieaugušo izglītības sistēmas attīstība".

Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam 3.rīcības virziens "Iekļaujošs darba tirgus ikvienam un kvalitatīvas darba vietas, atbalstot ilgtermiņa līdzdalību darba tirgū" uzdevums 1. "Paaugstināt bezdarbnieku, darba meklētāju un bezdarba riskam pakļauto personu konkurētspēju un reaģēšanu uz darba tirgus transformāciju un nepieciešamību pielāgoties aktuālajai situācijai darba tirgū, t.sk.: 1.1. Pilnveidojot bezdarbnieku, darba meklētāju un bezdarba riskam pakļauto personu darba tirgum nepieciešamās zināšanas un prasmes; 1.5. pilnveidojot subsidētās, pagaidu nodarbinātības un darbam nepieciešamo iemaņu attīstības pasākumus".

7. pasākumus, ar ko attiecībā uz piemērotām mācīšanās metodēm atbalsta skolotājus, pasniedzējus un akadēmiskos mācībspēkus, kā arī pamatkompetenču novērtējumu un apstiprinājumu.

Izglītības attīstības pamatnostādņēs 2021.–2027.gadam ir noteikti rīcības virzieni, uzdevumi un pasākumi augsti kvalificētu, kompetentu uz izcilību vērstu pedagogu un akadēmiskā personāla nodrošināšanai izglītības sistēmā.

Rīcības virziena 1.1. "Pedagogu sagatavošana, piesaiste un attīstība" uzdevums Nr.1.1.1. "Attīstīt pedagogu sagatavošanas sistēmu", uzdevums Nr.1.1.2. "Nodrošināt kvalitatīvu un regulāru pedagogu profesionālo pilnveidi, metodisko un konsultatīvo atbalstu, mērķtiecīgi koordinējot dažādu pušu iesaisti un sadarbību", uzdevums Nr.1.1.3. "Veidot ilgtspējīgus profesionālās pieredzes apmaiņas un sadarbības tīklus"; rīcības virziena 1.2. "Akadēmiskā personāla sagatavošana, piesaiste un attīstība" uzdevums Nr.1.2.1. "Nodrošināt jaunas akadēmiskā personāla sagatavošanas un profesionālās pilnveides sistēmas ieviešanu"

Kultūrpolitikas pamatnostādņēs 2021.–2027.gadam "Kultūrvalsts" prioritāte Nr.4 "Talantu ataudze un kultūras darbinieku profesionālā izaugsme" nosaka mērķtiecīgi stiprināt kultūrizglītības sistēmu, lai stimulētu jaunu

talantu attīstību un izaugsmi, nodrošināt kultūras nozarē strādājošo profesionālās pilnveides iespējas, kā arī stiprināt kultūras komponenti vispārējā izglītībā.

Kultūrizglītības nozares stratēģija 2021.–2027.gadam ir Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2021.–2027.gadam "Kultūrvalsts" papildinošs plānošanas dokuments, kas tiks izstrādāts kā nozares detalizētāks rīcības plāns pamatnostādņu īstenošanai.

8. pasākumus, ar ko veicina audzēkņu un mācībspēku mobilitāti un izglītības un apmācības pakalpojumu sniedzēju starptautisko sadarbību, tostarp atzīstot mācību rezultātus un kvalifikāciju.

Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.–2027.gadam nosaka pasākumus, kas ir īstenojami izglītības iestāžu internacionalizācijas nostiprināšanai, starptautiskās sadarbības attīstībai un mācību mobilitātes veicināšanai visos izglītības līmeņos:

Rīcības virziena 2.3. "Izglītības attīstībai nozīmīgu partnerību veidošana" uzdevums Nr.2.3.1. "Internacionalizācijas un starptautiskās sadarbības nodrošināšana mūsdienīgas un kvalitatīvas izglītības attīstībai".

3. pielikums
Plānošanas dokumentam
"Eiropas Savienības kohēzijas politikas
programmai 2021.–2027. gadam"

Tematiskais priekšnosacījums Nr.1 (1.1) Valsts vai reģionālas pārdomātas specializācijas stratēģijas laba pārvaldība

Pārdomātas specializācijas stratēģiju vai stratēģijas atbalsta ar:

1. atjauninātu analīzi par izaicinājumiem inovāciju izplatīšanas un digitalizācijas jomā

Kritērija izpildes dokumenti:

1) apstiprinātās Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam (turpmāk – NIP) (apstiprinātas 16.02.2021.); NIP ietver Viedās specializācijas stratēģiju (turpmāk – RIS3), kuras stratēģisko uzstādījumu pārnese ir ietverta arī zemāk minētajās nozaru pamatnostādnēs.

2) Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam (turpmāk-ZTAIP); (apstiprinātas ar MK rīkojumu 14.04.2021., Nr.246);

3) Digitālās transformācijas pamatnostādnes 2021.–2027.gadam (turpmāk – DTP) (apstiprinātas ar MK 7.07.2021. rīkojumu Nr.490)

- NIP ietverta plaša ekonomikas izaicinājumu analīze, t.sk. izvērtēts digitālais aspekts (skat. 2.sadaļu). - DTP ir veikta digitālo izaicinājumu analīze, t.sk. ietverta analīze par digitālo prasmju attīstību, digitālās drošības jautājumiem, telekomunikāciju un skaitļošanas pieejamību, tautsaimniecības (t.sk valsts pārvaldes) digitālo transformāciju, kā arī IKT industrijas pilnveidi. (skat. sadaļas 3. un 4.)

- zinātnes un inovāciju izaicinājumi analizēti ZTAIP (2.2.rīcības virziens un 3.pielikums, kurā ir analizēti izaicinājumi zināšanu un tehnoloģiju pārnesei uzņēmējdarbības sektorā)

- ZTAIP arī ir definēts, ka IZM turpinās iesaistīties RIS3 īstenošanā un RIS3 specializācijas jomu attīstīšanā, nodrošinot mērķtiecīgus ieguldījumus P&A sistēmas attīstībai, kā arī RIS3 monitoringa procesā.

NIP2027 un ZTAIP 2027 vadlīniju veiktajā analīzē tika izmantoti dati no RIS3 monitoringa ziņojuma¹, OECD 2019. gada ekonomikas ziņojuma par Latviju, EUROSTAT un Latvijas Centrālās statistikas pārvaldes dati. 2021.-2027.gada plānošanas periodā. ZTAIP 2027 noteiktie politikas mērķi, apakšmērķi un darbības virzieni, kā arī konkrētie uzdevumi ir balstīti uz padziļinātu analīzi un ieteikumiem no diviem EK veiktajiem novērtējumiem programmas "Apvārsnis 2020" ietvaros:

"Īpašs atbalsts cilvēkkapitāla attīstībai pētniecībai un inovācijai Latvijā"* (2019)

Pieejams šeit: <https://op.europa.eu/lv/publication-detail/-/publication/e84a9d0f-b98a-11e9-9d01-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-106068252>

un "Latvijas pētniecības finansēšanas sistēma"* (2018).**

Pieejams šeit: <https://www.izm.gov.lv/lv/media/4690/download>

Turpmāka tautsaimniecības un jo īpaši RIS3 jomu analīze notiks RIS3 monitoringa ziņojumu ietvaros. Pirmais monitoringa ziņojums plānots 2023.gadā, ņemot vērā to, ka investīciju veikšana lielākoties tiks uzsākta 2022.gadā. Lai izvērtētu RIS3 Vadības grupas ikgadējo darba plānu, tad RIS3 jomu progresu ziņojuma gatavošana plānota ik gadu līdz pat 2029.gada decembrim.

¹ MK 10.03.2020 prot. Nr. 10 19. § "Informatīvais ziņojums. Viedās specializācijas stratēģijas monitorings. Otrais ziņojums"; RIS3 monitorings | Izglītības un zinātnes ministrija (izm.gov.lv)

Papildus informācija:

Trūkumi jauno tehnoloģiju ieviešanā uzņēmumu līmenī

Analīzē par uzņēmumu spēju ieviest jaunas tehnoloģijas tika ņemta vērā OECD apkopotā statistika, kas liecināja, ka Latvijas uzņēmumi būtiski atpaliek digitālo tehnoloģiju izmantošanā, uzņēmējiem trūkst nepieciešamo zināšanu, prasmju un atbilstošu instrumentu (piemēram, produktivitātes rīki digitālajai tirdzniecībai, tiešsaistes pārrobežu tirdzniecībai utt.), salīdzinot ar OECD dalībvalstīm. Latvija OECD 2020.gadā 28 valstu vidū ieņem 18. vietu. Latvijas digitālās attīstības līmenis kopumā atbilst ES vidējam līmenim. Savienojamības (4. vieta ES reitingos) un digitālo sabiedrisko pakalpojumu (5. vieta) ziņā Latvijas rādītāji pārsniedz ES vidējos rādītājus, savukārt interneta pakalpojumu izmantošana (19.), cilvēkkapitāls (24.) un digitālo tehnoloģiju integrācija (23.) atpaliek.

Universitāšu un pētniecības organizāciju (PO) nespēja apmierināt uzņēmumu vajadzības savā ekosistēmā

Attiecībā uz EK komentāru par analīzes un plānoto pasākumu trūkumu, lai segtu universitāšu un pētniecības organizāciju nespēju apkalpot uzņēmumu vajadzības savā ekosistēmā: IZM precizē, ka vispārējā RIS3 (2021.-2027.gadam) koncepcija ir izklāstīta NIP 2021.-2027.gadam, savukārt augstākās izglītības un zinātnes politikas ietvaros tiek plānoti RIS3 vērtību ķēžu ekosistēmu attīstības un RIS3 specializācijas jomām nepieciešamie zināšanu radīšanas, P&A cilvēkkapitāla un pētniecības un attīstības infrastruktūras atbalsta pasākumi.

Tomēr, lai uzlabotu sadarbību starp zinātnes un uzņēmējdarbības nozarēm, tostarp labāk reaģētu uz uzņēmējdarbības attīstības vajadzībām, IZM strādā pie jaunā pētniecības finansēšanas modeļa – izmaiņām lielākajā valsts līmeņa pētniecības finansēšanas programmā "Pētniecības bāzes finansējums". Jaunais finansēšanas modelis tiks veidots, pamatojoties uz Starptautiskā zinātnisko institūciju darbības novērtējuma (2021) ieteikumiem. Plānots, ka jaunais, uzlabotais pētniecības finansēšanas modelis tiks piemērots, sākot ar 2022.gadu. Izvērtējums liecina, ka esošais pētniecības finansēšanas modelis neietver pietiekami daudz stimulu sadarbībai ar nozari, tāpēc jaunais bāzes finansējums pētniecībai vairāk tiks orientēts uz darbības rezultātu daļu. Jaunais finansēšanas modelis piedāvā palielinātu īpatsvaru/snieguma proporciju bāzes finansējuma aprēķinā, turklāt 10% no darbības finansējuma būs tieši saistīti ar pētniecības organizāciju spēju sekmīgi sadarboties ar biznesa sektoru.

Zinātnisko institūciju darbības starptautiskā novērtējuma rezultāti (2021.gads):

<https://www.izm.gov.lv/lv/2019-gada-zinatnisko-instituciju-starptautiskais-novertejums>

Jaunais pētniecības bāzes finansējuma modelis:

<https://www.izm.gov.lv/lv/zinatnes-un-augstakas-izglitibas-finansejuma-sasaiste-ar-zinatnisko-instituciju-starptautiska-novertejuma-rezultatiem>

Inovāciju aģentūru neefektivitāte zināšanu plūsmas veicināšanā un koordinācijas problēmas ar citām valsts aģentūrām

Lai veicinātu mērķtiecīgu sadarbību starp visām inovācijas procesā ieinteresētajām pusēm un vienotu stratēģisko virzienu, ir nepieciešama kvalitatīva vadības sistēma un atbilstošas valsts atbalsta programmas. ES fondu un EM administrētajām pētniecības un attīstības atbalsta programmām, kā arī inovāciju vadības procesam ir jāveicina vienota stratēģiskā virziena, kā arī kopīgu mērķu noteikšana privātajam, publiskajam un pētniecības sektoram. EM un IZM administrētās atbalsta programmas ir sadrumstalotas, katrai no kurām ir atsevišķi mērķi un uzdevumi [ZTAIP 2027 vadlīniju analīze]

Jaunais inovāciju pārvaldības institucionālais modelis (2022), t.sk. arī attiecībā uz viedās specializācijas pārvaldību Latvijā kopumā aptver plašu ieinteresēto pušu loku – gan stratēģiskās virsuzraudzības līmenī (Latvijas Pētniecības un inovāciju stratēģiskā padome) Ministru prezidenta vadībā -konsultatīvs un koleģiāls formāts -augsta līmeņa triple helix pārstāvība (ministri, uzņēmēji, zinātniekus/pētniekus pārstāvošas organizācijas), gan stratēģiskā līmenī caur sadarbību starp galvenajiem P&A&I politikas veidotājiem – (Ekonomikas ministrija (EM), Izglītības un zinātnes ministrija (IZM) sadarbībā ar LIAA un LZP vadību; gan operacionālā līmenī caur dialogu starp RIS3 vērtību ķēdes ekosistēmu ieinteresētajām pusēm – uzņēmumiem, pētniecības organizācijām, politikas veidotājiem (nozaru

ministrijām) un īstenotājiem, nozaru asociācijām, dažādiem tīkliem, investoriem, universitātēm utt. Detalizētāku info. skat. pie 2.kritērija informācijas.

Zināšanu nodošanas trūkums no starptautiskiem uzņēmumiem uz vietējiem uzņēmumiem

Viens no rādītājiem, kas liecina par starptautiskās zināšanu pārneses trūkumu Latvijas uzņēmumiem, ir dalība starptautiskos projektos programmā "Apvārsnis 2020". Latvijas panākumu līmenis dalībai ES Ietvarprogrammā (Apvārsnis 2020) ir ievērojami zemāks, salīdzinot ar plānoto 30% mērķi **[analīze saskaņā ar ZTAIP 2027 vadlīnijām un RIS3 Monitoringa ziņojumu]**

Iepriekš aprakstīto problēmu risināšanai paredzētie pasākumi:

- 1.2.1.1. pasākums "Atbalsts jaunu produktu attīstībai un internacionalizācijai" RIS 3 ekosistēmu pārvaldības un ekosistēmu attīstības ietvaros.
- 1.2.2.2. pasākums "Uzņēmumu digitālo prasmju attīstība un digitālā brieduma testa nodrošināšana", lai veicinātu jauno tehnoloģiju izmantošanu uzņēmumos.
- 1.2.2.3. pasākums "Atbalsts jaunu produktu un pakalpojumu ieviešanai uzņēmējdarbībā", lai veicinātu jaunu tehnoloģiju ieviešanu uzņēmumos.

2. tādas reģionālās vai valsts kompetentās iestādes vai struktūras pastāvēšanu, kas ir atbildīga par pārdomātas specializācijas stratēģijas pārvaldību.

Kritērijs ir izpildīts, jo apstiprināts:

1) **Nacionālās ceļkartes dokuments**, kas nosaka pasākumus P&A&I pārvaldības modeļa pilnveidošanai, kā arī pasākumus RIS3 pārvaldības pilnveidošanai sākot no 2022.gada - Informatīvais ziņojums "Par Latvijas inovāciju un tehnoloģiju atbalsta fonda iniciatīvas aktualitātes pārskatīšanu" (apstiprināts 12.04.2022.; MK protokols Nr.20 40§)

2) **Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam** (turpmāk- NIP);

3) **Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam** (turpmāk -ZTAIP);

Izmaiņas nacionālajā P&A&I institucionālā modeļa pārvaldībā

(1) Par galveno kompetento iestādi, kas nodrošina nacionālo inovāciju institucionālo pārvaldību, kā arī viedās specializāciju pārvaldību **stratēģiskā līmenī** tiek noteikta Inovāciju un Pētniecības pārvaldības padome (IPPP), kuru pārstāv galvenie P&A&I politikas veidotāji -EM, IZM sadarbībā ar LIAA un LZP vadību (LITAF ziņojums). Galvenās IPPP funkcijas:

- P&A&I sistēmas institucionālā pārvaldība, sinhronizācija un sadarbības koordinēšana
- RIS3 pārvaldības modeļa uzraudzība, t.sk. RIS3 monitorings
- P&A&I atbalsta programmu izstrāde un ieviešanas jautājumi
- veicināt atbilstošu privāto investīciju piesaisti 2021.-2027;
- reizi gadā iesniedz izskatīšanai LPISP RIS3 ieviešanas makroekonomiskos rezultātus un kopsavilkumus par katru no RIS3 jomām (IPPP sniegtā informācija).

Galvenās atbildīgās iestādes RIS3 īstenošanā ir EM, IZM un pēc nepieciešamības tiks iesaistītas citas ministrijas atkarībā no to kompetences un attiecīgās RIS3 prioritārās jomas (piemēram, ZM iesaistīsies RIS3 procesā saistībā ar kopīgajām prioritātēm Bioekonomikas specializācijas jomas attīstībā, VM tiks iesaistīta Biomedicīnas jomā, VARAM – attiecībā uz reģionālajiem aspektiem utt.) (skat. NIP 3.2.sadaļu RIS3 īstenošana un pārvaldība 2021.-2027.g. plānošanas periodā; ZTAIP 2.3.sadaļa, 6.sadaļas 1.2. un 1.4.rīcības virzieni).

(2) Pārskatīta LPISP loma kopējā P&A&I pārvaldības modelī, sašaurinot LPISP kompetences tvērumu tikai uz P&A&I politikas un RIS3 pārvaldības stratēģisko jautājumu virzuzraudzību, tādējādi cita starpā nodrošinot arī elastīgāku pieeju RIS3 pārvaldībai. LPISP funkcijas:

- sniegt rekomendācijas IPPP par stratēģiskajiem P&A&I un RIS3 pārvaldības jautājumiem;
- nodrošināt industrijas, pētniecības un publiskā sektora stratēģiskās sadarbības koordināciju (nolikuma grozījumus plānots apstiprināt MK š.g. jūnijā);

(3) RIS3 vadības grupas ir P&A&I pārvaldības operacionālais līmenis un tā ietvaros praktiski tiks darbināts **uzņēmējdarbības atklājumu princips**.

RIS3 jomu vadības grupu galveno funkciju apraksts atrodam pie šī tematiskā ieguldījumu priekšnosacījuma 4.kritērija izpildes apraksta (LITAF ziņojums).

Sagaidāmie ieguvumi no jaunā inovāciju institucionālā pārvaldības modeļa īstenošanas:

-Uzlabota to publiskā sektora institūciju sadarbība, kas tieši atbildīgas par P&A&I inovāciju politikas izstrādi un ieviešanu;

-Nodrošināta pilnvērtīgāka RIS3 īstenošanas stratēģiska vadība un koordinēta uzraudzība;

-Iespēja aktīvāk iesaistīties un vadīt RIS3 ieviešanu un uzraudzību.

Pilns jaunā inovāciju institucionālā pārvaldības modeļa apraksts, t.sk. lēmumu pieņemšanas process, kā arī pasākumi RIS 3 pārvaldības uzlabošanai ir atrodams informatīvajā ziņojumā "**Par Latvijas Inovāciju un tehnoloģiju atbalsta fonda pašreizējās iniciatīvas pārskatīšanu**" (2022).

3. uzraudzības un izvērtēšanas rīkiem, kas paredzēti, lai izvērtētu virzību uz stratēģijas mērķu sasniegšanu.

Kritērijs ir izpildīts:

RIS3 monitoringa ietvars 2021-2027.gadam balstās uz:

1. Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnēs 2021.-2027.gadam

(skat. 6.sadaļas 1.4. Rīcības virzienu "P&A sistēmas finansēšana, pārvaldība, monitorings) un Nacionālajās industriālās politikas pamatnostādnēs 2021.-2027.gadam (skat. NIP sadaļas 3. "Viedās specializācijas stratēģija", 3.3. "RIS3 monitorings" attiecībā uz privāto sektoru) definētajiem uzraudzības un novērtēšanas rīkiem, kas paredzēti, lai vērtētu virzību uz stratēģijas mērķu sasniegšanu, kā arī uz šobrīd formāli pabeigto darbu pie Inovāciju un pētniecības padomes izveides un RIS3 vadības grupas izveides;

2. RIS3 monitoringa ziņojuma (<https://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40479055>) ietvaros veikto katras RIS3 jomas padziļinātu analīzi gan RIS3 jomu rezultātus monitorējot ZTAIP un NIP pamatnostādņu rādītājos, gan atsevišķos gadījumos vēl specifiskākos griezumos. RIS3 2.monitoringa ziņojumā galvenokārt tika atspoguļots katras jomas rezultātu kopsavilkums, bet padziļinātāka analīze par katru RIS3 jomu un tās rezultātiem tika veikta un ir publicēta IZM mājaslapā (<https://www.izm.gov.lv/en/smart-specialisation-strategy-ris3>).

2021.-2027.gada periodā šis ietvars ir joprojām aktuāls un monitoringa 1. ziņojums (2021.-2027.) plānots 2023.g. nogalē, ņemot vērā to, ka investīciju veikšana lielākoties tiks uzsākta 2022.gadā. Tā ietvaros nepieciešamības gadījumā tiks aktualizēts RIS3 monitoringa ietvars. Programmas ietvaros monitoringa process ir vērsts uz kopējās sistēmas darbības ilgtermiņa izvērtēšanu, veicot progresa analīzi, RIS3 ieviešanā iesaistīto institūciju darbības mērķu saskaņošanu, prognožu izstrādi, konkurētspējīgo nišu identificēšanu RIS ietvaros.

RIS3 progresa ziņojums tiek izstrādāts reizi divos gados un to kā informatīvo ziņojumu iesniegšanai MK sagatavo EM ciešā sadarbībā ar IZM, savukārt izskatīšanai LPISP reizi gadā tiks iesniegti RIS3 ieviešanas makroekonomiskie rezultāti un kopsavilkums par katru no RIS3 jomām (IPPP sniegtā informācija). Lai izvērtētu RIS3 Vadības grupas ikgadējo darba plānu, plānota ikgadējo progresa pārskatu gatavošana ikgadu līdz pat 2029.gada decembrim.

RIS3 pārvaldības procesa ietvaros RIS3 Vadības grupa saņems datus no programmu īstenotājiem un gala labuma guvējiem. Pēc datu analīzes RIS3 vadības grupa noteiks jautājumus, riskus, projektus un priekšlikumus, lai uzlabotu RIS3 un inovācijas vidi, kas tiks skatīti Inovāciju un pētniecības pārvaldības padome (IPPP). IPPP, iesniegto informāciju iespēju robežās apvienos vienā ziņojumā.

IPPP vismaz reizi gadā ziņos Latvijas Pētniecības un inovācijas stratēģiskajai padomei, iesniedzot izskatīšanai sagatavotus priekšlikumus, lai pieņemtu kopīgu lēmumu, kas attiecas uz P&A&I politikas stratēģiskajiem jautājumiem, t.sk. par P&A&I mērķa rādītāju nacionālo sniegumu, riskiem to sasniegšanā, P&A ieguldījumiem, RIS3 nacionālās pārvaldības un monitoringa modeli, kā arī P&A&I vides jautājumiem kopumā (P&A&I ceļakartes dokuments).

Pilnveidotais esošais RIS3 monitoringa process nodrošinās precīzāku datu ieguvu, izmantošanu, analīzi un secinājumus, kvalitatīvai rezultātu sasniegšanai IZM nodrošinot P&A sistēmas analītiku (1.1.1.SAM), EM nodrošinot uzņēmējdarbības sektora analītiku (1.2.1.SAM).

4. ieinteresēto personu sadarbību ("uzņēmējdarbības potenciāla atklāšanas process").

EM **Nacionālās industriālās politikas pamatnostādņu 2021.-2027.gadam** (turpmāk- NIP) ietvaros īsteno pasākumus uzņēmējdarbības atklājuma procesa virzīšanai un inovācijas attīstīšanai ar mērķi sekmēt uzņēmējdarbības produktivitāti un starptautisko konkurētspēju. (skat. NIP 3.1.sadaļu un 3.2. sadaļu).

IZM augstākās izglītības un zinātnes politikas ietvaros īsteno pasākumus RIS3 specializācijas jomu un RIS3 vērtību ķēžu ekosistēmu attīstībai nepieciešamo zināšanu, P&A cilvēkkapitāla un pētniecības infrastruktūras attīstībai. (skat. arī ZTAIP 2.2. Rīcības virziens).

Atbilstoši nacionālajai inovāciju pārvaldības shēmai, tad RIS3 vadības grupas ir P&A&I pārvaldības operacionālais līmenis un tā ietvaros tiks praktiski darbināts **uzņēmējdarbības atklājumu princips**.

RIS3 stratēģisko vērtības ķēžu ekosistēmu attīstīšanas pamatā ir strukturēts dialogs un koordinēta rīcība visu iesaistīto pušu starpā (privātā, publiskā un akadēmiskā sektora partneru tīkls), veidojot efektīvas sadarbības platformas katrā RIS3 jomā, atbalstot jaunu produktu un pakalpojumu izstrādi un zināšanu pārnesei tautsaimniecībā; tā ietvaros tiks veikta ekosistēmu ilgtermiņa stratēģiju izstrāde un īstenošana.

RIS3 jomu vadības grupu galvenās funkcijas:

- īstenot mediatora funkciju starp RIS3 vērtību ķēžu ekosistēmu ieinteresētajām pusēm
- RIS3 ilgtermiņa stratēģiju izstrāde un atjaunošana, kas papildinās ikgadējos rīcības plānus
- RIS3 jomu vadības ķēžu ekosistēmu pārvaldību un jaunu ekosistēmu apzināšanas nodrošināšana
- informācijas sniegšana par P&A&I un augstākās izglītības programmām un to rezultātiem RIS3 jomu vadības grupās;
- citu nozaru ministriju iesaistīšana atbilstoši to kompetences jomām (VM, VARAM, ZM u.c.);
- RIS3 vērtību ķēdes ekosistēmu internacionalizācijas veicināšana;
- Biznesa atklāšanas procesa īstenošana un izaicinājumu, iespēju un vajadzību noteikšana.

RIS3 jomu vadības grupas nodod informāciju Inovāciju un pētniecības pārvaldības padomei. Inovāciju un pētniecības pārvaldības padome analizēs RIS3 jomu vadības grupu apkopoto informāciju par ekosistēmu izaicinājumiem, vajadzībām, rezultātiem, potenciālu jaunu ekosistēmu veidošanai, kā arī sagatavos priekšlikumus izmaiņām (ja nepieciešams). Latvijas Pētniecības un inovāciju stratēģiskā padome nodrošinās RIS3 ieviešanas rezultātu stratēģisko uzraudzību, t.sk. sniedzot rekomendācijas P&A&I stratēģiskajos jautājumos.

RIS3 vadības grupu darbu, RIS3 vērtību ķēdi ekosistēmu pārvaldības un attīstības ietvaros koordinē Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra.

(P&A&I ceļakartes dokuments).

Ir izveidotas un jau darbojas 3 no 5 RIS 3 vadības grupām. Līdz 2022.gada septembra beigām tiks izveidotas atlikušās divas un informācija par tām tiks publicēta LIAA mājas lapā.

Papildus 2021.-2027.g.periodā RIS3 īstenošanā tiks iesaistīta VARAM (reģionu attīstība, digitālā transformācija), ZM - (Bioekonomikas stratēģijas īstenošana) VM (Biomedicīnas jomā) **(MK 10.03.2020 prot.Nr.10 19.š).**

5. attiecīgā gadījumā darbībām, kas nepieciešamas, lai uzlabotu valstu vai reģionālās pētniecības un inovācijas sistēmas.

- Nacionālās un reģionālās pētniecības un inovāciju sistēmas pilnveidošanas pasākumi (nacionālais ceļvedis) noteikti informatīvajā ziņojumā "Par Latvijas Inovāciju un tehnoloģiju atbalsta fonda iniciatīvas aktualitātes pārskatīšanu".

- **Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam** (turpmāk- ZTAI) un **Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam** (turpmāk-NIP) savstarpēji salāgo zināšanu un tehnoloģiju pārneses sistēmas attīstīšanu, nosaka pasākumus cilvēkkapitāla attīstībai, P&A sistēmas digitālajai transformācijai un atvērtās zinātnes veicināšanai (skat. ZTAI 2.1. un 4.sadaļa; 6.sadaļas Rīcības virzieni 1.1., 1.2., 2.2.)

- Papildus RIS3 īstenošanā tiks iesaistīta VARAM attiecībā uz reģionu attīstību (viedo pašvaldību ekosistēmas koncepts, reģionālo inovācijas un zināšanu platformu attīstība, lai koordinētu reģionos esošo resursu efektīvu izmantošanu un veicinātu sadarbību starp pašvaldībām, uzņēmējiem izglītības, un pētniecības institūcijām), gan digitālās transformācijas īstenošanu (RP pamatnostādnes), ZM saistībā ar Bioekonomikas stratēģijas īstenošanu, (MK 10.03.2020 prot. Nr. 10 19. š; NIP 3.2.sadaļa, 4.4.sadaļa, Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam).

Izmaiņas nacionālajā P&A&I pārvaldības modelī un RIS3 pārvaldībā (tiks īstenotas no 2022.g.) nepieciešamas, lai (1) labāk koordinētu lēmumu pieņemšanas procesu pamatā starp P&A&I politiku izstrādē un ieviešanā iesaistītajām publiskā sektora institūcijām, (2) skaidri nodalītu un aktualizētu iesaistīto pušu lomas un kompetences un to nedublēšanos, (3) skaidri nodefinētu RIS3 un P&A&I vadības līmeņus un (4) atrunātu lēmumu pieņemšanas procesu.

Jaunajā P&A&I pārvaldības modelī tiek izdalīts stratēģiskās vadības (Inovāciju un pētniecības pārvaldības padome), stratēģiskās virsuzraudzības (LPISP) un operacionālās vadības (RIS3 vadības grupas) līmenis. Pilns pārvaldības modeļa apraksts, t.sk. ikgadējo rezultātu apkopošanas un atskaitīšanās process, lēmumu pieņemšanas process, kā arī pasākumi RIS3 pārvaldības uzlabošanai ir atrodams nacionālās ceļkartes dokumentā.

Stratēģiskajā līmenī jaunā modeļa ieviešanas mērķis ir izveidot vienotu ekosistēmu (apvienojot 2 ministrijas, 2 aģentūras un pievienojot uzņēmējdarbības atklāšanas principu) inovāciju vadībai un tehnoloģiju pārnesei. Inovāciju un pētniecības pārvaldības padomes uzdevums ir nodrošināt zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovāciju politikas saskaņotu stratēģisko plānošanu, koordinēšanu un īstenošanu, kā arī mērķu un rezultātu noteikšanu un sasniegto rezultātu uzraudzību.

Savukārt RIS3 pārvaldības centrālais elements (integrēts kopējā inovāciju institucionālajā pārvaldības modelī) RIS3 vadības grupas (kopā tiek izveidotas piecas šādas vadības grupas, viena katrā definētajā RIS3 jomā). RIS3 vadības grupas tiek izveidotas, lai veidotu dialogu starp RIS3 vērtību ķēdes ekosistēmu ieinteresētajām pusēm – uzņēmumiem, pētniecības organizācijām, politikas veidotājiem (nozaru ministrijām) un īstenotājiem, nozaru asociācijām, dažādiem tīkliem, investoriem, universitātēm utt. RIS3 vadības grupu darbu koordinēs un vadīs LIAA. RIS3 vadības grupu darbībā tiks iesaistītas arī citas ministrijas un aģentūras, kas saistītas ar konkrētu vērtību ķēdes ekosistēmu.

2021.-2027.gada RIS3 ieviešanas kontekstā VARAM tiks iesaistīta reģionālās attīstības aspekta ietvaros (viedo pašvaldību ekosistēmas koncepcija, reģionālo inovāciju un zināšanu platformu attīstība, lai koordinētu efektīvu resursu izmantošanu reģionos un veicinātu pašvaldību, uzņēmēju un izglītības un zinātnisko institūciju sadarbību un

digitālās transformācijas īstenošanu (Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam²). ZM tiks iesaistīta Bioekonomikas stratēģijas īstenošanas kontekstā (10.03.2020. MK sēdes protokols Nr.10 19.§);

VARAM atbildība ir saistīta ar RIS3 principu piemērošanu reģionālajā plānošanā. Lai veicinātu ilgtspējīgu reģionu ekonomisko attīstību un uzlabotu reģionu uzņēmējdarbības un inovāciju vidi, būtiski ir izveidot un attīstīt inovāciju, zināšanu un tehnoloģiju pārneses platformu vai sistēmu, kas koordinētu esošo resursu efektīvu izmantošanu reģionos un veicinātu sadarbību starp pašvaldībām, komersantiem, izglītības, augstākās izglītības un pētniecības iestādēm Rīgā un reģionos, kā arī vietējām sabiedrības grupām (Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021-2027.gadam). Lai šāda sadarbība būtu iespējama, tiks izveidots reģionālās pārvaldības un koordinācijas mehānisms (reģionālie zinātnes un inovāciju centri), kas saistīti ar nacionālo pētniecības un inovāciju sistēmu, plānošanas reģioniem uzņemoties galveno iniciatoru un koordinatoru lomu un, līdz ar to, uzlabojot funkcionālo un finansiālo kapacitāti. Platformas aktivitātēm, tostarp inovatīvu produktu un pakalpojumu radīšanai, plānots piesaistīt Eiropas teritoriālās sadarbības programmu finansējumu.

IZM skaidro, ka laikā, kad ZTAIP pamatnostādnes tika izstrādātas un apstiprinātas Ministru kabinetā, norisinājās vēl divi nozīmīgi procesi - Zinātnisko institūciju darbības starptautiskais novērtējums un grozījumi Augstskolu likumā par augstākās izglītības iestāžu iekšējo pārvaldību. Ar augstskolu konsolidāciju saistītās reformas ir iezīmētas AF plānā.

Turpmākie plāni attiecībā uz augstākās izglītības iestāžu un pētniecības organizāciju iekšējo pārvaldību un konsolidāciju tika izklāstīti ZTAIP pamatnostādnēs saskaņā ar informāciju, kas bija pieejama ZTAIP pamatnostādņu apstiprināšanas laikā:

Valsts finansētajām zinātniskajām institūcijām, kuras saņēmušas pozitīvu novērtējumu Starptautiskajā zinātnisko institūciju darbības novērtējumā, ir pienākums izstrādāt savas institucionālās attīstības stratēģijas, ņemot vērā novērtējuma rekomendācijas. Savukārt negatīvu vērtējumu saņēmušās zinātniskās institūcijas apsver iespējas vidējā termiņā konsolidēties ar citu zinātnisko institūciju

MK apstiprināts informatīvais ziņojums "Zinātnes un augstākās izglītības finansējuma sasaiste ar zinātnisko institūciju starptautiskā novērtējuma rezultātiem (2022), kas piedāvā sasaisti starp novērtējuma rezultātiem un pētniecības un attīstības finansēšanas instrumentiem.

Šis jautājums ir cieši saistīts arī ar jauno zinātnes bāzes finansēšanas modeli. Jaunais zinātnes bāzes finansēšanas modelis atrodams šeit:

<https://www.izm.gov.lv/lv/zinatnes-un-augstakas-izglitibas-finansejuma-sasaiste-ar-zinatnisko-instituciju-starptautiska-novertejuma-rezultatiem>.

6. attiecīgā gadījumā darbībām, kas atbalsta rūpniecības pārkārtošanos.

6. kritērija izpildi pamato šādi aspekti:

- Ekonomikas transformācija ar RIS3 īstenošanu un ekosistēmu pieeju aprakstīta **Nacionālajās industriālās politikas pamatnostādņu 2021.-2027.gadam** 3.sadaļā "Viedās specializācijas stratēģija", bet pētniecības un inovāciju pienesums klimatneitralitātes mērķu sasniegšanā un aprites ekonomikas attīstībai 4.sadaļā "Politikas rīcības virzieni un uzdevumi".

- Digitālās transformācijas pamatnostādnēs 2021.-2027.gadam (turpmāk – DTP)

digitalizācija ir noteikta kā viens no ekonomikas transformāciju veicinošiem elementiem (skat. 4.sadaļu "Mērķis, attīstības virzieni un rīcība"). DTP 2021.-2027.gadam pienesuma vērtēšanā tiks izmantots pamatnostādņu pielikums, kur noteikti rezultatīvie rādītāji, rīcības virzieni un uzdevumi un finansējuma aplēses.

- RIS3 monitorings sniegs iespēju sekot līdzi globalizācijai, jaunajām tehnoloģijām un pārejai uz klimatneitralitāti, aprites ekonomiku, kas var ietekmēt pārmaiņas mūsu sabiedrībā un ekonomikā. Sniegtā analīze

² apstiprinātas ar Ministru kabineta 2019.gada 26.novembra rīkojumu Nr.587

palīdzēs noteikt, kuras nozares un profesijas saskaras ar globalizāciju, tehnoloģiskām izmaiņām (jo īpaši saistībā ar Industriju 4.0).

- Horizontālā principa "Nenodarīt būtisku kaitējumu" prasības iekļautas programmas SAM atbalstāmo darbību aprakstos.

- Praksē nacionālā inovāciju pārvaldības modeļa ietvaros RIS3 vadības grupa iesniegs informāciju Inovāciju un pētniecības pārvaldības padomei par RIS jomu izaicinājumiem un rezultātiem, jaunu ekosistēmu veidošanās signāliem, kā arī priekšlikumus gada rīcības plāniem, lai pēc iespējas ātrāk reaģētu uz izmaiņām, kas atvieglotu darbības, kuras var ietekmēt rūpniecības restrukturizāciju (P&A&I ceļakartes dokuments)

Iesniegtā informācija dos iespēju Inovācijas un pētniecības pārvaldības padomei izvērtēt darbības un to ietekmi uz digitālās pārveides un produktivitātes veicināšanu, kā arī, ja nepieciešams, pieņemt nepieciešamos lēmumus par inovāciju virzienu maiņu, jaunu RIS3 jomu noteikšanu vai jaunu RIS3 ekosistēmu attīstīšanu. Tāpat padziļināta analīze tiks veikta RIS3 monitoringa ziņojumu ietvaros.

7. pasākumiem sadarbības uzlabošanai ar partneriem ārpus attiecīgās dalībvalsts prioritārajās jomās, ko atbalsta ar pārdomātu specializācijas stratēģiju.

Pamatojums 7. kritērija izpildei:

- Starptautiskā sadarbība ir viens no būtiskiem aspektiem RIS3 vērtību ķēžu ekosistēmu dalībnieku stratēģisko attīstības mērķu sasniegšanā -integrācija starptautiskās vērtības ķēdēs (skat. **Nacionālo industriālās politikas pamatnostādņu 2021.-2027.gadam** 3.2.1.sadaļu, Programmas 1.2.1.SAM ietvaros plānots izveidot un koordinēt starptautisko sadarbību nodrošinošus tīklus katrā RIS3 jomā.

- **Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam** ietver uzdevumus attiecībā uz starptautisko mobilitāti, izcilības piesaisti un sadarbību (6.sadaļas 1.3.rīcības virziens). Attiecīgi 1.1.1.SAM plānoti pasākumi starptautiskās sadarbības un līdz ar to arī konkurētspējas veicināšanai RIS3 jomās.

P&A sadarbības iespēju plānošana balstās uz katras RIS3 prioritārās jomas padziļinātu analīzi, īpaši uz P&A publiskā sektora kapacitātes analīzi. IZM RIS3 monitoringa procesā ir veikusi padziļinātu katras RIS3 prioritārās jomas pētniecības ekosistēmas darbības un *status quo* analīzi. Analīzes rezultāti, kā arī PO un biznesa sektora zināšanas ir ņemtas vērā, attīstot katras RIS3 ekosistēmas nākotnes potenciālu

RIS3 prioritāro jomu monitoringa ziņojums (LV): <https://www.izm.gov.lv/lv/ris3-monitorings-0>

Kā viens no galvenajiem aspektiem Programmas tiek izcelta starptautiskā sadarbība. Programma 1.2.1.SAM ietvaros plānots izveidot starptautisko sadarbību nodrošinošus tīklus, piedaloties esošās starptautiskās sadarbības platformās. Starptautiskā sadarbība tiks veicināta katrā RIS3 jomā.

Digitālo transformācijas pamatnostādņu 2021.-2027.gadam (turpmāk - DTP) ietvaros veikta pakalpojumu platformu, datu pārvaldības un atvēršanas analīze, lai nodrošinātu koplietošanas pakalpojumu izvēršanu un Latvijas digitalizācijas attīstību un salāgošanu ar ES vērtībām un standartiem, iekļautos ES datu telpās, veicinātu pārrobežu pakalpojumu attīstību, kā arī, izmantojot Eiropas DIC, veicinātu Latvijas zinātnes un risinājumu izvēršanu ES (skat. DTP 4.3.1. Rīcības virzienu un 4.4.1.rīcības virzienu). Digitalizācijas atbalsta pasākumi plānoti 1.2.2. un 1.3.1.SAM ietvaros

4. pielikums
Plānošanas dokumentam
"Eiropas Savienības kohēzijas politikas
programmai 2021.–2027. gadam"

**Tematiskais priekšnosacījums Nr.13 (4.4.)
Valsts stratēģiskās politikas satvars sociālās iekļaušanas
un nabadzības mazināšanas jomā**

Kritērijs Nr.1 uz pierādījumiem balstītus secinājumus par nabadzību un sociālo atstumtību, tostarp par bērnu nabadzību, jo īpaši attiecībā uz vienlīdzīgu piekļuvi kvalitatīviem pakalpojumiem, kas paredzēti bērniem neaizsargātās situācijās, kā arī bezpajumtniecību, teritoriālo un izglītības segregāciju, ierobežotu piekļuvi pamatpakalpojumiem un infrastruktūrai, un par visu vecuma grupu neaizsargāto personu īpašajām vajadzībām.

Pamatojums:

Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādņu 2021.-2027.g. galvenais mērķis ir sekmēt iedzīvotāju sociālo iekļaušanu, mazinot ienākumu nevienlīdzību un nabadzību, attīstot pieejamu un individuālajām vajadzībām atbilstošu sociālo pakalpojumu un juridiskā atbalsta sistēmu, kā arī veicinot augstu nodarbinātības līmeni kvalitatīvā darba vidē. Pamatnostādnēs identificētie izaicinājumi, risināmie uzdevumi nabadzības un sociālās atstumtības jomā ir balstīti gan uz starptautiski salīdzināmiem apsekojumu datiem (piemēram, EU-SILC, LFS), gan nacionāla līmeņa datiem un pētījumiem, kā arī izmantojot starptautiskus monitoringa instrumentus (skat. 2.pielikumu un datu avotus, pamatnostādņu rezultatīvo rādītāju tabulā norādīto saikni ar monitoringa ietvaru). Arī pieejamība sociālajiem pakalpojumiem ir analizēta balstoties uz EU-SILC *ad-hoc* datiem un administratīvo reģistru/informācijas sistēmu datiem.

Ekonomiskā attīstība, ienākumu pārdale nodokļu politikas ietvaros, pieejama veselības aprūpe un izglītība visā mūža garumā, mobilitātes iespējas un citi faktori ietekmē nabadzības mazināšanu un veicina sociālo iekļaušanu. Piemēram, par bezpajumtniekiem ir identificētas un aktuālākās problēmas:

- mājokļa problēma (97%), saskarsmes problēma/konflikti (67%),
- nodarbinātība (61%),
- atkarības problēma (58%). Sociālo darbinieku, NVA u.c. iesaiste ir palīdzīga un nepieciešama problēmu risināšanā.

Minēto risina:

- "Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādnes 2021.–2027.gadam" (2.9.pasākums – izstrādāt priekšlikumus kvalitātes un cenas ziņā pieejamu mājokļu nodrošināšanai nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajām iedzīvotāju grupām, iedzīvotājiem krīzes situācijās, iedzīvotājiem reģionālās mobilitātes veicināšanai);

- "Mājokļu pieejamības stratēģijas 2022.–2027.gadam" (skat. apstiprināto plānošanas dokumentu: <https://likumi.lv/ta/id/347211-par-majoklu-pieejamibas-pamatnostadnem-2023-2027-gadam>), kas izstrādāts ar mērķi veicināt pieejamu kvalitatīvu mājokļu pieejamību visām iedzīvotāju grupām, tai skaitā bezpajumtniekiem, investējot gan esošā dzīvojamā fonda uzlabošanā, gan veicinot ieguldījumus jauna dzīvojamā fonda attīstībā;

- "Sociālo pakalpojumu pilnveidošanas un attīstības plāna 2022.–2024.gadam" 1. rīcības virziens "Moderna un pieejama sociālo pakalpojumu sistēma, kas cita starpā uzlabo iedzīvotāju iespējas dzīvot neatkarīgi un dzīvot sabiedrībā, iekļauties izglītībā un darba tirgū", kas paredz vairākus pasākumus sociālo pakalpojumu pilnveidošanai, tai skaitā speciālistiem darbam ar sociāli mazaizsargātām iedzīvotāju grupām:

- 4.7.3.pasākuma "Veikt sociālo problēmu izpēti pašvaldībās" ietvaros paredzot sociālās vides izpēti pašvaldībās, jaunu sociālo pakalpojumu izmēģinājuma projektu īstenošanu, esošu sociālo pakalpojumu modernizāciju, pilnveidošanu;

- 6.2.9.pasākuma "Metodiku izstrāde sociālajam darbam ar dažādām mērķa grupām, pieejām, metodēm, formām sociālajā darbā" ietvaros paredzēta metodiku izstrāde sociālajam darbam ar dažādām klientu mērķa grupām, pieejām, metodēm, formām sociālajā darbā un vadības kvalitātes moduļa ilgtspējīga ieviešana praksē;

- 6.2.10.pasākuma "Klātienes mācību īstenošana sociālajam darbam ar dažādām mērķa grupām, pieejām, metodēm, formām sociālajā darbā un vadības kvalitātes moduli" ietvaros paredzēta metodiku darbam ar dažādām sociālā darba klientu mērķa grupām, pieejām, metodēm, formām sociālajā darbā un vadības kvalitātes moduli ilgtspējīga ieviešana praksē.

Starpnozaru sadarbības un atbalsta sistēmas pilnveide bērnu attīstības, uzvedības un psihisko traucējumu veidošanās risku mazināšanai – paredz veidot agrīnā preventīvā atbalsta sistēmu un īstenot visaptverošu, integrētu, uz indivīda vajadzībām orientētu profilakses un agrīnās intervences aktivitāšu kopumu bērnu attīstības, uzvedības un psihisko traucējumu veidošanās risku mazināšanai, tādējādi radot priekšnoteikumus personas veselīgai attīstībai un veiksmīgai pašrealizācijai mūža garumā.

IAP – rīcības virziena 2.2. "Izglītības vides attīstība" minētais uzdevums Nr.2.2.1. "Stiprināt vispārējās izglītības iestāžu nodrošinājumu ar mūsdienīgas un kvalitatīvas izglītības īstenošanai nepieciešamajiem resursiem, mācību vidi un infrastruktūru"; rīcības virziena 3.1. "Institucionāli risinājumi atbalsta nodrošināšanai ikviena izaugsmei" uzdevums Nr.3.1.1. "Nodrošināt iekļaujošas izglītības pieeju visos izglītības līmeņos", minētais uzdevums Nr.3.1.2. "Nodrošināt augstas kvalitātes speciālo izglītību"; rīcības virziena 3.2. "Sadarbība un dalīta atbildība ar vietējo kopienu izglītības mērķu sasniegšanai" minētais uzdevums Nr.3.2.2. "Stiprināt kopienu mēroga sadarbību (pašvaldības ietvaros) indivīda izaugsmei" sniedz ieguldījumu kvalitatīvas izglītības pieejamības uzlabošanā, tādējādi mazinot ģimenes sociāli ekonomiskā stāvokļa ietekmi uz bērnu un jauniešu iespējām iegūt kvalitatīvu izglītību.

Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam paredzēti atbalsta mehānismi, lai risinātu situāciju ar nepietiekamu pirmsskolas izglītības un bērnu pieskatīšanas pakalpojuma pieejamību.

Resocializācijas politikas mērķis ir mazināt noziedzīgās uzvedības riskus ieslodzītajiem un probācijas klientiem, tādējādi radot priekšnoteikumus personas veiksmīgai iekļaušanai sabiedrībā, tai skaitā aktīvai līdzdalībai sabiedrības procesos (arī nodarbinātības jomā).

Sabiedrības saliedētības pamatnostādņu 2021.-2027.gadam 2.rīcības virziena "Demokrātijas kultūra un iekļaujošs pilsoniskums" 2.2.apakšpunkts paredz stiprināt pilsoniskās sabiedrības attīstību un ilgtspēju, veidojot pilsonisku kultūru un attīstot iekļaujošu pilsoniskumu.

Bērnu, jaunatnes un ģimenes attīstības pamatnostādnes 2022.-2027.gadam paredz, ka rezultātā tiks izveidota tāda sabiedrība, kas veicina ģimeņu labklājību, veselīgu attīstību, vienlīdzīgas iespējas un nabadzības un sociālās atstumtības risku mazināšanu bērniem, jauniešiem un ģimenēm, kā arī agrīnās intervences attīstību valsts kopīgai izaugsmei.

Pamatnostādnes aptver virkni šobrīd aktuālu, horizontālu un pārnozarisku risināmu, jaunu attīstības virzienu bērnu, jaunatnes un ģimenes politikas jomā, tostarp paredz attīstīt agrīnu preventīvu atbalstu, pilnveidot ģimeņu sociālās funkcionēšanas spēju atjaunošanos krīzes situācijās, kā arī veicināt starpnozaru sadarbību atbalsta pakalpojumu sniegšanā. Izvirzītie rīcības virzieni un uzdevumi attiecināmi uz plašu personu loku, proti, visiem bērniem, kas vēl nav sasnieguši 18 gadu vecumu atbilstoši Bērnu tiesību aizsardzības likuma tvērumam, jauniešiem no 13 līdz 25 gadiem, atbilstoši Jaunatnes likumam, kā arī viņu ģimenēm.

Kritērijs Nr.2. pasākumus segregācijas novēršanai un apkarošanai visās jomās, tostarp sociālo aizsardzību, iekļaujošu darba tirgu un piekļuvi kvalitatīviem pakalpojumiem, kas paredzēti neaizsargātām personām, tostarp migrantiem un bēgļiem.

Ar MK rīkojumu 01.09.2021., Nr.616 apstiprinātas Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam.

Pamatnostādņu galvenais mērķis ir sekmēt iedzīvotāju sociālo iekļaušanu, mazinot ienākumu nevienlīdzību un nabadzību, attīstot pieejamu un individuālajām vajadzībām atbilstošu sociālo pakalpojumu un juridiskā atbalsta sistēmu, kā arī veicinot augstu nodarbinātības līmeni kvalitatīvā darba vidē. Attiecīgi visi uzdevumi ir vērsti uz nabadzības un sociālās atstumtības mazināšanu.

Viens no rīcības virzieniem plānots: Moderna un pieejama sociālo pakalpojumu sistēma, kas cita starpā uzlabo iedzīvotāju iespējas dzīvot neatkarīgi un dzīvot sabiedrībā, iekļauties izglītībā un darba tirgū. Rīcības virziena ietvaros vidējā termiņā paredzēts nodrošināt līdzvērtīgu sociālo pakalpojumu grozu reģionos un pārskatīt sociālo pakalpojumu sniegšanas pieeju un sociālo pakalpojumu saturu atbilstoši mērķa grupu vajadzībām (uz cilvēku centrēta pieeja) un faktiskajām tirgus cenām, t.sk. palielināt sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu pieejamību, arī reģionos, uzlabot tehnisko palīgīdzekļu klāstu, stiprināt sociālā darba nozīmi, arī ieviešot jauno pieeju sociālajam darbam ģimenēm ar bērniem, tai skaitā, nostiprinot ģimenes asistenta pakalpojumu, uzlabot atbalstu personām pārejas posmā no institucionālās aprūpes uz patstāvīgu dzīvi; attīstīt uz personu ar FT vajadzībām mērķētu atbalsta pasākumu sistēmu, pārskatīt invaliditātes noteikšanas sistēmu, izstrādāt priekšlikumus kvalitātes un cenas ziņā pieejamu mājokļu nodrošināšanai nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajām iedzīvotāju grupām, iedzīvotājiem krīzes situācijās, iedzīvotājiem reģionālās mobilitātes veicināšanai, attīstot atbalstu, tostarp cilvēkiem ar ļoti smagiem un multipliem FT, cilvēkiem ar demenci, personām paliatīvajā aprūpē, gados vecākiem cilvēkiem, bērniem ar smagu diagnozi un iespējamu vai esošu invaliditāti.

Likumā "Par sociālo drošību" ir noteikta minimālo ienākumu sliekšņu metodoloģija un pārskatīšanas kārtība. Minētā likuma 2.² panta otrā un trešā daļa (redakcijā, kas ir spēkā no 2025.gada 1.janvāra) noteic, ka minimālo ienākumu sliekšnis nav zemāks par 22 procentiem (noapaļots līdz pilniem euro) no Centrālās statistikas pārvaldes tīmekļvietnē publicētās minimālo ienākumu mediānas uz vienu ekvivalento patērētāju mēnesī (turpmāk — ienākumu mediāna). Līdz kārtējā gada 1. februārim Centrālās statistikas pārvalde tīmekļvietnē publicē aktuālo ienākumu mediānu, un tā tiek ņemta par pamatu, nosakot minimālo ienākumu sliekšņa apmēru nākamajam gadam. Minimālo ienākumu sliekšņus pārskata vienlaikus katru gadu 1. janvārī, ņemot vērā aktuālo ienākumu mediānu. Ja pārskata gadā aktuālā ienākumu mediāna nemainās vai samazinās, minimālo ienākumu sliekšņi paliek iepriekš noteiktajā apmērā.

Kritērijs Nr.3. pasākumus pārejai no institucionālās aprūpes uz aprūpi ģimenē un vietējā kopienā.

Ar MK rīkojumu 01.09.2021., Nr.616 apstiprinātas Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam, kuru rīcības virzienā – Moderna un pieejama sociālo pakalpojumu sistēma, kas cita starpā uzlabo iedzīvotāju iespējas dzīvot neatkarīgi un dzīvot sabiedrībā, iekļauties izglītībā un darba tirgū – paredzēts īstenot pasākumu – palielināt sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu pieejamību, efektivitāti un atbilstību mērķa grupas vajadzībām:

- palielinot sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu pieejamību bērniem un pilngadīgām personām ar FT, t.sk. GRT vai multiplu traucējumu gadījumā, vecāka gada gājuma cilvēkiem, t.sk. cilvēkiem ar demenci, un sniegt atbalstu viņu ģimenes locekļiem, veicinot starpnozaru un multidisciplināru pieeju sociālajā aprūpē;

- paaugstinot pakalpojumu kvalitāti bērniem ar smagiem FT ilgstošas sociālās aprūpes institūcijās, tuvinot pakalpojuma sniegšanu ģimeniskai videi;

- veidojot integrētus sociālos pakalpojumus hroniski un nedziedināmi slimiem cilvēkiem un viņu ģimenes locekļiem un tuviniekiem;

- attīstot atbalstu, tostarp cilvēkiem ar ļoti smagiem un multipliem FT, cilvēkiem ar demenci, personām paliatīvajā aprūpē, gados vecākiem cilvēkiem, bērniem ar smagu diagnozi un iespējamu vai esošu invaliditāti, t.sk., nodrošinot metodisku un praktisku atbalstu viņu aprūpē iesaistītajiem ģimenes locekļiem un neformālajiem aprūpētājiem;

- ieviešot individuālā budžeta pieeju sociālo pakalpojumu sniegšanā noteiktām mērķa grupām, īpaši bērniem;

- attīstot sociālās inovācijas, t.sk., digitālus un tehnoloģiskus risinājumus, sociālo pakalpojumu sniegšanā.

Kritērijs Nr.4. kārtību, kādā nodrošina, ka tā izstrādi, īstenošanu, uzraudzību un pārskatīšanu veic ciešā sadarbībā ar attiecīgajām ieinteresētajām personām, tostarp sociālajiem partneriem un attiecīgajām pilsoniskās sabiedrības organizācijām.

Sociālās iekļaušanas politikas koordinācijas komiteja ir konsultatīva institūcija. Sociālās iekļaušanas politikas koordinācijas komitejas sastāvā ir pārstāvji no nozaru ministrijām, pašvaldībām un nevalstiskajām organizācijām, Centrālās statistikas pārvaldes, Valsts policijas, kā arī sociālie partneri. Komitejas ietvaros tiek izskatīti jautājumi, kas saistīti ar nabadzības, ienākumu nevienlīdzības un sociālās atstumtības situāciju valstī, sniegti priekšlikumi politikas plānošanas dokumentu un izstrādei un pilnveidošanai sociālās iekļaušanas politikas jomā, notiek informācijas apmaiņa par aktuālo sociālās iekļaušanas jomā, piemēram, aktuālajiem statistikas datiem, jaunajām likumdošanas iniciatīvām dažādās nozarēs, labās prakses piemēriem. Sociālie partneri un NVO tiek aicināti paust viedokli, priekšlikumus, iebildumus par konkrētiem politikas plānošanas dokumentiem un plānotām rīcībpolitiku iniciatīvām.

Sociālās iekļaušanas politikas koordinācijas komiteja pārvalda atbalstāmo darbību īstenošanu 4.3.4.1.pasākumā "Vienlīdzīgu iespēju un nediskriminācijas veicināšana".

Sociālo pakalpojumu attīstības padomes sastāvā ir pārstāvji no nozaru ministrijām un valsts pārvaldes iestādēm (LM, EM, VARAM, VM, SM, IZM, TM, VK, SIF), pašvaldībām (visu piecu plānošanas reģionu pārstāvji, Latvijas pašvaldību savienība, Latvijas Lielo pilsētu asociācija, Latvijas pašvaldību sociālo dienestu vadītāju apvienība) un nevalstiskajām organizācijām (Latvijas Kustība par neatkarīgu dzīvi, Rīgas pilsētas "Rūpju bērns", Resursu centrs personām ar garīga rakstura traucējumiem "Zelda", Alternatīvā bērnu aprūpes alianse, Latvijas kristīgā alianse bāreņiem, Latvijas Samariešu apvienība, Sociālās aprūpes un rehabilitācijas institūciju direktoru asociācija, biedrības Latvijas sociālo darbinieku biedrība)¹. Sociālo pakalpojumu attīstības padome ir koleģiāla, konsultatīva un koordinējoša institūcija, kas izveidota, lai sekmētu sociālo pakalpojumu ilgtspējīgu un līdzsvarotu attīstību. Padome izvērtē ar sociālo pakalpojumu nodrošināšanu un attīstību saistītās problēmas un izstrādā priekšlikumus to risināšanai, sniedz atbalstu sociālo pakalpojumu sniedzējiem, pašvaldībām un citām iesaistītajām institūcijām sociālo pakalpojumu attīstībā un deinstitucionalizācijas procesu īstenošanā atbilstoši savai darbības jomai (kompetencei), kā arī uzrauga deinstitucionalizācijas projektu ieviešanu, t.sk. apstiprina plānošanas reģionu deinstitucionalizācijas plānus. Padomes sēdēs ir vairākkārtīgi izskatīts projekts Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādņēm 2021.–2027.gadam, kā arī diskutēts par deinstitucionalizācijas ieviešanas progresu un problēmjautājumiem. Padome, apstiprinot plānošanas reģionu deinstitucionalizācijas plānus un to grozījumus, nodrošina pašvaldībās attīstāmo sociālo pakalpojumu infrastruktūras atbilstību DI īstenošanas pamatprincipiem.

Plāns pieejamas vides veidošanai Latvijā 2019.-2021.gadam (turpmāk – plāns) ir vidēja termiņa plānošanas dokuments, kurš paredz koordinētu pasākumu kopumu pieejamas vides un informācijas nodrošināšanai valstī. Plāns ir izstrādāts atbilstoši ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām īstenošanas pamatnostādņēm 2014.-2020.gadam un ANO Personu ar invaliditāti tiesību komitejas 2017.gada rekomendācijām Latvijai pieejamības jomā². Plāns vienkopus strukturēti parāda sabiedrībai valsts virzību uz pieejamas vides nodrošināšanu un apņemšanos īstenot starptautiski uzņemtās saistības. Plāna izstrāde notika sadarbībā ar iesaistītajām institūcijām (SM, VARAM, IZM, EM, BVKB), kā arī ar Invalidu un viņu draugu apvienību "Apeirons", Latvijas cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizāciju SUSTENTO, kā arī notika sabiedriskā apspriešana Par Plāna īstenošanu 2022.gada 2.pusgadā tiks sagatavots informatīvais ziņojums Ministru kabinetam par plāna izpildi. Jauni uzdevumi un pasākumi tika iekļauti Plānā personu ar invaliditāti vienlīdzīgu iespēju veicināšanai 2021.-2023.gadam (MK 17.08.2021. rīkojums Nr.577), kur 4. rīcības virziens ir "Vides un pakalpojumu piekļūstamības nodrošināšana", kas paredz pasākumus, kas sekmē sabiedriskā transporta, ēku (tostarp privāto mājokļu), informācijas un vēlēšanu procesa piekļūstamību, starptautisko saistību pārņemšanu, kā arī Plāna pasākumi, kas ir vērsti uz izpratnes veicināšanu par vides un pakalpojumu piekļūstamības nozīmi, lai personām ar funkcionēšanas ierobežojumiem būtu iespēja saņemt savām vajadzībām un iespējas atbilstošu pakalpojumus dažādās jomās.

¹ Detalizēts SPAP sastāvs pieejams: <https://www.lm.gov.lv/lv/konsultativas-padomes>

² ANO Cilvēku ar invaliditāti komitejas rekomendācijas Latvijai pieejams: http://www.lm.gov.lv/upload/invaliditate/rekomendacijas_lv_fin_060218.pdf

Arī Plāns personu ar invaliditāti vienlīdzīgu iespēju veicināšanai 2024.-2027.gadam (apstiprināts ar Ministru kabineta 2024.gada 21.maija rīkojumu Nr.396) paredz pasākumus vides, pakalpojumu un informācijas pieklūstamības sekmēšanai starpnozaru līmenī un sabiedrības izpratnes maiņai par invaliditāti un personu ar invaliditāti vietu un lomu mūsdienu sabiedrībā, veidojot priekšnosacījumus iekļaujošas sabiedrības veidošanai, mazinot šķēršļus, ar kuriem saskaras personas ar invaliditāti ikdienas gaitās.

Sociālā darba speciālistu sadarbības padome (turpmāk – SDSSP) ir konsultatīva institūcija, kura izveidota, lai veicinātu profesionāla sociālā darba attīstību, sociālā darba speciālistu izglītošanu un nodrošinājumu, tādējādi sekmējot sabiedrības pārstāvju iesaistīšanu sociālā darba politikas veidošanā. SDSSP sastāvā ir plaši pārstāvētas sociālā darba jomas vadošās NVO, izglītības iestādes, kā arī ar jomu saistītās valsts un pašvaldību iestādes: Latvijas Pašvaldību sociālo dienestu vadītāju apvienība, Latvijas Profesionālo sociālā darba speciālistu asociācija, Latvijas Universitātes P.Stradiņa medicīnas koledža, Latvijas Kristīgā akadēmija, Ieslodzījuma vietu pārvalde, Izglītības un zinātnes ministrijas Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departaments; Baltijas Starptautiskās akadēmija; Rīgas domes Labklājības departaments; Valmieras pilsētas Sociālo lietu pārvalde; Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija; Sociālo darbinieku biedrība; Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultāte; Rīgas 1.slimnīcas Hronisko slimnieku īslaicīgās aprūpes nodaļa; Latvijas Pašvaldību savienība; Liepājas Universitātes Pedagoģijas un sociālā darba fakultāte; Rīgas Stradiņa Universitātes Labklājības un sociālā darba katedra.

5. pielikums
Plānošanas dokumentam
"Eiropas Savienības kohēzijas politikas
programmai 2021.–2027. gadam"

Tematiskais priekšnosacījums Nr.15 (4.6.) "Stratēģiskās politikas satvars veselības aizsardzības un ilgtermiņa aprūpes jomā"

I kritērijs (apraksts attiecināms arī uz II un III kritēriju)

Stratēģiskais satvars veselības jomā nacionālā un reģionālā līmenī ir ieviests ar Ministru kabineta noteikumiem Nr.555 "Veselības aprūpes pakalpojumu organizēšanas un samaksas kārtība"¹:

○ **Primāro veselības aprūpes pakalpojumu plānošana** noteikta noteikumu 3.1., 3.2., 3.3., 3.4.sadaļā un 11.pielikumā nosakot ģimenes ārstu pakalpojumu klāsta pārklājuma teritorijas t.sk.

○ **sekundāro ambulatoro pakalpojumu plānošana** noteikta 3.1.², 3.5., 3.6., 3.7., 3.8. un 3.11.sadaļās, kā arī 5.un 12.pielikumā noteiktas SAVA pakalpojumu plānošanas teritorijas un pakalpojumu veidu minimālais nodrošinājums.

○ **stacionāro pakalpojumu plānošana** noteikta 3.1., 3.6., 3.9., 3.10., 3.11. un 3.12.sadaļās, kā arī 6.pielikumā noteikts katras ārstniecības iestādes sniedzamais pakalpojumu klāsts (kartējums)

Infrastrukturās investīciju prioritātes attiecībā uz veselības jomas ilgtspējīgu attīstību tiks ietvertas Veselības aprūpes nodrošināšanas infrastruktūras investīciju stratēģijā 2021.-2029.gadam, nosakot infrastruktūras ieguldījumus valsts apmaksāto veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanai (tiks ietverts slimnīcu kartējums, kas nodrošinās slimnīcu tīkla reformas turpinājumu, t.sk. ņemot vērā veikto slimnīcu līmeņu izvērtējumu).

Lai noteiktu stratēģiskos rīcības virzienus ir izstrādātas Sabiedrības veselības pamatnostādnes 2021.-2027.gadam, kuru izstrādē veikta esošā VA sistēmas analīze, t.sk. ņemtas vērā ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas perioda ietvaros izstrādātās Pasaules Bankas veselības tīklu attīstības vadlīnijas. Sabiedrības veselības politikas mērķis ir uzlabot Latvijas iedzīvotāju veselību, pagarinot labā veselībā nodzīvoto mūžu, novēršot priekšlaicīgu mirstību un mazinot nevienlīdzību veselības jomā. Sabiedrības veselības pamatnostādnes paredz pasākumu kopumu, kas vērsti uz to, lai nodrošinātu kvalitatīvus un efektīvus VA pakalpojumus, to sniegšanai nepieciešamos cilvēkresursus un infrastruktūru, attiecīgi nosakot 5 stratēģiskos rīcības virzienus: 1) Veselīgs un aktīvs dzīvesveids; 2) Infekcijas izplatības mazināšana; 3) Veselības aprūpes pakalpojumi (ambulatori, stacionāri, tarifi, zāles); 4) Cilvēkresursi; 5) Veselības aprūpes ilgtspēja, pārvaldības stiprināšana, efektīva veselības aprūpes resursu izmantošana.

Situācijas analīze un plānotie rīcības virzieni ilgtermiņa aprūpes jomā ir ietverti Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādnēs 2021.-2027.gadam (MK 01.09.2021. rīk. Nr.616).

Attiecībā uz **cilvēkresursu attīstību** šobrīd tiek īstenota 2014.gadā veiktā Pasaules bankas izvērtējumā par veselības aprūpes nozari Latvijā izteiktajās rekomendācijās minēto pasākumu ieviešana, kuras attiecībā uz cilvēkresursiem iestrādātas 2017.gada konceptuālajā ziņojumā "Par veselības aprūpes sistēmas reformu", t.sk. tiek veiktas reformas, lai nodrošinātu konceptuālā ziņojuma 2.pielikumā plānoto VA aprūpes pakalpojumu sniegšanai nepieciešamo cilvēkresursu skaita sasniegšanu laika periodam līdz 2025.gadam. Cilvēkresursu attīstības reformas īstenošanai, piesaistot papildu valsts budžeta, ES fondu un AF plāna, kā arī Tehniskā atbalsta instrumenta projekta līdzekļus, tiks īstenota virkne pasākumu, kas ļaus nodrošināt pasākumus medicīnu izglītošanai, piesaistei darba nozarē un ārstniecības personu atalgojuma sistēmas attīstībai.

¹ <https://likumi.lv/ta/id/301399-veselibas-apruses-pakalpojumu-organizšanas-un-samaksas-kartiba>

² Sekundāro ambulatoro pakalpojumu atlases procedūra: <http://vmnvd.gov.lv/uploads/files/5dbaec5773a30.pdf>

Lai stratēģiski un ilgtermiņā risinātu ar cilvēkresursu attīstību saistītos izaicinājumus un turpinātu pilnveidot saskaņā ar konceptuālo ziņojumu uzsāktās reformas, paredzēts izstrādāt Cilvēkresursu attīstības stratēģiju (iekļaujot kartējumu, kuras izstrādes termiņš ir 30.06.2023). Veselības nozares cilvēkresursu stratēģija 2021.-2027.gadam reaģējot uz ilgstošo veselības nozares cilvēkresursu trūkumu turpmākajiem 7 gadiem tiks balstīta mērķtiecīgā jau uzsāktā pasākumu turpināšanā, tas nozīmē gan attiecībā uz atalgojuma nodrošinājumu, gan medicīnas pamatstudiju un rezidentūras vietu skaita nodrošināšanu atbilstoši pieprasījumam, gan piesaistes un noturēšanas pasākumus (veicināt absolventu nonākšanu veselības darba tirgū, racionalizēt māsu izglītību, īstenot mentoringa programmas u.c.), kā arī plānots īstenot cilvēkresursu datu bāzes pilnveidošanu un veidot ilgtspējīgu tālākizglītības sistēmu, lai medicīnai nodrošinātu pieejamus un kvalitatīvus profesionālās pilnveides pasākumus.

II kritērijs

Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādņēs 2021.-2027.gadam (MK 01.09.2021. rīk. Nr.616) viens no rīcības virzieniem plānots: **Moderna un pieejama sociālo pakalpojumu sistēma**, kas cita starpā uzlabo iedzīvotāju iespējas dzīvot neatkarīgi un dzīvot sabiedrībā, iekļauties izglītībā un darba tirgū. Rīcības virziena ietvaros vidējā termiņā paredzēts

- Palielināt sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu pieejamību, efektivitāti un atbilstību mērķa grupas vajadzībām;
- Nodrošināt līdzvērtīgu sociālo pakalpojumu pieejamību reģionos, nosakot iedzīvotājiem obligāti nodrošināmo sociālo pakalpojumu veidus novadu un valsts pilsētu pašvaldībās un tā ieviešanas nosacījumus;
- Uzlabot sociālo pakalpojumu kvalitāti un pieejamību iedzīvotājiem;
- Veicināt personu pāreju uz sabiedrībā balstītu vai ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu saņemšanu, vienlaikus uzlabojot institucionālās aprūpes pakalpojumu kvalitāti.

Lai mazinātu teritoriālās atšķirības sociālo pakalpojumu pieejamībā, ir **plānots noteikt pašvaldībās obligāti nodrošināmos sociālos pakalpojumus**. Tiek plānots, ka obligāti ikvienā pašvaldībā samērīgā termiņā un veidā ir jānodrošina sociālais darbs dažādām mērķa grupām, kā arī šādi sabiedrībā balstīti sociālie pakalpojumi sadalījumā pa mērķa grupām:

Bērniem ar invaliditāti:

- aprūpes mājās pakalpojums (tai skaitā, Invaliditātes likumā noteiktais aprūpes pakalpojums bērniem);
- dienas aprūpes centra (prioritāri 16-18 gadus veciem bērniem, kuri nav iekļauti izglītības procesā) pakalpojums;
- atelpas brīža pakalpojums (institūcijā vai dzīvesvietā).

Pilngadīgām personām ar smagiem FT (t.sk. ar invaliditāti):

- aprūpes mājās pakalpojums;
- dienas aprūpes centra pakalpojums personām ar GRT;
- grupu mājas (dzīvokļa) pakalpojums personām ar GRT;
- specializētās darbnīcas pakalpojums personām ar smagiem FT;
- atelpas brīža pakalpojums.

Pensijas vecuma cilvēkiem ar aprūpes vajadzībām, t.sk. personām ar demenci

- aprūpes mājās pakalpojums.

Augstākminētais obligāti nodrošināmo pakalpojumu klāsts tiek ņemts par pamatu, plānojot turpmākos ieguldījumus sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu attīstībā. Būtiskākais pamatprincips ir nodrošināt aprūpes mājas, dienas aprūpes centru, specializēto darbnīcu un grupu māju (dzīvokļu) pieejamību visās Latvijas pašvaldībās.

Pēc DI ERAF projektu pabeigšanas pašvaldībās nebūs izveidota šāda sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu infrastruktūra: dienas aprūpes centri - 6 pašvaldībās, specializētās darbnīcas - 18 pašvaldībās, grupu mājas (dzīvokļi) - 13 pašvaldībās.

Nemot vērā DI ERAF projektu pieredzi, vidējais klientu vietu skaits dienas aprūpes centros ir 17 klientu vietas, grupu mājās (dzīvokļos) - 12 klientu vietas, specializētajās darbnīcās - 15 klientu vietas.

Līdz ar to, lai katrā pašvaldībā būtu vismaz viens dienas aprūpes centra, specializētās darbnīcas un grupu dzīvokļu pakalpojumu sniedzējs, ir jāizveido 37 sociālo pakalpojumu sniedzēji ar 528 klientu vietām.

Papildus ir jāņem vērā, ka daļā pašvaldību būs nepieciešami vairāk par vienu konkrētā veida pakalpojumu sniedzēju, tāpēc iespēja veidot jaunus sociālo pakalpojumu sniedzējus ir jāparedz arī tajās pašvaldībās, kurās jau tiek sniegts konkrētais pakalpojums, bet mērķa grupas vajadzības ar to netiek pilnībā apmierinātas.

Papildus tam būs nepieciešami specifiski uz cilvēku ar ļoti smagu un multiplu traucējumu vajadzībām orientēti dienas aprūpes centri un grupu mājas (dzīvokļi), kā arī dienas aprūpes centri cilvēkiem ar demenci. Tāpat tiks attīstīts aprūpes mājās pakalpojums, tā sniegšanā paredzot gan tehnoloģiju pielietošanu, gan integrētu veselības un sociālo aprūpi.

Lai nodrošinātu jūtamam ietekmi uz neatkarīgu dzīvi atbalstošu sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu attīstību, vienlaikus apzinoties sarežģītos apstākļus, kādos pašvaldībām būs jāpieņem lēmumi par jaunu sociālo pakalpojumu attīstību, un risku, ka pašvaldību ieinteresētība būs zema, tiek plānots, ka obligāti nodrošināmo sociālo pakalpojumu klāsta nodrošināšanai pašvaldībās, kā arī papildus pakalpojumu attīstībai pašvaldībās, kurās ir liela mērķa grupas koncentrācija, ERAF tipa ieguldījumi būs nepieciešami vismaz 540 klientu vietu izveidei indikatīvi 40 sociālo pakalpojumus sniedzēju infrastruktūrā.

Savukārt, īpaši mērķētam atbalstam cilvēkiem ar ļoti smagiem GRT vai multipliem traucējumiem, ir jānodrošina iespēja vismaz 3 jaunu sociālo pakalpojumu sniedzēju izveidei (indikatīvi 54 klientu vietas).

Attīstot Sabiedrības veselības pamatnostādnes iezīmētās galvenās prioritārās jomas - sirds un asinsvadu slimības, onkoloģija, psihiskā veselība, mātes un bērna veselības (perinatālais un neonatālais periods) aprūpe, retās slimības, paliatīvā aprūpe, medicīniskā rehabilitācija - visas investīcijas ir vērstas uz šo jomu integrētu attīstību, kas nozīmē, ka tiek attīstīta ne tikai veselības aprūpes infrastruktūra, bet tiek uzlabots arī viss VA pakalpojumu organizācijas process, tostarp cilvēkresursu pieejamība un kvalifikācijas celšana, kvalitātes sistēmas attīstība, prevensija, šajās jomās, padarot VA pakalpojumus pieejamākus un kvalitatīvākus visiem Latvijas iedzīvotājiem, lai aizsargātu katra indivīda veselību, gan arī palīdzētu ilgāk dzīvot ar labu veselību.

Papildus, vēlamies uzsvērt, neskatoties uz to, ka mērķa grupa ir visi Latvijas iedzīvotāji, ieguldījumu intervence (papildus pasākumi) tiks vērsta uz mazāka izsargātām mērķa grupām, piemēram, bērniem un jauniešiem, cilvēkiem ar atkarību no vielas un procesiem un grupas, kam draud sociālā atstumtība, vecāki, darba ņēmēji (īpaši vecāka gadagājuma cilvēki), hroniski slimu pacientu vajadzībām, bērniem un jauniešiem, invalīdiem, cilvēkiem ar psihiskām saslimšanām, u.c. invalīdi, cilvēki ar psihiskām saslimšanām u.c.

III kritērijs

Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam (MK 01.09.2021. rīk. Nr.616), kurās kā viens no rīcības virzieniem plānots: Moderna un pieejama sociālo pakalpojumu sistēma, kas cita starpā uzlabo iedzīvotāju iespējas dzīvot neatkarīgi un dzīvot sabiedrībā, iekļauties izglītībā un darba tirgū. Rīcības virziena ietvaros vidējā termiņā paredzēts:

- nodrošināt līdzvērtīgu sociālo pakalpojumu grozu reģionos un pārskatīt sociālo pakalpojumu sniegšanas pieeju un sociālo pakalpojumu saturu atbilstoši mērķa grupu vajadzībām (uz cilvēku centrēta pieeja) un faktiskajām tirgus cenām;

- paaugstināt pakalpojumu kvalitāti bērniem ar smagiem FTilgstošas sociālās aprūpes institūcijās, tuvinot pakalpojuma sniegšanu ģimeniskai videi;

- veidot integrētus sociālos pakalpojumus hroniski un nedziedināmi slimiem cilvēkiem un viņu ģimenes locekļiem un tuviniekiem;

- attīstīt atbalstu, tostarp cilvēkiem ar ļoti smagiem un multipliem FT, cilvēkiem ar demenci, personām paliatīvajā aprūpē, gados vecākiem cilvēkiem, bērniem ar smagu diagnozi un iespējamu vai esošu invaliditāti, t.sk., nodrošinot metodisku un praktisku atbalstu viņu aprūpē iesaistītajiem ģimenes locekļiem un neformālajiem aprūpētājiem.

Veselības jomā pasākumi, kuru īstenošanai plānots ES fondu atbalsts noteikti saskaņā ar Sabiedrības veselības pamatnostādņu 2021.-2027.gadam uzdevumiem. Īstenojot paredzētos uzdevumus, t.sk. attīstot arī psihiatriskās slimnīcas, tiks attīstīta gan stacionārā, gan ambulatorā aprūpe, kā arī primārā līmeņa aprūpe, mobilie pakalpojumi un mājās aprūpe, kas ir sabiedrībā balstīti pakalpojumi un atbalsta LM īstenotās DI aktivitātes.

Tāpat arī saskaņā ar Sabiedrības veselības pamatnostādņēm, bet pirms ieguldījumu veikšanas, tiek plānots izstrādāt VA rīcībpolitikas plānu attiecībā uz ar hroniskām slimībām slimojošo pacientu un paliatīvās aprūpes, t.sk. HOSPICE, attīstību, lai nodrošinātu integrētu pacientu ar hroniskām slimībām slimojošo un paliatīvās aprūpes, t.sk. HOSPICE, pakalpojumu attīstību. Integrēta pieeja pakalpojumu attīstībā nodrošinās paralēli ieguldījumiem infrastruktūras attīstībā arī attiecīgu pakalpojumu apmaksu, cilvēkresursu vajadzību plānošanu un to kvalifikācijas paaugstināšanu, ietverot gan pakalpojuma kvalitātes aspektus, gan attīstot jaunus pakalpojuma modeļus un pieejamā finansējuma ietvaros pilnveidojot pakalpojumu apmaksas sistēmu. Izstrādājot šo rīcībpolitikas ietvaru, nodrošināma starpnozaru sadarbība ar sociālo jomu pakalpojumiem, nodrošinot vienotu, integrētu ilgtermiņa aprūpes ietvaru.

6. pielikums
Plānošanas dokumentam
"Eiropas Savienības kohēzijas politikas
programmai 2021.–2027. gadam"

TAISNĪGAS PĀRKĀRTOŠANĀS TERITORIĀLAIS PLĀNS

Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

Rīga, 2022

IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI UN TERMINI

AE	Atjaunojamā enerģija
AER	Atjaunojamie energoresursi
ANM	Eiropas Atveseļošanas un noturības mehānisms
ANO	Apvienoto Nāciju Organizācija
ALTUM	AS "Attīstības finanšu institūcija Altum"
CFLA	Centrālā finanšu un līgumu aģentūra
cm	Centimetrs
CO ₂	Oglekļa dioksīds
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
DRN	Dabas resursu nodoklis
DVB	Darba vidē balstītas (mācības)
EK	Eiropas Komisija
EM	Ekonomikas ministrija
EP	Eiropas Padome
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ES	Eiropas Savienība
ES ETS	Eiropas Savienības emisijas kvotu tirdzniecības sistēma
ESF+	Eiropas Sociālais fonds Plus
EUR	euro
FEI	Fizikālās enerģētikas institūts
FM	Finanšu ministrija
IUB	Iepirkumu uzraudzības birojs
IKP	Iekšzemes kopprodukts
IKT	Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas
IS	Informācijas sistēmas
IZM	Izglītības un zinātnes ministrija
IT	Informācijas tehnoloģijas
IPCC	Klimata pārmaiņu starpvaldību padome (<i>Intergovernmental Panel on Climate Change</i>)
ĪADT	Īpaši aizsargājamas dabas teritorijas
KF	Kohēzijas fonds
KLP	Kopējā lauksaimniecības politika
KP	Kohēzijas politika
Kurzeme	Kurzemes reģions pēc NUTS 3. līmeņa teritoriālo vienību klasifikācijas
Latgale	Latgales reģions pēc NUTS 3. līmeņa teritoriālo vienību klasifikācijas

LDDK	Latvijas Darba devēju konfederācija
LIAA	Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra
LKA	Latvijas Kūdras asociācija
LM	Labklājības ministrija
LVĢMC	VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs"
LVM	Akciju sabiedrība Latvijas Valsts meži
LVMi Silava	Latvijas Valsts mežzinātnes institūts "Silava"
MF	Modernizācijas fonds
milj.	miljons
MK	Ministru kabinets
mljrd.	Miljards
MVU	Mazie un vidējie uzņēmumi
NACE	Saimniecisko darbību statistiskā klasifikācija
NBK	Princips "nenodarīt būtisku kaitējumu"
NEKP	Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.-2030.gadam ¹
NIP	Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2021-2027.gadam ²
NUTS	Kopējā statistiski teritoriālo vienību klasifikācija
NVA	Nodarbinātības valsts aģentūra
NVO	Nevalstiskās organizācijas
kt	kilotonna
KŪDRA2030	Kūdras ilgtspējīgas izmantošanas pamatnostādnes 2020.-2030.gadam ³
Pierīga	Pierīgas reģions pēc NUTS 3. līmeņa teritoriālo vienību klasifikācijas
P&A	Pētniecība un attīstība
P&I	Pētniecība un inovācijas
Programma	Eiropas Savienības kohēzijas politikas programma 2021.-2027.gadam
PwC	PricewaterhouseCoopers Latvijas birojs
Projektu dati	Informācija, kas iekļauta projektu iesniegumos, noslēgtajos līgumos/ vienošanās par projektu īstenošanu, informācija, kuru finansējuma saņēmēji ar noteiktu regularitāti sniegs līgumslēdzējīstādei
RAP	Reģionu attīstības programma
Regula Nr.2021/1060	Eiropas Parlamenta un Padomes 2021.gada 24.jūnija regula Nr.2021/1060, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu, Taisnīgas pārkārtošanās fondu un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Finansiāla atbalsta instrumentu robežu pārvaldībai un vīzu politikai
Rīga	Rīgas reģions pēc NUTS 3. līmeņa teritoriālo vienību klasifikācijas
RPP	Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam ⁴
Sadarbības partneri	Latvijas Pašvaldību savienība, Latvijas Lielo pilsētu asociācija, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera, biedrības, nodibinājumi, nozaru asociācijas, plānošanas reģioni
SAM	Specifiskais atbalsta mērķis – "konkrēts mērķis" ir rezultāts, kura panākšanu konkrētos valsts vai reģiona apstākļos veicinās, īstenojot ieguldījumu prioritāti vai Savienības prioritāti un veicot darbības vai pasākumus

¹ Pieejams: <https://ieej.lv/s4kvp>² Pieejamas: <https://ieej.lv/BEep8>³ Pieejamas: <https://ieej.lv/i5jeg>⁴ Pieejamas: <https://ieej.lv/t0SEu>

SEG	Siltumnīcefekta gāze
SIVN	Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējums
SM	Satiksmes ministrija
Sociālie partneri	Latvijas Darba devēju konfederācija, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība, darba devēju, darbaņēmēju organizācijas un to apvienības
Stratēģija	Latvijas stratēģija klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050.gadam ⁵
t	Tonna
TAP	Transporta attīstības pamatnostādņem 2014.– 2020.gadam ⁶
t CO ₂ ekv.	SEG emisiju daudzums, kas izteikts oglekļa dioksīda ekvivalenta tonnās
TPF	Taisnīgas pārkārtošanās fonds
TPM	Taisnīgas pārkārtošanās mehānisms
TPTP	Taisnīgas pārkārtošanās teritoriālais plāns
UK	KP fondu uzraudzības komiteja
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
Vidzeme	Vidzemes reģions pēc NUTS 3. līmeņa teritoriālo vienību klasifikācijas
VPVB	Vides pārraudzības valsts birojs
Zemgale	Zemgales reģions pēc NUTS 3. līmeņa teritoriālo vienību klasifikācijas
ZI	Zinātniskās institūcijas
ZIZIMM	Zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības sektorā
ZM	Zemkopības ministrija

1. PĀRKĀRTOŠANĀS PROCESA IZKLĀSTS UN VISNELABVĒLĪGĀK SKARTO TERITORIJU NOTEIKŠANA LATVIJĀ

2019.gadā MK apstiprināja Latvijas pozīciju, atbalstot ES mērķu izvirzīšanu ES klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050.gadam, pāreja uz klimatneitralitāti galvenokārt balstās uz diviem politikas plānošanas dokumentiem: 2020.gadā EK iesniegto Stratēģiju un NEKP.

Stratēģijas mērķis ir Latvijas klimatneitralitāte 2050.gadā, un tās potenciālie ieguvumi saistāmi ar vides, sociālajām un ekonomikas dimensijām pārejā uz klimatneitralitāti. Mērķa sasniegšana īstenojama trīs SEG emisiju samazināšanas posmos (skat. 1.un 2.piel.) trīs mainīgajos – SEG emisijās bez ZIZIMM, CO₂ piesaistē un SEG emisijās ZIZIMM sektorā un virzība uz klimatneitralitāti, ņemot vērā SEG emisijas kopumā ar ZIZIMM sektoru. Stratēģija nosaka nepieciešamību veikt tautsaimniecības pārstrukturizēšanu, procesu optimizēšanu izmaksu efektīvā veidā, nemazinot konkurētspēju, sekmējot resursefektivitātes paaugstināšanu, AER izmantošanas veicināšanu, fosilo energoresursu nesubsidēšanu, "zaļo" inovāciju un pētniecības attīstīšanu, "zaļo" darbavietu radīšanu. Klimatneitralitātes sasniegšanā svarīgi nodrošināt CO₂ piesaisti tādā apjomā, lai kompensētu radīto SEG emisiju apjomu, jo pilnīga antropogēno SEG emisiju novēršana nav iespējama.

NEKP ilgtermiņa mērķis (skat. 3.piel.) ir saskaņā ar Stratēģijas principiem un nosaka pārkārtošanās procesu uz klimatneitralitāti. Lai to īstenotu, līdz 2030.gadam jāizstrādā detalizēti plānošanas dokumenti, t.sk. 2023.gadā paredzēti grozījumi NEKP. NEKP noteikti klimata pārkārtošanās mērķi dažādiem sektoriem (skat. 4.piel.). Pēc 2020.gadā publicētajiem SEG inventarizācijas rezultātiem Latvijas SEG emisijas, neskaitot ZIZIMM, ieskaitot netiešās CO₂ emisijas, 2018.gadā bija 11757,06 kt CO₂ ekv., bet ieskaitot ZIZIMM un netiešās CO₂ emisijas⁷ - 13174,61 kt CO₂ ekv. ZIZIMM sektorā rodas SEG emisijas un arī CO₂ piesaiste, kas ietver meža zemes, aramzemes, zālāju, apbūves un mitrāju kategorijas, tāpēc ceļā uz klimatneitralitāti ZIZIMM sektoram izvirzīti atsevišķi mērķi. ZIZIMM sektorā galvenokārt SEG emisijas rodas no organiskajām augsnēm, kūdras ieguves un zemes izmantošanas veida maiņas –

⁵ Pieejama: <https://ieej.lv/EqfKE>

⁶ Transporta attīstības pamatnostādnes 2014.–2020. gadam. Pieejams: <https://ieej.lv/0tg6Q>

⁷ 2020.gadā iesniegtās SEG inventarizācijas kopsavilkums (<https://ieej.lv/INBdh>)

atmežošanas. Šobrīd ZIZIMM sektora emisijas Latvijā pārsniedz sektorā radīto piesaisti. Salīdzinot ar 1990.gadu, 2018.gadā izmaiņas ZIZIMM SEG emisijās/CO₂ piesaistē ir - 113,9%, kas galvenokārt saistāms ar mežizstrādes pieaugumu.

Viena no SEG ietilpīgākajām nozarēm ZIZIMM sektorā⁸ Latvijā ir kūdras nozare. SEG emisijas no mitrājiem un kūdras ieguves enerģijai, kā arī ieguves dārzkopībai veido ~13% no kopējām emisijām, ieskaitot ZIZIMM un netiešās CO₂ emisijas (skat. 5.piel.). Daļa no šīm emisijām rodas kūdras ieguves procesā, daļa SEG emisiju izdalās vēsturiskajās kūdras ieguves vietās. Latvija ir viena no sešām ES valstīm, kas kūdru iegūst un izmanto enerģijas ražošanā⁹, radot CO₂ emisijas un atstājot ietekmi uz vidi. Latvijā ir 26232 ha lielas vēsturisko kūdras ieguves vietu platības, kam nepieciešama rekultivācija.

Ekonomikas zaļā pārkārtošanās

Kūdras resursi Latvijā nav precīzi noteikti, tie ir ap 11,3 mljrd.m³ (1,7 mljrd.t), no tiem 1,1 mljrd.t - enerģētiskā kūdra. Saskaņā ar Kūdras fonda¹⁰ datiem kūdras purvu (atradņu) platības aizņem 641115 ha, kas ir ~10% no Latvijas teritorijas, no tiem ~4% izmantoti kūdras ieguvei. No visām potenciāli rūpnieciski izmantojamām kūdras platībām 63% atrodas valsts īpašumā. Latvijā kūdru pārsvarā izmanto dārzkopībā, katru gadu pārsniedzot 95% no kopējā kūdras ieguves apjoma (skat. 6.piel.). Saskaņā ar LKA datiem kūdru, ko izmanto enerģētikā, periodiski iegūst 2829 ha platībā, kas kopumā rada vismaz 32 kt CO₂ ekv.gadā¹¹. Salīdzinot ar 1990.gadu, SEG emisijas no kūdras dedzināšanas ievērojami samazinājušās, līdz 95,8–97,8% (skat. 7.piel.). No 2003.gada pārtraukta enerģētiskās kūdras izmantošana Rīgas TEC-1, tāpēc kūdras izmantošana enerģētikā strauji sarukusi. Atsevišķos gados kūdras izmantošana nedaudz pieaugusi nelabvēlīgu meteoroloģisko apstākļu, kvalitatīvas šķeldas trūkuma un jaunu katlumāju izveides pašvaldībās dēļ, īpaši Latgalē, jo kūdrai kā kurināmajam ir zemas izmaksas. Kūdras plašāka izmantošana enerģētikas sektorā potenciāli būtiski palielinātu Latvijas SEG emisijas, jo kūdrai ir liela emisiju intensitāte, ko iegūstot esošo licenču laukumu faktiskajās platībās, tiktu sasniegtas gandrīz divas reizes šī brīža valsts kopējo SEG emisiju daudzumu gada griezumā.

Kamerālā novērtējumā Latvijā identificētas 190 vēsturiskās kūdras ieguves teritorijas (26232 ha platībā vismaz 151 bijušajā atradnē), kur dažādos laika periodos realizēta vai iespējams realizēta kūdras ieguve, t.sk. enerģētiskā kūdra. Aplēstās šo vietu platības rada SEG emisijas 199,9 kt CO₂ ekv.gadā. Laikā no 1990.-2018.gadam SEG emisijas no mitrājiem pieaugušas par 30%. Degradēto vēsturisko kūdras ieguves vietu rekultivācija var mazināt SEG emisijas no kūdras ieguves mitrāju apakškategoriā ZIZIMM sektorā. TPTP ietvaros plānots veikt rekultivācijas pasākumus 13600 ha platībā, radot SEG emisiju ietaupījumu 134,6 kt CO₂ ekv.gadā.

Lai veicinātu ekonomikas zaļo pārkārtošanos virzībā uz klimatneitralitāti, TPTP intervence galvenokārt balstīta uz Latvijas plānoto atteikšanos no kūdras izmantošanas enerģētikā līdz 2030.gadam un rekultivācijas pasākumiem, kas radīs ievērojamu SEG emisiju samazinājumu un sniegs pozitīvu ietekmi uz vidi un dabu ilgtermiņā, novēršot pārkārtošanās negatīvās sekas uz apkārtējo vidi, atjaunojot un uzlabojot ES nozīmes biotopu un purvu ekosistēmu kvalitāti un bioloģisko daudzveidību, veicinot dabas un ekotūrisma, kā arī nodarbinātību, t.sk. radot jaunas ilgtermiņa darbavietas. Latvija nosaka starpuzdevumu ministrijām 2023.gadā izstrādāt un iesniegt apstiprināšanai grozījumus normatīvajos aktos.¹² Tāpat paredzēta pāreja no cietā fosilā kurināmā, t.sk. kūdras, apkures iekārtu izmantošanas uz ilgtspējīgiem apkures veidiem. Enerģētiskās kūdras aizliegums un TPTP paredzētās darbības var veicināt Stratēģijā pret 2030.gadu noteikto ZIZIMM mērķu sasniegšanu 36% apmērā, kas ir starpposms virzībā uz klimatneitralitāti, kur nesamazināmās SEG emisijas kompensē piesaiste ZIZIMM sektorā. Precīzāki nozaru mērķi klimatneitralitātes sasniegšanai tiks noteikti ar NEKP grozījumiem 2023.gadā. TPF finansējums paredzēts arī sociālekonomisko seku mazināšanai, reaģējot uz netiešajām enerģētiskās kūdras aizlieguma sekām.

Lai noteiktu teritorijas, kurās gaidāma vislielākā ietekme no ekonomikas zaļās pārkārtošanās, veikta esošās situācijas analīze.

Kūdras resurss: Latvija ir 7.vietā pasaulē pēc kūdras atradņu procentuālā īpatsvara valsts teritorijā (skat. 8.piel.). Galvenā kūdras krājuma izplatība koncentrēta Austrumlatvijas, Piejūras un Ziemeļvidzemes zemienē.¹³ Vidzemē un Pierīgā atrodas lielākās nerekultivēto vēsturisko kūdras ieguves vietu platības, tām seko Latgale,

⁸ EK 2020.gada ziņojums par Latviju, 26.2.2020. SWD(2020) 513 (<https://ieej.lv/gtgRR>)

⁹ PwC 4.ziņojums, 15.lpp

¹⁰ LVGMC, Valsts Kūdras fonda materiāli

¹¹ VARAM aprēķini sadarbībā ar LVMI Silava un LVGMC

¹² MK 14.09.2021. sēdes Nr.61 (46.§) prot. 4.punkts

¹³ LVGMC dati

Zemgale, Kurzeme. Lielākais izmantojamās kūdras apjoms un ieguves potenciāls ir Latgalē, Vidzemē, bet augstākie kūdras ieguves intensitātes un nodarbinātības rādītāji ir Zemgalei, Kurzemei. Enerģētisko kūdru iegūst visos reģionos, izņemot Vidzemi, 2829 ha platībā (skat. 9.piel.). Visvairāk šādu platību ir Pierīgā, Latgalē, bet kūdru kā kurināmo 2018.-2019.gadā izmantoja Zemgalē, Vidzemē, Latgalē, Rīgā, Pierīgā. Kūdras nozare aktīvi darbojas visos reģionos, tāpēc pārkārtošanās, mazinot sociālo un ekonomisko ietekmi, nepieciešama vairākos reģionos, īpaši ārpus Rīgas, Pierīgas, kur emisijas ir 77% no visām vēsturiskajām kūdras ieguves vietām.

Nodarbinātība: Nodarbināto iedzīvotāju skaits Latvijas reģionos atšķiras, bet īpatsvars salīdzinājumā ar kopējo iedzīvotāju skaitu reģionos līdzīgs, tomēr Rīgā tas ir gandrīz divas reizes lielāks, kas saistīts ar svārstmigrāciju, nekorekti deklarētu dzīvesvietu, atšķirīgiem ekonomiskās aktivitātes līmeņiem reģionos. Nodarbinātības līmenis četros reģionos ir zemāks nekā Rīgā, Pierīgā - augstākais bezdarba līmenis un zemākās algas ir Vidzemē, Latgalē. Vidējā alga Latvijā pakāpeniski pieaug¹⁴, bet četros reģionos ir zemāka par valsts vidējo (skat. 10.piel.).

Ekonomika: Latvijas IKP turpināja pieaugt, 2019.gadā vislielāko ieguldījumu IKP nodrošināja Rīga, Pierīga, tādējādi šie pēc platības mazākie reģioni veido ~70% Latvijas IKP¹⁵. Būtiski atšķiras arī komersantu spēja piesaistīt investīcijas, galvenokārt tās veiktas Rīgā, Pierīgā, bet pārējie reģioni saņēma mazāk nekā to īpatsvars ekonomikā IKP izteiksmē¹⁶. Atšķirības starp Rīgu un Latgali, kurā piesaistīts vismazāk nefinanšu investīciju, ir 5,4 reizes. Darba samaksas atšķirības starp Rīgu, Pierīgu un pārējiem reģioniem ir pat 1,6 reizes (skat. 10.piel.).

Enerģētika: Latvijas enerģijas balance atkarīga no importētajiem enerģijas resursiem, galvenokārt no gāzveida degvielas, šķidrā un cietā fosilā kurināmā. Pēdējo 10 gadu laikā AER patērēja daļa transporta nozarē pieaugusi nenozīmīgi. Novērojama tendence, ka reģionos ar augstu IKP ir zemāks enerģijas patēriņš. Rīgā, Pierīgā siltumenerģijas patēriņš, kas nepieciešams vienas IKP vienības radīšanai, ir divreiz mazāks nekā pārējos reģionos. Latvijas reģionos ir 3-6 reizu atšķirība starp patērētajiem energoresursiem apstrādes rūpniecībā pret saražoto IKP vienību (skat. 11.piel.).

Demogrāfija: Iedzīvotāju skaits samazinās visos Latvijas reģionos (izņemot Pierīgu) dabisko kustību un migrācijas dēļ. 2020.gada sākumā vairāk kā 50% Latvijas iedzīvotāju dzīvoja Rīgā (32%) un Pierīgā(20%).¹⁷ 2020.gadā visvairāk iedzīvotāju zaudējusi Latgale, Vidzeme, Kurzeme, kam seko Zemgale, Rīga (skat. 12.piel.). Rīgā dzīvo 1/3 Latvijas iedzīvotāju.

Pamatojoties uz statistikas datu analīzi un ņemot vērā reģionu līdzīgās specifiskās problēmas un attīstības vajadzības, **Latvija nosaka, ka visvairāk atteikšanās no kūdras izmantošanas enerģētikā un saistīto nozaru pārkārtošanās process virzībā uz klimatneitralitāti ietekmēs četrus reģionus: Latgali, Vidzemi, Zemgali, Kurzemi.**

Pēc reģionu salīdzinājuma (skat. 13.piel.) un rādītāju daudzkritēriju analīzes apkopojuma (skat. 14.piel.) secināms, ka Rīga un Pierīga ir labākā situācijā nekā pārējie reģioni (izņemot lielo īpatsvaru enerģētiskās kūdras ieguvē un izmantošanā). Vairākos rādītājos Zemgalei un Kurzemei ir sliktāki rezultāti salīdzinot ar Rīgu un Pierīgu, bet Latgalei un Vidzemei - zemākie rādītāji gandrīz visās analizētajās jomās.

Ieguves rūpniecības un ražošanas nozares (t.sk. kūdras nozare) nodrošina darbu ievērojamai iedzīvotāju daļai Kurzēmē (29,1%), Zemgalē (27,4%), bet mazākais nodarbināto īpatsvars ir Latgalē (25,5%), Vidzemē (25,8%)¹⁸, līdz ar to ekonomikas pārkārtošanās process Kurzēmē un Zemgalē ietekmēs vairāk darbavietu, tāpēc būs svarīgi veicināt nodarbinātību, radot darbavietas jaunajās uzņēmējdarbības teritorijās un iegūstot darba tirgum atbilstošas prasmes, pārkvalifikācijas iespējas.

Lai nodrošinātu lielāku emisiju samazinājumu no ekonomikas zaļās pārkārtošanās, t.sk. atteikšanās no kūdras izmantošanas enerģētikā, paplašinot ģeogrāfisko tvērumu uz četriem reģioniem, vēsturisko kūdras ieguves vietu rekultivācija radīs SEG emisiju ietaupījumu 134,6 kt CO₂ ekv.gadā, kur proporcionāli vēsturisko kūdras ieguves vietu platībām 74% samazinājums paredzēts Vidzemē, Latgalē, bet Kurzēmē, Zemgalē – 26%, t.sk., papildu radot 1260 darbavietas rekultivācijas nodrošināšanai (Vidzemē, Latgalē – 931, Kurzēmē, Zemgalē – 329). Atsakoties no kūdras izmantošanas enerģētikā Latvijā kopumā, četros reģionos tiktu samazinātas kūdras sadedzināšanas emisijas 52% apmērā, t.sk. 40% apmērā Kurzēmē un Zemgalē.

¹⁴ EM, Informatīvais ziņojums par darba tirgus vidējā un ilgtermiņa prognozēm (2018)

¹⁵ PwC 4.ziņojums,67.lpp

¹⁶ PwC 4.ziņojums,67.lpp

¹⁷ CSP. Iedzīvotāju skaits gada sākumā, izmaiņas

¹⁸ PwC 4.nodevums, 131.lpp

2. PĀRKĀRTOŠANĀS GRŪTĪBU NOVĒRTĒJUMS PAR KATRU TERITORIJU (REĢIONU)

2.1. Novērtējums par pārkārtošanās procesa uz klimatneitrālu Savienības ekonomiku līdz 2050. gadam ekonomisko, sociālo un teritoriālo ietekmi

Ekonomikas zaļās pārkārtošanās procesā klimatneitralitātes mērķu kontekstā izvērtēta ekonomiskā, sociālā un vides ietekme reģionos. Atteikšanās no kūdras izmantošanas enerģētikā ir galvenais virziens ekonomikas zaļās pārkārtošanās procesā reģionos TPTP ietvaros. Apņemšanās līdz 2030.gadam virzīties uz klimatneitralitātes mērķiem kopā ar esošajām pārkārtošanās iecerēm TPTP ietvaros paredz, ka plānoto pasākumu ietekme uz vidi būs pozitīva - tiks samazināts SEG emisiju īpatsvars, pakāpeniski tiks dažādota reģionālā ekonomika un ilgtspējīgāk izmantoti dabas resursi. Tāpat tiks veicināta bioloģiskā daudzveidība degradētajās purvu ekosistēmās.

Vairākiem TPTP pasākumiem ietekme uz SEG emisiju samazinājumu ir netieša, kas jāvērtē ilgtermiņā. Pārkārtošanās sociālā ietekme pārejas nozarēs skars nodarbinātību, ņemot vērā potenciāli ietekmētās darbavietas pārkārtošanās dēļ, darbinieku pārkvalificēšanas nepieciešamību un kvalifikācijas celšanu ātrai, efektīvai darbaspēka pielāgošanai darba tirgus attīstības vajadzībām.

Nemot vērā, ka pārkārtošanās procesa izaicinājumi, ietekme un vajadzības četros reģionos ir līdzīgas, katra pārejas skartās teritorijas analīze tiek veikta par četriem reģioniem kopumā, izceļot atsevišķus reģionus salīdzinošus aspektus, konkrētus datus par katru reģionu (ierobežoto zīmju skaita dēļ) norādot pielikumā.

2.1.1. Reģionu skarto saimniecības un rūpniecības nozaru analīze

Kūdra ir nozīmīgs dabas resurss visos Latvijas reģionos. Lielākā kūdras ieguve notiek Kurzemē, Zemgalē, Vidzemē, ko būtiski ietekmēs pāreja uz klimatneitrālu ekonomiku. 2018.gadā Kurzemē tika iegūtas 309,2 tūkst.t kūdras, Zemgalē - 433,6 tūkst.t, Vidzemē - 275,5 tūkst.t, Latgalē - 216,3 tūkst.t. (skat. 9.piel.). Vienlaikus organiskās augsnes, t.sk. kūdra, ir vienas no lielākajiem emisiju avotiem Latvijā. Daļa no šīm emisijām rodas kūdras ieguves procesā un nerekulivētās vēsturiskās kūdras ieguves vietās, turpinot izdalīt lielu SEG emisiju apjomu.

2019.gadā Latvijā kūdras nozarē darbojās 64 uzņēmumi, spēkā esošas 130 zemes dziļu izmantošanas licences 98 purvos. Pēdējos piecos gados vidēji gadā iegūti 1088 tūkst.t kūdras (no tiem 29 tūkst.t enerģētiskās kūdras),¹⁹ un sagaidāms, ka 2020.-2030.gadā vidējais kūdras resursu ieguves apjoms gadā saglabāsies ap 1200 tūkst.t, nepalielinot kopējo kūdras ieguves platību (26 000 ha).²⁰ Kopumā lielākā kūdras ieguve reģionos ir Kurzemē, Zemgalē, taču visvairāk potenciāli skartie uzņēmumi reģionos (kopā trīs) saistībā ar enerģētiskās kūdras ieguves pārtraukšanu atrodas Pierīgā, Latgalē, Zemgalē.

Kopumā 2018.-2019.gadā seši uzņēmumi un divas pašvaldības²¹ visos reģionos (izņemot Kurzemi) kūdras izmantoja enerģijas ieguvei, kā arī viens uzņēmums Zemgalē uzsāka testus kūdras izmantošanai pilsētas siltumapgādes koģenerācijas stacijā. 2020.gadā kūdra kā kurināmais izmantots 10 sadedzināšanas iekārtās (kopējā nominālā iekārtu jauda 31,47 MW), t. sk. piecās jaunās iekārtas, kas uzstādītas no 2015.gada. Kopš 2021.gada 1.janvāra ir atcelts DRN atbrīvojums par CO₂ emisiju, kas rodas, izmantojot kūdras stacionārās tehnoloģiskajās iekārtās. Enerģētiskās kūdras izmantošanas pārtraukšana ietekmēs šo uzņēmumu un teritoriju sociālekonomisko attīstību.

Mazinot ar vēsturisko enerģētiskās kūdras ieguvi saistītās sekas un SEG emisijas, nepieciešams veikt vēsturisko kūdras ieguves vietu rekulivāciju. Lielākās kopējās degradēto purvu platības ir ārpus Rīgas un Pierīgas, kur rekulivācija sniegtu vislielāko ietekmi uz SEG emisiju samazinājumu reģionos no kūdras ieguves un ZIZIMM sektora emisijām. Saskaņā ar LIFE REstore projekta rezultātiem rekulivācijas veidi, kas nodrošina SEG emisiju samazinājumu vai CO₂ piesaisti un pozitīvu ietekmi uz tautsaimniecību, ir apmežošana un ogu audzēšana (skat. 15.piel.). Šiem pasākumiem ir potenciāls veidot jaunas uzņēmējdarbības aktivitātes un darbavietas reģionos. Pārējie rekulivācijas veidi nesniedz tik pozitīvu ietekmi uz klimatu ilgtermiņā, t.sk. renaturalizācija veicina emisiju pieaugumu, lai gan veicina bioloģisko daudzveidību.²² Saskaņā ar KŪDRA2030 3.piel. un vides apstākļiem reģionos, renaturalizācijas un purvu biotopu atjaunošanas aktivitātēm vislielākais potenciāls ir Vidzemē, Kurzemē, turpretī Latgalē, Zemgalē galvenokārt piemērotas pārprofilēšanās darbībām.

¹⁹ KŪDRA2030, PwC aprēķini

²⁰ KŪDRA2030

²¹ Preiļu nov. (Riebiņu pag. ciematos: Sīlukalns, Riebiņi, Galēni, Stabulnieki, Silajāņi, Kastīre, Aglonas stacija), Līvānu nov.

²² LIFE REstore Degradēto kūdrāju ilgtspējīgas apsaimniekošanas optimizācijas modelis

Visi SEG emisiju sektori mijiedarbojas. ZIZIMM sektora emisijas ietekmē arī enerģētikas un lauksaimniecības nozares emisijas, bet enerģētikas sektors saistīts ar visām nozarēm, kas patērē enerģiju. Nozarēs ar augstākajiem SEG emisiju rādītājiem Latvijā tiek nodarbināti 30% darbaspēka, un tās rada būtisku nacionālo IKP daļu, kā arī nereti piedāvā augstāku atalgojumu nekā vidēji valstī (skat. 16.piel.). Tāpēc būtiski motivēt un veikt šo nozaru pārkārtošanos uz ilgtspējīgāku darbības modeli, nodrošinot reģiona uzņēmumu koordinētu pāreju dažādās nozarēs uz SEG emisiju samazinājumu un radot jaunas darbavietas.

Lai ierobežotu reģionālās nevienlīdzības palielināšanos, nepieciešama uzņēmējdarbības dažādošana degradētās vēsturisko kūdras purvu ieguves un rūpniecības teritorijās, jaunu uzņēmējdarbības teritoriju attīstība, veicinot arī jaunu MVU un jaunuzņēmumu attīstību un novēršot turpmāku teritoriju degradāciju. Nepieciešama arī infrastruktūras pielāgošana pārejā uz videi draudzīgākām un energoefektīvākām ražošanas tehnoloģijām, veicinot plašāku AER izmantošanu un dodot iespēju pārkārtot un mainīt saimnieciskās darbības energoietilpību, jo emisijas rodas gan enerģijas patēriņa procesā, gan ražošanas procesā. Arī NEKP paredz palielināt AER izmantošanu un prasības attiecībā uz energoefektivitāti un emisiju kontroli.²³

2.1.2. Paredzamais zaudēto darbvieta skaits un pārkvalificēšanas vajadzības, ņemot vērā darba tirgus un ekonomikas attīstības prognozes

ZIZIMM sektorā Latvijā ir nodarbināti apmēram 7% no visiem nodarbinātajiem – lielākā daļa no tiem reģionos. Pārtraucot iegūt un izmantot enerģētisko kūdru, visvairāk darbinieku tiks ietekmēti Latgalē, Pierīgā, taču Pierīgā, Rīgā saistībā ar lielāku ekonomisko aktivitāti un zemāku bezdarba līmeni paredzama mazāka ietekme nekā pārējos reģionos. Kūdras nozares nodarbinātības modelis apvieno pastāvīgo un sezonālo personālu, tādēļ vasaras laikā darbinieku skaits ievērojami pieaug.

Papildu tieši ietekmētajām darbavietām saistībā ar enerģētiskās kūdras izmantošanas pārtraukšanu, to ietekme būs manāma visā kūdras produktu vērtību ķēdē. Tāpat var tikt ietekmētas vietējo un starptautisko pārvadājumu, degvielas izplatīšanas, iepakojuma un koka palešu ražošanas, remonta, apdrošināšanas un grāmatvedības nozares. Kūdras nozarē vidēji ir 1934 nodarbināto darbavietas (skat. 9.piel.).²⁴ Ietekmēto darbavietu kontekstā nepieciešams vērtēt arī kūdras nozarei raksturīgo sezonālo nodarbinātību, kas sastāda aptuveni 28% jeb 541,5 no kopējām kūdras nozares darbavietām un rada dažādas sociālekonomiskas konsekvences pretstatā pastāvīgai nodarbinātībai. Primāri fokuss tiks vērsts uz ietekmēto darbinieku prasmju celšanu un pārkvalifikāciju, lai pielāgotos ekonomikas zaļās pārkārtošanās rezultātā radītajām darba tirgus vajadzībām. Veicot vēsturisko kūdras ieguves vietu rekultivāciju, tiks radīta nepieciešamība pēc 1260 nodarbinātajiem lauksaimniecības (augļkopības) un mežsaimniecības jomās saistībā ar pārprofilēšanās īstenošanu. Kopumā ekonomikas pārkārtošanās radīs ietekmi uz 1875 darbavietām (skat. 18.piel.).

Saskaņā ar vairāku nozaru dažādošanas pasākumiem gaidāmas būtiskas strukturālas izmaiņas, kurām būs nepieciešama darbaspēka aizstāšana un pārkvalificēšana (skat. 17.piel.). Jāvērtē arī ekonomikas transformācijas saistīto ietekmi uz prasmju ieguves vai uzlabošanas pasākumiem, jo tas skar arī kūdras nozares pārkārtošanas rezultātā ietekmēto darbinieku iespējas darba tirgū (skat. 18.piel.). Lai nodrošinātu atbilstoši apmācītu personālu jaunizveidotajās darbavietās vai esošajās darbavietās citā nozarē, plānots atbalsts kvalifikācijas celšanai un pārkvalificēšanai. Attiecībā uz cilvēkresursu attīstību, vērtējot izglītības iestāžu pārklājumu reģionos - Vidzemē, Latgalē, Zemgalē, Kurzemē - darbojas vairākas profesionālās un augstākās izglītības iestādes, kurās iespējama cilvēkresursu prasmju attīstība, pārkvalificēšana, nodarbināto prasmju uzlabošana dažādās jomās: Vidzemē (tehnoloģiju un dizaina, IKT, enerģētikas, u.c.), Latgalē (IKT, enerģētikas, kokrūpniecības, u.c.), Zemgalē (autotransporta, būvniecības, inženierzinātņu u.c.), Kurzemē (IKT, mašīnbūves, pārtikas u.c.) (skat. 19.-22.piel.), kas ir būtisks priekšnoteikums klimatneitrālas ekonomikas attīstībai un transformācijas seku mazināšanai (prioritāri kūdras nozares sektorā nodarbinātajiem saistībā ar nozares transformāciju).

Cilvēkresursu prasmju attīstības vajadzību piedāvājums reģionos (Vidzemē, Latgalē, Zemgalē, Kurzemē) tiek plānots atbilstoši spēkā esošajās RAP 2021.–2027.gadam noteiktajām uzņēmējdarbības attīstības tendencēm, prioritātēm un tautsaimniecības nozaru pieprasījumam un darba tirgus attīstības prognozēm

Reģionālās ekonomikas dažādošana un potenciāli radītās darbavietas sniegs iespēju potenciāli ietekmētajiem darbiniekiem uzlabot savu kvalifikācijas līmeni, lai pārkvalificētos un iekļautos mainīgajā darba tirgū. Pieprasījums pēc augsti kvalificētiem darbiniekiem palielināsies, uzņēmumiem pieņemot lēmumus par pārkārtošanos uz klimatam draudzīgu un oglekļa neitrālu ekonomiku. Reģioniem ar straujāku iedzīvotāju skaita samazinājumu un negatīvām

²³ EM, 2020, NEKP, 105-106.lpp

²⁴ CSP. Nodarbināto iedzīvotāju svārstmigrācija, darbvieta skaits, radītā pievienotā un produkcijas vērtība pēc NACE reģionos - Darbības veids (NACE 2.red.), Kūdras ieguve (<https://ieej.lv/GqsBu>)

demogrāfijas tendencēm ir lielāks izaicinājums pārkārtoties uz klimatneitrālu ekonomiku. Jaunas darbavietas plānots radīt ne tikai vēsturisko kūdras ieguves vietu rekultivācijā, bet arī revitalizējot uzņēmējdarbības teritorijas, kur plānots izveidot vismaz 466 jaunas darbavietas.

2.1.3. Ekonomikas diversificēšanas potenciāls un attīstības iespējas

Kopumā reģionos ārpus Rīgas un Pierīgas ir līdzīga situācija, tāpēc Latvija neizceļ konkrētus ekonomiskās diversifikācijas potenciāla scenārijus pa teritorijām. Enerģētiskās kūdras izmantošanas siltumapgādē pārtraukšana radīs ietekmes uz kūdras un saistītajām nozarēm kopumā. Vēsturisko kūdras ieguves vietu rekultivācijas aktivitātes atgriezīs teritorijas ekonomiskajā aprītē, audzējot ogulājus vai veicot citas pārprofilēšanas darbības. Ieguldījumi bioloģiskajā daudzveidībā veicinās ekotūrisma attīstību. Turklāt pētniecības un izpētes attīstība var veicināt ilgtspējīgāku kūdras resursu izmantošanu nākotnē. Sociālekonomiskie izaicinājumi reģionos var tikt risināti ar stimulu palīdzību saimnieciskās darbības veicējiem, lai tie pieņemtu lēmumu mainīt savu ražošanas veidu, apjomu vai darbības sektoru, kā arī paredzot atbalsta pasākumus šādos uzņēmumos nodarbinātajiem prasmju un kvalifikācijas paaugstināšanai vai pārkvalificēšanai. Rūpniecības uzņēmumi ir emisiju ietilpīgi - daļa no SEG emisijām rodas kurināmā izmantošanās darbībās, kā arī dažādās rūpnieciskajās darbībās, kuras nepieciešams pakāpeniski pielāgot, lai pārkārtotos uz klimatneitrālu ekonomiku. Lai Latvija spētu virzīties uz videi draudzīgu un ilgtspējīgu tautsaimniecību, nepieciešams mērķēts atbalsts uzņēmumu energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem, AER tehnoloģiju ieviešanai, kā arī saistītajām P&A aktivitātēm, veicinot resursefektīvāku, zema oglekļa emisiju tehnoloģiju ieviešanu un uzņēmumu darbības procesu "zaļināšanu" visvairāk skartajos reģionos. Lai mazinātu pārejas ietekmi uz vidi un risinātu sociālās problēmas visvairāk skartajos reģionos, nepieciešami ieguldījumi bezemisiju transportlīdzekļos, kas cita starpā uzlabotu nodarbinātības iespējas un ietekmēto darbinieku integrāciju darba tirgū.

2.2. Attīstības vajadzības un mērķi līdz 2030.gadam, lai līdz 2050.gadam panāktu klimatneitrālu Savienības ekonomiku

Atbilstoši TPF konkrētajam mērķim, risināt klimatneitralitātes un klimata pārmaiņu radītās sekas, tādējādi īpaši veicinot pāreju no cietajiem fosilajiem resursiem, kurus izmanto kā kurināmo, Latvijā visvairāk tiks skarts enerģētiskās kūdras sektors. Lai mazinātu prognozēto SEG emisiju pieaugumu līdz 2035.gadam²⁵, nepieciešami jauni un inovatīvi pasākumi ekonomikas pārkārtošanai. Lai sasniegtu Stratēģijā noteikto nacionālo ZIZIMM sektora mērķi 2030.gadam – 1047 kt CO₂, ZIZIMM sektora emisijas ir jāsamazina par 370,5 kt CO₂ (skat. 1.piel.). Vienlaikus EK 2021.gada 14.jūlijā publicēja virkni tiesību aktu priekšlikumu saistībā ar klimata mērķu pārskatīšanu. Šobrīd par šiem jautājumiem notiek ES līmeņa diskusijas starp dalībvalstīm, taču augstāku mērķu noteikšana Latvijai nozīmētu, ka būs nepieciešams atjaunināt nacionālajos plānošanas dokumentos noteikto.

Pārtraucot enerģētiskās kūdras ieguvu un mazinot ar vēsturisko enerģētiskās kūdras ieguvu saistītās sekas, rekultivējot degradētos purvus, ZIZIMM sektora emisiju bilancē tiktu samazinātas emisijas no kopējās kūdras ieguves mitrāju apakš kategorijā, atbilstoši kas 2018. gada datiem ir 1452,55 kt CO₂ ekv. Saskaņā ar vairākiem LIFE projektiem un nacionālo pētījumu rezultātiem atsevišķi degradēto kūdras purvu rekultivācijas veidi dod vislielāko SEG samazinājumu un arī SEG piesaisti, taču, piemēram, renaturalizācija paaugstina SEG emisijas (skat. 15.piel.).

Aplēstās vēsturisko kūdras ieguves vietu platības visā Latvijā rada SEG emisijas ap 199,9 kt CO₂ ekv. gadā, no kurām 53% atrodas valsts īpašumā.²⁶ Reģionu, kurus visvairāk skartu kūdras nozares pārkārtošanās, kopējās vēsturisko kūdras ieguves vietu emisijas ir 153,4 kt CO₂ ekv. Maksimālais SEG emisiju ietaupījums var sasniegt līdz pat 225,56 kt CO₂ ekv. gadā²⁷, ja reģionos tiktu izvēlēts rekultivācijas veids ar augstāko SEG ietaupījumu, tādējādi samazinot līdz pat 16% kūdras ieguves emisijas ZIZIMM sektorā virzībā uz klimatneitralitāti un sniedzot ieguldījumu 61% apmērā pret Stratēģijā noteikto ZIZIMM 2030.gada mērķi. Kopējais rekultivācijas mērķis nodrošinās pilnvērtīgu vietas turpmāku izmantošanu, novēršot nelabvēlīgas ietekmes apkārtējai videi, kā arī sekmējot ieguves vietas iekļaušanos ainavā.

Ekonomikas pārkārtošanās rezultātā tiktu pakāpeniski izbeigta enerģētiskās kūdras ieguve un izmantošana līdz 2030.gadam ar izmaiņām tiesību aktos. Pārtraucot iegūt un sadedzināt enerģētisko kūdras un veicot rekultivāciju, Latvijā tiks nodrošināts:

²⁵ Reporting on Policies and Measures under Article 13 and on Projections under Article 14 of Regulation (EU) No. 525/2013 of the European Parliament and of the Council, Latvia, 2020.

²⁶ PwC dati.

²⁷ VARAM aprēķini sadarbībā ar LVMI Silava un LVĢMC un saskaņā ar Kūdra2030 norādītajām platībām

- 1) SEG emisiju samazinājums līdz pat 166,6 kt CO₂ ekv. gadā;
- 2) SEG emisiju samazināšanu par 88% reģionos no vēsturiskajām kūdras ieguves vietām (skat. 24.piel.);
- 3) virzība uz ZIZIMM sektora nacionālo mērķu līdz 2030.gadam izpildi 36% apmērā.

Kūdras izmantošanas pārtraukšana enerģētikā un rekultivācijas pasākumi sniegs ieguldījumu ne tikai SEG emisiju samazināšanā, bet arī, attīstot uzņēmējdarbības infrastruktūru saskaņā ar RAP noteikto specializāciju, izaicinājumiem un investīciju vajadzībām, veicinās ekonomisko izaugsmi reģionos, un, ievērojot uzņēmumu "zaļo" pārkārtošanos (t.sk. dārzkopības stādu audzēšana, koku audzēšana, ogu apstrāde un pārstrāde u.c.), radīs ilgtermiņa nodarbinātības iespējas. Rekultivācijas un pārprofilēšanās pasākumi un tiem pakārtotie reģionālās uzņēmējdarbības attīstības pasākumi, kas veicina pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku, aptver vairāk kā 50% no kopējā plānotā TPF finansējuma 184,2 milj. EUR apmērā.

Reģionālās ekonomikas dažādošanas pasākumu ietvaros tiktu veicināta privātā sektora pārkārtošanās un klimatam draudzīgu darbavietu saglabāšana vai jaunu darbavietu izveide reģionos (t.sk., kūdras nozares sektorā nodarbinātajiem nodrošinot iespēju jaunu darbavietu atrašanai citās oglekļa mazietilpīgās privātā sektora darbības jomās) Ieguldījumi klimatam draudzīgos transportlīdzekļos, mazinātu pārejas sociālekonomiskās sekas un uzlabotu nodarbinātības iespējas – sinerģijā ar uzņēmējdarbības dažādošanas pasākumiem tiktu veicināta vietējā nodarbinātība un darba ņēmēju iekļaušanās darba tirgū visvairāk skartajos reģionos. Vietējo iedzīvotāju pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku veicinātu arī resursu efektīvāka izmantošana un patēriņa samazināšana ikdienā. TPTP ietvaros plānots atbalstīt reģionāla mēroga nodarbinātības programmas gan kūdras, gan citās nozarēs nodarbinātajiem, kas pārkārtošanās procesa rezultātā turpina būt darba ņēmēji vai kuru darbavietas ietekmētas pārkārtošanās rezultātā, tādējādi pielāgojoties jaunajai darba tirgus situācijai un iespējām. Prasmju apguves pasākumu investīciju rezultātā palielināsies kvalifikāciju ieguvušo vai pārkvalificēto darba tirgus dalībnieku un nodarbināto skaits klimatam draudzīgākās tautsaimniecības nozarēs, kā arī tiks uzlabotas un pilnveidotas plānošanas reģionu un pašvaldību speciālistu prasmes un zināšanas darbam ar klimatneitrālas ekonomikas jautājumiem.

2.3. Atbilstība citām attiecīgajām nacionālajām, reģionālajām vai teritoriālajām stratēģijām un plāniem

Latvijas plānotie ekonomikas zaļās pārkārtošanās virzieni ir saskanīgi ar ilgtermiņa un vidējā termiņa attīstības plānošanas dokumentiem (skat. 24.piel.) – NEKP, Stratēģiju un Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plānu līdz 2030.gadam²⁸, Nacionālo attīstības plānu 2021.–2027.gadam²⁹ u.c. plānošanas dokumentiem, kuru mērķis ir mazināt cilvēku, tautsaimniecības, infrastruktūras, apbūves un dabas ievainojamību no klimata pārmaiņu ietekmēm un veicināt klimata pārmaiņu radīto iespēju izmantošanu, kā arī reģionālās attīstības atšķirību mazināšanos. Vienlaikus ar TPTP ietvertajiem pārkārtošanās virzieniem tiktu īstenots gan RIS3, gan NIP paredzētais, atbalstot augstākas pievienotās vērtības pakalpojumu un produktu veidošanās stimulēšanu, zināšanu pārnesei un efektīvāku resursu izmantošanu uzņēmējdarbības ciklos. Paaugstinot darba ņēmēju kvalifikāciju un/vai veicot pārkvalifikāciju, kā arī darbojoties augstas pievienotās vērtības nozarēs un izmantojot energoefektīvākus ražošanas risinājumus, tiktu veicināta klimata mērķu 2030. un 2050.gadam sasniegšana. Tāpat plānotie ieguldījumi ir atbilstoši arī plānošanas reģionu attīstības plānošanas dokumentiem, sniedzot pamatojumu ieguldījumiem un konkretizējot ieguldījumus atbilstoši teritoriju sociāli ekonomiskajai situācijai.

Kūdras nozares pasākumi plānoti saskaņā ar KŪDRA2030, kurā noteikti mērķi un pasākumi ilgtspējīgai nozares attīstībai un dekarbonizācijai. Lai sasniegtu šos mērķus līdz 2030.gadam, noteikti četri sasniedzamie rezultāti (skat. 25.piel.). Tie paredz iegūtās kūdras apjomu nepalielināšanos gada griezumā līdz 2030.gadam, nav arī paredzēta SEG emisiju paaugstināšanās. Galvenās rīcības mērķu sasniegšanai ir kūdras atradņu informācijas sakārtošana un informācijas pieejamība, ilgtspējīga kūdras resursu apsaimniekošana un izmantošana tautsaimniecībā, institucionālās kapacitātes celšana un zinātniskās pētniecības un inovatīvu risinājumu ieviešana, nodrošinot SEG emisiju kompensējošus pasākumus no kūdras ieguves un kūdras izmantošanas. Atteikšanās no enerģētiskās kūdras ir saskanīga ar Stratēģijā paredzēto tautsaimniecības sektoru pārstrukturēšanu, paredzot atbilstošas rīcības, kas aptver gan vispārēju (horizontālu) oglekļa mazietilpīgas attīstības principu īstenošanu, gan rīcības nozaru politikās, iekļaujot visus tautsaimniecības sektorus. Tāpat Stratēģijā paredzētie risinājumi oglekļa mazietilpīgai attīstībai ir noteikti saskaņā ar TPTP kūdras sektora pārkārtošanās pasākumiem, paredzot risinājumus pētniecības attīstībai, ilgtspējīgai enerģētikai, zemes izmantošanai un ražošanai. NEKP nosaka rīcības attiecībā uz vēsturiski izmantoto kūdras ieguves

²⁸ Par Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plānu laika posmam līdz 2030.gadam (<https://iee.lv/sy5Aq>)

²⁹ NAP2027 (<https://pkc.gov.lv/lv/nap2027>)

vieta rekultivācijas veicināšanu, izvēloties piemērotāko rekultivācijas veidu. NEKP paredz horizontālu atbalstu arī inovatīvu tehnoloģiju un risinājumu attīstīšanai resursefektivitātes, SEG emisiju samazināšanas un CO₂ piesaistes palielināšanas sekmēšanai. Vērtējot NEKP mērķus SEG emisiju samazināšanas kontekstā ar kūdras nozares attīstības plānos noteikto, nepieciešams pakāpeniski pārtraukt kūdras ieguvu un izmantošanu enerģijas ražošanai līdz 2030.gadam.

Savukārt reģionālās ekonomikas dažādošanas pasākumi plānoti saskaņā ar RPP uzdevumiem "A.1.1. Publiskās infrastruktūras attīstība uzņēmējdarbības atbalstam", "A.1.2. Ieguldījumi pamatlīdzekļos esošo/jaunu produktu un pakalpojumu attīstībai", "B.3.1. Pašvaldību un plānošanas reģionu kapacitātes palielināšana viedai attīstības plānošanai un īstenošanai", "B.1.3. Viedas pašvaldības – pakalpojumu efektivitātes uzlabošana" un "B.2.5. Pašvaldību ceļu un ielu infrastruktūras attīstība un mobilitātes uzlabošana", kā arī ar NIP un balstoties uz reģionu un pašvaldību attīstības programmās un klimata pielāgošanās stratēģijās noteiktajām prioritātēm, t.sk. sociālekonomisko seku mazināšanai saistībā ar klimata pārmaiņām.

Tāpat atbalsta sociālekonomisko seku mazināšanai reģionos pārejā uz klimatneitrālu ekonomiku pasākumi plānoti saskaņā ar Izglītības attīstības pamatnostādņem 2021.-2027.gadam³⁰, NIP, Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādņem 2021.-2027.gadam³¹, Digitālās transformācijas pamatnostādņem 2021.-2027.gadam³², TAP u.c. plānošanas dokumentiem, kas ietver rīcības virzienus sociālo un ekonomisko risku mazināšanai nozarēs, kas veic ekonomikas transformāciju uz klimatneitralitāti.

2.4. Paredzēto darbību veidi

Lai novērstu reģionālo atšķirību palielināšanos, mazinātu pārejas uz klimatneitralitāti sociālās, ekonomiskās un ar vidi saistītās sekas, ar jaunu un inovatīvu risinājumu ieviešanu, četros reģionos pārkārtošanās ietvaros plānotas TPF investīcijas 184,2 milj. EUR³³.

Ekonomikas pārkārtošanai plānotas tiešās pārejas un netiešās kompensējošās darbības, kas radīs pozitīvu ietekmi uz nodarbinātību ilgtermiņā, mazinās sociālekonomiskās sekas pārejā uz klimatneitrālu ekonomiku. Informāciju par paredzamo pārkārtošanās ietekmes mazināšanu skat.26.piel.

Investīciju virziena **"Kūdras nozares SEG emisiju samazināšanas pasākumi un atbalsts reģionālās ekonomikas dažādošanai, mazinot sociālekonomiskās sekas pārejā uz klimatneitrālu ekonomiku"** plānotās darbības sniegs ne tikai tiešu ieguldījumu klimata mērķu sasniegšanā, bet arī reģionu ekonomikas dažādošanā un attīstībā, atbilstoši RAP identificētajām attīstības vajadzībām, ņemot vērā reģionu atšķirības un izaicinājumus, t.sk. attiecībā uz vides un klimata mērķiem:

1. Dabas resursu ilgtspējīga izmantošana un atteikšanās no kūdras izmantošanas enerģētikā

TPTP ietvaros plānota reforma – kūdras izmantošanas enerģētikā pārtraukšana – un attiecīgi pasākumi, vienlaikus ievērojot "piesārņotājs maksā" principu. Reformas ietvaros paredzēts stimulēt enerģētiskās kūdras nomaļņu sadedzināšanas iekārtās un kūdras izmantošanas pārtraukšana enerģijas ieguvei. Uzņēmējiem un pašvaldībām, potenciāli būs iespējams pārorientēties uz energoefektīvām tehnoloģijām 1. un 2.darbības ietvaros, t.sk., paredzot atbalstu kūdras sadedzināšanas iekārtu nomaļņai vai pielāgošanai alternatīviem AER kurināmajiem.

Pirms degradēto kūdras purvu rekultivācijas veikšanas tiks noteiktas vietai piemērotākās darbības un rekultivācijas metodes, pielietojot atšķirīgas rekultivācijas pieejas katrā vietā, fokusējoties uz risinājumiem, kas rada SEG emisiju piesaisti, ievērojot vēsturisko kūdras ieguves vietu specifiku³⁴. SEG emisiju noteikšanā tiks izmantoti faktori, kas ir pielietoti jau Latvijas teritorijā veiktajos teorētiskajos un praktiskajos pētījumos, tai skaitā dažādos LIFE projektos.

³⁰ <https://ieej.lv/sy5Aq>

³¹ <https://ieej.lv/lfhb2>

³² <https://ieej.lv/ruAJo>

³³ Bez tehniskās palīdzības, piemērojot Regulas Nr.2021/1060 36.p. 5.daļu

³⁴ Atbilstoši vairākiem pētījumiem Baltijā (<https://ieej.lv/WPKBO> un <https://ieej.lv/l4TuE>) SEG emisijas no mežiem ar nenosusinātām augsnēm, kas ir dabiska ekosistēma daļai kūdrāju, ir tikpat augstas vai augstākas nekā no nosusinātām augsnēm. apmežošanai palikušā kūdras slāņa biezumam jābūt >30cm, augšējā izmantojamā kūdras slāņa pH>4, bet vidējam gruntsūdens līmenim <35cm zem kūdras virsmas. Lielogu dzērveņu un krūmmelleņu audzēšanai palikušā kūdras slāņa biezums nav ierobežojošs faktors (var audzēt arī minerālaugsnē) vai jābūt >50cm, pH 3,5-4,5 vai 4,5-5,0, bet gruntsūdens līmenis ir vidēji 50cm vai 35-50cm dziļumā zem kūdras virsmas, pie tam teritorija nedrīkst applūst (LIFE REstore rokasgrāmata "Kūdras ieguves ietekmētu teritoriju atbildīga apsaimniekošana un ilgtspējīga izmantošana")

Rekultivācija tiks veikta vietās, kur nav iespējams piemērot principu "piesārņotājs maksā". 20.gs. 90.gadu sākumā Latvijā notikušo sociāli ekonomisko pārmaiņu rezultātā uzņēmumi, kas veica kūdras ieguvē, vairs nepastāv, bet ne zemes īpašnieks, ne apsaimniekotājs nav tiešais likumīgo saistību un pienākumu pārnēmējs. Degradēto purvu rekultivācija ļaus samazināt zemes resursu degradāciju, nodrošināt saimniecisku un pilnvērtīgu vietas turpmāku izmantošanu, novēršot nelabvēlīgas ietekmes apkārtējai videi, kā arī sekmēt ieguves vietas iekļaušanos ainavā 12100 ha platībā un samazinot SEG emisijas no kūdras ieguves 134,6 kt CO₂ ekv.gadā. Tikai īstenojot darbības plašākā reģionālajā tvērumā ārpus Rīgas, Pierīgas, tiks nodrošināts lielākais TPTP devums SEG emisiju samazinājumam plānotā pārkārtošanās procesa nodrošināšanai. Īstenojot darbības, tiks novērsts dubultfinansējuma risks ar atbalstu no KLP finansējuma.

Dabiski funkcionējošas purvu teritorijas spēj nodrošināt ievērojami augstākus ekosistēmu regulācijas pakalpojumus nekā kūdras ieguves ietekmētās teritorijas. Šādām teritorijām ir liela bioloģiskās daudzveidības vērtība. Saskaņā ar ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģijas 2030.gadam³⁵ un *Natura2000* prioritāro rīcības programmu 2021.-2027.gadam³⁶ ir nepieciešama ES nozīmes biotopu vai purvu ekosistēmu atjaunošana dzīvotņu kvalitātes un aizsardzības statusa uzlabošanai. Dzīvotņu atjaunošana nodrošina bioloģiskās vērtības palielināšanos ekosistēmām un rada ekotūrisma potenciālu. Šādas aktivitātes paredzēts veikt ĪADT, uzlabojot purvu ekosistēmu kvalitāti 1500 ha platībā, vietās, kur nav iespējams piemērot principu "piesārņotājs maksā".

P&I aktivitātes ietvaros tiks veicināta dabas resursu ilgtspējīga izmantošana, fokusējoties uz klimatneitralitātes veicināšanu. Paredzēts izveidot pētījumu platformu-izcilības centru pēc tāda modeļa kā *Horizon 2020 Teaming* projekti ar mērķi attīstīt nepieciešamo P&I kapacitāti un kompetences, kas spētu sniegt pienesumu atbalstāmajos reģionos, paātrinot zināšanu un tehnoloģijas pārneses, pilotprojektu un demonstrācijas projektu īstenošanu, atvērtās laboratorijas (*OpenLab*) sadarbības mehānismu izveidi, jaunu pētniecībā balstītu ideju ieviešanu, kā arī veicinātu starptautisko sadarbību pētniecībā, tā ietvaros tiks atbalstīti lietišķi pētniecības projekti, kas saistīti ar dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu. Lai nodrošinātu zināšanu pārnesi un savstarpējo sadarbību starp ZI un komercsektoru, tiks iesaistītas Latvijas nozīmīgākās ZI, kas sadarbībā ar komercsektoru nodrošinās pētniecībā balstītu ideju ieviešanu.

2. Reģionālās uzņēmējdarbības attīstība, veicinot pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku

Lai veicinātu pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku, paredzēts atbalsts publiskajam sektoram (pašvaldībām) un privātajam sektoram (uzņēmumiem), sniedzot iespēju attīstīt jaunus uzņēmējdarbības virzienus, samazināt fosilo energoresursu patēriņu, pārejot uz AE, kā arī efektīvzēt energoresursu izlietojumu un radīt darbavietas ar augstāku pievienoto vērtību.

Produktīvu investīciju atbilstoši un klimatam draudzīgas vides izveidošanai reģionos nepieciešams attīstīt "zaļākas" uzņēmējdarbības teritorijas, kur ražo AE vai izmanto AER tehnoloģijas. Ņemot vērā darbavietu skaitu, kas tiks ietekmētas ekonomikas pārkārtošanās rezultātā, "zaļāku" uzņēmējdarbības teritoriju attīstība mazinātu sociālekonomiskās sekas un radītu jaunas darbavietas. Paredzēta uzņēmējdarbības teritoriju attīstība saskaņā ar reģionu un pašvaldību attīstības programmās noteiktajiem izaicinājumiem un vajadzībām īpaši skartās teritorijās, rezultātā radot jaunas darbavietas un piesaistot komersantu investīcijas. Būtisks priekšnosacījums pārejas sociālekonomisko seku mazināšanai un ilgtermiņa nodarbinātības veicināšanai ir arī izglītības iestāžu sasniedzamības izaicinājumu risināšana. Atbalstot pašvaldību bezemisiju transportlīdzekļu iegādi, tiks nodrošināta klimatneitrāla izglītojamo pārvadāšana, kas īpaši svarīga lauku teritorijās ar nepietiekamu sabiedriskā transporta pārklājumu vai ģimenēm ar zemiem ienākumiem, lai bērniem tiktu nodrošināta izglītības iestāžu sasniedzamība un vecāki varētu pilnvērtīgi iekļauties darba tirgū. Virzībā uz videi draudzīgu, ilgtspējīgu saimniekošanu, nepieciešams mērķēts valsts atbalsts MVU un jaunuzņēmumu attīstībai, uzņēmumu energoefektivitātes uzlabošanai (ēku renovācija, energonefektīvu iekārtu nomaiņa), AE energoresursu tehnoloģiju ieviešanai uzņēmuma pašpatēriņam (saules paneļu uzstādīšana, biomasas izmantošana uzņēmumos enerģijas ražošanai u.c. AE tehnoloģijām), un saistītajām P&A aktivitātēm, veicinot resursefektīvāku zema oglekļa emisiju tehnoloģiju ieviešanu un uzņēmumu darbības procesu "zaļināšanu" visvairāk skartajos reģionos. Plānotas atbalsts arī demonstrējumu projektu izstrādei. Augstās elektroenerģijas cenas dēļ ražošanas uzņēmumiem ir pieprasījums pēc investīcijām energoefektīvās iekārtās. Veicinot pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku, reģionālās uzņēmējdarbības attīstības investīciju rezultātā plānots vismaz 3,48 kt CO₂ ietaupījums.

Plānota arī reģionu un pašvaldību speciālistu zināšanu un prasmju pilnveide, kas ir tieši saistīta ar pārejas uz klimatneitrālu ekonomiku TPTP pasākumu un projektu īstenošanu un ir nepieciešama, lai kvalitatīvi iesaistītos

³⁵ <https://ieej.lv/CUeCh>

³⁶ <https://ieej.lv/RnbqB>

ekonomikas transformācijā un tās radīto seku mazināšanā, īstenojot reģionāla mēroga mācību programmas, t.sk. apzinot vajadzības un piedāvājot iespējamus ilgtermiņa risinājumus, koordinējot iesaistīto pušu darbības, veidojot pārejai uz klimatneitrālu ekonomiku nepieciešamo ekosistēmu un vidi ilgtspējīgai attīstībai.

3. Nodarbināto prasmju paaugstināšana un atbalsts kvalifikācijas iegūšanai, atbalsts darba spēka mācībām saskaņā ar uzņēmumu pieprasījumu

Tieši un netieši ietekmēto, saistītajās un TPTP ietvaros īstenoto darbību ietekmētajās nozarēs nodarbināto integrācijai darba tirgū (skat. 2.1.2.sadaļu un pielikumus) nepieciešams nodrošināt atbilstošu prasmju attīstības, pilnveides vai pārkvalificēšanas piedāvājumu. Prasmju attīstības, pilnveides un pārkvalifikācijas pasākumu tiešā mērķgrupa – ekonomikas pārkārtošanās rezultātā skartie darbinieki, t.sk. no mazaizsargātajām sabiedrības grupām. TPTP minētās nozares var izvirzīt jauno speciālistu prasmju vajadzības, kas atbilst to ekonomiskās transformācijas vajadzībām (piem.,mežziņi, vides, loģistikas, ražošanas speciālisti u.c.). Plānots piedāvāt apgūt tālākizglītības programmas, t.sk. izglītības programmu moduļus vai studiju kursus, lai nodrošinātu iespēju paaugstināt vai iegūt citu kvalifikāciju nozarē ar lielāku izaugsmes potenciālu, kas ir plānotais rezultāts. Detalizēts prasmju saraksts tiks izstrādāts sadarbībā ar sociālajiem un sadarbības partneriem, balstoties uz EM veidotajām vidēja un ilgtermiņa darba tirgus attīstības prognozēm reģionos un NVA īstermiņa darba tirgus attīstības vajadzību apsekojumu. Izglītības iestāžu reģionālais pārklājums ir pietiekami attīstīts, lai nodrošinātu plānotajiem ekonomikas diversifikācijas virzieniem atbilstošu speciālistu sagatavošanu un attiecīgas kvalifikācijas iegūšanu tālākizglītības un sākotnējās profesionālās izglītības programmās, t.sk., īstenojot DVB mācības atbilstoši reģionu uzņēmēju pieprasījumam.

Paredzētais investīciju virziens un tā darbības nodrošinās saskaņotību un papildinātību ar citiem ES fondiem, nodrošinot sinerģiju un novēršot iespējamo pārklāšanos. TPF darbības plānotas pārkārtošanās seku novēršanai, nodrošinot demarkāciju projektu līmenī. TPTP investīcijas papildinās Programmā ietvertos pasākumus pārkārtošanās procesa atbalstam (skat. 27.piel.). TPTP darbības tiks īstenotas saskaņā ar mērķi veicināt ilgtspējīgu attīstību, tiks novērtēta to atbilstība norādījumiem par NBK piemērošanu, ņemot vērā NBK vadlīnijas, nosakot pasākumus ieviešanas un projektu atlases nosacījumos, lai nodrošinātu atbilstību NBK nosacījumu ievērošanai. TPF plānotajām darbībām būs papildinātība ar ANM investīcijām (skat. 28.piel.). Abi finansējuma avoti nodrošinās kompleksu pieeju COVID-19 pandēmijas ekonomiskās un sociālās ietekmes mazināšanā, padarot ES ekonomiku un sabiedrību ilgtspējīgāku, pielāgotāku videi draudzīgas un digitālas pārejas izaicinājumiem un iespējām. Plānota arī papildinātība ar MF pasākumiem, kas koncentrēti uz investīcijām ne-ETS sektoros ar lielāko SEG emisiju īpatsvaru.

Latvija varētu gūt labumu no finansējuma, kas pieejams saskaņā ar TPM 2. un 3.pīlāru atbilstoši to atbalsta saņemšanas nosacījumiem, kas definēti TPM regulā³⁷ (par piemēriem finansējuma izmantošanai skat. 29.piel.). Kopsavilkums par potenciālo Latvijai atbalstāmo jomu piemēriem 2. un 3.pīlāra ietvaros, izveidots pamatojoties uz visvairāk skarto reģionu problēmu un vajadzību analīzi (skat. 30.piel.). Latvija neplāno izslēgt kādu no jomām, kas tiek atbalstītas TPM regulas nosacījumos.

3. PĀRVALDĪBAS MEHĀNISMI

Par TPTP izstrādi un īstenošanas koordinēšanu ir atbildīga VARAM sadarbībā ar FM un citām iesaistītajām ministrijām atbilstoši TPTP tvērumam. TPTP darbību ieviešana plānota Programmas 6.1.prioritātes "Pāreja uz klimatneitralitāti" 6.1.1.SAM "Pārejas uz klimatneitralitāti radīto ekonomisko, sociālo un vides seku mazināšana visvairāk skartajos reģionos" ietvaros.

3.1. Partnerība

Partneru iesaistīšanas process paredz nodrošināt to identificēšanu un iesaistīšanu valsts, reģionālā un vietējā līmenī TPTP izstrādē un ieviešanas uzraudzībā. Nacionālā, reģionālā un vietējā līmenī ir identificēti vairāk kā 120 partneri no publiskā, privātā, NVO un akadēmiskā sektora, veidojot 10 grupas – katrai ir loma TPTP izstrādē (skat. 31.piel.), t.sk. lielākie valsts īpašumā esošo vēsturisko kūdras ieguves vietu valdītāji - LVM. Iesaistīšanās stratēģija 2020.–2021.gadā paredzēja formalizētu procesu partneru iesaistei nacionālā un reģionālā līmenī. Tehniskās

³⁷ Regula Nr.2021/1229

palīdzības sniedzējs PwC organizēja darba uzsākšanas tikšanos ar partneriem, veica intervijas, aptaujas, darbnīcas un darba vizītes tiešsaistē.

Atbilstoši nacionālajos tiesību aktos noteiktajam organizēta sabiedriskā apspriešana un TPTP projekta izplatīšana. Sabiedriskā apspriešana norisinājās no 2020.gada decembra - līdz 2021.gada janvārim – komentārus par TPTP sniedza tikai LKA. Ar TPTP projektu saistītie dokumenti (piem., PwC ziņojumi) apspriesti ar sociālajiem partneriem un nacionālajā ekspertu darba grupā. Saņemtie komentāri un priekšlikumi izskatīti un, kur attiecināms, ņemti vērā.

TPTP investīciju ieviešanas uzraudzība paredzēta ES fondu 2021.-2027.gada plānošanas perioda uzraudzības sistēmas ietvaros, t.sk. paredzēta plaša pārstāvniecība ES fondu UK sēdēs, nacionāla līmeņa darba grupās un apakšgrupās, reģionāla līmeņa darba grupu sanāksmēs u.tml., nodrošinot arī jauniešu, vides NVO, darba devēju un darba ņēmēju organizāciju, t.sk. arodbiedrību, pārstāvniecību.

3.2. Pārraudzība un izvērtēšana

TPTP īstenošanas uzraudzībai un izvērtēšanai tiks noteiktas konkrētas darbības, kā arī to īstenošanas rezultātā sasniedzamie rādītāji. TPTP īstenošanas uzraudzība balstīsies uz standarta ES fondu ieviešanas procesu, kas ir noteikts ES un nacionālajos tiesību aktos. Vadošā iestāde attiecībā uz ES finansējumu ir FM. ES fondu Programmas īstenošanas uzraudzība ir sadalīta starp dažādām institūcijām – UK un revīzijas, vadošās, maksājumu un sertifikācijas, atbildīgās un sadarbības iestādēm, kā arī IUB un finansējuma saņēmējiem (skat. 32.piel.).

Attiecībā uz uzraudzību izveidots apkopojums ar paredzētajām aktivitātēm TPTP īstenošanas laikā (skat. 33.piel.). ES fondu uzraudzību veiks FM un VARAM sadarbībā ar IZM un EM, kas ir atbildīgas par TPTP paredzēto darbību īstenošanu. Uzraudzības un novērtēšanas pasākumi ir sadalīti trīs posmos: pirms ieviešanas, īstenošanas laikā un pēc īstenošanas (skat. 34.piel.). TPTP versijas izstrādei izveidotā ekspertu darba grupa turpinās darbu arī ieviešanas laikā, izskatot ar TPTP darbību ieviešanas sagatavošanu saistītos jautājumus. Par investīciju virziena darbībām atbildīgās institūcijas katru gadu un pēc Programmas noslēgšanas ziņo par rādītājiem, pārskata ES fondu ieviešanas izvērtējumu rezultātā identificēto ieteikumu ieviešanu. Informācija par ieguldījumiem un sasniegto vērtību attiecīgajos reģionos tiks uzraudzīta valsts un reģionālā līmenī.

Lai nodrošinātu finanšu pārvaldības principiem atbilstošu ES fondu ieviešanu, nacionālajos normatīvajos aktos tiks noteiktas ES fondu vadībā iesaistīto institūciju un finansējuma saņēmēju tiesības un pienākumi, iesaistīto institūciju lēmumu pieņemšanas, apstrīdēšanas un pārsūdzēšanas kārtība, kā arī nosacījumi ES fondu finansējuma piešķiršanai. Nacionālā līmenī tiks izstrādāti MK SAM ieviešanas nosacījumi, un ES fondu UK tiks apstiprināti projektu iesniegumu atlases kritēriji.

Saņemts VPVB saskaņojums, ka uz TPTP neattiecas prasība par SIVN procedūru. TPTP pēc būtības vērsts uz pastāvošās klimata politikas īstenošanu nevis teritorijas plānošanu, nav secināms, ka investīcijas paredzētas būtiskos jaunos virzienos vai jaunu mērķu sasniegšanai, kas jau nebūtu definēti un vērtēti saistīto nozaru plānošanas dokumentos, kam SIVN ir veikts.

3.3. Koordinācijas un pārraudzības struktūra/struktūras

Partnerība TPTP versijas izstrādei organizēta vairākos līmeņos (skat. 35.piel.) pēc nacionālajos tiesību aktos noteiktajām prasībām. FM ir atbildīga par TPTP izstrādes procesa pārraudzību, projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriju un to piemērošanas metodikas, kā arī konkrētu atbalsta mērķu īstenošanas nosacījumu pilnveidi. TPTP izstrādes, ieviešanas un īstenošanas ekspertu darba grupu vada VARAM, un tajā piedalās citu ar TPTP saistīto jomu pārstāvji. Ekspertu darba grupa sagatavo priekšlikumu TPTP saturam, par kuru nepieciešams politiski vienoties, sniedz ieteikumus atbalsta kritēriju noteikšanai. Plānošanas reģionu administrācijas vada reģionālās darba grupas, kas izveidotas plānošanas reģionu attīstības programmu izstrādei.

4. PROGRAMMĀM RAKSTURĪGIE IZNĀKUMA VAI REZULTĀTU RĀDĪTĀJI

Atsauce: 12. panta 1. punkts (*Kopējos iznākuma un rezultātu rādītājus, kas norādīti III pielikumā, un, ja tas ir pienācīgi pamatots taisnīgas pārkārtošanās teritoriālajā plānā, programmai raksturīgos iznākuma un rezultātu rādītājus izmanto saskaņā ar Regulas (ES) .../... [jaunā KNR] [16. panta 1. punkta otrās daļas a) punktu], [22. panta 3. punkta d) apakšpunkta ii) punktu] un [42. panta 2. punkta b) apakšpunktu]*).

Plānojot TPF ieguldījumus, tika izvēlēti tādi specifiskie programmas iznākuma un rezultāta rādītāji, kas visatbilstošāk atspoguļotu sagaidāmos risinājumus un rezultātus, ņemot vērā TPTP iekļautās darbības un pasākumus.

TPTP pasākumu īstenošanas rezultātā būtiski panākt SEG emisiju samazinājumu. Ņemot vērā, ka TPTP ietvaros plānotas investīcijas vēsturisko kūdras ieguves vietu rekultivācijas, ZIZIMM sektora kūdras nozares pasākumiem, kur SEG emisiju samazinājums un CO₂ piesaiste vistiešāk raksturo investīciju efektivitāti klimatneitralitātes mērķu sasniegšanas kontekstā, izvēlēts tāds nacionālais rādītājs, lai varētu novērtēt CO₂ emisiju samazinājumu. Vienlaikus, atbalstot komersantus un veicinot to energoefektivitātes kapacitātes attīstību, tiks novērtēts arī sasniegtais SEG emisiju ietaupījums.

TPTP pasākumu īstenošanas ietvaros tiks vērtēti arī veiktie ieguldījumi degradētajās ekosistēmās, kuras ir pasliktinājušās vai tām nodarīts kaitējums, tās atjaunojot, attīrot un atveseļojot. Investīcijas paredz esošu ES nozīmes purvu dzīvotņu kvalitātes uzlabošanu un atjaunošanu sugu populāciju un biotopu saglabāšanai un uzturēšanai īpaši aizsargājamās dabas teritorijās vai vēsturisko kūdras ieguves vietu renaturalizāciju.

Ar mērķi stimulēt uzņēmumus veidot jaunas ražotnes vai pāriet uz klimatam draudzīgāku ražošanu un pakalpojumu sniegšanu, plānots komplekss atbalsts ne tikai uzņēmējdarbības teritoriju attīstībai, ļaujot uzņēmumam privātos finanšu resursus novirzīt jaunām investīcijām sava biznesa attīstībā un darba vietu radīšanā, bet vienlaikus ekonomikas pārkārtošanas rezultātā ir plānots veicināt ietekmēto darbinieku iekļaušanos darba tirgū, uzlabojot pakalpojumu un nodarbinātības iespēju pieejamību un sasniedzamību, kas veicinās pašvaldību funkciju īstenošanu, un nodrošinot uzņēmumus ar nepieciešamo augstākas kvalifikācijas darbaspēku, TPTP ietvaros sniedzot atbalstu darbinieku kvalifikācijas ieguvei, kvalifikācijas paaugstināšanai vai pārkvalifikācijai, vairot zināšanas par klimatneitrāliem risinājumiem, nodrošināt vietējā līmenī nepieciešamās zināšanas un prasmes par transformācijas nepieciešamību un ietekmi uz teritoriju, sekmējot sociāli ekonomisko attīstību un sociālekonomisko seku mazināšanu saistībā ar klimata pārmaiņām, t.sk. kontekstā ar kūdras nozares pārkārtošanos, paredzot attiecīgus sasniedzamos rādītājus, lai novērtētu investīciju ietekmi.

Papildu specifiskie programmas rādītāji ir nepieciešami, lai novērtētu arī plānotās investīcijas pētniecības, attīstības un izpētes veicināšanai reģionos, kas cita starpā veicinās ilgtspējīgāku kūdras resursu izmantošanu nākotnē un dabas resursu ilgtspējīgāku izmantošanu vides un klimata mērķu kontekstā.

1. tabula. Iznākuma rādītāji					
Konkrētais mērķis	ID [5]	Rādītājs [255]	Mērvienība	Starpposma mērķrādītājs (2024)	Mērķis (2029)
6.1. Pāreja uz klimatneitralitāti	RCO 03	Ar finanšu instrumentiem atbalstītie uzņēmumi (<i>EM</i>)	Uzņēmumu skaits	28	102 ³⁸
6.1. Pāreja uz klimatneitralitāti	RCO 10	Uzņēmumi, kas sadarbojas ar pētniecības organizācijām (<i>IZM</i>)	Uzņēmumu skaits	0	5 ³⁹
6.1. Pāreja uz klimatneitralitāti	RCO 38	Atbalstītā sanētās zemes platība (<i>VARAM</i>)	ha	0	13 600 (Skaitīta kopā rekultivētā un atjaunotā platība) ⁴⁰
6.1. Pāreja uz klimatneitralitāti	i.6.1.1.a	Komersanti, kas gūst labumu no attīstītās publiskās infrastruktūras (<i>VARAM</i>)	Uzņēmumu skaits	0	25 ⁴¹
6.1. Pāreja uz klimatneitralitāti	i.6.1.1.b	Īstenotas reģionāla mēroga mācību programmas pašvaldību un reģionu speciālistu kvalifikācijas paaugstināšanai un / vai pārkvalifikācijai ⁴²	Programmu skaits	0	4 ⁴³
6.1. Pāreja uz klimatneitralitāti	i.6.1.1.c	Bezemisiju transportlīdzekļi pašvaldību funkciju īstenošanai un pakalpojumu nodrošināšanai (<i>VARAM</i>)	Bezemisiju transportlīdzekļu skaits	0	38 ⁴⁴

³⁸ TPTP 2. darbība "Reģionālās uzņēmējdarbības attīstība, veicinot pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku"

³⁹ TPTP 1. darbība "Dabas resursu ilgtspējīga izmantošana un atteikšanās no kūdras izmantošanas enerģētikā"

⁴⁰ TPTP 1. darbība "Dabas resursu ilgtspējīga izmantošana un atteikšanās no kūdras izmantošanas enerģētikā"

⁴¹ TPTP 2. darbība "Reģionālās uzņēmējdarbības attīstība, veicinot pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku"

⁴² Mācību programma ietvers atbalstāmā reģiona specifikai un vajadzībām atbilstošus seminārus, darba grupas, konferences, un citus pasākumus pašvaldību un reģionu speciālistu prasmju un zināšanu paaugstināšanai un/vai pār-kvalifikācijai darbam ar klimatneitrālas ekonomikas jautājumiem, veicinot sociālekonomisko seku, kas saistīti ar pāreju uz klimatneitralitāti, mazināšanu.

⁴³ Pa vienai mācību programmai katrā no atbalstāmajiem reģioniem

⁴⁴ TPTP 2. darbība "Reģionālās uzņēmējdarbības attīstība, veicinot pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku"

Dalībniekiem: ^{45 46}					
6.1. Pāreja uz klimatneitralitāti	EECO 05	Nodarbinātas personas, tostarp pašnodarbinātas personas (<i>IZM</i>)	Personu skaits	0	3 950 ⁴⁷ (unikālie dalībnieki, kas uzsākuši intervenci)
6.1. Pāreja uz klimatneitralitāti	i.6.1.1.d	Sākotnējā profesionālajā izglītībā iesaistīto izglītojamo skaits (<i>IZM</i>)	Personu skaits	0	1 609 ⁴⁸

2. tabula. Rezultāta rādītāji								
Konkrētais mērķis	ID [5]	Rādītājs [255]	Mērvienība	Sākuma vai atskaites vērtība	Atsauces gads	Mērķis (2029) ⁴⁹	Datu avots [200]	Komentāri [200]
6.1. Pāreja uz klimatneitralitāti	RCR 02	Publisko atbalstu (t. sk. dotācijas, finanšu instrumentus) papildinošās privātās investīcijas (<i>EM</i>)	Piesaistītās privātās investīcijas, EUR	0	2020	41 726 032	Projektu dati	TPTP 2. darbība "Reģionālās uzņēmējdarbības attīstība, veicinot pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku"
6.1. Pāreja uz klimatneitralitāti	r.6.1.1.a	Aplēstās siltumnīcefekta gāzu emisijas (<i>VARAM</i>)	CO ₂ emisijas ekvivalenta tonnas gadā	92 202	2021	- 42 398	Projektu dati	TPTP 1. darbība "Dabas resursu ilgtspējīga izmantošana un atteikšanās no kūdras izmantošanas enerģētikā" ⁵⁰ un 2. darbība "Reģionālās uzņēmējdarbības attīstība, veicinot pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku" ⁵¹

⁴⁵ Par visiem iznākuma un rezultātu rādītājiem, kuri attiecas uz dalībniekiem, ir jāziņo.

⁴⁶ Visi personas dati ir jāsadala pa dzimumiem (sievietes, vīrieši, nebināras personas, saskaņā ar valsts tiesībām). Ja kādus rezultātus iegūt nav iespējams, tad dati, kas attiecas uz minētajiem rezultātiem, nav ne jāvēl, ne jāziņo. Attiecīgā gadījumā kopējos iznākuma rādītājus var ziņot, balstoties uz darbības mērķgrupu. Ja datus ievāc no reģistriem vai līdzvērtīgiem avotiem, dalībvalstis var izmantot valsts definīcijas.

⁴⁷ TPTP 3. darbība "Nodarbināto prasmju paaugstināšana un atbalsts kvalifikācijas iegūšanai, atbalsts darba spēka mācībām saskaņā ar uzņēmumu pieprasījumu"

⁴⁸ TPTP 3. darbība "Nodarbināto prasmju paaugstināšana un atbalsts kvalifikācijas iegūšanai, atbalsts darba spēka mācībām saskaņā ar uzņēmumu pieprasījumu"

⁴⁹ Vērtības norādītas indikativā, tās tiks precizētas pēc lēmuma par finansējuma sadalījumu pieņemšanas

⁵⁰ Sākotnējā rādītāja vērtība norādīta saskaņā ar KŪDRA2030 un LKA datiem par vēsturisko kūdras ieguves vietu platībām Latvijas reģionos un aprēķinot TPF ietvaros plānoto rekultivēto platību radītās SEG emisijas pirms rekultivācijas pasākumu veikšanas. Mērķa vērtība 2029. gadam parāda rekultivēto platību CO₂ piesaisti pēc pasākumu veikšanas.

⁵¹ Rādītājs parāda CO₂ ietaupījumu

6.1. Pāreja uz klimatneitralitāti	r.6.1.1.b	Aplēsto siltumnīcefekta gāzu emisiju ietaupījums (EM)	CO ₂ emisijas ekvivalenta tonnas gadā	0	2020	3 480	Projektu dati	TPTP 2. darbība "Reģionālās uzņēmējdarbības attīstība, veicinot pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku" ⁵²
6.1. Pāreja uz klimatneitralitāti	RCR 31	Kopējā saražotā atjaunojamā enerģija (t. sk.: elektroenerģija, siltumenerģija) (EM)	MWh/gadā	0	2020	7 047	Projektu dati	TPTP 2. darbība "Reģionālās uzņēmējdarbības attīstība, veicinot pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku"
6.1. Pāreja uz klimatneitralitāti	RCR 62	Jaunā vai modernizētā publiskā transporta lietotāju skaits gadā (VARAM)	Lietotāji/gadā	0	2020	323 000	Projektu dati	TPTP 2. darbība "Reģionālās uzņēmējdarbības attīstība, veicinot pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku" ⁵³
6.1. Pāreja uz klimatneitralitāti	r.6.1.1.d	Atjaunotas degradētas ekosistēmas (VARAM)	ha	2 546	2021	4 046	Projektu dati	TPTP 1. darbība "Dabas resursu ilgtspējīga izmantošana un atteikšanās no kūdras izmantošanas enerģētikā" ⁵⁴
6.1. Pāreja uz klimatneitralitāti	r.6.1.1.e	Zinātnisko rakstu skaits, kuru izstrādei un publicēšanai ir sniegts atbalsts (zinātnisko rakstu skaits) (IZM)	Zinātnisko rakstu skaits	0	2020	50	Projektu dati; Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēma (KPVIS)	TPTP 1. darbība "Dabas resursu ilgtspējīga izmantošana un atteikšanās no kūdras izmantošanas enerģētikā"
6.1. Pāreja uz klimatneitralitāti	r.6.1.1.f	Pētniecības pieteikumu sagatavošana un iesniegšana pētnieciskajos konkursos (IZM)	Pētniecības pieteikumu skaits	0	2020	3	Projektu dati; Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēma (KPVIS)	TPTP 2. darbība "Dabas resursu ilgtspējīga izmantošana un atteikšanās no kūdras izmantošanas enerģētikā"

⁵² Rādītājs parāda CO₂ ietaupījumu⁵³ Pārvadāto pasažieru skaits ar modernizēto bezemisiju pašvaldības transportu pasažieru pārvadājumiem⁵⁴ Mērķa vērtība (2029) veidojas, sākuma vai atskaites vērtībai, kas izriet no 2014-2020. gada ES fondu plānošanas perioda investīcijām projektos pēc veiktajām ES nozīmes dzīvotņu atjaunošanas darbībām faktiskajās platībās (2021. gadā ziņotie dati un kopumā īstenošanā esošajos projektos līdz 2023. gadam), pieskaitot 1. darbības "Dabas resursu ilgtspējīga izmantošana un atteikšanās no kūdras izmantošanas enerģētikā" ietvaros plānoto sasniedzamo vērtību 1500 ha.

6.1. Pāreja uz klimatneitralitāti	r.6.1.1.g	Privātās nefinanšu investīcijas nemateriālajos ieguldījumos un pamatlīdzekļos (<i>VARAM</i>)	EUR	0	2020	32 853 186	Projektu dati	TPTP 2. darbība "Reģionālās uzņēmējdarbības attīstība, veicinot pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku"
6.1. Pāreja uz klimatneitralitāti	r.6.1.1.h	Uzņēmumu, kuri guvuši labumu no attīstītās publiskās infrastruktūras, izveidotās darba vietas (<i>VARAM</i>)	Pilnas slodzes ekvivalenti/gadā	0	2020	422	Projektu dati	TPTP 2. darbība "Reģionālās uzņēmējdarbības attīstība, veicinot pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku"
6.1. Pāreja uz klimatneitralitāti	r.6.1.1.i	Dalībnieki, kuri sešus mēnešus pēc dalības pārtraukšanas ir nodarbināti, t.sk. pašnodarbinātie (<i>IZM</i>)	Procenti	70	2021	80	Projekta dati; Valsts izglītības informācijas sistēmas dati; Valsts ieņēmumu dienesta dati; Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēma (KPVIS)	TPTP 3. darbība "Nodarbināto prasmju paaugstināšana un atbalsts kvalifikācijas iegūšanai, atbalsts darba spēka mācībām saskaņā ar uzņēmumu pieprasījumu" ⁵⁵
6.1. Pāreja uz klimatneitralitāti	r.6.1.1.j	Pašvaldību un reģionu speciālisti ar pilnveidotām zināšanām un prasmēm klimatneitrālas ekonomikas un ar klimata pārmaiņām saistīto sociālekonomisko seku mazināšanas jautājumos (<i>VARAM</i>)	Personu skaits	0	2020	190 ⁵⁶	Projektu dati	TPTP 2. darbība "Reģionālās uzņēmējdarbības attīstība, veicinot pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku"

⁵⁵ Mācību dalībnieku skaits. Pieņemts, ka 10% no visiem iesaistītajiem jauniešiem dažādu iemeslu dēļ mācības nepabeigs un neiegūs kvalifikāciju. 80% no kvalifikāciju ieguvušajiem audzēkņiem sešu mēnešu laikā pēc dalības pārtraukšanas būs nodarbināti, tai skaitā pašnodarbināti.

⁵⁶ Rezultātus skatīt kumulatīvi. Ir pieļaujams, ka viens speciālists piedalās vairākās aktivitātēs, lai nodrošinātu regulāru zināšanu un prasmju pilnveidošanu, līdz ar to netiek uzskaitīti unikālie dalībnieki. Speciālists var apmeklēt vairākus apmācību pasākumus un katru reizi tiek ieskaitīts kā jauna vērtība (jauns apmeklētājs).

Dalībniekiem: ^{57 58}								
6.1. Pāreja uz klimatneitralitāti	r.6.1.1.c ⁵⁹	Dalībnieki, kuri sešus mēnešus pēc jaunas kvalifikācijas iegūšanas atrodas labākā darba tirgus situācijā (<i>IZM</i>)	Procenti	25	2020	40	Projekta dati; Valsts ieņēmumu dienesta dati; Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēma (KPVIS)	TPTP 3. darbība "Nodarbināto prasmju paaugstināšana un atbalsts kvalifikācijas iegūšanai, atbalsts darba spēka mācībām saskaņā ar uzņēmumu pieprasījumu" ⁶⁰

⁵⁷ Par visiem iznākuma un rezultātu rādītājiem, kuri attiecas uz dalībniekiem, ir jāziņo.

⁵⁸ Visi personas dati ir jāsadala pa dzimumiem (sievietes, vīrieši, nebināras personas, saskaņā ar valsts tiesībām). Ja kādus rezultātus iegūt nav iespējams, tad dati, kas attiecas uz minētajiem rezultātiem, nav ne jāvēl, ne jāziņo. Attiecīgā gadījumā kopējos iznākuma rādītājus var ziņot, balstoties uz darbības mērķgrupu. Ja datus ievāc no reģistriem vai līdzvērtīgiem avotiem, dalībvalstis var izmantot valsts definīcijas.

⁵⁹ Dati, kas paziņoti saistībā ar rādītājiem, ir personas dati saskaņā ar Regulas (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OV L 119, 4.5.2016., 1. lpp.) 4. panta 1. punktu.

⁶⁰ Mācību dalībnieku skaits. Paredzēts, ka dažādu iemeslu dēļ dalību izglītības programmās uzsāk un nepabeidz 10% izglītojamo. No nodarbinātiem, kas ir ieguvuši jaunu kvalifikāciju 40% strādās uzlabotos darba apstākļos.

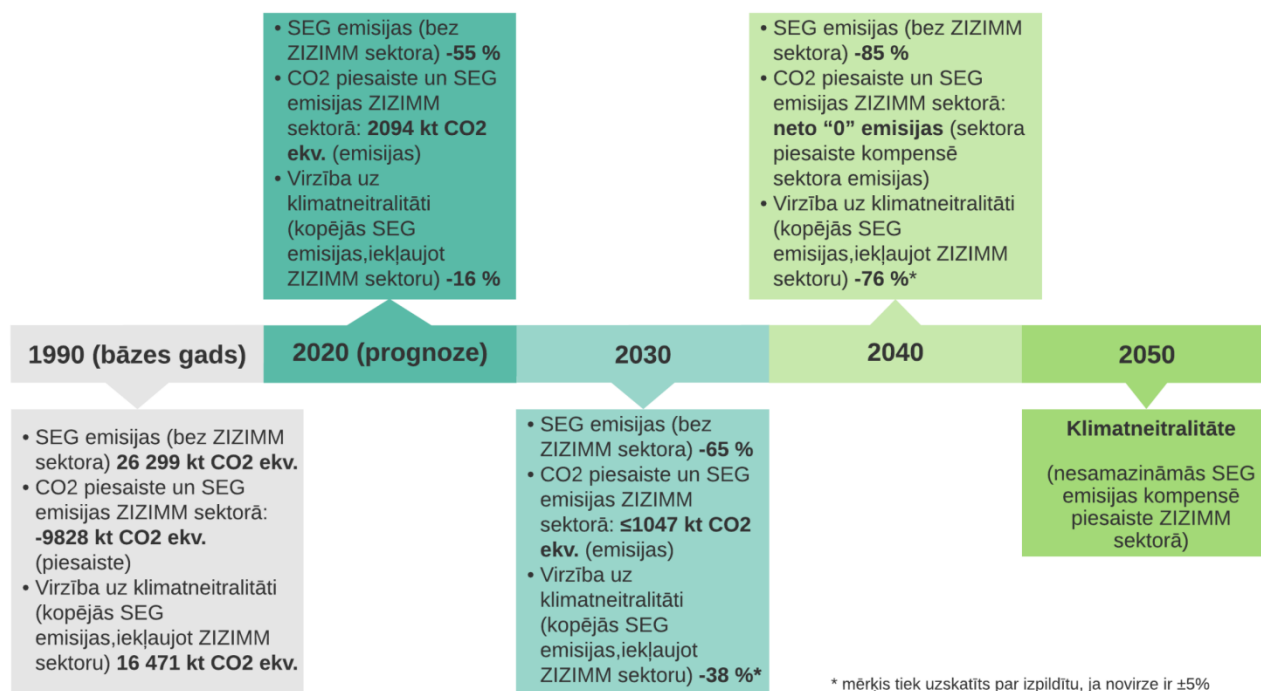
PIELIKUMI

1.pielikums. Stratēģijas⁶¹ rezultatīvie rādītāji

	Bāzes gads 1990. g. ⁶²	Prognoze 2020. g. ⁶³	Mērķi		
			2030. g.	2040. g.	2050. g.
SEG emisijas (bez ZIZIMM sektora)	26299 ktCO ₂ ekv.	-55 % (salīdzinājumā ar 1990. gadu)	-65 % (salīdzinājumā ar 1990. gadu)	-85 % (salīdzinājumā ar 1990. gadu)	Klimatneitralitāte (nesamazināmās SEG emisijas kompensē piesaiste ZIZIMM sektorā)
CO ₂ piesaiste un SEG emisijas ZIZIMM sektorā	-9828 ktCO ₂ ekv. (piesaiste)	2094 kt CO ₂ ekv. (emisijas)	≤1047 kt CO ₂ ekv. (emisijas)	Neto "0" emisijas (sektora piesaiste kompensē sektora emisijas)	
Virzība uz klimatneitralitāti (kopējās SEG emisijas, iekļaujot ZIZIMM sektoru)	16471 ktCO ₂ ekv.	-16 % (salīdzinājumā ar 1990. gadu)	-38%* (salīdzinājumā ar 1990. gadu)	-76%* (salīdzinājumā ar 1990. gadu)	

* mērķis uzskatīts par izpildītu, ja novirze ir ±5%

2.pielikums. Latvijas klimatneitralitātes nacionālie mērķi līdz 2050.gadam saskaņā ar Stratēģiju

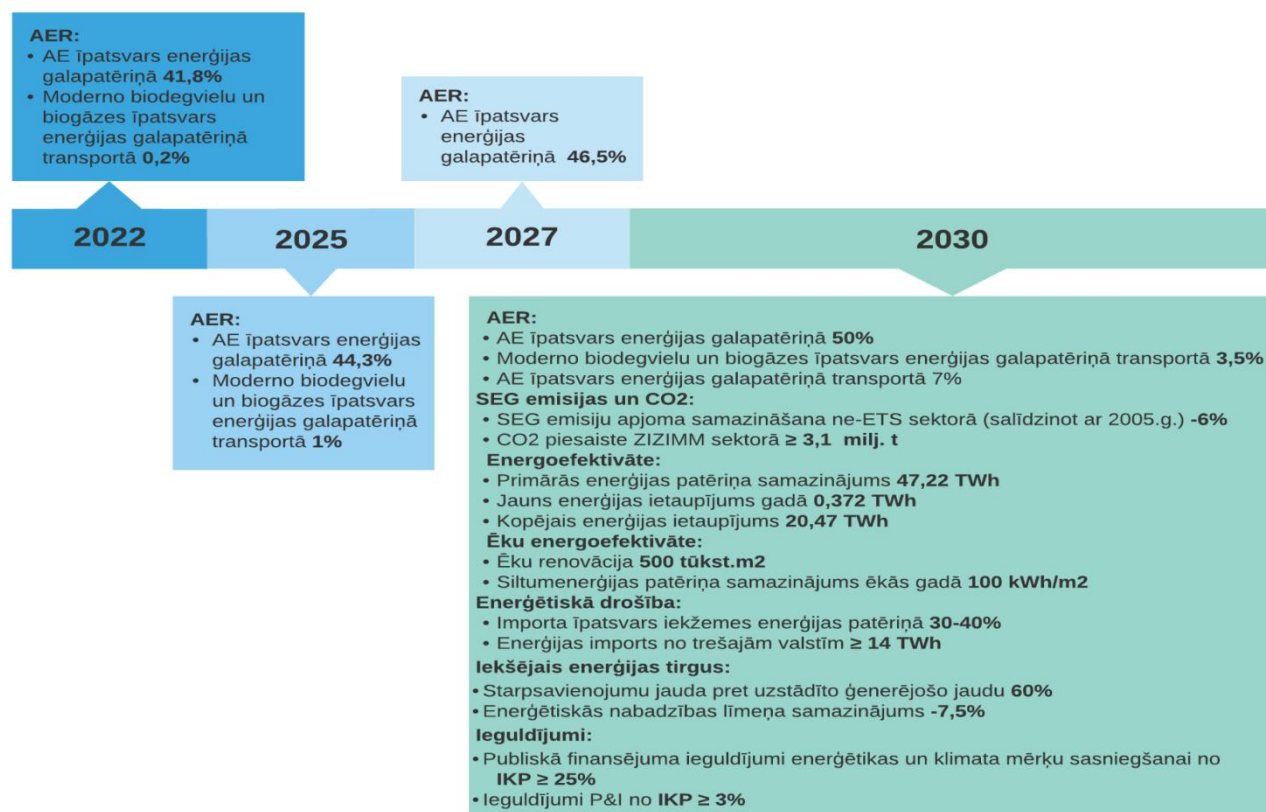

⁶¹ Pieejams: <https://ieej.lv/EqfKE>

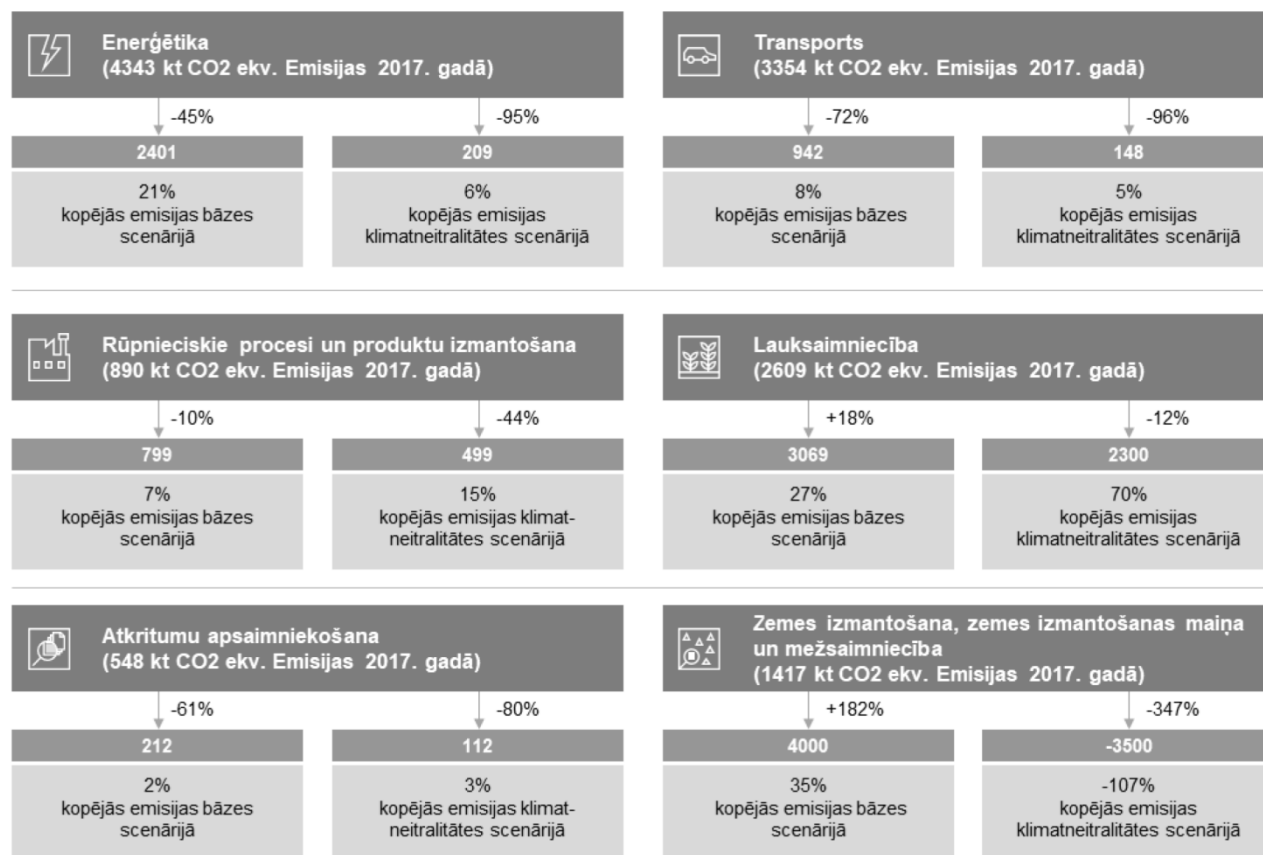
⁶² Atbilstoši 2019. gadā UNFCCC iesniegtajai SEG inventarizācijai.

⁶³ Indikatīvas aplēses par virzību uz mērķu sasniegšanu atbilstoši 2019. gadā pieejamajiem datiem.

3.pielikums. Latvijas enerģētikas un klimata politikas nacionālie mērķi līdz 2030. gadam saskaņā ar NEKP

4.pielikums. Izmaiņas SEG emisijās pa nozarēm bāzes un klimatneitralitātes scenārijos (uz 2030. gadu)

5.pielikums. Emisiju sadalījums Latvijā 2018. gadā pa nozarēm⁶⁴

Sektors (% no kopējām 2018. gada emisijām, ieskaitot ZIZIMM)	Emisijas 2018. gadā (kt CO2 ekv.)	Būtiskākie emisiju avoti	Galvenie 2030. gada mērķi
Enerģētika (33,0%)	4343	- Enerģētikas nozares, t.sk. kūdras un izstrādājumu izmantošana enerģijas ieguvē - Citas nozares, t.sk. komerciālais/sabiedriskais sektors; mājsaimniecības; lauksaimniecība/mežsaimniecība/zivsaimniecība - Apstrādes rūpniecība un būvniecība	- Palielināt AER daļu patēriņā līdz 50% - Samazināt importētās enerģijas daļu līdz 30-40% - Samazināt enerģijas patēriņu par 9-15% - Sasniegt 73,7 PJ kopējo enerģijas ietaupījumu - Samazināt enerģētisko nabadzību zem 7,5%

⁶⁴ 2020. gadā iesniegtās siltumnīcefekta gāzu inventarizācijas kopsavilkums. Pieejams: <https://ieej.lv/INBdh>

Transports (25,5%)	3354	• Autotransports • Dzelzceļš	• Palielināt AER īpatsvaru transporta enerģijas patēriņā līdz 7%⁶⁵ • Palielināt modernās biodegvielas, t.sk., biometāna, patēriņa daļu līdz 3,5% • Samazināt privāto transportlīdzekļu izmantošanu, optimizējot sabiedriskā transporta un citu transporta veidu kustību
RPPI⁶⁶ (6,8%)	890	• Minerālu rūpniecība • Produkta kā ozona slāni noārdāmo vielu aizvietošanai izmantotie produkti	• Samazināt CO₂ emisijas
Lauksaimniecība (19,8%)	2609	• Lauksaimniecības augsnes • Lauksaimniecības dzīvnieku zarnu fermentācijas procesi	• Uzlabot augsnes auglību, optimizēt mēslošanas līdzekļu izmantošanu • Uzlabot lauksaimniecības dzīvnieku uzturu • Paplašināt bioresursu izmantošanu citās nozarēs
Atkritumu apsaimniekošana (4,2%)	548	• Atkritumu apglabāšana • Notekūdeņu attīrīšana un novadišana	• 60% visu sadzīves atkritumu pārstrāde un atkārtota izmantošana • Saražoto atkritumu samazināšana • Dalītas savākšanas sistēmas izstrāde vairākiem atkritumu veidiem, tostarp bīstamajiem atkritumiem
ZIZIMM (10,8%)	1418	• Aramzemes • Mitrāji • <i>Lielākā emisiju piesaiste: Meža zeme</i>	• Samazināt emisijas visā zemes izmantošanā < 1047 kt CO₂ • Palielināt CO₂ piesaisti mežsaimniecībā
ZIZIMM apakškategorija:			
Mitrāji (13,0%)	1709	• Kūdras ieguve (mitrāju apsaimniekošana)	• Samazināt emisijas līdz 1 332,72 kt CO₂ ekv.⁶⁷ • Izstrādāt plānu 26 232 ha vēsturisko kūdras ieguves vietu rekultivācijai, kā arī uzsākt rekultivāciju prioritārajās teritorijās

6.pielikums. Kūdras resursu izmantošana Latvijā

Potenciāli rūpnieciski izmantojamās kūdras atradnes	501 079 ha
Teritorijas, kam izsniegtas zemes dzīļu izmantošanas licences	25 721 ha
Aktīvās kūdras ieguves teritorijas (no izsniegtajām licencēm)	~ 15 000 ha

⁶⁵ Mērķis sasniedzams, nosakot pienākumu degvielas piegādātājiem, kura ietvaros drīkst tikt izmantota modernā biodegviela un/vai biogāze, kas ražota no Direktīvas 2018/2001 IX pielikumā uzskaitītajām izejvielām, no AER iegūta elektroenerģija, no AER iegūts ūdeņradis, pārstrādāta oglekļa degvielas, kā arī citas biodegvielas vai biomasas degvielas, kas nav ražotas no pārtikas vai dzīvnieku barības kultūraugiem

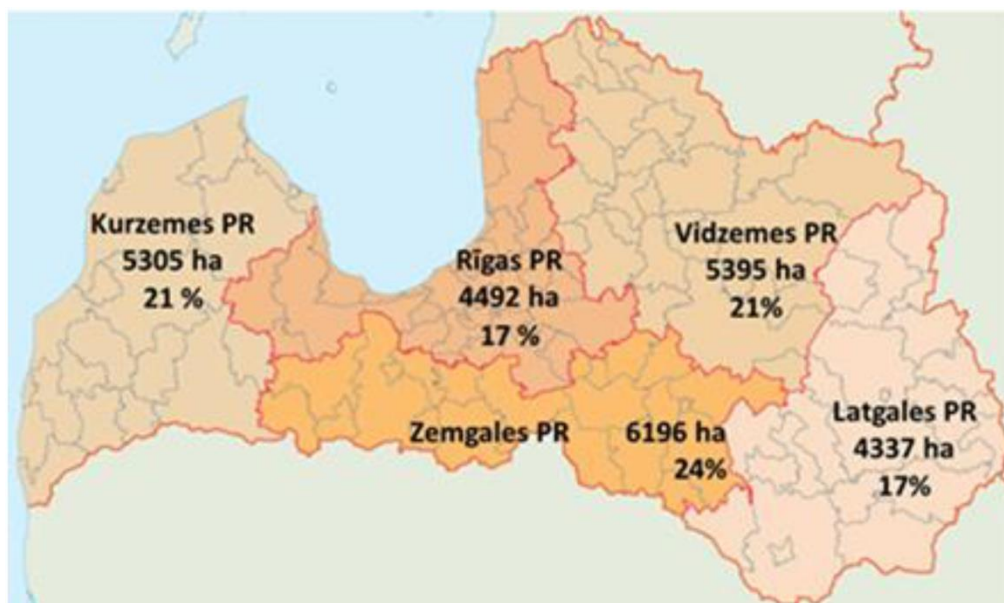
⁶⁶ Rūpnieciskie procesi un produktu izmantošana

⁶⁷ Kūdra 2030 rezultatīvais rādītājs. Indikatīvā vērtība pēc 2019. gada inventarizācijas datiem. Gala vērtība nosakāma perioda beigās pēc jaunākās pieejamās SEG inventarizācija datiem. Saskaņā ar ZIZIMM regulas nosacījumiem atskaitīšanās notiek perioda beigās (+2 gadi statistikas datu pieejamības dēļ, tas ir 2032. gadā), kad novērtē, perioda (2026.-2030. g.) SEG emisiju summu pret 2005.-2009. gada vidējo SEG emisiju līmeni.

7.pielikums. SEG emisijas no kūdras sadedzināšanas Latvijā

Emisijas	1990	1995	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kūdra	251,17	366,02	251,38	8,53	4,41	4,26	3,20	6,39	3,20	1,06	3,62	3,09	12,67	5,75
Kūdras briķetes	87,49	41,15	3,04	0	0,59	0,29	0,39	0,39	0,49	0,10	0	1,08	1,58	1,77
Kopējais CO₂ ekv, kt	338,66	407,17	254,43	8,53	5,00	4,56	3,59	6,78	3,69	1,16	3,62	4,17	14,25	7,52

8. pielikums. Kūdras ieguves procentuālais sadalījums Latvijā

9.pielikums. Kūdras sektora galvenie rādītāji reģionu analīzei

Reģions	Kopējās kūdras atradnes, % ⁶⁸	Kūdras ieguve (tūkstoši t) ⁶⁹	Nerekultivēto vēsturisko kūdras ieguves vietu platības rādītājs (ha) ⁷⁰	Enerģētiskās kūdras ieguves platība (ha) ⁷¹	Uzņēmumu skaits ⁷²	Kūdras nozarē nodarbināto personu/ darbavietu skaits ⁷³
Pierīga	17	248,4	6093	1125	26	255/310
Vidzeme	25	275,5	8900	-	15	328/411
Latgale	31	216,3	5988	998,5	13	228/273
Zemgale	14	433,6	3111	496,5	12	445/476
Kurzeme	13	309,2	2140	209	15	310/464

⁶⁸ Homo Ecos projekts "Latvijas kūdras atradņu datu kvalitātes analīze, ieteikumu sagatavošana to uzlabošanai un izmantošanai valsts stratēģijas pamatdokumentu sagatavošanā", 2015. gads

⁶⁹ LVĢMC; CSP; PwC aprēķini par 2018. gadu

⁷⁰ Platība noteikta ņemot vērā biedrības "Homo Ecos" projekta "Latvijas kūdras atradņu datu kvalitātes analīze, ieteikumu sagatavošana to uzlabošanai un izmantošanai valsts stratēģijas pamatdokumentu sagatavošanā" rezultātus

⁷¹ LKA dati 2021. gads

⁷² KŪDRA2030 dati par 2019. gadu (daži uzņēmumi darbojas vairākos reģionos. Kopskaitā 64 uzņēmumi), kopā kūdras ieguvē, t.sk. enerģētiskās

⁷³ CSP. Nodarbināto iedzīvotāju svārstmigrācija, darbavietu skaits, radītā pievienotā un produkcijas vērtība pēc NACE reģionos - Darbības veids (NACE 2.red.), Kūdras ieguve, t.sk. enerģētiskās kūdras. Pieejams: <https://ieej.lv/GqsBu>

**10.pielikums. Nodarbinātības galvenie rādītāji reģionu griezumā,
2020.gada dati^{74 75}**

	Ekonomiskās aktivitātes līmenis (%)	Nodarbinātības līmenis (%)	Bezdarba līmenis (%)	Vidējā darba samaksa (EUR)
Rīga	80,2	73,9	7,9	1240
Pierīga	80,0	74,4	7	1108
Vidzeme	76,8	69,7	9,2	914
Latgale	74,5	65	12,7	793
Zemgale	77,0	71,0	7,8	971
Kurzeme	76,1	70,2	7,7	971

**11.pielikums. Enerģijas patēriņš uz IKP un energoefektivitātes uzlabošanai,
līdz šim izsniegto ALTUM aizdevumu apjoms uzņēmumiem reģionu griezumā**

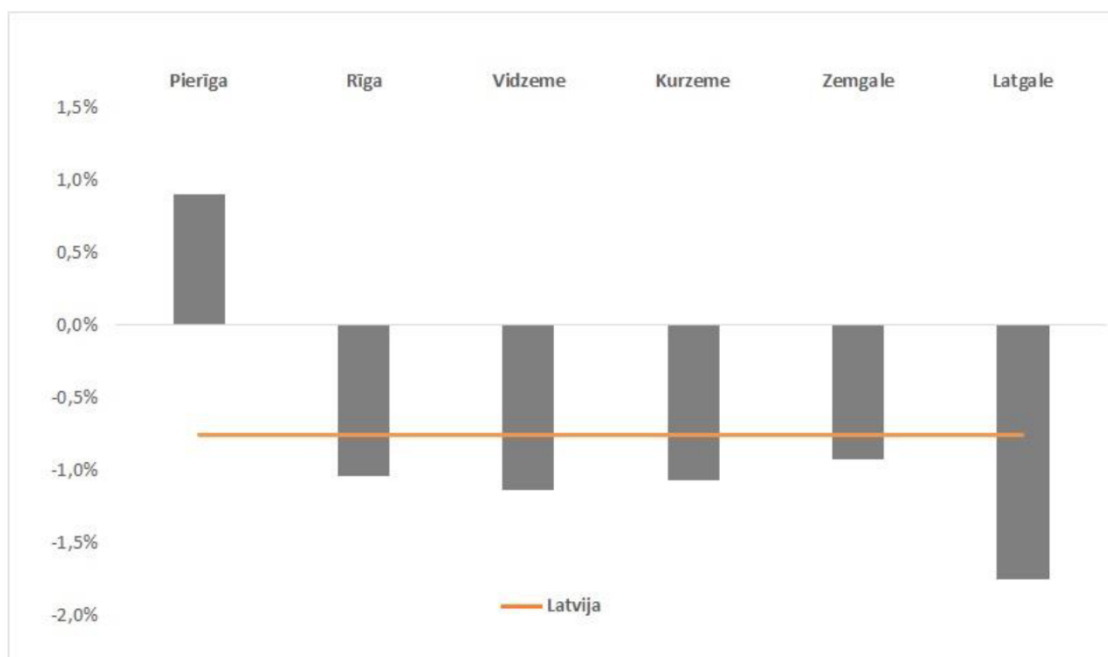
	Elektroenerģijas patēriņš IKP vienības radīšanai (kWh uz 1000 EUR IKP)	Siltumenerģijas patēriņš IKP vienības radīšanai (kWh uz 1000 EUR IKP)	IKP uz vienu iedzīvotāju⁷⁶ (EUR)	ALTUM aizdevumu apjoms uzņēmumiem (milj. EUR)⁷⁷
Rīga	158	235	22 458	2,23
Pierīga	319	283	11 726	-
Vidzeme	434	478	8927	1,95
Latgale	348	481	7164	1,19
Zemgale	378	406	8487	2,29
Kurzeme	297	324	10 282	3,2

⁷⁴ CSP. NBA030. Ekonomiskās aktivitātes, nodarbinātības un bezdarba līmenis reģionos (procentos) - Vecuma grupa, Teritoriālā vienība, Rādītāji un Laika periods. Pieejams: <https://ieej.lv/Ggzuz>

⁷⁵ CSP. DSV040. Strādājošo mēneša vidējā darba samaksa reģionos (eiro) - Bruto/ Neto, Sektors, Teritoriālā vienība un Laika periods. Pieejams: <https://ieej.lv/Y204>

⁷⁶ CSP, IKP statistiskajos reģionos un republikas pilsētās (faktiskajās cenās) [Skatīts 2020. gada novembrī]

⁷⁷ ALTUM piešķirtie aizdevumi sadalījumā pa plānošanas reģioniem (EUR); 06.2018.-05.2020.

12.pielikums. Iedzīvotāju skaita izmaiņas reģionos, 2020.gads⁷⁸

⁷⁸ CSP, Iedzīvotāju skaits un tā izmaiņas statistiskajos reģionos [Skatīts 2022. gada februārī]

13.pielikums. Rezultātu kopsavilkums par esošās situācijas analīzi reģionos Latvijā sešās jomās⁷⁹

Lai noteiktu teritorijas, kurās gaidāma vislielākā ietekme virzībā uz klimatneitralitāti, veikta esošās situācijas analīze reģionos Latvijā sešās jomās: (1) Demogrāfija; (2) Nodarbinātība; (3) Ekonomika; (4) Infrastruktūra, (5) Enerģētika un (6) Kūdra. Lai izveidotu kopsavilkumu, katrai jomai izvēlēti 2–5 galvenie statistikas rādītāji. Katra reģiona sniegums izteikts skalā no 0 līdz 1, kur 1 ir tā reģiona sniegums, kura snieguma rādītāji ir visnelabvēlīgākie, un pārējo reģionu sniegums ir izteikts proporcionāli šim rezultātam.

		Kurzeme	Zemgale	Latgale	Vidzeme	Rīga	Pierīga
	Vidējais rādītājs, Demogrāfija	0,82	0,75	0,89	0,89	0,58	0,48
>	Iedzīvotāju skaits	Vērtība 237 407	228 409	255 968	183 938	627 487	374 466
	Vērtējums	0,77	0,81	0,72	1,00	0,29	0,49
>	Iedzīvotāju skaita izmaiņas, 2019. gads, %	Vērtība -1,13	-0,83	-1,64	-1,16	-0,81	1,05
	Vērtējums	0,69	0,51	1,00	0,71	0,49	0,00
>	Demogrāfiskā slodze, 2020. gads	Vērtība 670	634	638	653	637	640
	Vērtējums	1,00	0,95	0,95	0,97	0,95	0,96
	Vidējais rādītājs, Nodarbinātība	0,80	0,81	1	0,84	0,68	0,70
>	Bezdarba līmenis vecuma grupā no 15 līdz 64 gadiem, 2019. gads, %	Vērtība 6,2	7	11	8,1	5,8	4
	Vērtējums	0,56	0,64	1	0,74	0,53	0,36
>	Nodarbinātības līmenis vecuma grupā no 15 līdz 64 gadiem, 2019. gads, %	Vērtība 70	70,2	64	68,5	76,6	75,4
	Vērtējums	0,91	0,91	1	0,93	0,83	0,85
>	Ekonomiskās aktivitātes līmenis vecuma grupā no 15 līdz 64 gadiem, 2019. gads, %	Vērtība 74,6	75,5	71,8	74,5	81,3	78,6
	Vērtējums	0,96	0,95	1	0,96	0,88	0,91
>	Vidējā neto alga, 2019. gads, EUR	Vērtība 684	681	565	643	883	761
	Vērtējums	0,83	0,83	1	0,88	0,64	0,74
>	Minimālās algas vai mazākas algas saņēmēju īpatsvars 2019. gadā, %	Vērtība 23,2	21,8	30,9	22	15,5	19
	Vērtējums	0,75	0,70	1	0,71	0,50	0,61
	Vidējais rādītājs, Ekonomika	0,73	0,90	0,95	0,86	0,34	0,60
>	IKP uz vienu iedzīvotāju, 2017. gads, EUR	Vērtība 10 282	8487	7164	8927	22 458	11 726
	Vērtējums	0,70	0,84	1	0,80	0,32	0,61
>	Latvijas reģionu IKP % no kopējā IKP, 2017. gads	Vērtība 9	7	7	6	54	16
	Vērtējums	0,67	0,86	0,86	1	0,11	0,37
>	Ekonomiski aktīvi uzņēmumi uz 1000 iedzīvotājiem	Vērtība 82	69	69	88	115	84
	Vērtējums	0,84	1	1	0,78	0,6	0,82
	Vidējais rādītājs, Infrastruktūra	0,46	0,69	0,91	0,80	0,09	0,27
>	Mājsaimniecības, kurām nav pieejas kanalizācijas sistēmai, %	Vērtība 12	14	23	19	0	6
	Vērtējums	0,43	0,5	0,82	0,68	0	0,21
>	Mājsaimniecības, kurām nav pieejas siltajam ūdenim %	Vērtība 14	25	28	26	5	9
	Vērtējums	0,5	0,89	1	0,93	0,18	0,32
	Vidējais rādītājs, Enerģija	0,64	0,81	0,86	0,95	0,43	0,62
>	Elektroenerģijas patēriņš kWh uz 1000 EUR no IKP	Vērtība 297	378	348	434	158	319
	Vērtējums	0,62	0,78	0,72	0,90	0,36	0,66
>	Elektroenerģijas patēriņš kWh uz 1000 EUR no IKP	Vērtība 324	406	478	481	235	283
	Vērtējums	0,67	0,84	0,99	1	0,49	0,59
	Vidējais rādītājs, Kūdra	0,57	0,70	0,73	0,83	n/a	0,67
>	Kopējo pieejamo kūdras resursu proporcija	Vērtība 13	14	31	24	n/a	17
	Vērtējums	0,42	0,45	1	0,77		0,55
>	Kūdra, kas iegūta 2018. gadā, kt	Vērtība 309,2	433,6	216,3	275,5		248,4
	Vērtējums	0,71	1	0,50	0,83		0,57
>	Licencētas kūdras ieguves vietas, ha	Vērtība 5252	5709	4325	5277	n/a	5103
	Vērtējums	0,92	1	0,76	0,92		0,89
>	Kopējā degradēto kūdrāju platība, ha	Vērtība 2140	3111	5988	8900	n/a	6093
	Vērtējums	0,24	0,35	0,67	1		0,68

⁷⁶ PwC sniegtā tehniskā atbalsta (2021) 3. ziņojums "Latvijas pārejas process uz klimatneitralitāti" projekta "Support to the preparation of Territorial Just Transition Plan in the Republic of Latvia" ietvaros, kas īstenots sadarbībā ar EK

**14.pielikums. Reģionu salīdzinājums,
pamatojoties uz statistikas apkopojumu⁸⁰**

		Kurzeme	Zemgale	Latgale	Vidzeme	Rīga	Pierīga
	Demogrāfija	0.82	0.75	↑ 0.89	↑ 0.89	0.58	0.48
	Nodarbinātība	0.80	0.81	↑ 1.00	0.85	0.68	0.70
	Ekonomika	0.73	0.90	↑ 0.95	0.86	0.34	0.60
	Infrastruktūra	0.46	0.70	↑ 0.91	0.80	0.09	0.27
	Enerģētika	0.65	0.81	0.86	↑ 0.95	0.43	0.63
	Kūdra	0.57	0.70	0.73	↑ 0.83	n/a	0.67

**15.pielikums. SEG emisijas pēc rekultivācijas veida
vēsturiskajās kūdras ieguves vietās reģionos**

Rekultivācijas veids	Faktiskās emisijas pirms rekultivācijas veikšanas 1 ha (t CO ₂ ekv.)	SEG emisiju samazinājums t CO ₂ ekv. ha - 1 gadā pēc rekultivācijas	SEG emisijas, īstenojot pasākumus, tonnas CO ₂ ekv. ha -1 gadā	Skaidrojums
Apmežošana	7,62	11,20	-3,58	Emisiju samazinājums un piesaiste ⁸¹
Mellenes	7,62	2,60	5,02	Emisiju samazinājums
Dzērvenes	7,62	1,40	6,22	Emisiju samazinājums
Renaturalizācija	7,62	-3,80	11,42	Emisiju pieaugums

Reģions	Nerekultivētās vēsturisko kūdras ieguves vietu platības, ha	Faktiskās SEG emisijas (t CO ₂ ekv.)	Faktiskais rezultāts emisijās pēc apmežošanas (t CO ₂ ekv.)	Faktiskais rezultāts emisijās pēc melleņu stādījumiem (t CO ₂ ekv.)	Faktiskais rezultāts emisijās pēc dzērveņu stādījumiem (t CO ₂ ekv.)	Faktiskais rezultāts emisijās pēc visa uz renaturalizāciju (t CO ₂ ekv.)
Latgale	5 988	45 629	-67 066	-15 569	-8 384	+22 754
Vidzeme	8 900	67 818	-99 680	-23 140	-12 460	+33 820
Kurzeme	2 140	16 307	-23 968	-5 564	-2 996	+8 132
Zemgale	3 111	23 706	-34 843	-8 089	-4 356	+11 822
Kopējās izmaiņas gadā, CO₂ ekv.			-225 558	-52 362	-28 195	+76 527

⁸⁰ Katra reģiona sniegums izteikts skalā no 0 līdz 1, kur 1 ir tā reģiona sniegums, kura snieguma rādītāji ir visnelabvēlīgākie, un pārējo reģionu sniegums ir izteikts proporcionāli šim rezultātam. PwC 3. ziņojums.

⁸¹ Pētījumi, t.sk. Latvijā, norāda, ka nabadzīgās augsnes pēc nosusināšanas SEG emisijas no augsnes samazinās.

**16.pielikums. Ekonomisko un finanšu rādītāju sniegums
ekonomikas sektoros, 2019⁸²**

Sektors	Kūdra (2017) ⁸³ ⁸⁴	Enerģētika (ieskaitot transportu)	RPPI ⁸⁵	Latvijā kopā
NACE kods	08,92	35, 41-43, 49-51, 53	05-33 ⁸⁶	
Ienākumi, milj. EUR	187,5	10 520,0	9 930,4	73 569,6
Peļņa, milj. EUR	Nav datu	553,8	593,8	4 343,4
Administrētie nodokļu ienākumi, milj. EUR	18,5	1 017,2	851,8	9 633,2
Darba devēju skaits	64	10 408	7 297	82 584
Nodarbināto skaits	2 061	121 428	117 563	826 017
Vidējie ienākumi pirms nodokļu nomaksas, EUR	1 143	751-2 375	514 -1 581	1 065

**17.pielikums. Potenciāli ietekmētās darbavietas automatizācijas
un produktivitātes pieauguma dēļ Vidzemē un Latgalē⁸⁷**

	Kopējā nodarbinātība	Kopā ietekmētās darbavietas automatizācijas dēļ	Kopējais ietekmēto darbavietu skaits produktivitātes pieauguma dēļ
Ražošanas un transporta sektori (B- E, H, J) Latvijā: • Enerģētika, ieskaitot transporta nozari; • Rūpniecības produktu un procesu sektors	Latvija		
	234 400	46 860	6 000
	Vidzeme		
	21 100	4 220	540
	Latgale		
	27 400	5 480	702
	Zemgale		
	28 700	5 740	735
	Kurzeme		
	31 400	6 280	805

⁸² Valsts ieņēmumu dienests, nozaru vizualizācija [Skatīts 2021. gada martā]

⁸³ Latvijas Centrālā statistikas birojs, Uzņēmējdarbības rādītāji uzņēmumiem 2005 - 2019 [Skatīts 2021. gada aprīlī]

⁸⁴ LKA dati

⁸⁵ Rūpnieciskie procesi un produktu izmantošana

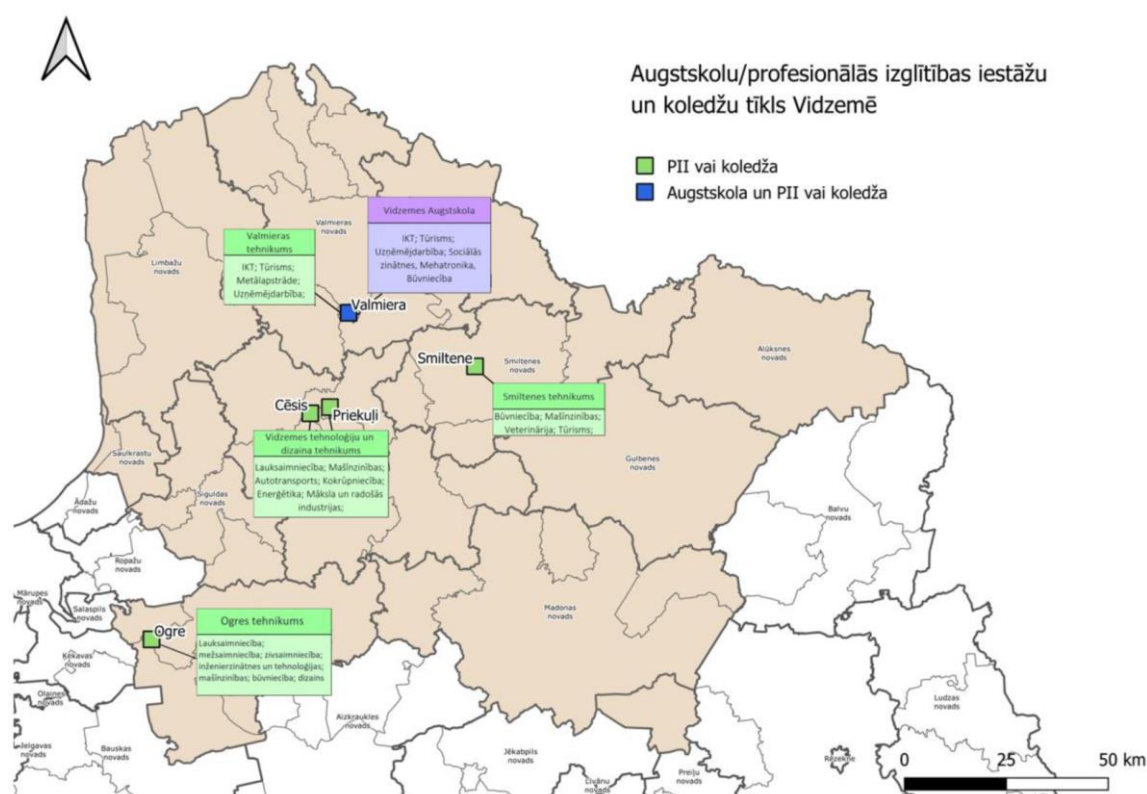
⁸⁶ Neiekļauj datus par kodiem 06 un 07, ievērojot datu nepietiekamību

⁸⁷ PwC 3. nodevuma aprēķini 131.-133.lpp.

18.pielikums. Potenciālās ietekmētās darbavietas

Darbavietas	Kopā Latvijā (darbavietu skaits)
1. Kūdras nozares ietekmētās darbavietas:	1 875
Darbavietas, kuras tieši ietekmē enerģētiskās kūdras izmantošanas aizliegums	33 ⁸⁸
Darbavietas, kuras netieši ietekmē enerģētiskās kūdras izmantošanas aizliegums	41 ⁸⁹
Kūdras nozares sezonālās darbavietas	541,5 ⁹⁰
Ekonomikas zaļai pārkārtošanai nepieciešamās darbavietas [ietekmētās]	1260 ⁹¹
2. Partnersektoros ietekmētās darbavietas no ekonomikas zaļās pārkārtošanās:	1 923
Darbavietas no nozaru pārkārtošanās, kuri apguvuši vai uzlabojuši prasmes	1 457 ⁹²
Jaunizveidotās darbavietas, kas radīsies teritorijās, kurās veic uzņēmējdarbību	422 ⁹³

19.pielikums. Augstskolu/profesionālās izglītības iestāžu un koledžu tīkls Vidzemē

⁸⁸ Dati par 2018. gadu, saskaņā ar PwC 4.nodevuma aprēķiniem, 58.lpp.

⁸⁹ Pēc EK apveido, uz katru Latvijas vienu kūdrā tieši nodarbināto ir 1,25 netieši nodarbinātās personas citās nozarēs, kas pēc aprēķina leido netieši ietekmētās 41,25 citas darbavietas. Šis rādītājs ir augstāks nekā citās valstīs, iespējams, lielā eksportētās kūdras īpatsvara dēļ, tādēļiadi radot lielu transporta risinājumu izmantošanu.

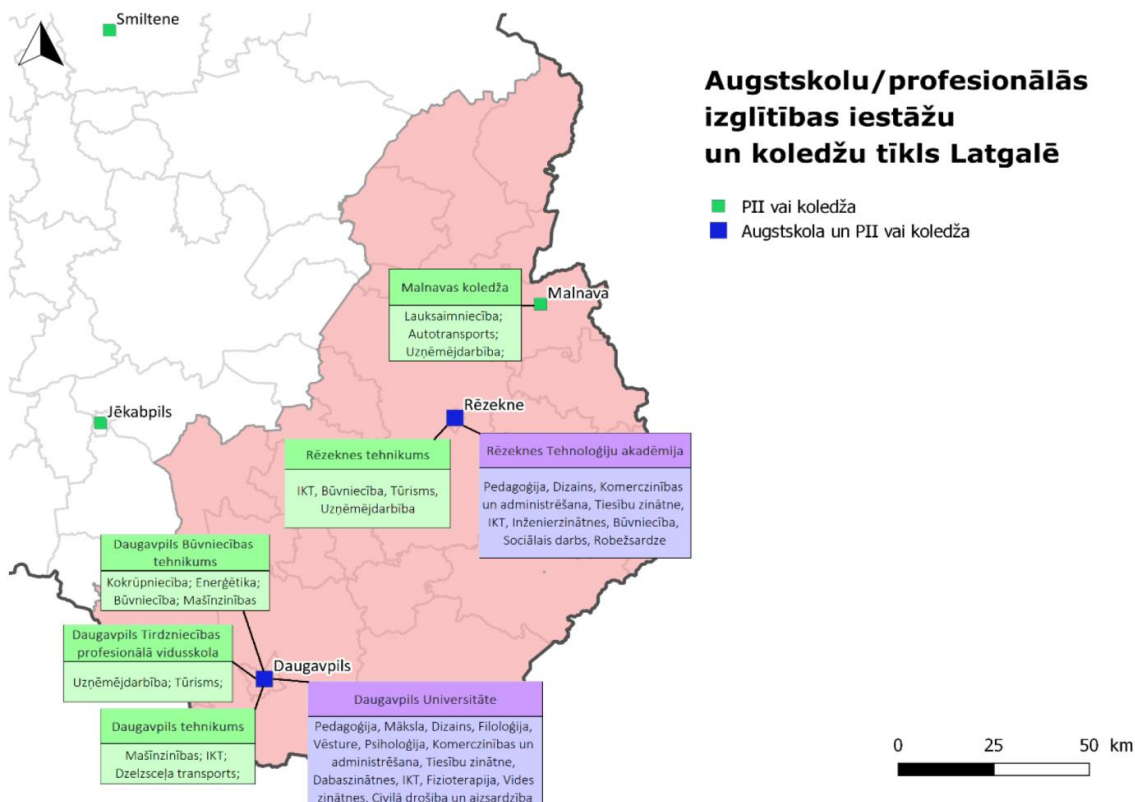
⁹⁰ LKA dati: www.latvijaskudra.lv/lv/kudra/ieguves-vietas/, VARAM aprēķini balstoties uz CSP datiem par kopējām kūdras nozares darbavietām: <http://ieej.lv/GqsBu> 1934*0,28=541,5

⁹¹ Lauksaimniecības (augļkopības) un mežsaimniecības sektoros nodarbinātie uz 1 ha. VARAM aprēķini ņemot vērā 4. sadaļas 1.tabulas rādītāju "Atbalstītā sanētās zemes platība".

⁹² Aprēķini veikti ņemot vērā 2.tabulas rādītāju un r.6.1.1.c "Dalībnieki, kuri sešus mēnešus pēc aiziešanas atrodas labākā darba tirgus situācijā" (indikāti 287) un r.6.1.1.i "Dalībnieki, kuri sešus mēnešus pēc dalības pārtraukšanas ir nodarbināti, tai skaitā pašnodarbināti" (indikāti 1 170) vērtību summu

3. Skat. 2.tabulas "Rezultātu rādītāji" r.6.1.1.h "Uzņēmumu, kuri guvuši labumu no attīstītās publiskās infrastruktūras, izveidotās darba vietas" rādītāja vērtību

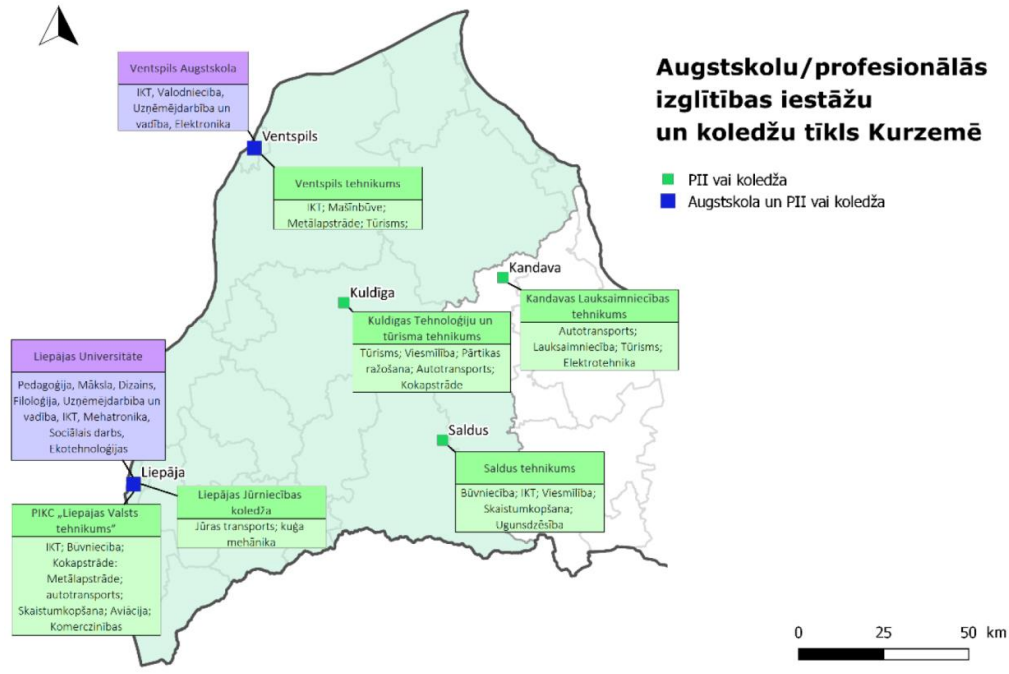
20.pielikums. Augstskolu/profesionālās izglītības iestāžu un koledžu tīkls Latgalē

21.pielikums. Augstskolu/profesionālās izglītības iestāžu un koledžu tīkls Zemgalē

22.pielikums. Augstskolu/profesionālās izglītības iestāžu un koledžu tīkls Kurzēm

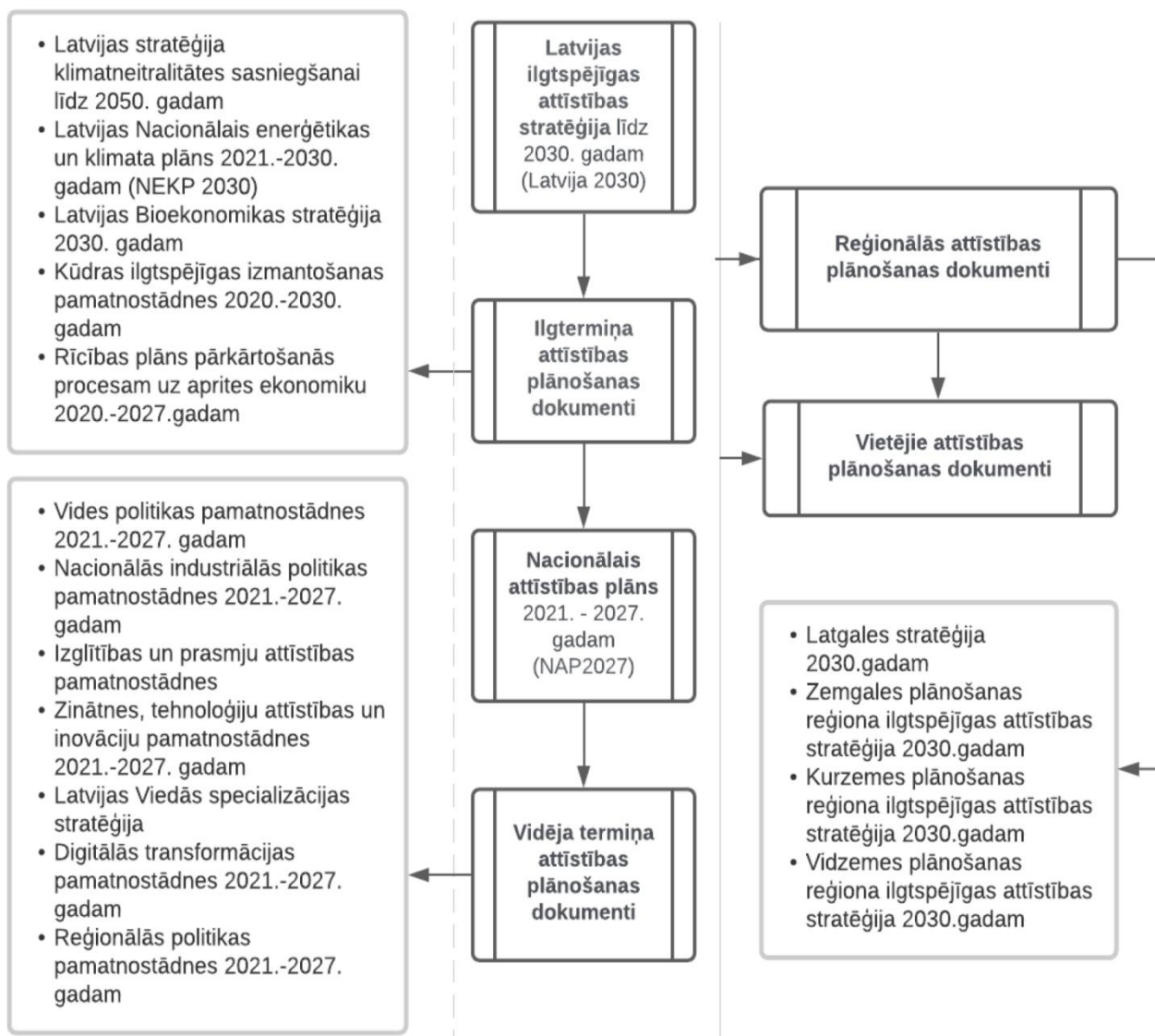

23.pielikums. SEG emisiju samazinājums no vēsturiskajām kūdras ieguves vietām⁹⁴

Teritorija	SEG emisijas no vēsturiskajām kūdras ieguves vietām, CO ₂ kt ekv	SEG emisijas no vēsturiskajām kūdras ieguves vietām, CO ₂ kt ekv	SEG emisiju samazinājums, %
	(statuss pirms TPF pasākumiem)	(statuss pēc TPF pasākumiem)	
Latvija	199,89	65,29	67
Rīga/Pierīga	46,43	46,43	0
TPF reģioni	153,46	18,86	88

⁹⁴ VARAM aprēķini sadarbībā ar LVMI Silava un LVĢMC un saskaņā ar Kūdra2030 norādītajām platībām

24.pielikums. Pārskats par stratēģisko ietvaru nacionālā līmenī

25.pielikums. Kūdras ilgtspējīgas izmantošanas politikas mērķu galvenie rezultāti
saskaņā ar KŪDRA2030

Rezultatīvais rādītājs (RR)	2020. gads	2023. gads	2030. gads
1. Degradēto purvu un vēsturisko kūdras ieguves vietu platība, kam izstrādāts pasākumu plāns rekultivācijai	0 ha	7 870 ha	26 232 ha
2. Platība, kam nodrošināta zinātniski pamatota informācija par kūdras resursu izmantošanas potenciālu tautsaimniecībā	0 ha	150 324 ha	501 079 ha
3. Nodrošināta prognozējama kūdras resursu pieejamība tautsaimniecībā	26 000 ha vai 1,2 milj.t	26 000 ha vai 1,2 milj.t	26 000 ha vai 1,2 milj.t

4. Nodrošināts SEG emisiju, kas saistītas ar kūdras ieguvu un platībām, kur notiek vai notikusi kūdras ieguve, nulle pieaugums pret 2005.-2009. gada perioda vidējo SEG emisiju līmeni ⁹⁵	1 523,27 kt CO ₂ ekv. ⁹⁶	- ⁹⁷	0 SEG emisiju pieaugums [1332,62 kt CO ₂ ekv. ⁹⁸]
--	--	-----------------	--

**26.pielikums. TPTP plānotie pasākumi un to paredzamais devums
klimata pārmaiņu pārkārtošanās ietekmes mazināšanā**

Plānotais pasākums	Paredzamais devums klimatiskās pārkārtošanās ietekmes mazināšanā
Kūdras nozares SEG emisiju samazināšanas pasākumi un atbalsts reģionālās ekonomikas dažādošanai, mazinot sociālekonomiskās sekas pārejā uz klimatneitrālu ekonomiku	
Dabas resursu ilgtspējīga izmantošana un atteikšanās no kūdras izmantošanas enerģētikā: - kūdras izmantošanas pārtraukšana enerģētikā (reforma), t.sk. atbalsts sadedzināšanas iekārtu nomaiņai; - degradēto kūdras purvu (t.sk. vēsturisko kūdras ieguves vietu) rekultivācija; - ES nozīmes biotopu atjaunošana vai purvu ekosistēmu atjaunošana; - pētniecības attīstība dabas resursu ilgtspējīgai izmantošanai vides un klimata mērķu kontekstā kā papildinoša aktivitāte.	Kopējais ietaupījums, kas saistīts ar sadedzināšanai izmantoto kūdras apjomu un licencētām un attīstītām kūdras ieguves vietu platībām, sasniedz 32 kt CO ₂ ekv. Ir aprēķināts, ka atkarībā no izvēlētajām rekultivācijas metodēm visu vēsturisko kūdras ieguves vietu rekultivācija reģionos ārpus Rīgas un Pierīgas, kur nepieciešama rekultivācija, var radīt līdz pat 225,6 kt CO ₂ ekv. ietaupījumu gadā Latvijā, taču kopējais paredzētais tiešo SEG emisiju ietaupījums no rekultivācijas aktivitātēm projektos ir 134,6 kt CO ₂ ekv. gadā. Tā rezultātā SEG emisijas reģionos ārpus Rīgas un Pierīgas no vēsturiskajām kūdras ieguves vietām tiktu samazinātas par 88% un Latvija līdz 2030. gadam varētu samazināt vismaz 36% no nacionālā (Stratēģijā noteiktā) ZIZIMM sektora mērķa SEG emisijām.
Reģionālās uzņēmējdarbības attīstība, veicinot pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku: - uzņēmējdarbības atbalsta infrastruktūras attīstība saskaņā ar komersantu pieprasījumu, t.sk. pašvaldību "zaļo" teritoriju, kurās veic uzņēmējdarbību un kurās patērē AER, izveide un attīstība; - bezemisiju transportlīdzekļu izmantošanas veicināšana pašvaldībās; - energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumi, jaunu energoefektīvu un resursu efektīvu tehnoloģiju ieviešana uzņēmumā; - atbalsts pētniecības ideju prototipēšanai un jaunradīto tehnoloģiju pārnesi ražošanā; - AER tehnoloģiju ieviešana; - klimata ekonomikai pielietojamu produktu izstrāde un to ieviešana ražošanā; - pašvaldību un reģionu speciālistu zināšanu un prasmju pilnveidošana un uzlabošana klimatneitrālās ekonomikas jautājumos, lai nodrošinātu virzību uz klimatneitrālu ekonomiku	Pašvaldībām radot komersantiem atbilstošu uzņēmējdarbības vidi, uzņēmumi tiktu stimulēti pāriet uz klimatam un videi draudzīgāku ražošanu vai pakalpojumu sniegšanu, vienlaikus palielinot reģioniem ekonomiskās izaugsmes priekšrocības. Pasākums veicinās degradētu uzņēmējdarbības teritoriju attīstību saistībā ar ekonomikas transformāciju un ar to saistītajām sociāli ekonomiskajām sekām skartajās teritorijās, kas tiks noteiktas plānošanas RAP. 2. darbība papildinās 3. darbības īstenošanu un veicinās prasmju paaugstināšanu, nodrošinot darbinieku pārkvalifikāciju, tādējādi sekmējot pasākumu savstarpējo sinerģiju. Investīciju rezultātā tiks nodrošināta ne tikai vietējās nodarbinātības veicināšana pašvaldībās, bet arī klimatam draudzīgāka transportlīdzekļu izmantošana, tādējādi nodrošinot SEG emisiju samazinājumu. Tāpat TPTP investīcijas paredzēs energoefektivitātes uzlabošanu un AER tehnoloģiju izmantošanas veicināšanu un īstenošanu. Sniedzot atbalstu pašvaldību un reģionu speciālistu zināšanu un prasmju pilnveidošanai klimatneitrālās ekonomikas jautājumos, tiks radīti labvēlīgi priekšnosacījumi efektīvākai un

⁹⁵ Saskaņā ar ZIZIMM regulā iekļautajiem uzskaites nosacījumiem mitrāju kategorijai (7.3.pants: 2026.-2030. gada periodā visas dalībvalstis uzskaita apsaimniekotos mitrājos radušās emisijas un piesaisti, ko aprēķina, no emisijām un piesaistes, kuras radušās attiecīgajos periodos, atņemot vērtību, kas iegūta, ar pieci reizinot dalībvalsts vidējās gada emisijas un piesaisti, kuras apsaimniekotos mitrājos radušās 2005.-2009. gada bāzes periodā).

⁹⁶ 2017. gada dati (2019. gada SEG inventarizācija).

⁹⁷ Pēc ZIZIMM regulas nosacījumiem mitrāju emisijas iekļautas uzskaitē no 2026.gada.

⁹⁸ Indikatīvā vērtība pēc 2019. gada inventarizācijas datiem. Gala vērtība nosakāma perioda beigās pēc jaunākās pieejamās SEG inventarizācija datiem. Saskaņā ar ZIZIMM regulas nosacījumiem atskaitīšanās notiek perioda beigās (+2 gadi statistikas datu pieejamības dēļ, t.i. 2032. gadā), kad novērtē perioda (2026.-2030. g.) SEG emisiju summu pret 2005.-2009. gada vidējo SEG emisiju līmeni.

un mazinātu sociālekonomiskās sekas saistībā ar klimata pārmaiņām un nozaru transformāciju uz klimatneitrāliem risinājumiem.	koordinētākai nozaru transformācijai uz klimatneitrāliem risinājumiem, kas ir saskaņā ar reģionu un pašvaldību attīstības programmās noteikto teritorijas attīstības perspektīvu, vienlaikus mazinot negatīvās transformācijas sekas. Cita starpā, atbalstu plānots sniegt reģioniem un pašvaldībām klimatneitrālu risinājumu izstrādei un testēšanai, izvērtējot piedāvāto risinājumu paredzamo devumu ietekmes uz klimata pārmaiņu seku mazināšanu un izvēloties efektīvāku un klimatam draudzīgāku risinājumu.
Nodarbināto prasmju paaugstināšana un atbalsts kvalifikācijas iegūšanai, atbalsts darbaspēka mācībām saskaņā ar uzņēmumu pieprasījumu : - nodarbināto prasmju paaugstināšana un atbalsts kvalifikācijas iegūšanai; - atbalsts darba spēka mācībām (t.sk. darba devēja noteikts atbalsts jaunas kvalifikācijas iegūšanai vai darba spēka pārcelšanai nepieciešamo prasmju pilnveidei); - reģiona ekonomiskās transformācijas virzieniem atbilstošu speciālistu sagatavošana īsā cikla izglītības programmās, t.sk. DVB mācību formā, saskaņā ar uzņēmēju pieprasījumu.	Nozarēs, kur nepieciešama pārkārtošanās klimatam draudzīgai un oglekļa neitrālai ekonomikai, tiktu nodrošināta zināšanu ieguve, t.sk. par tehnoloģijām un inovatīvu, augstas pievienotās vērtības produktu ražošanas iespējām. TPTP ietvaros tiks turpināta DVB mācību pieejas attīstība profesionālajā un augstākajā izglītībā, lai tuvinātu izglītības iestāžu piedāvājumu vietējā darba tirgus vajadzībām un reģionā plānotajiem ekonomisko aktivitāšu diversifikācijas pasākumiem, kā arī sniegtu uz nozaru transformācijas vajadzībām balstītu citu kvalifikāciju iegūšanas iespējas.

**27.pielikums. TPTP plānoto investīciju papildinātība
ar ES fondu Programmā ietvertajiem pasākumiem**

SAM Nr.	SAM nosaukums	TPTP investīciju papildinātība ar Programmas pasākumiem
1.1.1.	Pētniecības un inovāciju kapacitātes stiprināšana un progresīvu tehnoloģiju ieviešana kopējā P&A sistēmā	Pētījumi sabiedrības un ekonomikas transformācijai.
2.1.1.	Energoefektivitātes veicināšana un siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana	Atbalsts AER un ne-emisiju tehnoloģiju izmantošana centralizētajā siltumapgādē, siltumenerģijas pārvades tīklu energoefektivitātes paaugstināšana. Atbalsts energoefektivitātes paaugstināšanai publiskajās (valsts un pašvaldību) ēkās, dzīvojamajās ēkās un uzņēmējdarbībā izmantotās ēkās energoefektīvākas ražošanas nodrošināšanai. TPTP ietvaros paredzētās reformas un investīcijas attiecībā uz kūdras nozares pāreju ir jāskata arī komplementāri ar Programmas investīcijām 2.1.1. un 2.1.2. SAM ietvaros, kas paredz atbalstu pārejai uz AER un ne-emisiju tehnoloģiju izmantošanu centralizētajā siltumapgādē vai 2.2.3.SAM ietvaros.
2.1.2.	Atjaunojamo energoresursu enerģijas veicināšana - biometāns	AER ražošanas iekārtu akumulācijas iekārtu un ar to darbību saistīto viedo risinājumu ierīkošana. TPTP ietvaros paredzētās reformas un investīcijas attiecībā uz kūdras nozares pāreju ir jāskata arī komplementāri ar Programmas investīcijām 2.1.1. un 2.1.2. SAM ietvaros, kas paredz atbalstu pārejai uz AER un ne-emisiju tehnoloģiju izmantošanu centralizētajā siltumapgādē vai 2.2.3.SAM ietvaros. Biotopu atjaunošana vai renaturalizācija ir paredzēta arī Programmā, savukārt 2.1.2. un 2.2.3. SAM ir plānotas dažādas aktivitātes enerģētikas nozares papildināšanai. Savukārt bioloģiskās daudzveidības pasākumi ir plānoti kopējās lauksaimniecības politikas programmā, kas vēl ir izstrādes procesā. Vienlaikus visos iepriekš minētajos gadījumos tiks novērst dubultā finansējuma risks.

2.1.3.	Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, risku novēršanu un noturību pret katastrofām	Pašvaldību klimata pielāgošanās stratēģijās paredzēto pasākumu īstenošana.
2.2.2.	Pārejas uz aprites ekonomiku veicināšana	Atbalsts aprites ekonomikas principu ieviešanai ražošanā un pakalpojumos.
2.2.3.	Uzlabot dabas aizsardzību un bioloģisko daudzveidību, "zaļo" infrastruktūru, it īpaši pilsētvidē, un samazināt piesārņojumu	Atbalsts pašvaldībām gaisa kvalitātes jautājumu risināšanai, t.sk. caur uzlabotu ne-fosilu tehnoloģiju vai filtru izmantošanu centralizētajās siltumapgādes sistēmās. Minētajā ieskaitāma kūdras sadedzināšanas tehnoloģiju nomaiņa pašvaldībās. Ekosistēmu atjaunošanas un sanācijas pasākumi. TPTP ietvaros paredzētā reforma un investīcijas attiecībā uz kūdras nozares pāreju ir jāskata arī komplementāri ar Programmas investīcijām 2.1.1. un 2.1.2. SAM ietvaros, kas paredz atbalstu pārejai uz AER un ne-emisiju tehnoloģiju izmantošanu centralizētajā siltumapgādē vai 2.2.3. SAM ietvaros. Biotopu atjaunošana vai renaturalizācija ir paredzēta arī Programmā, savukārt 2.1.2. un 2.2.3. SAM ir plānotas dažādas aktivitātes enerģētikas nozares papildināšanai. Savukārt bioloģiskās daudzveidības pasākumi ir plānoti kopējās lauksaimniecības politikas programmā, kas vēl ir izstrādes procesā. Vienlaikus visos iepriekš minētajos gadījumos tiks novērsts dubultā finansējuma risks.
4.2.2.	Uzlabot izglītības un mācību sistēmu kvalitāti, iekļautību, efektivitāti un nozīmīgumu darba tirgū, tostarp ar neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanas palīdzību, lai atbalstītu pamatkompetenču, tostarp uzņēmējdarbības un digitālo prasmju, apguvi, un sekmējot duālās apmācības sistēmu un mācekļības ieviešanu	SAM 4.2.2. 4.2.2.9. pasākumā "Izglītības procesa individualizācija un starpnozaru sadarbība profesionālās izglītības izcilībai" plānots atbalsts profesionālās izglītības iestāžu un koledžu sadarbības ar nozarēm un uzņēmumiem stiprināšanai, tostarp darba vidē balstītu mācību īstenošanai.
4.2.4.	Veicināt mūžizglītību, jo īpaši piedāvājot elastīgas prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas iespējas visiem, ņemot vērā uzņēmējdarbības un digitālās prasmes, labāk prognozējot pārmaiņas un vajadzību pēc jaunām prasmēm, pamatojoties uz darba tirgus vajadzībām, atvieglojot karjeras maiņu un sekmējot profesionālo mobilitāti	Atbalsts pieaugušajiem tautsaimniecības attīstībai nepieciešamo zināšanu un prasmju, t.sk. digitālo, apguvei. TPTP paredzētais atbalsts ir specifiski mērķēts uz reģionu vajadzībām, kas radušās darba tirgus transformācijas rezultātā, un uzņēmēju pieprasījuma pēc darbaspēka ar konkrētām prasmēm, kā arī specifiski kūdras nozarē, saistītājās nozarēs un plāna ietvaros īstenoto pasākumu ietekmētajās nozarēs tieši un netieši ietekmēto nodarbināto personu prasmju pilnveidei, kvalifikācijas paaugstināšanai un pārkvalifikācijas pasākumiem.
4.3.3.	Uzlabot visu darba meklētāju, jo īpaši jauniešu – it sevišķi, īstenojot Garantiju jauniešiem –, ilgstošo bezdarbnieku un darba tirgū nelabvēlīgā situācijā esošu grupu, un ekonomiski neaktīvo personu piekļuvi nodarbinātībai un aktivizācijas pasākumiem, kā arī veicinot pašnodarbinātību un sociālo ekonomiku	Atbalsts bezdarbnieku, darba meklētāju un bezdarba riskam pakļauto personu nodarbinātību, to prasmju un kvalifikācijas atbilstību darba tirgum.

5.1.1.	Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana pilsētu funkcionālajās teritorijās	Integrēti un kompleksi ieguldījumi reģionālai attīstībai ar privātā sektora darbības uzņēmējdarbības veicināšanu, infrastruktūras, plānošanas reģionu un pašvaldību zināšanu un prasmju attīstību. Piemēram, atbalsts ieguldījumiem uzņēmējdarbības publiskajā infrastruktūrā plānots gan Programmas SAM 5.1.1., gan ANM, gan arī TPF ietvaros, taču pasākuma demarkācija tiks noteikta un nodrošināta MK noteikumu līmenī pasākuma ieviešanai. Būtiski, ka TPF ietvaros šis pasākums būs attiecināms uz TPTP identificēto reģionu pašvaldībām, savukārt tematiski īpaša uzmanība tiks pievērsta AE teritoriju attīstībai un resursu efektīvākai izmantošanai uzņēmējdarbības teritorijās. Savukārt ANM 3.1.1.3.i ietvaros reģionos (ārpus Rīgas reģiona) plānots attīstīt vismaz četrus nacionālas nozīmes industriālos parkus, lai piesaistītu starptautiski atzītus operatorus, komersantus vai potenciālos nomniekus, kas darbojas nozarēs ar augstu pievienotās vērtības potenciālu, lai attīstītu inovatīvus un augstas pievienotās vērtības produktus viedās specializācijas jomās, u.tml. Reģionu un pašvaldību zināšanu un prasmju attīstības pasākumi tiks īstenoti savstarpējā sinerģijā, nodrošinot demarkāciju investīcijas/projekta līmenī un ievērojot pasākumu atšķirīgo saturu. Tajā skaitā Programmas atbalsta reģionu un pašvaldību zināšanu un prasmju attīstībai ietvaros paredzēts uzlabot pašvaldību speciālistu zināšanas un prasmes darbam ar klimatneitralitātes jautājumiem, kas ir būtisks priekšnosacījums efektīvai un koordinētai nozaru transformācijai uz klimatneitrālu ekonomiku. Savukārt Programmas SAM 5.1.1. pasākuma 5.1.1.2. "Pašvaldību un plānošanas reģionu un kapacitātes uzlabošana" ietvaros atbalstu plānots izmantot citu ERAF plānoto tematisko atbalsta pasākumu veiksmīgai īstenošanai pašvaldībās un plānošanas reģionos (uzņēmējdarbību atbalstošas infrastruktūras attīstība, viedu risinājumi piemērošana pašvaldību darbā, kvalitatīvas publiskās ārtelpas attīstība, ēku energoefektivitāte), kā arī vispārīgiem attīstības plānošanas jautājumiem. Papildu ANM 3.1.1.2.i. investīcijas ietvaros plānotā atbalsta plānošanas reģionu un pašvaldību zināšanu un prasmju celšanai plānots sniegt publisko pakalpojumu kvalitātes pilnveidošanai administratīvi teritoriālās reformas kontekstā.
--------	---	---

**28.pielikums. TPTP plānoto investīciju papildinātība
ar Latvijas ANM plānā ietvertajām investīcijām**

Investīcijas Nr.	Investīcijas nosaukums	TPTP investīciju papildinātība ar ANM plānā ietvertajām investīcijām
2.3.1.4.i	Individuālo mācību kontu pieejas attīstība un pilotēšana un pārvaldības attīstība	AF reformas 2.3.1.r. "Ilgtspējīgas un sociāli atbildīgas atbalsta sistēmas pieaugušo izglītībai attīstība" ietvaros plānota 2.3.1.4.investīcija "Individuālo mācību kontu pieejas attīstība un pilotēšana un pārvaldības attīstība", kuras mērķis ir izveidot un normatīvajā bāzē nostiprināt ilgtspējīgu un sociāli atbildīgu atbalsta sistēmu pieaugušo izglītībai, nostiprināt kritērijus un kārtību uzņēmumu pienākumiem izglītēt savus darbiniekus. Ir paredzēts sagatavot jaunas pieejas pieaugušo izglītības procesa organizēšanai un īstenot to pilotprojektus, attīstot individuālo mācību kontu (IMK) pieeju indivīda vajadzībās balstītas pieaugušo izglītības nodrošināšanai un Prasmju fondu pieeju uzņēmumu un nozaru vajadzībās balstītai pieaugušo izglītībai un nozarēm nepieciešamo prasmju attīstībai, tādējādi nodrošinot demarkāciju un papildinātību ar TPF plānoto atbalstu cilvēkresursu attīstībai.

3.1.1.2.i	Pašvaldību kapacitātes stiprināšana to darbības efektivitātes un kvalitātes uzlabošanai	ANM 3.1.1.2.i. investīcijas ietvaros paredzēts īstenot apmācības un citus kapacitātes paaugstināšanas pasākumus. Atbalsts tiks sniegts pašvaldību speciālistu kapacitātes celšanai, stiprinot to darbības efektivitāti un kvalitāti, t.sk. paredzot: 1) pašvaldību publisko pakalpojumu novērtējuma veikšanu un nepieciešamo kapacitātes vajadzību apsekošanu; 2) metodisko atbalstu un apmācības pakalpojumu optimizācijai/plānošanai atbilstoši demogrāfijas tendencēm pakalpojumu pieejamības un sasniedzamības uzlabošanai, administratīvā sloga mazināšanai, kā arī darbības efektivitātes un kvalitātes uzlabošanai (pakalpojumu dizaina pielietošana u.tml.); 3) jaunu vai uzlaboto pašvaldību pakalpojumu plānošanas un sniegšanas veidu pilotēšanu. Programmas atbalsta reģionu un pašvaldību zināšanu un prasmju attīstībai ietvaros paredzēts uzlabot pašvaldību speciālistu zināšanas un prasmes darbam ar klimatneitralitātes jautājumiem. Demarkācija starp šīm investīcijām tiks nodrošināta projektu līmenī, koordinējot mācību tēmas, mērķteritoriju, mērķauditoriju, apmācību norises laika grafiku un rezultātus.
3.1.1.3.i.	Investīcijas uzņēmējdarbības publiskajā infrastruktūrā industriālo parku un teritoriju attīstīšanai reģionos	Atbalsts funkcionējošu un darboties spējīgu vismaz četru nacionālas nozīmes industriālo parku izveidei Latvijas reģionos (izņemot Rīgas plānošanas reģionu), lai veicinātu ekonomisko aktivitāti reģionos un mazinātas reģionālās atšķirības. 3.1.1.3.investīcijas ietvaros plānots attīstīt iepriekš pamestas industriālās teritorijas un zonas, veidojot tās par industriālajiem parkiem, kas veicinātu vietējās ekonomikas attīstību. Investīciju rezultātā uzņēmējiem būs iespēja attīstīt inovatīvus, klimatneitrālus un "zaļus" produktus un pakalpojumus, kas savukārt veicinātu SEG emisiju samazināšanu risinājumu ieviešanu citās nozarēs, tādējādi samazinot kopējās SEG emisijas.
3.1.1.6.i.	Pašvaldību funkciju īstenošanai un pakalpojumu sniegšanai nepieciešamo bezemisiju transportlīdzekļu iegāde	Atbalsts jaunu bezemisiju transportlīdzekļu (autobusu), kas darbojas ar elektrību, iegādei. Bezemisiju transportlīdzekļi tiks izmantoti pašvaldību funkciju un pārvaldes uzdevumu nodrošināšanai, tai skaitā, nodrošinot izglītojamo nokļūšanu izglītības iestādē un atpakaļ dzīvesvietā. 3.1.1.6 investīcijas ietvaros tiks samazinātas SEG emisijas, veicinot pāreju uz atjaunojamo energoresursu izmantošanu. Atbalsts tiks sniegts visā Latvijas teritorijā, izņemot Rīgas valstspilsētas pašvaldību.

29.pielikums. Atbalsta saņemšanas nosacījumu piemēri

TPM 2. un 3.pilāra ietvaros

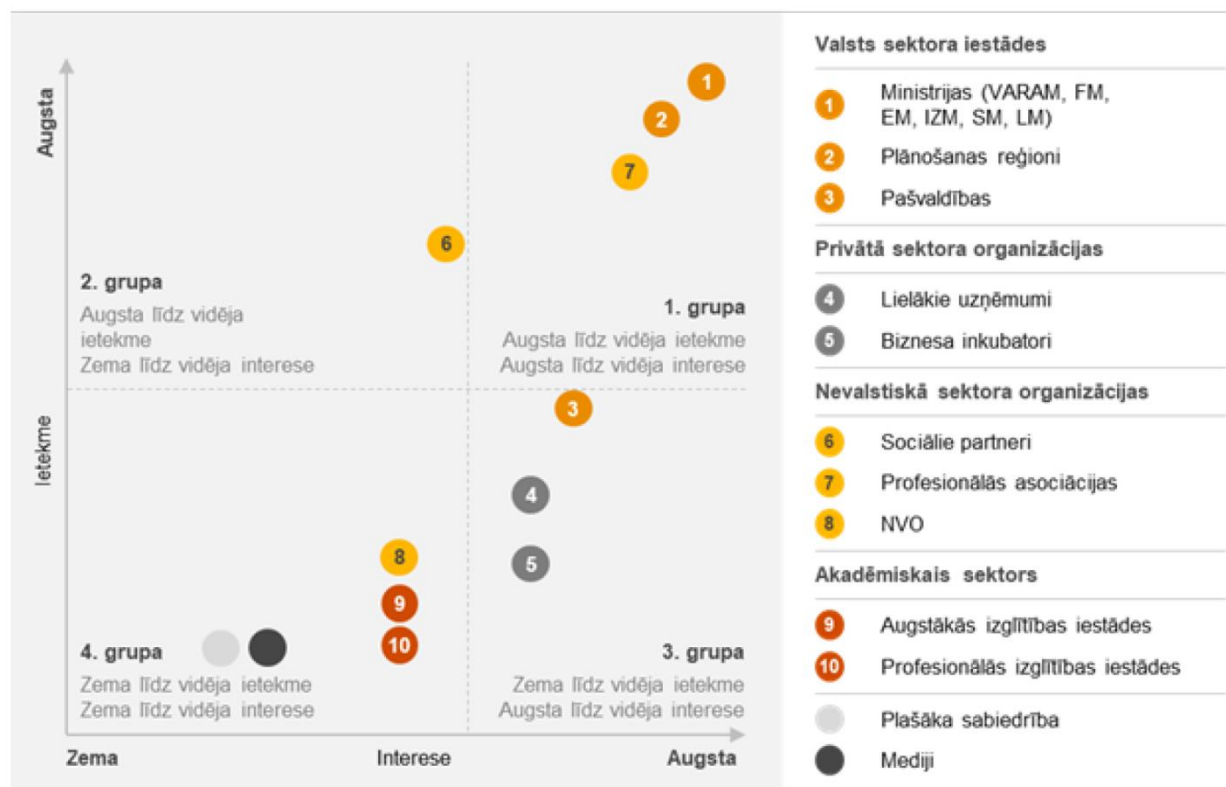
2.pilārs (InvestEU)	3.pilārs
Aizdevuma veids	
Aizdevumi privātajam sektoram.	Aizdevumi ar granta elementu publiskajam sektoram.
Mērķis	
Sniegt konsultatīvo atbalstu atbalsttiesīgu projektu identificēšanai, sagatavošanai, izstrādei, strukturēšanai, iepirkumam un īstenošanai, tostarp atbalstu projektu sagatavošanai pirms pieteikuma iesniegšanas.	- Risināt nopietnas sociālās, ekonomiskās un vides problēmas, ko izraisa pārkārtošanās virzībā uz klimatneitralitāti lai palīdzētu tām ES teritorijām, kas apzinātas taisnīgas pārkārtošanās teritoriālajos plānos (TPTP); - Palielināt publiskā sektora investīcijas, kas apmierina TPTP apzināto reģionu attīstības vajadzības, atvieglojot tādu projektu finansēšanu, kuri nerada pietiekamas ieņēmumu plūsmas, ar ko segt to investīciju izmaksas.

Atbalsta veids	
Konsultatīvais atbalsts, atbalsts projektiem <i>InvestEU</i> jomās	- atbalsts ES sniegtu dotāciju veidā, tās apvienojot ar aizdevumiem; - dotācijas summa projektiem, kas atrodas mazāk attīstīto reģionu teritorijās, nepārsniedz 25% no aizdevuma summas, ko 3.pilāra ietvaros sniedz finanšu partneris*; - projekti, kas saņem atbalstu 3.pilāra ietvaros, to sagatavošanai, izstrādei un īstenošanai var saņemt arī konsultatīvo un tehniskās palīdzības atbalstu no citām ES programmām, tādējādi atbalsts no 3.pilāra ir kumulējams arī ar konsultatīvo atbalstu, kas sniedzams no 2.pilāra. <i>*Finanšu partneris ir Eiropas Investīciju banka vai citas starptautiskas finanšu iestādes, valsts attīstību veicinošas bankas un finanšu iestādes, tostarp privātas finanšu iestādes, ar kurām EK paraksta administratīvu nolīgumu par sadarbību 3.pilāra ietvaros.</i>
Atbalsta saņēmēji	
Privātais sektors	Tiesību subjekti, kas: - iedibināti kā publisko tiesību subjekti - vai - iedibināti kā privāttiesību struktūras, kurām uzticēts sabiedrisko pakalpojumu uzdevums.
Atbalstāmās jomas	
<i>InvestEU</i> TPTP ietvaros var atbalstīt ieguldījumus plašāka spektra projektos, kas tiks īstenoti četrās politikas jomās: - ilgtspējīga infrastruktūra; - pētniecība, inovācija un digitalizācija; - MVU; - sociālie ieguldījumi un prasmes.	- atjaunojamo energoresursu enerģijā un zaļā un ilgtspējīgā mobilitātē, tostarp zaļā ūdeņraža veicināšanā; - efektīvos centralizētos siltumapgādes tīklos; - publiskajā pētniecībā; - digitalizācijā; - vides infrastruktūrā atkritumu un ūdens resursu viedai apsaimniekošanai; - ilgtspējīgas enerģijas, energoefektivitātes un integrācijas pasākumus, tostarp ēku atjaunošanu un pārbūvi; - pilsētvides atjaunošanu un reģenerāciju; - pāreju uz aprites ekonomiku; - zemes un ekosistēmu atjaunošanu un dekontamināciju, ņemot vērā principu "piesārņotājs maksā", bioloģisko daudzveidību; - prasmju pilnveidi, pārkvalifikāciju; - apmācību un sociālo infrastruktūru, tostarp aprūpes iestādes un sociālos mājokļus. * var tikt atbalstītas arī investīcijas citās jomās, ja tās atbilst apstiprinātajiem TPTP. ** nav atbalstāmas investīcijas, kuras ietver darbības, kas izslēgtas saskaņā ar TPF regulas 9.pantu (piemēram, investīcijas, kas saistītas ar fosilā kurināmā ražošanu, pārstrādi, transportēšanu, izplatīšanu, uzglabāšanu vai sadedzināšanu).
Atbalsta apmērs	
Dalībvalstīm vai 2.pilāram nav noteikts konkrēts finansējums, uz atbalstu var pretendēt konkursa kārtībā.	Latvijai piešķirts ES atbalsts indikatīvi 14,54 milj. <i>euro</i> apmērā (1% no Latvijas nacionālās daļas jeb kopējā pieejamā TPF finansējuma Latvijai).
Atbalsta saņemšanas termiņš	
2027.gada 31.decembris	2025. gada 31. decembris

**30.pielikums. Atbalstāmo jomu piemēri Latvijā
ar TPM 2. un 3.pilāru**

Atbalsta tvērums	Sektori un jomas ar potenciālu atbalsta interesi Latvijā
2. pilārs	
Enerģijas un transporta infrastruktūra (ieskaitot gāzes infrastruktūru un centralizēto siltumapgādi)	- Pašvaldības un uzņēmumi dažādās nozarēs: pāreja uz ilgtspējīgākiem pārvaldījumiem, iegādājoties klimatam draudzīgākus transportlīdzekļus; - Pašvaldības un uzņēmumi dažādās nozarēs: transporta infrastruktūras turpmāka attīstība, izveidojot ūdeņraža uzpildes stacijas un palielinot kopējo elektrotransportlīdzekļu uzlādes punktu skaitu, t.sk. nodrošinot atbilstošu energoinfrastruktūru; - Pašvaldības un enerģētikas nozares uzņēmumi: tālāka centralizētās siltumapgādes attīstība, tās energoefektivitātes uzlabošana. Uzņēmumi dažādās nozarēs, kurās ir daudz oglekļa: uzņēmumu energoefektivitātes paaugstināšana, ieskaitot nepieciešamo aprīkojumu.
Dekarbonizācijas projekti	Nav noteiktas konkrētas nozares un jomas.
Reģionu ekonomiskā diversifikācija	- Uzņēmumi dažādās nozarēs, kas prasa daudz oglekļa: produktivitātes palielināšana (ražošanas procesu uzlabošana, digitālu un automatizētu risinājumu ieviešana, darbinieku prasmju uzlabošana utt.); - Uzņēmumi dažādās nozarēs, kas patērē daudz oglekļa: decentralizētas ražošanas stimulēšana (3D druka, frēzēšana un tamlīdzīgas tehniskas iespējas), prototipu veidošanas laboratorijas sadarbībā ar izglītības iestādēm; - Pašvaldības: turpmāka valsts infrastruktūras attīstība, lai atbalstītu uzņēmumus.
Sociālā infrastruktūra	Pašvaldības: sociālās infrastruktūras atjaunošana, kas pieder pašvaldībām; Valsts pārvaldes iestādes: sociālās infrastruktūras atjaunošana.
Prasmes	Pašvaldības un uzņēmumi dažādās nozarēs: prasmju attīstīšana, profesionālo prasmju apgūšana īstenojot mācības darba vidē balstītu mācību formā, mūžizglītība prasmju uzlabošana un spēju veidošana, tādējādi veicinot vienmērīgāku pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku.
3. pilārs	
Enerģijas un transporta infrastruktūra	- Pašvaldības un to uzņēmumi: pāreja uz ilgtspējīgākiem pašvaldību pārvaldījumiem, iegādājoties klimatam draudzīgākus transportlīdzekļus; - Pašvaldības: transporta infrastruktūras turpmāka attīstība, izveidojot ūdeņraža uzpildes stacijas un palielinot kopējo elektrotransportlīdzekļu uzlādes punktu skaitu, t.sk. nodrošinot atbilstošu energoinfrastruktūru; - Atbalsts var tiks paredzēts enerģētikas infrastruktūrai, energoefektivitātes pasākumiem, u.c.: - o Energoefektivitātes uzlabošana vai atjaunojamās enerģijas izmantošanas veicināšana, veicot kompleksus pasākumus enerģijas ražošanas, t.sk. esošās atjaunojamās enerģijas ražošanas jaudas ilgtspējas nodrošināšanas, un transportēšanas procesos; - o Elektroenerģijas infrastruktūras modernizēšana, t.sk. viedo tehnoloģiju un digitālo risinājumu ieviešana, zudumu samazināšana un energoefektivitātes uzlabošana, kā arī pielāgošana elektromobilitātes vai mikroģenerācijas vajadzībām.
Centralizētās siltumapgādes tīkli	Pašvaldību uzņēmumi: centralizēto siltumtīklu turpmāka attīstība, uzlabojot to energoefektivitāti.
Energoefektivitātes pasākumi (ieskaitot ēku renovāciju, kā arī sociālo infrastruktūru)	- Pašvaldības: sociālās infrastruktūras atjaunošana / siltināšana; - Valsts pārvaldes iestāde: sociālās infrastruktūras atjaunošana; - Pašvaldības un pašvaldības uzņēmumi: centralizētās siltumapgādes tīklu un ēku renovācija / siltināšana.

31.pielikums. Ieinteresēto personu/grupu atspoguļojums TPTP izstrādē

32.pielikums. Pārvaldības mehānisms TPTP īstenošanas uzraudzības laikā

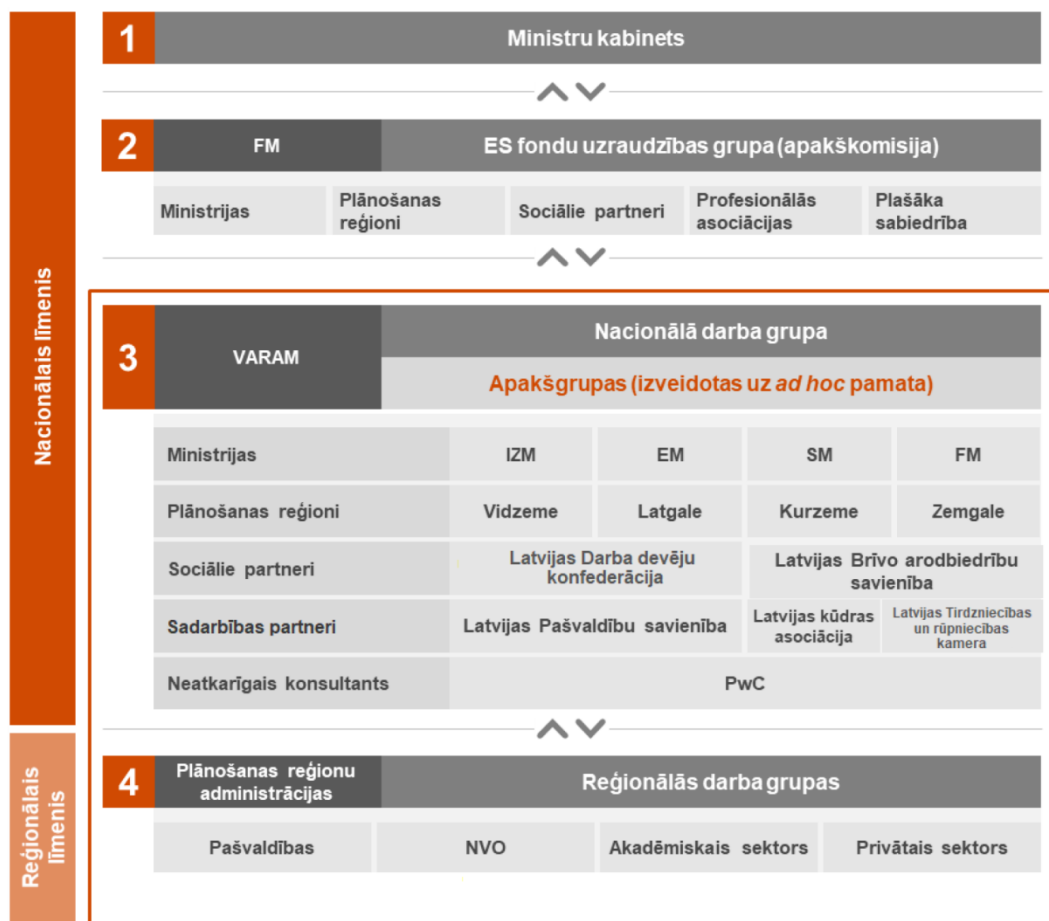
33.pielikums. TPTP īstenošanas pārvaldīšanas laikā paredzētās aktivitātes

Atbildīgais	Aktivitāte	Iesaistītie partneri	Laika josla		
			Ieviešanas sākums	Īstenošana	Ieviešanas beigas
			2021. gada 4. ceturksnis / 2022. gada 4. ceturksnis	2022. -2028. gads	2029
Darības, kuru pamatā ir pārvaldības mehānisms					
FM	ES fondu UK sēdes	ES fondu UK (apakškomitejas) locekļi	X	X	X
Darības ieteicams īstenot proaktīvi					
VARAM	Nacionālās darba grupas un apakšgrupu komitejas sēdes	Nacionālās darba grupas locekļi	X	X	X
VARAM, CFLA	Paziņojums presei par oficiālu projektu iesniegumu iesniegšanas uzsākšanu, to vērtēšanas kritērijiem	Plašsaziņas līdzekļi, plaša sabiedrība	X		
	Aktuālā informācija tīmekļa vietnē par projektu priekšlikumu iesniegšanas kārtību	Visas ieinteresēto personu grupas, kas darbojas valsts un reģionālā līmenī	X		
	Informatīvā materiāla izstrāde un izplatīšana par projektu priekšlikumu izstrādi un iesniegšanu, to vērtēšanas kritērijiem	Visas ieinteresēto personu grupas, kas darbojas valsts un reģionālā līmenī	X		
	Prezentācijas pašvaldībās par projektu priekšlikumu izstrādi un iesniegšanu	Reģionālā līmeņa ieinteresētās personas, īpaši pašvaldības privātā un akadēmiskā sektora organizācijas	X	X	
	Prezentācijas dažādos formātos par projektu priekšlikumu izstrādi un iesniegšanu	Visas ieinteresēto personu grupas, kas darbojas valsts un reģionālā līmenī	X	X	
	Reģionālie paraugprakses apmaiņas semināri par sasniegumiem TPTP ieviešanā	Reģionālā līmeņa ieinteresētās personas			X
	Noslēguma konference par TPTP ieviešanas rezultātiem un gūtajām mācībām	Visas ieinteresētās personu grupas			X

34.pielikums. TPTP ieviešanas uzraudzības posmi, galvenie uzdevumi un atbildīgās iestādes

Pirms īstenošanas	1 reizi	Īstenošana	Vienreiz gadā	Pēc īstenošanas	1 reizi
- Pasākumu detalizēta satura izstrāde - Konkrētu pasākumu un projekta atlases aktivitāšu īstenošanas grafika izstrāde - Sasniedzamo rādītāju saraksta izstrāde		Novērtēšana Ziņojums par darba programmas īstenošanas progresu		Darbības programmas gala īstenošanas ziņojums vai pēdējais darbības programmas gada īstenošanas ziņojums	
		Prognozēšana Eiropas Savienības fondu investīciju prognoze pa prioritārajiem virzieniem, ieguldījumu prioritātēm, konkrētiem atbalsta mērķiem nākamajos gados			

35.pielikums. Pārvaldības mehānisms TPTP izstrādes laikā

7. pielikums
Plānošanas dokumentam
"Eiropas Savienības kohēzijas politikas
programmai 2021.–2027. gadam"

**Taisnīgas pārkārtošanās teritoriālā plāna darbībām pieejamā
Taisnīgas pārkārtošanās fonda finansējuma, sasniedzamo rādītāju un atbildības sadalījums**

Nr. p. k.	TPTP plānotais virziens, darbības un pasākumi	Par pasākuma īstenošanu atbildīgā nozares ministrija	Kopējais TPF finansējums bez TP ¹ , piemērojot KNR ² 36. panta 5. punktu	NextGen finansējums, EUR (līdz 2026. gadam)	DFS finansējums, EUR (līdz 2029. gadam)	Plānotais iznākuma rādītājs ³	Plānotais rezultāta rādītājs ⁴	Plānotais atlases uzsākšanas laiks (gads un ceturksnis) ⁵
Kopējais Latvijas piešķirums, EUR			184 237 327	103 564 650	80 672 677			
<i>Izteikts procentos</i>			100 %	56,21 %	43,79 %			
Kūdras nozares SEG emisiju samazināšanas pasākumi un atbalsts reģionālās ekonomikas dažādošanai, mazinot sociālekonomiskās sekas pārejā uz klimatneitrālu ekonomiku								
1.	Dabas resursu ilgtspējīga izmantošana un atteikšanās no kūdras izmantošanas enerģētikā:		60 000 000	33 727 579	26 272 421			

¹ Tehniskā palīdzība.

² Eiropas Parlamenta un Padomes 2021. gada 24. jūnija Regula Nr. 2021/1060, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu, Taisnīgas pārkārtošanās fondu un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Finansiāla atbalsta instrumentu robežu pārvaldībai un vīzu politikai.

³ Iznākuma rādītāju vērtības norādītas indikatīvi, rādītāju gala redakcija tiks iekļauta apstiprinātajā Taisnīgas pārkārtošanās teritoriālajā plānā.

⁴ Rezultāta rādītāju vērtības norādītas indikatīvi, rādītāju gala redakcija tiks iekļauta apstiprinātajā Taisnīgas pārkārtošanās teritoriālajā plānā.

⁵ Norādīts indikatīvais atlases laiks, ievērojot kopējo Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.–2027. gadam un Taisnīgas pārkārtošanās teritoriālā plāna saskaņošanas un apstiprināšanas procesu. Vienlaikus plānotais atlases uzsākšanas laiks atkarīgs no Ministru kabineta noteikumu par TPTP pasākumu īstenošanu saskaņošanas procesa ar iesaistītajām institūcijām un to apstiprināšanas Ministru kabinetā.

1.1.	Atteikšanās no kūdras izmantošanas enerģētikā	VARAM ⁶	48 916 063	27 497 006	21 419 057	12 100 ha ⁷ (RKI ⁸ 38)	- 42 398 CO ₂ emisijas ekvivalenta tonnas gadā (r.6.1.1.a)	2024. gada 1. ceturksnis
1.2.	pētniecības attīstība dabas resursu ilgtspējīgai izmantošanai vides un klimata mērķu kontekstā	IZM ⁹	5 083 937	2 857 815	2 226 122	5 uzņēmumi (RKI 10)	50 zinātniskie raksti (r.6.1.1.e); 3 pētniecības pieteikumi (r.6.1.1.f)	2023. gada 4. ceturksnis
1.3.	Eiropas Savienības nozīmes biotopu vai purvu ekosistēmu atjaunošana	VARAM	6 000 000	3 372 758	2 627 242	1 500 ha (RKI 38)	4 046 ha (r.6.1.1.d)	2023. gada 4. ceturksnis
2.	Reģionālās uzņēmējdarbības attīstība, veicinot pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku:		107 290 860	60 311 016	46 979 844			
2.1.	Uzņēmējdarbībai nepieciešamās publiskās infrastruktūras attīstība un prasmju paaugstināšana pārejā uz klimatneitrālu ekonomiku:	VARAM	50 812 699	28 563 155	22 249 544	25 uzņēmumi (i.6.1.1.a) 4 īstenotas reģionāla mēroga mācību programmas ¹⁰ (i.6.1.1.b)	422 darbavietas (r.6.1.1.h); 32 853 186 <i>euro</i> piesaistītās privātās investīcijas (r.6.1.1.g); 190 ¹¹ personas ar pilnveidotām zināšanām un prasmēm (r.6.1.1.j)	2023. gada 2. ceturksnis

⁶ Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija.⁷ Hektārs.⁸ Reģionālās politikas kopējais iznākuma rādītājs.⁹ Izglītības un zinātnes ministrija.¹⁰ Pa vienai mācību programmai katrā no atbalstāmajiem reģioniem.¹¹ Rezultātus skatīt kumulatīvi. Ir pieļaujams, ka viens speciālists piedalās vairākās aktivitātēs, lai nodrošinātu regulāru zināšanu un prasmju pilnveidošanu, līdz ar to netiek uzskaitīti unikālie dalībnieki. Speciālists var apmeklēt vairākus apmācību pasākumus un katru reizi tiek ieskaitīts kā jauna vērtība (jauns apmeklētājs).

2.2.	Uzņēmējdarbības "zaļināšanas" un produktu attīstības pasākumi, veicinot energoefektivitātes paaugstināšanu un energoefektīvu tehnoloģiju ieviešanu uzņēmumos	EM ¹²	35 298 850	19 842 412	15 456 438	102 uzņēmumi (RKI 03)	7 047 mWh/gadā (RKR 31); 41 726 032 <i>euro</i> piesaistītās privātās investīcijas (RKR 02) 3 480 CO ₂ ekv. t/gadā (r.6.1.1.b)	2023. gada 1. ceturksnis
2.3.	Bezemisiju transportlīdzekļu izmantošanas veicināšana pašvaldībās	VARAM	21 179 311	11 905 448	9 273 863	38 bezemisiju transportlīdzekļi (i.6.1.1.c)	323 000 lietotāji/gadā (RKR 62)	2023. gada 2. ceturksnis
3.	Nodarbināto prasmju paaugstināšana un atbalsts kvalifikācijas iegūšanai, atbalsts darbaspēka mācībām saskaņā ar uzņēmumu pieprasījumu	IZM	16 946 467	9 526 055	7 420 412	3 950 personas (KTIR 05); 1 609 personas (i.6.1.1.d)	40 procenti (r.6.1.1.c); 80 procenti (r.6.1.1.i)	2023. gada 4. ceturksnis

¹² Ekonomikas ministrija.

8. pielikums
Plānošanas dokumentam
"Eiropas Savienības kohēzijas politikas
programmai 2021.–2027. gadam"

**Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.–2027.gadam
2. papildinājums**

Kapacitātes stiprināšanas pasākumi - Administratīvās kapacitātes ceļakarte

Savienības ieguldījums, pamatojoties uz finansējumu, kas nav saistīts ar izmaksām (95.pants)

Priekšlikuma iesniegšanas datums	
----------------------------------	--

A. Galveno elementu kopsavilkums

Prioritāte	Fonds	Konkrētais mērķis	Reģiona kategorija	Summa, kuru sedz no finansējuma, kas nav saistīts ar izmaksām	Segtās darbības veids(-i)		Izpildāmie nosacījumi / sasniedzamie rezultāti, pēc kuru sasniegšanas Komisija veic atlīdzināšanu	Rādītājs		Izpildāmo nosacījumu / sasniedzamo rezultātu, pēc kuru sasniegšanas Komisija veic atlīdzināšanu, mērvienība	Paredzētās izdevumu atlīdzināšanas metodes veids, lai atlīdzinātu izdevumus saņēmējam vai saņēmējiem
					Kods	Apraksts		Kods	Apraksts		
Kapacitātes stiprināšanas pasākumi	ESF+	N/A	Mazāk attīstīts reģions	1 643 848 EUR	182	Dalībvalstu iestāžu, saņēmēju un attiecīgo partneru spēju stiprināšana	Administratīvās kapacitātes ceļa kartes ietvaros tiks īstenoti 22 pasākumi ES fondu īstenošanā un vadībā iesaistīto	i.T.P. a	Divu gadu pasākumu kopumi, kas īstenoti saskaņā ar B.7. un B.10. sadaļā	Pasākumu skaits, kas īstenoti saskaņā ar B.7. un B.10. sadaļā norādīto informāciju.	Pamatojoties uz finansējumu, kas nav saistīts ar izmaksām

							iestāžu un struktūru spēju uzlabošanai. Īstenoti pasākumi un sasniegti rezultāti saskaņā ar B.7. sadaļā un B.10. sadaļā norādīto informāciju. Detalizētu informāciju skatīt arī 1.pielikumā.		norādīto informāciju.		
--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------------	--	--

B. Sīkāka informācija pa darbības veidiem (aizpilda par katru darbības veidu)

1. Darbības veida apraksts	Administratīvās kapacitātes ceļa kartes ietvaros tiks īstenoti 22 pasākumi ES fondu īstenošanā, vadībā un kontrolē iesaistīto iestāžu un struktūru spēju uzlabošanai: I prioritātes "Iestāžu veikspējas stiprināšana" ietvaros tiks veicināta institūciju darbības kapacitāte, uzlabojot valsts pārvaldes institūciju spēju nodrošināt caurskatāmu, efektīvu un uzticamu kohēzijas politikas īstenošanu; nodrošinot labākas un efektīvākas politikas plānošanas, koordinācijas, procesu un pakalpojumu attīstību; veicinot plānošanas reģionu un pašvaldību resursu stiprināšanu veikt transformējošas pārmaiņas administratīvi teritoriālās reformas īstenošanas kontekstā; stiprinot nevalstisko organizāciju (turpmāk – NVO) spēju un sniedzot atbalstu pārmaiņu vadības komandām un finanšu saņēmējiem: 1) 1.3. Sabiedrības līdzdalība caurspīdīgā un tiesiskā ES fondu projektu ieviešanas uzraudzībā (domnīcu organizēšana diskusijām par Integritātes pakta ieviešanu Latvijā; starptautiskās pieredzes izpēti un pārņemšana integritātes pakta ieviešanā; informatīvās kampaņas īstenošana; integritātes pakta standarta izstrāde valsts pārvaldei); 2) 1.4. Stiprināta un attīstīta snieguma vadības prakse, lai atbalstītu datus balstītu rezultātu un ietekmes novērtēšanu (apmācību rezultātā stiprināta izvērtējumu veikšanas kapacitāte valsts un pašvaldību iestāžu darbiniekiem); 3) 3.3. Labās prakses cilvēkresursu vadībā attīstīšana pašvaldībās (vadlīniju izstrāde un mācības pašvaldību darbiniekiem par personāla politiku izveidi un praktisku cilvēkresursu vadības rīku izstrādi, tādējādi atbalstot pašvaldības cilvēkresursu pārvaldības jautājumus); 4) 4.4. Uzraudzības komitejas un tās locekļu sadarbība un iesaiste (apmācību ietvaros veikta Uzraudzības komitejā pārstāvēto NVO kapacitātes stiprināšana, partnerības principa attīstīšana un sabiedrības līdzdalības nodrošināšana Kohēzijas politikas fondu vadības un uzraudzības procesos); 5) 4.5. Ar jaunu sadarbības platformu un līdzdalības mehānismu iedzīvināšanu veicināta kvalitatīva nevalstisko organizāciju līdzdalība (jaunu iesaistes metožu izmantošana (hakatoni, domnīcas) pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem (NVO, sociālajiem partneriem) Kohēzijas politikas efektīvākai īstenošanai); 6) 5.2. Finansējuma saņēmēju spēju stiprināšana (semināri finansējuma saņēmēju kapacitātes paaugstināšanai un aptaujas ES fondu projektu iesniedzēju un finansējuma saņēmēju apmierinātības noteikšanai par informācijas pieejamību un īstenotajiem atbalsta procesiem). II prioritātes "Cilvēkresursu attīstība un profesionalizācija" ietvaros tiks veicināta Kohēzijas politikas ieviešanas aktivitātēs tieši un netieši iesaistīto cilvēkresursu prasmju attīstība un profesionalizācija, izstrādājot profesionālo kompetenču standartus, uzlabojot publisko iepirkumu
----------------------------	---

	normatīvā regulējuma ievērošanu Kohēzijas politikas īstenošanā un pārņemot labo praksi Kohēzijas politikas fondu īstenošanā atbilstoši uzraudzības prasībām: 7) 6.2. Projektu vadībā iesaistīto darbinieku profesionalizācija (projekta vadības prasmju standarta izstrāde); 8) 6.3. Projektu vadībā iesaistīto darbinieku profesionalizācija (projektu vadītāju apmācība); 9) 6.6. Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmas Datu analīzes rīka lietotāju apmācība (apmācības); 10) 6.7. Iekšējā auditā iesaistīto darbinieku profesionalizācija, lai uzlabotu Kohēzijas politikas pārvaldību un veicinātu projektu efektīvu un lietderīgu ieviešanu (iekšējo auditoru apmācības); 11) 7.1. Veicināta publiskā iepirkuma normatīvā regulējuma ievērošana Kohēzijas politikas īstenošanā (vadības un kontroles sistēmas institūciju pārstāvju un valsts pārvaldes darbinieku, kuri tieši vai netieši iesaistīti Kohēzijas politikas mērķu sasniegšanā, apmācības); 12) 7.2. Veicināta publiskā iepirkuma normatīvā regulējuma ievērošana Kohēzijas politikas īstenošanā (e-kursa izstrāde; finansējuma saņēmēju apmācības); 13) 7.3.a Veicināta valsts atbalsta noteikumu ievērošana Kohēzijas politikas īstenošanā (e-kursa izstrāde); 14) 7.3.b Veicināta valsts atbalsta noteikumu ievērošana Kohēzijas politikas īstenošanā (vadības un kontroles sistēmas institūciju pārstāvju un valsts pārvaldes darbinieku, kuri tieši vai netieši iesaistīti Kohēzijas politikas mērķu sasniegšanā, apmācības); 15) 7.4. Veicināta valsts atbalsta noteikumu ievērošana Kohēzijas politikas īstenošanā (finansējuma saņēmēju apmācības); 16) 7.5.a Efektīvi pasākumi interešu konfliktu, krāpšanas un korupcijas novēršanai Kohēzijas politikas īstenošanā (e-kursa izstrāde); 17) 7.5.b Efektīvi pasākumi interešu konfliktu, krāpšanas un korupcijas novēršanai Kohēzijas politikas īstenošanā (finansējuma saņēmēju apmācības); 18) 7.6. Efektīvi pasākumi interešu konfliktu, krāpšanas un korupcijas novēršanai Kohēzijas politikas īstenošanā (vadības un kontroles sistēmas institūciju pārstāvju un valsts pārvaldes darbinieku, kuri tieši vai netieši iesaistīti Kohēzijas politikas mērķu sasniegšanā, apmācības); 19) 8.1. Labā prakse Kohēzijas politikas fondu plānošanā, vadībā, īstenošanā, ex-ante un ex-post novērtējumā, rezultātu sasniegšanā un to publicitātē sabiedrībai u.c. (apmācības). III prioritātes "Digitalizācija, dati un informācijas sistēmas" ietvaros tiks radītas informāciju tehnoloģiju sistēmas, rīki un metodes Kohēzijas politikas ieviešanas atbalstam un labākai pārvaldībai, nodrošinot Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmas attīstību; projektu īstenošanu, saņēmēju un iedzīvotāju informētību; pakalpojumu uzlabošanu un datus balstītu lēmumu pieņemšanu: 20) 10.5. Veicināta publisko iepirkumu noteikumu ievērošana Kohēzijas politikas īstenošanā (informācijas un labās prakses strukturēšana un atjaunošana Iepirkumu uzraudzības biroja tīmekļvietnē); 21) 11.1.a Datu analīzes un risku pārvaldības spēju stiprināšana (e-kursa izstrāde); 22) 11.1.b Datu analīzes un risku pārvaldības spēju stiprināšana (vadības un kontroles sistēmas institūciju pārstāvju un valsts pārvaldes darbinieku, kuri tieši vai netieši iesaistīti Kohēzijas politikas mērķu sasniegšanā, apmācības).
2. Konkrētais (-ie) mērķis (-i)	Radīt nepieciešamos priekšnosacījumus cilvēkresursu, finansējuma, zināšanu pārneses, rīku un tehnoloģiju ieguldījumu pietiekamībai Kohēzijas politikas fondu programmu un projektu rezultātu efektīvai un savlaicīgai sasniegšanai.
3. Izpildāmie nosacījumi vai sasniedzamie rezultāti	Administratīvās kapacitātes ceļa kartes ietvaros tiks īstenoti 22 pasākumi un sasniegti šādi rezultāti: 1) 1.3. noorganizētas 4 domnīcas par Integritātes pakta ieviešanu Latvijā (domnīcās tiks pārstāvētas visas ieinteresētās puses – valsts pārvaldes iestādes, pašvaldības, nevalstiskās organizācijas, uzņēmēju un to organizāciju pārstāvji); veikts 1 pētījums par starptautisko pieredzi un NVO iesaistes mehānismiem; īstenota 1 informatīvā kampaņa par Integritātes pakta ieviešanas nozīmīgumu; izstrādāts 1 Integritātes pakta ieviešanas standarts; 2) 1.4. apmācību ietvaros stiprināta izvērtējumu veikšanas kapacitāte 125 valsts un pašvaldību iestāžu darbiniekiem;

	3) 3.3. izstrādātas 1 vadlīnijas cilvēkresursu pārvaldības jautājumos; apmācīti 120 pašvaldību darbinieki par personāla politiku izveidi un praktisku cilvēkresursu vadības rīku izstrādi; 4) 4.4. apmācīti 145 Eiropas Savienības fondu Uzraudzības komitejā pārstāvēto NVO dalībnieki partnerības principa attīstīšanai un sabiedrības līdzdalības nodrošināšanai Kohēzijas politikas fondu vadības un uzraudzības procesos; 5) 4.5. noorganizēti 7 pasākumi (hakatoni, domnīcas, ikgadējās tikšanās ar nozaru ministrijām) pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem Kohēzijas politikas efektīvākai īstenošanai; 6) 5.2. noorganizēti 15 semināri finansējuma saņēmēju kapacitātes paaugstināšanai; veiktas 6 aptaujas ES fondu projektu iesniedzēju un finansējuma saņēmēju apmierinātības noteikšanai par informācijas pieejamību un īstenotajiem atbalsta procesiem; 7) 6.2. izstrādāts 1 kompetenču ietvars/projektu vadības prasmju standarts; 8) 6.3. apmācīti 650 projektu vadītāji; 9) 6.6. apmācīti 300 Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēma Datu analīzes rīka lietotāji; 10) 6.7. apmācīti iestāžu 120 iekšējie auditori; 11) 7.1. apmācīti 400 ES fondu vadības un kontroles sistēmas institūciju pārstāvji un valsts pārvaldes darbinieki, kuri tieši vai netieši iesaistīti Kohēzijas politikas mērķu sasniegšanā, publiskā iepirkumu jomā; 12) 7.2. apmācīti 700 ES fondu finansējuma saņēmēju darbinieki publiskā iepirkumu jomā; izstrādāts 1 e-kurss publiskā iepirkumu jomā; 13) 7.3.a izstrādāts 1 e-kurss par valsts atbalsta noteikumu ievērošanu Kohēzijas politikas īstenošanā; 14) 7.3.b apmācīti 300 ES fondu vadības un kontroles sistēmas institūciju pārstāvji un valsts pārvaldes darbinieki, kuri tieši vai netieši iesaistīti Kohēzijas politikas mērķu sasniegšanā, valsts atbalsta jomā; 15) 7.4. apmācīti 400 ES fondu finansējuma saņēmēju darbinieki valsts atbalsta jomā; 16) 7.5.a izstrādāts 1 e-kurss par interešu konflikta, krāpšanas un korupcijas novēršanu Kohēzijas politikas īstenošanā; 17) 7.5.b apmācīti 500 ES fondu finansējuma saņēmēju darbinieki interešu konflikta, korupcijas un krāpšanas novēršanas jomā; 18) 7.6. apmācīti 500 ES fondu vadības un kontroles sistēmas institūciju pārstāvji un valsts pārvaldes darbinieki, kuri tieši vai netieši iesaistīti Kohēzijas politikas mērķu sasniegšanā, interešu konflikta, korupcijas un krāpšanas novēršanas jomā; 19) 8.1. apmācīts 981 mērķgrupas dalībnieks (ES fondu vadības un kontroles sistēmas institūciju pārstāvji, valsts pārvaldes darbinieki, kuri tieši vai netieši iesaistīti Kohēzijas politikas mērķu sasniegšanā, finansējuma saņēmēji) par Kohēzijas politikas fondu plānošanu, vadību, īstenošanu, ex-ante un ex-post novērtējumu, rezultātu sasniegšanu un to publicitātes nodrošināšanu u.c.; 20) 10.5. uzlabota iepirkumu uzraudzības biroja tīmekļa vietne (1 tīmekļa vietne); 21) 11.1.a izstrādāts 1 e-kurss datu analīzes un risku pārvaldības spēju stiprināšanai; 22) 11.1.b – apmācīti 300 ES fondu vadības un kontroles sistēmas institūciju pārstāvji un valsts pārvaldes darbinieki, kuri tieši vai netieši iesaistīti Kohēzijas politikas mērķu sasniegšanā, par datu analīzi un risku pārvaldību. Finansējums tiek attiecināts par katru pilnībā sasniegto starprezultātu vai rezultātu. Par sasniegto starprezultātu un rezultātu pārbaudi būs atbildīga Valsts kanceleja, kas Latvijā ir atbildīgā iestāde par Administratīvās kapacitātes ceļa karti.
4. Nosacījumu izpildes vai rezultātu sasniegšanas termiņš	Pasākumus plānots īstenot saskaņā ar B.7.sadaļā norādīto informāciju. Visu "Kapacitātes stiprināšanas pasākumi - Administratīvās kapacitātes ceļakarte" shēmas starpposma nodevumu gala sasniegšanas termiņš ir 30.06.2029.
5. Rādītāja definīcija	Īstenots pasākumu kopums, sasniedzot B.3. sadaļā un pielikumā Nr.1 norādītos rezultātus.

6. Izpildāmo nosacījumu / sasniedzamo rezultātu, pēc kuru sasniegšanas Komisija veic atlīdzināšanu, mērvienība	Pasākumu skaits, kas īstenoti saskaņā ar B.7. un B10. sadaļā norādīto informāciju.		
7. Starpposma nodevumi (ja ir), pēc kuru sasniegšanas Komisija veic atlīdzināšanu, un atlīdzināšanas grafiks	Starpposma nodevumi	Paredzētais datums	Summas (EUR)
	Īstenotie pasākumi (Nr.1.3., 3.3., 4.4., 4.5., 5.2., 6.2., 6.3., 6.6., 6.7., 7.1., 7.2., 7.3.a, 7.3.b, 7.4., 7.5.a, 7.5.b, 7.6., 8.1., 11.1.a, 11.1.b)	31.12.2024.	741 921
	Īstenotie pasākumi (Nr.1.3., 1.4., 3.3., 4.4., 4.5., 5.2., 6.3., 6.7., 7.1., 7.2., 7.3.b, 7.4., 7.5.b, 7.6., 8.1., 10.5., 11.1.b)	31.12.2026.	781 153
	Īstenotie pasākumi (Nr.1.3., 1.4., 4.4., 4.5., 6.6., 7.1., 7.2., 7.3.b, 7.4., 7.5.b, 7.6., 8.1.)	31.12.2028.	410 865
8. Kopsumma (t. sk. Savienības un valsts finansējums)	1 933 939 EUR, t.sk. ESF+ finansējums 1 643 848 EUR, valsts budžeta līdzfinansējums 290 091 EUR Aprēķina metode: Izstrādājot Eiropas Savienības Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna 6.komponentes "Likuma vara" 6.3. reformu un investīciju virziena "Publiskās pārvaldes modernizācija" investīcijas Valsts kanceleja ar Eiropas Komisiju ir saskaņojusi pieeju saistībā ar izmaksām uz vienu apmācāmo (specializēto mācību un tematisko apmācību) un uz e-kursa izstrādes izmaksām (Latvijas Atveseļošanas fonda plāna 2.pielikuma 6.3.1.1.i investīcija "Atvērtā, caurskatāma, godprātīga un atbildīga publiskā pārvalde" un 6.3.1.2.i investīcija "Publiskās pārvaldes profesionalizācija un administratīvās un kapacitātes stiprināšana"). Aprēķinu metodē par pamatu ir ņemta Valsts administrācijas skolas un Valsts kancelejas līdzšinējā pieredze, vēsturiskie dati, statistiskie un finansiālie dati, kā arī 2020.gadā veiktajā izvērtējumā "Eiropas Sociālā fonda investīciju efektivitātes un ietekmes izvērtējums valsts pārvaldes attīstībā un nodarbināto profesionālajā pilnveidē" izteiktie priekšlikumi par mācību kvalitātes uzlabošanu. Pielikumā pievienojam Excel failos (Pielikums Nr.2) apkopotos datus, izvilumus no iepirkumu specifikācijām un līgumus, kas pamato zemāk minētās summas: 1) atbilstoši pieejamajiem datiem viena e-kursa ieviešana izmaksā 40 000 EUR; 2) specializēto mācību izmaksas uz vienu cilvēku 500 EUR; Specializētās mācības tiks organizētas ārvalstu vai citu dārgāku ekspertu vadībā, to ilgums būs vismaz 2 vai 3 dienas, ar vairākām kafijas pauzēm. Tā kā telpu nomas izmaksas Valsts administrācijas skolā un viesnīcās būtiski atšķiras, aprēķiniem tika izmantota vidējā cena. Aprēķini tika veikti gan attiecībā uz mācībām 2 dienu garumā ar dažādu kafijas paužu skaitu katrā no dienām, gan arī uz mācībām 3 dienu garumā ar dažādu kafijas paužu skaitu katrā no dienām, izmantojot vidējo telpu nomas cenu uz 1 dalībnieku. Kā vidējais dalībnieku skaits specializētajās mācībās, ņemot vērā Valsts kancelejas iepriekšējo pieredzi apmācību organizēšanā, tika pieņemts 25 cilvēki. Specializēto mācību izmaksu kalkulācija pievienota Excel failā (Pielikums Nr. 3). 3) tematiskās apmācības, kur vienas vienības apmācību izmaksas sastāda 180 EUR vebināra formātā, bet klātienē formātā 193 EUR (180 EUR apmācības + 6 EUR telpas + 7 EUR kafijas pauzes) aprēķinātā proporcija ir 50% vebinārs un 50% klātie un apmācīto. Līdzvērtīga pieeja plānota arī Administratīvās kapacitātes ceļa kartes ietvaros. Papildus ir apzinātas arī tirgus vērtības domnīcām un kompetenču ietvara izstrādei. Ņemot vērā Valsts administrācijas skolas iepriekšējo pieredzi		

	domnīcu organizēšanā, vienas domnīcas noorganizēšanas izmaksas veido no 10 000 EUR līdz 25 000 EUR bez PVN (izmaksas atkarīgas no domnīcā plānoto nodarbību skaita un veida (klātienē, attālināti), ilguma un dalībnieku skaita), administratīvās kapacitātes ceļa kartes ietvaros plānotajām domnīcām izmaksastiek plānotas vidēji 10 000 EUR apmērā, ņemot vērā aptuveni plānoto nodarbību skaitu vienā domnīcā (4 nodarbības). Kompetenču ietvara tirgus cenas sastāda 20 000 – 30 000 EUR par vienību atkarībā no amatu grupu un līmeņu skaita, kas iekļautas konkrētajā kompetenču ietvarā. Izmaksas ir pamatotas ar datiem no Valsts administrācijas skolas veiktiem 2 iepirkumiem (tirgus izpētēm) 2020. un 2021. gadā, kad uzaicinājums pieteikties iepirkumā tika izsūtīts trim pretendentiem, un vienu Valsts kancelejas 2022.gadā noslēgtu līgumu par kompetenču ietvara izstrādi. Rezultātu uzskaitē un pierādījumu dokumentācija. CFLA plānotajai ES fondu projektu iesniedzēju un finansējuma saņēmēju apmierinātības aktivitāšu veikšanai izmaksas noteiktas, pamatojoties uz CFLA līdzšinējo pieredzi, noslēgtajiem līgumiem un aktuālajām tirgus izpētēm. SKDS divas aptaujas gadā izmaksā aptuveni 15 000 EUR, bet viens seminārs, kas tiek raidīts tiešsaistes kanālos, izmaksā aptuveni 6667 EUR. IUB tīmekļa vietnes uzlabošanas izmaksas 30 000 EUR apmērā noteiktas, pamatojoties uz aktuālajiem iepirkumu datiem, kas pieejami Elektronisko iepirkumu sistēmā. Vidēji vienas cilvēkstundas izmaksas par tīmekļvietņu pilnveidošanas pakalpojumiem ir 145 EUR, un laika periodā līdz 2026.gadam IUB plāno veikt tīmekļvietnes uzlabošanu aptuveni 200 stundu apmērā, lai veicinātu publisko iepirkumu noteikumu ievērošanu Kohēzijas politikas īstenošanā.
9. Korekcijas(-u) metode	Kopējās finanšu summas automatiska pārskatīšana nav plānota, izņemot gadījumus, ja tiek nacionālā līmenī pārdalīts finansējums, kā rezultātā iespēja novirzīt papildus līdzekļus uzskaitīto mērķu sasniegšanai. Pārskatīšana pieļaujama sasniedzamo rezultātu apjomos, par to iepriekš Valsts kancelejai vienojoties ar Vadošo iestādi un Eiropas Komisiju, ja ir iestājušies būtiski apgrūtinājumi sasniegt noteiktos rezultātus un tos ir iespējams dokumentāli pierādīt. Pārskatīšanas process notiek pēc analogijas ar apstiprināšanas procesu. Grozījumi darbības programmā var tikt ierosināti šādos gadījumos: 1) ņemot vērā izmaiņas normatīvajos un plānošanas dokumentos, piemēram, Ministru kabineta rīkojumā "Par Publiskajā pārvaldē nodarbināto mācīšanās un attīstības plānu 2021.-2027. gadam", Valsts pārvaldes modernizācijas plānā vai citos politikas plānošanas dokumentos un normatīvajos aktos saistībā ar cilvēkresursu attīstību publiskajā pārvaldē, kas var ietekmēt Administratīvās kapacitātes ceļa kartes sasniedzamos mērķus vai ieguldījumu virzienus; 2) ja tiks konstatēts, ka nav iespējams sasniegt pasākumā plānoto rezultātu un novirze no plānotā pārsniedz 20%, piemēram, plānoto mērķgrupas dalībnieku skaitu citu objektīvu iemeslu dēļ vai kāds no pasākumiem zaudējis aktualitāti un tā vietā nepieciešams īstenot citu pasākumu, kas veicinātu Administratīvās kapacitātes ceļa kartes mērķu sasniegšanu. Ņemot vērā, ka vairāki pasākumi tiek īstenoti vairākus gadus un rezultāti tiek sasniegti vairākos starpposmos, tad gadījumos, kad kādā no starpposma nodevumiem netiek sasniegti plānotais rezultāts, to iespējams sasniegt nākošajā starpposma periodā, bet finansējums tiks attiecināts nākošā starpposma perioda ietvaros.
10. Rezultāta sasniegšanas vai nosacījuma (attiecīgā gadījumā arī starpposma nodevumu) izpildes verifikācija: — aprakstiet, kādu(-s) dokumentu(-s)/sistēmu	Pasākumus plānots īstenot saskaņā ar B.7.sadaļā norādīto un rezultātu verifikācijai plānots izmantot šādas metodes: 1) 1.3. noorganizētas 4 domnīcas par Integritātes paktu ieviešanu Latvijā (domnīcu darba kārtības, dalībnieku saraksti); veikts 1 pētījums par starptautisko pieredzi un NVO iesaistes mehānismiem (pētījums publicēts Valsts kancelejas interneta mājas lapā); īstenota 1 informatīvā kampaņa par Integritātes paktu ieviešanas nozīmīgumu (publikācijas, informatīvo pasākumu materiāli); izstrādāts 1 Integritātes paktu ieviešanas standarts (apstiprināts un publicēts Valsts kancelejas interneta mājas lapā); 2) 1.4. apmācību ietvaros stiprināta izvērtējumu veikšanas kapacitāte 125 valsts un pašvaldību iestāžu darbiniekiem (apmācību programmas, dalībnieku saraksti);

izmantos, lai verificētu rezultāta sasniegšanu vai nosacījuma (un attiecīgā gadījumā arī katra starpposma nodevuma) izpildi; — aprakstiet, ko pārbaudīs pārvaldības verifikāciju laikā (t. sk. uz vietas) un kurš to veiks; — aprakstiet, kāda būs attiecīgo datu/dokumentu vākšanas un glabāšanas kārtība.	3) 3.3. izstrādātas 1 vadlīnijas cilvēkresursu pārvaldības jautājumos (vadlīnijas publicētas Valsts kancelejas interneta mājas lapā); apmācīti 120 pašvaldību darbinieki par personāla politiku izveidi un praktisku cilvēkresursu vadības rīku izstrādi (apmācību programmas, dalībnieku saraksti); 4) 4.4. apmācīti 145 ES fondu Uzraudzības komitejā pārstāvēto NVO dalībnieki partnerības principa attīstīšanai un sabiedrības līdzdalības nodrošināšanai Kohēzijas politikas fondu vadības un uzraudzības procesos (apmācību programmas, dalībnieku saraksti); 5) 4.5. noorganizēti 7 pasākumi (hakatoni, domnīcas, ikgadējās tikšanās ar nozaru ministrijām) pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem Kohēzijas politikas efektīvākai īstenošanai (pasākumu darba kārtības, dalībnieku saraksti); 6) 5.2. noorganizēti 15 semināri finansējuma saņēmēju kapacitātes paaugstināšanai (semināru programmas, dalībnieku saraksti); veiktas 6 aptaujas ES fondu projektu iesniedzēju un finansējuma saņēmēju apmierinātības noteikšanai par informācijas pieejamību un īstenotajiem atbalsta procesiem (apkopoti veikto aptauju rezultāti); 7) 6.2. izstrādāts 1 kompetenču ietvars/projektu vadības prasmju standarts (apstiprināts kompetenču ietvars, tas publicēts un pieejams Mācību pārvaldības sistēmā); 8) 6.3. apmācīti 650 projektu vadītāji (apmācību programmas, dalībnieku saraksti); 9) 6.6. apmācīti 300 Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēma Datu analīzes rīka lietotāji (apmācību programmas, dalībnieku saraksti); 10) 6.7. apmācīti iestāžu 120 iekšējie auditori (apmācību programmas, dalībnieku saraksti); 11) 7.1. apmācīti 400 ES fondu vadības un kontroles sistēmas institūciju pārstāvji un valsts pārvaldes darbinieki, kuri tieši vai netieši iesaistīti Kohēzijas politikas mērķu sasniegšanā, publiskā iepirkumu jomā (apmācību programmas, dalībnieku saraksti); 12) 7.2. apmācīti 700 ES fondu finansējuma saņēmēju darbinieki publiskā iepirkumu jomā (apmācību programmas, dalībnieku saraksti); izstrādāts 1 e-kurss publiskā iepirkumu jomā (e-kurss publicēts un pieejams Mācību pārvaldības sistēmā); 13) 7.3.a izstrādāts 1 e-kurss par valsts atbalsta noteikumu ievērošanu Kohēzijas politikas īstenošanā (e-kurss publicēts un pieejams Mācību pārvaldības sistēmā); 14) 7.3.b apmācīti 300 ES fondu vadības un kontroles sistēmas institūciju pārstāvji un valsts pārvaldes darbinieki, kuri tieši vai netieši iesaistīti Kohēzijas politikas mērķu sasniegšanā, valsts atbalsta jomā (apmācību programmas, dalībnieku saraksti); 15) 7.4. apmācīti 400 ES fondu finansējuma saņēmēju darbinieki valsts atbalsta jomā (apmācību programmas, dalībnieku saraksti); 16) 7.5.a izstrādāts 1 e-kurss par interešu konflikta, krāpšanas un korupcijas novēršanu Kohēzijas politikas īstenošanā (e-kurss publicēts un pieejams Mācību pārvaldības sistēmā); 17) 7.5.b apmācīti 500 ES fondu finansējuma saņēmēju darbinieki interešu konflikta, korupcijas un krāpšanas novēršanas jomā (apmācību programmas, dalībnieku saraksti); 18) 7.6. apmācīti 500 ES fondu vadības un kontroles sistēmas institūciju pārstāvji un valsts pārvaldes darbinieki, kuri tieši vai netieši iesaistīti Kohēzijas politikas mērķu sasniegšanā, interešu konflikta, korupcijas un krāpšanas novēršanas jomā (apmācību programmas, dalībnieku saraksti); 19) 8.1. apmācīts 981 mērķgrupas dalībnieks (ES fondu vadības un kontroles sistēmas institūciju pārstāvji, valsts pārvaldes darbinieki, kuri tieši vai netieši iesaistīti Kohēzijas politikas mērķu sasniegšanā, finansējuma saņēmēji) par Kohēzijas politikas fondu plānošanu, vadību, īstenošanu, ex-ante un ex-post novērtējumu, rezultātu sasniegšanu un to publicitātes nodrošināšanu u.c. (apmācību programmas, dalībnieku saraksti); 20) 10.5. uzlabota Iepirkumu uzraudzības biroja tīmekļa vietne (ekrānšāviņi uzlabotajām, pilnveidotajām, papildinātajām tīmekļvietnes sadaļām un parakstīti darbu pieņemšanas – nodošanas akti); 21) 11.1.a izstrādāts 1 e-kurss datu analīzes un risku pārvaldības spēju stiprināšanai (e-kurss publicēts un pieejams Mācību pārvaldības sistēmā); 22) 11.1.b – apmācīti 300 ES fondu vadības un kontroles sistēmas institūciju pārstāvji un valsts pārvaldes darbinieki, kuri tieši vai netieši iesaistīti Kohēzijas politikas mērķu sasniegšanā, par datu analīzi un risku pārvaldību (apmācību programmas, dalībnieku saraksti).
--	--

	Dalībnieku saraksti: klātienes mācībās - apmācību dalībnieku parakstu lapas, attālinātās mācībās – ekrānšāviņi no apmācību norises platformas. Sasniedzamie rezultāti pa starpposma nodevumu periodiem: 1) laika periodā no 2022.gada līdz 2024.gada beigām tiks īstenoti šādi pasākumi un sasniegti šādi rezultāti par kopējo summu 741 921 EUR: 1.3. - noorganizētas 2 domnīcas (20 000 EUR); 3.3. – izstrādātas vadlīnijas (21 641 EUR); 4.4. – apmācīti 40 mērķgrupas dalībnieki (7 460 EUR); 4.5. – īstenoti 2 pasākumi (20 000 EUR); 5.2. – noorganizēti 10 semināri (66 670 EUR), veiktas 2 aptaujas (15 000 EUR); 6.2. – izstrādāts projekta vadības prasmju standarts (30 000 EUR); 6.3. – apmācīti 300 mērķgrupas dalībnieki (55 950 EUR); 6.6. – apmācīti 200 mērķgrupas dalībnieki (37 350 EUR); 6.7. – apmācīti 80 mērķgrupas dalībnieki (40 000 EUR); 7.1. – apmācīti 160 mērķgrupas dalībnieki (29 840 EUR); 7.2. – izstrādāts 1 e-kurss (40 000 EUR), apmācīti 300 mērķgrupas dalībnieki (55 950 EUR); 7.3.a – izstrādāts 1 e-kurss (40 000 EUR); 7.3.b – apmācīti 60 mērķgrupas dalībnieki (11 190 EUR); 7.4. – apmācīti 80 mērķgrupas dalībnieki (14 920 EUR); 7.5.a – izstrādāts 1 e-kurss (40 000 EUR); 7.5.b – apmācīti 100 mērķgrupas dalībnieki (18 650 EUR); 7.6. – apmācīti 100 mērķgrupas dalībnieki (18 650 EUR); 8.1. – apmācīti 200 mērķgrupas dalībnieki (100 000 EUR); 11.1.a – izstrādāts 1 e-kurss (40 000 EUR); 11.1.b - apmācīti 100 mērķgrupas dalībnieki (18 650 EUR); 2) laika periodā no 2025.gada līdz 2026.gada beigām tiks īstenoti šādi pasākumi un sasniegti šādi rezultāti par kopējo summu 781 153 EUR: 1.3. - noorganizēta 1 domnīca (10 000 EUR), veikts 1 pētījums (50 000 EUR), izstrādāts Integritātes pakta ieviešanas standarts (80 000 EUR); 1.4. - apmācīti 80 mērķgrupas dalībnieki (40 000 EUR) 3.3. – apmācīti 120 mērķgrupas dalībnieki (22 380 EUR); 4.4. – apmācīti 55 mērķgrupas dalībnieki (10 258 EUR); 4.5. – īstenoti 2 pasākumi (20 000 EUR); 5.2. – noorganizēti 5 semināri (33 330 EUR), veiktas 4 aptaujas (30 000 EUR); 6.3. – apmācīti 350 mērķgrupas dalībnieki (66 550 EUR); 6.7. – apmācīti 40 mērķgrupas dalībnieki (20 000 EUR); 7.1. – apmācīti 160 mērķgrupas dalībnieki (29 840 EUR); 7.2. – apmācīti 300 mērķgrupas dalībnieki (55 950 EUR); 7.3.b – apmācīti 120 mērķgrupas dalībnieki (22 380 EUR); 7.4. – apmācīti 160 mērķgrupas dalībnieki (29 840 EUR); 7.5.b – apmācīti 200 mērķgrupas dalībnieki (37 300 EUR); 7.6. – apmācīti 200 mērķgrupas dalībnieki (37 300 EUR);
--	--

	8.1. – apmācīti 391 mērķgrupas dalībnieki (120 000 EUR); 10.5. – uzlabota IUB tīmekļvietne (30 000 EUR); 11.1.b - apmācīti 200 mērķgrupas dalībnieki (37 300 EUR); 3) laika periodā no 2027.gada līdz 2028.gada beigām tiks īstenoti šādi pasākumi un sasniegti šādi rezultāti par kopējo summu 410 865 EUR: 1.3. - noorganizēta 1 domnīca (10 000 EUR), īstenota 1 informatīvā kampaņa (30 000 EUR); 1.4. - apmācīti 45 mērķgrupas dalībnieki (22 500 EUR); 4.4. – apmācīti 50 mērķgrupas dalībnieki (9 325 EUR); 4.5. – īstenoti 2 pasākumi (20 000 EUR), 1 noslēguma pasākums (20 000 EUR); 6.6. – apmācīti 100 mērķgrupas dalībnieki (18 650 EUR); 7.1. – apmācīti 80 mērķgrupas dalībnieki (14 920 EUR); 7.2. – apmācīti 100 mērķgrupas dalībnieki (18 650 EUR); 7.3.b – apmācīti 120 mērķgrupas dalībnieki (22 380 EUR); 7.4. – apmācīti 160 mērķgrupas dalībnieki (29 840 EUR); 7.5.b – apmācīti 200 mērķgrupas dalībnieki (37 300 EUR); 7.6. – apmācīti 200 mērķgrupas dalībnieki (37 300 EUR); 8.1. – apmācīti 390 mērķgrupas dalībnieki (120 000 EUR). Visa informācija un dokumentācija saistībā ar pasākumu veikšanu (aktivitātes plāns, laiks, vieta, dokumentācija, kas apstiprina izpildīto rezultātu, iepirkuma dokumentācija) tiks apkopota un glabāta Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmā. Informāciju apkopos par konkrēto pasākumu atbildīgā iestāde, Valsts kanceleja pārbaudīs konkrētā starpposma nodevumu periodā sasniegtos rezultātus atbilstoši iepriekš uzskaitītajām verifikācijas metodēm, kā arī pārbaudēs uz vietas (iestādēs, kuras atbildīgas par konkrēto pasākumu ieviešanu). Dokumentācija būs pieejama visiem uzraudzībā iesaistītajiem, t. sk. dažāda veida auditiem. Par rezultātu sasniegšanu, datu un dokumentācijas pieejamību Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmā atbildīga Valsts kanceleja. Centrālā finanšu un līgumu aģentūra nodrošinās revīzijas izsekojamību tām darbībām, kuras ir tās pārraudzībā (maksājumu veikšana finansējuma saņēmējiem atbilstoši sasniegtajiem rezultātiem). Iepirkumu uzraudzības birojs nodrošinās revīzijas izsekojamības nodrošināšanu par darbībām, kas atrodas tā pārraudzībā (izlases veida iepirkumu pirmspārbaudes, ja attiecināms). Revīzijas iestāde var veikt darbību revīzijas izlases veida pārbaudes, kuru ietvaros var tikt pārbaudīti sasniegtie rezultāti un datu ticamība. Visos Administratīvās kapacitātes ceļa kartes mācību pasākumos mērķa grupā "Finansējuma saņēmēji" var tikt iekļauti arī potenciālie un esošie projektu iesniedzēji un projektu īstenotāji.
--	--

11. Dotāciju, ko piešķir ar izmaksām nesaistīta finansējuma veidā, izmantošana Vai dotācija, ko dalībvalsts piešķir saņēmējiem, ir dotācija ar izmaksām nesaistīta finansējuma veidā? [JĀ/NĒ]	JĀ
12. Kārtība, ar ko nodrošina revīzijas liecību Norādiet struktūru(-as), kas ir atbildīga(-as) par šīs kārtības īstenošanu.	Valsts kanceleja un Valsts administrācijas skola, kas ir Valsts kancelejas pārraudzībā esošā iestāde, īsteno apmācību politiku valsts pārvaldes profesionālās pilnveides jomā, lai sagatavotu augsti kvalificētus un profesionālus darbiniekus, nodrošinās, to atbildībā esošo pasākumu un darbību izsekojamību. Valsts kanceleja kopš 2007.gada ir veiksmīgi iesaistīta ES fondu administrēšanā un uzraudzībā un ir viena no ES fondu atbildīgajām iestādēm. Atbildīgās iestādes funkcijas Valsts kancelejā pilda Ārvalstu finanšu instrumentu departaments. Valsts kancelejas nolikumā ir noteiktas funkcijas, kas saistītas ar ārvalstu finanšu instrumentu pārvaldību, savukārt, Ārvalstu finanšu instrumentu departamenta uzdevumi ir noteikti Valsts kancelejas reglamentā, tajā skaitā uzdevums par ārvalstu finanšu instrumentu piesaisti un uzraudzību. Ārvalstu finanšu instrumentu departamentam ir izstrādātas un akreditētas visas nepieciešamās procedūras ES fondu veiksmīgai uzraudzībai, tajā skaitā kārtība, kādā atbildīgā iestāde nodrošina ar Eiropas Savienības fondu un citu finanšu instrumentu jautājumiem saistīto risku pārvaldību, Valsts kancelejas darba kārtības noteikumi, kas ietver nodaļu par ētikas pamatprincipiem interešu konfliktu novēršanā un komunikācijā ar lobētājiem, pretkorupcijas pasākumu plāns, noteikta trauksmes celšanas kārtība. Papildus tam ir izdots rīkojums par funkciju nošķiršanu Valsts kancelejā starp projektu ieviešanu un uzraudzību. Valsts administrācijas skolai ir vairāk kā 20 gadu pieredze dažādu veidu projektu īstenošanā, bet kopš 2015.gada Valsts administrācijas skola veiksmīgi īsteno Eiropas Sociālā fonda projektus, kuru kopējais finansējums pārsniedz 7 miljonus euro. Valsts administrācijas skolai un atbilstoša pieredze, lai pasākumus varētu ieviest augstā kvalitātē, sasniedzot noteiktos rezultātus.

Pielikums Nr.1. Pasakumu_plans_12.0 9.2024.xlsx	Pielikums Nr.2 Mācību izmaksu pamatojums ceļa ka	Pielikums Nr.3 Mācību izmaksu pamatojuma kalkulā
--	---	---

9. pielikums
Plānošanas dokumentam
"Eiropas Savienības kohēzijas politikas
programmai 2021.–2027. gadam"

**Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.–2027.gadam
2. papildinājums**

Kapacitātes stiprināšanas pasākumi - Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmas attīstība

Savienības ieguldījums, pamatojoties uz finansējumu, kas nav saistīts ar izmaksām (95.pants)

Priekšlikuma iesniegšanas datums	
----------------------------------	--

A. Galveno elementu kopsavilkums

Prioritāte	Fonds	Konkrētais mērķis	Reģiona kategorija	Summa, kuru sedz no finansējuma, kas nav saistīts ar izmaksām	Sēgtās darbības veids(-i)		Izpildāmie nosacījumi / sasniedzamie rezultāti, pēc kuru sasniegšanas Komisija veic atlīdzināšanu	Rādītājs		Izpildāmo nosacījumu / sasniedzamo rezultātu, pēc kuru sasniegšanas Komisija veic atlīdzināšanu, mērvienība	Paredzētās izdevumu atlīdzināšanas metodes veids, lai atlīdzinātu izdevumus saņēmējam vai saņēmējiem
					Kods	Apraksts		Kods	Apraksts		
Kapacitātes stiprināšanas pasākumi	ERAF	N/A	Mazāk attīstīts	3 000 000 EUR	182	Dalībvalstu iestāžu, saņēmēju un attiecīgo partneru spēju stiprināšana.	1) Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmas (KPVIS) formu pārstrāde un jaunu formu izstrāde, kā arī ES fondu vadības procesu lielāka digitalizācija (KPVIS attīstības uzdevumi); un	i.T.P.b	Sasniegtie rādītāji, saskaņā ar B.7. un B.10. sadaļā norādīto informāciju.	Izpildīti attīstības uzdevumi, saskaņā ar B.7. un B.10. sadaļā norādīto informāciju.	Pamatojoties uz finansējumu, kas nav saistīts ar izmaksām.

							2) KPVIS lietojamības uzlabošana (sistēmas lietojamības attīstības uzdevumi); un 3) Datu analīzes rīka (DAR) uzlabojumi (datu analīzes rīka attīstības uzdevumi). Sasniegti rezultāti saskaņā ar B.7. sadaļā un B.10. sadaļā norādīto informāciju.				
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

B. Sīkāka informācija pa darbības veidiem (aizpilda par katru darbības veidu)

1. Darbības veida apraksts	Uzlabot KPVIS lietojamību un paplašināt ES fondu projektu pārvaldības procesu digitalizāciju. KPVIS ir Finanšu ministrijas pakļautībā esošas tiešās pārvaldes iestādes Centrālās finanšu un līgumu aģentūras (CFLA) administrēta IT sistēma, kas nodrošina e-kohēzijas pakalpojumu ES fondu ieviešanā, kā arī ES fondu pārvaldībā nepieciešamo datu uzkrāšanu un pieejamību. Pašlaik KPVIS pilnībā darbojas un atbilst 2021. -2027. gada plānošanas perioda normatīvajām prasībām. Tomēr papildus uzlabojumi un jauni risinājumi var nodrošināt ievērojami plašāku procesu digitalizāciju un ievērojami uzlabot sistēmas sadaļu lietojamību. Tāpēc šajā projektā ierosinātie KPVIS uzlabojumi ir vērsti uz kopējā administratīvā sloga samazināšanu un procesu efektivitātes un kvalitātes uzlabošanu. Veiktie jauninājumi veicinās procesu elastību, nodrošinot iespēju pielāgot un aktualizēt sistēmā iestrādātās formas. Integrējot Carbon dizaina elementus, sistēma kļūs lietotājiem draudzīgāka un intuitīvāka, samazinot laiku, kas ir nepieciešams formu aizpildīšanai, kā arī nepieciešamību sistēmas lietotājiem konsultēties ar CFLA par sistēmas funkcionalitāti, tādējādi ar digitalizācijas pasākumiem ievērojami samazinot administratīvo slogu. Turklāt dažādi procesi, kas ES fondu 2014. –2020. gada plānošanas periodā tika pārvaldīti ārpus KPVIS, tiks digitalizēti, lai palielinātu pārredzamību un uzlabotu ES fondu vadības un uzraudzības sistēmas vispārējo efektivitāti. KPVIS un tās moduļu saskarne sastāv no vairākām formām. Forma ir sistēmas sastāvdaļa, kurā ietilpst rediģējamie lauki, atbalsta teksts, darbību pogas un datu ievades kontroles. Formas izstrādes process sastāv no 4 posmiem: analīze, izstrāde, akcept-testēšana un piegāde. CFLA veic akcept-testēšanu, lai pārliecinātos, ka piegādātā funkcionalitāte atbilst uzdevuma definētajām prasībām. Akcept-testēšanas posmā CFLA testa vidē izveido ierakstus, maina to statusu un veic citas darbības, kuras ir paredzētas konkrētā uzdevuma ietvaros. Pēc nepieciešamības procesā tiek iesaistītas arī ieinteresētās puses (tai skaitā no citām iestādēm), lai pārliecinātos, ka izstrādātais risinājums atbilst biznesa reālajām vajadzībām. Forma tiek uzskatīta par izstrādātu, kad lietojamības izpētes izveidotais prototips ir sekmīgi integrēts sistēmā un piegādāts produkcijas vidē. Atsevišķas sadaļas un formas sistēmā pašlaik neatbilst lietojamības prasībām. Tās nav lietotājiem draudzīgas un balstās un novecojošām tehnoloģijām un bibliotēkām. Šī projekta ietvaros ir paredzēts veikt padziļinātu biznesa vajadzību analīzi un lietojamības izpēti, lai nodrošinātu lietotājiem draudzīgu elektronisko vidi, tai skaitā pārskatāmas un intuitīvas formas ar automatiskiem paziņojumiem un integrētu atbalstu, tādējādi nodrošinot labāko risinājumu izstrādi atbilstoši lietotāju nepieciešamībai, lai sasniegtu mērķi – sistēmas digitalizēšana, t.sk. samazinot administratīvo slogu. Šādi pārstrādātu un izstrādātu formu skaits ir projekta galvenie progresu un sasniegamo rezultātu rādītāji. Tiks integrēti KPVIS papildus projektu pārvaldības un uzraudzības procesi, jeb nodrošināts, ka darbības, kuras līdz šim tika veiktas ārpus sistēmas (piemēram, līguma par projekta īstenošanu sagatavošana), izmantojot papildus rīkus, tiks
----------------------------	---

	pilnībā integrēti KPVIS, kas nodrošinās lielāku datu caurskatāmību un uzlabos kontroli. Procesu integrācija digitālajā vidē palielinās datu pārvaldības attīstības līmeni (maturity level). Tāpat plānotie attīstības pasākumi paredz pakāpenisko KPVIS pāreju no datu izkrāšanas uz projektu pārvaldības sistēmu. KPVIS lietojamības attīstīšanas projekta īstenošanu nodrošinās CFLA kā sistēmas turētājs. Projekta īstenošanai tiks piesaistīta gan CFLA iekšējā kapacitāte, gan ārējie pakalpojuma sniedzēji. Ārpakalpojuma sniedzēju piesaiste tiek nodrošināta, veicot publiskā iepirkuma procedūru atbilstoši nacionālajiem normatīvajiem aktiem.
2 Konkrētais (-ie) mērķis (-i)	Uzlabot KPVIS lietojamību un paplašināt ES fondu projektu pārvaldības procesu digitalizāciju.
3. Izpildāmie nosacījumi vai sasniegtie rezultāti	1. Izmaiņas produkcijas vidē attiecībā uz KPVIS esošo formu pārstrādi un jaunu formu izstrādi (ņemot vērā biznesa vajadzības un piemērojot labās prakses risinājumus), kā arī vairāki digitalizēti ES fondu pārvaldības procesi. Tiks īstenoti ne mazāk kā 45 KPVIS attīstības uzdevumi ietverot vismaz šādus uzdevumus: • Pārstrādāta sadaļa "Pārbaudes", nodrošinot informācijas apmaiņu par trūkumu novēršanu starp KPVIS un finansējuma saņēmēju – uzlabota vismaz 1 forma, pārnestas programmatūras izpildkodu patkoņe. • Uzlabota risku pārvaldība, integrējot sistēmā "sarkano karodziņu" pārbaudes algoritmus, automatizējot datu pārbaudes un sasaisti ar citiem valsts reģistriem un sistēmām, lai pārbaudītu KPVIS datus ar citu iestāžu rīcībā esošo informāciju – izstrādāta vismaz 1 forma. • Paplašināts datu klāsts, kas izgūts no citiem valsts reģistriem un sistēmām, un izveidota jauna sasaiste, piemēram, ar Lauku atbalsta dienesta sistēmu – nodotas programmatūras izpildkoda pakotne. • Pilnveidots un digitalizēts izdevumu deklarēšanas process Maksājumu pieprasījumiem EK un Kontu slēgumiem, kā arī uzlabots datu apstrādes algoritms. • Uzlabota un papildināta vismaz 1 forma sadaļā "Finanšu instrumenti". • Veikta projektu pieteikumu izveides un administrēšanas, t.sk. vērtēšanas procesa digitalizācija, t.sk. uzlabota valsts atbalsta datu veidlapa un pārstrādāts sadarbības partneru saraksts. • Sadaļā "Projektu iepirkumi" integrētas pārbaudes lapu un pārbaudžu plānošanas funkcionalitātes – pilnveidota vismaz 1 forma. • Digitalizēts projekta līguma sagatavošanas un parakstīšanas process, t.sk. integrēta pārbaudes lapas funkcionalitāte – pilnveidota vismaz 1 forma. • Veikti finansējuma saņēmēja informētību un komunikāciju veicinošie uzlabojumi, piemēram: jaunumu sadaļas izveide; uzlabojumi meklētājā, integrētas aptaujas; uzlabotas saziņas un sarakstes sadaļas – izstrādāta vismaz 1 forma. 2. Izmaiņas produkcijas vidē, lai uzlabotu sistēmas lietojamību. Tiks īstenoti ne mazāk kā 12 sistēmas lietojamības attīstības uzdevumi ietverot vismaz šādus uzdevumus: • Intuitīva uz lietotāju uzvedību balstīta dizaina ieviešana vairākos veidos: ○ Projekta iesnieguma veidlapa; ○ Projekta iesnieguma vērtēšana; ○ IepirkumiLīgums un līguma grozījumi ○ Pārbaudes; ○ Vispārīgjie uzlabojumi sistēmas lietojamībā, piemēram, sistēmas navigācijā, komunikācijā un tiesību pārvaldīšanā. • 21-27 plānošanas perioda projektu uzraudzības procesi ir integrēti KPVIS Ziņojumu dēlī. 3. Izmaiņas produkcijas vidē saistībā ar DAR uzlabojumiem. Tiks īstenoti ne mazāk kā 42 DAR attīstības uzdevumi ietverot vismaz šādus uzdevumus: • Jaunizveidotie KPVIS lauki ir iestrādāti DAR kā attiecīgās metrikas un atribūti (katras izstrādātās vai uzlabotās formas lauki jāiekļauj DAR kā atribūti un metrikas, lai nodrošinātu pilnīgu datu izgūšanu).

	DAR pārskati un datu vizualizācija ir iestrādāti KPVIS, nodrošinot sistēmas lietotājiem piekļuvi datiem. Iepriekš aprakstītie uzdevumi tiks izpildīti atbilstoši B.7. iedaļā norādītajam.									
4. Nosacījumu izpildes vai rezultātu sasniegšanas termiņš	Līdz 31.12.2028 tiks sasniegti visi definētie rezultāti. Starpposma sasniežamos rezultātus skatīt B.7. sadaļā.									
5. Rādītāja definīcija	Izstrādāto un/vai uzlaboto formu/procesu/rīku skaits (produkcijas vidē) un/vai produkcijas vidē piegādāta programmatūras izpildkodu patkotne.									
6. Izpildāmo nosacījumu / sasniežamo rezultātu, pēc kuru sasniegšanas Komisija veic atlīdzināšanu, mērvienība	Attīstības uzdevumu skaits, saskaņā ar B.7. sadaļā norādīto informāciju.									
7. Starpposma nodevumi (ja ir), pēc kuru sasniegšanas Komisija veic atlīdzināšanu, un atlīdzināšanas grafiks	Starpposma rezultāti ir uzskaitīti zemāk tabulā, pamatojoties uz divu gadu atskaitīšanās perioda regularitāti. Katra uzdevuma nodevums satur programmatūras izpildkoda pakotni. Lietojamības attīstības uzdevumi satur arī saskarnes prototipus. Uzdevumu izpilde tiek apliecināta, abpusēji parakstot nodošanas pieņemšanas aktu. Par starpposma nodevumiem tiek uzskatīti nodošanas pieņemšanas akti par produkcijas vidē ieviestām jaunām/ uzlabotām formām/ procesiem/ rīkiem. Paredzēts ik pa diviem gadiem līdz 31. decembrim īstenot uzdevumus par 1 582 370 EUR (ieskaitot PVN), bet pārējo finansējumu 364 672 EUR paredzēts apgūt līdz plānošanas perioda beigām. <table><tr><td> 20 KPVIS attīstības uzdevumi 5 sistēmas lietojamības attīstības uzdevumi 20 datu analīzes rīka attīstības uzdevumi </td><td>1 582 370 EUR</td><td>31.12.2024</td></tr><tr><td> 20 KPVIS attīstības uzdevumi 5 sistēmas lietojamības attīstības uzdevumi 20 datu analīzes rīka attīstības uzdevumi </td><td>1 582 370 EUR</td><td>31.12.2026</td></tr><tr><td> 5 KPVIS attīstības uzdevumi 2 sistēmas lietojamības attīstības uzdevumi 2 datu analīzes rīka attīstības uzdevumi </td><td>364 672 EUR</td><td>31.12.2028</td></tr></table>	20 KPVIS attīstības uzdevumi 5 sistēmas lietojamības attīstības uzdevumi 20 datu analīzes rīka attīstības uzdevumi	1 582 370 EUR	31.12.2024	20 KPVIS attīstības uzdevumi 5 sistēmas lietojamības attīstības uzdevumi 20 datu analīzes rīka attīstības uzdevumi	1 582 370 EUR	31.12.2026	5 KPVIS attīstības uzdevumi 2 sistēmas lietojamības attīstības uzdevumi 2 datu analīzes rīka attīstības uzdevumi	364 672 EUR	31.12.2028
20 KPVIS attīstības uzdevumi 5 sistēmas lietojamības attīstības uzdevumi 20 datu analīzes rīka attīstības uzdevumi	1 582 370 EUR	31.12.2024								
20 KPVIS attīstības uzdevumi 5 sistēmas lietojamības attīstības uzdevumi 20 datu analīzes rīka attīstības uzdevumi	1 582 370 EUR	31.12.2026								
5 KPVIS attīstības uzdevumi 2 sistēmas lietojamības attīstības uzdevumi 2 datu analīzes rīka attīstības uzdevumi	364 672 EUR	31.12.2028								

8. Kopsumma (t. sk. Savienības un valsts finansējums)	3 529 412 EUR, t.sk. ERAF 3 000 000 EUR, valsts budžeta finansējums 529 412 EUR. Izmaksu pamatojums: Izstrādes līgumi tiek noslēgti pēc saimnieciski izdevīgākā kritērija, atbilstoši nacionālajam regulējumam publisko iepirkumu jomā. Katra līguma izpildītājs iepirkumā norāda stundas likmi savam pakalpojumam, kas tiek piemērota visiem iepirkuma līgumu darbiem vienādi. Katrs atsevišķs darba uzdevums tiek atsevišķi novērtēts no izstrādātāja ar attiecīgu stundu skaitu, kam piemēro iepirkuma līgumā norādīto stundas likmi. Saskaņojot konkrēto darba uzdevumu novērtējumu CFLA ņem vērā iepriekšējo pieredzi līdzvērtīgu darbu veikšanā, ja nepieciešams lūdz izstrādātājam papildus skaidrojumu vai detalizāciju. Kārtējā līgumā par KPVIS pilnveidošanu un uzturēšanu pakalpojuma stundas likme ir 49,75 EUR bez PVN. (informācijas ir pieejama Iepirkumu uzraudzības biroja Iepirkumu publikāciju vadības sistēmā: (https://pvs.iub.gov.lv/show/676649)) Kārtējā līgumā par lietojamības uzlabošanu pakalpojuma stundas likme ir 25,00 EUR bez PVN. (informācijas ir pieejama Iepirkumu uzraudzības biroja Iepirkumu publikāciju vadības sistēmā: (https://pvs.iub.gov.lv/show/621698)) Kārtējā līguma par DAR izstrādes un uzturēšanas darbiem ir 60,00 EUR bez PVN. (EIS iepirkums ar atlikto grozu). Iepirkumu dokumentācija ir pieejama CFLA. Pieņemums par ikgadējo izdevumu apjomu ir balstīts uz vēsturisko informāciju un vairāku gadu praktisko CFLA pieredzi. Aprēķins tiek veikts pēc sekojošā principa: 1. KPVIS pilnveidošanas (back-end programmēšana, analīze, testēšana): Vidējais izpildīto uzdevumu skaits gadā: 32 (laika posmā no 2019.gada līdz 2021.gadam) Vidējais viena KPVIS pilnveidošanas darba uzdevuma izpildei patērēto stundu skaits: 334 Stundas likme: 49,75 EUR Gada izdevumi: $32 \times 334 \times 49,75 = 531\,728$ EUR. 2. KPVIS lietojamības uzlabošana: Vidējais izpildīto uzdevumu skaits gadā: 8 (laika posmā no 2020.gada līdz 2021.gadam) Vidējais viena KPVIS pilnveidošanas darba uzdevuma izpildei patērēto stundu skaits: 329 Stundas likme: 25,00 EUR Gada izdevumi: $8 \times 329 \times 25 = 65\,800$ EUR. 3. DAR papildināšana: Vidējais izpildīto uzdevumu skaits gadā: 32 (laika posmā no 2018.gada līdz 2021.gadam) Vidējais viena KPVIS pilnveidošanas darba uzdevuma izpildei patērēto stundu skaits: 13. Stundas likme: 60,00 EUR Gada izdevumi: $32 \times 13 \times 60 = 24\,960$ EUR. DAR uzturēšanas kopējie izdevumi gadā ir 10 260 EUR DAR licenču izdevumi gadā ir 21 124 EUR. 2021.gads ir pirmais pilnais gads, kad KPVIS attīstībā bija iesaistīti lietojamības specialisti, attiecīgi, tieši 2021. gadā aktīvi tikai īstenoti sarežģīti pilnveidošanas uzdevumi pēc trīspusējā sadarbības modeļa (CFLA un 2 izstrādātāji). Turpmāko KPVIS attīstību ir paredzēts veikt pēc līdzīga modeļa (trīspusējā sadarbība ar pamat-izstrādātājiem un UX specialistiem, piesaistot biznesa intelīģences (BI) specialistus pie DAR risinājuma). Kopējie plānotie izdevumi ik pa diviem gadiem bez PVN ir EUR 1 063 456 + EUR 131 600 + EUR 49 920 + EUR 20 520 + EUR 42 248 = 1 307 744 EUR Kopējie plānotie izdevumi ik pa diviem gadiem, ieskaitot PVN, ir EUR 1 307 744 + EUR 1 307 744 * 21 % = 1 582 370 EUR.
---	---

9. Korekcijas(-u) metode	Kopējā finanšu summas automātiska pārskatīšana nav plānota, izņemot gadījumus, ja tiek nacionālā līmenī pārdalīts finansējums, kā rezultātā iespēja novirzīt papildus līdzekļus uzskaitīto mērķu sasniegšanai. Pārskatīšana pieļaujama sasniedzamo rezultātu apjomos, par to iepriekš vienojoties ar Vadošo iestādi un Eiropas Komisiju, ja ir iestājušies būtiski apgrūtinājumi sasniegt noteiktos rezultātus vai ir mainījušies IT risinājumi pēc būtības un tos ir iespējams dokumentāli pierādīt. Pārskatīšanas process notiek pēc analogijas ar apstiprināšanas procesu. Nemot vērā, ka aktivitātes tiek īstenotas vairākus gadus un rezultāti tiek sasniegti vairākos starpposmos, tad gadījumos, kad kādā no starpposma nodevumiem netiek sasniegts plānotais rezultāts, to iespējams sasniegt nākošajā starpposma periodā.
10. Rezultāta sasniegšanas vai nosacījuma (attiecīgā gadījumā arī starpposma nodevumu) izpildes verifikācija: — aprakstiet, kādu(-s) dokumentu(-s)/ sistēmu izmantos, lai verificētu rezultāta sasniegšanu vai nosacījuma (un attiecīgā gadījumā arī katra starpposma nodevuma) izpildi; — aprakstiet, ko pārbaudīs pārvaldības verifikāciju laikā (t. sk. uz vietas) un kurš to veiks; — aprakstiet, kāda būs attiecīgo datu/dokumentu vākšanas un glabāšanas kārtība.	Papildus verifikācijai CFLA rīcībā būs sekojoša dokumentācija: - Ieraksti CFLA projektu un pieteikumu pārvaldības sistēmā ar izsekojamu darba uzdevuma izpildes plūsmu; - Katra darba uzdevuma detalizētais apraksts; - Saskarnes prototips (InVision vai līdzvērtīgajā platformā (ja attiecināms)); - Aktualizēta sistēmas dokumentācija, tai skaitā: - o Administratora rokasgrāmata; - o Lietotāja rokasgrāmata (wiki platformā); - o Programmatūras projektējuma apraksts. Visa informācija par izstrādātajiem pieteiktajiem darba uzdevumiem, tai skaitā darba materiāli, darba apjoma novērtējumi un sasniegtie rezultāti (dizaina prototipi un darba uzdevuma detalizētais apraksts) tiek uzskaitīti CFLA projektu un pieteikumu pārvaldības rīkā. CFLA ar izstrādātāju (atbilstoši līgumam par KPVIS pilnveidošanu un uzturēšanu, līgumam par KPVIS lietojamības uzlabošanu vai līgumam par DAR pilnveidošanu un uzturēšanu) pēc akcepttestu veikšanas paraksta pieņemšanas-nodošanas aktu, nodevumiem, ko veido interaktīvs saskarnes prototips (InVision vai līdzvērtīgajā platformā), programmatūras izpildkods vai datu analīzes rīka funkcionalitātes papildinājumi produkcijas vidē. Pieņemšanas-nodošanas aktā iekļauj informāciju par konkrēto izstrādāto veidlapu, formu, sadaļu vai analīzes rīkiem, atsaucoties uz CFLA projektu pārvaldības sistēmā pierēģistrētajiem pieteikumiem. CFLA funkcijas kā finansējuma saņēmēja un sadarbības iestādes ir skaidri nodalītas gan iekšējās kontroles līmenī, gan metodiku līmenī. CFLA iekšējās kontroles sistēmā funkcijas un atbildības jomas ir nodalītas no KPVIS izstrādes, maksājumu apstrādes un rezultātu novērtēšanas un apstiprināšanas funkcijām – tās pilda dažādas struktūrvienības un darbinieku funkciju nodalīšana ir atrunāta direktora rīkojumā. Attiecīgi uzraugošās funkcijas ietvaros tiks veiktas dažāda veida pārbaudes, lai gūtu pārliecību par iztērēto līdzekļu atbilstību mērķim, t.sk. novēršot dubulto finansējumu. Visa informācija un dokumentācija (darbības plāns, laika periods, dokumentācija, kas apstiprina paveikto, iepirkuma dokumentācija) tiks apkopota un uzglabāta KPVIS. Visa nepieciešamā dokumentācija būs pieejama uzraudzībai un pieejama visiem auditoriem. Nodrošinot funkciju nošķiršanu, CFLA veiks sadarbības iestādes uzraugošās funkcijas šim projektam, t.sk. pārbaudot sasniegtos rezultātus un datu ticamību. Iepirkumu uzraudzības birojs nodrošinās, ka tiek sniegta revīzijas liecība par darbībām, kas ir tā pārraudzībā (iepirkumu pirmspārbaudes, ja attiecināms). Vadošā iestāde deleģēto funkciju pārbaudzi ietvaros var veikt pārbaudes CFLA, t.sk. arī attiecībā uz funkciju nošķiršanu. Revīzijas iestāde var iekļaut CFLA, t.sk. KPVIS pārbaudes savos auditos. 2022.gadā tika veikts Revīzijas iestādes audits "Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.-2020.gada plānošanas periodā izveidoto Vadības un informācijas sistēmu (IT) Vadošajā iestādē un Sadarbības iestādē", kura ietvaros tika pārbaudīts arī KPVIS attīstības process. Audita rezultātā ir iegūta pietiekama pārliecība, ka KPVIS dati kopumā ir ticami un izmaiņas un uzlabojumi, kas ir veikti informācijas sistēmas KPVIS pārvaldības procesā, atbilst Eiropas Savienības un Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem, kā arī ISO 27001:2013 standartam. Revīzijas iestāde var veikt darbību revīzijas izlases veida pārbaudes, kuru ietvaros var tikt pārbaudīti sasniegtie rezultāti un datu ticamība. Līdzīga prakse un kontroles mehānismi tiks piemēroti arī 21.-27. plānošanas periodā.

11. Dotāciju, ko piešķir ar izmaksām nesaistīta finansējuma veidā, izmantošana Vai dotācija, ko dalībvalsts piešķir saņēmējiem, ir dotācija ar izmaksām nesaistīta finansējuma veidā? [JĀ/NĒ]	JĀ
12. Kārtība, ar ko nodrošina revīzijas liecību Norādiet struktūru(-as), kas ir atbildīga(-as) par šīs kārtības īstenošanu.	CFLA, nodrošinot ieviešanas un uzraudzības funkciju nošķiršanu, nodrošinās, ka tiek sniegta revīzijas liecība attiecībā uz darbībām, kas ir tās pārraudzībā. CFLA ir parakstījusi līgumus ar sistēmas izstrādātājiem: • 2021.gada 17.novembra līgums "Par Centrālās finanšu un līgumu aģentūras Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmas papildināšanu un uzturēšanu" (līguma termiņš - 26.11.2026.). • 2020.gada 24.septembra līgums "Par Centrālās finanšu un līgumu aģentūras Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmas lietojamības uzlabošanu" (līguma termiņš – 23.09.2023.) • 2022.gada 7.marta Vienošanās Nr. 1 pie 2022.gada 18.februāra pirkuma pieprasījuma Nr. CFLA/2022/6 (līguma termiņš – 06.03.2024.) Iepirkumi veikti atbilstoši Publisko iepirkumu likumam. Līgumi ir pieejami CFLA. CFLA vada un uzrauga praktiskā darba procesu un ievēro laika grafiku. CFLA regulāri tiekas ar izstrādātājiem, vienojas par darbu plānu, apjomu. Informācija par pieteiktajiem uzdevumiem ir pieejama CFLA uzturētajā projektā un pieteikumu pārvaldības rīkā (JIRA) kopā ar darba uzdevumiem nepieciešamiem darba materiāliem, tai skaitā izstrādātājiem detalizētajiem darba uzdevumu aprakstiem un izveidotiem prototipiem. CFLA atbildīgais darbinieks paraksta pieņemšanas-nodošanas aktu, kas pēc apstiprināšanas tiek pievienots KPVIS. Tuvojoties esošo līgumu noslēgumam, paredzēts sludināt jaunus iepirkumus atbilstoši Publisko iepirkumu likumam, tādējādi nodrošinot izstrādes un uzturēšanas darbu nepārtrauktību. Vadošā iestāde var pieprasīt CFLA sniegt informāciju par KPVIS attīstības progresu, paveiktajiem darbiem un plānoto darbu plānu. Šāds virsuzraudzības process notiek arī ES fondu 14-20 plānošanas perioda vadības un kontroles sistēmas ietvaros.

10. pielikums
Plānošanas dokumentam
"Eiropas Savienības kohēzijas politikas
programma 2021.–2027. gadam"

Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.–2027. gadam vidusposma novērtējums

1. Ievads

(1) Novērtējums sagatavots atbilstoši Ministru kabineta (turpmāk – MK) uzdevumam¹ Finanšu ministrijai (turpmāk – FM), veicot Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.–2027.gadam (turpmāk – Programma) vidusposma novērtējumu, sagatavot priekšlikumus **finansējuma novirzīšanai ar valsts drošības stiprināšanu saistītiem pasākumiem**, kā arī ievērojot Kopīgo noteikumu regulas² prasības par vidusposma novērtējuma izstrādi un saturu.

(2) Novērtējuma mērķis ir novērtēt kohēzijas politikas fondu³ (turpmāk – ES fondi) 2021.–2027.gada plānošanas perioda ieviešanas progresu, to ietekmējošos faktorus un vienlaikus pārskatīt elastības finansējuma izmantošanas mērķus, ņemot vērā valsts un nozaru prioritātes.

(3) Kopš Programmas apstiprināšanas 2022.gadā gan pasaulē, gan Latvijā notikušas būtiskas pārmaiņas, kas ietekmē plānoto investīciju ieviešanu, gan arī iezīmē jaunas prioritātes un vajadzības, kurām nepieciešams rast risinājumus. Būtiski visu investīciju īstenošanu ietekmē Krievijas uzsāktais karš Ukrainā, kas radījis nebijušus ģeopolitiskos riskus valstij kopumā un nepieciešamību pārskatīt Latvijas politikas prioritātes fokusējot resursus uz ārējās un iekšējās drošības stiprināšanu. Šāda resursu fokusēšana ir nepieciešama, lai stiprinātu Latvijas drošību, kas ir nepieciešams priekšnoteikums tālākai ekonomikas attīstībai un konverģences procesiem ar Eiropas Savienību (turpmāk- ES).

(4) Drošība kā jaunā pamata prioritāte valstij kopumā atspoguļojas arī Programmas īstenošanā un vidusposma novērtējumā. Ņemot vērā salīdzinoši lēno progresu Programmas pasākumu īstenošanā ir meklēts līdzsvars starp uzsākto specifisko atbalsta mērķu (turpmāk – SAM) pasākumu paātrināšanu un atsevišķu jaunu pasākumu iekļaušanu Programmā.

(5) Ģeopolitisko risku un militārās apdraudētības palielināšanās iezīmē sekojošas aktuālās vajadzības, kur atbalstu var sniegt arī Programmas investīcijās:

1) stiprināt Latvijas enerģētisko drošību un neatkarību, atsakoties no elektrotīklu savienojumiem ar Krieviju un sinhronizējoties ar ES tīkliem. Tāpat Latvija 2023.gada 1.janvārī atteicās no Krievijas dabas gāzes importa, kas līdz tam veidoja 100% dabas gāzes importa apjomu. Ņemot vērā augstākminēto būtiski risināt enerģētiskās neatkarības jautājumus un nodrošināt konkurētspējīgas enerģijas cenas;

2) stiprināt dzelzceļa kā transporta, t.sk. divejādas lietojamības infrastruktūras mugurkaula attīstību ES virzienā, saslēdzoties ar ES dzelzceļa līnijām, ņemot vērā būtisko tranzīta plūsmu kritumu Krievijas virzienā.

¹ Ministru kabineta 2024.gada 19.septembra ārkārtas sēdes protokols Nr.38 2. § "Informatīvais ziņojums "Par valsts budžeta likumprojektā iekļaujamiem prioritārajiem pasākumiem 2025., 2026., 2027. un 2028. gadam"" 5.punkts "Finanšu ministrijai, veicot Eiropas Savienības fondu 2021.-2027. gada plānošanas perioda programmas vidusposma novērtējumu, sagatavot priekšlikumus finansējuma novirzīšanai ar valsts drošības stiprināšanu saistītiem pasākumiem un līdz 2025. gada 15. martam iesniegt apstiprināšanai Ministru kabinetā attiecīgus programmas grozījumus." (uzdevums Nr. 24-UZ-581)

² Eiropas Parlamenta un Padomes 2021.gada 24.jūnija regula Nr. 2021/1060, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu, Taisnīgas pārkārtošanās fondu un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Finanšiāla atbalsta instrumentu robežu pārvaldībai un vīzu politikai 18. un 86.pants

³ Eiropas Sociālais fonds Plus, Eiropas Reģionālās attīstības fonds, Kohēzijas fonds, Taisnīgas pārkārtošanās fonds

3) Nodrošināt nepieciešamās investīcijas aizsardzībai (divejāds pielietojums) un iekšējai drošībai, lai nodrošinātu drošu vidi gan iedzīvotājiem, gan investoriem.

2. Sociāli ekonomiskā situācija un galvenie izaicinājumi

(6) Vidēja termiņa makroekonomiskās attīstības scenārijs 2024.–2028. gadam izstrādāts 2024. gada jūnijā, balstoties uz 2024. gada pirmā ceturkšņa iekšzemes kopprodukta (turpmāk – IKP) datiem, kā arī līdz 2024. gada jūnijam pieejamo īstermiņa makroekonomisko informāciju. Izstrādājot vidēja termiņa makroekonomiskās attīstības scenāriju, FM ir konsultējies ar Starptautisko Valūtas fondu (turpmāk – SVF), Eiropas Komisiju (turpmāk – EK) un komercbanku ekspertiem. Tālāk minētās **makroekonomisko rādītāju prognozes** ir saskaņotas ar Latvijas Banku un Ekonomikas ministriju, kā arī tās 2024. gada 10. jūnijā ir apstiprinājusi Fiskālās disciplīnas padome.

(7) Uzsākot 2026. gada valsts budžeta un Fiskāli strukturālā plāna sagatavošanas procesu, FM ir aktualizējusi makroekonomisko rādītāju prognozes laika posmam līdz 2028.gadam. Atbilstoši atjaunotajām prognozēm, Latvijas IKP 2025.gadā varētu palielināties par 1,2%, bet 2026.gadā gaidāma ekonomikas izaugsmes paātrināšanās līdz 2,1%.

(8) Salīdzinot ar iepriekšējām, 2024.gada jūnija sākumā izstrādātajām prognozēm, IKP pieauguma prognoze 2025.gadam ir samazināta par 1,7 procentpunktiem un 2026.gadam – par 0,7 procentpunktiem. Nākamajos divos gados ekonomikas izaugsme kļūs nedaudz straujāka, 2027. un 2028.gadā veidojot 2,2%.

(9) Izaugsmes prognožu pazemināšanu šim gadam nosaka galvenokārt pagājušā gada dinamika, kad saglabājoties zemam pieprasījumam ārējos tirgos un kavējoties investīciju projektiem, Latvijas ekonomikas attīstība gada otrajā pusē bija lēnāka nekā prognozēts. Pēc Finanšu ministrijas novērtējuma, Latvijas ekonomika pērnajā gadā saruka par 0,4%, ko visbūtiskāk ietekmēja eksporta un investīciju kritums, kamēr pozitīvi devumi ekonomikas izaugsme bija privātā patēriņa un sabiedriskā patēriņa pieaugumam.

(10) Eksporta attīstību 2024.gadā negatīvi ietekmējusi lēnā ekonomikas attīstība ārējos tirgos, tajā skaitā tuvākajās kaimiņvalstīs Baltijā un Ziemeļeiropā, un tirdzniecības sakaru tālāka ierobežošana ar karu uzsākušajām agresorvalstīm. Augstā nenoteiktība un joprojām augstās procentu likmes, kā arī kavēšanās Eiropas Savienības fondu investīciju projektu realizācijā samazinājusi investīciju apjomus, savukārt privātā patēriņa pieaugums pērn sācis atjaunoties, tomēr lēnākos tempos, nekā ļāva sagaidīt joprojām ļoti spēcīgais algu pieaugums un pirktpējas atjaunošanās pirms-energokrīzes līmenī. 2025. gadā paredzams, ka investīcijas stimulēs ES fondu, Atveseļošanās un noturības mehānisma (Atveseļošanas fonds (turpmāk – AF)) finansējums un citu ES investīciju instrumentu finansējums nodrošinot investīciju pieaugumu par 4,5%, bet turpmākajos gados investīcijas palielināsies vidēji par 2% gadā.

(11) 2025.gadā **privātā patēriņa** pieaugums kļūs spēcīgāks, ņemot vērā gan iedzīvotāju ienākumu pieaugumu, gan patērētāju konfidences⁴ uzlabošanos, taču nenoteiktība joprojām ir augsta un ierobežo gan tālāku patēriņa pieaugumu, gan investīciju lēmumu pieņemšanu. Pēc krituma pērn, šogad sagaidāms gan investīciju, gan eksporta apjoma pieaugums, taču kāpuma tempi joprojām būs salīdzinoši zemi. Straujāka izaugsmes atjaunošanās prognozējama 2026.gadā, būtiskāk uzlabojoties pieprasījumam ārējos tirgos un zemākām procentu likmēm stimulējot kredīvēšanas un investīciju aktivitāti, ko vēl papildus veicinās straujāka Eiropas Savienības fondu līdzekļu izmantošana.

(12) Mēneša **vidējā darba samaksa** pēc iepriekšējo divu gadu straujā kāpuma teju desmit procentu apmērā 2025.gadā palielināsies nedaudz lēnāk, ko noteiks gan kopējā ekonomiskā situācija – salīdzinoši zemā izaugsme un ierobežotais inflācijas līmenis, gan paredzētā algu fonda ierobežošana sabiedriskajā sektorā. FM prognozē, ka mēneša vidējā bruto darba samaksa šogad palielināsies par 5,8%, pārsniedzot 1780 eiro, un tuvu šādam 5-6% tempam turpinās palielināties arī laika posmā līdz 2028.gadam.

⁴ Iedzīvotāju konfidence (patērētāju konfidences rādītājs CCI) balstās uz aptauju datiem par konkrētiem jautājumiem, kas saistīti ar ekonomisko situāciju un respondentu iespējām: https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/1b0bc404-b4c2-4369-b3ed-a43e02cbbded_en?filename=questionnaires_lv_cons_lv.pdf

(13) **Patēriņa cenu** pieauguma prognoze 2025.gadam ir nedaudz paaugstināta, ņemot vērā straujāk pieaugušās pārtikas cenas Latvijā un atsevišķu energoresursu cenas pasaules tirgū.

(14) Pēc FM prognozēm, gada vidējā **inflācija** 2025.gadā būs 2,5%, kas ir par 0,3 procentpunktiem vairāk nekā iepriekšējās, 2024.gada jūnija prognozēs. 2026.gadā inflācija varētu būt nedaudz zemāka, 2,2% līmenī, bet pēc tam, laikā līdz 2028.gadam prognozējama inflācijas stabilizēšanās ap 2,5%, kas atbilst konverģējošas valsts cenu pieauguma līmenim.

(15) Ekonomiskās izaugsmes palēnināšanās un pēdējos ceturkšņos arī kritums līdz šim nav būtiski ietekmējis darba tirgus rādītājus un bezdarbu, ko pašlaik nosaka galvenokārt demogrāfiskā situācija un darbaspējas vecuma iedzīvotāju skaita samazināšanās. **Bezdarba līmenis** pēc darbaspēka apsekojuma 2024.gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu ir nenozīmīgi pieaudzis, bet 2025.gadā atkal prognozējama bezdarba samazināšanās līdz 6,7% no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem. Nākamajos gados, straujākas ekonomikas izaugsmes un demogrāfiskās situācijas ietekmē bezdarbs varētu pakāpeniski pietuvoties 5% līmenim. Tautsaimniecībā nodarbināto iedzīvotāju skaits saglabāsies salīdzinoši stabils, 880-870 tūkstošu līmenī, ar nelielu lejupvērstu tendenci.

(16) Atbilstoši Centrālās statistikas pārvaldes (turpmāk – CSP) 2023. gadā veiktās iedzīvotāju aptaujas⁵ rezultātiem 2022.gadā Latvijā **nabadzības vai sociālās atstumtības riskam bija pakļauti** 25,6 % jeb 476 tūkstoši iedzīvotāju, kas ir nedaudz mazāk nekā 2021.gadā, kad šādu iedzīvotāju bija 26,0 % jeb 482 tūkstoši. Kaut arī kopš 2014.gada nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju īpatsvars ir samazinājies par 4,4 procentpunktiem, Latvija joprojām ir starp ES dalībvalstīm, kur šis rādītājs ir viens no augstākajiem. Jaunākie pieejamie dati liecina, ka starp visām ES dalībvalstīm Latvijā bija piektais augstākais nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju īpatsvars (26,0 % 2021.gadā un 25,6 % 2022.gadā⁶).

(17) Cits nabadzības līmeni raksturojošais rādītājs ir **iedzīvotāju materiālās un sociālās nenodrošinātības rādītājs**. Atbilstoši CSP veiktās EU-SILC aptaujas⁷ (2022. gada apsekojums) rezultātiem pēdējo gadu laikā materiālā un sociālā nenodrošinātība Latvijā pakāpeniski mazinājās, viszemākos rādītājus (11,1 %) sasniedzot 2021. gadā. Tomēr jau nākamajā gadā (2022. gadā) rādītājs palielinājās par 3 procentpunktiem, sasniedzot 14,1 %. Tas visticamāk izskaidrojams ar 2022. gadā notikušu strauju energoresursu cenu pieaugumu, sekojošu augstu inflāciju, īpaši pārtikai, kā rezultātā pazeminājās iedzīvotāju pirktspēja. 2023. gadā materiālai un sociālai nenodrošinātībai pakļauto iedzīvotāju īpatsvars saglabājās bez būtiskām izmaiņām – tas samazinājās vien par 0,6 procentpunktiem.⁸

(18) **Būvniecība:** Būvniecības nozare 2023. gadā uzrādīja ievērojamu pieaugumu (+18,9%), galvenokārt pateicoties dzīvojamā ēku un rūpniecisko ēku būvniecības apjomu kāpumam. Daudzdzīvokļu māju būvniecība pieauga par 27,8%, un rūpniecības ēku un noliktavu būvniecība palielinājās par 59,8%. Augsto izaugsmi veicināja arī straujais būvniecības aktivitātes pieaugums pēc 2022. gada krituma, ko izraisīja augstās būvniecības izmaksas⁹.

(19) **PRODUKTIVITĀTE.** Produktivitātes dinamika Latvijā pēdējās desmitgadēs ir bijusi visai strauja un pārsniegusi attīstīto valstu vidējos pieauguma tempus. Tomēr, salīdzinot ar augsti attīstītajām valstīm, joprojām saglabājas būtiska Latvijas produktivitātes līmeņa atpalicība, kas galvenokārt ir skaidrojama ar zemo kopējo faktoru produktivitāti, būtiskām atšķirībām ražošanas resursu (cilvēku un kapitāla) kvalitātē. Saskaņā ar Eurostat datiem Latvijas produktivitāte uz vienu nodarbināto ir 43 000 EUR, kas ir uz pusi mazāk nekā ES vidēji (79 000 EUR)¹⁰. Latvija 2023.gadā ir 24.vietā starp ES dalībvalstīm. Lai definētu produktivitātes un tautsaimniecības konkurētspējas attīstības rīcības virzienus Ekonomikas ministrija (turpmāk – EM) 2024.gadā izstrādāja un MK apstiprināja

⁵ Aptaujas rezultāti pamatojoties uz datiem, kas iegūti ikgadējā ES statistikas apsekojumā par ienākumiem un dzīves apstākļiem (EU-SILC 2023. gada apsekojums). <https://stat.gov.lv/lv/statistikas-temas/iedzivotaji/monetara-nabadziba-nevienlidziba-un-sociala-atstumtiba-21?themeCode=NN>

⁶ Latvijas dati attiecas uz 2023. gada apsekojuma provizoriskajiem rezultātiem, pārējo ES dalībvalstu dati – uz 2022. gada apsekojuma rezultātiem

⁷ <https://stat.gov.lv/lv/statistikas-temas/iedzivotaji/monetara-nabadziba-nevienlidziba-un-sociala-atstumtiba-18>

⁸ [https://admin.stat.gov.lv/system/files/publication/2024-](https://admin.stat.gov.lv/system/files/publication/2024-03/Nr_06_Materiala_nenodrosinatiba_Latvija_2023_gada_%2824_00%29_LV.pdf)

[03/Nr_06_Materiala_nenodrosinatiba_Latvija_2023_gada_%2824_00%29_LV.pdf](https://admin.stat.gov.lv/system/files/publication/2024-03/Nr_06_Materiala_nenodrosinatiba_Latvija_2023_gada_%2824_00%29_LV.pdf)

⁹ Latvijas Fiskāli struktūrālais plāns 2025.-2028.gadam; <https://www.fm.gov.lv/lv/media/19383/download?attachment>

¹⁰ https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_VEK_IK_IKL/IKL010/

Tautsaimniecības attīstības informatīvo ziņojumu¹¹, kura ietvaros secināts, ka lai panāktu, ka tuvāko 10 gadu laikā Latvijas IKP apmērs dubultotos ir jāsasniedz 4-5 % vidējie ekonomikas pieauguma tempi ik gadu, nepieciešams nodrošināt darbaspēka resursus - vismaz 900 000. Nodarbināto, jāpanāk eksporta īpatsvara pieaugums vismaz līdz 80% no IKP, kā arī jānodrošina ikgadējs investīciju apjoms vismaz 25 % apmērā no IKP.

(20) **KIBERDROŠĪBA.** Ģeopolitiskie un ideoloģiskie konflikti turpina būt spēcīgs **kiberuzbrukumu** virzītājspēks. Kopš Krievijas iebrukuma Ukrainā, kiberapdraudējumu līmenis Latvijā ir būtiski pieaudzis. Latvijas atbalsts Ukrainai un Krievijas agresijas turpināšanās uztur augstu kiberapdraudējumu dinamiku, kas uzsver nepieciešamību pēc pastāvīgas modrības un uzlabotiem aizsardzības risinājumiem.

(21) Latvijas kiberdrošības situācijas analīze liecina par strauju kiberincidentu pieaugumu valsts kopējā kiberdrošības segmentā. 2022. gadā CERT.LV¹² reģistrēto un apstrādāto incidentu skaits pieauga par 40%. Valsts pārvaldes sektorā IKT sistēmu ievainojamību meklēšana augusi 7 reizes, bet **kopējais uzbrukumu apjoms ir četrkārtšojies.**

(22) CERT.LV darbības pārskatā par 2024.gada 3.ceturksni¹³ **fiksēts vēsturiski augstākais kiberapdraudējumu līmenis - 405 955 apdraudētas unikālas IP adreses ir līdz šim augstākais rādītājs, kas liecina par ievērojamu kiberapdraudējumu pieaugumu un aktivitāti.** 2024. gada 3. ceturksnī reģistrēto ziņojumu skaits ir pieaudzis par 4,4% salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni un par 21% salīdzinājumā ar attiecīgo periodu pērn.

(23) Salīdzinot ar šo pašu periodu pirms gada, lielākais pieaugums ir šādos apdraudējuma veidos: kompromitētas iekārtas (+267%); krāpšana (+183%); pakalpojuma pieejamība (+158%); ļaundabīgs kods (+73%). Tomēr situācija Latvijas kibertelpā turpina saglabāties stabila. Kopumā fiksētie kiberuzbrukumi nav radījuši būtisku ietekmi uz sabiedrību, tās drošību un svarīgajiem pakalpojumiem, kas norāda uz efektīvu aizsardzības pasākumu esamību.

(24) Latvijā reģistrēti komersanti ir mazāk sagatavoti kiberdrošības uzbrukumiem salīdzinot ar uzņēmumiem citās ES valstīs, jo tikai **9,1 % Latvijā reģistrēti komersanti ziņoja, ka ir apdrošināti pret IKT drošības incidentiem (ES vidējais rādītājs ir 25 %), un 82,7 % komersanti ziņoja, ka izmanto IKT drošības pasākumus (ES vidējais rādītājs ir 91,8 %).**¹⁴

(25) Ņemot vērā kiberapdraudējumu plašo spektru un nepārtraukto attīstību, **efektīvākais veids to identificēšanai, novēršanai un seku mazināšanai ir labi koordinēta publiskā un privātā sektora sadarbība un proaktīva kiberneturības stiprināšana.**

(26) **DZELZCEĻA INFRASTRUKTŪRA.** Ņemot vērā, ka transporta nozares, tajā skaitā **dzelzceļa īpatsvars ekonomikā** Latvijā vēsturiski bijis starp augstākajiem ES, ko pamatā noteicis ģeogrāfiskais stāvoklis – tranzītkoridors starp austrumiem un rietumiem (Krieviju un Eiropu), šobrīd īpaši vitāli svarīgi ir stiprināt dzelzceļa kā transporta, t.sk. divejādas lietojamības infrastruktūras mugurkaula attīstību ES virzienā.

(27) Jau kopš pagājušā gadsimta 90.gadu vidus Krievija attīsta savus Baltijas jūras ostu projektus, kas vērsti uz ogļu un naftas tranzīta pārvirzīšanu prom no Baltijas valstu ostām, slēdz naftas un naftas produktu cauruļvadus Baltijas virzienā. Īpaši krass kravu apjoma kritums tranzītā, tajā skaitā dzelzceļā bijis kopš 2019.gada un kara sākums 2022.gadā un tam sekojušie tirdzniecības ierobežojumi to tikai pastiprinājuši. **Pašlaik jau var uzskatīt, ka Krievijas naftas un ogļu tranzīts caur Latviju praktiski ir beidzies,** saglabājusies salīdzinoši nelieli graudaugu tranzīta apjomi. Dzelzceļa transporta īpatsvars visos kravu pārvadājumos Latvijā krasi krities.

¹¹ 30.04.2024. Informatīvais ziņojums "Par Latvijas ekonomikas attīstību" https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/3ee763e4-6022-41f5-a3d9-3055fdf261cb

¹² Kiberincidentu novēršanas institūcija ir Latvijas Universitātes Matemātikas un informātikas institūta struktūrvienība, kas darbojas Aizsardzības ministrijas pakļautībā

¹³ <https://cert.lv/lv/2024/11/cert-lv-darbības-parskats-par-2024-gada-3-ceturksni>

¹⁴ Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrijas informatīvais ziņojums "Digitālās transformācijas pamatnostādņu 2021. - 2027.gadam starpposma izvērtējums" (saskaņošanā Tiesību aktu portālā 25-TA-247)

(28) Būtiskāka loma dzelzceļam saglabājas pasažieru pārvadājumos, kur tas tiek attīstīts kā pasažieru pārvadājumu sistēmas mugurkauls. Pasažieru pārvadājumiem arī pamatā nepieciešama dzelzceļa infrastruktūras saglabāšana un uzturēšana, kamēr kravu pārvadājumos dzelzceļam zaudēto lomu atgūt nebūs iespējams, Latvijas iekšzemes kravu pārvadājumu apjomi ir nenozīmīgi un aizstājami ar autotransportu.

(29) Transporta nozares īpatsvars ekonomikā Baltijas valstīs vēsturiski ir bijis visaugstākais ES un būtiski pārsniedzis ES vidējo, ko lielā mērā noteikusi Krievijas tranzīta apkalpošana, tajā skaitā dzelzceļa pārvadājumos. Kritoties tranzīta apjomiem un nozari īslaicīgi ietekmējot arī Covid-19 pandēmijai, Latvijas transporta nozares īpatsvars kopējā pievienotajā vērtībā pēdējo gadu laikā ir samazinājies no 9,8% 2018.gadā līdz 7,4% 2023.gadā. Lietuvas transporta nozares straujais kāpums kopš 2010.gada bijis saistīts pamatā ar starptautisko autopārvadājumu biznesa straujo attīstību. Bet arī pārējās Baltijas valstīs transporta nozares pēdējos gados ir zaudējušas iepriekš sasniegtos līmeņus, gan pandēmijas, gan kara un lēnākas Eiropas ekonomikas izaugsmes rezultātā.

(30) **ENERĢĒTISKĀ NEATKARĪBA.** Lai gan uzstādītās jaudas Latvijā ir pilnīgi pietiekošas nacionālā patēriņa noseigšanai, Latvija ir elektroenerģijas importētājvalsts. Vēsturisku apstākļu dēļ, Latvijas enerģētikas sektors līdz pat Krievijas brutālajam karam Ukrainā, bija cieši saistīts ar Krievijas enerģētikas sektoru. Līdz 2022. gadam vairāk par 95% dabasgāzes, kā arī būtiska daļa no elektroenerģijas, tika importēti no Krievijas. Kopš 2022. gada Baltijas valstis pieņēmušas būtiskus un nozīmīgus lēmumus, kas ļauj nākotnes enerģētikas sektoru veidot balstoties uz pašpietiekamību, rūpēm par dabu un cilvēku. Jau 2022.gadā izbeigta elektroenerģijas tirdzniecība ar Krieviju, savukārt no 2023.gada aizliegts no Krievijas ievest dabasgāzi.¹⁵

(31) Latvijā ir attīstītas lopkopības un putnkopības nozares, kuras raksturo liels skaits ar salīdzinoši nelielām saimniecībām. Sadrumstalotais nozares raksturojums, nav ļāvis līdz šim efektīvi izmantot lopkopības un putnkopības blakusproduktus (atlikum-produktus) biometāna ražošanai. **Aplēsts, ka izmantojot Latvijas biometāna ražošanas potenciālu, iespējams pilnībā nodrošināt visu mājāsaimniecību patēriņu.** Saskaņā ar EK norādījumiem Latvijai ir iespēja aptuveni 15% no pašreizējā importētā dabasgāzes apjoma aizstāt ar biometānu.¹⁶

(32) Labi attīstīts dabasgāzes pārvades un sadales tīkls dod priekšrocības ievadīt tīklā biometānu, un viens no galvenajiem priekšnosacījumiem efektīvai biometāna ievadei ir biometāna ražojošo iekārtu optimāls tuvums dabasgāzes tīklam un ievades punktam. Ņemot vērā minēto, Latvijas plānotās investīcijas biometāna ievades punkta būvniecībā ir loģisks risinājums efektīvas no AER ražotas gāzes ievadei kopējā dabasgāzes sistēmā.¹⁷

(33) **NACIONĀLĀ DROŠĪBA.** Latvijas eiroatlantiskais ārpolitikas kurss, ārējā un iekšējā drošība ir vienotas prioritātes, kuras **Latvijas valdība ir apņēmusies īstenot, jau ar 2026.gadā virzoties uz valsts aizsardzības budžetu 5 % apmērā no IKP un sabiedriskās kārtības un drošības finansējumu 2,5 % apmērā no IKP līdz 2026.gadam.** Kopumā minētā mērķa sasniegšanai Valdības deklarācija paredz 15 pasākumu kopumu īstenošanu, t.sk. stiprināt Nacionālo bruņoto spēku struktūru, veikt pasākumus pretgaisa un pretkuģu aizsardzības sistēmu iegādi, stiprināt Zemessardzi, palielināt Valsts aizsardzības dienestā iesaucamo skaitu, stiprināt nepieciešamo profesionālo personālu un attīstīt infrastruktūru.¹⁸

(34) Nacionālās drošības koncepcijā¹⁹ norādīts, ka Latvijas nacionālajai drošībai ir militārā, ārpolitiskā un iekšējās drošības dimensija, kas ir savstarpēji saistītas, un iekšējās drošības dimensijai svarīga ir arī civilās aizsardzības sistēmā ietilpstošo institūciju kapacitāte un to spēju attīstīšana. Koncepcijā noteiktas prioritātes iekšējai drošībai un konstitucionālajai iekārtai radītā apdraudējuma novēršanai, un viena no tām ir civilā aizsardzība un katastrofu pārvaldīšana, attiecībā uz kuru norādīts, ka nepieciešams īstenot katastrofu pārvaldības sistēmas reformu, lai nodrošinātu vienlīdz efektīvu, ātru un kvalitatīvu katastrofu pārvaldībā iesaistīto dienestu darbu visā valsts

¹⁵ Klimata un enerģētikas ministrijas informācija. Latvijas Atveseļošanas un noturības plāna papildinājums 2023.-2026.gadam: <https://www.esfondi.lv/normativie-akti-un-dokumenti/atveselosanas-fonds-main>

¹⁶ Klimata un enerģētikas ministrijas informācija. Latvijas Atveseļošanas un noturības plāna papildinājums 2023.-2026.gadam: <https://www.esfondi.lv/normativie-akti-un-dokumenti/atveselosanas-fonds-main>

¹⁷ Klimata un enerģētikas ministrijas informācija. Latvijas Atveseļošanas un noturības plāna papildinājums 2023.-2026.gadam: <https://www.esfondi.lv/normativie-akti-un-dokumenti/atveselosanas-fonds-main>

¹⁸ Deklarācija par Evikas Siliņas vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību; pieejama: <https://www.mk.gov.lv/lv/ministru-kabineta-evikas-silinas-valdibas-deklaracija>

¹⁹ Nacionālā drošības koncepcija 2023, apstiprināta Saeimā 2023.gada 28.septembrī; <https://likumi.lv/ta/id/345911-par-nacionalas-drosibas-koncepcijas-apstiprinasanu>

teritorijā, uzlabojot reaģēšanā un katastrofu pārvaldībā iesaistīto dienestu sadarbību un koordināciju, izveidojot katastrofu pārvaldības centrus.

(35) **CIVILĀ AIZSARDZĪBA.** 2024. gada 1. janvārī Latvijas valsts iedzīvotāju skaits bija 1,873 miljoni cilvēku. Pieņemot, ka militāra apdraudējuma gadījumā vajadzētu nodrošināt patvērumu iespējami lielākam skaitam iedzīvotāju un, ka vidēji patvertnes ietilpība būtu 200 cilvēki, vietas, kur patverties, ietilpība būtu 100 cilvēki, indikatīvi būtu nepieciešams attiecīgi pielāgot un aprīkot apmēram 15 610 ēku pazemes stāvus vai pagrabtelpas. Minētais ēku skaits var mainīties, ņemot vērā patvertņu vai vietu, kur patverties, izveidošanai izmantojamo pagrabu un pazemes stāvu platību (aprēķinos tiek paredzēti 0,75 m² uz vienu personu²⁰).

(36) Latvijas teritorijā Padomju Savienības pastāvēšanas laikā tika izbūvētas civilās aizsardzības aizsargbūves (patvertnes). Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests (turpmāk – VUGD) 2008. gadā apzināja situāciju saistībā ar patvertnēm un bija noskaidrojis, ka valstī ir 311 patvertnes, no kurām 24% aizsargbūvju ir uzkrājiens ūdens, 25% - konstatēti nesošo konstrukciju bojājumi, 36% - drenāžas sistēmas bojājumi, 35% - demontēti hermētiskie aizsargslēgi, 28% - demontētas durvis, 37% - demontēta apkures sistēma, 44% - demontēta ventilācijas sistēma, 38% - demontēta kanalizācijas sistēma, 40% - demontēta elektroapgādes sistēma, 100% - nav nomainīti filtrācijas – ventilācijas iekārtu absorbcijas filtri. Minētajās patvertnēs, ņemot vērā to ietilpību, varētu patverties mazāk kā 5% Latvijas iedzīvotāju. Jāatzīmē, ka savulaik patvertnes tika būvētas galvenokārt republikas pilsētās ar attīstītu ražošanu un ievērojamu iedzīvotāju skaitu, turklāt tās bija paredzētas lielo uzņēmumu strādājošo lielākās maiņas un svarīgu iestāžu nodarbināto aizsardzībai²¹.

(37) 2018. gadā Iekšlietu ministrija (turpmāk - IeM) spēra pirmos soļus katastrofu pārvaldības sistēmas īstenošanai. Šim mērķim tika piesaistīts Strukturālo reformu atbalsta programmas projekts "Iekšlietu nozares iestāžu efektivitātes paaugstināšana", kura ietvaros izvērtēšana norisinājās 3 posmos no 2018. gada līdz 2021. gadam. Tika analizēta IeM padotības iestāžu darba un sniegto pakalpojumu kvalitāte un **tika sniegtas rekomendācijas, lai nodrošinātu ilgtspējīgu un konkurētspējīgu valsts pārvaldes modeļa ieviešanu iekšlietu nozarē un uzlabotu vispārējo drošības līmeni valstī un iedzīvotāju drošības sajūtu.**

(38) Kā **būtiskākie risināmie jautājumi tika virzīta VUGD spēju stiprināšana un infrastruktūras attīstība un modernizācija.** Ņemot vērā, ka civilā aizsardzība un katastrofu pārvaldīšana ir viens no visaptverošās valsts aizsardzības sistēmas ieviešanas pamatdarbības virzieniem, kas veido visaptverošās valsts aizsardzības ietvaru, VUGD infrastruktūras uzlabošana veicinās visas valsts noturīgumu krīzes situācijās un stiprinās spēju pārvaldīt un pārvarēt katastrofas un citus apdraudējumus. Līdz ar to, MK 2020. gada 26. augustā apstiprinātajā Valsts civilās aizsardzības plānā ir paredzēts būvēt, atjaunot un rekonstruēt esošo VUGD struktūrvienību tīklu, tostarp ņemot vērā ilgtspējīgas un zaļas attīstības principus.

(39) VUGD kontekstā infrastruktūras izbūve un uzlabošana ir īpaši aktuāla, jo šobrīd tā ir neefektīva, novecojusi un sadrumstalota, no kopējā 93 IeM īpašumā esošo VUGD depo objektu, vairāk kā 80% būvēti laika periodā no 1890. gada līdz 1960. gadam. Vienlaikus saskaņā ar Civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas likuma 16. pantu un Valsts Civilās aizsardzības plānu, VUGD ir tā institūcija, kas atbild par Civilās aizsardzības plāna izstrādi, tajā iekļaujot galveno risku aprakstu, katastrofu novēršanas, sagatavotības un reaģēšanas pasākumu aprakstu, kā arī izstrādā katastrofu riska novērtēšanas rekomendācijas. Līdz ar to, katastrofu riska pārvaldības sistēma ir tiešā veidā atkarīga no VUGD profesionalitātes un kapacitātes.

(40) **Ģeopolitiskā situācija un militārie konflikti pēdējo gadu laikā, it īpaši ņemot vērā Krievijas izraisīto karu Ukrainā, prasa pievērst papildu vērību jautājumiem, kas saistīti ar civilās aizsardzības sistēmas funkcionēšanu kara vai militāra iebrukuma gadījumā,** tostarp jautājumiem par patvertņu izveidošanu esošo ēku pagrabstāvos vai pazemes stāvos, kā arī jaunu patvertņu būvēšanu.

²⁰ Saskaņā ar vadlīnijām par minimālajām tehniskajām prasībām ēkās esošo telpu vai telpu grupu piemērotībai patvertnes vai vietas, kur var patverties, izveidošanai. Pieejamas: <https://www.vugd.gov.lv/lv/vadlinijas-potencialo-patvertnu-minimalajam-tehniskajam-prasibam>

²¹ Iekšlietu ministrijas informatīvais ziņojums "Par tālāko rīcību patvertņu jautājumā" (23-TA-687), izskatīts MK 2024. gada 9. janvārī; https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/71e28c04-a5b1-4f5c-9b15-0dee700aaa71

(41) Līdz ar to 2023.gada 1.janvārī stājās spēkā MK noteikumi Nr.689 "Grozījumi Ministru kabineta 2017.gada 7.novembra noteikumos Nr.658 "Noteikumi par civilās aizsardzības plānu struktūru un tajos iekļaujamo informāciju", kas noteic, ka **pašvaldību sadarbības teritoriju civilās aizsardzības plāni jāpapildina ar sadaļu par rīcību kara, militāra iebrukuma vai to draudu gadījumā, tai skaitā ar informāciju par pašvaldības teritorijā esošajām patvertnēm un citām ēkām, kas atbilst patvertnes prasībām.**

(42) Patvertnes var tikt izmantotas kā divējādas lietošanas būves vai tās daļa, kuras ikdienas apstākļos tās var izmantot objekta īpašnieka vajadzībām, piemēram, kā pazemes auto stāvvietas vai citas telpas, kuras atbilst spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem. Tajā pašā laikā šīs telpas ir paredzētas, lai nodrošinātu aizsardzību iedzīvotājiem kara vai katastrofas gadījumos, veicot nepieciešamos pasākumus telpu piemērošanai aizsardzības vajadzībām saskaņā ar normatīvajos aktos noteiktajām prasībām.

(43) **NOZĪMĪGU INFRASTRUKTŪRAS OBJEKTU AIZSARDZĪBA.** Rīgas lidosta ir valsts līmeņa svarīga kritiskā infrastruktūra (B kategorijas kritiskā infrastruktūra), kuras ietekmēšana, iznīcināšana vai darbības spēju samazināšana apgrūtina valsts funkciju īstenošanu, kā arī apdraud sabiedrības un valsts drošību. Bezpilota lidaparāti rada arvien nopietnāku apdraudējumu Rīgas lidostas drošībai un drošumam. Strauji mainīgās tehnoloģijas prasa nekavējošu rīcību izstrādāt efektīvus un visaptverošus risinājumus, kas mazina apdraudējumu pasažieriem, civilai aviācijai un kritiskās infrastruktūras objektiem. Tādēļ ir nepieciešams uzlabot Rīgas lidostas spējas uztvert, identificēt, izsekot un pretdarboties bezpilota lidaparātiem, kas veic neatļautus lidojumus gaisa satiksmes kritiskajās zonās un Rīgas lidlauka teritorijā. Minēto problēmu aktualizēja 2025.gada 13.janvāra bezpilota lidaparātu incidents Rīgas lidostā, saistībā ar ko šis jautājums tika izskatīts 2025. gada 3. februāra Nacionālās aviācijas drošības komisijas ārkārtas sēdē, panākot vienotu izpratni par turpmāko nepieciešamo rīcību.

(44) **Starptautiskas nozīmes ostas ir nozīmīgs aizsardzības infrastruktūras elements militārās mobilitātes t.sk. militāro kravu piegādes, nodrošināšanai. Prāmju līniju savienojumi un RO-RO²² tipa prāmju apkalpošanas infrastruktūra ir uzskatāma par militārās aizsardzības spējām nozīmīgu komponenti,** un vienlaikus prāmju līniju savienojumi ir arī nozīmīgi aizsardzības infrastruktūras elementi militārās mobilitātes t.sk. militāro kravu piegādes, nodrošināšanai. Attīstot ostu infrastruktūru - izbūvējot tajā RO-RO rampas un izveidojot vai pielāgot drošības prasībām atbilstošas piestātnes, ostām būs iespējams uzņemt un apkalpot/ izkraut arī militāros kuģus, kuri pārvadā dažādu militāro kravu tai skaitā militāro tehniku. Militārās aizsardzības spēju stiprināšanā būtiska nozīme ir arī **drošai ostas savienojošajai infrastruktūrai ar sauszemi,** tāpēc nepieciešama tiltu konstrukciju atjaunošana un vadības sistēmu modernizācija, lai nodrošinātu nepieciešamo nestspēju militārās mobilitātes transportam. Vienlaikus ir nepieciešami **pasākumi kritisko ostas drošības risku novēršanai, nodrošinot ostas darbības nepārtrauktību** – tostarp dronu un citu objektu detekcijas sistēmu izveide, kā arī neatkarīgas elektroapgādes nodrošināšana ostas infrastruktūras elementiem.

(45) Dzelzceļa nozares attīstībai ES un arī nacionālajā līmenī ir augsta prioritāte, ilgtermiņa plānošanas dokumentos galvenie identificētie transporta sistēmas attīstības virzieni ir siltumnīcefekta gāzu izmešu samazināšana un multimodālas transporta sistēmas izveide.²³

(46) Ņemot vērā ES un Latvijas Republikas normatīvajos un ilgtermiņa plānošanas dokumentos noteiktos mērķus, **pasažieru pārvadājumos dzelzceļa transportam ir jāklūst par sistēmas mugurkaulu,** bet kravu pārvadājumos prioritāte tiks piešķirta dzelzceļa transportam, kā energoefektīvākajam un videi draudzīgākajam tālsatiksmes transporta veidam un multimodālas infrastruktūras sastāvdaļai, kas nodrošina ekonomiskus kravu pārvadājumus.

(47) **Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.–2027.gadam²⁴** uzsver līdzsvarotu teritoriju attīstību kā vienu no galvenajiem darbības virzieniem. Viens no veidiem, kā to sasniegt, ir transporta infrastruktūras nodrošināšana, reģionu nomales iekļaujot nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru ekonomikas ietekmes

²² RO – RO (angliski roll on, roll off) ir kravas horizontālas iekraušanas risinājums, kas, izmantojot ar riteņiem aprīkotos transporta līdzekļus vai kravas platformas, nodrošina maksimāli ātru aprīkojuma pārvietošanu un minimālu kravas iekraušanas un izkraušanas operācijām nepieciešamo laika patēriņu, neizmantojot papildus piestātnēs uzstādītu kravu apstrādes aprīkojumu, t.sk. celtņus.

²³ Indikatīvais dzelzceļa infrastruktūras attīstības plāns 2023.g. – 2027. gadam (saskaņošanā 23-TA-1542)

²⁴ Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027.gadam; <https://www.mk.gov.lv/lv/latvijas-nacionalais-attistibas-plans>

zonās. Lai to būtu iespējams paveikt, plānots atjaunojot sliktā stāvoklī esošos autoceļu tīklu posmus un **uzlabojot dzelzceļa infrastruktūras kvalitāti, palielināt maksimālo iespējamo ātrumu un uzlabot reģionu savstarpējos infrastruktūras savienojumus**. Plānojot reģionu attīstību un ņemot vērā reģionālās un sociālekonomiskās izmaiņas, ir paredzēts noteikt prioritāti dzelzceļam, padarot to par sabiedriskā transporta "mugurkaulu" un izveidojot hierarhisku transporta infrastruktūras un mobilitātes sistēmu.

(48) Ņemot vērā dzelzceļa nozīmi Nacionālo bruņoto spēku un to Latvijas teritorijā izvietoto sabiedroto spēku militārās apgādes vajadzībām, kā arī pieaugošos centienus veicināt Latvijas transporta infrastruktūras savienojamību ar Rietumeiropu un tās materiāltehnisko līdzekļu piegādes ķēdēm, **militārās mobilitātes veicināšana ir viena no galvenajām prioritātēm Latvijas dzelzceļa tīkla attīstības jomā**. Ir sagaidāms, ka šie faktori palielinās vajadzību attīstīt civilmilitārās sadarbības saikni, lai apmierinātu turpmāko aizsardzības infrastruktūras attīstību Latvijā. Sevišķi jāņem vērā aizsardzības resora vajadzību savienot vairākus militāros objektus, kā piemēram topošo militāro poligonu "Sēlija" un militāros objektus citviet Latvijā, ar kopējo dzelzceļa infrastruktūras tīklu.

(49) Ņemot vērā 2019.–2024.gada periodā Latvijai adresētas **ES Padomes rekomendācijas dalībvalstīm** un ES kopīgas prioritātes, **Latvijas Fiskāli strukturālajā plānā 2025.–2028.gadam**²⁵ strukturālās sadaļas pasākumu, reformu un investīciju īstenošana noteikti pasākumi šādos politikas virzienos:

- 1) nodokļu politika;
- 2) sociālā aizsardzība un drošība;
- 3) veselības aprūpe;
- 4) izglītība un prasmes (kvalitatīva izglītība; zaļo prasmju attīstība; digitālo prasmju attīstība);
- 5) nodarbinātības politika;
- 6) uzņēmējdarbības vide;
- 7) investīciju veicināšana;
- 8) enerģētika un energoefektivitāte;
- 9) mājokļu pieejamība;
- 10) transporta ilgtspēja;
- 11) digitālā infrastruktūra;
- 12) pāreja uz aprites ekonomiku;
- 13) publiskās pārvaldes efektivitāte;

14) citas reformas un investīcijas, kas vērstas uz ES kopīgu prioritāšu īstenošanu (taisnīga zaļā un digitālā pārkārtošanās; sociālā un ekonomikas noturība, t.sk. Eiropas Sociālo tiesību pīlārs; enerģētikas drošība; aizsardzības spēju veidošana).

3. Reģionālā attīstība

(50) Latvijas reģionālās politikas ietvaros ir noteikts uzdevums mainīt nelabvēlīgās tendences, proti, mazināt būtiskās atšķirības starp Latvijas reģioniem un nodrošināt līdzvērtīgus dzīves apstākļus, t.sk. pieeju pakalpojumiem visiem iedzīvotājiem neatkarīgi no to dzīvesvietas, maksimāli efektīvi izmantojot/ aktivizējot teritoriju izaugsmes resursus/ potenciālu. Saskaņā ar Reģionālās politikas pamatnostādņēm 2021.-2027.gadam²⁶ (turpmāk – RPP)

²⁵ Latvijas Fiskāli strukturālais plāns 2025.-2028.gadam; <https://www.fm.gov.lv/lv/media/19383/download?attachment>

²⁶ Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam apstiprinātas ar Ministru kabineta 2019.gada 26.novembra rīkojumu Nr. 587; pieejamas: <https://likumi.lv/ta/id/310954-par-regionalas-politikas-pamatnostadnem-2021-2027-gadam>

reģionālās politikas mērķis ir visu reģionu potenciāla attīstība un sociālekonomisko atšķirību mazināšana, stiprinot to iekšējo un ārējo konkurētspēju, kā arī nodrošinot teritoriju specifikai atbilstošus risinājumus apdzīvojuma un kvalitatīvas dzīves vides attīstībai²⁷.

(51) RPP izvirza ilgtermiņa mērķi sasniegt reģionālās atšķirības 75%²⁸ apmērā no Latvijas vidējā iekšzemes kopprodukta (turpmāk – IKP). Tam būtu nepieciešams 7 994 milj. EUR IKP pieaugums plānošanas reģionos. Kā vidēja termiņa mērķis tiek izvirzīts samazināt IKP starpību starp plānošanas reģioniem vismaz par 8 procentpunktiem, panākot reģionālā IKP starpības samazinājumu – mazāk attīstīto plānošanas reģionu vidējais IKP uz vienu iedzīvotāju līmenis pret augstāk attīstīto plānošanas reģionu veido 55% (bāzes vērtība 2016.gadā - 47%), kas prasītu plānošanas reģionos papildu 1 657 milj. EUR IKP pieaugumu. Nosakot reģionālās politikas mērķa rādītāju, tika ņemta vērā arī Rīgas plānošanas reģiona izaugsme.²⁹

(52) Nozīmīgs faktors, kas ietekmē reģionālo attīstību, ir tas, cik lielā mērā teritorijām ir iespēja izvirzīt savu attīstības stratēģiju un nodrošināt tās īstenošanu. Šādu iespēju pašvaldībām sniedz atbalsta pasākumi, kas tiek ieviesti saskaņā ar teritoriālo pieeju (angl. *place-based approach*), t.i., kurās ieguldījumi tiek balstīti uz teritoriju prioritātēm un teritoriju plānošanas dokumentiem, konkrētas teritorijas attīstību aplūkojot kompleksi. Pielietojot teritoriālo pieeju, nozaru politikas tiek veidotas un īstenotas savstarpēji koordinēti un saskaņoti ar teritoriju attīstības prioritātēm. Saskaņā ar Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (turpmāk – OECD) dokumentiem³⁰ teritoriālā pieeja ir pretstats "telpiski aklajai" pieejai, ko raksturo no augšas uz leju vērsta subsīdiju veida intervences. Turpretī teritoriālās pieejas mērķis ir stimulēt katra reģiona iekšējo (angl. *endogenous*) izaugsmes potenciālu. Politikas, kas veidotas, balstoties uz teritoriālo pieeju, ir vērsta uz reģionu specifiskajām priekšrocībām un attīstības prioritātēm kā daļas no plaša politiku kopuma. Plānojot ieguldījumus, balstoties uz teritoriālo pieeju, primārā atbildība par vietējās attīstības plānošanu, finansēšanu un vadīšanu ir teritoriālajām (reģionu un pašvaldību) iestādēm.³¹ 2023.gadā attiecībā uz teritoriālās pieejas piemērošanu praksē tika sagatavots un 2023.gada 17.oktobrī MK apstiprināts (protokols Nr.52 27.§) informatīvais ziņojums "Par Eiropas Savienības fondu 2021.-2027.gada plānošanas perioda specifisko atbalsta mērķu un to pasākumu ieguldījumiem reģionos atbilstoši teritoriālajai pieejai".³²

(53) Ņemot vērā reģionālās attīstības atšķirības, uzņēmējdarbības attīstības finansējumu vairākos Programmas pasākumos plānots sadalīt pēc IKP – plānošanas reģionam ar mazāko IKP uz vienu iedzīvotāju piešķirot

²⁷ Pamatnostādnes aptver gan pilsētas, gan lauku teritorijas, sniedzot uzstādījumus visas valsts teritorijas attīstībai. Lauku teritoriju attīstības kontekstā nozīmīgus papildus uzstādījumus definē Eiropas Komisijas paziņojums "Ilgtermiņa redzējums par ES lauku apvidiem: kāds ceļš ejams, lai līdz 2040. gadam lauku apvidi kļūtu spēcīgāki, savienoti, izturētspējīgi un pārtikuši" (pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021DC0345&from=LV>) un tajā uzstādītie mērķi, lai veicinātu ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju un risinātu lauku kopienu vajadzības. Tāpat nozīmīga ir Eiropas Parlamenta 2022. gada 13. decembra rezolūcija par ilgtermiņa redzējumu attiecībā uz ES lauku apvidiem — virzība uz spēcīgākiem, labāk savienotiem, noturīgākiem un pārticīgākiem lauku apvidiem līdz 2040. gadam (2021/2254(INI)) (pieejama: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0436_LV.pdf).

²⁸ Mērķis – 75% no Latvijas vidējā IKP uz vienu iedzīvotāju – noteikts līdzīgi kā Eiropas Savienības Kohēzijas politikā tiek iedalīti NUTS 2 reģioni (visa Latvija ir viens NUTS 2 reģions), nosakot tiem pieejamo atbalsta intensitāti – virs un zem 75% no ES vidējā IKP uz vienu iedzīvotāju.

²⁹ Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrijas informatīvais ziņojums "Par Eiropas Savienības fondu 2021.-2027.gada plānošanas perioda specifisko atbalsta mērķu un to pasākumu ieguldījumiem reģionos atbilstoši teritoriālajai pieejai" (pieņemts MK 2023.gada 17.oktobrī; MK prot. Nr. 52/27.§; https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/875b72b9-f070-476a-b1ea-d3d0f94c5a6e)

³⁰ OECD. *Recommendation on Regional Development Policy. 47th session of the Regional Development Policy Committee, 1-2 December 2022.*

³¹ What is the Territorial Approach to Local Development? Pieejams: <https://europa.eu/capacity4dev/articles/what-territorial-approach-local-development>.

³² Teritoriālās pieejas pielietošanas rezultātā šajā ziņojumā plānošanas reģioniem tiek iezīmēts piešķiramais finansējuma apjoms ES fondu atbalsta pasākumu ietvaros (reģions kā teritorija, kurā tiek veikti ieguldījumi). Ziņojumā noteikts, ka vienlaikus turpmāk VARAM nodrošinās šo plānoto ieguldījumu reģionos izpildes uzraudzību, t.sk. sniedzot nozaru ministrijām priekšlikumus nepieciešamajām izmaiņām reģionālās attīstības atšķirību mazināšanai. VARAM šo uzraudzību veic t.sk. ES fondu apakškomitejas darba ietvaros. Ziņojumā attiecībā uz teritoriālās pieejas piemērošanu ES fondu specifiskajos atbalsta mērķos un to pasākumos tiek paredzēti trīs veidu teritoriālie rīki, ko iespējams arī kombinēt. Ziņojumā arī konkrēti atspoguļota teritoriālās pieejas piemērošana ES fondu specifiskajos atbalsta mērķos un to pasākumos jeb specifisko atbalsta mērķu un to pasākumu saraksts, kuru ieviešanas nosacījumos vai kvalitātes kritērijos ir ievērtēti teritoriālās pieejas principi vai tie ir jāievērtē to izstrādes/saskaņošanas procesā. Viens no būtiskiem kritērijiem ir ieguldījumu atbilstība pašvaldības attīstības programmai.

lielāko finansējumu. Tas ir nepieciešams, lai virzītos uz RPP izvirzīto mērķu³³ sasniegšanu. Lai to paveiktu, plānošanas reģionos jānodrošina papildu darba algu pieaugums 729 milj. EUR apmērā un papildus jāpiesaista privātās investīcijas 486 milj. EUR apmērā.³⁴

(54) Uzņēmējdarbības atbalsta pasākumos būtiski nodrošināt ciešāku sinerģiju starp pašvaldību ieguldījumiem uzņēmējdarbības vides uzlabošanai (t.sk. no dažādiem publiskā finansējuma avotiem) un komersantu ieguldījumiem savas darbības attīstībai. Pašvaldībai veicot komersanta vajadzībās balstītas investīcijas publiskajā infrastruktūrā, piemēram, ēku (telpu) izbūvei un rekonstrukcijai, pievedceļu un dzelzceļa izbūvei, ūdensapgādes, kanalizācijas, lietus notekūdeņu, elektroapgādes, kā arī siltumapgādes infrastruktūras attīstībai, komersantam tiek sniegta iespēja privātās investīcijas novirzīt iekārtu, aprīkojuma un tehnoloģiju iegādei, produktīvu darbavietu veicināšanai un prasmju uzlabošanai. Rezultātā tiktu paātrināts komersanta investīciju atpelnīšanas periods, rastos iespēja ieguldīt resursus produktu un pakalpojumu attīstībā, veicinot privāto investīciju piesaisti un radot jaunas darbavietas vai palielinot darbinieku algu fondu. Lai gan līdz 2023.gadam pabeigto uzņēmējdarbības publiskās infrastruktūras projektu rādītāju sasniegšana vēl turpinās, kopumā jau ir radītas 4 939 jaunas darbavietas un piesaistītas komersantu nefinanšu investīcijas 373,82 milj. EUR apmērā³⁵.

(55) 2020. gada 23. jūnijā stājās spēkā jauns Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums, saskaņā ar kuru kopš 2021.gada 1.jūlija Latvijā iepriekšējo 119 pašvaldību vietā ir 43 pašvaldības – 36 novadu pašvaldības un 7 valstspilsētu pašvaldības. Reformas mērķis ir izveidot ekonomiski attīstīties spējīgas administratīvās teritorijas ar vietējām pašvaldībām, kas spēj nodrošināt tām likumos noteikto autonomo funkciju izpildi salīdzināmā kvalitātē un pieejamībā un sniedz iedzīvotājiem kvalitatīvus pakalpojumus par samērīgām izmaksām.

(56) Reformas ieviešanu atbalstīja AF plānu Latvijai, kurā kā prioritāte izvirzīta reģionu attīstības veicināšana. Plāns paredzēja atbalstu reformas īstenošanai, kā arī būtiskas investīcijas ir apredzētas, lai reģionos ārpus Rīgas risinātu pieejamu mājokļu pieejamību, atbalstītu biznesa attīstību un kvalitatīvu darba vietu radīšanu, stiprinātu pašvaldību kapacitāti, kā arī finansējums reģionu ceļiem, lai nodrošinātu mobilitāti un pieejamību attīstības centriem (izglītība, sociālie, veselības pakalpojumi un darba vietas).

(57) Atbilstoši izmaiņām administratīvajās teritorijās ir precizētas arī plānošanas reģionu teritorijas, kas noteiktas MK 2021.gada 22.jūnija noteikumos Nr.418 "Noteikumi par plānošanas reģionu teritorijām"³⁶.

(58) 2023.gads ir noslēdzošais Kohēzijas politikas ES fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodā, kad projektu īstenotājiem ir jāveic pēdējie maksājumi projektos, lai pretendētu uz ES fondu līdzfinansējumu. Līdz 2023.gada 10.maijam ir pabeigti 66% no 2 368 projektiem un veikti maksājumi par vairāk nekā 4,7 miljardiem EUR, no tiem 3,6 miljardi EUR ES fondu finansējums, kas ir aptuveni 83% no kopējā Latvijai pieejamā Kohēzijas politikas finansējuma ES fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodā. Lielākie ieguldījumi Latvijas administratīvajās teritorijās ir veikti transporta, izglītības, energoefektivitātes, vides aizsardzības, pētniecības un attīstības jomās.³⁷

(59) Salīdzinot izmaksāto ES fondu finansējumu plānošanas reģionu dalījumā, jāsecina, ka Rīgas reģionā kopējie ieguldījumi ir 2–3 reizes lielāki nekā citos reģionos (1 167,3 milj. EUR), taču jāņem vērā Rīgas reģiona (īpaši Rīgas pilsētas) nozīme Latvijas tautsaimniecības attīstībā, kā arī to, ka reģions veido lielāko daļu no kopējā IKP

³³ Vidēja termiņa mērķis – samazināt IKP starpību starp plānošanas reģioniem vismaz par 8 procentpunktiem, panākot reģionālā IKP starpības samazinājumu – mazāk attīstīto plānošanas reģionu vidējais IKP uz vienu iedzīvotāju līmenis pret augstāk attīstīto plānošanas reģionu veido 55% (bāzes vērtība 2016. gadā – 47%).

³⁴ Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrijas informatīvais ziņojums "Par Eiropas Savienības fondu 2021.–2027.gada plānošanas perioda specifisko atbalsta mērķu un to pasākumu ieguldījumiem reģionos atbilstoši teritoriālajai pieejai" (pieņemts MK 2023.gada 17.oktobrī; MK prot. Nr. 52/27.š; https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/875b72b9-f070-476a-b1ea-d3d0f94c5a6e)

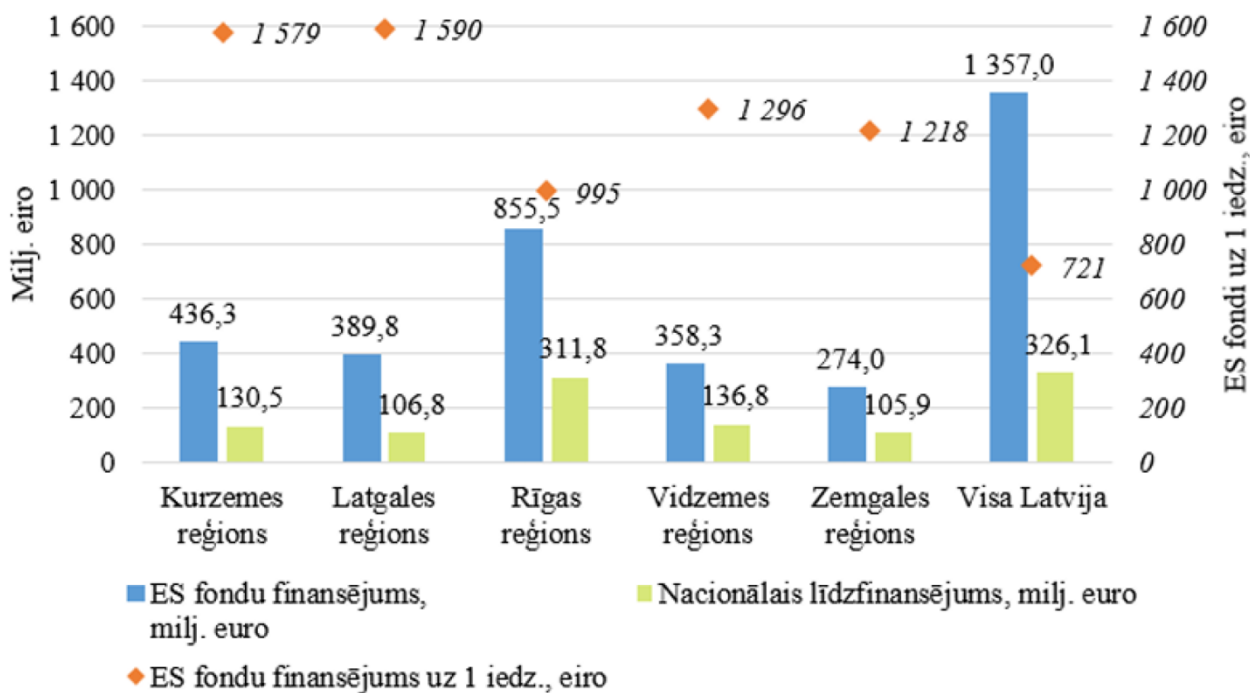
³⁵ Informācija no Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmas uz 2025.gada 5.februāri

³⁶ Līdz ar to pieejama veikta analīze par situāciju attiecībā uz veiktajiem ES fondu ieguldījumiem jaunajās administratīvajās teritorijās 43 pašvaldību dalījumā un jaunajās plānošanas reģionu robežās.

³⁷ Ņemot vērā, ka jaunais ES fondu 2021.–2027. gada plānošanas periods uz pēdējā Analītiskā ziņojuma par ES fondu ieguldījumiem un uzraudzības rādītājiem Latvijas administratīvajās teritorijās par 2023.gadu ir ieviešanas sākumstadijā, detalizēta informācija pieejama tikai ES fondu 2014.–2020. gada plānošanas perioda ieguldījumus, kas atbilstoši Kohēzijas politikas vadības informācijas sistēmā (KPVIS) pieejamajai informācijai ir veikti Latvijas administratīvajās teritorijās no 2014. gada 1. janvāra līdz 2023. gada 10. maijam. Iepriekšējie analītiskie ziņojumi par ES fondu 2014.–2020. gada plānošanas perioda ieguldījumiem ir pieejami www.raim.gov.lv sadaļā "Tematiskā analīze"; [https://raim.gov.lv/thematic-analysis/Par-ES-fondu-\(2014.-2020.\)-ieguldijumiem](https://raim.gov.lv/thematic-analysis/Par-ES-fondu-(2014.-2020.)-ieguldijumiem)

apjoma valstī (skat. attēlu zemāk). Savukārt 35% no faktiski veiktajiem kopējiem ieguldījumiem ir veikti tādu projektu ietvaros, kuru īstenošanas vieta Kohēzijas politikas vadības informācijas sistēmā (turpmāk - KPVIS) ir norādīta "Visa Latvija", kas nozīmē, ka projekts tiek īstenots vairākos vai visos Latvijas reģionos.

Attēls Nr.1. Izmaksātais ES fondu 2014.–2020. gada plānošanas perioda finansējums plānošanas reģionu dalījumā, milj. EUR³⁸

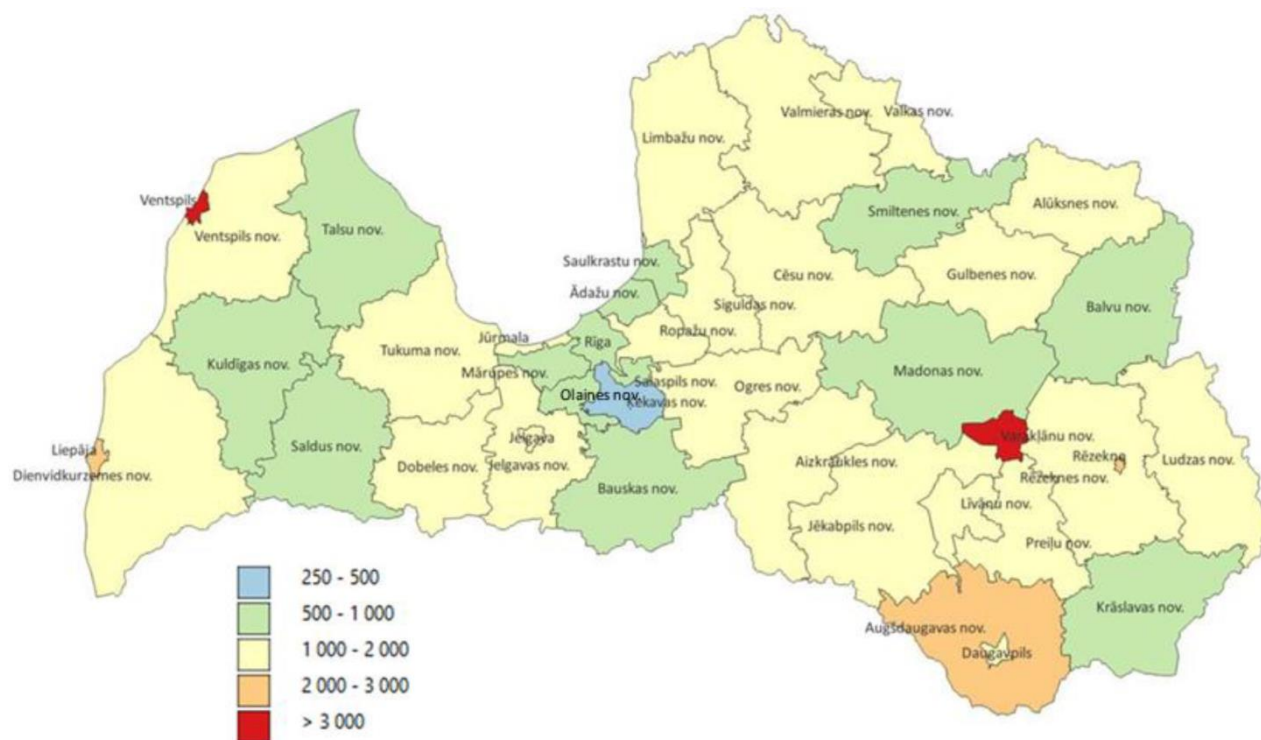
(60) Vismazāk kopējo ieguldījumu ir veikts Zemgales plānošanas reģionā (379,9 milj. EUR, t.sk. 274 milj. EUR ES fondu finansējums), bet pārējos reģionos veiktie kopējie ieguldījumi sadalās līdzīgi – Kurzemes reģionā kopā ieguldīti 566,8 milj. EUR, bet Latgales un Vidzemes reģionā kopējie ieguldījumi attiecīgi 496,6 milj. un 495,1 milj. EUR. ES fondu finansējuma apmērs no kopējiem ieguldījumiem visos reģionos veido aptuveni 72 – 78%.

(61) Analizējot ES fondu finansējumu uz vienu iedzīvotāju, kas sniedz priekšstatu par fondu ieguldījumu relatīvo lielumu, var novērot, ka ES fondu finansējums Latvijas reģionos pārsniedz 1 200 EUR uz vienu iedzīvotāju, izņemot Rīgas reģionu, kurā tas ir vismazākais – 995 EUR uz vienu iedzīvotāju. **Vislielākais ES fondu finansējums uz vienu iedzīvotāju ir Latgales un Kurzemes reģionos** – attiecīgi 1 590 EUR un 1 579 EUR uz vienu iedzīvotāju (skat. attēlu zemāk).³⁹

³⁸ Avots: Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrijas veidots. Iedzīvotāju skaits – CSP dati uz 2023.gada 1.janvāri

³⁹ Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrijas informatīvais ziņojums "Analītiskais ziņojums par Eiropas Savienības fondu 2014.–2020. gada plānošanas perioda ieguldījumiem un uzraudzības rādītājiem Latvijas administratīvajās teritorijās" par 2023.gadu

**Attēls Nr.2. ES fondu finansējums uz vienu iedzīvotāju Latvijas administratīvajās teritorijās
ES fondu 2014.–2020. gada plānošanas periodā, EUR/iedz.⁴⁰**

(62) **Austrumu pierobežas mērķteritorijā**⁴¹ kopā ieguldīti 459,4 milj. EUR, no tiem 356,2 milj. EUR ir ES fondu finansējums jeb 78% no kopējo ieguldījumu apjoma. Visvairāk Austrumu pierobežā ieguldījumi veikti vides aizsardzības jomā – 122 milj. EUR, tai skaitā 100 milj. eiro jeb 82% no kopējo ieguldījumu apjoma īstenoti 5.6.2. SAM "Teritoriju revitalizācija, reģenerējot degradētās teritorijas atbilstoši pašvaldību integrētajām attīstības programmām" ietvaros degradēto teritoriju sakārtošanā un uzņēmējdarbībai nozīmīgas infrastruktūras attīstībā. Vēl par vairāk nekā 100 milj. EUR Austrumu pierobežas pašvaldību teritorijās ir veikti ieguldījumi transporta jomā – 107,1 milj. EUR (t.sk. 89,7 milj. EUR ES fondu finansējums) un energoefektivitātes jomā – 109 milj. EUR (t.sk. 84,1 milj. EUR ES fondu finansējums).

(63) Latgales reģions un Alūksnes novada pašvaldība ir arī ES un NATO⁴² ārējā robeža. Līdz ar to šī brīža ģeopolitiskajā situācijā jāpievērš daudz lielāka uzmanība Austrumu pierobežai, lai reģionā dzīvojošie iedzīvotāji justos droši ar vēlmi dzīvot un strādāt Latvijā. **Rīcības plāns Latvijas Austrumu pierobežas ekonomiskajai izaugsmei un drošības stiprināšanai 2025.–2027.gadam**⁴³ (turpmāk – Austrumu pierobežas plāns) izstrādāts, ņemot vērā ģeopolitisko situāciju ES Austrumu pierobežā pēc Krievijas sāktā pilna apmēra agresijas kara pret Ukrainu un Austrumu pierobežas sociālekonomiskos izaicinājumus.

(64) Būtiskākie izaicinājumi, ko nepieciešams risināt Austrumu pierobežā Krievijas pilna apmēra agresijas kara pret Ukrainu ietekmē, kas kopīgi ar citām Krievijas un Baltkrievijas robežvalstīm Eiropas Savienībā:

1) pastiprināta jau esošā nelabvēlīgā ekonomiskā situācija, grūtības saglabāt uzņēmējdarbības aktivitāti, tostarp mazos un vidējos uzņēmumus;

⁴⁰ Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrijas veidots. KPVIS dati uz 2023.gada 10.maiju

⁴¹ Austrumu pierobežas mērķteritorijā ietvertas Latgales plānošanas reģions un Alūksnes novada pašvaldība.

⁴² Ziemeļatlantijas līguma organizācijas (North Atlantic Treaty Organisation – NATO)

⁴³ Rīcības plāns Latvijas Austrumu pierobežas ekonomiskajai izaugsmei un drošības stiprināšanai 2025.–2027.gadam; Apstiprināts ar MK 2025.gada 14.janvāra sēdē Nr. 2; <https://likumi.lv/ta/id/358105-par-ricibas-planu-latvijas-austrumu-pierobezas-ekonomiskajai-izaugsmei-un-drosibas-stiprinasanai-20252027gadam>

2) negatīvā ietekme uz iedzīvotāju drošības sajūtu un paaugstināta sociālā spriedze, līdz ar to nepieciešamība stiprināt sabiedrības noturību un sagatavotību;

3) negatīvā ietekme uz potenciālajām investīciju plūsmām, traucēti transporta koridori, pārtrauktas tūristu plūsmas.

(65) Ar mērķi Austrumu pierobežā tuvināt reģionu ekonomisko konkurētspēju pārējiem Latvijas reģioniem, veicinot uzņēmējdarbību, stiprinot pierobežas drošību un iedzīvotāju noturību pret krīzēm, Austrumu pierobežas plānā iekļautie pasākumi vērsti uz:

- 1) drošības stiprināšanu;
- 2) ekonomisko attīstību;
- 3) cilvēkresursu attīstību.⁴⁴

(66) **Austrumu pierobežas plānā** ir ietverti pasākumi un aktivitātes, kas papildina/ paplašina esošos pasākumus un citos nacionālā līmeņa plānošanas dokumentos ietvertās intervences, kas tiek īstenotas vai nu tikai austrumu pierobežā vai Latgalē, vai cita starpā arī **Austrumu pierobežā vai Latgalē, kuriem ir piešķirts finansējums vai tie tiks īstenoti esošo resursu ietvaros, vai arī finansējums tiks rasts atbildīgās nozares ministrijas budžeta ietvaros** 59 pasākumi⁴⁵, no kuriem 58 pasākumu kopējais piešķirtais finansējums ir 644,6 milj. EUR. Detalizētāka informācija par Austrumu pierobežas plānā paredzētajiem pasākumiem, kuru īstenošana tiek piedāvāta caur Programmas grozījumiem iekļauta šī pielikuma sadaļā "Priekšlikumi Programmas grozījumiem".

(67) Investīciju prioritātes Austrumu pierobežā:

(1) atbalsts ekonomiskās attīstības veicināšanai, pakalpojumu pieejamībai un drošības situācijas uzlabošanai, stiprinot noturību un veicinot iedzīvotāju noturēšanu un piesaisti;

(2) atbalsts divējādā lietojuma infrastruktūrai, krīzes vadības pasākumiem;

(3) ES pārrobežu sadarbības programmu paplašināšana, dodot iespēju slēgto sadarbības virzienu vietā sadarboties, piemēram, ar Polijas vai Somijas reģioniem;

(4) rīcības reģionālo un vietējo institūciju kapacitātes stiprināšanai.

Attēls Nr.3. Rīcības plāna Latvijas Austrumu pierobežas ekonomiskajai izaugsmei un drošības stiprināšanai 2025.–2027. gadam ietvaros plānotie galvenie rezultatīvie rādītāji⁴⁶

⁴⁴ Plānā detalizēti ietverti tikai tādi pasākumi, kuriem rādītāju un/vai finansējuma sadaļā var izdalīt Austrumu pierobežas vai Latgales daļu.

⁴⁵ No tiem tikai Austrumu pierobežā īstenojamie pasākumi 17, Latvijas mērogā īstenojamie pasākumi, t.sk. Austrumu pierobežā – 42.

⁴⁶ Darba vietu rādītājā ieskaitītas 1088 darba vietas ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas perioda uzņēmējdarbības infrastruktūras attīstības projektu ietvaros panētais rezultāts, kas jāsasniedz līdz 2028.gadam; Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrijas dati

(68) Vienlaikus ir jāņem vērā ģeopolitiskās situācijas ietekmes ilgtermiņa raksturs. **Investoru aptaujās ģeopolitiskā situācija ir galvenais interesi mazinošais faktors, kas divkārt pārsniedz citus norādītos aspektus.** Plānojot un veicot investīcijas jāņem vērā, ka papildus nepieciešama arī ekonomikas struktūras maiņa, lai pilnībā pārorientētos no tirdzniecības ar Krieviju un Baltkrieviju ar citiem partneriem. Budžeta 2025.-2028. gada periodā kā vienīgā prioritāte, kas paredz papildus līdzekļus jomām, kas saistīta ar aizsardzības un valsts drošības stiprināšanu. Papildu ir jāņem vērā demogrāfijas izaicinājumi – Latvijā, īpaši pierobežā, dramatiski saruks iedzīvotāju skaits darbaspēka vecumā, kas radīs būtisku ietekmi uz reģiona tautsaimniecību, pakalpojumu pieejamību, infrastruktūras uzturēšanu un konvergenci kopumā.

(69) Programmas ietvaros tiek īstenoti vairāki pasākumi, kuros tiek piemēroti teritoriālie kritēriji finansējuma sadalei, kas tika noteikti informatīvajā ziņojumā par teritoriālo pieeju⁴⁷. Informatīvajā ziņojumā norādīts, ka piecos plānošanas reģionos pašvaldībām orientējoši tiktu piešķirti 496 028 930 EUR atbilstoši teritoriālajai pieejai, tai skaitā:

- Rīgas reģionam 32 611 895 EUR;
- Kurzemes reģionam 84 460 589 EUR;
- Zemgales reģionam 86 104 807 EUR;
- Vidzemes reģionam 87 983 914 EUR;
- Latgales reģionam 102 312 099 EUR.

(70) Jo īpaši, ir vairāki pasākumi, kas tiek īstenoti, izmantojot apgriezto reģionālo IKP uz vienu iedzīvotāju – sniedzot vislielāko atbalstu reģionam ar zemāko IKP uz vienu iedzīvotāju (Latgales reģions, kas ir Austrumu pierobežas reģions):

- 5.1.1.3. pasākums "Publiskās ārtelpas attīstība"
- 6.1.1.6. pasākums "Bezemisiju transportlīdzekļu izmantošanas veicināšana pašvaldībās"
- 6.1.1.3. pasākums "Atbalsts uzņēmējdarbībai nepieciešamās publiskās infrastruktūras attīstībai, veicinot pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku"
- 5.1.1.1. pasākums "Infrastruktūra uzņēmējdarbības atbalstam"

(71) Detalizēta kohēzijas politikas fondu reģionālās apguves analīze tiks veikta arī, izstrādājot Latvijas reģionālās politikas stratēģijas dokumenta Reģionālās politikas pamatnostādņu 2021.-2027.gadam⁴⁸ starpposma izvērtējumu, kas jau ir uzsākts un ko plānots pabeigt līdz 2025.gada beigām.

(72) Atbilstoši Pamatnostādnēm par vienotajiem ES Kohēzijas politikas fondu investīciju uzraudzības principiem 2021.-2027.gadam⁴⁹, Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija ne retāk kā reizi divos gados sagatavo un publicē teritoriālo investīciju uzraudzības un izvērtēšanas ziņojumu. Pirmais ziņojums tiks sagatavots 2025.gada otraajā pusē.

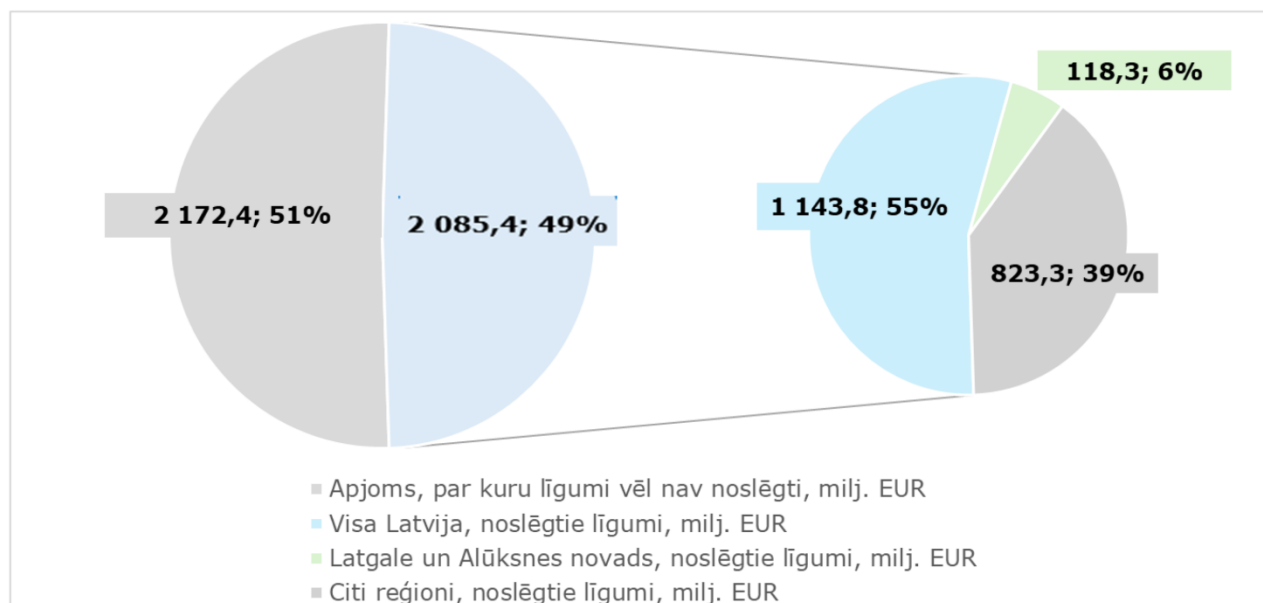
(73) Ņemot vērā aizkavējušos ES fondu 2021.-2027.gada plānošanas perioda investīciju uzsākšanu (skat. sīkāk sadaļā "Sociāli ekonomiskā situācija un galvenie izaicinājumi") un salīdzinoši nelielo ieviešanas progresu (skat. sīkāk sadaļā "Programmā noteikto rādītāju sasniegšanas progress") arī uzņemto saistību – noslēgto līgumu par ES fondu līdzfinansētu projektu īstenošanu apjoms ir salīdzinoši neliels. Latgalē un Alūksnes novadā uzņemto saistību apjoms ir 118,3 milj. EUR jeb 6%, kamēr vidējais uzņemto saistību īpatsvars uz novadu Latvijā ir 7,5%.

⁴⁷ Informatīvais ziņojums "Par Eiropas Savienības fondu 2021.-2027. gada plānošanas perioda specifisko atbalsta mērķu un to pasākumu ieguldījumiem reģionos atbilstoši teritoriālajai pieejai"; izskatīts MK 2023.gada 17.oktobrī Nr. 52/27.š; https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/875b72b9-f070-476a-b1ea-d3d0f94c5a6e

⁴⁸ Ministru kabineta 2019.gada 26.novembra rīkojums Nr. 587 "Par Reģionālās politikas pamatnostādnēm 2021.-2027. gadam" <https://likumi.lv/ta/id/310954-par-regionalas-politikas-pamatnostadnem-2021-2027-gadam>

⁴⁹ Finanšu ministrijas vadlīnijas Nr. 1.5. "Vadlīnijas, kas nosaka Eiropas Savienības Kohēzijas politikas fondu investīciju uzraudzības sistēmas vienotus pamatprincipus 2021.-2027. gada plānošanas periodā"; <https://www.esfondi.lv/normativie-akti-un-dokumenti/2021-2027-planosanas-periods/vadlinijas-kas-nosaka-eiropas-savienibas-kohezijas-politikas-fondu-investiciju-uzraudzibas-sistemas-vienotus-pamatprincipus-2021-2027-gada-planosanas-perioda>

**Attēls Nr.4. Uzņemto saistību apjoms ES fondu
2021.–2027.gada plānošanas perioda projektu ietvaros, milj. EUR⁵⁰**

(74) Lielākais uzņemtos saistību Austrumu pierobežas reģionos īstenoto ES fondu projektos īpatsvars līdz šim ir 3.politikas mērķa "Ciešāk savienota Eiropa, uzlabojot mobilitāti" un 4.politikas mērķa "Sociālāka un iekļaujošāka Eiropa, īstenojot Eiropas sociālo tiesību pīlāru" ietvaros, kas skaidrojams ar kopumā straujāku ieviešanas progresu 4.politikas mērķa ietvaros, ņemot vērā mazāka apjoma "soft" investīcijas, savukārt 3.politikas mērķa ietvaros finansiāli apjomīgāku investīciju ieviešanas uzsākšanu.

4. Eiropas Padomes rekomendācijas Latvijai

(75) Atzīmējams, ka ikgadējo ziņojumu par Latviju un Eiropas Semestra⁵¹ ietvaros ir vērtētas rekomendāciju ieviešanas progress jau no 2019. gada. **2024. gada maijā 84% no rekomendācijām Latvijai, kas vērstas uz strukturāliem jautājumiem, ir saņēmušas vērtējumu vismaz "daļējs progress" (some progress), savukārt 9% atzīmēti ar "ierobežots progress" (limited progress).**

(76) Eiropas Padomes rekomendācijās Latvijai 2023.gadam⁵² rosināts stiprināt enerģētisko neatkarību: **"samazināt vispārējo atkarību no fosilā kurināmā, paātrinot atjaunīgo energoresursu, jo īpaši sauszemes un atkrastes vēja enerģijas, kā arī saules enerģijas izmantošanu, un stiprinot energoefektivitātes pasākumus, piemēram, izmantojot jaunus finansēšanas un atbalsta pasākumus, lai sasniegtu ilgtermiņa renovācijas stratēģijas mērķrādītājus; nodrošināt pietiekamu starpsavienojumu jaudu, lai palielinātu piegādes drošību un turpinātu sinhronizāciju ar ES elektrotīklu; pastiprināt politikas centienus, kuru mērķis ir nodrošināt un apgūt zaļās pārkārtošanās procesam vajadzīgās prasmes".**

⁵⁰ Datu avots – Kohēzijas politikas vadības informācijas sistēma; dati izgūti 2025.gada 29.jūlijā; Austrumu pierobežas reģioni aprēķinā – Latgales plānošanas reģions un Alūksnes novads; uzņemtās saistības – noslēgtie līgumi/ vienošanās par ES fondu projektu īstenošanu statusā Līgums/ Pabeigts.

⁵¹ Eiropas Semestra mērķis ir izvērtēt ekonomisko situāciju ES kopumā un nodrošina ES valstu ekonomikas politikas koordinēšanas ietvaru; detalizētāka informācija Ekonomikas ministrijas tīmekļa vietnē: <https://www.em.gov.lv/lv/eiropas-semestris>

⁵² Eiropas Padomes rekomendācijas 2023.gadam "PADOMES IETEIKUMS par Latvijas 2023.gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Latvijas stabilitātes programmu"; Brisele, 24.05.2023. COM(2023) 614); pieejams <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=COM:2023:614:FIN>

(77) Lai nodrošinātu minētās rekomendācijas ieviešanu Latvija mērķtiecīgi fokusējas uz Eiropas Zaļā kursa mērķu sasniegšanu, tai skaitā veicot Programmas investīciju pārskatīšanu⁵³ viens no fokusi ir enerģētiskās neatkarības stiprināšana, tai skaitā, Programmā jau iekļautas **STEP⁵⁴ investīcijas** Rīgas Brīvdabas Kundziņas salas NetZero infrastruktūras attīstības projekta īstenošanai, sagatavojot infrastruktūru atjaunojamo energoresursu ražotāju piesaistei.

(78) 2024. gada 19. jūnijā tika publicēts EK dienestu ikgadējais ziņojums par Latviju⁵⁵, kurā iezīmēts līdzšinējo rekomendāciju ieviešanas progress, kā arī iezīmēti aktuālie izaicinājumi, uz kuriem balstītas jaunās rekomendācijas. Eiropas Padomes rekomendācijas Latvijai 2024.gadam⁵⁶ kopā paredz 4 rekomendācijas 2024. un 2025.gadam.

(79) Viena no **2024.gada rekomendācijām** tieši vērsta uz vidusposma novērtējumu: "Turpināt ātru un efektīvu atveseļošanas un noturības plāna, arī REPowerEU nodaļas, īstenošanu, nodrošinot reformu un investīciju pabeigšanu līdz 2026. gada augustam. **Paātrināt kohēzijas politikas programmu īstenošanu. Saistībā ar vidusposma novērtējuma izstrādi turpināt koncentrēties uz saskaņotajām prioritātēm, rīkojoties, lai sekmīgāk novērstu iesakņojušās reģionālās atšķirības un nevienlīdzību, vienlaikus ņemot vērā Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platformas piedāvātās iespējas uzlabot konkurētspēju.**"

(80) Iepriekšējie Programmas grozījumi (Nr.2) sagatavoti, reaģējot uz nepietiekamo progresu līdzšinējā investīciju ieviešanā, veicot investīciju portfeli pārskatīšanu, un, tādēļ piedāvājot atsevišķas finansējuma pārdales ātrākai un efektīvākai ES fondu investīciju ieviešanai, kā arī paredzot STEP investīciju iekļaušanu Programmā.

(81) Vērtējot līdzšinējo ieviešanas progresu un aktuālās valsts un nozaru prioritātes kopumā, Programmas vidusposma novērtējuma elastības finansējuma pārskatīšanas priekšlikums paredz pārvirzīt nelielu daļu (~20%) no plānotā elastības finansējuma, fokusējoties pamatā uz drošības prioritātēm, tai skaitā, enerģētikas un kibernetikas jomā (skat. sīkāk sadaļā "Priekšlikumi Programmas grozījumiem"), bet pamatā to saglabājot sākotnēji noteiktajās Programmas prioritātēs **atbilstoši 2024.gada rekomendācijā** noteiktajam.

(82) **Programmas ietvaros plānotās investīcijas sniegs ieguldījumu arī citu Latvijai noteikto 2024.gada rekomendāciju ieviešanu. 2024.gada rekomendācijā iekļauts "Novērst darbaspēka trūkumu un prasmju deficītu, īpaši STEM jomā un citās specialitātēs, kas nepieciešamas zaļās un digitālās pārkārtošanās norisei, kā arī sociālās aprūpes un veselības aprūpes jomā, tostarp ar mērķorientētas prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas, kā arī ar labāku darba apstākļu palīdzību".**

(83) Reaģējot uz **Padomes rekomendāciju 2025.gadam** "Paātrināt kohēzijas politikas programmu (ERAF, TPF, ESF+, KF) īstenošanu, attiecīgā gadījumā **izmantojot iespējas, ko sniedz vidusposma pārskatīšana.**", vidusposma novērtējums iekļauj Latvijas piedāvājumu ReArm⁵⁷ iniciatīvas finansējuma pārdaļēm, lai vēl vairāk stiprinātu ieguldījumus drošībā un aizsardzībā pārorientējot esošo grozījumu priekšlikumu uz jauniem SAM, kas veltīti enerģētikas neatkarības stiprināšanai (2.6.1.SAM⁵⁸), uzņēmējdarbības atbalsta stiprināšanai rūpniecisko spēju uzlabošanai aizsardzības spēju veicināšanai (1.5.1.SAM⁵⁹), militārās mobilitātes (3.3.1.SAM⁶⁰) un duālas

⁵³ Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.-2027.gadam grozījumi (Nr.2) apstiprināti ES fondu uzraudzības komitejā 2021.-2027.gadam un Ministru kabinetā un apstiprināšanai Eiropas Komisijā 2025.gada 23.janvārī

⁵⁴ Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platforma (*Strategic Technologies for Europa Platform*) https://strategic-technologies.europa.eu/index_en

⁵⁵ Eiropas Komisijas dienestu darba dokuments 2024.gada ziņojums par valsti – Latvija (pavaddokuments dokumentam "ieteikums Padomes ieteikumam par Latvijas ekonomikas, sociālo, nodarbinātības, strukturālo un budžeta politiku"; Briselē, 19.06.2024. SWE(2024) 614); pieejams: <https://op.europa.eu/lv/publication-detail/-/publication/9bf9ff11-2ee7-11ef-a61b-01aa75ed71a1/language-lv>

⁵⁶ Eiropas Padomes rekomendācijas 2024.gadam "PADOMES IETEIKUMS par Latvijas ekonomikas, sociālo, nodarbinātības, strukturālo un budžeta politiku"; Brisele, 19.06.2024. COM(2024) 614); pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/ALL/?uri=CELEX:52024DC0614>

⁵⁷ Eiropas Komisijas Plāns "ReArm Europe / Gatavība 2030": ES aizsardzības finansēšanas plāns; https://commission.europa.eu/topics/defence/future-european-defence_lv

⁵⁸ 2.6.1.SAM "Veicināt enerģijas starsavienojumu un saistītās pārvades, sadales, uzglabāšanas un atbalsta infrastruktūras izbūvi, kā arī kritiskās enerģētikas infrastruktūras aizsardzību un uzlādes infrastruktūras izvērtēšanu"

⁵⁹ 1.5.1.SAM "Rūpniecisko jaudu uzlabošana, lai veicinātu divējādu lietojumu, kā arī aizsardzības spējas"

⁶⁰ 3.3.1.SAM "Attīstīt noturīgu aizsardzības infrastruktūru, veicinot militāro mobilitāti Eiropas Savienībā"

izmantojamības infrastruktūras stiprināšanai (3.2.1.SAM⁶¹), civilajai aizsardzībai (5.2.1.SAM⁶²), kā arī iekļaujot ReArm priekšlikumā esošās STEP investīcijas 2.5.1.SAM⁶³) (skat. šī novērtējuma 11.sadaļas "Priekšlikumi Programmas grozījumiem" 3.tabulu).

(84) **Lai risinātu cilvēkresursu nodrošinājuma problēmas veselības jomā**, kā arī mazinātu sabiedrības veselības krīžu izraisītās sekas, 4.1.2.5.pasākuma "Piesaistīt un noturēt ārstniecības personas darbam valsts apmaksāto veselības aprūpes pakalpojumu sektorā, īpaši stacionāros" ietvaros Veselības ministrija (turpmāk – VM) īsteno projektu, kura mērķis ir piesaistīt un noturēt ārstniecības personas darbam valsts apmaksāto veselības aprūpes pakalpojumu sektorā, īpaši stacionāros. Plānots, ka šī projekta īstenošanas rezultātā līdz 2029.gada 31.decembrim **darbam valsts apmaksātajā veselības aprūpē tiks piesaistītas 458 ārstniecības personas**. Projekta ietvaros ārstniecības personas var pretendēt uz kompensācijām par piesaisti darbam veselības aprūpes sistēmā, t.sk. kompensāciju var saņemt pensijas vecuma ģimenes ārsts par prakses un specifisko zināšanu nodošanu jaunajam ģimenes ārstam. Attiecīgi pēc atbalsta saņemšanas ārstniecības personām ir pienākums vismaz 3 gadus strādāt valsts apmaksāto veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanā. Paredzētais finansējums šim mērķim ir 6 690 300 EUR⁶⁴. Iepriekšējā plānošanas periodā tika īstenots līdzīgs projekts 21 969 242 EUR apmērā, kura ietvaros tika kopumā valsts apmaksāto pakalpojumu sniegšanā piesaistītas 2 099 personas.

(85) VM īsteno arī projektu 4.1.2.6.pasākuma "Uzlabot izglītības iespējas ārstniecības personām, t.sk. uzlabojot tālākizglītības pieejamību" ietvaros, kura īstenošanas rezultātā tiks uzlabota ārstniecības personu, ārstniecības atbalsta personu, farmaceitiskās aprūpes pakalpojumu sniedzēju, klīnisko psihologu un sociālajā jomā strādājošo speciālistu kvalifikācija, prasmes un iemaņas. Projekta ietvaros tiks nodrošinātas ārstniecības personu, ārstniecības atbalsta personu un farmaceitiskās aprūpes pakalpojumu sniedzēju un klīnisko psihologu apmācības, kā arī sociālā jomā strādājošo speciālistu apmācības darbam integrētajā veselības aprūpē. Vienlaicīgi ar šī atbalsta palīdzību ārstniecības personām tiek dota **bezmaksas iespēja apmācībās iegūt noteiktus kredītpunktus, kas savukārt ļauj gan saglabāt, gan atjaunot ārstniecības personu sertifikātus, tādējādi veicinot nodarbinātību veselības jomā**. Šī projekta īstenošanas rezultātā līdz 2029.gada 31.decembrim plānots atbalstīt 9 273 dalībniekus. Paredzētais finansējums šim mērķim ir 16 605 938 EUR⁶⁵. Iepriekšējā plānošanas periodā tika īstenots līdzīgs projekts 13 651 801 EUR apmērā, kura ietvaros tika apmācīti 44 977 dalībnieki.

(86) 2024.gada decembrī tika apstiprināta **Veselības darbaspēka attīstības stratēģija no 2025.gada līdz 2029.gadam**⁶⁶, kas ir visaptverošs politikas plānošanas dokuments, kurā definēti 3 apakšmērķi:

- Optimizēt esošo veselības darbaspēku, veidojot un pārdalot pienākumus, kas veicina progresu pakalpojumu sniegšanā;
- Veidot veselības aprūpes darbaspēka daudzveidību, pieejamību un kapacitāti, līdz 2030.gadam novēršot kritisko trūkumu;
- Stiprināt veselības un aprūpes darbinieku aizsardzību un veiktspēju, lai nodrošinātu veselību visiem un reaģētu uz ārkārtas situācijām veselības jomā.

(87) Pēc VM pasūtījuma īstenots Eiropas Komisijas Strukturālo reformu atbalsta ģenerāldirektorāta atbalstīts projekts Nr. REFORM/SC2021/09 "Par veselības darbaspēka stratēģiju Latvijā" (2024.gadā noslēdzies), kura ietvaros izstrādāts cilvēkresursu plānošanas modelis un kartējums, kā arī ilgtspējīgas ārstniecības personu tālākizglītības modelis. Šobrīd (uz 2025.gada 28.martu) turpinās darbs pie šī modeļa aprobēšanas un pilnveidošanas.

⁶¹ 3.2.1.SAM "Attīstīt noturīgu aizsardzības infrastruktūru, prioritāti atbalstot divējāda lietojuma infrastruktūru, kā arī uzlabot civilo sagatavotību"

⁶² 5.2.1.SAM "Civilās sagatavotības nodrošināšana visu veidu teritorijās"

⁶³ 2.5.1.SAM "Ieguldījumi, kas atbalsta STEP mērķu sasniegšanu"

⁶⁴ Kopējais finansējums ieskaitot ES fondu finansējumu un nacionālo līdzfinansējumu

⁶⁵ Kopējais finansējums ieskaitot ES fondu finansējumu un nacionālo līdzfinansējumu

⁶⁶ Ministru kabineta 2024.gada 18.decembra rīkojums Nr. 1194 "Par plānu "Veselības darbaspēka attīstības stratēģija no 2025. gada līdz 2029. gadam""; pieejams: <https://www.vestnesis.lv/op/2024/250.27>

(88) Papildus īstenotie pasākumi:

1) palielinātas valsts budžeta vietas rezidentūrā (salīdzinoši 2019.gadā – 222 rezidentūras vietas; 2024.gadā – 289 vietas) un veiktas izmaiņas rezidentūras uzņemšanas nosacījumos, sasaistot rezidentūras vietas ar noteiktu ārstniecības iestādi (77% vietas slimnīcās, 18% primārajā veselības aprūpē, 5% privātajās ambulatorajās iestādēs);

2) lai paplašinātu māsu iesaisti veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanā pacientiem gan ambulatori, gan stacionāros, izveidota paplašinātās kompetences māsas profesija (uzņemšana studiju programmā plānota 2025.gadā);

3) māsām un vecmātēm piešķirtas tiesības izrakstīt medikamentus, pie tam, vecmātēm dotas tiesības izsniegt darbnespējas lapu saistībā ar grūtniecību un pēcdzemdību periodu;

4) lai nodrošinātu savlaicīgu un drošu neatliekamās medicīniskās palīdzības pakalpojumu sniegšanu, Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta operatīvā medicīniskā transportlīdzekļa vadītāju apmācībai, kas paredzēta asistēšanai neatliekamās medicīniskās palīdzības nodrošināšanā pirmsslimnīcas etapā, no 2025. gada un turpmāk ik gadu novirzīts finansējums 112 224 EUR.

(89) Lai sniegtu ieguldījumu minētās **rekomendācijas izpildē nevienlīdzības mazināšanai**, 2024.gadā Labklājības ministrija (turpmāk – LM) uzsāka 4.3.4. specifiskā atbalsta mērķa (turpmāk – SAM) "Sekmēt aktīvu iekļaušanu, lai veicinātu vienlīdzīgas iespējas, nediskriminēšanu un aktīvu līdzdalību, kā arī uzlabotu nodarbināmību, jo īpaši attiecībā uz nelabvēlīgā situācijā esošām grupām" (turpmāk – 4.3.4.SAM) 4.3.4.1. pasākuma "Vienlīdzīgu iespēju un nediskriminācijas veicināšana" (turpmāk – 4.3.4.1.pasākums) īstenošana, kura mērķis ir veicināt vienlīdzīgas iespējas un nediskrimināciju, īstenojot informatīvus, izglītojošus un metodiskā atbalsta pasākumus politikas plānotājiem un īstenotājiem un darba devējiem. Kopumā līdz 2029.gada beigām dažādos atbalstāmajos pasākumos iesaistīsies 211 nacionāla, reģionāla vai vietēja mēroga valsts administrācijas vai sabiedrisko pakalpojumu iestādes, 259 biedrības un nodibinājumi, mikrouzņēmumi, mazie vai vidējie uzņēmumi, kā arī savu profesionālo kompetenci vienlīdzīgu iespēju un nediskriminācijas jomā pilnveidos 2236 personas (publiskā un privātā sektora darbinieki). Pasākuma kopējais finansējums veido 2 000 000 EUR, tostarp ESF+ finansējums – 1 700 000 EUR un valsts budžeta līdzfinansējums – 300 000 EUR.

(90) 2024.gadā tika uzsākta Programmas 4.3.4. SAM 4.3.4.2. pasākuma "Atbalsta pasākumi diskriminācijas riskam pakļautajām personām vienlīdzīgu iespēju un tiesību realizēšanai dažādās dzīves jomās" īstenošana. Pasākuma mērķis ir īstenot atbalsta pasākumus diskriminācijas risku novēršanai, kā arī vienlīdzīgu iespēju un nediskriminācijas veicināšanai, lai sekmētu sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam pakļauto personu iekļaušanos sabiedrībā un darba tirgū. 2024.gadā atklātas atlases rezultātā sākās 31 nevalstisko organizāciju projekta īstenošana dažādām atbalstāmām mērķa grupām. Līdz 2029.gada beigām ir plānots piešķirt atbalstu 82 biedrībām un nodibinājumiem, ka arī tiek sagaidīts, ka pasākuma ieviešanas rezultātā 12 300 diskriminācijas riskam pakļautām personām mazināsies diskriminācijas risks un tiks veicināta to iekļaušanās sabiedrībā. Pasākuma kopējais finansējums veido 3 577 962 EUR, tostarp ESF+ finansējums – 3 041 267 EUR un valsts budžeta līdzfinansējums – 536 695 EUR.

(91) Papildus minētajam LM 2025.gadā veic virkni papildus darbību, kas sniegs ieguldījumu minētās rekomendācijas ieviešanā:

a. 2025.gadā tiek veikts izvērtējums par minimālo ienākumu reformas ieviešanu saskaņā ar Plānu minimālo ienākumu atbalsta sistēmas pilnveidošanai 2022.-2024.gadam⁶⁷.

b. Atbilstoši Plānam sieviešu un vīriešu vienlīdzīgu iespēju un tiesību veicināšanai 2024.-2027.gadam⁶⁸ un Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādnēm 2021.-2027.gadam⁶⁹ tiek īstenota virkne pasākumu

⁶⁷ Ministru kabineta 2021.gada 17.septembra rīkojums Nr. 657 "Par Plānu minimālo ienākumu atbalsta sistēmas pilnveidošanai 2022.-2024. gadam"

⁶⁸ Ministru kabineta 2024.gada 18.jūnija rīkojums Nr.500 "Par Sieviešu un vīriešu vienlīdzīgu tiesību un iespēju veicināšanas plānu 2024.-2027. gadam"

⁶⁹ Ministru kabineta 2021.gada 1.septembra rīkojums Nr. 616 "Par Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādnēm 2021.-2027. gadam"

diskusiju veicināšanai ar dzimumu saistītas vardarbības novēršanai jauniešu vidū, kā arī ar dzimumu saistītu stereotipu mazināšanai.

c. 2025.gadā notiek darbs pie Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2022/2381⁷⁰ prasību par dzimumu līdzsvara uzlabošanu biržā kotētu uzņēmumu direktoru vidū un saistītiem pasākumiem pārņemšanas Latvijā.

d. Aktīvi tiek turpināta horizontālā principa "Vienlīdzība, iekļaušana, nediskriminācija un pamattiesību ievērošana" integrācija ES fondu pasākumos.

e. 2025.gadā notiek bezpajumtniecības tiesiskā un saturiskā ietvara izpēte un priekšlikumu izvirzīšana specifiskiem atbalsta pasākumiem bezpajumtniecības jautājumos nevienlīdzības mazināšanai sabiedrībā.

f. Labklājības ministrija turpina līdzdarboties ar IeM un padotības iestādēm atbalsta pasākumu sniegšanā Ukrainas civiliedzīvotājiem Latvijas Republikā un veic sniegto atbalsta pasākumu efektivitātes novērtēšanu.

(92) Lai sniegtu ieguldījumu **rekomendācijas "Novērst darbaspēka trūkumu un prasmju deficītu, īpaši STEM jomā un citās specialitātēs, kas nepieciešamas zaļās un digitālās pārkārtošanās norisei, kā arī sociālās aprūpes un veselības aprūpes jomā, tostarp ar mērķorientētas prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas, kā arī ar labāku darba apstākļu palīdzību"** izpildē, 2023.gada otrajā pusē tika uzsākta Programmas 4.3.3. SAM "Uzlabot visu darba meklētāju, jo īpaši jauniešu – it sevišķi, īstenojot Garantiju jauniešiem –, ilgstošo bezdarbnieku un darba tirgū nelabvēlīgā situācijā esošo grupu, un ekonomiski neaktīvo personu piekļuvi nodarbinātībai un aktivizācijas pasākumiem, kā arī veicinot pašnodarbinātību un sociālo ekonomiku" 4.3.3.2. pasākuma "Nelabvēlīgākā situācijā esošu bezdarbnieku un ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju iekļaušanās darba tirgū sekmēšana" īstenošanas, kura mērķis ir veicināt bezdarbnieku, nodarbināto personu ar invaliditāti un ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju iekļaušanos sabiedrībā, iekārtošanos pastāvīgā darbā vai noturēšanos esošajā darba vietā. Pasākuma ietvaros dažādos atbalsta pasākumos piedalīsies 7846 bezdarbnieki. Pasākuma kopējais finansējums veido 65 220 765 EUR, tostarp ESF+ finansējums – 55 437 650 EUR un valsts budžeta līdzfinansējums – 9 783 115 EUR.

(93) Papildus minētajam 2024.gada beigās tika uzsākta ES kohēzijas politikas programmas 2021.–2027.gadam 4.3.3. SAM "Uzlabot visu darba meklētāju, jo īpaši jauniešu – it sevišķi, īstenojot Garantiju jauniešiem –, ilgstošo bezdarbnieku un darba tirgū nelabvēlīgā situācijā esošo grupu, un ekonomiski neaktīvo personu piekļuvi nodarbinātībai un aktivizācijas pasākumiem, kā arī veicinot pašnodarbinātību un sociālo ekonomiku" 4.3.3.5. pasākuma "Ilgāka un labāka darba mūža veicināšana" īstenošana, kura mērķis ir uzlabot nodarbināto, jo īpaši darbaspēju zaudēšanas riskam pakļauto un gados vecāko nodarbināto personu, darba vidi un darba apstākļus, veicināt to iesaisti veselības veicināšanas un uzlabošanas pasākumos, kā arī sniegt atbalstu darba devējiem darbinieku ilgtspējīgai nodarbinātībai un veselības veicināšanas pārvaldībai. Kopumā 2025.–2028.gadā dažādos atbalstāmajos pasākumos ir plānots iesaistīt 2 477 nodarbinātas personas, tai skaitā īstenojot 1 320 informatīvās un izglītojošās aktivitātes darba devējiem un sabiedrībai kopumā. Pasākuma kopējais finansējums veido 12 852 385 EUR, tostarp ESF+ finansējums – 10 924 527 EUR un valsts budžeta līdzfinansējums – 1 927 858 EUR.

(94) 2026.-2029.gadā ir plānots īstenojot 4.3.3.1. pasākuma "Bezdarbnieku, darba meklētāju un bezdarba riskam pakļauto personu kvalifikācijas un prasmju paaugstināšana", kura mērķis ir veicināt bezdarbnieku, darba meklētāju un bezdarba riskam pakļauto personu konkurētspēju un iekļaušanos darba tirgū. Pasākuma ietvaros dažādos mācību pasākumos piedalīsies 34 312 bezdarbnieki. Pasākuma kopējais finansējums veido 47 850 000 EUR, tai skaitā ESF+ finansējums – 40 672 500 EUR un valsts budžeta līdzfinansējums – 7 177 500 EUR.

(95) Papildus minētajam LM 2025.gadā ir uzsākusi, vai plāno uzsākt virkni papildus darbību, kas sniegs ieguldījumu minētās rekomendācijas ieviešanā:

a. Sākot ar 2025. gada 1. janvāri minimālā mēneša darba alga tika paaugstināta no 700 EUR uz 740 EUR. Minimālās algas pieaugums tiešā veidā palielina mazo algu saņēmēju pirktspēju, pozitīvi ietekmējot iekšējo pieprasījumu, kas ir viens no balstiem ekonomikas izaugsmei. Tāpat tas veicina algu izlīdzināšanos starp Baltijas

⁷⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes 2022.gada 23.novembra Direktīva (ES) Nr. 2022/2381 par dzimumu līdzsvara uzlabošanu biržā kotētu uzņēmumu direktoru vidū un saistītiem pasākumiem

valstīm, kā arī algu tuvināšanos pārējo ES valstu vidējam līmenim, kas ir viens no instrumentiem emigrācijas plūsmas samazināšanai.

b. Šobrīd (uz 2025.gada 1.septembri) LM strādā pie nacionālām iniciatīvām un jaunāko ES direktīvu darba tiesību un darba aizsardzības jomā ieviešanas nacionālajā likumdošanā. Darba tiesību jomā tiek virzīti grozījumi Darba likumā, lai pilnveidotu darba tiesisko attiecību regulējumu, kas nodrošina darba tirgus izmaiņām pielāgotu un taisnīgu risinājumu, tai skaitā, risinot virsstundu, koplīgumu un dīkstāves jautājumus. Vienlaikus praksē tiek ieviests Direktīvas (ES) 2023/970⁷¹ princips "vienāds atalgojums par vienādu darbu vai vienādas vērtības darbu vīriešiem un sievietēm" un tā stiprināšana caur atalgojuma caurskatāmību un izpildes mehānismiem. Darba aizsardzības jomā notiek darbs pie Direktīvas (ES) 2023/2668⁷² pārņemšanas, lai pilnveidotu normatīvo regulējumu nodarbināto aizsardzībai pret risku, ko rada azbesta iedarbība darba vietā. Vienlaikus tiek plānots uzsākt darbu pie grozījumiem MK 2007.gada 15.maija noteikumos Nr.325 "Darba aizsardzības prasības, saskaroties ar ķīmiskajām vielām darba vietās" un MK 2008. gada 29. septembra noteikumos Nr. 803 "Darba aizsardzības prasības, saskaroties ar kancerogēnajām vielām darba vietās", lai pārņemtu Eiropas Parlamenta un Padomes 2024.gada 13.marta Direktīvu (ES) 2024/869, ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2004/37/EK un Padomes Direktīvu 98/24/EK attiecībā uz svina un tā neorganisko savienojumu un diizocianātu robežvērtībām.

(96) 4.3.5. SAM "Uzlabot vienlīdzīgu un savlaicīgu piekļuvi kvalitatīviem, ilgtspējīgiem un izmaksu ziņā pieejamiem pakalpojumiem; pilnveidot sociālās aizsardzības sistēmas, tostarp veicināt sociālās aizsardzības pieejamību; uzlabot ilgtermiņa aprūpes pakalpojumu pieejamību, efektivitāti un izturētspēju" 4.3.5.4. pasākuma "Profesionāla un mūsdienīga sociālā darba attīstība" ietvaros līdz 2024. gada 31. decembrim uzsākts īstenot virkni profesionālās kompetences pilnveides pasākumu sociālo pakalpojumu sniedzēju iestādēs nodarbinātajiem speciālistiem, lai paaugstinātu sociālā darba efektivitāti un sociālajā jomā strādājošo speciālistu prasmes un profesionalitāti, kā arī veicinātu vienotu praksi sociālo pakalpojumu sniedzēju iestādēs. Profesionālās kompetences pilnveides pasākumos (profesionālās pilnveides izglītības programmās, neformālajās mācību programmās un supervīzijās) kopumā iesaistījušies 2036 (unikālo personu skaits) sociālo pakalpojumu sniedzēju iestādēs nodarbinātie. Izstrādātas un licencētas 3 profesionālās pilnveides izglītības programmas sociālajiem darbiniekiem, kurās savu profesionālo kompetenci pilnveidojuši 19 sociālie darbinieki, kā arī 33 sociālie darbinieki turpina mācības (kopumā šajās programmās līdz 2026. gada septembrim plānots mācības nodrošināt 200 sociālajiem darbiniekiem). Izstrādātas un licencētas 2 profesionālās pilnveides izglītības programmas aprūpētājiem, kurās savu profesionālo kompetenci līdz 2024. gada 31. decembrim pilnveidojis 291 aprūpētājs un 180 aprūpētāji turpina mācības (kopumā šajās programmās līdz 2026. gada jūnijam plānots mācības nodrošināt līdz 440 aprūpētājiem). Sociālā darba metodiku darbam ar dažādām mērķa grupām neformālajās mācībās iesaistījušies 59 sociālie darbinieki (kopumā mācības plānotas 10 jau iepriekš izstrādātu metodiku sociālajam darbam ar dažādām mērķa grupām apguvei un 4 jaunu metodiku apguvei). 2024.gada 3.ceturksņos supervīzijas pakalpojumu saņēmēji 1653 sociālā darba speciālisti. Papildus īstenoti 13 informatīvi izglītojošie pasākumi, kuros kopumā klātienēs pasākumos piedalījās 590 dalībnieki – sociālā darba speciālisti un citi ar sociālo jomu saistītie speciālisti. Pasākuma kopējais finansējums veido 12 470 000 EUR, tostarp ESF+ finansējums – 10 599 500 EUR un valsts budžeta līdzfinansējums – 1 870 500 EUR.

(97) Pastarpinātā veidā ieguldījumu rekomendācijas īstenošanā sniedz arī 4.3.6. SAM "Veicināt nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļauto cilvēku, tostarp vistrūcīgāko un bērnu, sociālo integrāciju" 4.3.6.1. pasākuma "Speciālistu, kuru profesionālā darbība saistīta ar bērnu tiesību aizsardzības nodrošināšanu, profesionālās kvalifikācijas pilnveide un bērnu likumisko pārstāvju atbildības stiprināšana bērnu tiesību aizsardzības sistēmas reorganizācijas ietvaros" īstenošana, kura mērķis ir to speciālistu profesionālās kompetences stiprināšana un darba efektivitātes paaugstināšana, kuru profesionālā darbība saistīta ar bērnu tiesību un tiesisko interešu aizsardzības nodrošināšanu, kā arī bērnu likumisko pārstāvju un audžuģimeņu līdzdalības un atbildības veicināšana bērnu tiesību aizsardzībā. Minētā pasākuma ietvaros tiek izstrādātas un pilnveidotas profesionālās kompetences pilnveides programmas un to mācību metodikas speciālistiem, kuriem nepieciešamas speciālās zināšanas bērnu tiesību

⁷¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2023.gada 10.maija Direktīva (ES) Nr. 2023/970 par to, lai ar darba samaksas pārredzamības un izpildes mehānismu stiprinātu to, kā tiek piemērots princips par vienādu darba samaksu vīriešiem un sievietēm par vienādu vai vienādi vērtīgu darbu

⁷² Eiropas Parlamenta un Padomes 2023.gad 22.novembra Direktīva (ES) Nr. 2023/2668, ar ko groza Direktīvu 2009/148/EK par darba ņēmēju aizsardzību pret risku, kas saistīts ar pakļaušanu azbesta iedarbībai darba vietā

aizsardzības jomā (izstrādāta viena jauna un pilnveidotas 12 programmas dažādu jomu/nozaru speciālistiem nu viena programma vēl izstrādes procesā). Pasākuma kopējais finansējums veido 7 920 140 EUR, tostarp ESF+ finansējums – 6 732 119 EUR un valsts budžeta līdzfinansējums – 1 188 021 EUR.

(98) **Rekomendācijas izpildē par nevienlīdzības mazināšanu nozīmīga ir rosinātā ESF+ finansējuma pārdale Programmai materiālās nenodrošinātības mazināšanai 2021.–2027.gadam.** Ņemot vērā augstus nabadzības rādītājus Latvijā, kā arī sociālā atbalsta sadrumstalotību pašvaldībās (atkarībā no pašvaldības rocības), svarīgi nepieļaut vistrūcīgāko Latvijas iedzīvotāju situācijas pasliktināšanos, īpaši ievērojot augstu inflāciju pārtikas produktiem. Tādēļ, ievērojot to, ka 2021.–2027.gada plānošanas periodā Programmai materiālās nenodrošinātības mazināšanai 2021.–2027.gadam nav bijis iespējams ieplānot pietiekamus finanšu līdzekļus materiālās nenodrošinātības mazināšanai, svarīgi veikt finansējuma pārdali Programmai materiālās nenodrošinātības mazināšanai 2021.–2027. gadam, lai līdz plānošanas perioda beigām varētu turpināt sniegt pārtikas atbalstu un pamata materiālo palīdzību vistrūcīgākajai iedzīvotāju daļai. Šādam atbalstam ir nozīmīga loma trūcīgo ģimeņu pārtikas groza papildināšanā un mājāsaimniecības budžeta līdzekļu taupīšanā. Tas atvieglo mājāsaimniecību situāciju un palīdz apmierināt citas pamatvajadzības, tādējādi neļaujot tām nonākt vēl lielākā nabadzībā. Atbalsts tiek mērķēts uz sociāli vismazāk aizsargātām iedzīvotāju grupām – personām ar trūcīgas mājāsaimniecības statusu un krīzes situācijā nonākušām mājāsaimniecībām.

(99) Saistībā ar **2024.gada rekomendāciju "Paātrināt vēja un saules enerģijas izmantošanu, uzlabojot atļauju piešķiršanas procedūras un sekmējot pieprasījuma puses elastību"** Klimata un enerģētikas ministrija (turpmāk – KEM) informē, ka Eiropas Komisijas plāns "REPowerEU Plan" un direktīva par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu⁷³ paredz vienkāršotu administratīvo saskaņošanas procesu atjaunīgās enerģijas projektu ieviešanai un informācijas pieejamību vienuviet, izmantojot vienotos kontaktpunktus. Ievērojot minēto, ar 2024. gada 13. jūnija grozījumiem Enerģētikas likumā⁷⁴ noteikts, ka **atjaunīgās enerģijas ražošanas iekārtu ieviešējs var izmantot vienoto kontaktpunktu, lai centralizēti saņemtu visu nepieciešamo informāciju** par enerģijas ražošanas iekārtu ieviešanai un ekspluatācijas uzsākšanai nepieciešamajām atļaujām un tehniskajām prasībām. **Sākot ar 2025. gada 1. februāri Enerģētikas un vides aģentūra ir vienotais kontaktpunkts atjaunīgās enerģijas ražošanas iekārtu ar jaudu virs 500 kilovatiem ieviešējiem.** 2025. gadā vienotā kontaktpunkta funkciju izpildes pilnveidošanai tiks īstenoti divi attīstības virzieni:

a. jauna informācijas portāla "Enerģētikas kontaktpunkts" (turpmāk - Kontaktpunkts) izveide. Kontaktpunkts sniegs informāciju gan atjaunīgās enerģijas ražošanas attīstītājiem, gan arī plašāku informāciju par aktualitātēm enerģētikas un energoefektivitātes nozarē, pienākumu izpildē un uzraudzībā;

b. atļauju pieprasīšanas un administrēšanas procesa digitalizācija.

(100) Sagatavoti **grozījumi Elektroenerģijas tirgus likumā** (apstiprināti MK 2024. gada 12. novembra sēdē, Saeimā apstiprināti otrajā lasījumā 2025. gada 6. februārī, iespējama likumprojekta galīgais apstiprinājums 2025. gada marts), kuros atjaunīgās elektroenerģijas apguves paātrināšanai ir noteikts, ka atjaunīgās elektroenerģijas ražošanas iekārtas vai vairāku elektroenerģijas ražošanas veidu iekārtu kopuma ieviešana ir sevišķi svarīgās sabiedrības interesēs un kalpo sabiedrības veselībai un drošībai, kā arī, kādā viedā atjaunīgās elektroenerģijas apguves nepieciešamība un vides aizsardzības intereses tiek līdzsvarotas. Minētajā likumprojektā ir ietverts arī regulējums, kura **mērķis ir veicināt atjaunīgās elektroenerģijas ražošanas pieaugumu un efektīvu elektroenerģijas sistēmas jaudu izmantošanu - paredzēts, ka papildus esošajam konstantajam pārvades sistēmas pakalpojumam, elektroenerģijas ražotāji var saņemt elastīgo pārvades sistēmas pakalpojumu, kad elektroenerģijas ražotāja darbība var tikt ierobežota 10% stundu gadā.** Elastīgā pārvades sistēmas pakalpojuma ieviešanas mērķis ir izmantot dažādu atjaunīgo energoresursu veidu elektroenerģijas ražošanas iekārtu paralēlās darbības vai aizstāšanas iespēju, vienlaikus ievērojot, ka labvēlīgi laika apstākļi elektroenerģijas ražošanai var būt vienlaicīgi visiem elektroenerģijas ražošanas iekārtu veidiem, un šādā gadījumā var tikt radīta sistēmas pārslodze, kuras novēršanai pārvades sistēmas operators noteiks elektroenerģijas ražošanas ierobežojumus.

⁷³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2018.gada 11.decembra Direktīva (ES) Nr. 2018/2001 par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu

⁷⁴ Grozījumi Enerģētikas likumā; pieņemti Saeimā 2024.gada 13.jūnijā; <https://likumi.lv/ta/id/353127-grozijumi-energetikas-likuma>

(101) Tāpat, lai veicinātu virzību uz rekomendācijas ieviešanu, KEM ir izstrādājusi regulējumu elektroenerģijas uzkrātuvju operatoru darbībai elektroenerģijas tirgū, kas varētu tikt pieņemts Saeimā līdz 2025.gada pirmā ceturkšņa beigām. Papildinoši 2024.gada decembrī ir apstiprināts **energokopienų reģistrēšanas un darbības regulējums**⁷⁵, kas cita starpā ļauj energokopienām brīvi piedalīties arī pieprasījumu reakcijas pakalpojumu sniegšanā. Papildus ir **uzsākts darbs pie agregatoru regulējuma izvērtējuma**, kā rezultātā tiks secināts, kādi uzlabojumi ir veicami esošajā regulējumā, lai sekmētu agregatoru darbību elektroenerģijas tirgū Latvijā.

5. Galvenie secinājumi no veiktajiem ex-post izvērtējumiem par ES fondu investīcijām 2014.–2020.gada plānošanas periodā⁷⁶

(102) **1.PRIORITĀRĀ VIRZIENA "PĒTNIECĪBA, TEHNOLOĢIJU ATTĪSTĪBA UN INOVĀCIJAS" IETVAROS VEIKTĀ EX-POST IZVĒRTĒJUMA pētniecības un attīstības jomā** apkopots, ka ES fondu ieguldījumi pētniecībā un attīstībā veikti 424,2 milj. EUR apmērā jeb 36,3 % no Latvijas ieguldījumiem šajā jomā. Kopējais finansējums, ieskaitot privāto līdzfinansējumu, bija 623,5 milj. EUR jeb 53,4 % no Latvijas ieguldījumiem pētniecībai un attīstībai. **Laika posmā no 2014. gada līdz 2023. gadam zinātnes un pētniecības izdevumi no IKP pakāpeniski pieauga no 0,69 % līdz 0,82⁷⁷ %.**

(103) **Ieguldījumu rezultātā pilna laika ekvivalenta (PLE) pētniekiem jeb 63,7 % no visiem PLE pētniekiem uzlabotas kompetences vai nodrošinātas iespējas strādāt ar jaunām pētnieciskām iekārtām.**

(104) **420,3 milj. EUR jeb 67,5 % no kopējā investīciju apjoma norādīta viedās specializācijas joma.** Vislielākās investīcijas veiktas tādās jomās kā "Viedie materiāli, tehnoloģijas un inženiersistēmas" – 150 milj. EUR jeb 35,7 % no RIS3⁷⁸ investīcijām, "Biomedicīna, medicīnas tehnoloģijas, biofarmācija un biotehnoloģijas" – 100,99 milj. EUR jeb 23,8 % no RIS3 investīcijām, "Zināšanu ietilpīga bioekonomika" – 64,6 milj. EUR jeb 17 % no RIS3 investīcijām.

(105) Izvērtējumu rezultātā secināts, ka: **jāturpina atbalstīt stratēģiskas pētnieciskās infrastruktūras iegādi augstākās izglītības iestādēm un zinātniskajām institūcijām, kā arī privātajā sektorā, jo tas ir viens no galvenajiem atbalsta instrumentiem infrastruktūras iegādei. Ar ES fondu investīciju grantu palīdzību atbalstīt uzņēmumu pētniecības inovāciju motivācijas un eksporta veicināšanas aktivitātes, bet uzņēmumu jaunu tehnoloģiju un produktu ieviešanu, piemēram, tehnoloģiju iegādi, atbalstīt, izmantojot ES fondu finanšu instrumentus.**

(106) **2.PRIORITĀRĀ VIRZIENA "IKT PIEEJAMĪBA, E-PĀRVALDE UN PAKALPOJUMI" EX-POST IZVĒRTĒJUMĀ par IKT⁷⁹ jomu** apkopots, ka ES fondu finansējums uz 2023. gada oktobri: ir **218,0 milj. EUR. 472 digitāli transformēti procesi**, no kuriem **75% ir pilnveidoti** esoši procesi un **25% izveidoti** no jauna, t.i. katrs ceturtais no digitalizētiem procesiem ieviesis pilnīgi jaunu lietu kārtību valsts funkciju īstenošanā; 78% ir starpiestāžu, 61% ir pārnozaru un 18% ir pārrobežu procesi, liecinot par pilnveidoto procesu plašu ietekmi ne tikai uz finansējuma saņēmēja procesiem, bet arī vismaz uz vienas citas iestādes procesiem; 42% procesu tiek nodrošināti dati pašvaldībām un 22% procesu tiek nodrošināta datu apmaiņa ar pašvaldību informācijas sistēmu⁸⁰; 37% ar iedzīvotājiem saistītajiem procesiem tika nodrošināta pilnīga procesa digitalizācija, 60% ar uzņēmumiem saistītiem procesiem tika nodrošināta procesa digitalizācija vismaz 90% apmērā.

⁷⁵ Ministru kabineta 2024.gada 10.decembra noteikumi Nr. 808 "Energokopienų reģistrēšanas un darbības noteikumi"; <https://likumi.lv/ta/id/357125-energokopienų-registresanas-un-darbības-noteikumi>

⁷⁶ Informācija no veiktajiem ex-post izvērtējumiem atbilstoši izvērtējumu saskaņotajām versijām un parakstītajiem pieņemšanas-nodošanas aktiem, t.sk. informācija par ieviešanas un rādītāju progresu uz ex-post izvērtējumu veikšanas un izstrādes brīdi; <https://www.esfondi.lv/profesionali/izvertesana/izvertejumi/2014-2020-gada-perioda-izvertejumi>

⁷⁷ CSP dati

⁷⁸ Viedās specializācijas stratēģija (*Research and Innovation Strategies for Smart Specialisation*)

⁷⁹ Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas

⁸⁰ Informācijas sistēma

(107) **429 digitāli transformēti pakalpojumi** (63% - publiskie pakalpojumi, 16% - koplietošanas funkcionalitāte, 21% - IKT koplietošanas pakalpojumi), no kuriem: **58% ir pilnveidoti** esošie pakalpojumi un **42% jaunizveidoti**; 42% no pilnveidoto pakalpojumu gadījumu skaits gadā pārsniedz 20 000; 42% ir domāti iedzīvotājiem, 54% - uzņēmējiem; 48% - citām valsts pārvaldes iestādēm; 80% pilnveidoto pakalpojumu ir sasnieguši 4. vai 5. pakalpojumu elektronizācijas līmeni⁸¹.

(108) Platjoslu interneta infrastruktūras attīstībai **izbūvēta optisko šķiedru kabeļu infrastruktūra 1963 km garumā**, kā arī izbūvētas 1752 pazemes kameras un 36 pazemes akas ar optiskā tīkla infrastruktūru. Izbūvēti 282 piekļuves punkti (uzstādīti sadales paneļi un skapji), kur katram piekļuves punktam ir nodrošinātas vismaz 24 optiskās dzīslas, kuri atrodas 176 unikālās baltās teritorijās (izbūvētie piekļuves punkti 172 gab.; pieslēgtas 18 izglītības iestādes; izbūvēti pievadi 92 torņiem (Bite 32 torņi, Tele2 15 torņi, LMT 45 torņi); pieslēgti 36 interešu punkti.

(109) Izvērtējuma rezultātā secināts, ka būtu jāveicina **komersantu iespējas izmantot digitālās ekonomikas priekšrocības** (izvērtēt iespēju nodrošināt atbalsta programmu 4G vai 5G tīkla pastiprinošo iekārtu iegādei un izvietojumam mazapdzīvotās lauku teritorijās tūrisma vai citu komercobjektu tuvumā). Jāturpina **sekmēt augstas veiktspējas interneta pieejamību mazapdzīvotās teritorijās** (izvērtēt iespēju piesaistīt ES fondu vai citu ārvalstu finansējumu, lai turpinātu izbūvēt vidējās jūdzes savienojumus ar mobilo operatoru bāzes stacijām vai **sniegtu atbalstu mobilo bāzes staciju torņu izbūvei** teritorijās, kurās gala lietotājiem šobrīd nav nodrošināts atbilstošs interneta ātrums un kurās pieļaujams valsts atbalsts).

(110) **3.PRIORITĀRĀ VIRZIENA "MAZO UN VIDĒJO KOMERSANTU KONKURĒTSPĒJA" EX-POST IZVĒRTĒJUMA IETVAROS** par veiktajiem ES fondu ieguldījumiem mazo un vidējo komersantu konkurētspējā secināts, ka kopumā **atbalstu saņēmuši 4680 komersanti**, kas ir **4,3%** no aktīvo uzņēmumu skaita Latvijā 2021.gadā, lielākoties **atbalstot eksporta veicināšanas un uzņēmējdarbības uzsākšanas aktivitātes**.

(111) Atbalstīti 1780 **jaundibināti MVK**⁸², un izvērtējumā secināts, ka to **dzīvotspēja ir salīdzinoši augstāka nekā uzņēmumiem caurmērā**, tomēr tas nav bijis pietiekami kopējās uzņēmējdarbības vides aktivizēšanai.

(112) ES fondu atbalstītie jaundibinātie uzņēmumi demonstrē ievērojami **lielāku dzīvotspēju nekā pārējie Latvijas uzņēmumi** visos to pastāvēšanas gados – **90,6% jaundibinātie ES fondu atbalstu saņēmušie uzņēmumi** izdzīvojuši līdz desmitajam dzīves gadam, kamēr pārējo uzņēmumu grupā tikai **71,9%**.

(113) **Finanšu instrumentu sviras sniegums Latvijā**, salīdzinot ar ES fondu finanšu instrumentu svirām vidēji ES, **aizdevumu instrumentu** gadījumā **ir salīdzinoši augstāka (1,68) nekā vidēji ES (1,3)**, taču **garantiju instrumenta svira (1,68) būtiski atpaliek** no ES vidējā rādītāja (5,3), arī **riska kapitāla instrumentu gadījumā tā ir tuvu (1,86)**, bet **nesasniedz ES vidējo rādītāju (1,9)**.

(114) Kontrafaktuālās analīzes rezultāti rāda, ka vidējā termiņā novērojama **pozitīva intervences ietekme uz uzņēmumu nomaksāto nodokļu apjomu, atbalstītajiem komersantiem ir straujāks eksporta pieaugums**, salīdzinot ar atbalstu nesaņēmušajiem.

(115) 3.3.1.specifiskā atbalsta mērķa (turpmāk – SAM) "Palielināt privāto investīciju apjomu reģionos, veicot ieguldījumus uzņēmējdarbības attīstībai atbilstoši pašvaldību attīstības programmās noteiktajai teritoriju ekonomiskajai specializācijai un balstoties uz vietējo uzņēmēju vajadzībām" ieguldījumu analīze rāda, ka **atbalstīto uzņēmumu atalgojuma līmenis zem privātā sektora vidējā līmeņa** ir vērā ņemams faktors, kas ir tikai daļēji izskaidrojams ar uzņēmumu izvietojanos reģionos un piederību rūpniecības nozarei. Turklāt tikai **Vidzemes un Zemgales reģionos atbalstīto uzņēmumu vidējā bruto darba samaksa pārsniedz vai par mazāk nekā 5% atpaliek no reģiona vidējā rādītāja**, citos reģionos atpalicībai esot lielākai. Tas var raksturot **ierobežotās pašvaldību spējas ieinteresēt salīdzinoši produktīvākus uzņēmumus sadarbībai** un atbalstam ES fondu projektu ietvaros.

⁸¹ 4.līmenis - (divvirzienu mijiedarbība) – pakalpojumu var pieprasīt un pakalpojuma rezultātu ir iespējams saņemt elektroniski; 5.līmenis - (pilnībā elektronizēts process) – pakalpojuma saņemšana notiek bez personas pieprasījuma, pakalpojuma sniegšanai nepieciešamos datus bez personas līdzdalības iegūst pati iestāde

⁸² Mazie un vidējie komersanti (saimnieciskās darbības veicēji)

(116) Izvērtējuma rezultātā rosināts **veicināt augstas un vidēji augstu zināšanu ietilpīgu nozaru komersantu atbalstīšanu ES fondu ietvaros**, veidojot tiem mērķēta atbalsta piešķiršanas nosacījumus, sekmējot uz tirgus vajadzībām atbilstošu valsts atbalsta pieejamību, pārskatot atbalsta sliekšņus, nozaru ierobežojumus un nosacījumus. ES fondu finansējumam vienlīdz prioritāri kā jaunu uzņēmumu radīšanu izvirzīt mērķi par ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaita noturēšanu vai palielināšanu. Tāpat vienlīdz svarīgi ir veicināt investīcijas uzņēmumu mērogojamībai un produktivitātes kāpināšanai, nodrošinot atbilstošus finanšu instrumentus.

(117) Izvērtējuma rezultātā rosināts **veicināt augstas un vidēji augstas zināšanu ietilpības nozaru komersantu atbalstīšanu ES fondu ietvaros**, veidojot tiem pozitīvi diskriminējošus atbalsta piešķiršanas nosacījumus. ES fondu finansējumam vienlīdz prioritāri kā jaunu uzņēmumu radīšanu izvirzīt mērķi par ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaita noturēšanu vai palielināšanu.

(118) **4.PRIORITĀRĀ VIRZIENA "PĀREJA UZ EKONOMIKU AR ZEMU OGLEKĻA EMISIJAS LĪMENI VISĀS NOZARĒS" EX-POST IETVAROS** apkopots, ka kopējais ieguldītais finansējums uz 2022.gada sākumu ir **1 047 milj. EUR**, t.sk. ap **700 milj. EUR** ERAF un KF finansējums. Izvērtējuma veikšanas brīdī tikai puse projektu bija pabeigti un to apliecina arī galvenie rezultāta rādītāju vērtības uz 2022.gada sākumu. Uz 2022.gada sākuma AER⁸³ plānotā īpatsvara ģenerācijas jaudu palielinājumā nebija nav pietiekams nacionālo rādītāju sasniegšanā.

(119) Vislielākie ieguvēji ir iedzīvotāji energoefektivitātes paaugstināšanas daudzīvokļu māju energoefektivitātes (DME) projektos. Finansējums tika nodrošināts grantu veidā un garantiju un aizdevumu veidā. Kopā apstiprināti **824 daudzīvokļu māju energoefektivitātes projekti**, tai skaitā lielākā finansējuma saņēmēju grupa ir dzīvokļu īpašnieku biedrības (53%). Izveidots nacionālā līmeņa elektromobiļu uzlādes staciju tīkls, uzstādot jaunas **139 uzlādes stacijas**. Būtiska ietekme AER izmantošanas veicināšanā ir tiešās valsts pārvaldes iestādēs vai tās padotības iestādēs (838 ēkas kopā). Finansējumu energoresursu ilgtspējīgā izmantošanā saņēma vairāk nekā **10 000 apstrādes uzņēmumu**, tādēļ īstenoto projektu ietekme ir būtiska finansējuma saņēmējiem, bet diemžēl ietekme uz ražošanu kopumā Latvijā ir nebūtiska. Ņemot vērā lielo enerģijas patēriņu apstrādes un citos ražošanas uzņēmumos, svarīgi ir turpināt iesāktās iniciatīvas krietni plašākā apjomā. **Centralizētajā siltumapgādē darbojošos uzņēmumos īstenoti 97 projekti**. ES fondu finansējumam bija būtiska nozīme siltumapgādes uzlabošanā. Virknē gadījumu renovācijas darbus nebūtu iespējams veikt vispār vai arī pāreja uz AER nenotiktu.

(120) **Izvērtējuma ietvaros secināts, ka ir nepieciešams sabalansēt plānoto projektu mērķus un pieejamo finansējumu starp ekonomiska un sociālā rakstura izaicinājumu risināšanu. Projekti plānojami dažādās jomās**, lai nodrošinātu sabalansētu pieeju sektoros, teritorijās un dažādām iedzīvotāju grupām. **Plānojot sasniedzamos projektu rezultātus, ņemt vērā ES un nacionālos mērķus saistībā ar klimata pārmaiņām, piemēram, patērētās enerģijas samazinājums, SEG⁸⁴ emisiju ietaupījums, AER ražošana un izmantošana**. Projektu iznākuma rādītājus arī sasaistīt ar nacionālajiem mērķiem, lai ne tikai izvērtētu projektu ietekmi uz nacionālo mērķu sasniegšanu, bet, lai plānotu projektus, kas dos vislielāko ieguldījumu nacionālo mērķu sasniegšanā.

(121) **5.PRIORITĀRĀ VIRZIENA "VIDES AIZSARDZĪBA UN RESURSU IZMANTOŠANAS EFEKTIVITĀTE" EX-POST IZVĒRTĒJUMA** ietvaros apkopots, ka šī prioritārā virziena ietvaros faktiskais finansējums uz 2024. gada vidu ir **1,14 mljrd. EUR**, t.sk. ES fondu finansējums **0,66 mljrd. EUR** (58%). Investīciju lielākie labuma guvēji ir **pašvaldības, iedzīvotāji un komersanti**. Investīciju faktisko ietekmi veido: samazināti ūdensplūdu draudi nekustamajam īpašumam un citai infrastruktūrai; samazināti riski, kas ir saistīti ar nepietiekami attīrītu notekūdeņu novadīšanu apkārtējā vidē un pilnveidotas, sakārtotas un sociālekonomiskajā aprītē atgrieztas iepriekš degradētas vai neefektīvi izmantotas dabas teritorijas. Projektu lietderība no vides aspekta ir būtiska, savukārt attiecībā uz ieguvumiem vietējai tūrisma nozares ekonomikai (kur attiecināms) – nav pieejami visaptveroši dati, kas ļautu izdarīt secinājumus par faktiskās ietekmes apmēru.

⁸³ Atjaunīgie energoresursi (AER) ir dabas resursi jeb enerģijas avoti, kas pieejami nosacīti bezgalīgā apjomā un atjaunojas dabisku procesu rezultātā. Tie tiek izmantoti elektroenerģijas, siltumenerģijas un degvielas iegūšanai. Plašāk izmantotie atjaunīgo energoresursu veidi ir saules starojums, vējš, ūdens un biomasas.

⁸⁴ Siltumnīcefekta gāze

(122) Atjaunotas **32 būves**, kuru skaitā rekonstruētas **19 hidro būves**, atjaunotas valsts nozīmes ūdensnotekas nepilnu **223 km garumā**, no plūdiem pasargāti **12,1 tūkst. iedzīvotāju** un vairāk nekā **65,7 tūkst. ha teritoriju**. Projektu rezultātā šķirotu atkritumu gada apjoms palielinājies vidēji līdz 2 442 tonnām, atkritumu pārstrādes jaudas ar visu projektu noslēgumu būs pieaugušas līdz 191 tūkst. tonnām gadā. **Atkritumu saimniecībā** katrs ieguldītais eiro ir devis vismaz **1,9 EUR atdevi**.

(123) Šī prioritārā virziena projektu savlaicīgu īstenošanu ietekmēja Covid-19 un Krievijas karš Ukrainā, kas būtiski ietekmēja būvmateriālu, būvdarbu, pakalpojumu un energoresursu cenu sadārdzinājumu, kā arī veicināja aizkavēšanos ar piegādēm.

(124) Izvērtējuma rezultātā secināts, ka efektīvāk būtu plānojot investīcijas, **atbalstu prioritāri paredzēt esošu vides objektu un infrastruktūras attīstībai un papildināšanai** (jaunu darbību attīstīšanai esošos objektos), **nevis jaunu objektu un infrastruktūras izveidei** (taku, skatu torņu u.tml.). Plānojot ieguldījumus un atbalstāmās darbības, ir jāvadās no ES definētajiem mērķiem un to sasniegšanas termiņiem, ievērojot savlaicīguma un secīguma principu, kā arī vērtējot, vai mērķa sasniegšanai veicamie uzdevumi neietver kompleksu savstarpēji papildinošu pasākumu kopumu.

(125) **6.PRIORITĀRĀ VIRZIENA "ILGTSPĒJĪGA TRANSPORTA SISTĒMA" EX-POST IZVĒRTĒJUMĀ** transporta sektorā apkopots, ka labuma guvēji ir satiksmes dalībnieki, uzņēmēji un iedzīvotāji jeb sabiedrība kopumā. Un investīciju faktiskā ietekme uz labuma guvējiem ir **brauciena laika un dīkstāves samazinājums, ietaupītas degvielas izmaksas, ietaupītas cilvēkstundas, mazāki izdevumi transportlīdzekļu remontam pateicoties uzlabotajai ceļu kvalitātei, trokšņa un vibrāciju samazinājums, gaisa piesārņojuma un SEG emisiju samazinājums, ceļu satiksmes negadījumu samazinājums**. Nozīmīgākā ir izmaksu ekonomija (56% no visa ieguvumu kvantificētā apmēra).

(126) Joprojām transporta jomas ieguldījumiem izaicinājums ir saistīts ar administratīviem procesiem, piemēram, **zemju atsavināšana un īpašumtiesību nostiprināšana, izmaksu attiecināmības pierādīšana, būvprojektu saskaņošana**. Nozīmīgākie faktori, kas negatīvi ietekmēja projektu tiešo realizāciju ir **Covid-19 pandēmija un tās radītie ierobežojumi, kā arī karš Ukrainā, kā rezultātā tika sarautas loģistikas ķēdes, sadārdzinājās būvniecības materiāli, tika apgrūtināta materiālu un darbaspēka pieejamība, kā arī pieauga energoresursu cenas**. Ģeopolitiskā situācija 2022. gadā atstāja fundamentālas sekas uz transporta nozares ilgtermiņa attīstību, pieprasot pārskatīt / aktualizēt nozares mērķus un sasniedzamos rezultātus.

(127) Ieguldījumi pārliecinoši demonstrē realizēto projektu ekonomisko efektivitāti – **katrs ieguldītais eiro vidēji sniedz vismaz divkārt lielāku sociāli-ekonomisko atdevi**. Uz projektu sagatavošanas brīdi faktiski visu projektu izmaksu un ieguvumu analīze demonstrē to, ka sociāli-ekonomiskie ieguvumi pārsniedz sociāli-ekonomiskās izmaksas un projekti ir lietderīgi sabiedrībai kopumā. **Visu SAM kopējie novērtēto sociāli-ekonomisko ieguvumu diskontētā vērtība ir 3,6 miljardi EUR, bet visu SAM projektu kopējā ekonomiskā neto tagadnes vērtība (NPV) ir novērtēta 2,5 miljardu EUR apmērā**.

(128) Izvērtējumā konstatēta nepieciešamība turpināt ieguldījumus dzelzceļa infrastruktūrā un mobilitātes punktos, veicinot dzelzceļu kā sabiedriskā transporta mugurkaulu, mazinot SEG emisijas un ceļu satiksmes negadījumu riskus. Jāturpina autoceļu un ielu tīklu attīstība, kas nodrošinātu TEN-T⁸⁵ Regulas⁸⁶ nosacījumiem par **pamattīkla atbilstību ātrgaitas autoceļiem, kā arī pārbūvējot valsts galvenos autoceļus un valsts reģionālos autoceļus, lielāks fokuss liekams uz tehniskajiem un/vai operacionālajiem risinājumiem, kas samazina ceļu satiksmes negadījumu riskus**.

(129) **7.PRIORITĀRĀ VIRZIENA "NODARBINĀTĪBA UN DARBASPĒKA MOBILITĀTE" EX-POST IZVĒRTĒJUMĀ** apkopots, ka kopējais ieguldītais finansējums ir **182 milj. EUR, t.sk. 130 milj. EUR ES fondu finansējums**. Atbalsts kopumā sniegts **95 242 bezdarbniekiem**, tajā skaitā 33 045 bezdarbniekiem, kas vecāki par 50 gadiem. Būtiski, ka **26 492 dalībnieku tūlīt pēc dalības apmācībās ir ieguvuši kvalifikāciju, savukārt**

⁸⁵ Eiropas transporta tīkls (TEN-T) – Eiropas Savienības (ES) dzelzceļa, iekšējo ūdensceļu, auto, jūras, gaisa un multimodālā transporta infrastruktūras vienots tīkls.

⁸⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes 2024.gada Regula (ES) Nr. 2024/1679 par Savienības pamatnostādņēm Eiropas transporta tīkla attīstībai un ar ko groza Regulas (ES) 2021/1153 un (ES) Nr. 913/2010 un atceļ Regulu (ES) Nr. 1315/2013

pasākuma dalībnieku skaits, kas sešus mēnešus pēc pasākuma beigām ir nodarbināti, ir **36 062 personas**. Jauniešu iesaistē darba tirgū pozitīva ietekme uz darbā iekārtojušos vai pašnodarbinātību uzsākušo īpatsvaru 12 mēnešus pēc dalības fiksēta gandrīz visās pasākuma aktivitātēs.

(130) Analizējot dalību apmācībā un ietekmi uz dalībnieka situāciju darba tirgū, secināts, ka 1) dalībai profesionālā apmācībā ir augstāka efektivitāte un ilgstošāka ietekme nekā neformālajai izglītībai; 2) neformālās izglītības programmas datorprasmēs un valodu apmācībā zemākos sarežģītības līmeņos efektu uz nodarbinātību dod īstermiņā. Atbalstam bija būtiska pozitīva ietekme uz iespējām atkal iesaistīties nodarbinātībā Covid-19 ierobežojumu apstākļos. **Visaugstākā efektivitāte ir apmācībām pie darba devēja**, taču tās ir arī izmaksu ziņā dārgāks pasākums. Atbalstīto nodarbināto dalībnieku aptauja izvērtējumā parāda, ka 32% aptaujāto situācija attiecībā uz darbu ir uzlabojusies.

(131) Izvērtējuma rezultātā ieteikts, ka **nepieciešams pilnveidot bezdarbnieku profilēšanu NVA filiālēs, kopā ar bezdarbnieku izvēloties tādu apmācības veidu, kam ir augstākais potenciāls rezultēties darba atrašanās**.

(132) Lai nodrošinātu kvalitatīvu izglītības pakalpojumu sniegšanu bezdarbniekiem, nepieciešams turpināt darbu pie bezdarbnieku apmācībā iesaistīto izglītības iestāžu uzraudzības un mācību procesa kvalitātes kontroles. Uzraudzību un kontroli būtu nepieciešams nodrošināt vismaz līdzšinējā apmērā, paredzot arī papildu finansējumu apmācību programmu ekspertīzei (īpaši datorprasmju programmās), ko varētu veikt uz līguma pamata piesaistīti nozares eksperti.

(133) Ņemot vērā apmācību pie darba devēja programmas augstos rezultātus nodarbinātības veicināšanā, nepieciešams aktīvāk sekmēt darba devēju iesaisti šajā programmā, kā arī noteiktu bezdarbnieku grupu iesaisti tajā.

(134) **8.PRIORITĀRĀ VIRZIENA "IZGLĪTĪBA, PRASMES UN MŪŽIZGLĪTĪBA" EX-POST IZVĒRTĒJUMA** ietvaros apkopots, ka kopējais ieguldītais finansējums ir **873 milj. EUR**, t.sk. **510 milj. EUR ES fondu finansējums**. **Augstākās izglītības infrastruktūrā ieguldīti 60 milj. EUR, atbalstu saņēma 14 augstskolas, 9 koledžas. 73% STEM programmu modernizētas, izstrādātas 95 jaunas studiju programmas**, optimizēts studiju programmu skaits un sniegts atbalsts akadēmiskā personālam. EQAR⁸⁷ prasības ieviestas 12 augstskolās. **Mūžizglītības pasākumos** piedalījās aptuveni **70 tūkst. pieaugušo**, kāpinot strādājošo profesionālo kompetenci. **Profesionālās izglītības iestāžu modernizācijā** ieguldīts **108 milj. EUR**, būtiski atbalsts sniegts darba vidē balstītām mācībām (3 950 audzēkņi) un mācību praksēs (13 165 audzēkņi). Kvalifikācija paaugstināta 12 516 personām profesionālās izglītības jomas pārvaldē. Modernizētas vispārējās izglītības iestādes (395 milj. EUR, 17% no kopējā iestāžu skaita), pilnveidota iestāžu materiāltehniskā bāze un dabaszinātņu kabineti. Kopumā panākts būtiski uzlabojumi profesionālās izglītības kvalitātē, efektīvāka sadarbība ar dažādu ekonomikas nozaru asociācijām. Jāatzīmē, ka būtiski paplašinājies arī pieaugušo izglītības piedāvājums un izglītības iestādes sākušas pieaugušos uztvert par nozīmīgu mērķauditoriju.

(135) Izvērtējuma ietvaros secināts, ka **nepieciešams turpināt iesākto darbu profesionālās izglītības programmu aprobēšanai, pilnveidošanai un modernizācijai**, kā arī eksāmenu pilnveidei, turpmākai standartu un programmu atjaunošanai un izstrādāšanai, kā arī regulārai standartu, programmu un eksāmenu aktualizēšanai. Šo pasākumu veiksmīgai īstenošanai jāparedz atbalsta finansējums turpmākai profesionālo izglītības iestāžu sadarbībai ar Nozares ekspertu padomēm, kā arī ar sadarbības uzņēmumiem. Jāturpina īstenot tādas aktuālas iniciatīvas profesionālajā izglītībā, kā, piemēram, talantu attīstīšana, jāturpina infrastruktūras renovācija, modernizācija un digitalizācija.

⁸⁷ Eiropas augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanas reģistra (*European Quality Assurance Register for higher Education – EQAR*)

(136) **9.PRIORITĀRĀ VIRZIENA "SOCIĀLĀ IEKĻAUSĀNA UN NABADZĪBAS APKAROŠANA" EX-POST IZVĒRTĒJUMA** ietvaros apkopots, ka kopējais ieguldītais finansējums ir **830 milj. EUR, t.sk. 575 milj. EUR ES fondu finansējums**. Šie ieguldījumi kopumā ir sekmējuši darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" un Eiropa 2020⁸⁸ izvirzīto mērķu sasniegšanu – veicinot nodarbinātības līmeņa pieaugumu līdz **77,4% vecuma grupā no 20 līdz 64 gadiem un par 124 000 samazinot nabadzības riskam pakļauto un/ vai zemas darba intensitātes mājsaimniecībās dzīvojošo personu skaitu**. Kontrfaktuālās analīzes rezultāti liecina, ka iesaistei nodarbinātībā ilgstošajiem bezdarbniekiem intervences grupā ir bijis gandrīz visās analīzē iekļautajās sociāli demogrāfiskajās faktoru grupās.

(137) Vislielākais īpatsvars intervences grupā ir ilgstošajiem bezdarbniekiem Rīgā un personām ar augstāko izglītību. Infrastruktūras attīstības ietvaros ir izveidotas vai **labiekārtotas vairāk nekā 100 vietas bērnu aprūpei ģimeniskai videi pietuvinātu aprūpes pakalpojumu sniegšanai un vairāk nekā 900 vietas sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniegšanai personām ar garīga rakstura traucējumiem un bērniem ar funkcionāliem traucējumiem**. Tas ir ļāvis līdz **32,3% palielināt pilngadīgu personu ar garīga rakstura traucējumiem īpatsvaru**, kuras dzīvo ārpus ilgstošās sociālās aprūpes centriem un kurām ir pieejami sabiedrībā balstīti sociālie pakalpojumi. Vienlaikus ir identificēts trūkums saistībā ar nepietiekamā atbalsta sniegšanu bāriņtiesām. Bērnu tiesību aizsardzības jomā bāriņtiesas ir viens no būtiskiem sadarbības partneriem, kas ES fondu 2014-2020 plānošanas periodā nav saņēmis atbalstu – attīstība ir notikusi sociālā darba jomā, bet mazāks ieguldījums ir bijis vērsts uz bāriņtiesām. **Veselības veicināšanas pasākumi kopumā ir bijuši efektīvi, tajos piedalījušos vismaz 55 tūkst. iedzīvotāju.**

(138) Ieguldījumi bijušo ieslodzīto integrācijai sabiedrībā ir bijuši efektīvi un lietderīgi. Ieslodzījumu vietās ir īstenoti jauni atbalsta veidi, piemēram, ģimenes dienas, brīvprātīgo darbs, kas līdz Eiropas Sociālā Fonda (turpmāk – ESF) pasākumu ieviešanai nebija tikuši īstenoti. Ir izveidojusies laba sadarbība ar NVA speciālistiem, kas nodrošina pēc iespējas piemērotāku un mērķētāku atbalstu ieslodzītajiem, lai pēc soda izciešanas veicinātu viņu iespējas iekļauties nodarbinātībā. Intervences efektivitāti pozitīvi ietekmējusi arī sinerģija ar Eiropas Ekonomikas zonas un Norvēģijas grantu instrumentu⁸⁹, tā ietvaros attīstīta infrastruktūra, būvējot mācību centru, un ESF ietvaros nodrošināta saturiskā pilnveide, izstrādājot mācību programmas darbiniekiem.

(139) **Izvērtējuma ietvaros secināts, ka nepieciešams plānojot SAM, to ieviešanas mehānismu, ievērot sistēmisku pieeju tām atbalsta programmām, kas vērstas uz kādas jomas speciālistu un iestāžu kapacitātes stiprināšanu** (t.sk. speciālistu mācības, metodisko materiālu izveide un aktualizācija, jaunu speciālistu piesaiste), lai izvairītos no riska, ka, specificējot atbalstu tikai kādai atsevišķai speciālistu grupai, kas darbojas starpinstitutionālā sistēmā, rodas disproporcionāla attīstība un ietekme uz gala mērķa grupu (sabiedrības locekļiem).

(140) Ilgtspējīga finanšu modeļa izveide un plānošana attiecībā uz tām atbalsta programmām, kurās secināts, ka finansējuma pieejamības pārtraukšanas gadījumā var tikt zaudēti ES fondu ieguldījumu rezultātā sasniegtie ieguvumi, kā arī mērķa grupām var palielināties risks sociālajai atstumtībai vai nabadzībai. Kā īpaši būtiskas ir izceļamas programmas, kas attiecas uz subsidēto darba vietu nodrošināšanu, speciālistu piesaistes aktivitātēm reģionos, kā arī sociālās uzņēmējdarbības veicināšanu.

(141) **REACT-EU⁹⁰ IEGULDĪJUMU EX-POST IZVĒRTĒJUMĀ** apkopots, ka REACT-EU finansējums **220 milj. EUR** apmērā ieguldīts kopumā **15 pasākumos, būtiski samazinot pandēmijas ietekmi uz vairākām tautsaimniecības jomām.**

⁸⁸ Eiropa 2020: stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un iekļaujošai izaugsmei; pieejama: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/LSU/?uri=celex:52010DC2020#:~:text=Strat%C4%93%C4%A3ijai%20%E2%80%9CEiropa%202020%E2%80%9D%20ir%20j%C4%81pal%C4%ABdz%20ES%20pan%C4%81kt%20izaugsmi%2C,ir%20pastiprin%C4%81t%20nodarbin%C4%81t%C4%ABbu%20un%20soci%C4%81lo%20un%20teritori%C4%81lo%20koh%C4%93ziju>.

⁸⁹ Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ) un Norvēģijas granti ir finansiālais atbalsts, ko sniedz Islande, Lihtenšteina un Norvēģija (donorvalstis), baltoties uz 2010. gada 28. jūlijā parakstīto līgumu starp donorvalstīm un Eiropas Savienību par grantu ieviešanai paredzētā finansējuma piešķiršanu jaunajā 2014.-2021. gada periodā.

⁹⁰ REACT-EU jeb Atveseļošanās palīdzība kohēzijai un Eiropas teritorijām ir iniciatīva ar kuru EK turpina un paplašina 2020.gada pavasarī pieņemto Investīciju iniciatīvu koronavīrusa krīzes pārvarēšanai, ar kuru ES centās mobilizēt visus esošos ES budžeta resursus, lai sniegtu finansiālu atbalstu dalībvalstīm tūlītējai reaģēšanai uz koronavīrusa krīzi un tās ilgtermiņa ietekmi

(142) Covid-19 seku mazināšanai tika īstenoti **veselības nozares projekti (60 milj. EUR apmērā), uzlabojot 8 ārstniecības iestāžu infrastruktūru**, nodrošinot gultas Covid-19 pacientiem un atbalstot medicīnas darbiniekus.

(143) Pasākumi **izglītības jomā (9,2 milj. EUR) veicināja izglītības sistēmu digitalizāciju**. 524 izglītības iestādēm tika nodrošināta IKT – portatīvā datortehnika (25 687 portatīvie datori), lai paaugstinātu mācību efektivitāti un mazinātu nevienlīdzību. Pasākums būtiski palielinājis izglītības pieejamību, īpaši reģionos, ļaujot mērķa grupas dalībniekiem neatkarīgi no to ģeogrāfiskās atrašanās vietas apgūt digitālās prasmes, kā arī iesaistīties mācībās attālinātā režīmā.

(144) Pasākums **NEET jauniešu atbalstam (1,07 milj. EUR) sniedza iespēju jauniešiem vecumā no 15 līdz 29 gadiem, kuri nemācās, nestrādā un neapgūst arodu, saņemt individualizētu atbalstu**, kura ietvaros bija iespēja saņemt mentora atbalstu, attīstīt nepieciešamās prasmes, piedalīties pasākumos, kas veicina iespējas iesaistīties izglītībā, nodarbinātībā vai amata apgūvē, kā arī nevalstisko organizāciju un jauniešu centru darbībā. Pasākumā kopumā iesaistījās 796 NEET jaunieši, no kuriem savu individuālo pasākumu programmu sekmīgi, iesaistoties izglītībā, mācībās vai nodarbinātībā, pabeidza 552 jaunieši

(145) Pasākumi **nodarbinātības jomā (12,6 milj. EUR) nodrošināja papildus apmācības programmas, kas palīdzēja iedzīvotājiem turpināt attīstīt darba tirgū nepieciešamās prasmes un zināšanas (26 235 personas saņēma atbalstu)**. Atbalsta mērķgrupām tika nodrošināta individualizēta pieeja, kurā ņemtas vērā katras personas unikālās vajadzības.

(146) Pasākumi **uzņēmējdarbības jomā** ar kopējo finansējumu vairāk nekā **60 milj. EUR nodrošināja uzņēmumiem aizdevumus, dotācijas un nefinansiālu atbalstu uzņēmējdarbības attīstībai**. Citi atbalsta pasākumi ietvēra apmācību darbinieku prasmju uzlabošanai, eksporta veicināšanas pasākumus, tostarp jaunu sadarbības partneru piesaistišanu un jaunu tirdzniecības tīklu izveidi.

(147) Visi 2014.–2020.gada ES fondu plānošanas perioda ex-post izvērtējumi pieejami ES fondu mājas lapā sadaļā Izvērtēšana: <https://www.esfondi.lv/profesionali/izvertesana/izvertejumi/2014-2020-gada-perioda-izvertejumi>.

6. Nacionālā klimata un enerģētikas plāna ieviešanas progress

(148) Zaļā un digitālā transformācija ir starp Latvijas valdības galvenajiem mērķiem. Viens no galvenajiem politikas plānošanas dokumentiem, kurā ir atspoguļoti mērķi un pasākumi zaļās transformācijas veicināšanai ir Latvijas Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.–2030.gadam⁹¹ (turpmāk – NEKP).

(149) Lai veicinātu NEKP izvirzīto mērķu sasniegšanu AER īpatsvara palielināšanā un izmantošanā, ir būtiski veicināt AER izmantošanas jaudas palielināšanu, t.sk. centralizētajā siltumapgādē un aukstumapgādē, modernizējot un attīstot nepieciešamo infrastruktūru un to jaudas, palielinot uzstādīto siltumsūkņu un aukstumsūkņu jaudas, kā arī palielinot saules enerģijas izmantošanu siltumenerģijas ražošanā, vienlaikus veicinot arī siltuma zudumu samazināšanu.

(150) Lai ilgtermiņā nodrošinātu, ka AER īpatsvars tiek paaugstināts, ir jāveicina siltumapgādes sistēmu energoefektivitāte, sniedzot atbalstu to atjaunošanai vai izbūvēšanai, uzsvāru liekot uz kompleksiem risinājumiem – siltumapgādes sistēmu energoefektivitātes uzlabošana, un vienlaicīgi pilnīgu vai daļēju izmantotās tehnoloģijas nomaiņu uz AER tehnoloģijām (īpaši neemisiju AER tehnoloģijām). Latvijas klimatiskajos apstākļos siltumapgāde ir nozīmīga enerģētikas nozares sastāvdaļa, un tā tiek nodrošināta, izmantojot individuālo siltumapgādi, lokālo

⁹¹ Pieejams Klimata un enerģētikas ministrijas mājaslapā: <https://www.kem.gov.lv/lv/nacionalais-energetikas-un-klimata-plans-2021-2030-gadam>; aktualizēts ar Ministru kabineta 2024.gada 12.jūlija rīkojumu Nr.573 "Aktualizētais Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.–2030. gadam"

siltumapgādi un centralizēto siltumapgādi. Vienlaikus tieši centralizētā siltumapgāde ir no resursu izmantošanas un vides aizsardzības viedokļa efektīvs risinājums.⁹²

(151) Palielinoties AER kopējam patēriņam, Latvija tuvojas NEKP mērķim – līdz 2025. gadam sasniegt no AER saražotās enerģijas īpatsvaru 47,3 % apmērā bruto enerģijas galapatēriņā. Latvijā AER īpatsvars enerģijas galapatēriņā ir viens no augstākajiem ES: 2023. gadā tas bija 43,2 % (ES – vidēji 24,6 %)⁹³.

(152) NEKP 3.1.3.18. pasākums paredz ikgadēju atjaunīgās enerģijas (AE) īpatsvara pieaugumu (piejaukumu) dabasgāzei. Pienākums attieksies uz dabasgāzes tirgotājiem, kas dabasgāzi piegādā ēkām vai centralizētās siltumapgādes sistēmās (turpmāk – CSAS), nosakot **pienākumu ikgadēji nodrošināt vismaz 3% AE īpatsvaru, kur dabasgāzes tirgotāji to varēs izpildīt, izmantojot piemēram, biometānu vai ūdeņradi**, kas tiktu ievadīts kopējā dabasgāzes tīklā vai tiktu piegādāts, neizmantojot dabasgāzes pārvades vai sadales sistēmu. Minētā darbība būs izpildāma arī ar biometāna izcelsmes apliecinājumiem, ja tiek izmantota dabasgāzes pārvades vai sadales sistēma, līdz ar to dabasgāzes tirgotāji, piemēram, biometānu, varēs iegādāties no Latvijas biometāna ražotājiem vai no citu ES dalībvalstu, ar kuriem Latvija ir sasaistīta vienotā dabasgāzes tīklā, biometāna ražotājiem. Saskaņā ar CSP datiem 2023.g. Latvijā tika saražots 1,8 PJ⁹⁴ biogāzes, kas atbilst 6,4% 2023.gada kopējam dabasgāzes patēriņam (28 PJ) un 16% dabasgāzes galapatēriņam (11,3 PJ). Atbilstoši EK novērtējumam un nozares vērtējumam, Latvijai ir potenciāls aizvietot līdz 15% no dabasgāzes patēriņa ar biometānu⁹⁵.

(153) Latvijas atjaunojamās enerģijas īpatsvars 2023.gadā bija 43,2%, kur visās energobilances nozarēs (izņemot transportu) – elektroenerģijas ražošanā, centralizētajā siltumapgādes, rūpniecības un ēku sektorā, atjaunojamo energoresursu īpatsvars pārsniedz 50-55%. Faktiskais atjaunojamo energoresursu īpatsvars Latvijā saražotajā elektroenerģijas apjomā 2023.gadā pārsniedza 77%. 2022.-2023.gadā vērojams straujš uzstādītās saules elektrostaciju (PV; photovoltaics) jaudas pieaugums, kad uzstādītā jauda ir pieaugusi no 7MW 2021. gada beigās līdz 43mw 2022.gadā un 319 MW 2023.gadā. Straujš vēja enerģijas jaudas pieaugums plānots ap 2025.–2026.gadu, jo vairāki vēja parku attīstītāji ir saņēmuši galīgās atļaujas un ir gatavi uzstādīt tehnoloģijas, taču pasaulē pēc šīm tehnoloģijām ir liels pieprasījums un arī grūtības tehnoloģiju ražošanas ķēdēs Latvijā. Vēja parku attīstītāju investīcijas ietekmē arī globālās ražošanas situācija. Vienlaikus uzstādīto vēja elektrostaciju kopējā jauda ir palielinājusies no 77MW 2022.gadā uz 128 MW 2023.gadā. Ģeopolitiskās situācijas dēļ reģionā un, neskatoties uz degvielas cenu kāpumu, ir pieaudzis iekšzemē ražotās (no valsts izejvielām) cietās biomasas kurināmā apjoms.

(154) Latvija pārsniedza 2020.gada energoetaupījumu mērķi par vairāk nekā 5% un 2021.-2030.gadā Latvija ir izpildījusi 31% no Latvijai noteiktā kumulatīvā energoetaupījumu mērķa 2021.-2030.gadā. Lai gan primārās un gala enerģijas patēriņš 2020.–2021. gadā palielinājās, ekonomikā atgūstoties no Covid-19 pandēmijas ietekmes, primārās enerģijas patēriņš 2022.–2023.gadā ir samazinājies par gandrīz 1,5%.⁹⁶

(155) Latvijas enerģētiskās atkarības rādītāji⁹⁷ ir zemāki – 32,8% nekā ES (58,3% 2023.gadā.) AER ražošanas un izmantošanas (īpaši, atjaunīgās elektroenerģijas un siltumenerģijas) pieauguma, pašražošanas attīstības un biomasas kurināmo izmantošanas dēļ. Latvijas AER apjoms tiek nodrošināts galvenokārt ar iekšzemes atjaunojamo energoresursu, piemēram, hidroenerģijas un saules enerģijas ražošanu.

⁹² Lai veicinātu energoefektivitāti, virzību uz AER izmantošanas palielināšanu un siltumnīcefekta gāzu emisiju (turpmāk – SEG) samazināšanu, Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmā 2021. – 2027. gadam paredzēta 2.1.1. specifiskā atbalsta mērķa "Energoefektivitātes veicināšana un siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana" 2.1.1.3. pasākuma "AER izmantošana un energoefektivitātes paaugstināšana centralizētajā siltumapgādē un aukstumapgādē" (turpmāk – 2.1.1.3. pasākums) otrās kārtas īstenošana. Ņemot vērā, ka lokālās un individuālās siltumapgādes un aukstumapgādes infrastruktūras attīstībai un modernizācijai ir pieejams pietiekami plašs un visaptverošs atbalsts dažādu citu investīciju atbalsta ietvaros, 2.1.1.3. pasākumā plānotais atbalsta tvērums ir fokusēts uz centralizēto siltumapgādi un aukstumapgādi.

⁹³ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nrg_ind_ren/default/table?lang=en

⁹⁴ 1 PJ (petadžouls) jeb 277 GWh (gigavati)

⁹⁵ https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_NOZ_EN_ENB/ENB060. https://energy.ec.europa.eu/publications/2023-biomethane-country-fiches_en

⁹⁶ Nacionālā enerģētikas un klimata plāna progresā ziņojums

https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_NOZ_EN_ENB/ENB060

⁹⁷ Enerģētiskā atkarība parāda, cik lielā mērā valsts ir atkarīga no energoresursu importa, lai apmierinātu savas enerģētiskās vajadzības. Šis indikators tiek aprēķināts, atņemot no energoresursu importa rādītāja eksporta apjomu un dalot ar kopējo energoresursu patēriņu. Šādu indikators iespējams aprēķināt jebkuram energoresursu produktam.

(156) Elektroapgādes drošības nostiprināšanā svarīgs mērķis ir elektroenerģijas ražošanas jaudu kāpināšana, izmantojot AER. Līdz 2024. gada pirmā ceturkšņa beigām elektroenerģijas pārvades sistēmas operatori un sadales sistēmu operatori ir izsnieguši tehniskās prasības jaunu pieslēgumu ierīkošanai vēja elektrostaciju un saules elektrostaciju, un mikroģenerāciju iekārtu pieslēgšanai ar kopējo jaudu 6,1 TW. Sadales sistēmai pieslēgto SES⁹⁸ skaits 2023. gada nogalē bija ap 700, bet kopējā jauda pārsniedza 140 MW, no tā ap 500 SES ar kopējo jaudu ~130 MW pieslēgtas 2023. gadā.⁹⁹

(157) NEKP ietvaros noteikto AER īpatsvara mērķu sasniegšanā būtisks ieguldījums ir plānotajām ES fondu investīcijām centralizētajā siltumapgādē un aukstumapgādē, AER tehnoloģiju izmantošanas veicināšanai komersantos un pašvaldībās, kā arī biometāna ražošanas infrastruktūras attīstībai. Savukārt, NEKP ietvaros noteikto mērķu sasniegšanā SEG emisiju samazināšanā būtisks ieguldījums ir plānotajām ES fondu investīcijām dzelzceļa infrastruktūras zaļināšanai un modernizēšanai (t.sk. esošo elektrificēto līniju modernizācija, jaunu elektrovilcienu un jaunu akumulatoru bateriju vilcienu iegāde, sabiedriskā transporta elektrifikācija), mikromobilitātes infrastruktūras attīstībai, bezemisiju transportlīdzekļu, kā arī energoefektivitātes pasākumu īstenošanai dzīvojamās, valsts, izglītības iestāžu, pašvaldību un komersantu ēkās. Tāpat SEG emisiju samazināšanu sekmēs plānotie ES fondu ieguldījumi atkritumu šķirošanas efektīvizēšanai un notekūdeņu, to dūņu apsaimniekošanas sistēmas attīstībā. ES fondu finansējuma pārdales un pasākumu veiksmīga īstenošana ir būtisks priekšnoteikums, lai nodrošinātu nepieciešamās infrastruktūras attīstību un pieejamību, kas nepieciešama, kad nacionālā līmenī tiek pieņemti stratēģiski lēmumi par atjaunojamo energoresursu īpatsvara palielināšanu un izmantošanu nozarēs. Tādējādi, veiksmīga visu saistošo apstākļu īstenošana ir nozīmīga, lai veicinātu virzību uz NEKP izvirzīto mērķu un rādītāju sasniegšanu. Šādi priekšnosacījumi attiecas arī uz energoefektivitātes, enerģētiskās apgādes drošības un enerģijas tirgus jautājumiem. Vienlaikus gan ES fondu investīciju, gan citu atbalsta instrumentu pienesums NEKP mērķu un rādītāju sasniegšanā būs vērtējams pakāpeniski, noslēdzoties investīciju sekmīgai īstenošanai.

(158) Lai virzītos uz Eiropas klimata mērķu sasniegšanu Latvija ir Partnerības līgumā Eiropas Savienības investīciju fondu 2021.–2027.gada plānošanas periodam apņēmusies Programmas investīciju ietvaros nodrošināt Kopīgo noteikumu regulas 6.pantā noteikto par 30% ERAF un 37% KF investīciju novirzīšanu klimata mērķu sasniegšanai.

(159) Tā, piemēram, **Programmas 2.politikas mērķa "Zaļāka Eiropa"**¹⁰⁰ ietvaros pilnīgi visos SAM pasākumos investīcijas ir plānotas tādos intervences laukumu kodos, kas sniedz 100% vai 40% ietekmi uz klimata mērķu sasniegšanu. Atzīmējams arī, ka lielākā daļa – 93,8% no TPF investīcijām ir plānotas intervences laukuma kodos, kas ir vērsti uz klimata mērķu sasniegšanu, vienlaikus arī daļai ESF investīciju ir plānoti ieguldījumi klimata mērķos. Attiecīgi Programmas kopējās pienesums Eiropas Zaļā kursa¹⁰¹ iniciatīvai ir plānots plašā kā apjomā, nekā to paredz Kopīgo noteikumu regulas prasības.

(160) Līdz 2024.gada 31.decembri EK deklarēto izdevumu apjoms klimata kodos ir 26,1% (44,5 milj. EUR), tai skaitā ERAF 9,3% (11,3 milj. EUR), KF 100% (32,8 milj. EUR), TPF 15,0% 90,4 milj. EUR)¹⁰².

⁹⁸ Saules elektrostacijas un mikroģenerācijas iekārtas

⁹⁹ Informācija no aktualizētā Latvijas nacionālā enerģētikas un klimata plāna 2021.-2030.gadam; Rīga, 2024.gads; pieejams: https://www.kem.gov.lv/sites/kem/files/media_file/kemplans_nekp_08072024.pdf

¹⁰⁰ 2.politikas mērķis "Zaļāka un noturīgāka Eiropa ar zemām oglekļa emisijām, kurā notiek pāreja uz bezoglekļa ekonomiku neto izteiksmē, veicinot taisnīgu pārkārtošanos uz tīru enerģiju, "zaļās" un "zilās" investīcijas, aprites ekonomiku, klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām, risku novēršanu un pārvaldību un ilgtspējīgu mobilitāti pilsētvidēs"

¹⁰¹ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_lv

¹⁰² Finanšu ministrijas dati, izgūti no Kohēzijas politikas vadības informācijas sistēmas 2025.gada 4.februārī, maksājumiem klimata kodos ar 40% īpatsvaru aprēķināti 40% no deklarētā izdevumu apjoma, maksājumiem klimata kodos ar 100% īpatsvaru iekļauts viss deklarētais izdevumu apjoms; klimata kodu īpatsvars atbilstoši Kopīgo noteikumu regulas I pielikumam.

7. Eiropas Sociālā pīlāra tiesību ievērošanas progress

(161) Eiropas Sociālo tiesību pīlāra Rīcības plāna ietvaros ir noteikti jauni, ilgtermiņa nabadzības un sociālās atstumtības mērķi. Rīcības plāns ir EK ieguldījums sociālā pīlāra principu īstenošanā un tas izvirza trīs mērķus, kas sasniedzami līdz 2030. gadam un ir saskaņā ar Apvienoto Nāciju organizācijas (turpmāk – ANO) ilgtspējīgas attīstības mērķiem un EK aicinājusi ES dalībvalstis noteikt savus valsts mērķrādītājus kā ieguldījumu šajos kopīgajos centienos.

(162) Eiropas Sociālo tiesību pīlāra Rīcības plānā noteikto trīs pamatmērķu sasniegšanai Latvija, izpildot Portu sociālajā samītā pausto apņemšanos, ir definējusi šādus, līdz 2030. gadam sasniedzamus nacionālos mērķus:

- vismaz 80% no pieaugušajiem (20–64 gadu vecumā) ir nodarbināti;
- vismaz 60% no pieaugušajiem katru gadu piedalās mācībās;
- par 95 tūkstošiem vai par 5 procentpunktiem samazināts personu skaits, kas ir pakļauti nabadzības vai sociālās atstumtības riskam (bāzes gads – 2019. gads).¹⁰³

(163) Daļu no EK uzstādītajiem mērķiem Latvijā paredzēts īstenot saskaņā ar Nacionālo attīstības plānu 2021.–2027. gadam – līdz 2027. gadam paaugstināt nodarbinātību pieaugušajiem līdz 78%, kā arī samazināt nabadzības riska indeksu pēc sociālo transfertu saņemšanas līdz 21,5%. Šo mērķu sasniegšanu atbalsta Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam un Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021. – 2027. gadam.¹⁰⁴

(164) Latvija ir gandrīz sasniegusi Eiropas Sociālo tiesību pīlāra Rīcības plāna nodarbinātības mērķi – saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem Latvijā 2023. gadā bija nodarbināti 77,5% personu vecumā no 20 līdz 64 gadiem¹⁰⁵, kas salīdzinājumā ar 2021. gada datiem pieauga par 2,2% (2021.gads – 75,3%).

(165) Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem 2022. gadā Latvijā ievērojami augusi pieaugušo dalība izglītībā. Iedzīvotāju īpatsvars vecumā no 25 līdz 64 gadiem, kuri pēdējo četru nedēļu laikā pirms aptaujas piedalījušies izglītībā, ir pieaudzis no 6,6% 2020. gadā līdz 9,7% 2022. gadā, sasniedzot augstāko līdzdalības līmeni kopš uzskaites sākuma. Iepriekšējā gadā par 12,6 procentpunktiem pieaudzis arī nodarbināto pieaugušo īpatsvars, kuri piedalījās izglītības procesā apmaksāto darba stundu laikā – no 34,9% 2020. gadā līdz 47,9% 2022. gadā. Statistikas dati liecina, ka gan darba devēji, gan privātpersonas aktīvi izmantojušas publiski piedāvātās prasmju attīstības, pilnveides un pārkvalifikācijas iespējas.¹⁰⁶

(166) *Eurostat* Pieaugušo izglītības aptaujas¹⁰⁷ dati liecina, ka "Dalības līmenis izglītībā un apmācībās pēc vecuma (pēdējie 12 mēneši)" Latvijā ir pietuvojies Rīcības plānā noteiktam un 2022. gadā tas sasniedza 52,2%, kas ir augstāks salīdzinājumā ar EU27 vidējo – 46,6%.¹⁰⁸

(167) Attiecībā uz nabadzības un sociālās atstumtības riska mazināšanu Latvijā 2023. gadā bija sestais augstākais iedzīvotāju īpatsvars ES, kas pakļauts nabadzības un sociālās atstumtības riskam – 25,6% (476 tūkst. personas), savukārt 2019.gadā tas sastādīja 26,7% (506 tūkst. personas)¹⁰⁹, kas rada izaicinājumu nabadzības un

¹⁰³ Informācija no Latvijas nacionālās reformu programmas 2023.gada progresu ziņojuma; Rīga, 2023.gads: pieejams: https://commission.europa.eu/system/files/2023-04/Latvia_NRP_2023_LV.pdf

¹⁰⁴ Informatīvais ziņojums "Par 2021. gada neformālo Eiropadomi 7. – 8. maija Porto samita ietvaros"; Rīga, 2021.gads: pieejams: https://tap.mk.gov.lv/doc/2021_04/AMzino_230421.964.docx

¹⁰⁵ Centrālās statistikas pārvaldes dati, atskaite NBL030 - Nodarbinātības līmenis pa vecuma grupām, pēc tautības un dzimuma (procentos) 1996 - 2023; pieejams:

https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_EMP_NB_NBLB/NBL030/table/tableViewLayout1/

¹⁰⁶ Informācija no Latvijas nacionālās reformu programmas 2023.gada progresu ziņojuma; Rīga, 2023.gads: pieejams: https://commission.europa.eu/system/files/2023-04/Latvia_NRP_2023_LV.pdf

¹⁰⁷ Adult Education Survey (AES): pieejams: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/microdata/adult-education-survey>

¹⁰⁸ Dalības līmenis izglītībā un apmācībās pēc vecuma; Eurostat dati: pieejams:

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/trng_aes_101/default/table?lang=en&category=educ.educ_part.trng.trng_aes_12m.trng_aes_12m0

¹⁰⁹ Nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļautās personas — ES 2030 mērķis; Eurostat dati: pieejams:

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_pecs01_custom_14166201/default/table?lang=en

sociālās atstumtības riska samazināšanas mērķa (30 tūkstoši no 95 tūkstošu mērķa) sasniegšanā. Tomēr Minimālo ienākumu līmeņa reforma¹¹⁰, kas stājas spēkā no 2024. gada, kalpos kā nozīmīgs solis, virzoties uz noteikto mērķi.

(168) ES fondu pasākumiem ir būtiska nozīme Eiropas Sociālo tiesību pīlāra principu īstenošanā, jo tie nodrošina nepieciešamo atbalstu, lai sekmētu sociālo iekļaušanu, taisnīgus darba apstākļus un vienlīdzīgas iespējas visiem iedzīvotājiem. Ar ES fondu ieguldījumiem tiek mazinātas reģionālās atšķirības un stiprināta sociālā kohēzija.

(169) Nozīmīgi Eiropas Sociālo tiesību pīlāra mērķu sasniegšanai ir ESF+ ieguldījumi, finansējot iniciatīvas nodarbinātības veicināšanai, izglītības uzlabošanai, sociālās iekļaušanas veicināšanai un cīņai pret nabadzību. ESF+ investīcijas veicina darba tirgus pieejamību neaizsargātām sabiedrības grupām, piemēram, ilgstošajiem bezdarbniekiem, personām ar invaliditāti u.c..

(170) **Eiropas Sociālo tiesību pīlāra tematiskā virziena "Vienādas iespējas un darba tirgus pieejamība"** īstenošanai ieguldījumu sniedz ESF+ 4.3.3.2 pasākums "Nelabvēlīgākā situācijā esošu bezdarbnieku un ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju iekļaušanās darba tirgū sekmēšana", 4.3.3.3. pasākums "Atbalsts sociālajai uzņēmējdarbībai", 4.3.3.5. pasākums "Ilgāka un labāka darba mūža veicināšana" un 4.3.3.6. pasākums "Nodarbinātības valsts aģentūras veikspējas stiprināšana un pakalpojumu modernizēšana", kuru ietvaros tiek veicināta bezdarbnieku, darba meklētāju, bezdarba riskam pakļauto (nodarbināto) personu un ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju iekļaušanās sabiedrībā, iekārtošanās pastāvīgā darbā vai noturēšanās esošajā darba vietā, sniegts atbalsts sociālo uzņēmumu izveidei un attīstībai, lai uzlabotu sabiedrības dzīves kvalitāti, palielinātu sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju grupu nodarbinātības iespējas, tiek uzlabota darbaspēju zaudēšanas riskam pakļauto un gados vecāko nodarbināto personu darba vide un darba apstākļi, tai skaitā veicināta šo personu iesaiste veselības veicināšanas un uzlabošanas pasākumos, kā arī tiek modernizēti Nodarbinātības valsts aģentūras (turpmāk – NVA) pakalpojumi, lai atvieglotu pieteikšanās, dalību un nodrošinātu rezultātu novērtējumu NVA īstenotajiem atbalsta pasākumiem. Pasākumu veido ESF+ finansējums – 83 362 177 EUR.

(171) **Eiropas Sociālo tiesību pīlāra tematiskā virziena "Vienādas iespējas un darba tirgus pieejamība"** īstenošanai ieguldījumu sniedz arī 4.3.4.1. pasākums, kas tiek īstenots ar mērķi veicināt vienlīdzīgas iespējas un nediskrimināciju, īstenojot informatīvus, izglītojošus un metodiskā atbalsta pasākumus politikas plānotājiem un īstenotājiem un darba devējiem un 4.3.4.2. pasākums "Atbalsta pasākumi diskriminācijas riskam pakļautajām personām vienlīdzīgu iespēju un tiesību realizēšanai dažādās dzīves jomās", kur ietvaros tiek īstenoti atbalsta pasākumi diskriminācijas risku novēršanai, kā arī vienlīdzīgu iespēju un nediskriminācijas veicināšanai, lai sekmētu sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam pakļauto personu iekļaušanos sabiedrībā un darba tirgū. Abu minēto pasākumu ESF+ finansējums veido 4 741 267 EUR.

(172) Atbilstoši Eiropas Sociālo tiesību pīlāra tematiskajiem virzieniem, **iekļaušanos darba tirgū** sekmē arī pasākumi saistībā ar bērnu uzraudzības pakalpojumiem (4.2.1.7.pasākums "Pirmsskolas izglītības iestāžu infrastruktūras attīstība" (turpmāk – 4.2.1.7.pasākums) un 4.3.6.6.pasākums "Bērnu pieskatīšanas pakalpojumi" (turpmāk – 4.3.6.6.pasākums)). Pasākumu ietvaros atklātas projektu iesniegumu atlases jau ir noslēgušās, nodrošināta 20 iesniegto projektu iesniegumu vērtēšana un uzsākta projektu īstenošana. Noslēgtas vienošanās par 18 projektu īstenošanu ar kopējo ES fondu finansējumu 50 milj. EUR apmērā, kuru ietvaros paredzēts nodrošināt bērnu pieskatīšanas pakalpojumu pieejamību, kopumā sniedzot atbalstu 3 148 bērniem, tādējādi radot vienlīdzīgas iespējas vecākiem pilnvērtīgi iesaistīties darba tirgū un apmācībās.

(173) **Eiropas Sociālo tiesību pīlāra tematiskā virziena "Taisnīgi darba apstākļi"** īstenošanai ieguldījumu sniedz ESF+ 4.3.3.7. pasākums "Valsts darba inspekcijas veikspējas stiprināšana un pakalpojumu modernizēšana", kas tiek īstenots ar mērķi stiprināt Valsts darba inspekcijas institucionālo veikspēju, kā arī veikt sniegto pakalpojumu modernizācija un kvalitātes paaugstināšana, attīstot mūsdienīgas, uz informācijas tehnoloģiju risinājumiem balstītas darba metodes. Projekts paredz pilnveidot Valsts darba inspekcijas nodarbināto profesionālās spējas, stiprināt darbinieku nosūtīšanas kontroles un uzraudzības sistēmu nacionālās un pārrobežu sadarbības ietvaros, pilnveidot integrētās informācijas sistēmu, kā arī īstenot sabiedrības izpratnes un informētības

¹¹⁰ Labklājības ministrijas pārziņā esošā minimālo ienākumu līmeņa reforma: pieejams: <https://www.lm.gov.lv/lv/minimalo-ienakumu-limena-reforma>

paaugstināšanas pasākumus darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jomā. Pasākuma ESF+ finansējums – 4 249 999 EUR.

(174) Eiropas Sociālo tiesību pilāra tematiskā virziena "Sociālā aizsardzība un iekļaušana" īstenošanai ieguldījumu sniedz virkne ESF+ līdzfinansētie dažādu jomu pasākumi, tā piemēram, no labklājības jomas pasākumiem būtu izceļami:

(175) ESF+ 4.3.4.3. pasākuma "Pasākumi ģimenes un darba dzīves saskaņošanai" projekts "Izvērtējumi pierādījumos balstītas sociālās politikas pilnveidei". Pasākumā tiks vērsta uzmanība uz ģimenes un darba dzīves saskaņošanu un cilvēkkapitāla attīstību, veicot vismaz 15 izvērtējumus, kas saistīti ar dažādiem darba un ģimenes dzīves saskaņošanas, kā arī dzīves kvalitātes uzlabošanas aspektiem šādās jomās: darba tirgus, darba tiesības un darba aizsardzība, sociālais darbs un sociālie pakalpojumi, bērnu un ģimenes tiesības, personu ar invaliditāti vienlīdzīgas iespējas un vides un informācijas piekļūstamība, dzimumu līdztiesība un sociālā iekļaušana. Papildus pasākums paredz sabiedrības izpratnes un informētības paaugstināšanas pasākumu īstenošanu sabiedrībai kopumā. Pasākuma ESF+ finansējums finansējums veido – 4 513 381 EUR.

(176) Lai veicinātu ilgtspējīgas ilgtermiņa aprūpes attīstību, kas nodrošinātu labāku piekļuvi kvalitatīviem pakalpojumiem, ir veikti grozījumi Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā, kas paredz, ka visām pašvaldībām neatkarīgi no to lieluma un iedzīvotāju skaita būs pienākums nodrošināt vienādu minimālo sociālo pakalpojumu grozu. ESF+ 4.3.5.1. pasākums "Sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu pieejamības palielināšana" paredz atbalstu, lai izveidotu un sniegtu tādas minimālajā sociālo pakalpojumu grozā iekļautos sabiedrībā balstītus sociālos pakalpojumus kā specializētās darbnīcas un grupu mājas personām ar garīga rakstura traucējumiem un dienas aprūpes centrus personām ar garīga rakstura traucējumiem, bērniem ar funkcionāliem traucējumiem un pensijas vecuma personām. Tāpat ir paredzēts atbalsts sociālās rehabilitācijas un atelpas brīža pakalpojumu sniegšanai. Pasākuma ESF+ finansējums – 59 543 369 EUR atbalstīs jaunu sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu izveidi, esošo paplašināšanu, kā arī pakalpojumu sniegšanu jaunizveidotā vai citā infrastruktūrā, kas netiek pilnībā noslogota.

(177) Pastarpinātā veidā ieguldījumu tematiskajā virzienā "Sociālā aizsardzība un iekļaušana" sniedz arī ESF+ 4.3.5.3. pasākums "Sociālo pakalpojumu kvalitātes un efektivitātes paaugstināšana", kura ietvaros tiks pilnveidota sociālo pakalpojumu kvalitātes uzraudzības sistēma, t.sk. izstrādāti vienoti sociālo pakalpojumu kvalitātes standarti, kvalitātes uzraudzības indikatoru kopumi un metodikas uzraudzības veikšanai gan valsts mērogā, gan sociālo pakalpojumu sniedzēju līmenī, kā arī izveidota valsts finansēto un līdzfinansēto sociālo pakalpojumu efektivitātes novērtēšanas sistēma. Pasākuma ESF+ finansējums – 6 120 000 EUR.

(178) Tiešā veidā Eiropas Sociālo tiesību pilāra tematiskā virziena "Sociālā aizsardzība un iekļaušana" īstenošanai ieguldījumu sniedz arī ESF+ 4.3.5.4. pasākums "Profesionāla un mūsdienīga sociālā darba attīstība", kura ietvaros tiek īstenota virkne profesionālās kompetences pilnveides pasākumu sociālo pakalpojumu sniedzēju iestādēs nodarbinātajiem speciālistiem, lai paaugstinātu sociālā darba efektivitāti un sociālajā jomā strādājošo speciālistu prasmes un profesionalitāti, kā arī veicinātu vienotu praksi sociālo pakalpojumu sniedzēju iestādēs. Sociālā darba jomā un sociālo pakalpojumu sniedzēju iestādēs nodarbināto speciālistu profesionālās kompetences stiprināšana veicina efektīvāku un kvalitatīvāku sociālo pakalpojumu un sociālā darba atbalsta sniegšanu sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļautajām iedzīvotāju grupām un citiem iedzīvotājiem, kuriem nepieciešami sociālie pakalpojumi un atbalsts sociālajai funkcionēšanai, kā arī mazina sociālo pakalpojumu jomā nodarbināto profesionālās "izdegšanas" riskus. Pasākuma ESF+ finansējums – 10 599 500 EUR.

(179) ESF+ 4.3.6.1. pasākums "Speciālistu, kuru profesionālā darbība saistīta ar bērnu tiesību aizsardzības nodrošināšanu, profesionālās kvalifikācijas pilnveide un bērnu likumisko pārstāvju atbildības stiprināšana bērnu tiesību aizsardzības sistēmas reorganizācijas ietvaros", kura ietvaros tiek nodrošināta profesionālās kompetences stiprināšana un darba efektivitātes paaugstināšana speciālistiem, kuru profesionālā darbība saistīta ar bērnu tiesību un tiesisko interešu aizsardzības nodrošināšanu arī sniedz ieguldījumu Eiropas Sociālo tiesību pilāra tematiskā virziena "Sociālā aizsardzība un iekļaušana īstenošanā". Pasākuma ietvaros tiek izstrādātas un pilnveidotas profesionālās kompetences pilnveides programmas un to mācību metodikas speciālistiem, kuriem nepieciešamas speciālās zināšanas bērnu tiesību aizsardzības jomā. Pasākuma ietvaros plānots pārveidot bāriņtiesu par iestādi ar

sistēmisku un holistisku pieeju jautājumu, kas skar vai var skart bērnu, izskatīšanā un risināšanā, kā arī veikt pētījumu par prasībām bāriņtiesas amatpersonu profesionālās darbības novērtēšanai, lai ieviestu vienotu bāriņtiesas amatpersonu novērtēšanas sistēmu. Pasākuma ESF+ finansējums – 6 732 119 EUR.

(180) Ieguldījumu **Eiropas Sociālo tiesību pilāra tematiskā virziena "Sociālā aizsardzība un iekļaušana"** īstenošanai pastarpinātā veidā sniedz arī 4.3.6.2. pasākums "Atbalsta pasākumi Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas klientu apkalpošanas efektivitātes un kvalitātes uzlabošanai, speciālistu profesionālo spēju, invaliditātes informatīvās sistēmas procesu un funkcionalitātes pilnveidei", kura mērķis ir paaugstināt personu ar invaliditāti vai funkcionēšanas ierobežojumiem apkalpošanas efektivitāti un kvalitāti, kā arī paaugstināt Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijā nodarbināto profesionālās spējas. Pasākuma ESF+ finansējums veido 850 000 EUR.

(181) Arī ESF+ 4.3.6.3. pasākuma "Atbalsts bērniem ar smagu diagnozi vai funkcionāliem traucējumiem, iespējamu vai esošu invaliditāti un viņu ģimenes locekļiem" īstenošana ir būtiska **Eiropas Sociālo tiesību pilāra tematiskā virziena "Sociālā aizsardzība un iekļaušana"** mērķu sasniegšanai. Pasākums tiek īstenots, lai izveidotu mehānismu psihosociālā atbalsta sniegšanai bērniem, kas nav sasnieguši 18 gadu vecumu, ar smagu slimību, funkcionāliem traucējumiem, iespējamu vai esošu invaliditāti un viņu ģimenes locekļiem (bērna likumiskie pārstāvji, audžuģimene vai personas, ar ko bērns dzīvo vienā mājsaimniecībā). Pasākuma ESF+ finansējums veido 3 697 500 EUR.

(182) Ieguldījumu **Eiropas Sociālo tiesību pilāra tematiskā virziena "Sociālā aizsardzība un iekļaušana"** īstenošanai sniedz arī ESF+ 4.3.6.4. pasākums "Atbalsta instrumentu izstrāde un ieviešana ģimenes funkcionalitātes stiprināšanai". Pasākuma pirmās kārtas ietvaros paredzēti atbalsta pasākumi vardarbības pret bērniem riska mazināšanai, kas ietver izglītojošu programmu bērnu likumiskajiem pārstāvjiem un audžuģimenēm un speciālistiem izstrādi un ieviešanu, kas sniegs iespēju pilnveidot vecāku prasmes, attīstot nevardarbīgu bērnu audzināšanas praksi. Savukārt pasākuma otrās kārtas ietvaros tiks izstrādāti un īstenoti jauni vai pilnveidoti esošie atbalsta pakalpojumi personu grupām, kuras ir cietušas no vardarbības: personām ar redzes, dzirdes vai kustību traucējumiem, personām ar garīga rakstura traucējumiem, personām, kuras ir cietušas no seksuālas vardarbības vai kuras ir pakļautas augstam vardarbības riskam, kā arī bērniem, kuri ir cietuši no savstarpējās vardarbības un bērniem ar kaitējošu seksuālu uzvedību. Pasākuma ESF+ finansējums – 9 316 000 EUR.

(183) Tāpat arī ieguldījumu **Eiropas Sociālo tiesību pilāra tematiskā virziena "Sociālā aizsardzība un iekļaušana"** īstenošanai sniedz ESF+ pasākums 4.3.6.5 "Atbalsta pasākumi bērniem ar uzvedības vai atkarību problēmām un to ģimenēm", kura ietvaros paredzēts nodrošināt atbalsta pakalpojumu kataloga izstrādi atbalsta pakalpojumiem bērniem ar uzvedības vai atkarību problēmām, vai to attīstības risku un viņu ģimenēm. Tāpat paredzēts izveidot bērna atbalsta speciālistu tīklu un nodrošināt psihoemocionālā atbalsta pasākumus bērniem ar uzvedības vai atkarību problēmām vai to attīstības risku un viņu ģimenēm. Plānota arī multidisciplināra atbalsta pakalpojuma izstrāde un ieviešana divos līmeņos atkarībā no bērna individuālām vajadzībām: starpdisciplināra atbalsta pakalpojumu paredz izveidot starpnozaru atbalsta pakalpojumu kopumu, kas ļautu saņemt atbalstu un pakalpojumus pēc iespējas tuvāk dzīvesvietai; individuālās intervences programmas paredzēta bērniem, kuriem starpdisciplinārais pakalpojums nav palīdzējis efektīvi risināt viņu uzvedības vai atkarību problēmas un bērna labākajās interesēs ir nepieciešams mainīt viņa ierasto vidi. Pasākuma ESF+ finansējums veido 11 092 500 EUR.

(184) Nedaudz no cita, papildinoša aspekta, ieguldījumu **Eiropas Sociālo tiesību pilāra tematiskā virziena "Sociālā aizsardzība un iekļaušana"** īstenošanai sniedz arī ESF+ 4.4.1.1. pasākums "Atbalsts jaunām pieejām sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniegšanā", kas paredz sekmēt sociālo inovāciju attīstību sociālo pakalpojumu jomā, lai nodrošinātu mūsdienīgu, cilvēka vajadzībām atbilstošu un aktuālu sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu attīstību. Tiks atbalstīta inovatīvu pakalpojumu izstrāde tādām mērķa grupām kā personas ar invaliditāti, bezpajumtnieki vai mājokli zaudējušas personas, ielu bērni un jaunieši, personas, kas atkarīgas no atkarību izraisošām vielām un procesiem, ilgstošie bezdarbnieki u.c. Pasākuma ESF+ finansējums veido 8 671 931 EUR.

(185) Arī labklājības jomas ERAF ieguldījumi sniedz nozīmīgu ieguldījumu **Eiropas Sociālo tiesību pilāra tematiskā virziena "Sociālā aizsardzība un iekļaušana"** īstenošanā, sekmējot piekļuvi kvalitatīviem

pakalpojumiem. ERAF 4.3.1.2. pasākuma "Pakalpojumu kvalitātes un pieejamības uzlabošana, tuvinot valsts sociālās aprūpes centru filiāles kopienā sniegtajiem (ģimeniskai videi pietuvinātiem) pakalpojumiem" ietvaros plānots paaugstināt pakalpojumu kvalitāti un uzlabot pakalpojumu pieejamību valsts sociālās aprūpes centros, izveidojot ģimeniskai videi pietuvināta pakalpojuma infrastruktūru, tādējādi sekmējot bērnu un jauniešu ar smagiem un ļoti smagiem funkcionāliem traucējumiem neatkarīgas dzīves iespējas un dzīves kvalitātes saglabāšanu vai uzlabošanu. Savukārt 4.3.1.5. pasākuma "Sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu infrastruktūras izveide un attīstība" ietvaros tiek īstenota sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu infrastruktūras izveide un attīstība pašvaldībās personām ar ļoti smagiem garīga rakstura un multipliem traucējumiem, sekmējot personu ar smagiem garīga rakstura un multipliem traucējumiem dzīves kvalitātes uzlabošanu. Abu minēto pasākumu k ERAF finansējums veido 32 180 513 EUR.

(186) Noslēdzot labklājības jomas pasākumu sarakstu, jāatzīmē ESF+ 4.3.5.2. pasākums "Atbalsts paliatīvās aprūpes sistēmas pilnveidošanai", kas sniedz ieguldījumu vienlaikus divu Eiropas Sociālo tiesību pīlāra tematisko virzienu "Vienādas iespējas un darba tirgus pieejamība" un "Sociālā aizsardzība un iekļaušana" īstenošanā. Pasākuma ietvaros plānots izveidot starpnozaru atbalsta sistēmu paliatīvās aprūpes pacientiem un viņu ģimenes locekļiem, nodrošinot savlaicīgi pieejamu, individuālām un specifiskām aprūpes vajadzībām atbilstošu aprūpi un atbalstu pēc iespējas tuvāk cilvēka dzīves vietai. Tiks sniegts psihosociāls atbalsts paliatīvās aprūpes pacientiem un viņu tuviniekiem, īstenojot profesionālās pilnveides pasākumi sociālo pakalpojumu sniedzējiem, kā arī īstenojot psihosociālā atbalsta pakalpojuma, atelpas brīža pakalpojuma un īslaicīgās aprūpes pakalpojuma izmēģinājumprojekti. Pasākuma ESF+ finansējums veido 5 950 000 EUR.

(187) Kultūras jomā atbilstoši Eiropas Sociālo tiesību pīlārā noteiktajam tematiskajam virzienam "Sociālā aizsardzība un iekļaušana", ieguldījumu sniedz šādi 4.politikas mērķa "Sociālā Eiropa"¹¹¹ SAM un pasākumi (4.3.2.SAM "Kultūras un tūrisma lomas palielināšana ekonomiskajā attīstībā, sociālajā iekļaušanā un sociālajās inovācijās" (turpmāk – 4.3.2.SAM) un 4.3.4.8. pasākums "Sabiedrības saliedēšana, veicinot jauniebraucēju iekļaušanos vietējā sabiedrībā un sekmējot starpkultūru komunikāciju" (turpmāk – 4.3.4.8. pasākums), 4.3.4.9.pasākums "Sabiedrības saliedēšana, veicinot sabiedrības pašorganizēšanos un paplašinot sadarbības un līdzdarbības prasmes un iespējas" (turpmāk – 4.3.4.9.pasākums) un 4.2.3.3. pasākums "Pilsonisko līdzdalību veicinošu kultūras pakalpojumu pieejamības veicināšana" (turpmāk – 4.2.3.3.pasākums) paredz atbalstu mazākaizsargāto mērķa grupu līdzdalības stiprināšanai sabiedriskajos procesos.

(188) 2024.gadā tika uzsākta 4.3.4.8.pasākuma projekta īstenošana, pielāgota un individuāla sociālekonomiskā iekļaušanās mentora un sociālā darbinieka pakalpojuma nodrošināšanai patvēruma meklētājiem un starptautiskās aizsardzības saņēmējiem, tai skaitā paredzot praktisku atbalstu darba vietas atrašanā. Savukārt 2025.gada 4. ceturksnī paredzēts uzsākt 4.3.4.9.pasākuma īstenošanu, kas paredz praktiskas pilsoniskās sabiedrības iniciatīvu īstenošanu vietējo kopienu noturības prasmju veidošanai un pašorganizācijas, sadarbības un līdzdarbības prasmju attīstībai, īpaši vēršot uzmanību tādu risinājumu attīstībai, kas veicina mazaizsargātu vai sociālās atstumtības riskam pakļautu iedzīvotāju līdzdalības stiprināšanai. Tāpat 2025.gada 4. ceturksnī paredzēts uzsākt projekta īstenošanu pasākumos (4.3.2.SAM un 4.2.3.3.pasākums), kas vērsti uz kultūras lomas stiprināšanu sabiedrības iekļaušanas jautājumu risināšanā, 4.3.2.SAM ietvaros paredzot atbalstu sociālo iekļaušanu orientētu kultūras piedāvājuma veidošanai un vides piekļūstamības nodrošināšanai mazākaizsargātām grupām, tai skaitā paredzot, ka ar kultūras pakalpojumu starpniecību tiks attīstītas mērķa grupas sociālās prasmes un līdzdalība sabiedriskajos procesos. Savukārt 4.2.3.3. pasākuma ietvaros paredzēts attīstīt kompetenci izmantot kultūras norises pilsoniskās līdzdalības veicināšanai bērnu un jauniešu auditorijai, nodrošinot vienlīdzīgu profesionālās mākslas un kultūras norišu piekļūstamību pasākuma mērķa grupai neatkarīgi no dzīves vietas un ģimenes sociāli ekonomiskā stāvokļa.

(189) Vienlaikus, attiecībā uz tieslietu nozari, ieguldījumu Eiropas Sociālo tiesību pīlāra tematisko virzienu īstenošanā nodrošinājuši šādi pasākumi:

(190) 4.3.4.6.pasākumā "Resocializācijas pakalpojumu probācijas klientiem pilnveidošana un taisnīguma atjaunošanas pieeju attīstība, veicinot probācijas klientu aktīvu līdzdalību sabiedrības procesos un radot priekšnosacījumus viņu veiksmīgai iekļaušanai un nodarbināmībai", saskaņā ar pēdējo apstiprināto maksājuma

¹¹¹ 4.politikas mērķis "Sociālā un iekļaujošā Eiropa, īstenojot Eiropas sociālo tiesību pīlāru"

pieprasījumu, bija iesaistīti 686 probācijas klienti (iznākuma rādītājs i.4.3.4.d.), kas guva atbalstu, tādējādi **sekmējot probācijas klientu aktīvāku iesaistīšanos legālā nodarbinātībā; veicinot aktīvāku dzīvesveidu, līdzdalību sociālajos procesos, tādējādi radot priekšnoteikumus nodarbināmībai un sekmējot Eiropas Sociālo tiesību pilāra mērķu sasniegšanu (vienlīdzīgas iespējas un pieeja darba tirgum, godīgi darba apstākļi, sociālā aizsardzība un iekļaušana)**, vienlaikus nodrošinot iznākuma rādītāja i.4.3.4.d. 2024. gadā noteiktā mērķa "525 atbalstu saņēmušie probācijas klienti" izpildi.

(191) 4.3.4.7.pasākumā "Nodarbināmības priekšnosacījumu nodrošināšana ieslodzītajiem, pilnveidojot resocializācijas sistēmas efektivitāti, sekmējot bijušo ieslodzīto iekļaušanos, vienlīdzīgas iespējas un aktīvu līdzdalību", saskaņā ar pēdējo apstiprināto maksājuma pieprasījumu, tika iesaistīti 580 ieslodzītie, viņu ģimenes locekļi un atbalsta personas (iznākuma rādītājs i.4.3.4.e), kas guva atbalstu, tādējādi **tika radīti priekšnoteikumi, lai ieslodzītais aktīvāk iesaistītos legālā nodarbinātībā, vadītu aktīvāku (tai skaitā legālu) dzīvesveidu un piedalītos sociālajos procesos pēc atgriešanās sabiedrībā, radot apstākļus viņu nodarbināmībai, tādējādi sekmējot Eiropas Sociālo tiesību pilāra mērķu sasniegšanu (EQUAL iespējas un pieeja darba tirgum, godīgi darba apstākļi, sociālā aizsardzība un iekļaušana)**, vienlaikus nodrošinot 4.3.4.7. pasākumā noteiktā iznākuma rādītāja i.4.3.4.e "Ieslodzītie, viņu ģimenes locekļi un atbalsta personas" sasniegjamās starpvērtības uz 2024. gada 31. decembri "300 atbalstu saņēmušās personas: ieslodzītie, viņu ģimenes locekļi un atbalsta personas" izpildi.

(192) Savukārt 4.3.5.5. pasākumā "Pieeja tiesiskumam", saskaņā ar pēdējo apstiprināto maksājuma pieprasījumu, tika iesaistītas 60 personas (iznākuma rādītājs EECO05), tai skaitā no valsts finansētās juridiskās palīdzības sistēmas, Tiesu administrācijas, nevalstiskajām organizācijām. Projekta "Pieeja tiesiskumam" darbībā, izmantojot apmācību pasākumu "programmas izstrāde un īstenošana, lai apmācītu personālu, kas iesaistīts juridiskās palīdzības pakalpojumu sniegšanā neaizsargātām grupām", tika **uzlabota spēja sniegt juridisko atbalstu neaizsargātām grupām, tādējādi uzlabojot to piekļuvi tiesai un veicinot sociālo aizsardzību un iekļaušanu. Šī pieeja radīja apstākļus neaizsargāto grupu sekmīgai integrācijai sabiedrībā un darba tirgū, atbalstot Eiropas Sociālo tiesību pilāra trešo principu (sociālā aizsardzība un integrācija)**, vienlaikus nodrošinot iznākuma rādītāja EECO05 2024.gadā noteiktā mērķa "50 nodarbinātas personas, tostarp pašnodarbinātas personas" izpildi.

(193) Savukārt, **veselības jomas** investīciju ietvaros papildus nosacījumiem, kas veicina horizontālā principa "Vienlīdzība, iekļaušana, nediskriminācija un pamattiesību ievērošana" īstenošanu, ES fondu atbalsts tiek fokusēts ar mērķi nodrošināt vienlīdzīgu piekļuvi veselības aprūpei, kā arī veicināt nodarbinātību piesaistot ārstniecības personas darbam ārstniecības iestādēs, īstenojot tālākizglītības pasākumus ārstniecības personām un stiprināt veselības aprūpes infrastruktūru, tādējādi dodot pienesumu arī pienesumu Eiropas sociālo tiesību pilāra īstenošanā.

(194) **Izglītības jomā** 4.2.1. SAM "Uzlabot vienlīdzīgu piekļuvi iekļaujošiem un kvalitatīviem pakalpojumiem izglītības, mācību un mūžizglītības jomā, attīstot pieejamu infrastruktūru, tostarp, veicinot noturību izglītošanā un mācībā attālinātā un tiešsaistes režīmā" ietvaros **tiek īstenoti vai plānoti pasākumi, kas kopumā veicina vispārējās izglītības pieejamību, kā arī veicina izglītojamo iekļaušanu mācību procesā.** Piemēram, 2024.gadā ir uzsākta MK nosacījumu izstrāde, lai nodrošinātu izglītojamos ar asistīvajām tehnoloģijām izglītības programmu apguvi. Tehnoloģiju pieejamību plānots nodrošināt sākot no 2026. gada. Papildu minētajam, **uzlabojot vispārējās izglītības iestāžu infrastruktūru**, atbilstošas pašvaldības kā **finansējumi saņēmēji varēs paredzēt specifiskās darbības, lai veicinātu iekļaujošas izglītības balstītas pieejas īstenošanu.** Projektu īstenošana tiks uzsākta 2025.gada beigās. 4.2.2.SAM "Uzlabot izglītības un mācību sistēmu kvalitāti, iekļautību, efektivitāti un nozīmīgumu darba tirgū, tostarp ar neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanas palīdzību, lai atbalstītu pamatkompetenču, tostarp uzņēmējdarbības un digitālo prasmju, apguvi, un sekmējot duālās apmācības sistēmu un mācekļības ieviešanu" un 4.2.3.SAM "Sekmēt to, lai – jo īpaši nelabvēlīgā situācijā esošām grupām – būtu vienlīdzīga piekļuve kvalitatīvai un iekļaujošai izglītībai un mācībām un iespēja to iegūt, sākot ar pirmsskolas izglītību un aprūpi un vispārējās izglītības un profesionālās izglītības un mācību gaitā līdz pat augstākajai izglītībai un pieaugušo izglītībai un mācībām, tostarp veicināt mācību mobilitāti visiem un atvieglot piekļūstamības iespējas personām ar invaliditāti" ietvaros **tiek īstenoti pasākumi izglītojamajiem un pedagogiem, kas sekmē vienlīdzīgu pieeju kvalitatīvai izglītībai visos līmeņos un prasmju pilnveidošanai veicinot iekļaujošu pieeju izglītojamajiem ar speciālām vajadzībām un sociālā atstumtības riska grupās.**

(195) Kopumā ES fondu pasākumi ir neaizstājams instruments, kas palīdz nodrošināt, ka tiek īstenoti Eiropas Sociālo tiesību pīlāra principi – vienlīdzīgas iespējas un darba tirgus pieejamība, taisnīgi darba apstākļi, sociālā aizsardzība un iekļaušana, veicinot ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi.

8. Administratīvās ceļakartes ieviešanas progress

(196) Administratīvās kapacitātes ceļa kartes 2021-2027 mērķis ir radīt nepieciešamos priekšnosacījumus cilvēkresursu, finansējuma, zināšanu pārneses, rīku un tehnoloģiju ieguldījumu pietiekamībai Kohēzijas politikas fondu programmu un projektu rezultātu efektīvai un savlaicīgai sasniegšanai.

(197) Tās ietvaros Valsts kanceleja (turpmāk – VK) kopā ar sadarbības partneriem (Valsts administrācijas skolu, Centrālo finanšu un līgumu aģentūru un Iepirkumu uzraudzības biroju) līdz 2024. gada beigām īstenoja mācību pasākumus par publisko iepirkumu normatīvā regulējuma ievērošanu, valsts atbalsta noteikumu ievērošanu, interešu konfliktu, krāpšanas un korupcijas novēršanu ES kohēzijas politikas īstenošanā, vienkāršoto izmaksu izmantošanas iespējām un to piemērošanu, horizontālo principu ieviešanu, datu analīzi un pasniegšanu, risku pārvaldību, kā arī KPVIS Datu analīzes rīka lietotāju iekšējo auditoru, projektu vadītāju apmācības u.c. pasākumus ES fondu vadībā un kontrolē iesaistīto institūciju pārstāvju un finansējuma saņēmēju spēju stiprināšanai.

(198) Mācību pasākumos tika iesaistīti vairāk kā 1500 mērķa grupas dalībnieki. Papildus tam ir izstrādāti četri e-mācību kursi, projektu vadītāju kompetenču ietvars, vadlīnijas pašvaldībām cilvēkresursu pārvaldības jautājumos un veiktas aptaujas ES fondu projektu iesniedzēju un finansējuma saņēmēju apmierinātības noteikšanai par informācijas pieejamību un īstenotajiem atbalsta procesiem.

(199) Viens no būtiskākajiem Administratīvās kapacitātes ceļa kartes 2021-2027 pasākumiem ir **integritātes pakta ieviešana Latvijā**. Viena no īstenoto pasākumu ietvaros ir veikta iepirkuma procedūra un noslēgts līgums par starptautiskās pieredzes izpēti, plānots izstrādāt integritātes pakta ieviešanas standartu Latvijā, kā arī īstenoti izglītojoši pasākumi. Papildus tam ir izveidota darba grupa, iesaistot publiskās pārvaldes un nevalstisko organizāciju pārstāvjus, un norisinājušās domnīcas par Latvijas un citu valstu pieredzi integritātes pakta ieviešanā.

9. Programmā noteikto rādītāju sasniegšanas progress

(200) ES fondu 2014.–2020. gada plānošanas periodā Latvija būs spējusi saņemt no EK visu ES fondu piešķirumu 4,6 mljrd. EUR, pabeidzot investīciju īstenošanu Latvijā, pēdējā dokumentācija EK iesniedzama līdz 2026.gada 15.februārim. Vairākiem projektiem tika dota iespēja tos pabeigt vēlāk pēc 2023. gada beigām izmantojot 2021.–2027. gada plānošanas perioda līdzfinansējumu vai par īstenotāju pašu līdzekļiem.

(201) Noslēdzoties ilgstošam saskaņošanas procesam 2025.gada 23. janvārī apstiprināti Programmas grozījumi Nr.2, kas paredzēja finansējuma pārdales investīciju optimizēšanas pasākumiem.

(202) Šis vidusposma novērtējums aptver informāciju par jauniem Programmas grozījumiem (Nr.3) saistībā ar elastības finansējuma izmantošanas iespēju pārskatīšanu.

(203) Kopumā ES fondu 2021.-2027.gada plānošanas periodā dažādu nozaru projektiem pieejams ES fondu finansējums **3,6 mljrd. EUR** (bez elastības finansējuma). Līdz 2025. gada janvārim apstiprināti **MK noteikumi par SAM pasākumu īstenošanu 2,78 mljrd. EUR** apjomā un ir pabeigtas vai izsludinātas **projektu atlases** kopā par **1,95 mljrd. EUR**, piemēram, izglītības, klimata pārmaiņu mazināšanas, notekūdeņu apsaimniekošanas un ilgtspējīgas mobilitātes jomās¹¹².

¹¹² Finanšu ministrijas informācija, dati par no Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmas (KPVIS)

(204) **Projekti īstenošanā ir par 1,2 mljrd. EUR**, tai skaitā atbalstam uzņēmējdarbībai, nodarbinātības un sociālās iekļaušanas, veselības veicināšanas, pētniecības un inovāciju kapacitātes stiprināšanas jomās, veikti maksājumi īstenotājiem par 175 milj. EUR, tai skaitā uzņēmējdarbības atbalstam finanšu instrumentu veidā, dzelzceļa un Rīgas transporta infrastruktūras attīstībai, vides aizsardzības un plūdu mazināšanai, kā arī veselības veicināšanai¹¹³.

(205) **ES fondu 2021.–2027. gada** plānošanas periodā sadarbībā ar sociālajiem un sadarbības partneriem līdz 2025. gada 1. janvārim ES fondu UK **ir apstiprināti projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriji**¹¹⁴ **investīcijām par 3,2 mljrd. EUR jeb 88 %**¹¹⁵ no nozaru investīciju īstenošanai kopā pieejamā ES fondu finansējuma 3,6 mljrd. EUR. Apstiprinātie kritēriji ir dažādās jomās, tādās kā pētniecība un inovācijas, uzņēmējdarbība, digitalizācija, klimata pārmaiņas un vides aizsardzība, ilgtspējīga transporta attīstība, veselības veicināšana, izglītības attīstība, nodarbinātība un sociālā iekļaušana, reģionu līdzsvarota attīstība, pāreja uz klimatneitralitāti u. c.¹¹⁶.

(206) Līdz 2025. gada 1. janvārim pabeigtas vai izsludinātas jaunas **124 projektu atlases** par kopā **1,95 mljrd. EUR** ES fondu atbalstu (**54 %** no ES fondu piešķiruma investīcijām nozarēs), t. sk. par finanšu instrumentiem, **noslēgti 640 līgumi par projekta īstenošanu** - ar ES fondu atbalstu 1,20 mljrd. EUR (33 % no ES fondu piešķiruma investīcijām nozarēs), savukārt no tiem pabeigti ir 202¹¹⁷ projekti par 18,8 milj. EUR, Tāpat veikti **175 milj. EUR maksājumi** projektu īstenotājiem (skatīt attēlu zemāk)¹¹⁸.

¹¹³ Finanšu ministrijas informācija, dati par no Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmas (KPVIS)

¹¹⁴ Kā sinonīms tiek saukti arī par "projektu atlases kritērijiem".

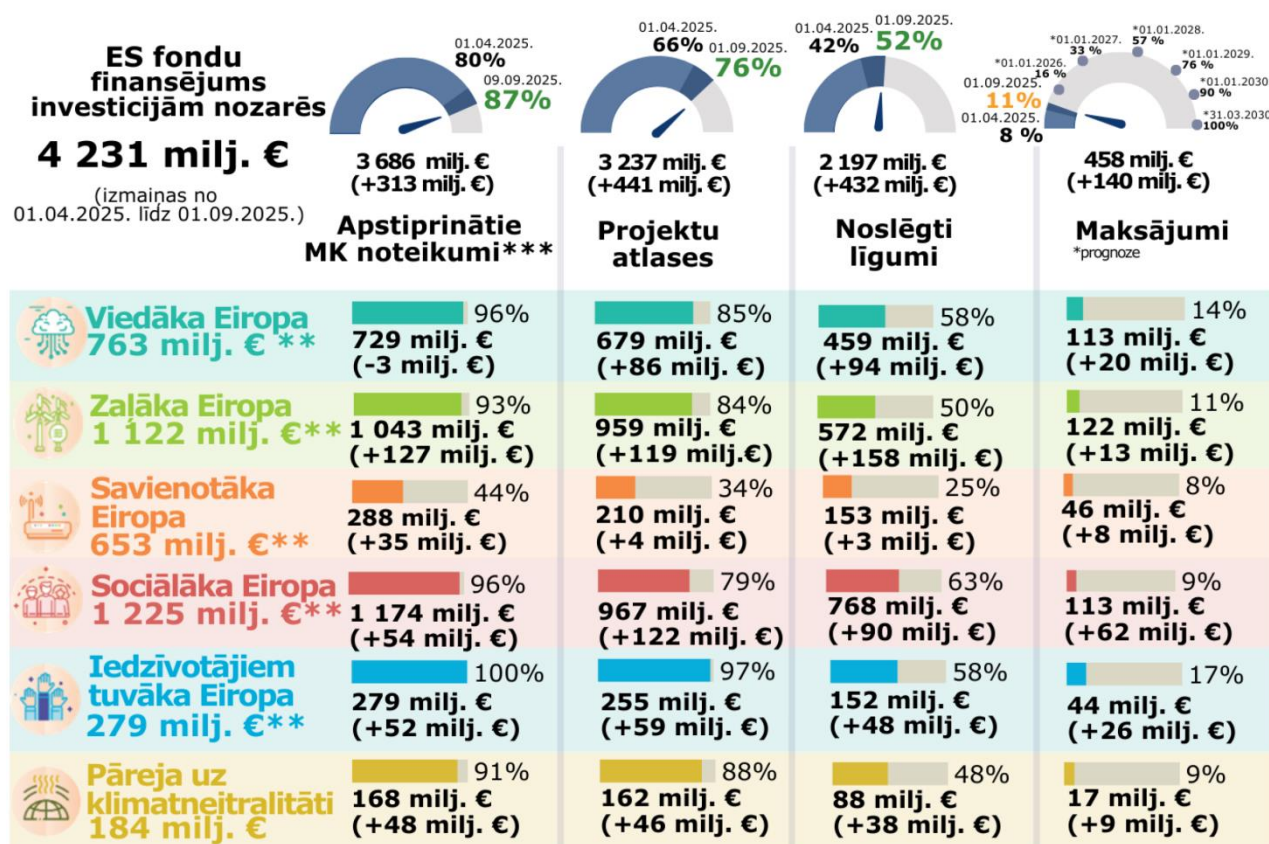
¹¹⁵ Ieskaitot posmos projektus, ierobežotu projektu iesniegumu atlašu izņēmumus, kas tika pieņemti ar ES fondu UK lēmumu 2024. gada 23. aprīlī, un finanšu instrumentus.

¹¹⁶ Finanšu ministrijas informācija, dati par no Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmas (KPVIS)

¹¹⁷ Pabeigti divi posmotie projekti ar ES fondu atbalstu 12,8 milj. EUR, viens projekts kultūras mantojuma un tūrisma veicināšanas jomā ar ES fondu atbalstu 4,2 milj. EUR un 199 projekti mājāsaimniecību siltumapgādes sistēmu uzlabošanai ar ES fondu atbalstu 1,8 milj. EUR.

¹¹⁸ Finanšu ministrijas informācija, dati no Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmas (KPVIS)

Attēls Nr.5 Infografika par Programmas ieviešanas progresu
dalījumā pa politikas mērķiem^{119,120}

(207) Ņemot vērā iepriekšējās sadaļās aprakstītos apsvērumus par kavējumiem Programmas investīciju uzsākšanā un īstenošanā, Programmā iekļauto sasniedzamo rādītāju progress ir salīdzinoši neliels. Reaģējot uz aktuālo sociāli ekonomisko situāciju (skat. šī pielikuma sadaļā "Sociāli ekonomiskā situācija un galvenie izaicinājumi" ir sagatavoti Programmas grozījumi atbilstoši aktuālajām vajadzībām un nacionālajām prioritātēm (skat. šī pielikuma sadaļā "Priekšlikumi Programmas grozījumiem"), attiecīgi Programmas grozījumi paredz arī izmaiņas rādītāju sasniedzamajās vērtībās un iekļauj jaunus sasniedzamos rādītājus atbilstoši jaunajām plānotajām investīcijām.

(208) Vidējā rādītāju izpilde līdz 2024. gada 31.decembrim ir 4% no Programmā paredzētajām 2029. gada mērķa vērtībām. ESF+ ar 9% izpildi kopumā uzrāda labāko rādītāju sniegumu starp fondiem (skat. attēlu zemāk). Šajā sadaļā sniegta informācija vērtējot Programmas rādītāju progresu **pret Programmas sākotnējo versiju**¹²¹, kā arī ievērojot to, ka rādītāju sasniegšanas progress ir ziņojams EK SAM līmenī¹²².

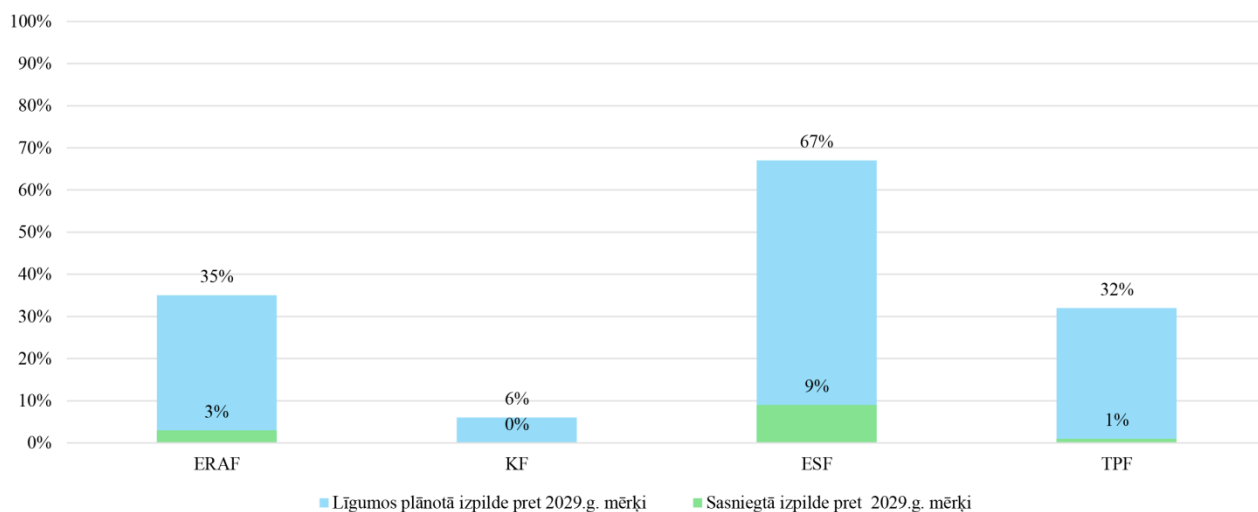
¹¹⁹ Finanšu ministrijas informācija, dati no Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmas (KPVIS); dati uz 2025.gada 1.septembri

¹²⁰ Infografikā norādīts ES fondu finansējums, ņemot vērā piedāvātos vidusposma un REARM grozījumus.

¹²¹ Eiropas Komisijas lēmums par Programmas apstiprināšanu 2022.gada 25.novembrī. Rādītāju progress sniedzams par sasniegto līdz 2024.gada beigām, dati iegūti un apstrādāti ziņošanai Eiropas Komisijai 2025.gada janvārī, savukārt Programmas grozītā versija apstiprināta 2025.gada 23.janvārī

¹²² SAM īstenošana nacionāli notiek caur pasākumu un atlases kārtu īstenošanu. Atsevišķi SAM līmeņa rādītāji var tik sasniegti vairāku pasākumu un atlases kārtu ietvaros.

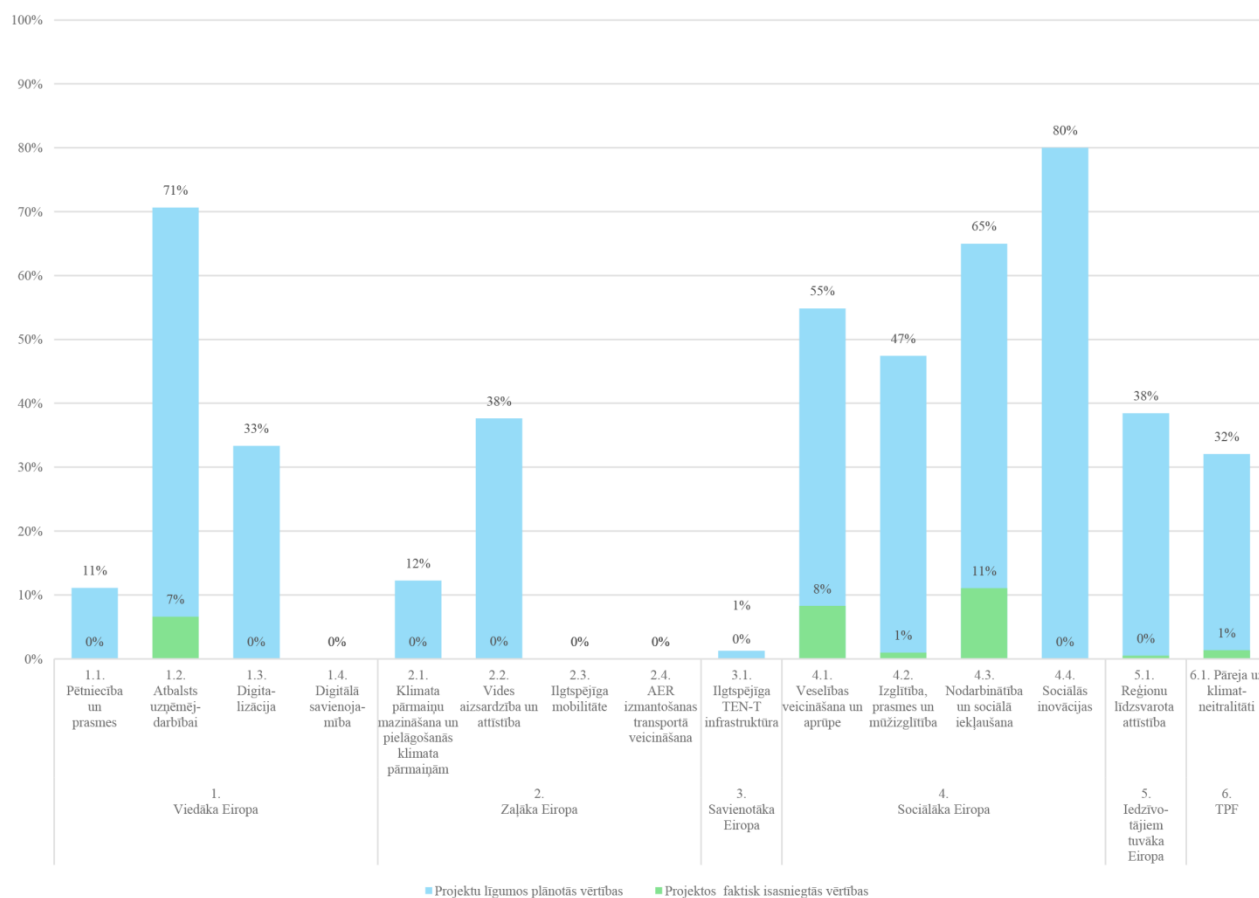
Attēls Nr.6 Programmas rādītāju vidējā izpilde pret 2029.gada sasniedzamajām vērtībām dalījumā pa fondiem¹²³

(209) Lielākais progress starp Programmā noteiktajam prioritārajiem virzieniem (jomām) ar 11% vidējo izpildi ir veselības veicināšanas un aprūpes jomā, tam seko nodarbinātība un sociālā iekļaušana ar 8% izpildi un atbalsts uzņēmējdarbībai ar 7% izpildi (skat. attēlu zemāk).

¹²³ Finanšu ministrijas dati, izgūti un apkopoti no Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmas (KPVIS) 2025.gada 20.janvārī

Attēls Nr.7 Projektu līgumos plānotās un sasniegtās iznākuma un rezultāta rādītāju vērtības, % no Programmā noteiktā sasniedzamā apjoma, pa prioritātēm¹²⁴

(210) Aplūkojot progresu konkrētu rādītāju griezumā atzīmējams 4.1.2. SAM ietvaros sasniedzamais rādītājs EECO10 "Personas ar vidējo izglītību" ir sasniedzis programmā noteikto mērķa vērtību 36% apmērā. 4.1.2.6. pasākuma "Uzlabot izglītības iespējas ārstniecības personām, t.sk. uzlabojot tālākizglītības pieejamību" ietvaros 567 ārstniecības personas ar vidējo izglītību, no 1549 personām, ir uzlabojušas savas zināšanas veselības jomā. Tā pat 4.1.2.5. pasākuma "Piesaistīt un noturēt ārstniecības personas darbam valsts apmaksāto veselības aprūpes pakalpojumu sektorā, īpaši stacionāros" ietvaros 12 personas ar vidējo izglītību, no plānotajām 45 personām, ir piesaistītas darbam valsts apmaksāto veselības aprūpes pakalpojumu sektorā.

(211) Būtiskākais progress starp SAM ar vidējo rādītāju sasniegto vērtību 17% no Programmas 2029.gada mērķa vērtības ir 4.3.1. SAM "Veicināt sociāli atstumto kopienu, mājsaimniecību ar zemiem ienākumiem un nelabvēlīgā situācijā esošo grupu, tostarp cilvēku ar īpašām vajadzībām sociāli ekonomisko integrāciju, īstenojot integrētas darbības, tostarp nodrošinot mājokli un sociālos pakalpojumus" (turpmāk – 4.3.1.SAM), tam seko 4.3.4. SAM "Sekmēt aktīvu iekļaušanu, lai veicinātu vienlīdzīgas iespējas, nediskriminēšanu un aktīvu līdzdalību, kā arī uzlabotu nodarbināmību, jo īpaši attiecībā uz nelabvēlīgā situācijā esošām grupām" (turpmāk – 4.3.4.SAM) ar 16 % izpildītiem rādītājiem un 1.2.3. SAM "Veicināt ilgtspējīgu izaugsmi, konkurētspēju un darba vietu radīšanu MVU, tostarp ar produktīvām investīcijām" (turpmāk – 1.2.3.SAM) ar 14% izpildi.

¹²⁴ Finanšu ministrijas dati, izgūti un apkopoti no Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmas (KPVIS) 2025.gada 20.janvārī

(212) Aplūkojot progresu konkrētu rādītāju griezumā atzīmējams 4.3.1. SAM rādītājs i.4.3.1.b (izvēlētas un saskaņotas vietas jaunu vai modernizētu sociālās aprūpes iestāžu izveidei) ir sasniedzis programmā noteikto mērķa vērtību 100% apmērā. Tāpat pie rādītājiem ar augstu izpildes līmeni, būtu atzīmējams arī 4.3.5. SAM "Uzlabot vienlīdzīgu un savlaicīgu piekļuvi kvalitatīviem, ilgtspējīgiem un izmaksu ziņā pieejamiem pakalpojumiem; pilnveidot sociālās aizsardzības sistēmas, tostarp veicināt sociālās aizsardzības pieejamību; uzlabot ilgtermiņa aprūpes pakalpojumu pieejamību, efektivitāti un izturētspēju" rādītājs r.4.3.5.b (personas, kuras pilnveidojušas savu profesionālo kompetenci), kura faktiskā izpilde ir 1585, kas ir 61% no programmas mērķa vērtības.

(213) Uzņēmējdarbības atbalsta jomā ir izceļami 1.2.3. SAM iznākuma rādītāji RCO01 (Atbalstītie uzņēmumi (tai skaitā: mikrouzņēmumi, mazi, vidēji un lieli uzņēmumi)), RCO02 (Ar grantiem atbalstītie uzņēmumi), RCO03 (Ar finanšu instrumentiem atbalstītie uzņēmumi), RCO05 (Atbalstītie jaunie uzņēmumi), kam visiem ne tikai sasniegtas, bet pat pārsniegtas sākotnēji plānotās starpposma vērtības (2024), tāpat tiem 1.2.3.SAM rādītājiem, kam faktiskā izpilde vēl neparādās, tomēr projektu līgumos plānotais norāda, ka šo rādītāju sasniegšana ir procesā. Īpaši izceļams komersantiem sniegtais atbalsts finanšu instrumentu veidā, ko atspoguļo rādītāja RCO 03 faktiski sasniegtā vērtība - 216, kas par 2.54 reizēm pārsniedz starpposmā plānoto vērtību -85 atbalstītie uzņēmumi, tādējādi nodrošinot 38% no programmā noteiktās mērķa vērtības 2029.gadam.

(214) Attiecībā uz 1.2.2. SAM "Izmantot digitalizācijas priekšrocības uzņēmējdarbības attīstībai" rādītājiem skaidrojam, ka, tā kā no SAM svītrots finanšu instrumentu atbalsta sākotnēji plānotais pasākums (digitalizācijas garantijas), kā arī konceptuāli pārskatīts atbalsts procesu digitalizācijai komercdarbībā pasākums, attiecīgi ar programmas grozījumiem būtiski pārskatītas 1.2.2.SAM rādītāju vērtības, kā arī svītroti rādītāji- RCO04 (nefinansīalu atbalstu saņēmušie uzņēmumi) un RCO03 (ar finanšu instrumentiem atbalstītie uzņēmumi), attiecīgi rādītāju progresa informācijas tiem netiek norādīta.

(215) Atgriežoties pie 4.politikas mērķa "Sociālāka Eiropa"¹²⁵ rādītāju analīzes, īpaši izceļams būtu viens no rādītājiem, kas raksturo sociālās uzņēmējdarbības vides attīstību Latvijā un kura sniegums pārsniedz rezultātu, ko bija plānots sasniegt līdz 2024.gada beigām, proti, 4.3.3.SAM "Uzlabot visu darba meklētāju, jo īpaši jauniešu – it sevišķi, īstenojot Garantiju jauniešiem –, ilgstošo bezdarbnieku un darba tirgū nelabvēlīgā situācijā esošo grupu, un ekonomiski neaktīvo personu piekļuvi nodarbinātībai un aktivizācijas pasākumiem, kā arī veicinot pašnodarbinātību un sociālo ekonomiku" 4.3.3.3.pasākuma "Atbalsts sociālajai uzņēmējdarbībai" rādītāja EECO19 "Mikrouzņēmumi, mazie vai vidējie uzņēmumi (t.sk. kooperatīvie uzņēmumi, sociālie uzņēmumi) izpilde liecina, ka 2024.gadā atbalsts ir nodrošināts 25 sociālajiem uzņēmumiem, lai gan bija plānots atbalstīt tikai 22 sociālos uzņēmumus, ņemot vērā, ka pieteikšanās sociālās uzņēmējdarbības grantu atbalstam tika uzsākta kopš 2024.gada jūlija. Tādējādi, ja vērtējam pret Programmas ietvaros plānoto kopējo šī rādītāja sniegumu, tas šobrīd (2025.gada janvārī) izpilda 17% no Programmā noteiktās mērķa vērtības 2029.gadam. Granti paredzēti sociālajiem uzņēmumiem un sociālās uzņēmējdarbības uzsācējiem dzīvotspējīgu un pamatotu biznesa projektu īstenošanai, darbības sākšanai vai paplašināšanai.

(216) Runājot par pasākumiem, kas vērsti uz sabiedrības aktīvu iekļaušanu un vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanu dažādām sabiedrības grupām, atzīmējams būtu 4.3.4.SAM 4.3.4.8.pasākuma "Sabiedrības saliedēšana, veicinot jauniebraucēju iekļaušanos vietējā sabiedrībā un sekmējot starpkultūru komunikāciju" rādītājs r.4.3.4.e (patvēruma meklētāji un starptautiskās aizsardzības saņēmēji, kuriem veicināta sociālekonomiskā iekļaušana), kura ietvaros līdz 2024.gada beigām atbalstu saņēmušas 729 personas, kas veido 64% no programmas 2029.gada mērķa.

(217) Ņemot vērā Programmā iekļauto investīciju struktūru nacionālā līmenī, proti, katra politikas mērķa ietvaros investīcijas sadalītas pa prioritātēm, savukārt katras prioritātes ietvaros iekļauti viens vai vairāki SAM, kas tālāk sadalās pasākumos un projektu iesniegumu atlases kārtās, arī Programmā noteikto rādītāju SAM līmenī sasniegšana tiek nodrošināta gan konkrētu pasākumu, atlases kārtu un projektu dažādās kombinācijās. Attiecīgi apskatot rādītāju sasniegšanas progresu var būt gadījumi, kad vienas prioritātes ietvaros kādam no rādītājiem ir ievērojams progress, kamēr citam progress pagaidām ir neliels, vai tā nav uz 2024.gada beigām projektu ietvaros pabeigto darbību ietvaros, tādēļ tālāk tekstā iekļauta informācija par šādiem gadījumiem.

¹²⁵ 4.politikas mērķis "Sociālāka un iekļaujošā Eiropa, īstenojot Eiropas sociālo tiesību pilāru"

(218) **4.1.prioritātes "Veselības veicināšana un aprūpe"** ietvaros iekļautie veselības jomas rādītāji tiek stingri uzraudzīti, īpaši pievēršot uzmanību tiem rādītājiem, kuriem ir noteiktas starpposma vērtības un, līdz ar to, visiem 4.1.prioritātes rādītājiem ir vērtējams pietiekams progress. Papildus skaidrojam, ka arī tiem rādītājiem, uz kuriem nav attiecināmas starpposma vērtības – RCO 69 "Jaunu vai modernizētu veselības aprūpes iestāžu kapacitāte" un RCR 72 "Personu skaits, kas izmanto e-veselības pakalpojumus, gadā" rādītājs, vai arī dati tiek iegūti ar regularitāti vienu reizi divos gados - r.4.1.2.a rādītājs "Iedzīvotāju skaits, kuri pēdējā gada laikā veselības apsvērumu dēļ ESF rīkoto pasākumu ietekmē ir mainījuši uzturu un citus dzīvesveida paradumus", izpilde jau notiek ar pozitīvu tendenci. Rādītāju RCO 69 un RCR 72 izpildi apliecina i.4.1.1.a rādītāja izpilde – noslēgto līgumu īpatsvars ar ārstniecības iestādēm, uz kurām ir ar attiecināmi abi minētie rādītāji, starpposma vērtība ir pat 35% no obligātajiem 10%. Savukārt, rādītājs r.4.1.2.a ir attiecināms uz vairākiem 4.1.2.SAM "Uzlabot vienlīdzīgu un savlaicīgu piekļuvi kvalitatīviem, ilgtspējīgiem un izmaksu ziņā pieejamiem veselības aprūpes, veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumiem, uzlabojot veselības aprūpes sistēmu efektivitāti un izturētspēju" pasākumiem, kur visi ir īstenošanas statusā, un dati par šo rādītāju tiks iegūti no Latvijas pieaugušo iedzīvotāju un Latvijas skolēnu veselības paradumu pētījuma, ko veic Slimību un profilakses kontroles centrs vienu reizi divos gados.

(219) Aplūkojot rādītāju sasniegšanas progresu **4.3.prioritātes "Nodarbinātība un sociālā iekļaušana" ietvaros** izpildes progresa trūkuma gadījumiem 4.3. prioritātes "Nodarbinātība un sociālā iekļaušana" **labklājības nozares** SAM pasākumu ietvaros kā galvenie iemesli rādītāju izpildes progresa nobīdei minami kļūdaini pieņēmumi par faktisko investīciju uzsākšanas laiku. Neizpildoties sākotnējiem pieņēmumiem par plānoto projektu atlases uzsākšanas un līguma par projekta īstenošanu noslēgšanas laiku neizpildās arī sākotnējie pieņēmumi par rādītāju starpposma un attiecīgi gala vērtību sasniegšanu. Investīciju uzsākšanas laika kavēšanos ietekmējuši tādi faktori kā nacionālā normatīvā regulējuma izmaiņas, pasākumu īstenošanas pieejas maiņa (piemēram, mainot mācību formātu klātie/ tiešsaiste 4.3.4.1. pasākuma gadījumā), politikas uzlabošanas iniciatīvas un politikas plānošanas dokumentu izmaiņas, kuru rezultātā bijis nepieciešams veikt paredzēto darbību veida un mērķa precizēšanu, kas, savukārt ietekmēja investīcijas īstenošanas nosacījumu izstrādi un attiecīgi savlaicīgu projektu atlases uzsākšanu (piemēram, 4.3.6.4. pasākuma gadījumā), kā arī nav izpildījušies pieņēmumi par projektu iesniedzēju aktivitāti projektu iesniegumu sagatavošanā un iesniegšanā (piemēram, 4.3.5.1. pasākuma gadījumā) u.c. Minētie faktori ietekmējuši rādītāju starpposma vērtību un gala vērtību izpildes progresu. Jāmin, ka investīciju plānošanas un rādītāju definēšanas brīdī šos faktorus nebija iespējams iepriekš paredzēt un preventīvi novērst.

(220) Vienlaikus jāmin, ka uz šo brīdi (uz 2025.gada 24.martu) saskaņā ar apstiprinātajiem maksājumu pieprasījumiem 4.3. prioritātes "Nodarbinātība un sociālā iekļaušana" labklājības nozares SAM pasākumu ietvaros atsevišķu rādītāju izpildē jau ir panākts ievērojams progress. Piemēram, attiecībā uz 4.3.3.2. pasākuma iznākuma rādītāja EECO05 "Nodarbinātas personas, tostarp pašnodarbinātas personas" faktiskā izpilde pret 2029. gada mērķi veido 23%, 4.3.5.4. pasākuma iznākuma rādītāja EECO05 "Nodarbinātas personas, tostarp pašnodarbinātas personas" faktiskā izpilde pret 2029. gada mērķi veido 51%, savukārt 4.3.5.3. pasākuma iznākuma rādītāja EECO18 "Nacionāla, reģionāla vai vietēja mēroga valsts administrācijas vai sabiedrisko pakalpojumu iestāžu un pakalpojumu skaits, kas saņēmuši atbalstu" faktiskā izpilde pret 2029. gada mērķi veido 100%. Pakāpeniski turpina uzlaboties arī citu SAM pasākumu uzraudzības rādītāju izpildes progress.

(221) Savukārt **kultūras nozares** rādītāju sasniegšanas progresu **4.3.prioritātes "Nodarbinātība un sociālā iekļaušana" ietvaros** rādītāja Nr. EECO18 "Nacionāla, reģionāla vai vietēja mēroga valsts administrācijas vai sabiedrisko pakalpojumu iestāžu un pakalpojumu skaits, kas saņēmuši atbalstu" sasniegšana tiek veikta 4.3.4. SAM "Sasmērēt aktīvu iekļaušanu, lai veicinātu vienlīdzīgas iespējas, nediskriminēšanu un aktīvu līdzdalību, kā arī uzlabotu nodarbināmību, jo īpaši attiecībā uz nelabvēlīgā situācijā esošām grupām" 4.3.4.9. pasākuma ietvaros, kura īstenošanas uzsākšanai 2024.gadā Kultūras ministrija (turpmāk – KM) īstenoja sarunas ar 4.3.4.9.pasākuma projekta īstenotājiem un sadarbības partneriem, lai panāktu konceptuālu vienošanos par 4.3.4.9.pasākuma īstenošanas modeli un būtiskākajām tēmām, kas ietveramas projekta saturā sabiedrības noturības spēju stiprināšanai, kas skar valsts drošību un civilo aizsardzību. Tikai gada nogalē, 2024.gada 10.decembrī tika apstiprināti MK noteikumi par 4.3.4.9.pasākuma īstenošanu un 2025.gada 23.februārī tika iesniegts vērtēšanai projekta iesniegums, līdz ar to rādītāja EECO18 "Nacionāla, reģionāla vai vietēja mēroga valsts administrācijas vai sabiedrisko pakalpojumu iestāžu un pakalpojumu skaitu, kas saņēmuši atbalstu" plānotā starpposma vērtība – 5 tiks sasniegta 2025.gada IV ceturksnī. Savukārt rādītāja i.4.3.2.a "Noslēgto līgumu īpatsvars par ieguldījumiem kultūras un tūrisma vietās" sasniegšanai MK

noteikumi par 4.3.2.SAM īstenošanu tika apstiprināti 2024.gada 17.decembrī, vienlaikus KM piesaistīja kultūras jomas ekspertu ar mērķi precīzāk definēt kritērijus, ka izmērīt uz sociālo iekļaušanu orientēta kultūras piedāvājuma sociālekonomiskos ieguvumus. Atbilstoši kultūras jomas eksperta sniegtajiem priekšlikumiem 2025.gada martā ir uzsākta 4.3.2.SAM kritēriju grozījumu izskatīšana ES fondu Uzraudzības komitejā un precizēti attiecīgie metodiskie materiāli. Projekta iesniegumu atlasī plānots izsludināt 2025.gada maijā, līdz ar to rādītāja i.4.3.2.a "Noslēgto līgumu īpatsvars par ieguldījumiem kultūras un tūrisma vietās" plānotā starpposma vērtība – 10%, tiks sasniegta 2025.gada IV ceturksnī.

(222) **4.2.prioritātes "Izglītība, prasmes un mūžizglītība"** ietvaros pasākumi saistībā ar pirmsskolas izglītības iestāžu infrastruktūras attīstības un bērnu pieskatīšanas pakalpojumu pasākumu (4.2.1.7. un 4.3.6.6. pasākums) atklātas projektu iesniegumu atlases jau ir noslēgušās, nodrošināta 20 iesniegto projektu iesniegumu vērtēšana un uzsākta projektu īstenošana. Noslēgtas vienošanās par 18 projektu īstenošanu ar kopējo ES fondu finansējumu 50 milj. EUR apmērā, kuru ietvaros paredzēts nodrošināt bērnu pieskatīšanas pakalpojumu pieejamību, kopumā sniedzot atbalstu 3 148 bērniem, tādējādi radot vienlīdzīgas iespējas vecākiem pilnvērtīgi iesaistīties darba tirgū un apmācībās.

(223) Kavējumu rādītāju sasniegšanā ietekmējis tas, ka MK noteikumu projekts par 4.2.4.3.pasākuma "Digitālo prasmju pilnveide" īstenošanu 2024.gada 28 augustā tika iesniegts Valsts kancelejā apstiprināšanai MK, bet tā izskatīšana tika atlikta, lai vērtētu iespēju paplašināt 4.2.4.3.pasākuma mērķa grupu, ņemot vērā, ka saskaņā ar tobrīd aktuālāko Digitālās dekādes ziņojumu par 2023.gadu Latvijas iedzīvotāju digitālo pamatprasmju līmenis bija samazinājies no 51% 2022.gadā uz 45,3% 2023.gadā, būtiski atpaliekot gan no ES vidējā rādītāja (55,6%), gan no Eiropas Komisijas politikas programmā "Digitālās desmitgades ceļš" noteiktā mērķrādītāja – 80%, kas jāsasniedz līdz 2030.gadam. Rezultātā, VARAM ir ierosinājusi attiecīgus grozījumus Programmā, paredzot apmācīt ne tikai nodarbinātās personas, kas ir valsts un pašvaldību vienoto klientu apkalpošanas centru darbinieki, bet arī iedzīvotājus bez digitālajām prasmēm vai ar zemu digitālo prasmju līmeni, lai tiem būtu nodrošinātas digitālās pašapkalpošanās prasmes, tādējādi veicinot digitālo prasmju pieejamību plašākai sabiedrībai un paaugstinot sabiedrības digitālo pamatprasmju līmeni, un precizējusi MK noteikumu projektu, kas apstiprināts MK 2025.gada 15.aprīlī. Pasākuma īstenošanu plānots uzsākt secīgi pēc Atveseļošanas un noturības mehānisma plānā paredzēto darbību digitālo prasmju uzlabošanai pabeigšanas 2026.gadā, līdz ar to pasākuma īstenošana norit atbilstoši plānotajam laika grafikam.

(224) **Taisnīgas pārkārtošanas investīciju 6.1.prioritātes "Pāreja uz klimatneitralitāti"** ietvaros 6.1.1.3.pasākuma "Atbalsts uzņēmējdarbībai nepieciešamās publiskās infrastruktūras attīstībai, veicinot pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku" īstenošana notiek atbilstoši laika grafikam, šobrīd (uz 2025.gada 28.martu) ir noslēgti 17 līgumi par projektu īstenošanu par vairāk kā pusi no pasākumam pieejamā finansējuma, kā arī tiek veikta pēdējā atlasē iesniegto projektu iesniegumu vērtēšana. Esošo 17 līgumu ietvaros plānoti šādi sasniedzamie rādītāji: rādītājs "Komersanti, kas gūst labumu no attīstītās publiskās infrastruktūras" 108 komersanti, rādītājs "Uzņēmumu, kuri guvuši labumu no attīstītās publiskās infrastruktūras, izveidotās darba vietas" 309 darba vietas, rādītājs "Privātās nefinanšu investīcijas nemateriālajos ieguldījumos un pamatlīdzekļos" 24,2 milj. EUR. 6.1.1.6.pasākuma "Bezemisiju transportlīdzekļu izmantošanas veicināšana pašvaldībās" īstenošana notiek atbilstoši laika grafikam, šobrīd (uz 2025.gada 28.martu) noslēgti visi 12 līgumi par projektu īstenošanu, kuros plānots iegādāties 34 bezemisiju transportlīdzekļus un to darbības nodrošināšanai nepieciešamās uzlādes infrastruktūras attīstīšana pašvaldību autonomo funkciju īstenošanai un no tām izrietošo pārvaldes uzdevumu izpildei.

Attēls Nr.8 Programmas ieviešanas progresa sasniegumu piemēri¹²⁶**Sasniegtā piemēri**

(uz 01.01.2025.)

1585

Sociālajā jomā nodarbināto
personu skaits, kas
paaugstinājuši profesionalitāti

216

Ar finanšu
instrumentiem
atbalstītie uzņēmumi

10

Izvēlētas un saskaņotas vietas
jaunu vai modernizētu sociālās
aprūpes iestāžu izveidei

Pašvaldības noslēgušas 172
projektu līgumus par 258 milj. €
investīcijām pašvaldību ceļu
būvniecībai, veselības aprūpes
uzlabošanai, ūdensapgādes un
siltumapgādes infrastruktūras
būvniecībai un ražošanas ēku
attīstībai, izglītībai un sociālajai
jomai.

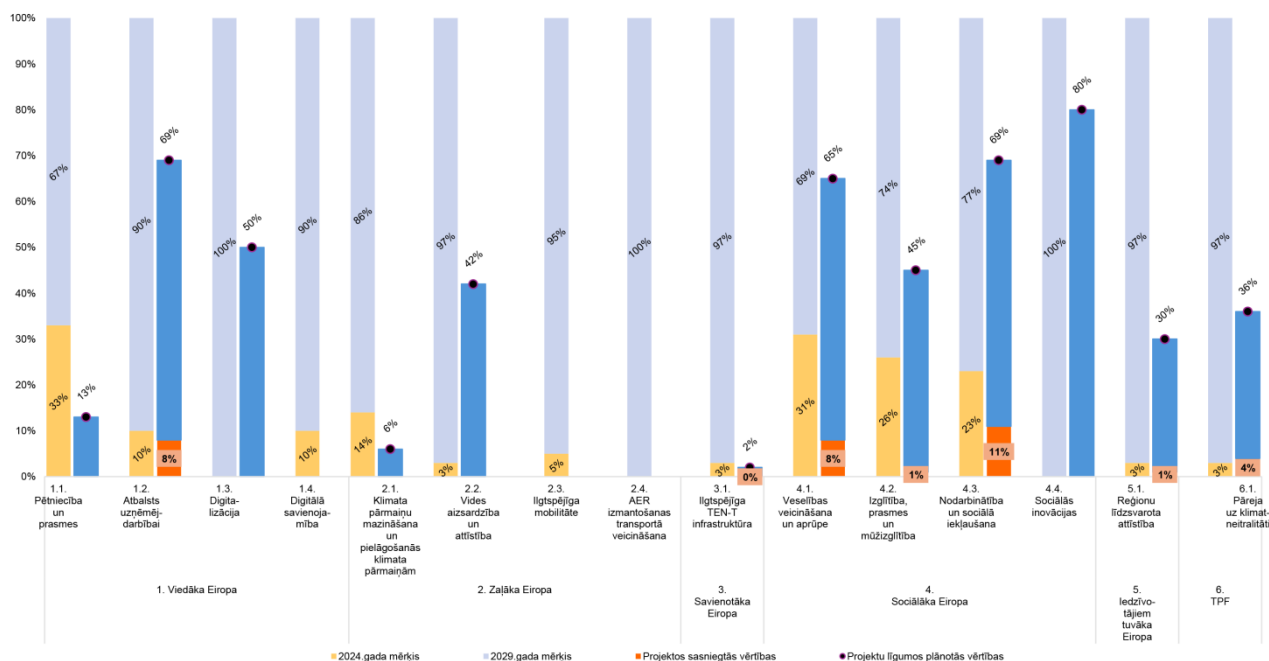
Pabeigti 226 projekti
par 6,9 milj. €
mājsaimniecību
siltumapgādes sistēmu
uzlabošanai

(225) Detalizēta informācija par katra Programmā iekļautā rādītāja sasniegšanas progresu SAM līmenī iekļauta šī pielikuma beigās (skat. pielikumu "Rādītāju progress").

(226) Savukārt vērtējot iznākuma rādītāju progresu pret Programmā noteiktajām sasniedzamajām starpposma vērtībām 2024.gadam, redzama līdzīga tendence – vislielākais progress 4.politikas mērķa "Sociālāka Eiropa" prioritāšu ietvaros (skat. attēlu zemāk). Detalizēti progress pret 2024.gada starpposma vērtībām šajā novērtējumā nav iekļauts, ņemot vērā iepriekšējās sadaļās izklāstītos apsvērumus, projektu īstenošanas stadiju un mazo fizisko progresu īstenošanā esošajos projektos.

¹²⁶ Finanšu ministrijas informācija, dati par no Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmas (KPVIS)

**Attēls Nr.9 Programmas iznākuma rādītāju progress
pret 2024.gada sasniedzamajām vērtībām¹²⁷**

10. Elastības finansējums un tā pārskatīšana

(227) Saskaņā ar Kopīgo noteikumu regulas nosacījumiem¹²⁸, Programmas katras prioritātes ietvaros dalījumā pa ES fondiem ir nosakāms elastības finansējums¹²⁹. Kopīgo noteikumu regula paredz, ka elastības finansējums ir 50% no piešķirtā 2026.gada un 2027.gada ES fondu finansējuma¹³⁰, kas vidēji sastāda 15,8% no kopējā ES fondu finansējuma jeb 654 944 591 EUR.

¹²⁷ Finanšu ministrijas dati, izgūti un apkopoti no Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmas (KPVIS) 2025.gada 20.janvārī

¹²⁸ Kopīgo noteikumu regulas 22.pants "Programmu saturs" 6.punkts "Attiecībā uz ERAF, ESF+, Kohēzijas fonda un TPF programmām 3. punkta g) apakšpunkta ii) punktā minētajā tabulā iekļauj tikai 2021.–2027. gadam paredzētās summas, **tostarp elastīguma summu**"

¹²⁹ Skat. Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.–2027.gadam finansējuma tabulas; pieejama: <https://www.esfondi.lv/profesionali/planosana/planosanas-dokumenti/2021-2027-gada>

¹³⁰ Kopīgo noteikumu regulas 86.panta "Budžeta saistības" 1.punkts "Lēmums, ar ko apstiprina programmu saskaņā ar 23. pantu, ir finansēšanas lēmums Finanšu regulas 110. panta 1. punkta nozīmē, un tā paziņošana attiecīgajai dalībvalstij ir juridiskas saistības. Minētajā lēmumā norāda kopējo Savienības ieguldījumu pa fondiem un pa gadiem. Tomēr programmām saskaņā ar mērķi "Investīcijas nodarbinātībai un izaugsmei" attiecībā uz katru programmu katrā dalībvalstī saglabā summu, kas **atbilst 50 % no 2026. un 2027. gadam paredzētā ieguldījuma ("elastīguma summa")**, un to **galīgi piešķir programmai tikai pēc Komisijas lēmuma**, kas pieņemts pēc tam, kad saskaņā ar 18. pantu veikts vidusposma pārskats."

(228) Ņemot vērā, ka Latvijai ES fondu finansējums ir piešķirts ar Komisijas īstenošanas lēmumu¹³¹ dalījumā pa gadiem un katram gadam un fondam % īpatsvars ir atšķirīgs:

- ESF+ – 0,1577751088 jeb 104 439 560 EUR
- ERAF – 0,1577253160 jeb 390 959 453 EUR
- KF – 0,1580495650 jeb 147 444 903 EUR
- TPF – 0,0656798229¹³² jeb 12 100 675 EUR

(229) **Būtiski atzīmēt, ka elastības finansējums nav pieejams ES fondu projektu atlasēm līdz tiks saņemts pozitīvs EK lēmums par Latvijas iesniegto vidusposma novērtējuma rezultātiem¹³³.** FM kā ES fondu vadošajai iestādei ir nepieciešams sagatavot un līdz 2025.gada 31.martam iesniegt EK vidusposma novērtējuma rezultātus par Programmas īstenošanu un EK izvērtēs Programmas ieviešanas progresu un sniegs viedokli¹³⁴, t.sk. par piedāvāto elastības finansējuma izmantošanas / pārplānošanas priekšlikumiem. Ņemot vērā ģeopolitisko situāciju, investīciju pārskatīšana ir ieilgusi un vidusposma novērtējums EK tiks iesniegts pēc atbilstošu Programmas grozījumu nacionālās saskaņošanas noslēgšanas.

Tabula Nr.1. Elastības finansējums dalījumā pa Programmas prioritātēm un fondiem¹³⁵

Prioritātes Nr.	Prioritātes nosaukums	Fonds	ES fondu elastības finansējums
	1.Politikas mērķis "Viedāka Eiropa"¹³⁶	Kopā:	126 694 657
1.1.	Pētniecība un prasmes	ERAF	39 803 989
1.2.	Atbalsts uzņēmējdarbībai	ERAF	61 540 970
1.3.	Digitalizācija	ERAF	23 600 130
1.4.	Digitālā savienojamība	ERAF	1 749 568
	2.Politikas mērķis "Zaļāka Eiropa"	Kopā:	171 054 452
2.1.	Klimata pārmaiņu mazināšana un pielāgošanās klimata pārmaiņām	ERAF	86 038 226
2.1.	Klimata pārmaiņu mazināšana un pielāgošanās klimata pārmaiņām	KF	2 883 803

¹³¹ Komisijas 2021.gada 5.jūlija Īstenošanas lēmums (ES) Nr. 2021/1131, ar ko nosaka kopējo resursu ikgadējo sadalījumu pa dalībvalstīm Eiropas Reģionālās attīstības fondam, Eiropas Sociālajam fondam Plus un Kohēzijas fondam mērķim "Investīcijas nodarbinātībai un izaugsmei" un Eiropas teritoriālās sadarbības mērķim, ikgadējo sadalījumu pa dalībvalstīm katrā reģionu kategorijā, to resursu ikgadējo sadalījumu pa dalībvalstīm, kuri piešķirti papildu finansējumam tālākajiem reģioniem, summas, kas no Kohēzijas fonda piešķiruma katrai dalībvalstij pārvietojamas uz Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu, kopējo resursu ikgadējo sadalījumu Eiropas pilsētiniiciatīvai, kopējo resursu ikgadējo sadalījumu transnacionālai sadarbībai inovatīvu risinājumu atbalstam, kopējo resursu ikgadējo sadalījumu starpreģionālajām investīcijām inovācijā, kopējo resursu ikgadējo sadalījumu Eiropas teritoriālās sadarbības mērķa pārrobežu sadarbības sadaļai, kopējo resursu ikgadējo sadalījumu pa dalībvalstīm Eiropas teritoriālās sadarbības mērķa transnacionālās sadarbības sadaļai, kopējo resursu ikgadējo sadalījumu Eiropas teritoriālās sadarbības mērķa starpreģionālās sadarbības sadaļai un kopējo resursu ikgadējo sadalījumu Eiropas teritoriālās sadarbības mērķa tālāko reģionu sadarbības sadaļai 2021.–2027. gada periodam (izziņots ar dokumenta numuru C(2021) 5003); pieejams: <https://op.europa.eu/lv/publication-detail/-/publication/5253ef9b-e050-11eb-895a-01aa75ed71a1>

¹³² TPF elastības finansējums ir mazāks, jo TPF finansējums sastāv no divām daļām 1) ES daudzgadu budžeta finansējuma, 2) ES Next Generation finansējuma, kuram nepiemēro elastības finansējumu.

¹³³ Kopīgo noteikumu regulas 18.panta "Vidusposma pārskats un elastīguma summa" 5.punkts "Līdz brīdim, kad tiks pieņemts Komisijas lēmums, ar ko apstiprina elastīguma summas galīgo piešķirumu, šī summa nav pieejama darbību atlasē."

¹³⁴ Kopīgo noteikumu regulas 18.panta "Vidusposma pārskats un elastīguma summa" 2.punkts "Dalībvalstis līdz 2025. gada 31. martam iesniedz Komisijai katras programmas vidusposma pārskata rezultātu novērtējumu, tostarp priekšlikumu par 86. panta 1. punkta otrajā daļā minētās elastīguma summas galīgo piešķirumu"

¹³⁵ ES fondu finansējums bez nacionālā līdzfinansējuma, bez Tehniskās palīdzības flat rate daļas – finansējuma sadalījums atbilstoši Programmas grozījumiem Nr.2

¹³⁶ 1.politikas mērķis "Konkurentspējīgāka un viedāka Eiropa, veicinot inovatīvas un viedas ekonomiskās pārmaiņas un reģionālo IKT savienojamību"

2.2.	Vides aizsardzība un attīstība	ERAF	22 309 635
2.2.	Vides aizsardzība un attīstība	KF	16 149 296
2.3.	Ilgtermiņa mobilitāte	ERAF	16 495 869
2.4.	Ilgtermiņa mobilitāte	KF	18 520 945
2.5.	Enerģētiskās neatkarības un atjaunīgās enerģijas kapacitātes celšana	ERAF	8 656 678
	3.Politikas mērķis "Savienotāka Eiropa"¹³⁷	Kopā:	109 890 859
3.1.	Ilgtermiņa TEN-T infrastruktūra	KF	109 890 859
	4.Politikas mērķis "Sociālā Eiropa"	Kopā:	199 215 586
4.1.	Veselības veicināšana un aprūpe	ERAF	43 048 602
4.1.	Veselības veicināšana un aprūpe	ESF	8 015 551
4.2.	Izglītība, prasmes un mūžizglītība	ERAF	33 126 913
4.2.	Izglītība, prasmes un mūžizglītība	ESF	39 286 079
4.3.	Nodarbinātība un sociālā iekļaušana	ERAF	18 859 870
4.3.	Nodarbinātība un sociālā iekļaušana	ESF	54 330 502
4.4.	Sociālās inovācijas	ESF	2 548 069
	5.Politikas mērķis "Iedzīvotājiem tuvāka Eiropa"¹³⁸	Kopā:	35 254 987
5.1.	Reģionu līdzsvarota attīstība	ERAF	35 254 987
	6.Politikas mērķis "Taisnīgās pārkārtošanās fonda investīcijas"¹³⁹	Kopā:	12 100 675
6.1.	Pāreja uz klimatneitralitāti	TPF	12 100 675
	Kapacitātes stiprināšanas pasākumi (TP 37.pants)	Kopā:	733 375
7.1.	Administratīvās kapacitātes ceļakarte	ESF	259 359
7.1.	Kohēzijas politikas vadības informācijas sistēmas (KPVIS) attīstība	ERAF	474 016
		Pavisam kopā:	654 944 591

(230) MK 2024.gada 19.septembra ārkārtas sēdē pieņemts lēmums¹⁴⁰ par atsevišķām drošības prioritātēm, kas finansējamas no ES fondu finansējuma, proti, Aizsardzības ministrijas prioritārais pasākums "Militārā poligona "Sēlija" piekļuves ceļa uzlabošana un Vienības tilta Daugavpilī pārbūve mobilitātes uzlabošanai", kā arī horizontālais prioritārais pasākums kibernetikas stiprināšanai informācijas un komunikācijas tehnoloģiju jomā.

(231) 2024.gada 31.oktobra ES fondu tematiskajā komitejā konceptuāli atbalstīts FM priekšlikums pārskatīt daļu no elastības finansējuma apjoma, lai novirzītu to **nacionālajai prioritātei – drošībai un noturībai** – inovāciju un produktivitātes jomā – kibernetikai, enerģētikas jomā – enerģētiskās neatkarības stiprināšanai, reģionālās attīstības jomā – infrastruktūras attīstībai uzņēmumiem, nevienlīdzības mazināšanas jomā – atbalstam vistrūcīgākajiem ("pārtikas pakas") un pārējo elastības finansējumu saglabājot sākotnēji plānotajām prioritātēm.

¹³⁷ 3.politikas mērķis "Ciešāk savienota Eiropa, uzlabojot mobilitāti"

¹³⁸ 5.politikas mērķis "Iedzīvotājiem tuvāka Eiropa, veicinot visu veidu teritoriju un vietējo iniciatīvu ilgtermiņu un integrētu attīstību"

¹³⁹ 6.politikas mērķis "Taisnīgas pārkārtošanās fonda investīcijas"

¹⁴⁰ MK 2024.gada 19.septembra ārkārtas sēdes protokola Nr. 38 2. § Informatīvais ziņojums "Par valsts budžeta likumprojektā iekļaujamiem prioritārajiem pasākumiem 2025., 2026., 2027. un 2028. gadam" 5.punkts

11. Priekšlikumi Programmas grozījumiem

(232) Programmas grozījumos iekļautie elastības finansējuma pārdaļu priekšlikumi un ReArm¹⁴¹ pārdaļu priekšlikumi vērsti uz nacionālās prioritātes – drošības stiprināšanu. Atzīmējams, ka liela daļa no elastības finansējuma pārdalēm ne tikai sekmēs drošības stiprināšanu, bet arī kopā ar valsts budžeta ieguldījumiem, nodrošinās nacionālo un nozaru prioritāšu īstenošanu lielākā apmērā (detalizēta informācija par elastības finansējuma pārdalēm un to avotiem iekļauta Tabulā Nr.2). Ar tālāk minētajiem investīciju priekšlikumiem plānots pamatā risināt ģeopolitiskās situācijas un ar Krievijas kara Ukrainā saistītos izaicinājumus.

(233) **1.POLITIKAS MĒRĶA** "Konkurētspējīgāka un viedāka Eiropa, veicinot inovatīvas un viedas ekonomiskās pārmaiņas un reģionālo IKT savienojamību" ietvaros, lai nodrošinātu visu veidu teritoriju un vietējo iniciatīvu ilgtspējīgu, kā arī ieviestu Eiropas Savienības Padomes 2024.gada **rekomendāciju attiecībā uz uzņēmējdarbības vides uzlabošanu**, par nepieciešamību nodrošināt piekļuvi finansējumam, kas vērsta uz stratēģiski nozīmīgu investīciju veikšanu, eksporta apjoma palielināšanu un produktivitātes kāpināšanu, paredzot konkurētspējīgu atalgojumu visos Latvijas reģionos. Finansējums tādu investīciju projektu īstenošanai, kuri ir vērsti uz jaunu iekārtu un tehnoloģisko procesu ieviešanu un ražošanai nepieciešamās infrastruktūras attīstību, lai ražotu duāla un militāra lietojuma saistītus produktus. Plānots grozījumu ietvaros izstrādāt atbalsta programmu mērogojamu investīciju projektu īstenošanai Latvijā 150 milj. EUR apmērā finanšu instrumentu (aizdevumu ar kapitāla atlaidi, kapitālieguldījumu un garantiju vai ieguldījuma fonda) veidā - Investīciju fonds uzņēmējdarbības attīstībai. Šādas programma izveidei Programmas grozījumi paredz **INVESTĪCIJU FONDA UZŅĒMĒJDARBĪBAS ATTĪSTĪBAI izveidi novirzot ES fondu finansējumu (40 000 000 EUR, t.sk. ES fondu finansējums 34 000 000 EUR).**

(234) **2.POLITIKAS MĒRĶA** "Zaļāka un noturīgāka Eiropa ar zemām oglekļa emisijām, kurā notiek pāreja uz bezoglekļa ekonomiku neto izteiksmē, veicinot taisnīgu pārkārtošanos uz tīru enerģiju, "zaļās" un "zilās" investīcijas, aprites ekonomiku, klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām, risku novēršanu un pārvaldību un ilgtspējīgu mobilitāti pilsētvidēs" ietvaros tiks īstenoti papildus pasākumi **ENERĢĒTISKĀS NEATKARĪBAS STIPRINĀŠANAI (41 176 471 EUR, t.sk. ES fondu finansējums 35 000 000 EUR).**

(235) Ekonomiskā novērtējuma rokasgrāmatā 2021.–2027.gadam uzsvērta nepieciešamība stiprināt enerģētisko drošību, kombinējot gan pašmāju AER ražošanu, gan nodrošinot drošas piegādes kopumā virzoties uz CO₂ izmešu¹⁴² samazināšanu.¹⁴³

(236) Enerģētiskās neatkarības stiprināšana ir bijusi iekļauta kā Padomes rekomendācija Latvijai 2023.gadā. Arī NEKP atzīmēts, ka nepieciešams turpināt uzlabot Latvijas enerģētiskās atkarības rādītājus.

(237) Lai stiprinātu Latvijas enerģētisko drošību un Latvijas virzību uz enerģētisko neatkarību, samazinot fosilo energoresursu lomu, palielinot AE izmantošanu un veicinot energoefektivitāti, vienlaikus tiecoties uz konkurētspējīgām enerģijas izmaksām reģionā, nepieciešama atbilstošas infrastruktūras attīstība.

(238) Palielinoties AER kopējam patēriņam, Latvija tuvojas NEKP mērķim – līdz 2025. gadam sasniegt no AER saražotās enerģijas īpatsvaru 47,3 % apmērā bruto enerģijas galapatēriņā. Latvijā AER īpatsvars enerģijas galapatēriņā ir viens no augstākajiem ES: 2023. gadā tas bija 43,2 % (ES – vidēji 24,6 %) ¹⁴⁴.

(239) Plānoti ieguldījumi elektroenerģijas pieslēguma jaudu paaugstināšanai, ģeneratoru iegādei darbības nepārtrauktības nodrošināšanai, pārvietojamu apakšstaciju iegādei ārkārtas remontu un avārijas seku novēršanas mobilitātes nodrošināšanai un biometāna publisko ievades punktu būvniecībai.

¹⁴¹ Eiropas Komisijas Plāns "ReArm Europe / Gatavība 2030": ES aizsardzības finansēšanas plāns; https://commission.europa.eu/topics/defence/future-european-defence_lv

¹⁴² Oglekļa emisijas

¹⁴³ Eiropas Komisijas Ekonomiskā novērtējuma rokasgrāmatā 2021.-2027.gadam Vispārīgie principi un nozaru pielietojumi (*Economic Appraisal Vademecum 2021-2027 General Principles and Sector Applications*); https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/guides/2021/economic-appraisal-vademecum-2021-2027-general-principles-and-sector-applications

¹⁴⁴ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nrg_ind_ren/default/table?lang=en

(240) **3.POLITIKAS MĒRĶA** "Ciešāk savienota Eiropa, uzlabojot mobilitāti" ietvaros tiks īstenots pasākums **MILITĀRĀS MOBILITĀTES stiprināšanai – Daugavpils Vienības tilta pārbūve (5 086 620 EUR, t.sk. ES fondu finansējums 4 323 627 EUR).**

(241) Ex-post izvērtējumā transporta jomā secināts, ka jāturpina autoceļu un ielu tīklu attīstība, lielāks fokuss liekams uz tehniskajiem un/vai operacionālajiem risinājumiem. Vienlaikus Daugavpils Vienības tilta pārbūve valdībā apstiprināta, kā viena no Aizsardzības ministrijas prioritātēm. Daugavpils valstspilsētas pašvaldība līdz šim jau vairākkārt ir vērsusi Satiksmes ministrijas, Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrijas un FM uzmanību uz nepieciešamajām investīcijām Vienības tilta pārbūvei.

(242) Plānotie ieguldījumi infrastruktūrā **uzlabos civilās un militārās mobilitātes savienojumu efektivitāti un drošību Daugavpils valstspilsētā un Latgales reģionā**, pārbūvējot Vienības tiltu un tā pievedceļus. Plānotie ieguldījumi transporta infrastruktūrā arī uzlabos savienojamību ar valsts autoceļu tīklu un Eiropas transporta tīklu (TEN-T - *Trans-European Transport Network*), samazinās sastrēgumus, samazinās siltumnīcefekta gāzu emisijas, kā arī paaugstinās kopējo satiksmes drošību un infrastruktūras kvalitāti.

(243) Vienības tiltam ir būtiska nozīme pilsētas transporta infrastruktūrā, novadu savstarpējai savienojamībai. Daugavpils valstspilsētas transporta infrastruktūra ir saistīta gan ar valsts galveno autoceļu A6, gan valsts galvenajiem autoceļiem A13 un A14. Pilsētas teritoriju divās daļās sadala upe Daugava, **Vienības tilts ir vienīgā transporta būve, ko var izmantot upes šķērsošanai.** Tilta tehniskais stāvoklis ir slikts. Kopš 1989.gada, kad tika veikta tilta rekonstrukcija, līdz šim brīdim tam nav veikti vērienīgi uzlabošanas darbi, līdz ar to ir nepieciešami apjomīgi ieguldījumi tilta atjaunošanā.

(244) Vienības tilta pārbūvei saņemts Aizsardzības ministrijas atzinums par to, ka tā **pārbūves projekts atbilst Nacionālo Bruņoto spēku un Aizsardzības ministrijas noteiktajām militārā transporta infrastruktūras, kā arī militārās mobilitātes attīstības prioritātēm.** Tāpat saņemts arī Latgales plānošanas reģiona atbalsta vēstule par Vienības tilta pārbūves nepieciešamības atbilstību Latgales plānošanas reģiona stratēģiskajiem mērķiem un tā reģionālo nozīmi.

(245) Vienības tilta infrastruktūras modernizācija nodrošinās visiem satiksmes dalībniekiem kvalitatīvu un ērtu pārvietošanos, kā arī uzlabos Daugavas upes kreisā krasta iedzīvotāju drošību iespējama apdraudējuma gadījumā. Tilta pārbūve ievērojami uzlabotu mobilitātes iespējas pilsētas robežās, nodrošinot savienojamību ar Augšdaugavas novadu, tādējādi uzlabojot gan darbaspēka migrāciju, gan publisko pakalpojumu pieejamību abu pašvaldību iedzīvotājiem. Daugavas upes kreisajā krastā dzīvo gan ievērojama daļa novada iedzīvotāju, gan vairāk kā 7000 pilsētas iedzīvotāju, kas darba gaitās dodas uz pilsētas apkaimēm, kas izvietotas upes labajā krastā, kā arī nepieciešamos publiskos, t.sk. izglītības, veselības aprūpes u.c. pakalpojumus, šie iedzīvotāju var saņemt galvenokārt šķērsojot upi.

(246) Tiks stiprināta **REĢIONĀLĀ UN MILITĀRĀ INFRASTRUKTŪRA ar Sēlijas poligona izbūvi saistītā ceļu infrastruktūra un uzņēmējdarbības veicināšana reģionos (16 250 000 EUR, t.sk. ES fondu finansējums 13 812 500 EUR).**

(247) Saskaņā ar informatīvo ziņojumu "Par atbalstu Eiropas Savienības Austrumu pierobežas konkurētspējas stiprināšanai"¹⁴⁵, **šobrīd, uz Programmas grozījumu sagatavošanas brīdi, pieejamo investīciju pasākumu atbalstāmās darbības neparedz specifisku atbalstu divējāda lietojuma infrastruktūras attīstīšanai**, lai gan ģeopolitiskā situācija visā pasaulē, īpaši notikumi Ukrainā, aktualizē šādas infrastruktūras izveides nozīmīgumu iedzīvotāju drošības nodrošināšanai. Pašvaldībām pieejamie atbalsta instrumenti ir ierobežotā apjomā, līdz ar to pieejamās ES fondu un AF investīcijas nav pietiekamas, lai nosegtu pašvaldībām aktuālās infrastruktūras attīstības vajadzības. Papildu līdzekļu paredzēšana pašvaldībām nozīmīgo infrastruktūras attīstības projektu īstenošanai veicinātu investīciju saņemšanu un izmantošanu teritoriju drošības nodrošināšanai.

¹⁴⁵ MK 2023.gada 28.novembra protokols Nr. 59 56.§ "Informatīvais ziņojums "Par atbalstu Eiropas Savienības Austrumu pierobežas konkurētspējas stiprināšanai""; https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/76fee60d-3817-45d7-a91f-f85b66bd1a26

(248) Pretmobilitātes risinājumu integrācija ir kritiski svarīga gan Eiropas Transporta tīkla (TEN-T), gan ceļu tīkla kontekstā, jo tīkla pienesums militārās mobilitātes veicināšanā ikdienā var tikt izmantots pret nacionālajām interesēm krīzes apstākļos. Lai novērstu šādas sliktākā scenārija situācijas, pretmobilitātes mehānismu integrēšana gan TEN-T, gan kopējā ceļu tīkla transporta infrastruktūras objektos Latvijas teritorijā ir kritiski svarīga.

(249) Nodrošinot kvalitatīvu un drošu transporta infrastruktūru Latvijā, uzlabojas iespēja savienoties ar citām ES valstīm, tādējādi veicinot arī tautsaimniecību. Divējāda lietojuma infrastruktūra ir paredzēta arī lielizmēra militāro vienību kustībai, kas nozīmē, ka krīzes apstākļos tiks nodrošināta efektīva Latvijas un sabiedroto bruņoto spēku pārvietošanās spēja.

(250) Pasliktinoties drošības videi, kam pamatā ir Krievijas agresija pret Ukrainu, ir jāpalielina spēja aizsargāt Latvijas pilsoņus un infrastruktūru. Lai nodrošinātu ilgtspējīgus risinājumus, nepieciešama infrastruktūras attīstība, kura ir divējādi lietojama – militārām vajadzībām mobilitātei un pretmobilitātei; civilajām vajadzībām reģionālajai attīstībai, vienlaikus ievērojot nepieciešamību pielāgoties un mazināt klimata pārmaiņas.

(251) Ievērojot Rīcības plānā Latvijas Austrumu pierobežas ekonomiskajai izaugsmei un drošības stiprināšanai 2025.–2027. gadam iekļauto¹⁴⁶, objektu divējāda lietojuma pielietojums ir paredzēts kā galvenais risināmais jautājums, jo tas objektu padara vienlīdz piemērotu civilajām, kā arī nepieciešamības gadījumos militārām vai civilās aizsardzības vajadzībām, turklāt paredzot iespējami ātru objekta transformāciju no civilā pielietojuma uz militāru vai ar civilās aizsardzības pasākumu nodrošināšanu saistītu pielietojumu.

(252) Saskaņā ar 2024. gada 17. un 18. oktobra Baltijas Asamblejas¹⁴⁷ 43. sesijas rezolūcijā¹⁴⁸ norādīto, attiecībā uz Baltijas valstu sadarbību aizsardzības jomā, tiek aicināts sekmēt ES finansējuma palielināšanu militārās mobilitātes projektiem.

(253) Reģionālās politikas pamatnostādņu 2021.–2027.gadam¹⁴⁹ (turpmāk - RPP) mērķis ir radīt priekšnosacījumus visu reģionu ekonomiskā potenciāla attīstībai un sociālekonomisko atšķirību mazināšanai, paaugstinot iekšējo un ārējo konkurētspēju. Mobilitāte reģionu ietvaros ir būtisks priekšnoteikums reģionā esošo dabas un cilvēkresursu efektīvai izmantošanai tautsaimniecībai (šo resursu sasniedzamībai, izmantošanai un savstarpējai aprītei), kas var nodrošināt priekšnoteikumus reģionu attīstībai. Mobilitāte reģionos un ceļu atjaunošana un pārbūve ir daļa no pasākumu kopuma reģionu konkurētspējas celšanai un reģionālās attīstības atšķirību mazināšanai. Tāpat ceļu tīkla izmantošanas kvalitāte ir svarīga, lai uzlabotu iedzīvotāju ikdienu, nodrošinot novadu labāku sasniedzamību, sekmējot piekļuvi valsts un pašvaldību sniegtajiem pakalpojumiem un darbavietām.

(254) Lai nodrošinātu labi savienotu, spējīgu un drošu militārās mobilitātes tīklu, nepieciešams atbalsts divējāda lietojuma transporta infrastruktūras projektu īstenošanai.

(255) "Militārā poligona "Sēlija" piekļuves ceļa uzlabošana un Vienības tilta Daugavpilī pārbūve mobilitātes uzlabošanai" atbalstīta kā **Aizsardzības ministrijas valsts budžeta prioritāte**, kas atbalstīta ar MK 2024.gada 19.septembra ārkārtas sēdē pieņemto lēmumu¹⁵⁰. Militāro poligonu, t.sk. Sēlijas poligona infrastruktūras attīstība noteikta kā veicamais pasākums arī nacionālajos plānošanas dokumentos – **Nacionālo bruņoto spēku attīstības plānā 2025.-2036.gadam un Valsts aizsardzības koncepcijā**.

¹⁴⁶ Rīcības plāns Latvijas Austrumu pierobežas ekonomiskajai izaugsmei un drošības stiprināšanai 2025.–2027. gadam; apstiprināts Ministru kabinetā 2025.gada 14.janvārī; https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/93997548-271d-4dfb-b90e-86bb3ab79ee4

¹⁴⁷ Baltijas Asambleja ir Latvijas, Igaunijas un Lietuvas parlamentu sadarbības institūcija, kas izveidota 1991. gada 8. novembrī. Asamblejā katras Baltijas valsts parlamentu pārstāv 12-20 deputātu liela nacionālā delegācija. Asambleja ir koordinējoša un konsultatīva institūcija; https://www.mfa.gov.lv/lv/baltijas-valstu-sadarbiba?utm_source=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F

¹⁴⁸ <https://www.baltasam.org/sessions-and-documents/43rd-session>

¹⁴⁹ Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam apstiprinātas ar MK 2019.gada 26.novembra rīkojumu Nr. 587; <https://likumi.lv/ta/id/310954-par-regionalas-politikas-pamatnostadnem-2021-2027-gadam>

¹⁵⁰ Ministru kabineta 2024.gada 19.septembra ārkārtas sēdes protokola Nr. 38 2. § Informatīvais ziņojums "Par valsts budžeta likumprojektā iekļaujamiem prioritārajiem pasākumiem 2025., 2026., 2027. un 2028. gadam" 5.punkts

(256) Lai nodrošinātu Nacionālo bruņoto spēku un sabiedroto spēku vienību pastāvīgu un netraucētu piekļuvi poligonam "Sēlija", ir nepieciešams organizēt autoceļa V956 pārbūvi Daudzeva-Viesīte-Apsarde posmā Daudzeva – Sunākste (km 1,14-17,61), paredzot divvirzienu plūsmu un ceļa noslodzes izturību ne mazāku kā 120 t. Autoceļam nepieciešami būtiski uzlabojumi, lai nodrošinātu militāro vajadzību izpildi 365 dienas gadā.

(257) Ņemot vērā, ka poligonu piekļuves ceļu uzlabošana un sakārtošana uzlabos transporta kustību arī pašā Aizkraukles novadā, tas uzlabos reģionālo mobilitāti, kā arī pilnvērtīga divvirzienu plūsmas iespējamība mazinās ceļā pavadīto laiku un uzlabos satiksmes drošību.

(258) Ņemot vērā Latvijas lielo ostu pārvalžu iniciatīvas vēstules par augstas gatavības investīciju projektiem, kas **sekmētu drošu kuģošanas apstākļu nodrošināšanu, militārās loģistikas pakalpojumu nodrošināšanu un efektīvāku multimodālo transporta savienojumu (dzelzceļš, autotransports, jūras transports, aviotransports, RO – RO satiksme)** izmantošanu, kā arī kravu un pasažieru prāmju apkalpošanas infrastruktūras attīstību, kas ir būtiska Latvijas tautsaimniecības un ražošanas uzņēmumu darbībai, Programmas grozījumi paredz papildus finansējuma novirzīšanu **DIVĒJĀDAS LIETOJUMA INFRASTRUKTŪRAS ATTĪSTĪBAI, DROŠĪBAS STIPRINĀŠANAI UN PRĀMJU SATIKSMES ATTĪSTĪBAI** Liepājas ostā un Ventspils brīvēstā (25 088 344 EUR, t.sk. ES fondu finansējumu 21 325 092 EUR apmērā).

(259) Lai **STIPRINĀTU DZELZCEĻU** kā transporta tīkla mugurkaulu (t.sk. atbilstoši ex-post novērtējuma rekomendācijām) un **attīstītu reģionālo savienojamību** Programmas grozījumu priekšlikumi paredz **Bateriju elektrovilcienu iegādi un to uzlādes infrastruktūras izveidi** (123 068 896 EUR, t.sk. ES fondu finansējums 104 608 561 EUR).

(260) Bateriju elektrovilcieni (turpmāk – BEMU) ir aprīkoti ar bateriju jeb akumulatoru tehnoloģiju, kas ļauj tiem braukt gan pa elektrificētām līnijām, izmantojot elektroenerģiju no kontakttīkla, gan neelektrificētām līnijām, kur tie izmanto baterijās uzkrāto enerģiju. To priekšrocības – nav nepieciešamas lielas investīcijas, elektrificējot līnijas ar nelielu kustības intensitāti, vienlaikus tas ir videi draudzīgs risinājums. Atzīmējams, ka bateriju vilciens pa neelektrificētu dzelzceļa līniju bez uzlādes var nobraukt no 80 līdz 100 km, pēc tam vilcienam jāuzlādē baterija. To var nodrošināt, izveidojot uzlādes "stacijas". Tāpat bateriju uzlāde notiek, vilcienam braucot pa elektrificētajiem posmiem, tāpēc garākos neelektrificētos maršrutos ir jāizveido elektrificētas zonas, lai veiktu visu maršruta ceļu.

(261) **BEMU primāri paredzēts izmantot vilcienu satiksmes nodrošināšanai starp Rīgu un attālākām valsts reģioniem – maršrutos Rīga-Cēsis un Rīga-Daugavpils, tādējādi uzlabojot reģionu mobilitāti.** Minētajos maršrutos jau šobrīd pastāv ievērojama pasažieru plūsma, kā arī dzelzceļa stacijās ir nodrošinātas peronu paaugstinātās platformas, kuru izbūvi plānots turpināt līdz 2029.gadam.

(262) Lai nodrošinātu vilcienu satiksmi šajos maršrutos, ir ticis pārskatīts arī vilcienu uzlādes tehniskais risinājums, šobrīd dodot priekšroku vienkāršākam un ekonomiskākam risinājumam – atsevišķām uzlādes stacijām, kas paredz vilcienu uzlādi to stāvēšanas laikā stacijās pie pasažieru platformas. Izvēlētais BEMU uzlādes infrastruktūras izveides tehniskais risinājums paredz iespēju vienlaikus uzlādēt vienu vilciena sastāvu.

(263) Ņemot vērā augstākminēto, indikatīvi būtu nepieciešamas četras uzlādes stacijas. Maršrutā "Rīga-Cēsis" būtu nepieciešamas uzlādes stacijas Siguldā un Cēsīs, bet maršrutā "Rīga-Daugavpils" – Līvānos un Daugavpilī. Jāatzīmē, ka līdzvērtīgs risinājums šobrīd tiek ieviests Lietuvā, proti, maršrutā "Vilnius – Marcinkonys" ar uzlādes staciju pieturā Varēna.

(264) Primāri bateriju elektrovilcieni tiktu uzlādēti maršruta galapunktā Cēsīs un Daugavpilī, taču brauciena laikā būtu nepieciešama arī daļēja uzlāde Siguldā un Līvānos. Visās četrās identificētajās uzlādes staciju vietās ir pieejama vismaz 2,5 MVA jauda (AS "Sadales tīkls").

(265) Stiprinot **DZELZCEĻA INFRASTRUKTŪRU**, kā publiskā transporta mugurkaulu ir plānoti ieguldījumi arī *Rail Baltica* atbalstošajā infrastruktūrā, proti, plānots izveidot 1520 mm dzelzceļa savienojumu no Rīgas Centrālās pasažieru stacijas (turpmāk – RCS) līdz starptautiskajai lidostai "Rīgas" (turpmāk – RIX) un pabeigt būvdarbus abās *Rail Baltica* (turpmāk – RB) starptautiskās pasažieru stacijās, lai pēc iespējas ātrāk abas stacijas varētu izmantot vilcienu apkalpošanai kopējā dzelzceļa mezglā, pirms tiek pabeigta *Rail Baltica* projekta pirmā kārtā. Šāda veida investīcijas veicinās klimata mērķu sasniegšanu – gan palielinot publiskā transporta pakalpojumu iespējas, gan

samazinot pasažieru ceļā pavadīto laiku, mazinot personīgā transporta izmantošanas apjomus. Dzelzceļa savienojums no RCS uz RIX veicinās arī Starptautiskās lidostas "Rīga" attīstību, tai skaitā RIX Airport City, kur svarīgs priekšnoteikums ir sliežu transporta savienojums ar pilsētas centru. Starptautiskās lidostas "Rīga" un Rīgas Centrālās dzelzceļa stacijas savienojums ir trūkstošais posms Ziemeļu militārās mobilitātes koridorā. Izveidojot Starptautiskās lidostas "Rīga" un Rīgas Centrālās dzelzceļa stacijas savienojumu, abi koridora posmi tiks savienoti, kam ir būtiska stratēģiska nozīme Eiropas Savienības kopējo aizsardzības spēju stiprināšanā, drošības nodrošināšanā un militārās mobilitātes veicināšanā. **RCS un RIX savienojuma infrastruktūras izbūvei plānots novirzīt finansējumu 264 176 808 EUR t.sk. ES fondu finansējumu 224 550 286 EUR apmērā.**

(266) 2025.gada 13.janvāra bezpilota lidaparātu incidents Rīgas lidostā, aktualizēja nepieciešamību izstrādāt efektīvus un visaptverošus risinājumus, kas mazina apdraudējumu pasažieriem, civilai aviācijai un kritiskās infrastruktūras objektiem.

(267) Lai nodrošinātu valsts akciju sabiedrības "Starptautiskā lidosta "Rīga"" un tās lietotāju drošību, tiks īstenots jauns pasākums **STRATĒGISKĀS PUBLISKĀS INFRASTRUKTŪRAS AIZSARDZĪBAI - bezpilota lidaparātu uztveršanas, identifikācijas, izsekošanas un pret darbības risinājuma ieviešana (2 299 839 EUR, t.sk. ES fondu finansējums 1 954 863 EUR).**

(268) Konsultējoties ar Iekšlietu ministriju, Aizsardzības ministriju un tām padoto iestāžu ekspertiem, ir secināts, ka nesankcionētu bezpilota lidaparātu identificēšanas, izsekošanas un pret darbības risinājumu arhitektūrai jābūt atvērtai tādā veidā, lai valsts līmenī ļautu kombinēt dažādus sensoru un programatūras risinājumus. Atbilstoši ekspertu norādītajam ietvaram valsts aģentūra "Civilās aviācijas aģentūra" sadarbībā ar operatīvajiem dienestiem ir izstrādājusi bezpilota lidaparātu uztveršanas un pret darbības risinājuma tehnisko specifikāciju Rīgas lidostai.

(269) Latvijas kiberdrošības stiprināšana ir kritiski svarīga valsts funkciju nepārtrauktības un sabiedrības drošības nodrošināšanai, tāpēc plānots īstenot **KIBERDROŠĪBAS PASĀKUMUS (39 182 735 EUR, t.sk. ES fondu finansējums 33 305 324 EUR ES fondu finansējums)** ar mērķi stiprināt valsts pārvaldes iestāžu drošību un noturību pret ārējiem uzbrukumiem. Atbalstāmo pasākumu ietvaros paredzēta sistēmu drošības auditu veikšana, datu aizsardzības rīku izveide un pilnveidošana, informācijas sistēmu testi, darbinieku apmācības, datortehnikas un programmatūras atjaunošana, specifisks aprikojums vēstniecību vajadzībām.

(270) Kā atzīmēts sociāli ekonomiskās situācijas aprakstā, **Latvijas iestādes turpina piedzīvot arvien pieaugošus kiberuzbrukumus**, tādēļ vitāli svarīgi ir turpināt stiprināt kiberdrošību, t.sk. veicot ieguldījumus IKT jomas pakalpojumu un infrastruktūras attīstībā. Īpaši svarīga esošo sistēmu noturības pārbaudei ir to testēšana veicot sistēmu drošības auditus un nodrošinot, ka lietotās sistēmas un pakalpojumi darbojas uz atjaunotas programmatūras.

(271) Arī EK izstrādātajā Ekonomiskā novērtējuma rokasgrāmatā 2021.–2027.gadam ir uzsvērtā nepieciešamība attīstīt IKT jomas risinājumus, it sevišķi e-pakalpojumus ir jāveic vienlaicīgi stiprinot kiberdrošību, veicot arī ieguldījumus publisko datu drošībai un publisko e-pakalpojumu noturībai un aizsardzībai.¹⁵¹

(272) **5.POLITIKAS MĒRĶA** "Iedzīvotājiem tuvāka Eiropa, veicinot visu veidu teritoriju un vietējo iniciatīvu ilgtspējīgu un integrētu attīstību"

(273) Vienlaikus plānoti arī ieguldījumi **PATVERTŅU, VIETU, KUR PATVERTIES izveidošanai 26 113 520 EUR, t.sk. ES fondu finansējums 22 196 492 EUR** apmērā, ar mērķi pārbūvēt, atjaunot un aprīkot 500 objektus civilās aizsardzības patvertņu izveidei.

¹⁵¹ Eiropas Komisijas Ekonomiskā novērtējuma rokasgrāmatā 2021.-2027.gadam Vispārīgie principi un nozaru pielietojumi (*Economic Appraisal Vademecum 2021-2027 General Principles and Sector Applications*); https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/guides/2021/economic-appraisal-vademecum-2021-2027-general-principles-and-sector-applications

(274) Ņemot vērā notiekošo Krievijas uzsākto karu Ukrainā, lai stiprinātu sabiedrības drošības sajūtu un ieviestu civilās aizsardzības pasākumus visā Latvijas teritorijā, nepieciešamas investīcijas patvertņu ierīkošanai. VUGD ir izstrādājis vadlīnijas potenciālo patvertņu minimālajām tehniskajām prasībām¹⁵² un IeM aktīvi strādā pie finansējuma avotu piesaistes patvertņu izveidei, kā arī plāno aktīvu sadarbību ar pašvaldībām to motivācijai patvertņu izveidei¹⁵³.

(275) Papildus finansējums **KATASTROFU PĀRVALDĪBAS CENTRU attīstībai 29 022 839 EUR, t.sk. ES fondu finansējums 24 669 413 EUR** prioritāro augstas gatavības centru izbūves pabeigšanai. Atzīmējams, ka minētais finansējums papildinās no valsts budžeta finansētās investīcijas kopumā 10 jaunu katastrofu pārvaldības centru izbūvei un aprīkošanai. Minētās investīcijas būs papildinošas no AF jau uzsāktajām investīcijām un kopumā nodrošinās kompleksu fizisku infrastruktūru, kas nodrošinās efektīvu un ātru reaģēšanu uz dabas un cilvēka izraisītām katastrofām.

(276) Nacionālās drošības koncepcijā¹⁵⁴ uzsvērtā nepieciešamība īstenot katastrofu pārvaldības sistēmas reformu, lai nodrošinātu vienlīdz efektīvu, ātru un kvalitatīvu katastrofu pārvaldībā iesaistīto dienestu darbu visā valsts teritorijā, uzlabojot reaģēšanu un katastrofu pārvaldībā iesaistīto dienestu sadarbību un koordināciju, izveidojot katastrofu pārvaldības centrus, tādējādi arī uzlabojot atbildīgajās institūcijās nodarbināto darba apstākļus un darba drošību.

(277) Katastrofu pārvaldības sistēmas funkcionēšanas būtisks priekšnosacījums esošajos ģeopolitiskajos apstākļos ir katastrofu pārvaldības centru būvniecība un to funkcionēšana atbilstoši Nacionālās drošības koncepcijā noteiktajām prioritātēm¹⁵⁵. AF ietvaros paredzēts īstenot daļu no gandrīz nulles enerģijas patēriņa katastrofu pārvaldības centru būvniecības visā Latvijas teritorijā, tādējādi nodrošinot reģionālās nevienlīdzības mazināšanu, uzlabojot katastrofu pārvaldību. Minētais plānots investīcijas 1.3.1.1.i. "Glābšanas dienestu kapacitātes stiprināšana, īpaši Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta infrastruktūras un materiāltehniskās bāzes modernizācija" ietvaros, tai skaitā uzbūvēt 8 līdz 10 katastrofu pārvaldības centrus dažādos Latvijas reģionos. Lai nodrošinātu vienmērīgu katastrofu pārvaldības centru pārklājumu Latvijas reģionos, tai skaitā Latgalē, plānotas papildus ES fondu investīcijas Programmas ietvaros papildus centru izbūvei saskaņā ar Rīcības plānā Latvijas Austrumu pierobežas ekonomiskajai izaugsmei un drošības stiprināšanai 2025.–2027. gadam plānotajiem pasākumiem.¹⁵⁶

(278) 4.POLITIKAS MĒRĶA "Sociālāka un iekļaujošāka Eiropa, īstenojot Eiropas sociālo tiesību pilāru" ietvaros tiks pārskatīti esošie atbalsta pasākumi, lai rastu iespēju sniegt atbalstu **UKRAINAS CIVILIEDZĪVOTĀJIEM**, to piekļuvei izglītībai un veselības aprūpei, sociālajiem pakalpojumiem, ar nodarbinātības veicināšanu saistīti atbalsta pasākumi, valodas apmācības, kultūrorientācijas un citi integrācijas pasākumi. Vienlaikus tiks veikta Programmas **finansējuma pārdale (ES fondu finansējums 27 356 004 EUR¹⁵⁷) uz Labklājības ministrijas administrēto ESF+ programmu MATERIĀLĀS NENODROŠINĀTĪBAS MAZINĀŠANAI**, lai turpinātu "pārtikas paku" atbalsta sniegšanu līdz 2027.gada beigām.

(279) Padomes rekomendācijās 2024.gadam Latvijai ieteikts sekmīgāk novērst iesakņojušās reģionālās atšķirības un nevienlīdzību. Savukārt veiktā ex-post izvērtējuma ietvaros konstatēta nepieciešamība nodrošināt nepārtrauktu finansējuma pieejamību uzsāktajiem ES fondu ieguldījumiem, lai nezaudētu līdz šim sasniegtos ieguvumus, **kā arī nepasliktināt mērķa grupu situāciju un nepalielināt sociālās atstumtības un nabadzības**

¹⁵² Vadlīnijas potenciālo patvertņu minimālajām tehniskajām prasībām: <https://www.vugd.gov.lv/lv/vadlinijas-potencialo-patvertnu-minimalajam-tehniskajam-prasibam-0>

¹⁵³ Iekšlietu ministrijas informatīvais ziņojums "Iespējamie risinājumi motivējošiem finanšu mehānismiem patvertnes vai vietas, kur var patverties, atjaunošanai vai izveidošanai"

(24-TA-1044) (atrodas saskaņošanā); https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/2f798ea4-0d81-446a-947e-d5396c271539

¹⁵⁴ Nacionālā drošības koncepcija 2023, apstiprināta Saeimā 2023.gada 28.septembrī; <https://likumi.lv/ta/id/345911-par-nacionalas-drosibas-koncepcijas-apstiprinasanu>

¹⁵⁵ Iekšlietu ministrijas informatīvais ziņojums "Par katastrofu pārvaldības centru Liepājā, Daugavpilī, Madonā, Līvānos, Salacgrīvā, Viļānos, Alsungā, Alūksnē, Talsos un Tukumā būvniecības progresu un to darbības nodrošināšanai nepieciešamo finansējumu" (24-TA-2084) (atrodas saskaņošanā)

¹⁵⁶ Rīcības plāns Latvijas Austrumu pierobežas ekonomiskajai izaugsmei un drošības stiprināšanai 2025.–2027. gadam; apstiprināts Ministru kabinetā 2025.gada 14.janvārī; https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/93997548-271d-4dfb-b90e-86bb3ab79ee4

¹⁵⁷ Norādīts finansējums bez Tehniskās palīdzības *flat rate* finansējuma daļas (ESF+ 4%, ERAF – 3,5%, KF – 2,5%, TPF – 4%).

riskus. Attiecīgi materiālās nenodrošinātības mazināšanas programmas turpināšana ir svarīga iesākto investīciju sekmīgai turpināšanai un sociālās situācijas uzlabošanai.

(280) Labklājības ministrija (turpmāk – LM) ir secinājusi, ka zemu ienākumu mājsaimniecībās pārtikas atbalsts un pamata materiālā palīdzība ir augstu novērtēta, atbalsts izmantots mājsaimniecību vajadzībām un tam ir pozitīva ietekme uz to situāciju. Detalizētākā informācija par ikgadējam atbalsta saņēmēju aptaujam un to rezultātiem ir iekļauta LM ziņojumos, tie skatāmi LM tīmekļvietnē <https://www.lm.gov.lv/lv/fonda-novertesanas-zinojumi>.

(281) Pārtikas atbalsta sniegšanas pasākumu ietvaros atsevišķu produktu cenu pieaugums ir pārsniedzis pat 100 %. Kopumā viena pārtikas preču komplekta izmaksas palielinājās par 61 % (2021. gadā komplekta cena bija 16,43 EUR, bet 2023. gadā tāds pats komplekts maksāja jau 26,47 EUR). Atzīmējams, ka pārtikas atbalsta iegādes izmaksas ir 80 % no visa ESF+ materiālās nenodrošinātības mazināšanas programmas finansējuma. Līdz ar to ievērojamam pārtikas cenu pieaugumam ir būtiska ietekme uz kopējo minētās programmas finansējuma izlietojuma intensitāti.¹⁵⁸

(282) Programmas konsolidētajā versijā iekļauti iepriekš minētie (un tabulā Nr.2 attēlotie) pārdaļu priekšlikumi un ar tiem saistītie citi grozījumi Programmas redakcijās.

Tabula Nr.2. Elastības finansējuma pārdaļu priekšlikumi un to avoti¹⁵⁹

KIBERDROŠĪBAS STIPRINĀŠANA				
Ministrija	Plānotā investīcija	Kopā	ES fondi	Nac.līdzf.
VARAM ¹⁶⁰	3.2.1.3. (1.3.1.3.) IKT risinājumu un pakalpojumu kiberdrošības paaugstināšana	39 182 735	33 305 324	5 877 411
Ministrija	Avoti (pasākumi/ kārtas)	Kopā	ES fondi	Nac.līdzf.
		39 182 735	33 305 324	5 877 411
VARAM	1.3.1.1. IKT risinājumu un pakalpojumu attīstība un iespēju radīšana privātajam sektoram	16 399 220	13 939 337	2 459 883
EM ¹⁶¹		11 391 758	9 682 994	1 708 764
Ministrija	Avoti (pasākumi/ kārtas)	Kopā	ES fondi	Nac.līdzf.
	1.2.1.4. Atbalsts tehnoloģiju pārneses sistēmas pilnveidošanai	1 241 774	1 055 508	186 266
	1.2.2.1. Atbalsts procesu digitalizācijai komercdarbībā	4 355 305	3 702 009	653 296
	1.2.1.1. Atbalsts jaunu produktu attīstībai un internacionalizācijai 2.kārta	1 831 372	1 556 666	274 706
	1.2.1.1. Atbalsts jaunu produktu attīstībai un internacionalizācijai 3.kārta	2 636 249	2 240 812	395 437
	1.2.3.6. Tūrisma produktu attīstības programma 1. un 2.kārta	1 015 725	863 366	152 359
	1.2.1.3. Uzņēmuma atbalsts dalībai kapitāla tirgos	311 333	264 633	46 700
IZM ¹⁶²	1.1.2.1. RIS3 industriālās prasmes	11 391 756	9 682 993	1 708 763

¹⁵⁸ Labklājības ministrijas informatīvais ziņojums "Eiropas Sociālā fonda Plus programmas materiālās nenodrošinātības mazināšanai 2021.-2027. gadam finansēšanu 2025.-2027. gadā"; izskatīts MK 2024.gada 22.oktobrī; https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/cce32401-956e-4018-b991-801c8b5d303f

¹⁵⁹ Norādīts finansējums bez Tehniskās palīdzības *flat rate* finansējuma daļas (ESF+ 4%, ERAF – 3,5%, KF – 2,5%, TPF – 4%); Nacionālais līdzfinansējums norādīts 15% apmērā atbilstoši Programmā prioritāšu līmenī plānotajai likmei (85%/15%).

¹⁶⁰ Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija

¹⁶¹ Ekonomikas ministrija

¹⁶² Izglītības un zinātnes ministrija

DROŠĪBAS STIPRINĀŠANA - SĒLIJAS POLIGONS				
Ministrija	Plānotā investīcija	Kopā	ES fondi	Nac.līdzf.
VARAM	3.2.1.4. (5.1.1.8.) Divējāda lietojuma infrastruktūras attīstība	16 250 000	13 812 500	2 437 500
Ministrija	Avoti (pasākumi/ kārtas)	Kopā	ES fondi	Nac.līdzf.
SM ¹⁶³	3.1.1.5. Nacionālās nozīmes centru maģistrālo ielu un esošo maršrutu attīstība	16 250 000	13 812 500	2 437 500

DROŠĪBAS STIPRINĀŠANA - DAUGAVPILS TILTS				
Ministrija	Plānotā investīcija	Kopā	ES fondi	Nac.līdzf.
SM	3.2.1.2. (3.2.1.) Uzlabot efektīvus savienojumus Daugavpils pilsētā un Latgales reģionā, pārbūvējot Vienības tiltu Daugavpilī	5 086 620	4 323 627	762 993
Ministrija	Avoti (pasākumi/ kārtas)	Kopā	ES fondi	Nac.līdzf.
SM	3.1.1.5. Nacionālās nozīmes centru maģistrālo ielu un esošo maršrutu attīstība	5 086 620	4 323 627	762 993

REĢIONĀLĀ ATTĪSTĪBA				
Ministrija	Plānotā investīcija	Kopā	ES fondi	Nac.līdzf.
VARAM	5.1.1.1. Infrastruktūra uzņēmējdarbības atbalstam 3.kārta	4 694 694	3 990 490	704 204
Ministrija	Avoti (pasākumi/ kārtas)	Kopā	ES fondi	Nac.līdzf.
FM ¹⁶⁴	3.1.1.8. Robežšķērsošanas punktu attīstība	4 694 694	3 990 490	704 204

ENERĢĒTISKĀ DROŠĪBA				
Ministrija	Plānotās investīcijas	Kopā	ES fondi	Nac.līdzf.
KEM ¹⁶⁵		41 176 470	35 000 000	6 176 470
	2.6.1.2. (2.1.4.) Attīstīt viedas energosistēmas, tīklus un enerģijas akumulāciju ārpus Eiropas enerģētikas tīkla (TEN-E)	36 470 588	31 000 000	5 470 588
	2.6.1.1. (2.1.2.) Atjaunojamo energoresursu enerģijas veicināšana - biometāns	4 705 882	4 000 000	705 882
Ministrija	Avoti (pasākumi/ kārtas)	Kopā	ES fondi	Nac.līdzf.
		41 176 471	35 000 000	6 176 471
EM	2.1.1.2. AER izmantošana un energoefektivitātes paaugstināšana rūpniecībā un komersantos	29 411 765	25 000 000	4 411 765
KEM	2.2.2.4. Aprites ekonomikas principu ieviešana	11 764 706	10 000 000	1 764 706

¹⁶³ Satiksmes ministrija¹⁶⁴ Finanšu ministrija¹⁶⁵ Klimata un enerģētikas ministrija

ATBALSTS MATERIĀLI NENODROŠINĀTAJIEM				
Ministrija	Plānotās investīcijas	Kopā	ES fondi	Nac.līdzf.
LM ¹⁶⁶	Pārvedums uz ESF+ programmu materiālās nenodrošinābības mazināšanai	30 395 560	27 356 004	3 039 556
Ministrija	Avoti (pasākumi/ kārtas)	Kopā	ES fondi	Nac.līdzf.
LM		32 183 534	27 356 004	4 827 530
		15 825 360	13 451 556	2 373 804
	4.3.4.2. Atbalsta pasākumi diskriminācijas riskam pakļautajām personām vienlīdzīgu iespēju un tiesību realizēšanai dažādās dzīves jomās 2.kārta	2 004 039	1 703 433	300 606
	4.4.1.1. Atbalsts jaunām pieejām sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniegšanā	2 997 728	2 548 069	449 659
	4.4.1.2. Starpdisciplināra atbalsta izveide nemotivētām pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem	4 000 000	3 400 000	600 000
	4.3.5.1. Sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu pieejamības palielināšana 4.kārta	6 823 593	5 800 054	1 023 539
EM	4.2.4.1. Atbalsts nozaru vajadzībās balstītai pieaugušo izglītībai 1.kārta	2 315 836	1 968 461	347 375
IZM	4.2.2.10. Akadēmiskās karjeras sistēmas reformas ieviešana	5 420 686	4 607 583	813 103
KM		180 319	153 271	27 048
	4.2.3.3. Pilsonisko līdzdalību veicinošu kultūras pakalpojumu pieejamības veicināšana	41 618	35 375	6 243
	4.3.4.8. Sabiedrības saliedēšana, veicinot jauniebraucēju iekļaušanos vietējā sabiedrībā un sekmējot starpkultūru komunikāciju	52 013	44 211	7 802
	4.3.4.9. Sabiedrības saliedēšana, veicinot sabiedrības pašorganizēšanos un paplašinot sadarbības un līdzdarbības prasmes un iespējas	86 688	73 685	13 003
VK		1 292 351	1 098 498	193 853
	4.3.4.4. Sociālā dialoga attīstība, stiprinot sociālo partneru veiktspēju līdzdarboties likumdošanas, nacionālo reformu un koplīgumu slēgšanas pārrunu procesā	35 632	30 287	5 345
Ministrija	Avoti (pasākumi/ kārtas)	Kopā	ES fondi	Nac.līdzf.
	4.3.6.7. Starpnozaru sadarbības un atbalsta sistēmas izveide bērnu veselīgais attīstībai un sekmīgai pašrealizācijai 1.kārta	460 336	391 286	69 050
	4.3.6.7. Starpnozaru sadarbības un atbalsta sistēmas izveide bērnu veselīgais attīstībai un sekmīgai pašrealizācijai 2.kārta	395 532	336 202	59 330
	4.3.6.8. IKT sistēmu modernizācija bērnu tiesību aizsardzības nodrošināšanai	89 078	75 716	13 362
	4.3.6.9. Ģimenei draudzīgas vides un sabiedrības veidošana un intervences psiholoģiskā un emocionālā noturīguma veicināšanai 1.kārta	204 176	173 550	30 626
	4.3.6.9. Ģimenei draudzīgas vides un sabiedrības veidošana un intervences psiholoģiskā un emocionālā noturīguma veicināšanai 2.kārta	107 596	91 457	16 139

¹⁶⁶ Labklājības ministrija

TM¹⁶⁷		160 373	136 317	24 056
	4.3.4.6. Resocializācijas pakalpojumu probācijas klientiem pilnveidošana un taisnīguma atjaunošanas pieeju attīstība, veicinot probācijas klientu aktīvu līdzdalību sabiedrības procesos un radot priekšnosacījumus viņu veiksmīgai iekļaušanai un nodarbināmībai	67 133	57 063	10 070
	4.3.4.7. Nodarbināmības priekšnosacījumu nodrošināšana ieslodzītajiem, pilnveidojot resocializācijas sistēmas efektivitāti, sekmējot bijušo ieslodzīto iekļaušanos, vienlīdzīgas iespējas un aktīvu līdzdalību	67 133	57 063	10 070
	4.3.5.5. Pieeja tiesiskumam	26 107	22 191	3 916
VARAM	4.3.6.6. Bērnu pieskatīšanas pakalpojumi	5 797 516	4 927 889	869 627
VM		1 191 093	1 012 429	178 664
	4.1.2.1. Nacionāla mēroga veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi	397 031	337 476	59 555
	4.1.2.6. Uzlabot izglītības iespējas ārstniecības personām, t.sk. uzlabojot tālākizglītības pieejamību	794 062	674 953	119 109

Papildus pieteiktās pārdales.

PATVERTNES				
Ministrija	Plānotā investīcija	Kopā	ES fondi	Nac.līdzf.
IeM	5.2.1.2. (5.1.1.9.) Objektu (patvertņu) pielāgošana un aprīkošana civilās aizsardzības mērķiem	26 113 520	22 196 492	3 917 028
KATASTROFU PĀRVALDĪBAS CENTRI				
Ministrija	Plānotā investīcija	Kopā	ES fondi	Nac.līdzf.
IeM	2.1.3.3. 4.k. Katastrofu risku mazināšanas pasākumi	29 022 839	24 669 413	4 353 426
		55 136 359	46 865 905	8 270 454
IeM	2.1.3.3. 2. un 3.k Katastrofu risku mazināšanas pasākumi	5 000 000	4 250 000	750 000
SM		25 000 000	21 250 000	3 750 000
	2.3.1.1. Satiksmes plūsmas viedās tehnoloģijas	2 050 161	1 742 637	307 524
	2.3.1.5. Risinājuma modelējums ES Zaļā kursa jomā	3 529 412	3 000 000	529 412
	2.4.1.1. Elektrotransportlīdzekļiem paredzēti lieljaudas uzlādes punkti	18 941 176	16 100 000	2 841 176
	3.1.1.7. Iekšzemes intermodālo termināļu ("sauso ostu") attīstības projekti	479 251	407 363	71 888
Ministrija	Avoti (pasākumi/ kārtas)	Kopā	ES fondi	Nac.līdzf.
IZM		12 948 800	11 006 480	1 942 320
	4.2.1.6. 2.k. Profesionālās izglītības iestāžu un koledžu mācību vide nozarēm aktuālo prasmju apguvei	1 372 211	1 166 379	205 832
	4.2.2.9. 3.k. Izglītības procesa individualizācija un starpnozaru sadarbība profesionālās izglītības izcilībai	5 500 000	4 675 000	825 000

¹⁶⁷ Tieslietu ministrija

	4.2.1.4. Izglītības iestāžu nodrošinājums pilnveidotā vispārējās izglītības satura kvalitatīvai ieviešanai pirmsskolas izglītības pakāpē	2 572 582	2 186 695	385 887
	4.2.3.2. 1.k. Interesu izglītības, brīvā laika un bērnu pieskatīšanas pakalpojumu pieejamības paplašināšana sociālās atstumtības riskam pakļautiem izglītojamajiem un bērniem ar speciālām vajadzībām	1 620 000	1 377 000	243 000
	4.2.3.2. 2.k. Interesu izglītības, brīvā laika un bērnu pieskatīšanas pakalpojumu pieejamības paplašināšana sociālās atstumtības riskam pakļautiem izglītojamajiem un bērniem ar speciālām vajadzībām	1 884 007	1 601 406	282 601
VARAM	4.2.1.7. Pirmsskolas izglītības iestāžu infrastruktūras attīstība	6 101 894	5 186 610	915 284
EM	2.1.1.2. AER izmantošana un energoefektivitātes paaugstināšana rūpniecībā un komersantos	5 957 839	5 064 163	893 676
KM	4.2.3.3. Pilsonisko līdzdalību veicinošu kultūras pakalpojumu pieejamības veicināšana	127 826	108 652	19 174

PRETDRONU SISTĒMA				
Ministrija	Plānotā investīcija	Kopā	ES fondi	Nac.līdzf.
SM	3.2.1.1. (3.1.1.9.) Bezpilota lidaparātu uztveršanas, identifikācijas, izsekošanas un pret darbības risinājuma ieviešana	2 299 839	1 954 863	344 976
Ministrija	Avoti (pasākumi/ kārtas)	Kopā	ES fondi	Nac.līdzf.
SM	2.3.1.1. Satiksmes plūsmas viedās tehnoloģijas	2 299 839	1 954 863	344 976

BEZEMISIJU (BATERIJU) VILCIENI				
Ministrija	Plānotā investīcija	Kopā	ES fondi	Nac.līdzf.
SM	2.4.1.3. Bezemisiju (bateriju) vilcieni un to uzlādes infrastruktūra	123 068 896	104 608 561	18 460 335
Ministrija	Avoti (pasākumi/ kārtas)	Kopā	ES fondi	Nac.līdzf.
SM	3.1.1.1. Dzelzceļa infrastruktūras attīstība un energoefektivitātes uzlabošana sabiedriskajos pasažieru pārvadājumos	110 684 506	94 081 830	16 602 676
SM	3.1.1.2. Ieguldījumi TEN-T tīkla autoceļu drošībā un vides pieklūstamībā	12 384 389	10 526 731	1 857 658

Papildus finansējums OSTU INFRASTRUKTŪRAS DROŠĪBAI				
Ministrija	Plānotā investīcija	Kopā	ES fondi	Nac.līdzf.
SM	3.3.1.2. (3.1.1.6.) Lielo ostu divejāda lietojuma publiskās infrastruktūras attīstība	25 088 344	21 325 092 ¹⁶⁸	3 763 252
Ministrija	Avoti (pasākumi/ kārtas)	Kopā	ES fondi	Nac.līdzf.
SM	1.4.1.1. Platjoslas infrastruktūras attīstība (pēdējā jūdze)	8 700 000	7 395 000	1 305 000
SM	2.4.1.1. Elektrotransportlīdzekļiem paredzēti lieljaudas uzlādes punkti	18 823 529	16 000 000	2 823 529
SM	3.1.1.7. Iekšzemes intermodālo termināļu ("sauso ostu") attīstības projekti	10 108 985	8 592 637	1 516 348

INVESTĪCIJU FONDS UZŅĒMĒJDARBĪBAS ATTĪSTĪBAI				
Ministrija	Plānotā investīcija	Kopā	ES fondi	Nac.līdzf.
EM	1.5.1. Rūpniecisko jaudu uzlabošana, lai veicinātu divējādu lietojumu, kā arī aizsardzības spējas	40 000 000	34 000 000	6 000 000
Ministrija	Avoti (pasākumi/ kārtas)	Kopā	ES fondi	Nac.līdzf.
EM	1.2.1.2. Produktivitātes aizdevumi (t.sk., ar kapitāla atlaidi) inovatīvām iekārtām, pētniecībai un attīstībai, tehnoloģiju pārnesei	40 000 000	34 000 000	6 000 000

(283) 2025.gada 17.jūlijā EK publicēja regulu grozījumu priekšlikumus¹⁶⁹, kas paredz plānu "ReArm Europe / Gatavība 2030", kas paredz stiprināt Eiropas mēroga aizsardzības spējas, izmantojot jaunas finanšu iespējas, savukārt Baltajā grāmatā ir izklāstīta jauna pieeja aizsardzībai un apzinātas investīciju vajadzības.

(284) Izmantojot minētā plāna priekšrocības un reaģējot uz Padomes rekomendāciju 2025.gadam, kas rosina Latviju izmantojot iespējas, ko sniedz vidusposma pārskatīšana, **Programmas grozījumi un vidusposma novērtējums papildināts ar Latvijas piedāvājumu ReArm¹⁷⁰ iniciatīvas finansējuma pārdalēm**, lai vēl vairāk stiprinātu ieguldījumus drošībā un aizsardzībā pārorientējot esošo grozījumu priekšlikumu uz jauniem SAM ReArm SAM.

(285) Lai izmantotu minēto grozījumu priekšrocības, dalībvalstij ir nepieciešams sagatavot grozījumu priekšlikumu **par vismaz 10%**¹⁷¹ no dalībvalsts finansējuma. Latvijas gadījumā 10% ir 443 428 692 EUR.

(286) Lai izpildītu minētos regulu grozījumu nosacījumus, **tiek sagatavoti precizēti Programmas grozījumi (precizējumi Programmas grozījumos, kas nacionāli tika apstiprināti 2025. gada 22.maijā ar ES fondu uzraudzības komitejas lēmumu Nr. 2025/5.2-6/16/38 un MK 2025.gada 29.maija ar rīkojumu Nr. 314 un oficiāli tika iesniegti EK 2025.gada 29.maijā un saņemti atpakaļ precizēšanai un papildināšanai 2025.gada 17.jūlijā).**

¹⁶⁸ Atbilstoši 2025.gada MK ES fondu tematiskās komitejas ietvaros atbalstītajām pārdalēm 31,9 milj. EUR apmērā, 10, 6 milj. EUR ES fondu finansējuma no iepriekš atbalstītās pārdales tiek novirzīti uz 4.1.1.1.pasākumu "Ārstniecības iestāžu infrastruktūras attīstība" Latvijas Onkoloģijas centra projektam.

¹⁶⁹ Saskaņā ar Eiropas Komisijas Kopīgo noteikumu regulas grozījumu priekšlikumu (*Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL amending Regulations (EU) 2021/1058 and (EU) 2021/1056 as regards specific measures to address strategic challenges in the context of the mid-term review (17.07.2025) Nr. 7682/25 (COM(2025) 123 final)*)

¹⁷⁰ Eiropas Komisijas Plāns "ReArm Europe / Gatavība 2030": ES aizsardzības finansēšanas plāns;

https://commission.europa.eu/topics/defence/future-european-defence_lv

¹⁷¹ Atbilstoši ReArm grozījumu priekšlikuma 7.a pantā noteiktajam ("The additional pre-financing referred to in the first subparagraph of this paragraph shall only apply where reallocations of at least 10% of the financial resources of the programme to one or more dedicated priorities established for the specific objectives referred to in Article 3(1), points (a)(vi), (a)(vii), (b)(v), (b)(ix), (b)(xi), (b)(xii), (c)(iii), (d)(vii), (e)(iii) and (e)(iii a) of this Regulation in the context of the mid-term review have been approved, provided that the programme amendment is submitted by 31 December 2025.")

(287) Programmas ReArm grozījumi, ievērojot regulu grozījumu priekšlikuma nosacījumus, paredz:

1) Iekļaut **esošo STEP SAM**: 2.5.1.SAM "Ieguldījumi, kas atbalsta STEP mērķu sasniegšanu";

2) Pārveidojot **esošo STEP SAM** atbilstoši **REARM priekšlikuma piedāvājumam - 1.5.1.SAM "Rūpniecisko jaudu uzlabošana, lai veicinātu divējādu lietojumu, kā arī aizsardzības spējas"** tajā iekļaujot esošo 1.5.1.SAM "Ieguldījumi uzņēmējdarbībā, kas atbalsta STEP mērķu sasniegšanu".

3) Izveidot jaunu **2.6.1.SAM "Veicināt enerģijas starpsavienojumu un saistītās pārvades, sadales, uzglabāšanas un atbalsta infrastruktūras izbūvi, kā arī kritiskās enerģētikas infrastruktūras aizsardzību un uzlādes infrastruktūras izvēšanu"** tajā iekļaujot Programmā jau esošos SAM: 2.1.2.SAM "Atjaunojamo energoresursu enerģijas veicināšana - biometāns" 2.kārta un 2.1.4.SAM "Attīstīt viedas energosistēmas, tīklus un enerģijas akumulāciju ārpus Eiropas enerģētikas tīkla (TEN-E)";

4) Izveidojot jaunu **3.2.1.SAM "Attīstīt noturīgu aizsardzības infrastruktūru, prioritāti atbalstot divējāda lietojuma infrastruktūru, kā arī uzlabot civilo sagatavotību"** tajā iekļaujot Programmā jau esošos SAM pasākumus: 1.3.1.3.pasākums "IKT risinājumu un pakalpojumu kiberdrošības paaugstināšana", 3.1.1.9. pasākums "Bezpilota lidaparātu uztveršanas, identifikācijas, izsekošanas un pret darbības risinājuma ieviešana", 3.2.1.SAM "Uzlabot efektīvus savienojumus Daugavpils pilsētā un Latgales reģionā, pārbūvējot Vienības tiltu Daugavpilī" un 5.1.1.8.pasākums "Divējāda lietojuma infrastruktūras attīstība";

5) Izveidojot jaunu **3.3.1.SAM "Attīstīt noturīgu aizsardzības infrastruktūru, veicinot militāro mobilitāti Eiropas Savienībā"** tajā iekļaujot Programmā jau esošos pasākumus: 3.1.1.1. pasākuma "Dzelzceļa infrastruktūras attīstība un energoefektivitātes uzlabošana sabiedriskajos pasažieru pārvadājumos" 2.kārtu un 3.1.1.6.pasākuma "Lielo ostu divejāda lietojuma publiskās infrastruktūras attīstība" 2.kārtu¹⁷²;

6) Izveidojot jaunu **5.2.1.SAM "Civilās sagatavotības nodrošināšana visu veidu teritorijās"** tajā iekļaujot Programmā jau esošos pasākumus: 2.1.3.3. pasākuma "Katastrofu risku mazināšanas pasākumi" 4.kārta un 5.1.1.9.pasākums "Objektu (patvertņu) pielāgošana un aprīkošana civilās aizsardzības mērķiem".

(288) Skat. detalizētāk tabulā Nr.3.

Tabula Nr.3. Programmas ReArm grozījumu pārdales¹⁷³

Esošais SAM/ pasākums un fonds	Nosaukums	ES fondu finansējums, EUR	ReArm SAM	Jaunais pasākuma numurs
1.5.1. ERAF	Ieguldījumi uzņēmējdarbībā, kas atbalsta STEP mērķu sasniegšanu (investīciju fonds uzņēmējiem)	34 000 000	1.5.1. ERAF SAM "Rūpniecisko jaudu uzlabošana, lai veicinātu divējādu lietojumu, kā arī aizsardzības spējas"	1.5.1.
2.5.1. ERAF	Ieguldījumi uzņēmējdarbībā, kas atbalsta STEP mērķu sasniegšanu (Kundziņšala)	54 884 514	<i>paliek nemainīgi</i>	

Kopā: 88 884 514

¹⁷² Ar rosinātajiem REARM grozījumiem - 3.3.1.2.pasākums "Lielo ostu divējāda lietojuma publiskās infrastruktūras attīstība"

¹⁷³ Saskaņā ar Eiropas Komisijas Kopīgo noteikumu regulas grozījumu priekšlikumu (*Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL amending Regulations (EU) 2021/1058 and (EU) 2021/1056 as regards specific measures to address strategic challenges in the context of the mid-term review* (17.07.2025) Nr. 7682/25 (COM(2025) 123 final)

2.1.3.3. 4.kārta ERAF	Katastrofu risku mazināšanas pasākumi	24 669 413	5.2.1. ERAF SAM "Civilās sagatavotības nodrošināšana visu veidu teritorijās"	5.2.1.2.
5.1.1.9. ERAF	Objektu (patvertņu) pielāgošana un aprikošana civilās aizsardzības mērķiem	22 196 492		5.2.1.1.

Kopā: 46 865 905

Esošais SAM/ pasākums un fonds	Nosaukums	ES fondu finansējums, EUR	ReArm SAM	Jaunais pasākuma numurs
2.1.2. 2.kārta ERAF (iepriekš KF)	Atjaunojamo energoresursu enerģijas veicināšana - biometāns	4 000 000	2.6.1. ERAF SAM "Veicināt enerģijas starp savienojumu un saistītās pārvades, sadales, uzglabāšanas un atbalsta infrastruktūras izbūvi, kā arī kritiskās enerģētikas infrastruktūras aizsardzību un uzlādes infrastruktūras izvēršanu"	2.6.1.1.
2.1.4. ERAF	Attīstīt viedas energosistēmas, tīklus un enerģijas akumulāciju ārpus Eiropas enerģētikas tīkla (TEN-E)	31 000 000		2.6.1.2.

Kopā: 35 000 000

5.1.1.8. ERAF	Divējāda lietojuma infrastruktūras attīstība	13 812 500	3.2.1. ERAF SAM "Attīstīt noturīgu aizsardzības infrastruktūru, prioritāti atbalstot divējāda lietojuma infrastruktūru, kā arī uzlabot civilo sagatavotību"	3.2.1.4.
3.2.1. EARA	Uzlabot efektīvus savienojumus Daugavpils pilsētā un Latgales reģionā, pārbūvējot Vienības tiltu Daugavpilī	4 323 627		3.2.1.2.
1.3.1.3. ERAF	IKT risinājumu un pakalpojumu kiberdrošības paaugstināšana	33 305 324		3.2.1.3.
3.1.1.9. ERAF (iepriekš KF)	Bezpilota lidaparātu uztveršanas, identifikācijas, izsekošanas un pretdarbības risinājuma ieviešana	1 954 863		3.2.1.1.

Kopā: 53 396 314

3.1.1.6. KF	Lielo ostu divējāda lietojuma publiskās infrastruktūras attīstība	21 325 092	3.3.1. KF SAM "Attīstīt noturīgu aizsardzības infrastruktūru, veicinot militāro mobilitāti Eiropas Savienībā"	3.3.1.2.
3.1.1.1. 2.kārta KF	Dzelzceļa infrastruktūras attīstība un energoefektivitātes uzlabošana sabiedriskajos pasažieru pārvadājumos	224 550 286		3.3.1.1.

Kopā: 245 875 378

Pavisam kopā: 470 022 111

Pielikums Nr.1 Rādītāju progress

(rādītāju progress¹⁷⁴ % norādīts pret Programmas sākotnējo versiju^{175;176})

Tabula Nr.3 Programmas rādītāju sasniegšanas progress uz 2024.gada 31.decembri¹⁷⁷

Prioritāte	SAM	Rādītāja veids	Rādītāja Nr.	Fonds	Rādītājs	Mērvienība	Starpposma vērtība (2024) (iznākuma rādītājiem)	Plānotā vērtība 2029	Projektu līgumos plānotās vērtības	Projektu līgumos plānotais % ¹⁷⁸	Faktiski sasniegtās vērtības projektos	Faktiskā izpilde pret 2029.g. mērķi %
1.1.	1.1.1.	IZNĀKUMA	i.1.1.1.a	ERAF	Iestādes, kas atbalstītas digitālo pakalpojumu, produktu un procesu izstrādei augstākajā izglītībā un pētniecībā	Iestāžu skaits, kuras saņēmušas finansējumu digitālo pakalpojumu, produktu un procesu izstrādei pētniecībā un augstākajā izglītībā	1	1	0	0%	0	0%
	1.1.1.	REZULTĀTA	r.1.1.1.a	ERAF	Jaunu un modernizētu publisko digitālo pakalpojumu, produktu un procesu lietotāji	Iestāžu skaits	N/A	22	0	0%	0	0%
	1.1.1.	IZNĀKUMA	RCO 06	ERAF	Atbalstītajos pētniecības objektos strādājošie pētnieki	Pētnieku skaits atbalstītajās vienībās (pilnas slodzes ekvivalents)	136	265	0	0%	0	0%
	1.1.1.	IZNĀKUMA	RCO 07	ERAF	Pētniecības organizācijas, kas piedalās kopīgos pētniecības projektos	Pētniecības institūciju skaits	10	20	10	50%	0	0%
	1.1.1.	IZNĀKUMA	RCO 08	ERAF	Pētniecības un inovācijas aprīkojuma nominālā vērtība	euro	0	48375000	0	0%	0	0%
	1.1.1.	IZNĀKUMA	RCO 10	ERAF	Uzņēmumi, kas sadarbojas ar pētniecības organizācijām	Uzņēmumu skaits	10	32	13	41%	0	0%
	1.1.1.	REZULTĀTA	RCR 02	ERAF	Publisko atbalstu papildinošās privātās investīcijas (tai skaitā: granti, finanšu instrumenti)	euro	N/A	14036640	628142	4%	0	0%
	1.1.1.	REZULTĀTA	RCR 102	ERAF	Atbalstītajās struktūrās izveidotās pētniecības darbvietas	Pētniecības darbvietu skaits atbalstītajās vienībās (pilnas slodzes ekvivalents)	N/A	107	41	38%	0	0%
1.1.	1.1.2.	IZNĀKUMA	i.1.1.2.a	ERAF	Uzņēmumi, kas nav MVU, kas investē prasmēs pārdomātai specializācijai, industriālai pārejai un uzņēmējdarbības veicināšanai	Saimnieciskās darbības veicēju skaits	0	75	0	0%	0	0%
	1.1.2.	IZNĀKUMA	RCO 101	ERAF	MVU, kas investē prasmēs pārdomātai specializācijai, industriālai pārejai un uzņēmējdarbības veicināšanai	Saimnieciskās darbības veicēju skaits	0	1690	0	0%	0	0%
	1.1.2.	REZULTĀTA	RCR 02	ERAF	Publisko atbalstu papildinošās privātās investīcijas (tai skaitā: granti, finanšu instrumenti)	euro	N/A	3780000	0	0%	0	0%

¹⁷⁴ Atzīmējams, ka atsevišķiem rādītājiem to sasniegšanas progress aprēķinās no citu rādītāju sasniegto vērtību summas atbilstoši EK norādēm par rādītāju aprēķinu un ziņošanu (*Commission Staff working document Performance, monitoring and evaluation of the European Regional Development Fund, Cohesion Fund and The Just Transition Fun in 2021-2027*; https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/evaluations-guidance-documents/2021/performance-monitoring-and-evaluation-of-the-european-regional-development-fund-the-cohesion-fund-and-the-just-transition-fund-in-2021-2027) un Eiropas Komisijas Atu atbalsta centra darba dokumenta Kopoējo rādītāju rīkkopai par 2021.-2027.gada plānošanas perioda Eiropas kohēzijas politikas uzraudzību un izvērtēšanu Eiropas Sociālā fonda Plus (ESF+) sadaļai, ko īsteno pēc dalītās pārvaldības principa; <https://sfc.ec.europa.eu/en/2021/esf-common-indicators-toolbox-0>

¹⁷⁵ Eiropas Komisijas lēmums par Programmas apstiprināšanu 2022.gada 25.novembrī. Rādītāju progress sniedzams par sasniegto līdz 2024.gada beigām, dati iegūti un apstrādāti ziņošanai Eiropas Komisijai 2025.gada janvārī, savukārt Programmas grozītā versija apstiprināta 2025.gada 23.janvārī

¹⁷⁶ Atzīmējams, ka daļa no tabulā iekļautajiem rādītājiem netiks sasniegti, jo ir veikti grozījumi Programmā (apstiprināti ar EK 2025.gada 23.janvāra lēmumu), kā arī ar Programmas vidusposma grozījumiem ir paredzēta investīciju pārskatīšana un attiecīgi vairāki rādītāji no Programmas ir svītroti

¹⁷⁷ Finanšu ministrijas dati no Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmas (KPVIS); projekta līmeņa un pasākuma līmeņa dati izgūti 2025.gada 9.janvārī; pasākumu kārtu dati izgūti 2025.gada 15.janvārī, finanšu instrumentu dati izgūti 2025.gada 16.janvārī, dati apkopoti 2025.gada 20.janvārī un atsevišķas nesakritības saskaņotas ar atbildīgajām iestādēm līdz 2025.gada 31.janvārim. Dati ziņoti Eiropas Komisijas SFC2021 sistēmā 2025.gada 31.janvārī.

¹⁷⁸ Atsevišķos gadījumos sasniedzamā vērtībā neparādās pie iesniegtā projektu iesnieguma, ja a) rādītāja ievades līmenis Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmā (KPVIS) ir noteikts virsprojekta līmenī un tā aktuālo vērtību (par pabeigtām darbībām) ziņos atbildīgā iestāde vai sadarbības iestāde; b) rādītāja specifika paredz, ka rādītājs ir ziņojams tikai kopā ar maksājuma pieprasījumu (neparādās projekta iesniegumā).

	1.1.2.	REZULTĀTA	RCR 98	ERAF	MVU darbinieki, kuri iziet apmācību prasmju pilnveidei pārdomātas specializācijas, industriālās pārejas un uzņēmējdarbības veicināšanas nolūkā (pēc prasmju veida: tehniskas, vadības, uzņēmējdarbības, zaļās un citas prasmes)	MVU darbinieku skaits	N/A	1539	0	0%	0	0%
1.2.	1.2.1.	IZNĀKUMA	RCO 01	ERAF	Atbalstītie uzņēmumi (tai skaitā: mikrouzņēmumi, mazi, vidēji un lieli uzņēmumi)	Uzņēmumu skaits	19	540	250	46%	0	0%
	1.2.1.	IZNĀKUMA	RCO 02	ERAF	Ar grantiem atbalstītie uzņēmumi	Uzņēmumu skaits	19	313	190	61%	0	0%
	1.2.1.	IZNĀKUMA	RCO 03	ERAF	Ar finanšu instrumentiem atbalstītie uzņēmumi	Uzņēmumu skaits	6	60	60	100%	0	0%
	1.2.1.	IZNĀKUMA	RCO 04	ERAF	Nefinansiālu atbalstu saņēmušie uzņēmumi	Uzņēmumu skaits	53	167	0	0%	0	0%
	1.2.1.	IZNĀKUMA	RCO 10	ERAF	Uzņēmumi, kas sadarbojas ar pētniecības organizācijām	Uzņēmumu skaits	0	38	38	100%	0	0%
	1.2.1.	REZULTĀTA	RCR 02	ERAF	Publisko atbalstu papildinošās privātās investīcijas (tai skaitā: granti, finanšu instrumenti)	euro	N/A	118724634	61428571	52%	0	0%
1.2.	1.2.2.	IZNĀKUMA	RCO 01	ERAF	Atbalstītie uzņēmumi (tai skaitā: mikrouzņēmumi, mazi, vidēji un lieli uzņēmumi)	Uzņēmumu skaits	102	1810	60	3%	1	0%
	1.2.2.	IZNĀKUMA	RCO 03	ERAF	Ar finanšu instrumentiem atbalstītie uzņēmumi	Uzņēmumu skaits	15	60	60	100%	1	2%
	1.2.2.	IZNĀKUMA	RCO 04	ERAF	Nefinansiālu atbalstu saņēmušie uzņēmumi	Uzņēmumu skaits	87	1750	0	0%	0	0%
	1.2.2.	REZULTĀTA	RCR 02	ERAF	Publisko atbalstu papildinošās privātās investīcijas (tai skaitā: granti, finanšu instrumenti)	euro	N/A	20000000	20000000	100%	224000	1%
	1.2.2.	REZULTĀTA	RCR 13	ERAF	Uzņēmumi, kas panākuši augstu digitālo intensitāti	Uzņēmumu skaits	N/A	1750	0	0%	0	0%
1.2.	1.2.3.	IZNĀKUMA	RCO 01	ERAF	Atbalstītie uzņēmumi (tai skaitā: mikrouzņēmumi, mazi, vidēji un lieli uzņēmumi)	Uzņēmumu skaits	188	1392	710	51%	231	17%
1.2.	1.2.3.	IZNĀKUMA	RCO 02	ERAF	Ar grantiem atbalstītie uzņēmumi	Uzņēmumu skaits	40	405	464	100%	123	30%
	1.2.3.	IZNĀKUMA	RCO 03	ERAF	Ar finanšu instrumentiem atbalstītie uzņēmumi	Uzņēmumu skaits	85	565	565	100%	216	38%
	1.2.3.	IZNĀKUMA	RCO 04	ERAF	Nefinansiālu atbalstu saņēmušie uzņēmumi	Uzņēmumu skaits	63	422	591	100%	28	7%
	1.2.3.	IZNĀKUMA	RCO 05	ERAF	Atbalstītie jaunie uzņēmumi	Uzņēmumu skaits	57	327	344	100%	67	20%
	1.2.3.	IZNĀKUMA	RCO 15	ERAF	Radītā inkubācijas kapacitāte	Inkubatorā uzņemto dalībnieku skaits (kumulatīvi pirmsinkubācija un inkubācija)	48	384	488	100%	0	0%
	1.2.3.	REZULTĀTA	RCR 01	ERAF	Jaunradīto darba vietu skaits atbalstītajos uzņēmumos, pilnslodzes ekvivalents	Jauno darba vietu skaits	N/A	1000	1000	100%	0	0%
	1.2.3.	REZULTĀTA	RCR 02	ERAF	Publisko atbalstu papildinošās privātās investīcijas (tai skaitā: granti, finanšu instrumenti)	euro	N/A	161931842	161866008,7	100%	27069317,68	17%
	1.2.3.	REZULTĀTA	RCR 17	ERAF	Jauni uzņēmumi, kas joprojām darbojas tirgū	Uzņēmumu skaits	N/A	192	209	100%	0	0%
1.3.	1.3.1.	IZNĀKUMA	RCO 13	ERAF	Uzņēmumiem izstrādāto digitālo pakalpojumu, produktu un procesu vērtība	euro	0	88095934	0	0%	0	0%
	1.3.1.	IZNĀKUMA	RCO 14	ERAF	Publiskā sektora iestādes, kas atbalstītas digitālo pakalpojumu, produktu un procesu izstrādei	Iestāžu skaits	0	20	20	100%	0	0%
	1.3.1.	REZULTĀTA	RCR 11	ERAF	Jaunu un modernizētu publisko digitālo pakalpojumu, produktu un procesu lietotāji	Lietotāju (saimnieciskās darbības veicēju) skaits, kuri ir transformējuši savus procesus.	N/A	914	0	0%	0	0%
1.4.	1.4.1.	IZNĀKUMA	i.1.4.1.a	ERAF	Ar projekta īstenotāju noslēgtie līgumi par projekta īstenošanu % no kopējā 1.4.1. SAM ES fondu finansējuma	%	30	100	0	0%	0	0%

	1.4.1.	IZNĀKUMA	RCO 41	ERAF	Papildu mājokļi ar piekļuvi ļoti augstas veiktspējas platjoslas tīklam	Mājsaimniecību skaits	0	16000	0	0%	0	0%
	1.4.1.	IZNĀKUMA	RCO 42	ERAF	Papildu uzņēmumi ar piekļuvi ļoti augstas veiktspējas platjoslas tīklam	Uzņēmumu skaits	0	5000	0	0%	0	0%
	1.4.1.	REZULTĀTA	RCR 53	ERAF	Mājokļi, kas abonē platjoslas pieslēgumu ļoti augstas veiktspējas tīklam	Mājsaimniecību skaits	N/A	8000	0	0%	0	0%
	1.4.1.	REZULTĀTA	RCR 54	ERAF	Uzņēmumi, kas abonē platjoslas pieslēgumu ļoti augstas veiktspējas tīklam	Uzņēmumu skaits	N/A	2500	0	0%	0	0%
2.1.	2.1.1.	IZNĀKUMA	i.2.1.1.a	ERAF	Mājokļi ar uzlabotu energoefektivitāti, kuros dzīvo enerģētikas nabadzības riskam pakļautas personas	Mājokļi, kuros dzīvo enerģētikas nabadzības riskam pakļautas personas	100	2017	0	0%	0	0%
2.1.	2.1.1.	IZNĀKUMA	RCO 18	ERAF	Mājokļi ar uzlabotu energoefektivitāti	Mājokļi	2000	13450	0	0%	0	0%
	2.1.1.	IZNĀKUMA	RCO 19	ERAF	Publiskās ēkas ar uzlabotu energoefektivitāti	m2	50000	625060	0	0%	0	0%
	2.1.1.	REZULTĀTA	RCR 26	ERAF	Gada primārās enerģijas patēriņš (tai skaitā: mājokļi, sabiedriskās ēkas, uzņēmumi, citi)	MWh/gadā	N/A	474599	0	0%	0	0%
2.1.	2.1.2.	REZULTĀTA	r.2.1.2.a	KF	Atjaunojamās enerģijas īpatsvars enerģijas galapatēriņā	%	N/A	46,5	0	0%	0	0%
	2.1.2.	IZNĀKUMA	RCO 22	KF	Atjaunojamo energoresursu enerģijas papildu ražošanas jauda (biometāns)	megavati	1	16	0	0%	0	0%
2.1.	2.1.3.	IZNĀKUMA	RCO 24	ERAF	Investīcijas jaunās vai jauninātās katastrofu monitoringa, gatavības, brīdinājuma un reaģēšanas sistēmās attiecībā uz dabas katastrofām	euro	51 744 197	64 986 326	3225000	5%	0	0%
	2.1.3.	IZNĀKUMA	RCO 25	ERAF	Jaunizveidota vai nostiprināta piekrastes joslas un upju un ezeru krastu aizsardzība pret plūdiem	km	0	15	6,4	43%	0	0%
	2.1.3.	IZNĀKUMA	RCO 26	ERAF	Zaļā infrastruktūra, kas izveidota vai jaunināta nolūkā pielāgoties klimata pārmaiņām	ha	0	91	7,88	9%	0	0%
	2.1.3.	IZNĀKUMA	RCO 27	ERAF	Nacionālās un vietējās stratēģijas, kas vērstas uz pielāgošanos klimata pārmaiņām	Stratēģijas	0	15	0	0%	0	0%
	2.1.3.	REZULTĀTA	RCR 11	ERAF	Jaunu un jauninātu publisko digitālo pakalpojumu, produktu un procesu lietotāji	Lietotāju (juridiskas personas) skaits	N/A	1411729	1411679	100%	0	0%
	2.1.3.	REZULTĀTA	RCR 29	ERAF	Aplēstās siltumnīcefekta gāzu emisijas	CO2 tonnas/gadā	N/A	1,395	0	0%	0	0%
	2.1.3.	REZULTĀTA	RCR 35	ERAF	Iedzīvotāji, kas gūst labumu no pretplūdu pasākumiem	Iedzīvotāju skaits	N/A	20272	4000	20%	0	0%
	2.1.3.	REZULTĀTA	RCR 95	ERAF	Iedzīvotāji, kuriem pieejama jauna vai "zaļā" infrastruktūra	Iedzīvotāju skaits (2 km rādiusā)	N/A	20006	4000	20%	0	0%
2.1.	2.1.4.	IZNĀKUMA	RCO 22	ERAF	Atjaunojamo energoresursu enerģijas papildu ražošanas jauda (saules enerģija u.c. AER elektroenerģija)	megavati	1	13	0	0%	0	0%
	2.1.4.	REZULTĀTA	RCR 31	ERAF	Kopējā saražotā atjaunojamā enerģija (t.sk. elektroenerģija, siltumenerģija)	MWh/gadā	N/A	13100	0	0%	0	0%
2.2.	2.2.1.	REZULTĀTA	r.2.2.1.a	ERAF	Iedzīvotāji, kuriem uzlabota notekūdeņu attīrīšanas kvalitāte un efektivitāte	Iedzīvotāju skaits	N/A	713510	0	0%	0	0%
	2.2.1.	IZNĀKUMA	RCO 01	ERAF	Atbalstītie uzņēmumi (tai skaitā: mikrouzņēmumi, mazi, vidēji un lieli uzņēmumi)	Uzņēmumu skaits	0	16	0	0%	0	0%
2.2.	2.2.2.	IZNĀKUMA	i.2.2.2.a	KF	Atbalstītie uzņēmumi (tai skaitā: mikrouzņēmumi, mazi, vidēji un lieli uzņēmumi)	Uzņēmumu skaits	3	25	3	12%	0	0%
	2.2.2.	IZNĀKUMA	RCO 34	KF	Papildu jauda atkritumu pārstrādei	Tonnas/gadā	0	80000	22660	28%	0	0%
	2.2.2.	REZULTĀTA	RCR 103	KF	Šķiroti savākti atkritumi	Tonnas/gadā	N/A	10000	4736,464	47%	0	0%

	2.2.2.	REZULTĀTA	RCR 47	KF	Pārstrādāto atkritumu apjoms	Tonnas/gadā	N/A	273000	0	0%	0	0%
2.2.	2.2.3.	IZNĀKUMA	i.2.2.3.a	ERAF	Objektu skaits, kuriem samazināti vai novērsti piesārņojuma izplatības riski	skaits	0	1	0	0%	0	0%
	2.2.3.	REZULTĀTA	r.2.2.3.a	ERAF	Atjaunotas degradētas ekosistēmas	ha	N/A	8515	0	0%	0	0%
	2.2.3.	REZULTĀTA	r.2.2.3.b	ERAF	Nodrošinātais klimata un vides monitorings	Vietu skaits	N/A	242	430	100%	0	0%
	2.2.3.	IZNĀKUMA	RCO 24	ERAF	Investīcijas jaunā vai modernizētā katastrofu monitoringa, gatavības, brīdinājuma un reaģēšanas sistēmās attiecībā uz dabas katastrofām	euro	1087550	11819308	10875000	92%	0	0%
	2.2.3.	IZNĀKUMA	RCO 37	ERAF	Natura 2000 teritoriju platība, uz kurām attiecas aizsardzības un atjaunošanas pasākumi	ha	0	43754	58259,77	100%	0	0%
2.2.	2.2.3.	IZNĀKUMA	RCO 39	ERAF	Teritorija, kurā atrodas uzstādītas gaisa piesārņojuma uzraudzības sistēmas	Gaisa kvalitātes zonas	0	2	2	100%	0	0%
	2.2.3.	IZNĀKUMA	RCO 77	ERAF	Atbalstīto kultūras un tūrisma objektu skaits	Skaits	0	4	0	0%	0	0%
	2.2.3.	REZULTĀTA	RCR 50	ERAF	Iedzīvotāji, kuri gūst labumu no gaisa kvalitātes pasākumiem	Iedzīvotāju skaits	N/A	129219	109250	85%	622	0%
	2.2.3.	REZULTĀTA	RCR 77	ERAF	Atbalstīto kultūras un tūrisma objektu apmeklētāji	Apmeklētāji/ gadā	N/A	201000	0	0%	0	0%
2.3.	2.3.1.	IZNĀKUMA	i.2.3.1.a	ERAF	Ar projekta īstenotāju noslēgtie līgumi par projekta īstenošanu % no kopējā 2.3.1. SAM ES fondu finansējuma	%	20	100	0	0%	0	0%
	2.3.1.	IZNĀKUMA	RCO 57	ERAF	Tāda videi draudzīga ritošā sastāva jauda, ko izmanto kolektīvajā sabiedriskajā transportā	pasažieri	0	360	0	0%	0	0%
	2.3.1.	IZNĀKUMA	RCO 58	ERAF	Atbalstītā atdalītā riteņbraukšanas infrastruktūra	km	0	60	0	0%	0	0%
	2.3.1.	IZNĀKUMA	RCO 60	ERAF	Pilsētas ar jaunām vai modernizētām digitalizētām pilsētvides transporta sistēmām	Pilsētu skaits	0	1	0	0%	0	0%
	2.3.1.	REZULTĀTA	RCR 64	ERAF	Atdalītas riteņbraukšanas infrastruktūras lietotāju skaits gadā	Lietotāji	N/A	5820	0	0%	0	0%
2.4.	2.4.1.	REZULTĀTA	r.2.4.1.a	KF	Bezemisiju transportlīdzekļu īpatsvars visu transportlīdzekļu skaitā	%	N/A	2	0	0%	0	0%
	2.4.1.	IZNĀKUMA	RCO 59	KF	Alternatīvo degvielu infrastruktūra (uzpildes/ uzlādes punkti)	Skaits	0	14	0	0%	0	0%
3.1.	3.1.1.	IZNĀKUMA	i.3.1.1.a	KF	Ostu skaits, kurās veiktas investīcijas publiskās infrastruktūras attīstībā, t.sk., videi draudzīgas ostas infrastruktūras attīstībā, alternatīvo degvielu pieejamības, elektrotīkla pieslēgumiem pie pietātnēm un drošu kuģošanas apstākļu nodrošināšanā	Ostu skaits	0	3	0	0%	0	0%
	3.1.1.	IZNĀKUMA	i.3.1.1.b	KF	Ar projekta īstenotāju noslēgtie līgumi par projekta īstenošanu % no 3.1.1. SAM ES fondu finansējuma dzelzceļa, valsts galveno autoceļu, lielo ostu un pilsētu transporta infrastruktūrai	%	15	100	0	0%	0	0%
	3.1.1.	IZNĀKUMA	RCO 43	KF	Jaunu vai modernizētu autoceļu garums - TEN-T	km	0	40	3,5	9%	0	0%
	3.1.1.	IZNĀKUMA	RCO 47	KF	Jaunu vai modernizētu dzelzceļa sliežu garums – TEN-T	km	0	130	0	0%	0	0%
	3.1.1.	IZNĀKUMA	RCO 53	KF	Jaunas vai modernizētas dzelzceļa stacijas un pieturas	Staciju/pieturu skaits	0	40	0	0%	0	0%
	3.1.1.	REZULTĀTA	RCR 101	KF	Laika ietaupījums no uzlabotas dzelzceļa infrastruktūras	Dienas/ gadā	N/A	5	0	0%	0	0%
	3.1.1.	REZULTĀTA	RCR 56	KF	Laika ietaupījums no uzlabotas autoceļu infrastruktūras	Dienas/ gadā	N/A	6	0	0%	0	0%

4.1.	4.1.1.	IZNĀKUMA	i.4.1.1.a	ERAF	Noslēgto līgumu īpatsvars par ieguldījumiem veselības aprūpes infrastruktūras objektos	%	10	100	0	N/A	35,45	35%
4.1.	4.1.1.	IZNĀKUMA	i.4.1.1.b	ERAF	Neatliekamās medicīniskās palīdzības pakalpojumu sniegšanas efektivitātes uzlabošana izveidojot brigāžu atbalsta centrus tuvāk pakalpojumu saņēmējiem reģionos	Neatliekamās medicīniskās palīdzības brigāžu atbalsta centru skaits	0	3	3	100%	0	0%
	4.1.1.	IZNĀKUMA	RCO 69	ERAF	Jaunu vai modernizētu veselības aprūpes iestāžu kapacitāte	Personas/ gadā	3 878 460	4266306	0	0%	0	0%
	4.1.1.	REZULTĀTA	RCR 72	ERAF	Personu skaits, kas izmanto e-veselības pakalpojumus, gadā	Lietotāji/ gadā	N/A	667686	0	0%	0	0%
	4.1.1.	REZULTĀTA	RCR 73	ERAF	Personu skaits, kas izmanto jaunas vai modernizētas veselības aprūpes iestādes pakalpojumus, gadā	Lietotāji/ gadā	N/A	3878460	2011037	52%	0	0%
4.1.	4.1.2.	IZNĀKUMA	EECO10	ESF	Personas ar vidējo izglītību	Dalībnieku skaits	31	1594	1594	100%	0	0%
	4.1.2.	IZNĀKUMA	EECO11	ESF	Personas ar augstāko izglītību	Dalībnieku skaits	280	14426	14426	100%	0	0%
	4.1.2.	IZNĀKUMA	EECO18	ESF	Nacionāla, reģionāla vai vietēja mēroga valsts administrācijas vai sabiedrisko pakalpojumu iestāžu un pakalpojumu skaits, kas saņēmuši atbalstu	Iestāžu skaits	47	47	3	6%	27	57%
	4.1.2.	REZULTĀTA	EECR03	ESF	Dalībnieki, kuri pēc dalības pārtraukšanas ieguvuši kvalifikāciju	Dalībnieku skaits	N/A	15562	15562	100%	0	0%
	4.1.2.	IZNĀKUMA	i.4.1.2.a	ESF	Piesaistīto ārstniecības personu skaits, kuras saņēmušas atbalstu, lai veicinātu to piesaisti darbam veselības aprūpē	Personu skaits	50	458	458	100%	29	6%
4.1.	4.1.2.	REZULTĀTA	r.4.1.2.a	ESF	Iedzīvotāju skaits, kuri pēdējā gada laikā veselības apsvērumu dēļ ESF rīkoto pasākumu ietekmē ir mainījuši uztura un citus dzīvesveida paradumus	Iedzīvotāju skaits	N/A	50000	0	0%	0	0%
	4.1.2.	REZULTĀTA	r.4.1.2.b	ESF	Veikto narkotiku profilakses pasākumu īpatsvars, kas ir pielāgoti narkotiku profilakses kvalitātes standartiem (EDPQS, PVO/UNODC vai valsts standartiem)	Pasākumu īpatsvars (%)	N/A	40	40	100%	0	0%
4.2.	4.2.1.	IZNĀKUMA	RCO 66	ERAF	Jaunu vai modernizētu bērnu aprūpes (pirmsskolas) iestāžu mācību telpu ietilpība	Personu skaits	0	1070	1794	100%	0	0%
	4.2.1.	IZNĀKUMA	RCO 67	ERAF	Jaunu vai modernizētu izglītības iestāžu klašu telpu ietilpība	Personu skaits	386	15492	4612	30%	0	0%
	4.2.1.	REZULTĀTA	RCR 70	ERAF	Jauno vai modernizēto bērnu aprūpes (pirmsskolas) iestāžu lietotāju skaits gadā	Lietotāji/ gadā	N/A	1016	1773	100%	0	0%
	4.2.1.	REZULTĀTA	RCR 71	ERAF	Jauno vai modernizēto izglītības iestāžu lietotāju skaits gadā	Lietotāji/ gadā	N/A	20116	9766	49%	0	0%
4.2.	4.2.2.	IZNĀKUMA	EECO18	ESF	Nacionāla, reģionāla vai vietēja mēroga valsts administrācijas vai sabiedrisko pakalpojumu iestāžu un pakalpojumu skaits, kas saņēmuši atbalstu	Iestāžu skaits	99	111	6	5%	5	5%
	4.2.2.	REZULTĀTA	r.4.2.2.a	ESF	Iestādes, kas ieviesušas uzlabojumus izglītības un mācību sistēmu kvalitātei, efektivitātei un atbilstībai darba tirgum	Iestāžu skaits	N/A	111	6	5%	0	0%
4.2.	4.2.3.	IZNĀKUMA	EECO18	ESF	Nacionāla, reģionāla vai vietēja mēroga valsts administrācijas vai sabiedrisko pakalpojumu iestāžu un pakalpojumu skaits, kas saņēmuši atbalstu	Iestāžu skaits	38	38	1	3%	0	0%
	4.2.3.	REZULTĀTA	EECR02	ESF	Dalībnieki, kuri pēc dalības pārtraukšanas iesaistījušies izglītībā vai mācībās	Dalībnieku skaits	N/A	405	340	84%	0	0%

	4.2.3.	IZNĀKUMA	i.4.2.3.a	ESF	NEET jaunieši, kas saņēmuši atbalstu Eiropas Sociālā fonda finansējuma ietvaros	Dalībnieku skaits	450	2250	1895	84%	185	8%
	4.2.3.	REZULTĀTA	r.4.2.3.a	ESF	Iestādes, kas veicinājušas vienlīdzīgu piekļuvi kvalitatīvai un iekļaujošai izglītībai pašvaldībās, jo īpaši nelabvēlīgā situācijā esošiem bērniem un jauniešiem	Iestāžu skaits	N/A	38	1	3%	0	0%
4.2.	4.2.4.	IZNĀKUMA	EECO05	ESF	Nodarbinātas personas, tostarp pašnodarbinātas personas	Personu skaits	8513	48088	23582	49%	0	0%
	4.2.4.	REZULTĀTA	EECR03	ESF	Dalībnieki, kuri pēc dalības pārtraukšanas ir ieguvuši kvalifikāciju	Dalībnieku skaits	N/A	37912	20313	54%	0	0%
	4.2.4.	REZULTĀTA	EECR06	ESF	Dalībnieki, kuri sešus mēnešus pēc aiziešanas atrodas labākā darba tirgus situācijā	Dalībnieku skaits	N/A	9216	4717	51%	0	0%
4.3.	4.3.1.	IZNĀKUMA	i.4.3.1.a	ERAF	Jaunu vai modernizētu sociālās aprūpes iestāžu (izņemot sociālo mājokļu) kapacitāte	Personas/ gadā	0	174	174	100%	0	0%
	4.3.1.	IZNĀKUMA	i.4.3.1.b	ERAF	Izvēlētas un saskaņotas vietas jaunu vai modernizētu sociālās aprūpes iestāžu izveidei	Pakalpojuma sniegšanas vietas	10	10	10	100%	10	100%
4.3.	4.3.1.	REZULTĀTA	r.4.3.1.a	ERAF	Vides pieejamības uzlabošana daudzdzīvokļu ēkās izbūvējot liftu	Ēku (kāpņutelpu) skaits	N/A	85	0	0%	0	0%
	4.3.1.	REZULTĀTA	r.4.3.1.b	ERAF	Personu skaits, kuras izmanto jaunu vai modernizētu sociālās aprūpes iestāžu pakalpojumus, gadā	Lietotāji/ gadā	N/A	174	0	0%	0	0%
	4.3.1.	IZNĀKUMA	RCO 65	ERAF	Jaunu vai modernizētu sociālo mājokļu kapacitāte	Personu skaits	200	1865	906	49%	0	0%
	4.3.1.	REZULTĀTA	RCR 67	ERAF	Ikgadējais jaunu vai modernizētu sociālo mājokļu lietotāju skaits	Personu skaits	N/A	1865	906	49%	0	0%
4.3.	4.3.2.	IZNĀKUMA	i.4.3.2.a	ERAF	Noslēgto līgumu īpatsvars par ieguldījumiem kultūras un tūrisma vietās	%	10	100	0	0%	0	0%
	4.3.2.	IZNĀKUMA	RCO 77	ERAF	Atbalstīto kultūras un tūrisma objektu skaits	Skaits	0	29	0	0%	0	0%
	4.3.2.	REZULTĀTA	RCR 77	ERAF	Atbalstīto kultūras un tūrisma objektu apmeklētāju skaits	Apmeklētāji/ gadā	N/A	25500	0	0%	0	0%
4.3.	4.3.3.	IZNĀKUMA	EECO02	ESF	Bezdarbnieki, tostarp ilgstošie bezdarbnieki	Personu skaits	628	42158	6161	15%	1087	3%
	4.3.3.	IZNĀKUMA	EECO05	ESF	Nodarbinātas personas, tostarp pašnodarbinātas personas	Personu skaits	0	5977	2870	48%	0	0%
	4.3.3.	IZNĀKUMA	EECO18	ESF	Nacionāla, reģionāla vai vietēja mēroga valsts administrācijas vai sabiedrisko pakalpojumu iestāžu un pakalpojumu skaits, kas saņēmuši atbalstu	Iestāžu skaits	3	3	3	100%	2	67%
	4.3.3.	IZNĀKUMA	EECO19	ESF	Mikrouzņēmumi, mazie vai vidējie uzņēmumi (t.sk. kooperatīvie uzņēmumi, sociālie uzņēmumi), kas saņēmuši atbalstu	Uzņēmumu skaits	22	148	148	100%	25	17%
4.3.	4.3.3.	REZULTĀTA	EECR03	ESF	Dalībnieki, kuri pēc dalības pārtraukšanas ir ieguvuši kvalifikāciju	Dalībnieku skaits	N/A	3064	0	0%	0	0%
	4.3.3.	REZULTĀTA	EECR04	ESF	Dalībnieki, kuri pēc dalības pārtraukšanas ir nodarbināti, tai skaitā pašnodarbinātie	Dalībnieku skaits	N/A	6010	1318	22%	0	0%
4.3.	4.3.4.	IZNĀKUMA	EECO06	ESF	Bērni vecumā līdz 18 gadiem	Dalībnieku skaits	2952	10332	0	0%	0	0%
	4.3.4.	IZNĀKUMA	EECO18	ESF	Nacionāla, reģionāla vai vietēja mēroga valsts administrācijas vai sabiedrisko pakalpojumu iestāžu un pakalpojumu skaits, kas saņēmuši atbalstu	Iestāžu skaits	45	221	215	97%	4	2%
	4.3.4.	IZNĀKUMA	i.4.3.4.a	ESF	Biedrības un nodibinājumi, mikrouzņēmumi, mazie vai vidējie uzņēmumi, kas saņēmuši atbalstu	Biedrību, nodibinājumu un uzņēmumu skaits	83	500	500	100%	0	0%

	4.3.4.	IZNĀKUMA	i.4.3.4.b	ESF	Biedrības un nodibinājumi, kuri saņēmuši atbalstu	Biedrību un nodibinājumu skaits	91	374	269	72%	147	39%
	4.3.4.	IZNĀKUMA	i.4.3.4.c	ESF	Sociālo partneru skaits, kas saņēmuši atbalstu	Organizāciju skaits	2	2	2	100%	1	50%
	4.3.4.	IZNĀKUMA	i.4.3.4.d	ESF	Probācijas klienti	Personu skaits	525	2655	2655	100%	449	17%
	4.3.4.	IZNĀKUMA	i.4.3.4.e	ESF	Ieslodzītie, viņu ģimenes locekļi un atbalsta personas	Personu skaits	300	3000	3000	100%	61	2%
	4.3.4.	IZNĀKUMA	i.4.3.4.f	ESF	Īstenotie izvērtējumi	Izvērtējumu skaits	3	15	15	100%	0	0%
	4.3.4.	REZULTĀTA	r.4.3.4.a	ESF	NVO skaits, kas sniegušas atzinumus par rīcībpolitikas plānošanas dokumentiem un normatīvajiem aktiem (6 mēnešu laikā pēc iesaistes projekta darbībās)	NVO skaits	N/A	50	50	100%	18	36%
	4.3.4.	REZULTĀTA	r.4.3.4.b	ESF	Atbalstīto sociālo partneru skaits, kas sniedz atzinumus/priekšlikums likumdošanas procesā un Eiropas Semestra ietvaros	Organizāciju skaits	N/A	2	2	100%	1	50%
4.3.	4.3.4.	REZULTĀTA	r.4.3.4.c	ESF	Personas, kuras pilnveidojušas savu profesionālo kompetenci vienlīdzīgu iespēju un nediskriminācijas jomā	Personu skaits	N/A	2700	2700	100%	0	0%
	4.3.4.	REZULTĀTA	r.4.3.4.d	ESF	Diskriminācijas riskam pakļautas personas, kurām mazināts diskriminācijas risks un veicināta iekļaušanās sabiedrībā	Personu skaits	N/A	18600	7249	39%	0	0%
	4.3.4.	REZULTĀTA	r.4.3.4.e	ESF	Patvēruma meklētāji un starptautiskās aizsardzības saņēmēji, kuriem veicināta sociālekonomiskā iekļaušana	Personu skaits	N/A	1140	1140	100%	729	64%
	4.3.4.	REZULTĀTA	r.4.3.4.f	ESF	NVO skaits, kurām ir stiprinātas sadarbības un līdzdarbības prasmes un iespējas, lai veicinātu NVO darbības paplašināšanu un iespēju veicināšanu	NVO skaits	N/A	360	0	0%	0	0%
	4.3.4.	REZULTĀTA	r.4.3.4.g	ESF	Probācijas klienti, kuriem veicināta nodarbināmība	Personu skaits	N/A	2124	2124	100%	0	0%
	4.3.4.	REZULTĀTA	r.4.3.4.h	ESF	Ieslodzītie, kuriem veicināta nodarbināmība	Personu skaits	N/A	1680	1680	100%	24	1%
4.3.	4.3.5.	IZNĀKUMA	EECO05	ESF	Nodarbinātas personas, tostarp pašnodarbinātas personas	Personu skaits	724	3599	3599	100%	0	0%
	4.3.5.	IZNĀKUMA	EECO18	ESF	Nacionāla, reģionāla vai vietēja mēroga valsts administrācijas vai sabiedrisko pakalpojumu iestāžu un pakalpojumu skaits, kas saņēmuši atbalstu	Iestāžu skaits	1	2	2	100%	0	0%
	4.3.5.	IZNĀKUMA	i.4.3.5.a	ESF	Sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu pieejamības veicināšanai izveidoto pakalpojuma sniegšanas vietu skaits	Izveidoto pakalpojuma sniegšanas vietu skaits	0	540	120	22%	0	0%
4.3.	4.3.5.	IZNĀKUMA	i.4.3.5.b	ESF	Sociālās atstumtības riskam pakļautas personas, kuras saņēmušas sabiedrībā balstītus sociālos pakalpojumus	Personu skaits	0	1065	120	11%	0	0%
	4.3.5.	REZULTĀTA	r.4.3.5.a	ESF	Izsniegtie sertifikāti par apmācību kursu profesionālo kompetenču līmeņa paaugstināšanā	Sertifikātu skaits	N/A	350	350	100%	0	0%
	4.3.5.	REZULTĀTA	r.4.3.5.b	ESF	Personas, kuras pilnveidojušas savu profesionālo kompetenci	Personu skaits	N/A	2603	2603	100%	1585	61%
	4.3.5.	REZULTĀTA	r.4.3.5.c	ESF	Sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu pieejamības pieaugums	Pieaugums, procentos	N/A	20%	0	0%	0	0%
4.3.	4.3.6.	IZNĀKUMA	EECO06	ESF	Bērni vecumā līdz 18 gadiem	Dalībnieku skaits	5930	28439	21366	75%	1119	4%
	4.3.6.	IZNĀKUMA	EECO18	ESF	Nacionāla, reģionāla vai vietēja mēroga valsts administrācijas vai sabiedrisko pakalpojumu iestāžu un pakalpojumu skaits, kas saņēmuši atbalstu	Iestāžu skaits	282	845	846	100%	65	8%

	4.3.6.	IZNĀKUMA	i.4.3.6.a	ESF	Biedrības un nodibinājumi, mikrouzņēmumi, mazie vai vidējie uzņēmumi, kas saņēmuši atbalstu	Biedrību, nodibinājumu un uzņēmumu skaits	10	13	0	0%	0	0%
	4.3.6.	IZNĀKUMA	i.4.3.6.b	ESF	Speciālistu, kuri piedalījušies mācībās bērnu tiesību aizsardzības jomā, skaits	Personu skaits	976	5988	5988	100%	0	0%
	4.3.6.	IZNĀKUMA	i.4.3.6.c	ESF	Nodarbinātas personas, tostarp pašnodarbinātas personas	Personu skaits	400	3750	3750	100%	50	1%
	4.3.6.	REZULTĀTA	r.4.3.6.a	ESF	Bērni, kas saņēmuši pirmsskolas izglītības pakalpojumus vismaz 1-3 gadus	Bērnu skaits	N/A	1177	1022	87%	0	0%
	4.3.6.	REZULTĀTA	r.4.3.6.b	ESF	Invaliditātes ekspertīzei patērētā laika samazinājums	Dienu skaits	N/A	22,92	22,92	100%	0	0%
4.3.	4.3.6.	REZULTĀTA	r.4.3.6.c	ESF	Bērnu ar attīstības grūtībām, nepietiekamībām vai to veidošanās risku kumulatīvais skaits, kuriem veicināta pozitīva attīstība un pašrealizācija	Bērnu skaits	N/A	22650	15750	70%	0	0%
	4.3.6.	REZULTĀTA	r.4.3.6.d	ESF	Iestāžu skaits, kas sniedz datus un izmanto risku analīzes un vadības informācijas sistēmu agrīnā preventīvā atbalsta vajadzību noteikšanai	Iestāžu skaits	N/A	1090	1090	100%	0	0%
4.4.	4.4.1.	IZNĀKUMA	EECO18	ESF	Nacionāla, reģionāla vai vietēja mēroga valsts administrācijas vai sabiedrisko pakalpojumu iestāžu un pakalpojumu skaits, kas saņēmuši atbalstu	Iestāžu skaits	0	15	12	80%	0	0%
	4.4.1.	IZNĀKUMA	i.4.4.1.a	ESF	Biedrības un nodibinājumi, kuri saņēmuši atbalstu	Biedrību un nodibinājumu skaits	0	15	12	80%	0	0%
	4.4.1.	REZULTĀTA	r.4.4.1.a	ESF	Sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu skaita pieaugums	Pakalpojumu skaits	N/A	30	24	80%	0	0%
5.1.	5.1.1.	IZNĀKUMA	i.5.1.1.a	ERAF	Noslēgto līgumu īpatsvars par ieguldījumiem kultūras un tūrisma objektos	%	10	100	0	0%	0	0%
	5.1.1.	REZULTĀTA	r.5.1.1.a	ERAF	Komersanti, kas gūst labumu no attīstītās publiskās infrastruktūras	Uzņēmumu skaits	N/A	45	24	53%	0	0%
	5.1.1.	REZULTĀTA	r.5.1.1.b	ERAF	Darba algu fonda pieaugums privātajos uzņēmumos	euro	N/A	66555000	10062564,96	15%	0	0%
	5.1.1.	REZULTĀTA	r.5.1.1.c	ERAF	Privātās nefinanšu investīcijas nemateriālajos ieguldījumos un pamatlīdzekļos	euro	N/A	88740000	19404499,7	22%	0	0%
	5.1.1.	IZNĀKUMA	RCO 114	ERAF	Jaunizveidotas vai atjaunotas atvērtās zonas (publiskas teritorijas) pilsētvidē	m2	0	117666	736102,18	100%	0	0%
	5.1.1.	IZNĀKUMA	RCO 75	ERAF	Atbalstītas integrētas teritoriālās attīstības stratēģijas	Skaits	0	5	0	0%	0	0%
	5.1.1.	IZNĀKUMA	RCO 77	ERAF	Atbalstīto kultūras un tūrisma objektu skaits	Skaits	0	26	5	19%	1	4%
5.1.	5.1.1.	REZULTĀTA	RCR 77	ERAF	Atbalstīto kultūras un tūrisma vietu apmeklētāji	Apmeklētāji/ gadā	N/A	902000	885000	98%	0	0%
6.1.	6.1.1.	IZNĀKUMA	EECO05	TPF	Nodarbinātas personas, tostarp pašnodarbinātas personas	Personu skaits	0	3950	0	0%	0	0%
	6.1.1.	IZNĀKUMA	i.6.1.1.a	TPF	Komersanti, kas gūst labumu no attīstītās publiskās infrastruktūras	Uzņēmumu skaits	0	25	108	100%	7	28%
	6.1.1.	IZNĀKUMA	i.6.1.1.b	TPF	Īstenotas reģionāla mēroga mācību programmas pašvaldību un reģionu speciālistu kvalifikācijas paaugstināšanai un / vai pārkvalifikācijai	Programmu skaits	0	4	4	100%	0	0%
	6.1.1.	IZNĀKUMA	i.6.1.1.c	TPF	Bezemisiju transportlīdzekļi pašvaldību funkciju īstenošanai un pakalpojumu nodrošināšanai	Bezemisiju transportlīdzekļu skaits	0	38	29	76%	0	0%

	6.1.1.	IZNĀKUMA	i.6.1.1.d	TPF	Sākotnējā profesionālajā izglītībā iesaistīto izglītojamo skaits	Personu skaits	0	1609	0	0%	0	0%
	6.1.1.	REZULTĀTA	r.6.1.1.a	TPF	Aplēstās siltumnīcefekta gāzu emisijas	CO2 emisijas ekvivalenta tonnas gadā	N/A	-42398	0	0%	0	0%
	6.1.1.	REZULTĀTA	r.6.1.1.b	TPF	Aplēsto siltumnīcefekta gāzu emisiju ietaupījums	CO2 emisijas ekvivalenta tonnas gadā	N/A	3480	0	0%	0	0%
	6.1.1.	REZULTĀTA	r.6.1.1.c	TPF	Dalībnieki, kuri sešus mēnešus pēc jaunas kvalifikācijas iegūšanas atrodas labākā darba tirgus situācijā	Procenti	N/A	40%	0	0%	0	0%
	6.1.1.	REZULTĀTA	r.6.1.1.d	TPF	Atjaunotas degradētas ekosistēmas	ha	N/A	4046	4046	100%	0	0%
	6.1.1.	REZULTĀTA	r.6.1.1.e	TPF	Zinātnisko rakstu skaits, kuru izstrādei un publicēšanai ir sniegts atbalsts (zinātnisko rakstu skaits)	Zinātnisko rakstu skaits	N/A	50	0	0%	0	0%
6.1.	6.1.1.	REZULTĀTA	r.6.1.1.f	TPF	Pētniecības pieteikumu sagatavošana un iesniegšana pētnieciskajos konkursos	Pētniecības pieteikumu skaits	N/A	3	0	0%	0	0%
	6.1.1.	REZULTĀTA	r.6.1.1.g	TPF	Privātās nefinanšu investīcijas nemateriālajos ieguldījumos un pamatlīdzekļos	euro	N/A	32853186	24212596,45	74%	0	0%
	6.1.1.	REZULTĀTA	r.6.1.1.h	TPF	Uzņēmumu, kuri guvuši labumu no attīstītās publiskās infrastruktūras, izveidotās darba vietas	Pilnas slodzes ekvivalenti/ gadā	N/A	422	309	73%	0	0%
	6.1.1.	REZULTĀTA	r.6.1.1.i	TPF	Dalībnieki, kuri sešus mēnešus pēc dalības pārtraukšanas ir nodarbināti, tai skaitā pašnodarbinātie	%	N/A	80%	0	0%	0	0%
	6.1.1.	REZULTĀTA	r.6.1.1.j	TPF	Pašvaldību un reģionu speciālisti ar pilnveidotām zināšanām un prasmēm klimatneitrālas ekonomikas un ar klimata pārmaiņām saistīto sociālekonomisko seku mazināšanas jautājumos	Personu skaits	N/A	190	190	100%	0	0%
	6.1.1.	IZNĀKUMA	RCO 03	TPF	Ar finanšu instrumentiem atbalstītie uzņēmumi	Uzņēmumu skaits	28	102	0	0%	0	0%
	6.1.1.	IZNĀKUMA	RCO 10	TPF	Uzņēmumi, kas sadarbojas ar pētniecības organizācijām	Uzņēmumu skaits	0	5	0	0%	0	0%
	6.1.1.	IZNĀKUMA	RCO 38	TPF	Atbalstītās sanētās zemes platība	ha	0	13600	1500	11%	0	0%
	6.1.1.	REZULTĀTA	RCR 02	TPF	Publisko atbalstu papildinošās privātās investīcijas (tai skaitā: granti, finanšu instrumenti)	euro	N/A	41726032	0	0%	0	0%
	6.1.1.	REZULTĀTA	RCR 31	TPF	Kopējā saražotā atjaunojamā enerģija (t.sk. elektroenerģija, siltumenerģija)	MWh/gadā	N/A	7047	0	0%	0	0%
6.1.	6.1.1.	REZULTĀTA	RCR 62	TPF	Jaunā vai modernizētā publiskā transporta lietotāju skaits gadā	Lietotāji/ gadā	N/A	323000	125733	39%	0	0%